

1

3257

TPLA117B156

మానవ జీవితము

తృతీయ సంపుటము

చదువనివాఁ డజ్ఞుండగుఁ

జదివిన సదసద్వివేక • చతురత గలుగుట

జదువఁగ వలయును జనులకుఁ

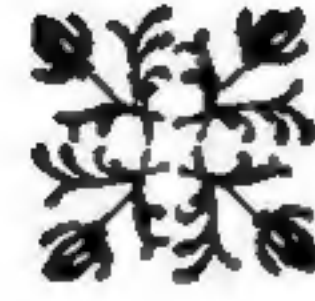
జదివిన శీలంబు మిగులఁ • జక్కఁగ నబ్బుట.

గ్రంథకర్త:

బౌద్ధవాఙ్మయబ్రహ్మ.

దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్యగారు.

ప్రచురణకాలము.
అక్టోబరు 1963

ముద్రణ :
వేంకట్రామ్ పేపర్ ప్రొడక్టుస్ (ప్రై.) లి.,
హైదరాబాద్.

తొలి పలుకు

ఈ గ్రంథరాజమును రచించిన శ్రీ దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్య గారు - ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయములో గొప్పస్థానము నిదివఱలోనే యధిష్ఠించియున్నారు. బుద్ధభగవానుని దివ్యచరిత్రమును, తత్వములను విపుల వ్యాఖ్యాన సమేతముగ రచించి “బౌద్ధ వాఙ్మయబ్రహ్మ” అను నఖండ మయిన బిరుదమును బడసి మన భాషకు నూతన వికాసమును గొన్ని సంవత్సరముల క్రిందనే నేకూర్చియున్నారు. వయసునఁ జిన్నవాగు. వాక్పటిమ యందును, పాండిత్యమునందును దొడ్డవారు. తొలుత నీతిప్రధానమయిన బౌద్ధమతమును వివరించి, తదుపరి సర్వజనసామాన్యమయిన నీతిశాస్త్రమును విస్తరించుట వారి భావముయొక్క సహజపరిణామము.

ఈ క్రొత్త పుస్తకమునకుఁ బేరు మానవజీవితము. ఇందుఁ బ్రతిమనుష్యుఁడును అన్ని దశలయందును, అన్ని యవస్థలయందును, అన్ని పరిస్థితులయందును, ఎట్టి నడవడి నాశ్రయింపవలయునో యా ధర్మ సూత్రము లన్నియు నిదర్శనపూర్వకముగ నివేదింపఁబడియున్నవి. దీనిలో లేని నీతులు లేవు. ఉండవలసిన నీతు లన్నియు నున్నవి. ఒక్కొక్క నీతిని గుఱించియుఁ బ్రాకృతాత్మ్య ప్రమాణపుగుఱులు చేసిన బోధనలును, ప్రపంచచారిత్రమునఁ జుక్కలవలె వెలుగుచుండు పాత్రల జీవితమునుండి ప్రసరించు కిరణములయొక్క వెలుతురువలన వ్యక్తమయ్యెడు నంశములును జేర్చి చగువువారికి సులభగ్రాహ్య మగునటు లీ మహాశాస్త్రమును సర్వంకషముగ రచించి, భారతీయుల పురోభివృద్ధిక మోక్షమయిన దోహదమును గల్పించి మనయొక్క యామోదమునకును, కృతజ్ఞతకును శ్రీ బలరామకృష్ణయ్యగారు సర్వవిధములఁ బాత్రు లయియున్నారని పలుకుటలో

నతిశయోక్తి యేమాత్రమును లేదు. ఒక్క సులభగ్రాహ్యమగుటయే కాదు. ఉత్సాహజనకముగను వెలయుచున్నది. శీలమును బోషించి, పెంపొందించు గ్రంథములలో దీనికి సమానమయినది నాకుఁ జెలిసినమట్టున కే భాష యందును లేదు. ఆంగ్లేయములో దీనికి మాతృకలును, మార్గదర్శకములును నగు పుస్తకము లున్నవి గాని, వానియం దింతటి విషయసమగ్రతయు, విస్తీర్ణమును బొడకట్టవు. తెనుఁగులో నీరీతిని రచింపఁబడిన కబ్బములు సర్వ విధముల స్వల్పములు. కాఁబట్టి యీ గ్రంథము నూతనసృష్టి. ఇంగ్లీషు, తెనుఁగు, సంస్కృతము మొదలగు భాషాప్రపంచముల విశేషశ్రమ కోర్చి వివేకముతోఁ బరిశీలించి, అందుఁ దడవఁబడని విషయముల ననేకముల సమ కూర్చి, ఈ సంపూర్ణ నీతికోశమును మన గ్రంథకర్తగారు విరచించి యున్నారు. ఇది నిజముగా విశ్వనీతి. నీతిసర్వస్వము.

నీతిశాస్త్రమును వెల్లడించు పద్ధతులు రెండు. ఉపదేశమని, నిర్దేశ మని. ఉపదేశ మనఁగా నీ యీ రీతుల నడచుకొనవలయు నని బోధనఁ జేయుట. అనఁగా ధర్మనూత్రముల ప్రయోగము దీనియందుఁ బ్రధానము. ఈ నూత్రము లే తత్త్వములపై నాధారపడి యున్నవి? అని విచారణలు సలిపి, ఆ మూలాధారతత్త్వములయొక్క స్వరూపమును నిర్ణయించుట రెండవ పద్ధతి. ఎందున కయి యీ ధర్మమును జేయవలయును? అని ప్రశ్నించితిమేని మొత్తముమీఁదఁ జిట్టచివరను రెండు కారణముల నిరూపింతురు. ఇది సరి, ఇది క్రిమము కాఁబట్టి కర్తవ్యము. లేదా దీనిచే నీ ప్రయోజనమో, పరమార్థమో సిద్ధికి రాఁగలదు. కాఁబట్టి కర్తవ్యము కర్తవ్యములకు మూల కారణము లివి.

అగుఁగాక. ఈ మూలకారణములు భిన్నములా, లేక యవియు నొండొంటితోఁ దుట్టతుదను సమన్వయించి, అద్వైతభావమును దాల్చిన వియా? ప్రయోజనము లేని సక్రమమున్నదా? అతిక్రమణమునకు భాజన మయిన పరమార్థ మున్నదా? ఫలములేని వృక్షమా శీలము? శీలమునకు వశముకొనిదా ఫలము? నిష్కామవ్యవహారము సాధ్యమా? ఉచితమా? వంధ్యశీలమా విధి? నిష్కర్మము ధర్మమా? నిష్కర్మము కర్మముకాదా?

నిష్కర్మత ననుష్ఠించుఁ డని యాదేశించెదరుగదా కొందఱు జ్ఞానవాదులు. అనుష్ఠానమున కలవడునది క్రియ, కర్మము కానేరకపోవు టెట్లు? ఈ నిష్కర్మత - ఆభాసభావమానా కాదా? మఱియు దానిచే నేఫలము కలుగకపోనేర్చునా? “నిష్కర్మత మోక్షావహము” అని చెప్పఁబడి యున్నది. ఇంకొక వస్తువునో, స్థితి నో యావహింపఁ జేయునది కార్యము కాకుండు టెట్లు? లేదు - నిష్కర్మతయ మోక్షము. ఈ రెండు స్థితులు నభేదము లని వాదించురా? కర్మనిరోధము నిష్కర్మము. ఈ నిరోధము ప్రయత్నములేక సంభవించునా? సామాన్యముగాఁ జేయు ప్రయత్నమున కంటె నెక్కువ వలయుఁగదా యీ సిద్ధికి? ప్రయత్నము కర్మము కాదా? చేయుట కర్మయయినచోఁ జేయకుండుట కర్మ కాకపోవునా నిష్కర్మత కర్తవ్యమవునా కాదా? కర్తవ్యము కార్యముగఁ బరిణమించుటయు, ఫల ప్రదానబీజ మగుటయు స్వాభావికములు.

మఱియుఁ బురుషార్థ మనునది వ్యక్తికిఁ జెందిన యర్థమా లేక సంఘ మునకుఁ జెందినదా? వ్యక్తికి సంఘమునకు నుండు సంబంధ మెయ్యది? సంఘము పోయిన వ్యక్తి నిలువఁడు. వ్యక్తి పోయిన సంఘము నిలువ వచ్చును. ఒక్క పటాలము ధైర్యముతో యుద్ధముచేసి నిర్మూలమయినను సైన్యము విజయవంతము కావచ్చును. సైన్య మోడిపోయినయెడలఁ బటాల ముల కేమి భద్రము? మఱి పటాలము లన్నియు నశించినయెడల సైన్య మెక్కడిది?

వ్యక్తు లన నెవరు? ఇప్పుడు సజీవులయి యుండువారు మాత్రమేనా? ఇకముందు పుట్టఁబోవునట్టి యనంతసంతతి పరంపరయా?

సంఘ మన నేమి? కులమా? గోత్రమా? రాష్ట్రమా? యావ న్మానవమండలమా? మతమా? కేవల మనుష్యప్రపంచమా? వీనిలోని యంతరువు లెట్టివి? ప్రధానత్వమును బట్టి నిరూపించితిమేవి, ఏది ఎక్కువ, ఏది తక్కువ, ఎయ్యది ఖరమార్థము? ఎయ్యది యుపకరణ ప్రాయము? ఏది చెట్టు, ఏది తీగ.

పరమార్థ ముటిమి. అది యెయ్యది? దానితో నేరీతి వ్యక్తిసాంఘి
కాదిధర్మము లన్వయముఁ జెందియున్నవి?

జీవిత మనునది కొయ్యబొమ్మ కాదు. పరిణామమునకుఁ బాత్ర
మయినది. పెలుగును, తలుగును, విలుగును. స్థిరత్వమనునది జీవకళయంగుఁ
బొసఁగనిమాట. శాశ్వతత్వ ముండవచ్చునుగాని స్థిరత్వ ముండజాలదు.
పెలుగుటయో, తలుగుటయో రెంటు నొకటి సిద్ధము. నిరంజనత సమ
కూడినఁ గూడవచ్చును. నిర్వికారత నేరదు.

అట్లుగుట నేభావములనయినఁ గేవలము దుష్టములనిగాని, పూతము
లనిగాని నుడువసాధ్యమా? మనవారు కామక్రోధలోభ మదమాత్స
ర్యాదులు చెడ్డవి యని యందురు. ఈషణత్రయములు పనికిరావట. పెండ్లి
మాత్రము ముఖ్యము! రాగ ద్వేషాదులు వర్జనీయములు. దేశభక్తి పరమ
పూజ్యము! వాంఛలు తగవు. భూరిదానము లెంతచేసిన తీరును! ఇట్టి పర
స్పరాభాసధర్మముల కవివేకమ తావలము. ఈ భావములు, గుణములు
పశుపక్షికొలులలో లేవా? జీవరాసులకెల్ల సామాన్యమయిన గుణసము
దాయమును ఖండించుట సృష్టిచో, సృష్టికర్తచో భంజించుట కాకపోవునా?
భంజించువారు భంజించువారా? ఏ పరమార్థమును పరముగ గణించి వీనిని
నిరసించిరి? ఏ తులలో వీనిని దూఁచిరి? వీనికి పశ్వజీవితములో నేర్పడ
వలసిన స్థానప్రామాఖ్యత లెయ్యవి? సర్వవ్యాప్తములు సత్త్వములు గాకపో
వునా? అట్లయినచో సత్త్వరజస్తమములను వర్గీకరణము సమంజసమా
ఎంతమాత్రము సమంజసము? ఎంతమాత్రము కాదు?

ఇంతకంటె నెక్కువగ నీమూలతత్వములను గుఱించి వ్రాయుట
యిక్కడ నధికప్రసంగము. మొత్తముమీఁదఁ జెప్పవలసినమాట యేదనఁగా
భావములు, గుణములు, నీతి నూత్రములు మొదలగు బోధనసామగ్రిలను
జర్పించునప్పుడు జీవకోటియు, మనుష్యులలో వ్యక్తులయు, మఱి నానా
విధములయిన సంఘములయు - పరిణామములయు, ఆ పరిణామములయందీ
గుణగణములచే నెఱవేర్పఁబడిన వ్యాపారములయు, సాధింపఁబడిన సిద్ధులయు

విచారణలు చేసినఁగాని వాని యానుకూల్యతను, ప్రాశస్త్యమును నిర్ణయింప నేరము. ఇంతగాదు, మనశ్శాస్త్ర పరిశోధనలును లెక్కకుఁ దెచ్చుకొన వలయును. వానిని వదలిపెట్టి వ్రాసినచో సత్యము తేలదు. ప్రయోజనము చెడును.

ఉపదేశము ప్రయోగము. కాలదేశ వర్తమానముల ననుసరించి మాటునది. మాటవలయునది. పరమార్థములనుబట్టి నిర్ణయమునకు వచ్చునది.

శ్రీ బలరామకృష్ణయ్యగారి యఖండరచనలో నీమూలధారతత్వ శాస్త్రమునకుఁ జేరిన యంశములు వెదఁజల్లఁబడియున్నవి. ఇది యెంతయఁ బ్రశంసనీయము. వారియొక్క యుద్దేశ్యము తత్వనిర్దేశము గాదు. మఱి శిక్ష. శీలమునకుఁ గావలసిన శిక్షలనన్నింటి నేకొదవయు లేనిరీతిని గ్రంథ కర్త గారు శాసించియున్నారు.

ఫుట్టువు మొదలు గిట్టుట పర్యంతము తమకొఱసను, సంఘముకొఱకును, ఐహికాముష్మికార్థసంపాదనకయి స్త్రీపురుషు లవలంబింపవలసిన నీతులన్నియు నీగ్రంథములో “నిఖిల వ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతము”గా వివరింపఁబడియున్నవి. ఈ గ్రంథమును జదివి యానందించుటతో విరమించుట బుద్ధిలేని పని. ఆనుష్ఠించుట కర్తవ్యమును, శ్రేయోదాయకమును.

శ్రీ బలరామ కృష్ణయ్యగారిలోని ప్రబలవిశేష మింకొండు కలదు. అది యేదనఁగాఁ బ్రసంగమునకుఁ దీటగు ప్రవర్తన. ఊరక నీతుల వాకొనుటతో విరమించు బొల్లుమాటలమాత్రపువాఁడు గాఁడు. మఱి నూత్రముల కుదాహరణముల నిజజీవితమునుండియ చూపఁగలయట్టి మహనీయుఁడు. తా ముపదేశించు పద్ధతులకు విరుద్ధముగ నడచుకొను కపటులు దౌర్బల్యమునకు, త్నయమునకుఁ బాల్పడిన మనజాతిలో మితిమీరి యున్నారు. మాటల నాడంబరముగఁ బలికి యేచేతలు చేయక మిన్నకుండు నిష్ప్రయోజకులసంఖ్య యంతకంటెఁ దక్కువకొదు. సత్యము సత్తువతో సమ్మేళించిన సుగుణము. సత్యముకొలఁది శక్తియు, శక్తికొలఁది సత్యమును బ్రవర్థమానములగును. శక్తియన సంఘశక్తి. అదియ ప్రధానము. కోటిబృహ

న్నలయందు దేశములో నొక్కభీమసేనుఁడు సాధింపఁగలపరాక్రమ మేదియు నుండదు—ప్రాణత్యాగముచేయుట తప్ప. ఇది యేరీతి బహిష్కృతిగతులును, అంతర్గుణములును బరస్పరాశ్రయములు. బలరామకృష్ణయ్యగారు గాంధీ యుగమున జన్మించిన పుణ్యఫలము ననుభవమునకుఁ దెచ్చికొన్న యువకులలో నొకరు. ఇట్టి వీరి మాటలు చెవులలోఁ జొచ్చుటయకొక హృదయములయందును నాటి వికసించునని నా నమ్మకము.

పద్మప్రభాస,
చిత్తూరు,
15-4-30. }

క ట్ట మం చి రా మ లిం గా రె డ్డి.

VIII A

గ్రంథకర్త :
 బౌద్ధవాఙ్మయబ్రహ్మ
 శ్రీ దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్య

కె. జె. సర్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

కె. జె. సర్
కట్టమంచి
రామలింగారెడ్డి

VIII D

P R E F A C E

It is with great pleasure that I write this friendly not introducing to the Andhra Public the large work "MANAVAJIVITAM" by Sjt. Duggirala Balarama Kristnayya Garu of Angaluru. He is already well-known in the Telugu Country as the Author of Buddha Puranam and other works, as a sincere and devoted seeker of truth possessing, an unbounded enthusiasm for great ideals. In this book he deals with the fundamental principles of our culture and insists with great force and eloquence on the need for applying them in daily life and practice. Without a general outlook on life, a dominating philosophy, our life will be uncertain of purpose and distracted in aim.

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి రేకేహ కురునందన
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయో వ్యవసాయినాం.

—భగవద్గీత.

If your life is not to be episodic but have a unity it must be controlled by a steady and stable purpose. Our author knows the conditions of our country, the strong as well as the weak points. He has adopted a style, which, slightly elaborate, is immensely fascinating. His wide reading. and large experience of life come out on every page. In short, the spirit, the method and the matter of this great book are alike remarkable. While every age may be regarded as transitional the present is more transitional than any other. New currents of life and thought are sweeping over us and the unrest is not confined to the economic and political regions. The western influence

is real and far-reaching and has begun to modify the very structure of our social organization in a subtle way. India to-day is in one of those momentous occasions in the passage of time which historians call 'turning points'. Many of us are uncertain about what we should do and what we should not. There is confusion of thought on every side.

Many of the politically-minded of our country are disgusted with our culture and institutions. They are convinced that orthodox fundamentalism which is still the creed and conviction of the majority of the people has cost us a lot in struggle and suffering, in stunted and deformed spiritual growth. A culture which has exposed the country to the invader and the spoiler has little to justify it. From a thousand platforms we are told that there is no hope for us unless we transform ourselves body, mind and soul.

Some of us including the author of this work are doubtful whether the part of wisdom lies that way. We all believe that Swaraj is the natural and legitimate birthright of every people. But political freedom is not an end in itself. It is only a means for self-expression and self-development. Only nations that possess individuality as for freedom to express themselves. But if in our anxiety to secure the means of political freedom we surrender the end of our individuality, if we will our souls and lose our typical cultural genius what is political freedom worth? How does it matter even if we gain the whole world when once we lose our souls?

Again, it is quite true that political freedom is an urgent necessity. Our external organization social and economic has broken down, Our misfortunes are staring us in the face. Our bodies are broken, and if we are told

that our souls are sick and require drastic remodelling, what have we to live for? Nations which are in distress have a future only if they have faith in themselves faith in their culture, faith in the redeeming power of the great ideas for which the nation has stood for millenniums. If we are poor, we can recover our possessions and become rich tomorrow, if not to-day; but if we are dead, no power on earth or heaven can help us. The sick can be cured but the dead cannot be raised.

Besides, in our mood of defeatism, we seem to assess the success and failure of civilization by many tests. Those who build sky-scrapers and fly in the air are not necessarily superior to those who lead more prosaic lives. The aim of life is not mere comfort and convenience. I am sure that we will not be happy if we reduce the world to a night club where all men are well fed and all houses are palatial, where all heads are hard and all pillows soft.

One of the tests of a successful civilization is its length of conscious continuity. The Jews look back on three thousand years of national existence focussed on an idea. The English look to a thousand years and the Americans to three hundred but the historic consciousness of the Hindus extends at the lowest estimate over four millenniums. A culture which could not only survive successive waves of conquest but actually conquer many of the conquerors is a power to be reckoned with. A great tradition is not to be lightly set aside. It requires many centuries of life to produce a little history and it requires many centuries of history to produce a little tradition and it is therefore very necessary that we should not do anything to undermine the strength of the Hindu tradition.

It does not follow that the only desirable attitude is one of conservatism. If radicalism is born of despair,

conservatism shows exhaustion of spirit. If we blindly perpetuate the old laws and taboo the old prescriptions and prohibitions, it is no good we want the spirit of life which while rooted in the past faces the future with faith. We should not confine our attention to the troubled surface waters for it is the silent stream that counts, the stream that runs by its own impetus, with its own velocity and in its own direction. What Bacon said of weighty things in general that they sink in the stream of time, while straws and feathers are borne safely on its surface is true of cultures as well. While we should not be blind to the failings of our culture, we should not lose our grip on the springs of strength and vitality. It is this constructive conservatism of the author that appeals to me most. While he recognises that life is not mere repetition but renewal, he insists that it must be inspired by the spirit of the past. I hope that the enthusiasm of the author for the faith of the past and the vision of the future will spread to his readers as well.

CALCUTTA,
26th August '29.

} (Sd.) S. RADHA KRISHNAN.

ఉ పొద్దా తము

అంగలూరు వాస్తవ్యులును, బుద్ధపురాణాది సద్గ్రంథ రచయితలును, ధర్మజిజ్ఞాస నిష్ఠాప్రతిష్ఠులును, సదాదర్శ వివేక నిరతులును, విఖ్యాతాంధ్ర గ్రంథకర్తలును నగు శ్రీయుత దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్యగారు సవీనముగ రచించిన “మానవజీవితము” ను ఆంధ్రలోకమునకు సమర్పించు నవసరమున నీ క్రింది యాప్తవచనములను నిండు మసంబుతో నాందీ ప్రస్తావనముగ నమర్చుచున్నాను.

ఈ గ్రంథమున భారతీయుల ప్రాచీన సనాతన సద్ధర్మములను, సభ్యతాతత్త్వములను గైకొని నిత్యవ్యవహారములో వాని నవలంబించెడి పద్ధతులు విస్తరింపబడినవి. పురుషార్థ మెద్దియో నెఱుంగక, ధర్మవిశ్వాసములేక పారమార్థిక లక్ష్యముల జాడ నెఱుంగక నడచెడి జీవితము పరిపరవిధంబుల వ్యభిచరించి సిద్ధిదూరమయి నష్టమగును.

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి రేకేహ కురునందన

బహుశాఖా హ్యానంతాశ్చ బుద్ధయో వ్యవసాయినాం.

—భగవద్గీత.

“ఓ అర్జునుడా! శ్రవణ మననాదులచేతను, సాధన చతుష్టయము చేతను లెస్సగ సంస్కరింపబడిన మానవుల మనోవృత్తియు, వారి నిత్య వ్యవహారములును ఒకే విధముగ, ఒకేలక్ష్యము ననుసరించి అందముగ నడచుచుండును. ఈ విధమయిన సంస్కారశిక్షాలక్ష్యముల దా రెఱుంగని బుద్ధులు అనేకరీతుల పలవరించుచుండును.”

మన జీవితమం దెద్దియో ఒక సత్సంకల్పము, ఒక నియమము ఉండిన గాని అది కుదురుగను, ఏకముఖముగను బ్రవర్తింప నేరదు. మన గ్రంథ

కర్త మనదేశపు మంచిచెడ్డలను, పరిస్థితులను పరిశీలించి యున్నారు. వీనిని చిత్రించుట కుపయోగించిన శైలి కొన్ని తావుల జటిలమయ్యును హృదయంగమమయి యలరారుచున్నది. వీరి పాండితియు, లోకానుభవమును బ్రతి పుటను దేజరిల్లుచున్నవి. వాస్తవమున నీగ్రంథమందలి విషయము, లక్ష్యము, పద్ధతి, శైలి ఒకదాని కొకటి వన్నెవెట్టుచు ప్రశంసార్హములుగ నున్నవి.

మానవచరిత్రలో నే యుగమయినను, ఏధర్మపద్ధతులయినను రాగల కాలమునకు దారిజూపెడి తాత్కాలిక నిదర్శనములేకాని శాశ్వతముగ నుండునవికావు. ప్రస్తుతకాలము, ఇదివఱకు భారత చరిత్రలో గడచిన యుగము లన్నింటికంటె చంచలమయి, అస్థిరమయి యున్నది. నవ్యభావ తరంగములు అనంతముగ మహోద్వేగమున మనల దాకుచున్నవి. ముంచు చున్నవి. అంతట క్రమ్మివైచుచున్నవి. మన యార్థిక రాజకీయలక్ష్యము లెంతి శీఘ్రముగ మార్పొంద బాహ్యప్రచారములో గలవరపడుచున్నవో, అంతటి యాందోళనము మన హృదయాంతరంగమున నాధ్యాత్మిక జీవి తాదర్శములగూర్చి జరుగుచున్నది. ప్రతిరోధము, ప్రయత్నము రెండింటిను సమముగనే జరుగుచున్నది. పాశ్చాత్యభావసంపర్కము మన సాంఘిక ధర్మములను, వ్యవస్థలను జల్లగ, బలవత్తరముగ మార్చుచున్నది. ఇంగువలన గలుగనోపెడి ఫలితార్థము చాల విపులమయి యున్నది. భారతీయులు ఈనాడు పౌరాణికులు యుగసంధు లని చెప్పెడి విషమావస్థయందు ధర్మ సమ్మోహము చేతనులయి యల్లాడుచున్నారు. ఎటు నడువను స్థిరఁబటుప వీలులేకున్నది. ఏమి చేయవలయునో, ఏమి చేయగూడదో తెలియకున్నది. కాని సర్వత్ర భావపరిశీలనము భావసంగ్రహము జరుగుచున్నవి.

భారతదేశమునకు రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును, ఆర్థిక ప్రాబల్యమును జేకూర్చి యిచ్చెడి దేశసేవాధురంధరులు ఈ దేశము, జీరకాలమునుండి పాదుదగిలి నిలిచియున్న నమ్మికలపై దాడి వెడలుచున్నారు. ఈ ప్రాచీన ధర్మములవల్లనే హిందూసంఘము భిన్నప్రకృతిగలదయి బయటిరేడుల జొరనిచ్చి దేశస్వాతంత్ర్యమును గోలుపోయిన దని వీరి వాదము.

స్వాతంత్ర్యములేని దేశము నిలువ నేరదుగాన తల్లాభమునకు దగిన నవ్యధర్మముల నవలంబింపవలయు నని వీరనేక సభాపీఠములనుండి ఘోషిలుచున్నారు. కాని దేశస్వాతంత్ర్య మొకటియే పరమార్థము కానేరదు. మన వ్యక్తిత్వమును సంపూర్ణముగ వెలువరించుటకును, మన శక్తులను సర్వతోముఖముగను, యధేష్టముగను విస్తరింపజేసికొనుటకు సాతంత్ర్యమవసరమయి యున్నదిగాని కొన్ని రాజకీయసభలను, బంగారుమేడలను నిర్మించుకొనుటకు గాదు. వ్యక్తిప్రభావముగల జాతులే స్వాతంత్ర్యము నన్వేషించుచున్నవి. ఇదియు తమ వ్యక్తిత్వప్రపాచర్యార్థమే. కాని స్వాతంత్ర్యసంపాదనమునకయి మన చిరాభ్యస్త స్వధర్మములను విడనాడవలసి వచ్చినచో, మన విజానకళాస్వరూపములను మార్పించవలసి వచ్చినచో, మన నామరూపములనే బుగ్గిలో గలుపవలసినచో, మన స్వాతంత్ర్య మేల? స్వరాజ్య మేల? మన ఆత్మలే, మన పరమావధులే ప్రపంచములగు నెడల మనకు ప్రాలోకసామ్రాజ్య ముండిన నేమి? లేకుండిన నేమి?

కాని మనకు దేశస్వాతంత్ర్య మవసరమని మన్నింపక తీరదు. మన సాంఘిక వ్యవస్థలన్నియు సంధులు విరిగి విచ్చిన్నములైనవి. గుణకర్మ విభాగమున నేర్పఱుపబడిన సాంఘిక మర్యాద లడుగంటినవి. ఎటుజూచినను దారిద్ర్యము, కష్టపరంపరలు మనల నెదుర్కొని నిరుత్సాహుల గావించుచున్నవి. శల్యప్రపాయమయి, ఆస్థిమాత్రావశేషముగ మనజాతి జీవచ్ఛవమయి యున్నది. బాహ్యవ్యవహారములందే కాదు, మన శైధిల్య దౌర్బల్యములు! మన హృదయాంతరాళములుగూడ నపవిత్రములయి ఆత్మ హీనములయి యడుగంటుచున్నవి. కూలంకషముగ, నిర్మోహమోటముగ వీని సంస్కరించెడి యుపాయము లరయవలసియున్నది. పతితులయిన వ్యక్తులుగాని, జాతులుగాని మేల్కొని, తెప్పరిలి క్రమ్ముట పూర్వోన్నత్యమును బొందవలెనన్న వానికి యాత్మవిశ్వాసము ప్రధాన ధర్మముగ నేర్పడవలయును. తమ భావములందును, సభ్యతలందును గౌరవవాదరములు గలిగి పూనికతో వానిని నిలుప యత్నించుటవలననే పతితులయిన జాతులు

మరల నిలువగలుగుదురు. కాని స్వధర్మమును విడనాడి పరధర్మముల నవలంబించెడి వారు శ్రేయఃపథమును జేరజాలరు. “బ్రతికియుండిన సుఖమును బడవయచ్చు” నిర్జీవులమయి నశించిన యెడల భౌతికాధ్యాత్మికశక్తు లేవియు మనల గ్రమ్మఱ బ్రతికింపజాలవు. రోగుల బాగుజేయవచ్చునుగాని, ప్రేతముల నిలువఁబెట్టెడివారు లేరు.

భౌతికైశ్వర్యములను గాని, విశాలసామ్రాజ్యములను గాని పరమావధిగ నెంచగూడదు. తుచ్చసుఖములు నిత్యైశ్వర్య సూచనలు కావు.

ధర్మముల పటిష్ఠతను, సభ్యతల సత్వమును విమర్శించుటలో, వాని ప్రభావప్రయోజనములను మన్నించుటలో మనము ప్రధానగౌరవ మొక్కయమున కొసంగవలసియున్నది. ఇవి యెంతకాలము, ఎన్ని వ్యభిచరణ హేతువుల నడుమ నిలిచి, ఎందరిచే మన్నింపఁబడినవి? ఎన్నిశతాబ్దముల జాతీయ జీవనపద్ధతుల శాసించియున్నవి? కాలశిక్షయే ధర్మముల యొక్కయు, ప్రతిష్ఠాపనములయొక్కయు సార్వత్రికప్రయోజనమును, తత్వ ప్రభావమును చూపగలదు. మన సభ్యతామూలములయిన భావములు అధమము నాలుగుయుగముల కాలశిక్ష ననుభవించియు చెక్కుచెదరక నిలిచియున్నవి. యూదులు మూడువేల సంవత్సరముల సభ్యతమాత్రమే, నాగరిక వికాసముమాత్రమే కలిగి అంగునకే గర్వపడుచున్నారు. మనప్రభువులగు నాంగ్లేయులు వేయిసంవత్సరముల చారిత్రిమును, లౌకికసంపదలందు వారిని తలదన్ని యెగసి పొరలెడు అమెరికనులు మున్నూరేండ్ల మనోవికాసమును మాత్రమే యొప్పియున్నారు. వీరిభావములు, వీరి లక్ష్యములు, వీరిసభ్యతలు దుర్వారకాల ప్రవాహహోద్యోగమున నేగతివ్యవహరించునో, ఎటులవ్యాపించునో, ఎందుల సిద్ధించునో ప్రస్తుత మాహింపజాలము. లౌకిక ప్రభావిభ్రాంతులమయి వారిశక్తియుక్తులే, మానససంచారక్రమములే పరమాత్మప్రేమగ నెంచుచున్నాము. మనసభ్యత, మనవిజ్ఞానము విదేశ విజాతీయ విసభ్యతాప్రవాహములదాడిన బడి కొట్టుకొనిపోవుటకుమాటుగా వానినన్నింటిని గైవశముచేసికొని జేతలను జయించిన గారవ మందియున్నది. ఇట్టి సిరజీవి, ఇట్టి మహాసత్వసంపన్న, ఇట్టి జగన్మోహనప్రభాసంపూర్ణ యగు

సభ్యత తూలనాడదగినది కాదు. ఒకటి రెండు పురుషాంతరముల పాశ్చాత్య సభ్యతాసంపర్క వికారమున నెడబాయదగినది కాదు. అనేక పురుషాంతరముల సంకల్పసముచ్చయము, ప్రయత్నసమష్టి ఒక జేశచరిత్రను ఏర్పఱచుచున్నది. ఇట్టి చారిత్రపరంపరా సమన్వయమున నొక జాతియొక్క సభ్యతా లక్షణములేర్పడుచున్నవి. అంతియేకాని ఉసుళ్ళవలె త్షణభంగురములు కావు. కాని ధర్మవివేచనమందు కడుజాగరూకతతో, దూరదృష్టితో భూత, వర్తమాన భవిష్యత్పరిజ్ఞానములతో వ్యవహరించవలయునేకాని త్షణికావేశము ననుసరించి యాచరింపగూడదు. భారతీయ మర్యాదలను నిర్మూలన మొనరించు యత్నములన్నియు అనాదరణీయములే. కాని ఇంగువలని పురాణ ధర్మములన్నియు సాధువులని దురభిమాన భరితులమయి యుండకూడదు. సంస్కరణాపేక్షయు, నాస్తికవాదములను ధర్మమాధ్యమువలన కలుగునట్లే పూర్వాచారపరాయణత్వము కూడ వార్ధక్యదౌర్బల్యమువలన గలుగుచున్నది. భావప్రకోపము చాంచల్యమువలన గలిగినట్లే ధర్మస్థైర్యముకూడ తదవలంబకుల మాధ్యమువలన గలుగుచుండును. మనవి గదా యను దురభిమానమున మన విజ్ఞానమందలి సమస్తవిషయములను సమానగౌరవముతో ఆదరించగూడదు; ఆచరించగూడదు. అట్లు చేయుటవలన నవ్యపరిస్థితులలో మనస్థితి యుండనేరదు. కాలశిక్షితములయి నిలిచియున్న ధర్మములలో నెయ్యవి మన భావివికాసమునకును, ఔన్నత్యమునకును, అభివృద్ధికిని దోడ్పడగలవో వానినే స్వీకరించి వాని వెలుగున మన నడవడి నేర్పరచుకొనుట యుక్తము; కార్యసాధకము; అభ్యుదయహేతువు. మనపూర్వుల పురుషార్థమును, లక్ష్యమును గమనించి అందులకు వ్యభిచరణలేకుండ వర్తించిన యెడల గమ్యస్థానమును నిరపాయముగ వ్యక్తిప్రభావముతో చేరగలము. విశ్వాసమే ముఖ్యసాధనము. పవనసంచలిత వారి తరంగభంగములు త్షణభంగురములయి ప్రబలియు సముద్ర గాంభీర్యమును గాని, జలరాశిబలమును గాని జూపనేరవు. జలప్రవాహము అగాధమగు అంతర్వాహినుల ప్రచారము ననుసరించియే నడచునుగాని పిల్లగాడ్పుల యూగింపులనంటి నడవనేరదు. అంతస్సారముగల వృత్తులు, ధర్మములు కాలగర్భమున మునిగి అందున తీన

మయియందును. సారవిహీనములయినవి యీకలవలె ఎందుటాకులవలె
కాలముఖమున కొంతకాలము తేలి మిరమిరలాడి వచ్చిపోయెడి గాలికిని,
అటంకములకును జిక్కి కొట్టుకొని పోవును. అటులనే మనధర్మములలో
సారవంతమగునవి కాలవాహినులలో కలిసి మఱల మనయొంట జేరుచున్నవి;
మనలను జీవింప జేయుచున్నవి. ఇవియే మన ప్రాణాధారమునకు ముఖ్య
హేతువులు. ఇందే మనబలము, తేజము, జీవశక్తియు నున్నవి.

మనగ్రంథకర్త భారతీయ ధర్మములయొక్క పునాదులను బెకలించ
కుండ కాలవాహినిలో నిలిచియున్న ఆర్యధర్మరసాయనమును సంపూర్ణ
ముగా నుపయోగించుచు ప్రస్తుతకర్తవ్యమును నిరూపింప యత్నించి
యున్నారు. ఇదియే నాకు మిక్కిలి నచ్చిన విషయము. గతానుగతికముగ
పూర్వాచారములను అనుసరించుటలో సజీవజాతీయత లేదను సంగతిని
గ్రహించుచు, ఆధర్మములనే, ఆప్రాచీనసంస్కారమునే నవ్యపరిస్థితుల కను
కూలమగు రూపమున నాచరింపవలయునని సిద్ధాంతీకరించుచు నెప్పటి
కప్పుడు నవ్యవైఖరుల దాల్చినను, నూతననాటకము లాడినను ప్రాచీన
సభ్యతాప్రవాహ మిప్రయత్నము లన్నింటియందును వెలుగుచుండవలయు
నని యీగ్రంథకర్త యాశయము. సనాతనధర్మములందు వీరి కేర్పడిన
గౌరవాతిశయమును, భావిధర్మవివేచనమందు వీరి కేర్పడిన ఉత్సాహమును
చిదువరులనెల్లర వారితోవకు చెచ్చునని విశ్వసించుచున్నాడను.

28—8—1929 }
కలకత్తా }

యస్. రాధాకృష్ణ.

ఆ శీర్వాదము

~~~~~

సీ. మానిత మాదర్శ • 'మానవజీవిత'

మనెడు మహాప్రబంధార్ణవంబు
నైతికాధ్యాత్మ విద్యాతత్వసవరత్న
సంక్షిప్తమై విలాసములఁ జేలు,
ప్రేమతరంగ తేజోమానికల విశ్వ
మానవకోటి నేమాటు దనిపి,
సహజ సౌందర్య రసస్వరూపము హృద
యోపలాశి వగల్గి • యుర్విజముల,

తే. గీ. భాతి మొనలెత్త భువి వనవాటి జేసి
ఇష్టఫలరాశి యందుండి • యిచ్చుచుండె
నిట్టిఫలసిద్ధి యెందు లభించఁబోదు
యిట్టి దృశ్యంబు నెందు • వీక్షింపరాదు.

సీ. మహితమా యాదర్శ • 'మానవజీవిత'

మన్నిటి కాదర్శమై దనర్చు,
ఇంపు సాంపారడు • నిరువదినాలుగు
ప్రకరణంబులుగల • గ్రంథరాజ,
మొక్కొక్క ప్రకరణ • మొక మహాదివ్య ప్ర
పంచమై యలరు దర్శించువారి,
కర్థంబులను గూర్చు • నాపదలను దీర్చు
తోడునీడై తన • తోడవచ్చు

ఆ. వె. బాల్యమాది వృద్ధ • పర్యంతమగు మహా
వ్యవధిలోన మానవాళి గాంచు
ప్రకృతి నాట్యరంగపటలి ముందటి తెర
పడెడు వరకు కథల • నుడువుచుండు.

సీ. నయ్యాయీకుల కల్ల • న్యాయశాస్త్రం బిది
యధ్యాత్మచరిత వేదాంతులకును,

మానవకోటి విజ్ఞానసర్వస్వంబు
 నారోగ్యశాస్త్ర మధ్యాపకులకు,
 అర్థార్థ లభిపుల ♦ కర్థశాస్త్రం బిది
 వాఙ్మయ చరిత విద్వాంసులకును,
 సంస్కర్తలకు ధర్మశాస్త్రసంగ్రహ మిది
 భక్తియోగము మహాభక్తులకును .

తే. గీ. ఇది మహాసంహితాకృతి ♦ యెసఁగి మెసఁగి
 కల్పవృక్షంబు లీల నేకాలమంగు
 వలయు ఫలవృష్టి గురియు భూవలయునునకు
 సిద్ధ మాదర్శ 'మానవ ♦ జీవితంబు'.

ఉ. ఒక్కొక్కనీతి యొక్కొక్క మహాన్నత శాస్త్రము జాటిచెప్పు నా
 ఫక్కి నె వాఙ్మయంబు మన ♦ భారతభూమి నలంకరించి పెం
 డెక్కెను దీనిలో నిఖిల ♦ వేద పురాణ యథార్థధర్మముల్
 లెక్కకు మిక్కిలిన్ గలవు ♦ లీల నరుల్ చరితార్థు లౌటకుకా.

సీ. ఘన నవాదర్శ ♦ గ్రంథమండలి కిది
 యొక దివ్యసుమము కానున్న దింక,
 ఈ సుమ సౌరభ్య ♦ మెందాక ప్రాకునో
 నంతదాక పవిత్రమై తనర్పు
 ఆ సుధాధారల ♦ నారగ్రలెడు వార
 లజరామరత్నంబు ♦ నందఁగలరు,
 ఈ సుమంబు ధరించు ♦ నిందీవరాక్షులు
 యుర్విదేవితొ నిల్చియుండఁగలరు,

తే. గీ. ఇట్టి సుమవృష్టి గురుపుచు ♦ నెల్లకాల
 మాండ్రభువి దుగ్గిరాల వంశాబ్ధిచంద్రుఁ
 డైన బలరామకృష్ణయ్య ♦ యలరుగాత!
 బాధవాఙ్మయబ్రహ్మగాఁ ♦ బ్రజ నుతింప.

80-8-1929

పితాపురం

}

ఉమర్ అలీషా

తృ తీ య స ం పు ట ము

వి ష య సూ చి క

విషయము

పుటసంఖ్య

37 వ ప్రకరణము	
బ్రహ్మచర్యము	1009-1019
38 వ ప్రకరణము	
అష్టమైథునములు	1020-1022
39 వ ప్రకరణము	
మాతాపితాచార్యుల కర్తవ్యము	1023-1024
40 వ ప్రకరణము	
బ్రహ్మచర్యము-విద్యార్థి	1025-1033
41 వ ప్రకరణము	
బ్రహ్మచర్యము-ఇంద్రియములు	1034-1040
42 వ ప్రకరణము	
బ్రహ్మచర్యము-గృహస్థాశ్రమము	1041-1053
43 వ ప్రకరణము	
అజ్ఞానమే మృత్యువు	1054-1061
44 వ ప్రకరణము	
మాతృభావదృష్టి	1062-1066
45 వ ప్రకరణము	
గాంధిగారి ప్రబోధము	1067-1071

46 వ ప్రకరణము		
ఈశ్వరభక్తి	....	1072-1098
47 వ ప్రకరణము		
దైవప్రార్థన	....	1099-1103
48 వ ప్రకరణము		
ప్రాతఃకాల ప్రార్థన	....	1104-1114
.. వైదిక పద్ధతి		..
.. ఆర్యసామాజిక పద్ధతి	....	1106
.. క్రైస్తవ పద్ధతి	....	1108
మఱికొన్ని ప్రార్థనగీతములు	....	1112
49 వ ప్రకరణము		
సాయం ప్రార్థనము	....	1115-1121
50 వ ప్రకరణము		
ఆత్మవిశ్వాసము	....	1122-1181
కర్మయోగము-నిష్ఠ	....	1125
ఆదర్శోద్యోగి	....	1128
విజయాభీష్టము	....	1132
కార్యసాధకుఁడు-కష్టములు	....	1136
ఒక ఫ్రెంచియోధుఁడు	....	1138
ధైర్యనైర్యములు	....	1141
దృఢనిశ్చయము-స్థిరసంకల్పము	....	1147
సుఖదుఃఖములు	....	1148
కార్యరంగప్రవేశము	....	1151
విజయము-మానసికశక్తులు	....	1156

ఆత్మవిశ్వాసము-అదృష్టరేఖ	....	1160
కార్యసిద్ధి కేమిచేయనగును?	....	1162
ఆత్మవిశ్వాసప్రభావము	....	1166
దారిద్ర్యమునకు హేతువేమి?	....	1169
హృదయదౌర్బల్యము	....	1174
ఆత్మవిశ్వాసము-భాగ్యనిర్మాణము	....	1177

51 వ ప్రకరణము

పరోపకారము	....	1182-1208
పరోపకారి జీవితశాంతి	....	1185
పరోపకార ప్రభావము	....	1190
పరోపకారము-అంతరువులు	....	1193
ప్రాచీనభారతము-పరోపకారము	....	1199
శౌద్ధపరోపకార సూత్రములు	....	1204

52 వ ప్రకరణము

అహింస	....	1209-1213

53 వ ప్రకరణము

ఆత్మహింసాదమనము	....	1214-1219

54 వ ప్రకరణము

సూక్ష్మహింసా నివారణము	....	1220-1231

55 వ ప్రకరణము

జీవహింసోత్పాదనము	....	1232-1257

56 వ ప్రకరణము

అనివార్యమగు హింస హింస కాదు	....	1258-1262

విషయము

పుటసంఖ్య

ధర్మము	57 వ ప్రకరణము	....	1263-1280
ధృతి (ధైర్యము)	58 వ ప్రకరణము	....	1281-1296
క్షమ (ఓరిమి)	59 వ ప్రకరణము	....	1297-1313
దమము	60 వ ప్రకరణము	....	1314-1327
అస్తేయము	61 వ ప్రకరణము	....	1328-1341
శౌచము	62 వ ప్రకరణము	....	1342-1350
ఇంద్రియనిగ్రహము	63 వ ప్రకరణము	....	1351-1363
ధీ (బుద్ధి)	64 వ ప్రకరణము	....	1364-1374
విద్య	65 వ ప్రకరణము	....	1375-1391
సత్యము	66 వ ప్రకరణము	....	1392-1410
అక్రోధము	67 వ ప్రకరణము	....	1411-1431
ఉద్బోధనము	68 వ ప్రకరణము	....	1432

104

1009

శ్రీమదాచార్య
శ్రీమదాచార్య
శ్రీమదాచార్య

మానవజీవితము

ముప్పది ఏడవ ప్రకరణము

బ్రహ్మచర్యము

బ్రహ్మచర్యేణ తపసా దేవామృత్యుమపాఘ్నుతా,
ఇన్ద్రోహి బ్రహ్మచర్యేణ దేవేభ్య స్స్వరమాలభేత్

—అథర్వవేదము.

“ఋష్యాదులు బ్రహ్మచర్యమును తపముననే
మృత్యువును జయించియుండిరి. ఇంద్రాదులు సయితము
బ్రహ్మచర్యము వలననే దైవత్వమునకుఁ బ్రాప్తించి
యుండిరి.”

న తప స్తప ఇత్యాహు ర్బ్రహ్మచర్యం తపోత్తమం,
ఊర్ధ్వరేతా భవేద్యస్తు స దేవో న తు మానుషః.

—శంకరుఁడు.

“బ్రహ్మచర్యమే (వీర్యధారణము) సర్వోత్కృష్ట
మగు తపము. దీనిని మించిన తపస్సు ముల్లోకముల
మఱొక్కటిలేదు. ఊర్ధ్వరేతుఁడు (అస్థితవీర్యసంపన్నుఁడు)
ఈలోకమున మనుష్యరూపమునందున్న దేవతాపురుషుఁడు.

మరణం బిందుపాతేన జీవనం బిందుధారణాత్.

—సుశ్రుతము.

“వీర్యముయొక్క బిందుపతనము మరణమును, వీర్యముయొక్క బిందుసంగ్రహము నవ్యజీవనమును గలిగించును.”

“ఆచార్యో హి బ్రహ్మచారీ బ్రహ్మచారీ ప్రజాపతిః,
ప్రజాపతి ర్విరాజతి విరా డిన్ద్రో భవే ద్వశీ.”

బ్రహ్మచర్యధారణముననే మనుష్యున కాచార్యత్వము సంప్రాప్తమగుచున్నయది. బ్రహ్మచర్యముననే నరుడు భూపాలుడును నగును. వాడే సమస్తమును బాలించి వశమొనరించుకొని యింద్రుడగుచున్నాడు.” (బ్రహ్మచారికిఁ దుల్యుడెవడని తాత్పర్యము).

“Chastity is life and sensuality is death”

“బ్రహ్మచర్యమే జీవనము. వీర్యనష్టమే మృత్యువు.”

ప్రస్తుత బ్రహ్మచర్య ప్రకరణమునకును, గతార్థగ్య ప్రకరణమునకును బ్రగాఢమగు నవినాభావసంబంధము కలదు. మానవుని సమస్తధర్మములలో బ్రహ్మచర్యమే యతిప్రశస్త మయినది. ప్రపంచమందలి సమస్త మత గ్రంథములందును విశేషించి, మన హిందూమతశాస్త్ర గ్రంథము లన్నింటను బ్రహ్మచర్యముయొక్క మహిమ విశేషము సంస్థాపనమొనరింపఁబడినది. ప్రాచీనయుష్మాదులు బ్రహ్మచర్యచుహితము నహస్రముఖంబులఁ గీర్తించి యున్నారు.

బ్రహ్మచర్య వ్రతానుష్ఠాన ప్రభావముననే భారత వర్ష మొకప్పుడు సకల ప్రపంచమునకు నాయకమణియై, బలవీర్య తేజములకుఁ బట్టుగొమ్మయై, జ్ఞానవిజ్ఞాన

సిద్ధాంత రత్నముల సర్వ సర్వంసహా భూమండలమునందు
వెదఁజల్లి యుండినది.

నాఁడు మన యీ భరతభూమియందు జన్మించి
విశాల సామ్రాజ్యములఁ బరిపాలించియుండిన ధరణీపతు
లనేకులు స్వయముగ భోగభాగ్యములను, దాఠాపుత్రమిత్రా
దులను, మహోన్నత రాజప్రాసాదములను దృణప్రాయముగ
విసర్జించివైచి, బ్రహ్మచర్య వ్రతానుష్ఠానమునకుఁ గడంగి,
యానజ్జీవిత ముక యానందపీయూషరసమును గోలి నిర్వాణ
పదము నందఁ గలిగియుండిరి.

సంసారతాపత్రయముచేఁ బీడితులయిన మన
పూర్వార్థు లెందఱో దుఃఖదాయకములగు విలాసముల
విసర్జించి, బ్రహ్మచర్యప్రభావముచే బ్రహ్మనందము ననుభ
వించి ధన్యులయిరి. నేఁడు నిర్జీవమయి, జ్ఞానశూన్యమయి
తొల్లిటి యాన్నత్యమును గోల్పోయి దారిద్ర్యగ్రస్తమయి
విలాప మొనరించుచున్న భారతవర్షము దేశచారిత్రమునం
దే మహాపురుషులను, మహాపతివ్రతలను గౌరవదృష్టితోఁ
దిలకించు చున్నదో వారెల్లరు బ్రహ్మచర్య మహాతపఃఫల
స్వరూపులేయని వేఱుగ నుడువఁబనిలేదు. నేఁడు యావ
త్ప్రపంచమునకు ముఖ్యావలంబనముగనున్న జ్ఞానతత్వమును
మన పూర్వులు బ్రహ్మచర్యవ్రతానుష్ఠానముననే సులభ
ముగ గ్రహించి యుండిరి.

అఖిలభారతవర్షమునకు సంపూజ్యమయి, కావ్యప్రపం
చమునకు జ్యోతిస్వరూపమయి, రసమునకు ఖచియయి
చెలంగు శ్రీమద్రామానుజానుహాకావ్యమును గీర్వాణ

భాషయందు రచించియుండిన ధీరుడును, మహాపండితుడును, కవి బ్రహ్మయు నగు వాల్మీకి ఋషివరేణ్యుఁడస్తలిత బ్రహ్మచారి. నేఁడు మనచేఁ బంచమవేదముగ సంభావింపఁ బడి, హైందవసాహిత్యమునకు వన్నెలఁజిన్నెలఁ బెంచు మహా భారతమును రచించిన వ్యాసమునీంద్రుఁడు బ్రహ్మచర్యమందలి యక్షయసౌఖ్యమును బూర్ణముగఁ జవిఁజూచినవాఁడె.

బ్రహ్మచర్యవ్రతప్రభావముననే కపిలగౌతమాది ఋషులు నేటి పండితప్రకాండుల మేధాశక్తిని సయితము పరాభూత మొనరించునట్టి మహత్తరములగు షడ్దర్శనముల విరచించియుండిరి. బ్రహ్మచర్యవ్రతావలంబనముననే శ్రీమదాంజనేయుఁడు దీర్ఘాయుష్మంతుడయి, బుద్ధిమంతుడయి, వినయవిధేయతాసంపన్నుడయి, స్వామిభక్తిపరాయణుడయి, విశుద్ధవర్తనుడయి మహాబలపరాక్రమసంపన్నులగు రాక్షసవీరులకు సయిత మజేయుఁ డయ్యెను.

నేటికిని సకలభారతవర్షముచేఁ బూజింపఁబడుచున్న మహాత్ముండగు శంతనపుత్రుఁడు శ్రీ భీష్మాచార్యుఁడస్తలిత బాలబ్రహ్మచారి యగుటవలననే చరిత్రప్రసిద్ధుఁడయినాఁడు. బాల్యమాదిగ నొక్క వీర్యబిందువు నయిన వెచ్చింపక యమితబలవీర్యముల సంపాదించి జితేంద్రియుఁడయి బాలబ్రహ్మచారిగ నుండుటవలననే శ్రీ శుకయోగి గీర్వాణభాషయందు భాగవతమువంటి భక్తిరసప్రధాన మగు మహాకావ్యమును విరచింప సమర్థుడయ్యెను.

నేఁడు సకలజగమునకుఁ దనమతము పేర విశ్వప్రేమ ధర్మముల బోధించుచు, తృష్ణాదినింద్యవృత్తుల బహిష్కరింప

హెచ్చరించుచున్న బౌద్ధమతసంస్థాపకుఁడును, మహానుభావుఁ
డును నగు శ్రీ గౌతమబుద్ధుఁడు బ్రహ్మచర్యవ్రతమందలి
విశేష ప్రయోజనమును గ్రహించినవారిలో నగ్రగేసరుఁడు.
ఋష్యాదులకును, మునీంద్రులకును, సకల సన్యాసులకును
బూజనీయుఁడయిన రాజయోగియగు శ్రీ జనకమహర్షి
బ్రహ్మచర్య వ్రతప్రభావ మనంత మని వచించి
యున్నాఁడు.

ఎంతకాల మీ భారతవర్షమునందు బ్రహ్మచర్య
వ్రతానుష్ఠానకారవము స్థిరముగ నెలకొనియుండెనో, అంత
వఱకు దేశమం దంతట ననేకులగు మహాపండితులు, కవివ
రేణులు, చరిత్రకారులు, వివిధశాస్త్రనిష్ఠాతలు, బ్రహ్మ
వేత్తలు, ధర్మావతారులగు సార్వభౌములు, లోకోద్ధరణ
క్రియాధురంధరులగు మహాత్ములు, విశ్వకల్యాణస్వరూపిణు
లగు సతీమణులు, పావనచారిత్రులగు కవయిత్రులు జన్మించి
యుండిరి.

బ్రహ్మచర్యభానుఁడు భారతాకాశమండలమునుండి
యదృశ్యమయ్యెను. భారతవర్షమునందంతట నవివేకాంధ
కార పుంజములు దట్టముగ నలమికొనియెను. భారతీయుల
సకల సంపద లడుగంటెను. జ్ఞాననిజ్ఞానము లంతరించెను.
దారిద్ర్యము పెచ్చుపెటిగెను. బలవీర్యములు నామమాత్రా
వశిష్టము లయ్యెను. భోగవిలాసములు మితిమీరెను.
వ్యాధులు చెలరేగెను. మృత్యువు లధికమయ్యెను. ఇంక
భారతవర్షమునం దేమున్నది? దేశము నలైసలఁ బీనుఁగు
పెంటలతో నిండిపోవుచున్నది. నిరంతర విపత్పరంపరలచే

గలుగు దుఃఖములు మితిమీలుచుండ, భారతీయభాతలు హాహాకార మొనరించుచున్నారు.

విశ్వమణియనఁజెల్లిన భారతవర్షము నేడు వర్ణింప రాని హీనస్థితికిఁ బ్రాపించుటకుఁ బ్రకృతిసిద్ధాంతరాజమగు బ్రహ్మచర్యమును దిరస్కరించుటయే ముఖ్యకారణమని వచింపఁదగును. రాష్ట్రమున కాధారస్వరూపులగు యువకులు నేడజ్ఞానాంధకారమునఁ జిక్కి, యుక్తాయుక్తములఁ దెలియనేరక, బ్రహ్మచర్యప్రభావమును విస్మరించి, భోగవిలాసపరులయి నింద్యజీవితములఁ గడపుచుండు తెంతయు విచారకరము !

వీర్యవంతులును, శక్తిసామర్థ్యసంపన్నులును, జ్ఞానతేజోరాసులును నగు నార్యబుష్టులసంతతివారమగు మానము వీర్యము నొక నీచపదార్థముగను, విలాసవస్తువుగను భావించి నేటికి క్షుద్రకీటకములకంటె హీనులమును, దీనులమును గావలసివచ్చినది. వీర్యసూహాత్మ్యము నెఱింగి సచ్చాచిత్తుఁడయి, సన్మార్గానువర్తియయి, జితేంద్రియుఁడయి దేదీప్యమానముగఁ బ్రకాశించియుండిన ప్రాచీనభారతీయయువకునకును, బ్రహ్మచర్యము నొక వ్యర్థక్రియగ భావించి వీర్యమును సంభోగాదినింద్యవృత్తులకు నిరంతరము యథేచ్ఛగ దుర్వినియోగ మొనరించుచుఁ గామాంధుఁడయియున్న నేటి భారతీయయువకునకును బలమందును, వీర్యమందును, తేజస్సునందును, ధనమందును, మానమందును, జ్ఞానమందును, ఆనందమందును, శాంతియందును, భూమ్యాకాశభేదము గోచరించు చున్నయది.

భారతీయయువకుడా ! నీదేహమునకు, నీజీవితమునకు
నీసౌఖ్యానందములకు, నీమోక్షమునకు మూలమయిన వీర్య
మును నీవొక నీచపదార్థముగఁ జూచుచుంటివేమి ? వీర్య
మెంత యమూల్యమును, పవిత్రమును నగు పదార్థమయి
యున్నదో నీపూహించితివా ? వీర్యమువంటి దివ్యపదార్థము
శరీరమునం దెట్లు సంచితమగుచున్నదో గ్రహించితివా ?
సుశ్రుతమున ధన్వంతరిమహాత్ముఁడు వచించియున్న విధ
మును గనుఁడు.

రంజితా తేజసా త్వాపః శరీరస్థేన దేహినః
అవ్యాపన్నాః ప్రసన్నేన రక్త మిత్యభిధీయతే
రసా ద్రక్తం తతో మాంసం మాంసా న్మేదః ప్రజాయతే
మేదసోఽస్థి తతో మజ్జా మజ్జా శుక్లస్య సంభవః.

—సుశ్రుతము.

“అన్నజలాదిసమ్మేళనమునుండి రసమునుపదార్థమేర్ప
డుచున్నయది. రసమునుండిరక్తముపుట్టుచున్నయది. రక్తము
నుండి మాంసము, మాంసమునుండి క్రొవ్వు, క్రొవ్వునుండి
అస్థులు, అస్థులనుండి మజ్జ, మజ్జనుండి వీర్య మేర్పడుచున్న
యది.”

దేహనిర్మాణమున కావశ్యకమును, సారభూతపదార్థ
మును నగువీర్యమును దుర్వ్యసనములచే నష్టమొనరింపఁజూచు
యువకులారా ! నేఁడు మీ రనుభవించుచున్న దుర్భర
దారిద్ర్య దుఃఖములు, భయంకర దేహవ్యాధులు, నిరంతరా
సంతోష నిరాశాది మానసికరోగములు దేనిచే మీకుఁ
దటస్థించుచున్నవో గ్రహించితిరా ? ఏనాఁడు మీరు
బ్రహ్మచర్యవ్రతపరిజ్ఞానశూన్యులయి ప్రాణమునకుఁ బ్రాణ

మగు వీర్యమును నీరసములును, నింద్యములును నగు భోగములకయి వెచ్చింపనారంభించితిరో నాటినుండియే మీస్థితి నికృష్టమయ్యెనని గ్రహింపుడు.

అయ్యో ! జీవితముయొక్క వికాసదశయందు, మనోహరమగు తరుణప్రాయమందు వెలయుచున్నమీరు భీమసేన హనుమదాది మహాబలాధ్యులవలె నుండుటకుమాటు శవాకృతులఁదాల్చియున్నారేమి? అయ్యో! యశావనకాలమందే మీశరీరములు సువర్ణకాంతిఁ దప్పించున్నవి. చర్మమంతయు ముడుతలు పడుచున్నది. దంతములా పటుత్వమును దప్పినవి. శిరోజములా పరిపక్వము లయిపోయినవి. నేత్రజ్యోతియా క్షీణించినది. జఠరశక్తియా పూర్తిగ నశించినది. శ్రవణములా గురుజనుల నుడువుల నాలింప నసమర్థములయినవి. శరీరమందలి రక్తమాంసాదులు నామమాత్రావశిష్టము లయినవి. ఎముకల నంటియున్న చర్మపుడి త్తి కొనయాపిరితో నిండియున్నది. సమగ్ర ప్రపంచమును శాసింప సమర్థుడయి యుండిన విజ్ఞానరాశియు, మహాబలాధ్యుఁడునునగు భారతీయ యువకుఁడు నేఁ డిట్టి దుర్దశగ్రస్తుఁడగుట కేమికారణము? వీర్యనాశనమే యువజనప్రపంచముయొక్క నేటి హైన్యస్థితికి ముఖ్యకారణమని నొక్క వక్కాణింపవలయునా?

దయామయుండగు సర్వేశ్వరునిచే విజ్ఞానమూలమున సర్వము నెఱుంగుట కనువగు దేహయంత్రము మనకుఁబ్రసాదింపఁబడియుండ నాదేహముయొక్క మహిమ నెఱుంగక యువజనులు మూఢమతులయి, దుర్జనసాంగత్యప్రభావమునను, దుష్టగ్రంథ పఠనంబునను, అశ్లేలదృశ్యావలోకనంబు

నను గామోద్రిక్తులయి దేహపోషక పదార్థమగు వీర్యము ననేక విధముల దుర్వినియోగ మొనరించి భయంకరమృత్యు ముఖమునఁ బడిపోవుచున్నారు.

భారతవర్షము బ్రహ్మచర్య వ్రతపరిపాలనమునుండి విముఖత్వమును వహించినప్పటినుండియే మనదేశము సమస్త విధముల భీషణపతనమునకు గుఱి కావలసివచ్చినది. బ్రహ్మచర్యతిరస్కారము భగవంతుని శాపమువంటి దగుటచే మన మెల్లరము విషయలోలురమయి సర్వనాశనమునకుఁ బ్రాపించి నారము.

మనసౌఖ్యానందములు, తేజస్సు, విద్య, బలము ఆరోగ్యము, సామర్థ్యము, స్వాతంత్ర్యము, ధర్మము వేయేలమానవ జాతీయోత్తమసంపదలగు సమస్తమును సదా బ్రహ్మచర్యము మీఁదనే యాధారపడి యుండుచుండును. బ్రహ్మచర్యమే మానవప్రపంచారోగ్యమందిరమున కేక మాత్రాధారభూతమగు దృఢ స్తంభము. ఆధారభూతమగు స్తంభపతనముచే మందిరము విరిగిపడునట్లు వీర్యనాశనముచే మానవజాతియు శరీరబలారోగ్యప్రాణములఁ గోల్పోవఁ గలదు.

నేటియువకులకంటె గతశతాబ్దమందలి యువకులు దృఢగాత్రులై, తేజోవంతులై స్వస్థదేహులై యుండిరి. అంతకుఁదొల్లింటిశతాబ్దమునం దంతకంటె నున్నతస్థితియందు యువకులుండిరి. పది పదిహేను శతాబ్దములనుండి భారతీయు లవలంబించియున్న బ్రహ్మచర్యవ్రతోపేక్షాభావమునఁ గ్రమక్రమముగ మన మనశ్శరీరములకు సంబంధించిన సమస్త

సంపదలు హరింపఁబడినవి. ఈ దేశమున యువజనులు విద్యా
లయముల నైష్ఠికజీవితమును గూర్చియు, నైతికచారిత్రమును
గూర్చియుఁ జదువక, జీవితమందుఁ గేవలాప్రధానములును,
వ్యర్థములును నగు పాఠముల వల్లించుటయందుఁ దగుల్కొని
యున్నప్పటి నుండియే వారిస్థితి హీనాతిహీనమయినది.

యువకులారా! మీ రేనాఁడు బ్రహ్మచర్యమహి
మను గ్రహించి వీర్యసంపాదనమునకు గడంగుదురో, నాఁడే
మీరు యథార్థమానవులయి పవిత్రజీవయాత్రచేఁ గలుగు
నచ్చిదానంద సౌఖ్యముల ననుభవించి ధన్యులు కాఁగలుగు
దురు. వీర్యార్థి నకాలమృత్యువు యెదిరింపఁజాలదు.
మహాపురుషులచే విరచింపఁబడిన శాస్త్రగ్రంథము లన్నియు
నైక్యకంఠమున వీర్యబిందుసంపాదనమే జీవనమనియు,
తద్దుర్వినియోగమే భయంకరమృత్యువనియు సిద్ధాంతీకరించి
యున్నవి.

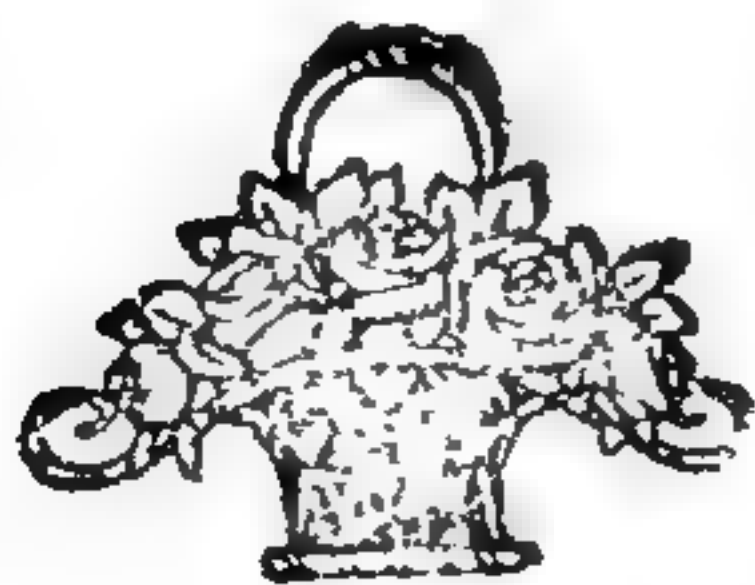
శాస్త్రములయొక్క యీసిద్ధాంతము పరమసత్యము.
బ్రహ్మచర్యాభావమున యువకు లేదేశయందును, విజ్ఞానధను
లును, సౌఖ్యసంపన్నులును గాఁజాలరు. బ్రహ్మచర్యమే
యిహ పరలోక సౌఖ్యసంపాదనమున కేకనూత్రమగు
నుత్తమసాధనము. ఇంతయేకాదు. ఇదియే పురుషార్థ
చతుష్టయప్రాప్తికి ముఖ్యహేతువు; మోక్షోపలబ్ధికిఁ బ్రధాన
కారణము.

సకలసృష్టి కాధారమయిన వీర్య మమూల్యమయినది.
ఇదియే మనుష్యుని దేవతాపురుషు నొనరించును. ఇద్దానిని
నిరాదరించు మనుజుఁడు పతితుఁడగు పరమదౌర్భాగ్యచక్ర

వర్తి. బ్రహ్మచర్యవ్రతము నవలంబింపక యేవురుషుఁ డేకాల మందును శ్రేష్ఠపదవి నంది యుండ లేదు. ఇంద్రియ దమనము చేతను, కామబహిష్కరణమునను, సంయమనిష్ఠచేతను వీర్యమును సంరక్షింపఁజూడనట్టి భ్రష్టమానవుఁ డెట్లు పవిత్రాత్ముఁడును, ధర్మాత్ముఁడును, మహాత్ముఁడును గానే ర్చును? బ్రహ్మచర్యనిష్ఠాశూన్యుఁ డెట్టి జగదేకసార్వభౌముఁ డయినను మృత్యుపద దళితుఁడగుట నిక్కువము.

యువకులారా ! మీ రీవిషయముల నన్నింటిని గుర్తించి సమస్తవిద్యలకును, సర్వవైభవములకును, సకలసౌభాగ్యములకును, నిఖిలసౌఖ్యానందములకును బ్రహ్మచర్యమే మూల కారణమని గ్రహింపుఁడు. విశ్వసింపుఁడు. హృదయపూర్వకముగా సన్మానింపుఁడు. బ్రహ్మచర్యమే మనుజునకు శ్రేష్ఠత్వమును, స్వాతంత్ర్యమును, సమగ్రాభ్యుదయమును, నీతిధర్మజ్ఞానములను బ్రసాదించి యుద్ధరించు తారకమంత్రము. సకలార్థసిద్ధుల కిదియే దివ్యసాధనము. బ్రహ్మచర్యమునకు సదా జయమగు గాక!

ము ప్ప ది ఎ ని మి ద వ ప్ర క ర ణ ము

అష్ట మైథునములు

పరమపవిత్రమగు బ్రహ్మచర్యవ్రతమును భంగమొనరించి, జీవశక్తి రూపమగు వీర్యమును దుర్వినియోగపఱచుటకు మానవుఁ డవలంబించు కృత్రిమసాధనము లెన్నియో కలవు. అట్టి దుష్టసాధనములలో ముఖ్యములయినవి అష్ట మైథునములు. ఈ యెనిమిదివిధములుగ నున్న మైథునములచే మానవజీవిత మెటు లధఃపతితమయి పోవుచున్నదియు విచారించుటయే ప్రస్తుత ధర్మము.

“స్మరణం కీర్తనం కేళిః ప్రేక్షణం గుహ్యభాషణం
సంకల్పోఽధ్యవసాయశ్చ క్రియానిష్పత్తిరేవ చ
ఏత న్మైథున మష్టాంగం ప్రవదంతి మనీషిణః
విపరీతం బ్రహ్మచర్య మేతదేవాష్టలక్షణం.”

మనశాస్త్రము లీ స్మరణకీర్తనాద్యష్టవిధములగు చిత్రముయొక్క దుష్ప్రవృత్తులే వీర్యనష్టమునకు ముఖ్య కారణము లగుచున్నవని యెలుగై త్తి చాటుచున్నవి. ఈయష్ట మైథునములఁగూర్చి యొకింత ముచ్చటించుట సమంజసము.

1. ఏస్తానమందయిన విలోకించియున్నట్టియు, పఠించియున్నట్టియు, ఆకర్ణించి యున్నట్టియు, చిత్రపటముల దర్శించియున్నట్టియు స్త్రీని ధ్యానించుట, చింతించుట, స్మరించుట ప్రథమమైథున లక్షణములు.

2. స్త్రీలయొక్క రూపగుణాంగప్రత్యంగముల వర్ణించుట, అశ్లేలభావయుక్తములగు శృంగార గీతములను, జావళీలను, కానురస సంక్షుభితములగు పాటలను బాడుట, దుష్ప్రసంగము లొనరించుట ద్వితీయ మైథున లక్షణములు.

3. పడఁతులతోడి సుససల్లాపములు, క్రీడావినోదములు తృతీయమైథునలక్షణములు.

4. రమణీమణుల వైపునకు గ్రీవమునెత్తి పాపపూరితములును, కలుషితములును నగు నింద్యదృక్కులతో, జోరుని పగిది వీక్షించుట మొదలగునవే చతుర్థమైథున లక్షణములు.

5. సదా స్త్రీసంఘమునఁ బ్రవేశించుచు వచ్చుచునుండుట, స్త్రీలతో నేకాంతముగ విహరించుట, భాషించుట మున్నగునవే పంచమమైథున లక్షణములు.

6 అశ్లేలశృంగార రసపూర్ణములగు కథలను, కామ విషయప్రధానములగు నవలలను బఠించుట, దిగంబరావస్థలోనున్నస్త్రీల యవినీతికరములగు చిత్రపటముల నాసక్తితో విలోకించుట, నాటకములయొక్కయు, సినిమాలయొక్కయు, వేశ్యానృత్య గానాభినయములయొక్కయుఁ గామ భావ ప్రపూర్ణములగు దృశ్యములను గాంచి యట్టి దుష్టకల్పనలయందు సంపూర్ణముగా నిమగ్నమగుట షష్ఠమైథున లక్షణములు.

7. అలభ్యయు, పరసతియు నగు స్త్రీని బడయుటకుఁ బాపపూర్ణమగు రాక్షసప్రయత్న మొనరించుట సప్తమమైథున లక్షణము.

8. ప్రత్యక్షస్త్రీ సంభోగము అష్టమమైథున లక్షణము.

ఈ యష్టమైథునములు నీతివిరుద్ధములును, నింద్యములును నగుటచే సత్వరత్యాజ్యము లయియున్నవి. ఈ దుష్టలక్షణములకువిరుద్ధములగుసల్లక్షణములచేఁగల్గింపఁబడినదే యఖండ బ్రహ్మచర్యము. ఆదర్శబ్రహ్మచర్య మేవిధమగు సామాన్యమైథునమునకు సమ్మతింపఁ జాలదు. మానవుని నైతికజీవితపతనమునకును, ఇంద్రియదాస్యమునకును నీ యష్టమైథునములే మూలకారణము లగుచున్నవనియు, భారతీయయువకులెల్ల రిట్టి భయంకరములగు దుష్టవృత్తుల నిగ్మాలింప నిదే భారతజాతి కిహపరములు లేవనియు గాంధీ మొదలగు మహాత్ము లనేకులు ఘోషించుచున్నారు.

వాస్వానీపండితుఁడు సకలప్రపంచసంచార మొనరించుచు బాహ్యసృష్టికి సామాన్యములుగఁ గాననగు నీయష్టమైథునములే మానవచారిత్రవృక్షమునకు వేరు పురుగులయి చేవ యను వీర్యమును బిప్పిఁజేసివేయుచున్నవనియు, వీని దుస్సాంగత్యమునుండి యెల్లవిధములయువకులు విముక్తివంది నఁగాని బ్రహ్మచర్యదివాకరుఁడు విశ్వమునం దుదయించి మానవలోకమునకు సౌఖ్యానందముల బ్రసాదింపఁజాలఁడనియు సకలప్రపంచ యువజనసమితికి గొంతెత్తి యుద్బోధించుచున్నాఁడు.

శరీరారోగ్య బలవీర్యముల సంరక్షించుకొని సుఖంప నభిలషించు యువకు లష్టమైథునముల భయంకరప్రపంచనల నుండి సావధానులయి యుండుట శ్రేయస్కరము.

ముప్పదితొమ్మిదవ ప్రకరణము

మాతాపితాచార్యులకర్తవ్యము

తే.గీ॥ బాగుగాఁ దమసుతులఁ గాఁపాడనట్టి
వారు లోకంబులోఁ బశుఁప్రాయు లెపుడు
విద్యయును బుద్ధి చెప్పించి ♦ వెంచువారి
యెడఁ గృతజ్ఞులై బాలురు ♦ నమనవలదె ?

— నీతిదీపిక.

నేఁడు ప్రపంచధర్మములన్నియు నించుమించుగఁ దారుమాటయినవి. ప్రపంచమ౧ దీశ్వరత్వమున శేషభాగము లోఁపించిపోవ నహం బ్రహ్మత్వము స్వాధికారమును సుస్థాపిత మొనరించుకొనుచున్నది. ప్రాణికోటిలోకెల్ల నుత్తృష్టజీవి యగు మానవుఁడు స్వధర్మానుష్ఠానమునుండి విముఖుఁడయి నాఁడు. ఇటనుండియే విశ్వముయొక్కయవనతి ప్రారంభమైనది. నేఁడు మానవుని ధర్మానుష్ఠాన పరతంత్రబుద్ధిని బశువుల ధర్మపురస్సరమగు నైష్ఠికజీవితవిధానము గేలిసేయుచున్నది. ఏనాఁడు మానవుఁడు సచ్చిదానందస్వరూపమగు ధర్మము యొక్క విశాలమగు మహిమను విస్మరించెనో నాఁడే పిత పితృ ధర్మమును, మాత మాతృధర్మమును, ఆచార్యుఁ డాచార్య ధర్మమును, మఱి యితరులు తమతమ ధర్మములను మఱచి పుచ్చినాడు.

నేఁడీ విశ్వమునం దాదర్శమాతాపితాచార్యులు కడు స్వల్పముగఁ గాననగుచున్నారు. విజ్ఞానఖనియగు భారతవర్ష

మునం దాదర్శమాతాపితాచార్యులసంఖ్య నేడు ప్రేళ్ళపై
 లెక్కింపఁబడునట్టి దుస్థితికిఁ బ్రాపించుట కెంతయు దేశహితా
 భిలాషులు విచారింపవలసియున్నది. నేటి జననీజనకులు
 కామాతురులయి సంగమింపఁ గలుగు సంతానముయొక్క
 కుక్షింభరణభారమును వహించుచున్నారలేకాని వారిప్రశస్త
 మగు నిహపరజీవితనిర్మాణమునకుఁ దోడ్పడకుండు కెంతయు
 శోచనీయము ! సంతానమునకు మాతాపితలకుఁ బిదప
 సంపూజ్యుడగు నాచార్యుఁడును గృహవిద్యాపీఠమున
 సుశిక్షితులుకాని బిడ్డల జ్ఞానప్రబోధముచే నుద్ధరించు బాధ్య
 తను వహింపకున్నాఁడు. దేవతాతుల్యులుగ నారాధింపఁబడఁ
 దగిన జననీజనకాచార్యులే స్వార్థాంధులయి, అజ్ఞానులయి,
 సంతానాభ్యుదయమున కయి కృషిసలుపకుండు కెంతయుఁ
 జింత్యము !

మాతాపితలలో నొకరుగాని, ఇరువురునుగాని లేక
 యాచార్యుఁ డొక్కఁడేగాని బాలబాలికల నడవడినిగూర్చి
 మిక్కిలి శ్రద్ధవహించుచు, సదుపదేశములచే వారి చిత్తముల
 దురభ్యాసములనుండి మరలించి, సదభ్యాసముల సంలగ్న
 మొనరించుచున్నచో బాలబాలిక లెంతయు నుద్ధరింపఁబడి
 బుద్ధివివేక సంపన్నులయి, సదాచారయుక్తులయి, సచ్ఛరిత్రు
 లయి తరుణప్రాయమందు దుర్వ్యసనములకుఁ బాల్పడక
 యుందురు. బాల్యమందే బిడ్డలహితమును గూర్చి తగు
 శ్రద్ధవహింపనపుడు వారవశ్యము దూషితవర్తన లగుదు
 రనుట నిస్సంశయము.

న లు బ ద వ ప్ర క ర ణ ము

బ్రహ్మచర్యము — విద్యార్థి

తే॥గీ॥ బలము నార్జింప సుగుణసం ♦ పద గడింప
భక్తి మదిఁ బెంపఁ బరము నీ ♦ శ్వరు భజింప
గురుల సేవింప విద్యల ♦ నెఱిఁ బఠింప
బ్రహ్మచర్యంబు వహియింప ♦ వలయుఁ బుత్ర !

—ప్రబోధశతకము.

విశ్వమందు జడముకంటెఁ జేతనమే శ్రేష్ఠమైనది. జడమునం దెట్టి శ్రేష్ఠలక్షణములును గానరావు. జడమును లోకోపయోగకరమే యయినను, చేతన మంతకంటె సహస్ర గుణము లధికముగ లోకకల్యాణమొనఁప సమర్థమయి యున్నది. చేతనము విలక్షణ లక్షణ లక్ష్మితనము మానవ హృదయాంతరాళమున విస్మయతరంగపరంపరల నుదయింపఁ జేయుచుండును. చైతన్యమయజీవితము సర్వేశ్వరుని యతుల నీయ శక్తి సామర్థ్యములఁ దెలియుటకు సజీవమగు దృష్టాంత ముగ నున్నది.

విజ్ఞానసంపన్నమగు మానవజీవితము బ్రహ్మాండ కావ్యముయొక్క చేతనజీవిత ప్రకరణములోనికెల్ల ముఖ్య మయినది. మనఃస్వజీవితమందు విద్యార్థిజీవితము యెన్నఁ దగినది. విద్యార్థి జీవితనిర్మాణమునకు బ్రహ్మచర్యము

మూలము. బ్రహ్మచర్యాశ్రమమందుండి విద్యనభ్యసించు
యువకుని జీవిత మెంత బ్రహ్మనందసంధాయకమో వర్ణింప
శక్యముకాదు.

విద్యాసంపాదనమునకును, బ్రహ్మచర్యమునకును
దేహాత్మలకు, సూర్యచంద్రులకు, క్షీరసీరములకు, వాగర్థము
లకు, సుమనసుగంధములకు, చంద్రచంద్రికలకుఁ గల యవి
నాభావసంబంధమే కలదు. బ్రహ్మచర్యములేని స్థానమందు
విద్యయు, విద్యలేనిస్థానమందు బ్రహ్మచర్యము నుండ నేరవు.
నేటి ఛాత్రులు బ్రహ్మచర్యమునకును, విద్యాభ్యసనమున
కును నేవిధమగు సంబంధము లేదనియే భావించుచున్నారు.

నిశ్చయముగ నేడు విద్యార్థు లనఁబడు యువకులు
బ్రహ్మచర్యవ్రతదీక్ష నేరీతిఁ బరిత్యజించియున్నారో, అదియే
విధముగ యథార్థమగు విద్యను సయితము బహిష్కరించి
వై చినారు. సద్విద్య బ్రహ్మచర్య ముత్తమమానవజీవితమున
కెంతయావశ్యకమయి యున్నదో బోధించుచుండును. నేటి
కేవల భాషాప్రధానమగు సద్విద్య ఛాత్రునకు బ్రహ్మచర్య
మునుగూర్చి బోధించుటయే తనధర్మముగ భావించు
చుండుట లేదు.

నేడు దేశదేశముల విద్యార్థులు నమూల్యమగు
తమ జీవిత కాలమును వ్యర్థమొనరించుకొనుచున్నారు.
విద్యార్థిదశయం దుండియే వివాహమాడిన యువకులు నేడు
గృహస్థోచితమగు ఋతుసంగమముచే బ్రహ్మచర్యవ్రత
మును గౌరవింపకున్నారు. ఆదర్శగుణగణాలంకృతుఁడయి
వెలుఁగవలసిన భారతీయవిద్యార్థి నేడు సుగంధద్రవ్యముల

శరీరమునందంతట నలదికొనియున్నను, పీతాంబరముల ధరించి యున్నను నిర్వీర్యుఁ డగుటచేఁ బరిపక్వశిరోజములను, దృష్టి మాంద్యమును, వక్రకటిసీమను, నిర్జీవముఖమును, దుర్బల శరీరమును, శుష్కకపోలములను గలిగి దుర్బలుఁడయి, నిస్తేజుఁడయి మూర్తీభవించిన దుఃఖమువలెను, కేంద్రీకృత మయిన వ్యాధి వలెను, సాక్షాత్కరించిన దాస్యమువలెను గాననగుచున్నాఁడు.

అయ్యో ! బ్రహ్మచర్యపుత్రుఁ డనఁదగు భారతీయ విద్యార్థి నేఁడిట్లు పతితుఁడయి తన యావజ్జీవితమును దుఃఖ భయసంతాపవ్యాధులమధ్యఁ గడపుచున్నాఁ డేమి ? బ్రహ్మచర్యవ్రతతిరస్కారమే భారతీయవిద్యార్థి నిట్టి యధోగతికిఁ బాల్పడఁజేసినది. ఇరువది సంవత్సరముల ప్రాయమునకుఁ దొలుతనే భారతీయవిద్యార్థి కామాగ్నికిఁ దన బలవీర్యముల నింధనములుగ నొసంగి వృద్ధుఁడయిపోవుచున్నాఁడు.

విద్యాబుద్ధుల సంపాదించి నిజజ్ఞానరత్నముచే మానవ లోకమును దేదీప్యమానముగఁ గావింపఁగలసిన విద్యార్థి దుర్బుద్ధి యుతుఁడయి, విషయదాస్యమున కొడఁబడి, రోగ గ్రస్తుఁడయి బంధుబాంధవుల దుఃఖవారిధిని ముంచి యక స్మాత్తుగా నకాల మృత్యువును సందర్శించుచున్నాఁడు. ప్రస్తుతము విద్యార్థిసంఘమును దహించివేయుచున్నది ప్రచండమగు కామాగ్నియే. రాష్ట్రోద్ధారకులు కావలసిన విద్యార్థు లెందఱో బ్రహ్మచర్యవ్రతపరిజ్ఞానశూన్యు లగుటచేఁ దమ పనిత్రములగు జీవితముల విషయాన్నిచే బుగ్గిఁ గావించుకొనుచున్నారు. నేఁడు విద్యార్థిప్రపంచమందు

సంయమము, న్యాయము, ప్రకృతిశాసనానుసరణశక్తి, స్వాస్థ్యము మున్నగు సద్గుణములు నామమాత్రావశిష్టము లయినవి.

మనుష్యసంఘ మందిరమునకుఁ బ్రధానాధారస్తంభ స్వరూపులయిన విద్యార్థులు బ్రహ్మచర్యవ్రతమును విడనాడుటచే సమస్తవిధముల భ్రష్టులయిపోయినారు. నేటివిద్యార్థి జీవితము బహుసంకటగ్రస్తమయి యున్నది. నిరంతరదుఃఖ విచారములచే వాని జీవితము, ఆయువు, ఆనందము, ఉత్సాహము నానాట ఖీణించిపోవుచున్నవి. ఆత్మబలవిశ్వాసములు వాని జీవితవేదముయొక్క- యే యధ్యాయమందలి పుటలను ద్రిప్పి చూచినను గానరాకున్నవి.

ఉదరపోషణమే తన కసాధ్యమగు కార్యమని భావించు నంతటి యధమస్థితిని ఛాత్రజీవితము వరించినది. పరమార్థమెట్టిదో, ఆముష్మికధర్మము లెవ్వియో, వాని ననుష్ఠించుటెటులో నేటి మన విద్యార్థి గుర్తింపజాలకున్నాఁడు. వాని హృదయము ప్రాపంచికములగు నశ్వరసౌఖ్యములఁ జవిఁజూచుటకయి సదా యాతురపడుచుండఁగలదు. నేటి విద్యార్థి జీవితమున సమస్తములగు విషయవాసనలు మూర్తిభవించి యున్నవి. నేడు విద్యార్థి బ్రహ్మచర్యమును గౌణధర్మముగ భావించుటచే దినక్రమమునఁ దన యాదర్శ స్థానమునుండి పతితుఁడై పోయినాఁడు.

నిరంతరదారిద్ర్యమే వాని సంపత్తి కావలసివచ్చినది. వాని జీవితలక్ష్యభానుఁడు ప్రమాదమేఘములచేఁ గప్పఁబడి పోవుచున్నాఁడు. నేటి విద్యార్థి విశ్వమునందుఁగల

యంధునికంటె, పంగునికంటె, మూకునికంటె, బధిరునికంటె, వృద్ధునికంటె, రోగగ్రస్తునికంటె, అనాథస్త్రికంటె, పసిపాపకంటె మిక్కిలి కనికరింపఁదగిన హీనస్థితియందున్నాఁడు. విద్యార్థియొక్క యిట్టి హైన్యమునకు ముఖ్య కారణము వాని కాదర్శ మాతాపితలు లేరు. ఆదర్శాచార్యుఁడా హుళక్కి. ఆదర్శవిద్యాలయమా స్వప్నమందలి సంపదవలె నలీకము.

ఉత్తమసాంగత్యము దుర్లభమయినది. ఆత్మజ్ఞానము, స్వయంస్పృషి, చరిత్రపరిశోధనము నేటివిద్యార్థికిఁ గంటక తుల్యములయినవి. కానుభావములు విద్యార్థియొక్క చిత్త సీమయం దంకురించి యనుదినము వానిని బ్రహ్మచర్యము నకును, ప్రకృతికిని విరోధుని గావించివేయుచున్నవి. సత్యమును వానిచే నుల్లంఘింపఁజేయుచున్నవి. ధర్మము నతిక్రమంపఁజేసి వేయుచున్నవి. వేయేల? విద్యార్థియొక్క జీవితమే శలభంబుమాడ్కి విషయదీపాగ్నియందుఁ బడి భస్మమయిపోవుచున్నది.

నేటి భారతీయ విద్యార్థిజీవితమును వర్ణింపఁబూను ప్రతికవీంద్రుని హస్తమందలి లేఖని కంపించితీరును. బ్రహ్మచర్యవ్రతమునుండి దూరమొగ నుండుటవలననే నేటివిద్యార్థి ర్థులజీవితములు దుర్వ్యసనములకును, దుర్వ్యాపారములకును, విషయవాసనలకును, విలాసములకును, బాహ్యోడంబరములకును, ద్వేషమాత్సర్యములకును, కామక్రోధములకును బట్టుగొమ్మలగుచున్నవి. ఇట్టి నానావిధములగు దుర్గుణసంజములచే నిండియున్న విద్యార్థు లెట్లు విద్యోపార్జనమందఁ జరితార్థులు కాఁగలరో యూహింప శక్యము గాకున్నయది.

“అలస్యం మదమోహా చ చాపలం గోష్ఠి రేవ చ
 స్థూతా చాభిమానిత్వం తథా త్యాగిత్వ మేవ చ
 ఏతే వై సప్తదోషాః స్యుః సదా విద్యార్థినాం మతాః”

—మహాభారతము

“సోమరితనము, మదము, మోహము, చపలత్వము, వ్యర్థప్రసంగము, వృథాభిమానము, త్యాగశూన్యత యను నీ యేడును విద్యార్థులందుఁ గలుగుదోషములు. ఈదోషములు గలవారికి విద్య లభింపనేరదు.”

మహాభారతము వచించినరీతి భయంకరములగు నీదుర్గుణములన్నియు నేటి విద్యార్థిజీవితమున మూర్తీభవించి వాని నుత్తమ విద్యోపార్జనమునుండి వంచించుచున్నవి. ఇదియే కారణముగ భాషాపరిజ్ఞానము, వృత్తిమూలకమగు విద్య నేటి మానవసంఘమందు విశేషముగాఁ గాననగుచున్నదే కాని, ఆత్మ సంస్కరణమున కావశ్యకమగు విద్య నేడు విద్యార్థులందుఁగాని, గురుజనులందుఁగాని గోచరింపకున్నయది.

ఏనాఁడు భారతీయవిద్యార్థి యైహికాముష్మికజీవిత సౌఖ్యప్రదాయకమగు బ్రహ్మచర్యమును, బ్రహ్మవిద్యను బరిత్యజించెనో, నాటినుండియే విద్యార్థిలోక మధోగతి పాలయినది. పతితంబును, శోకపూర్ణమును నగు విద్యార్థి జీవితమును గాంచి దుఃఖింపని భారతీయుఁ డెవఁ డుండును?

జగదీశ్వరా ! తిరిగి నీవు మా భారతీయవిద్యార్థి లోకమునకు బ్రహ్మచర్యవ్రతపాలనమున కావశ్యకములగు సౌమ్యభావములను సౌజన్యమును, సాధువర్తనమును, శిష్ట

చారిత్రమును, ఉన్నతాశయములను, ఉత్తమవివేకమును, సుయమశక్తిని, నిస్సంగత్వమును బ్రసాదించుము.

భారతీయవిద్యార్థులారా! ఒకప్పుడీ భారతవర్షమున ఛాత్రులు బ్రహ్మచర్యాశ్రమమందుండి, గురుకులవాసులయి, మిథ్యాభిమానమును బాసి “భవతి భిక్షాం దేహి” “శ్రీ ! భిక్షు బెట్టుము” అని యాచించుచు మాధుకర వృత్తిచే నుదరమును బోషించుకొనుచు బలవీర్యతేజస్సంపన్నులయి మహాత్ములచెంతనుండి సర్వోత్కృష్టమగు విద్య నార్జించుచున్నపుడు విదేశీయులు, విజాతీయులు, ఈర్ష్యా ద్వేషమయులు మన భారతమాత వైపునకుఁ గన్నెత్తిచూడఁ గలిగియుండిరా ?

నాఁడు మనస్వత్వముల, జన్మహక్కుల, సంపదల, మియ్యవైభవముల, జ్ఞానవిజ్ఞానముల, మానాభిమానముల పరించుట కెవఁడేని సాహసింపఁ గలిగియుండెనా ? ఆ గురుకులవాససంప్రాప్తమగు విద్యోపాసనాయుగమున మనల గాసాధములవలె, బానిసీండ్రచందమున నీచమానవులుగఁ బగణింప మనల సృజించిన బ్రహ్మకేని తరమయియుండెనా ? యేదు, లేదు. కారణమేమి ?

నాఁడు మనము—భారతీయవిద్యార్థులమగు మనము బ్రహ్మచారులము, తేజస్సంపన్నులము, సచ్చారిత్రులము, త్మబలవిరాజితులము, వ్రజసమదేహులము, సమస్తశాస్త్రాలకజేయులము. నేఁడో - విద్యావిహీనులము, భీరువులము, రభదరిద్రులము, నిరాశాపీడితులము కావుననే గున లక్ష్మీ రస్వతులు మన దేవాయములనుండి యంతర్ధానము లయి

పోయినవి. మనయొద్ద ను తమవిద్య లేను. భూరిధనమా హుళక్కి.

విద్యార్థులారా ! లెండు ! సత్వరము మేల్కొనుడు !
అజ్ఞానారణ్యమునుండి, విషయవాసనాంబుధినుండి, నిరాశా
పర్వతభారము క్రిందనుండి వెడలిరండు ! సమ సహోకరక్షణ
దక్షమగు బ్రహ్మచర్యవ్రతమును బూనుడు ! మి మ్మావ
హించియున్న సమస్తదారిద్ర్యముల రూపుమాపుటకు
బ్రహ్మచర్యమే బ్రహ్మోస్త్ర మను ప్రబలవిశ్వాసమును పొ
యంతరంగముల సుస్థాపిత మొనరింపుడు. విషయాదల
దృఢతరపాశములఁ ద్రెంచివేయుడు !

మీ హితాహితములు మీమీదనే యాధారజ్ఞి
యున్నవి. మీ పూర్వవై భవమును సులభముగా సంపాదింఁ
గలశక్తి మీయందే నెలకొనియున్నది. బ్రహ్మచర్య ము
మణిని మఱచి సకలవిశ్వమందలి విద్యార్థు లెల్లగు విలక
ములను, శిలాఖండముల నన్వేషించుచున్నారు. భూమ్యా
కాశములఁ బ్రతిధ్వనింపఁ జేయుచున్న కరుణాక్రందనధ్వని
లన్నియు బ్రహ్మచర్య వ్రతభంగ పరిణామములే య
గు రింపఁదగును.

విద్యార్థులారా ! మీరు ప్రమత్తులయియుండి నిగ్రహ
మాచరణసాధ్యము కాదని సందేహింపకుడు. "who sleep
his fortune sleeps." మీ రెట్లు ప్రగాఢమగు వ్యామోహ
నిద్రయందు మునింగియున్నారో, అదియేచందమున మీ
యదృష్టములును నిద్రించుచునే యున్నవి. సాధుత్వమ
నభ్యసించి, సంయమమును బొలిచి, దేహబుద్ధిని వీఁ

యాత్మబుద్ధిని సంపాదించుడు. ఆడంబరములను, పటాటో పములను ప్రేమించుట వలననే విలాసపితృచములు మీ జీవితములఁ గబళించివేయుచున్నవి.

“Simpleness is itself greatness. Simplicity is beauty.”
సరళత్వమే సౌందర్య మని గ్రహించి సాధుజీవితయాత్రను గడపుచు మీరు బ్రహ్మచారులయి, కర్మయోగులయి, వీర్యరక్షకులయి సాత్వికాభీష్టముల నెల్ల సిద్ధింపఁజేసికొనుచు సుఖింపుడు శుభమస్తు.

న లు బ ది యొ క ట వ ప్ర క ర ణ ము

~~~~~

బ్రహ్మచర్యము—ఇంద్రియములు

“మనవీచ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః”
“మానసమే మనుష్యుని బంధమోక్షములకుఁ గారణము”.

“It is mind that makes good or ill

That maketh wretch or happy, rich or poor.”

—Spencer.

“మంచిచెడుగులను, సౌఖ్యసౌఖ్యములను సౌభాగ్య
దుర్భాగ్యములను గల్పించునది మానసమే.”

—స్పెన్సరు.

ఈ దృశ్యప్రపంచము వింతఁగొలుపు తళుకుబెళుకులతో
నొప్పుచున్నది. ఇద్దాని ప్రతియణువు యాకర్షణ శక్తియుత
మయినది. మానవుని జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియ
ములు సదా యీ విశ్వరామణీయకమును విలోకించి ముగ్ధము
లగుచుండును. మానవుని సకలేంద్రియములలో మానసము
ప్రధానమయినది. ఇద్దాని యభిప్రాయముతోఁ దదితరేంద్రి
యము లన్నియు నేకీభవించినపుడే భావానుభవము కలుగు
చుండును.

ఒక మనోహరమగు దృశ్యమును దలవని తలంపుగా
నేత్ర మవలోకించును. కేవల మవలోకించుటయే నేత్రము

యొక్క విధి. మనస్సుతో నేత్రముయొక్క వృత్తి మేళగింప
నిచో నేత్రముయొక్క ప్రయోజనమే లేకుండఁబోవును.
మానవుని సమస్తేంద్రియములు మానసముచేతను, మాన
సము సమస్తేంద్రియములవలనను సార్థకము లగుచున్న వని
నుడువవచ్చును.

నేత్ర మొక సుందరవస్తువును వీక్షించిన మనస్సున
కాష్టోదము కలుగును. మానస మూహించినఁగాని నేత్ర
మొకపదార్థము నవలోకింపఁ గడంగదు. మర్కటస్వభావము
గల మానసము సదా వివిధేంద్రియప్రవృత్తులతో నేకీభ
వించుచు భిన్నములగు పరిణామముల ననుభవించుచుండును.
మానసముయొక్క స్వభావచాంచల్యము నణఁచి యద్దాని
చపలంబగు గతిని నిరోధించు మానవుని జీవితమే సార్థక
మయినది. మానవజీవితమును బహుళదుఃఖమయం బొన
రించు చపలమగు మానసమునకు స్థిరత్వమును బ్రసాదింపఁ
గల దివ్యసాధనము పవిత్రమగు బ్రహ్మచర్యము.

మానసమును యథేచ్ఛగా సంచరింపనిచ్చినకొలఁది
యు, సమస్తేంద్రియములు చంచలములై జీవితము ననియ
మిత మొనరించి భ్రష్టత్వమునకుఁ బాల్పడజేయును. ఇంద్రి
యము లుచ్ఛ్రంఖలములయి యుండరాదు.

రథమునఁ బూన్చఁబడిన మదోన్మత్తములగు నశ్వ
ముల వశము గావించుకొనువాఁడే చతురుఁడగు సారథిగ
నెన్నఁబడు చందముననే యావనమంగుఁ గడు చపలములగు
నింద్రియముల స్వాధీనమొనరించుకొను వ్యక్తియే వీరుఁడు;
ధీరుఁడు. వేలకొలఁది శత్రువులపై విజయమును సంపాదించు

వాని కంటెను, సమరక్షేత్రమున యోధానుయోధుల ననేకుల సంహారమొనరించువానికంటె స్వీయేంద్రియములపై నాధి పత్యము వహించువాడే శ్రేష్ఠుడగు వీరవరేణ్యుడని శ్రీ బుద్ధాది మహాపురుషులు వచించియున్నారు.

ఇంద్రియముల విచ్ఛలవిడిగా సంచరింపనీయక తగు కట్టుబాటులో నుంచుట మనుష్యున కసాధ్యమగు కార్యము కాదు. “పురుషస్య ప్రయత్నశీలస్య అసాధ్యం నాస్తి” యనునట్లు ప్రయత్నముచేఁ బ్రతియువకుఁడును బ్రహ్మచర్య వ్రతము ననుష్ఠించి తన్మూలమున సకలేంద్రియముల చంచలత్వమును రూపుమాపి ధన్యుఁడు కావచ్చును.

బ్రహ్మచర్యము నొక పరిశుద్ధమగు భగవత్కార్యముగ భావించి దాని నాచరింపఁ గడంగుటచే నింద్రియములు తమంతటనే మనుష్యునకు స్వాధీనము లయిపోవుచున్నవి. విద్యార్థులారా ! మీరొకవేళ దుస్సాంగత్యముచేఁ జారిత్ర బలమును, ఆత్మబలమును గోల్పోయియున్నవార లగుచో, మీ రింద్రియదాసులయి యున్నచో మోక్షము నశించెఁ గదాయని విచారపడ నవసరములేదు.

విలాసముల కొక నమస్తారముఁజేసి తత్తణమే బ్రహ్మచర్యమును శరణుఁజొచ్చిన మీ రింద్రియదాస్యాంధకారము నుండి సత్వర విమోచనము నందఁగలరు. ‘గతం న శోచ్యం’ అన్నటుల గతించినదానికయి విచారింపక మీ రిప్పటినుండి యయిన నింద్రియదాస్యమును విసర్జింపుడు. మలినవస్త్రము శుద్ధజలప్రక్షాళనముచే నిర్మలమగు చందమున నింద్రి

యాదుల దుర్వ్యసనములచే దూషితమయిన మానసము బ్రహ్మచర్య వ్రతస్వీకారమునఁ బవిత్రము కాఁగలదు.

ఈ పుణ్యకార్యమునకు సక్రమని యమపాలనశక్తి సత్వరోపార్జనీయము. సమస్తేంద్రియముల కధిపతియగు మానసము పరిశుద్ధమగునేని యయ్యది మాతాపితాచార్య బంధు బాంధవులకంటె విశేషోపకారమును గలిగింపఁగలదు. మానసమే మనుష్యుల బంధ విమోచనములకు హేతువను నుపనిషద్వాక్యము గౌరవార్హమయినది.

మానసమే మానవుని యున్నతికిని, అవనతికిని, ముఖ్యకారణము. సుఖదుఃఖములును మనస్సువలననే కలుగుచున్నవి. ఈ విషయమును గూర్చి ప్రాకృత్పశ్చిమఖండము లందలి ప్రాజ్ఞు లెల్ల రేకాభిప్రాయులయి యున్నారు. కాన విద్యార్థులెల్లరు బ్రహ్మచర్యవ్రతపాలనముచే మానసేంద్రియ వశీకరణ ప్రయత్నమున విజయమును బడయుదురు గాక! మానసముకంటె నీ భువియందు మనల మోసగించు టక్కరి మఱొక్కఁడు లేడు.

విద్యార్థులు టక్కరితనమునఁ గడు దిట్టయగు మానసముయొక్క విశ్వాసశూన్యములగు నుడువుల నన్నింటి విశ్వసింపరాదు. స్వాధీనమయిన మనస్సు బాలుని హస్తమందలి వెన్నముద్దవంటి మృదుమధురభావ పీయూషము నొసంగును. పరాధీనమగు చిత్తము విషప్రాయములగు భావముల నుత్పత్తిజేయుచుండును. మానసము మనుష్యునకు వశమైనచోట స్వర్గము నిర్మింపబడుచున్నది.

మానసమునకు మనుష్యుఁడు స్వాధీనమయిన తావునందు నరకము రచింపఁబడుచున్నది.

చి త్రము చలించినవిధముగ వర్తించు మనుష్యుఁ డెంతటి బలాధ్యుఁడయినను, ధనాధ్యుఁడయినను, సుగుణ సంపన్నుఁడయినను, ధీనిధియయినను బూదెబోసిన పన్నీటి చందమునఁ దనకుఁగల సర్వస్వమును వ్యర్థమొనరించుకొను చున్నాఁడు. విజ్ఞాననిధియగు శంకరాచార్యులు మన స్తత్వ మును బాగుగాఁ బరిశోధించి దానికంటెఁ జపలమగు పదార్థము వేటొండు లేదని సిద్ధాంతీకరించెను. ఆతఁడు తన శిష్యుల “జితం జగత్ కేన” “జగత్తులో విజయు లెవరు?” అని ప్రశ్నించియుండ వారు తమకు స్ఫురించినట్లెల్లఁ బ్రత్యుత్తరముల నిచ్చిరి.

ఒకఁడు వేదవేదాంగపారీణుఁడగు పండితప్రకాండుఁడే విజేత యనియె. మఱొక్కఁడు సకల సామ్రాజ్యముల కై వస మొనరించుకొనిన వాఁడే విజయుఁడని వచించెను. శంకరాచార్యులు శిష్యుల యదూరదృష్టికి మందహాస మొనరించి ‘మనో హి యేన’ ‘మనస్సును జయించినవాఁడే విజేత’ యని యుత్తర మొసంగెను. శంకరుని యీ ప్రశ్నోత్తరములు విద్యార్థులకుఁ జిత్తవశీకరణప్రబోధ మొనరింప దగియున్నవి.

మన ప్రాచీన ఋష్యాదుల దీర్ఘకాల తపోలబ్ధమగు జ్ఞానానుభవ మీరీతి ఘోషించుచున్నది:—

“మనుష్యుఁడా! జాగ్రత్తగా నుండుము. నీవు చోరు లేతెంచి నీగృహమందలి ధనధాన్యముల నపహరించుకొని

పోయెదరను భయమున ద్వారముల నినుపగడియలచే బంధించు కొనుచున్నావు. కాని, నీ దేహగేహమునఁ బ్రవేశించు కామక్రోధములతో నేకీభవించి విజ్ఞానమణి నపహరించుకొనిపోవఁ దోడ్పడు మానసమును బ్రహ్మచర్యమును ద్వారముచే బంధింపకుంటివేమి ?

బ్రహ్మచర్యముచే నీమానసము నీకుఁ గట్టువడియుండి నీవు చెప్పిన చొప్పున దుష్కార్యాచరణమునుండి మరలి, సత్కార్యానుష్ఠానమున నీకు మిక్కిలి సాహాయ్యమొనరింపఁ గలదు. కావున నీవు బయట నెటనుండియో దొంగలు వత్తురని భావింపక కామక్రోధాది దస్యులనాయకుఁడగు చిత్తమును బంధించుము.”

శ్రీ బుద్ధభగవానుఁ డింద్రియదాసుఁడగువాఁడు వేద వేదాంగపారంగతుఁడయినను వాఁడు పండితుఁ డనఁబడఁ డనియు, పామగుడుగనే పరిగణింపఁబడఁగలఁడనియు వచించి యున్నాఁడు. అప్రభువు మానసమును జయించిన ధీరుని జగదేకసార్వభౌమునికంటె వంద్యునిగ నిశ్చయించియున్నాఁడు. వృక్షముయొక్క మూలము ఖండింపఁబడినపుడు స్కంధము, శాఖలు, ఫలపత్రపుష్పములు శుష్కించిపోవురీతిగనే మానసముయొక్క చపలత్వము నశింపఁజేయఁబడగనే ఇంద్రియములన్నియుఁ దమ తమ దుష్ప్రవృత్తుల వీడి సక్రమముగ మానవుని విజ్ఞానమయజీవితాభివృద్ధికిఁ దోడ్పడుచుండఁ గలవు.

ప్రతివిద్యార్థియుఁ దన మానసమున దుష్టసంకల్పముల కెడమీయక, పవిత్రసంకల్పముల ధరించుచు వర్తించు

చున్నచో సమ స్తేంద్రి యనిగ్రహమునుగూర్చి విచారింపవలసిన పనియే యుండదు. మనస్సుయొక్క చాంచల్యమును బాపి దానికి స్థిరత్వమును, దృఢత్వమును, ధీరత్వమును గలిగించి భగవద్దత్తమగు నంతరాత్మకును, బుద్ధికిని ననుకూలముగా మెలంగునట్లు చేయగల శక్తిసామర్థ్యములు కేవల మొక్క బ్రహ్మచర్యవ్రతమందే కలవని గుర్తించి, ఆరీతిగ వర్తించి విద్యార్థులెల్లరు స్వోద్ధరణముఁ గావించుకొనియెదరుగాక !

న లు బ ది రె ం డ వ వ్ర క ర ణ ము

~~~~~

బ్రహ్మచర్యము—గృహస్థాశ్రమము

“బ్రహ్మచర్యం సమాప్త్యాయ గృహధర్మం సమాచరేత్,
ఋణత్రయవిముక్త్యర్థం ధర్మేణోత్పాదయే త్ప్రజామ్”.

“బ్రహ్మచర్యాశ్రమము పూర్తియైనవెంటనే తరుణ ప్రాయమందు గృహస్థాశ్రమమును బరిగ్రహింపఁ దగును. ఋణత్రయ (దేవ ఋషి పితృఋణములు) విముక్తినిమిత్తము ధర్మవిధానము ననుసరించి యుత్తమసంతానమును సృజింపఁ దగుఁగాని దుష్టసంతానము నుత్పత్తి సేయరాదు.”

పూర్వకాలమున మన భరతఖండమందు సమస్త జనులు నాశ్రమచతుష్టయమును సక్రమముగఁ బాలించు చుండెడివారు. పూర్వకాలమున మాతాపితలు బాల్యమందే తమబిడ్డల గురుకులాశ్రమముల కంపి 25 సంవత్సరముల ప్రాయము వచ్చుసరికి వారల సకలవిద్యావిశారదులఁ గావింపఁజేయు చుండెడివారు. నేడు 25 సంవత్సరముల ప్రాయమునందే సకలవిద్యావిశారదు లయినవారిసంఖ్య ప్రేళ్ళపై లెక్కింపఁ దగియున్నది.

నేటి విద్యార్థులయం దెందఱో తరుణప్రాయమునకుఁ బూర్వమే బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నతిక్రమించి వివాహితు లయి, గృహస్థాశ్రమము ననలంబించువా రుండుటచేఁ బ్రత్యే

కముగా వారి హితము నపేక్షించి నే నీ ప్రకరణమును వ్రాయుచున్నాఁడను. ఈ ప్రకరణమందలి విషయములు సమస్త గృహస్థప్రపంచమునకు ధ్యేయములును, సత్వరాచరణీయములును నయియున్నవి.

మన ప్రాచీనార్యు లిహపరధర్మనిర్ణయమున సకల ప్రపంచమందలి నాగరికులలోని కెల్ల నగ్రేసరులు. ఆర్యజీవిత విధాన మధికిప్రశంసనీయ మయినది. శ్రీ బుద్ధుఁడు, జీససు, మహమ్మదు, రామమోహనుఁడు, గాంధీ మొదలగు నవతార పురుషులెల్లరు నార్యఋషులు. మనవిజ్ఞానధనులగునట్టి ఋషిపుంగవులచే నిశ్చయింపఁబడిన మానవజీవిత ధర్మసూత్రము లత్యుత్కృష్టములు.

ఋషులు తాము స్వానుభవమునను, ధీవిశేషమునను గొన్ని ధర్మసూత్రముల నిశ్చయించి తొలుతఁ దా మవ్వానిని, దమజీవితమునం దాచరించి, ఫలాఫలముల గుర్తించి, శ్రేయస్కరములయిన సూత్రముల నెల్ల సిద్ధాంతములుగ నిశ్చయించి తమ భావిసంతతివారమగు మన హితము నిమిత్తము శాస్త్రములుగ సిద్ధమొనరించియున్నారు. ఆ శాస్త్రములందలి సకలసిద్ధాంతములు మానవునకు సౌమ్య జీవితమును గడప విశేషప్రయోజనకరము లయి యున్నవి.

మధ్యకాలమునం దా మన శాస్త్రగ్రంథముల స్వసిద్ధాంతస్థాపనాభిలాషులును, జాతిమతవ్యక్తిద్వేషపరతంత్రులును నగు లోకవిద్రోహులచే ననేకకృత్రిమసిద్ధాంతములు చొప్పింపఁబడినవి. ఇదియే కారణముగఁ దొలుత వైదికమును సిద్ధప బౌద్ధమును, పిమ్మట క్రైస్తవమును, అటుతరువాత

మహమ్మదీయమును, తదనంతరము బహ్మసమాజము, మఱిపిమ్మట నార్యసమాజము మొదలగు సంస్కరణోద్యమములు విశ్వచండంతటను బయల్పెడలినవి.

అవి తమదృష్టికి గోచరించిన కల్పితసిద్ధాంతముల నన్నింటి విమర్శించి కొద్దిపాటి దిద్దుబడులతోఁ దమయాస్తిక్యమును స్థిరపఱచుకొనియున్నవి. మొత్తముమీఁద నీ మతములు, సమాజములు పేరునకుఁ గ్రొత్తవియే యయినను బ్రాచీనార్యమతమునే సంపూర్ణముగా నాధారముజేసికొని యుదయించినవియే. వివేకానంద, రామతీర్థ, రామకృష్ణ, రాధాకృష్ణాదులు భారతీయమతమునకు మఱెట్టినామాంతరమును గల్పించకయే దానియందు మధ్యకాలకల్పితములగు పౌరాణికవిషయముల విమర్శించి యుపనిషద్ధర్మముల నాదర్శముగాఁ గొని మతవ్యాపన మొనరించియున్నారు.

శీర్షికకు సంబంధింపని యితరవిషయముల నిట వ్రాయఁబని యేమని విద్యార్థులు తలంపకుందురుగాక ! నేటి విద్యార్థులయందనేకులు విలాసప్రియులును, పాశ్చాత్యనాగరికతా దాసులును, పారమార్థికవిద్యయందు విశ్వాసము లేని వారగుటచే వారు శాస్త్రవాక్యము లని నాచే నుడువఁబడినవానియందాదరమును వహింపకుండురేమో యని యెడి యుద్దేశ్యముతో సకలప్రపంచమతములు సనాతనార్యమతమునకు లోఁబడినవేయని నిరూపింప నింతదీర్ఘప్రసంగముఁ గావింపవలసి వచ్చినది.

“Good out of evil, evil out of good.”

“మంచియందు చెడు, చెడుగునందు మంచి యంతి ర్భూతమయియున్న” దను పాశ్చాత్యకోవిదవాక్యమునందు

విశ్వాసముగల కోటిలోనివాడను నేను. హైందవశాస్త్రములయం దెచ్చోటనయినఁ గల్పితసిద్ధాంతములున్నఁ బరిత్యజింపవచ్చును. సర్వజనీనములగు సిద్ధాంతములనే పరిగ్రహింపఁదగును. సామాన్యముగా నీ గ్రంథమందు శాస్త్రసిద్ధాంతము లని వచింపఁబడు వాక్యములన్నియుఁ బ్రస్తుతకాలము విశ్వమండలి నాగరికులెల్లరిచే సన్మానింపఁ బడునవేకాని ఛాందసములగు పౌరాణికసిద్ధాంతములు కావు.

మనకు భారతీయశాస్త్రములందలి పరిశుద్ధమగు విజ్ఞానము స్వీకరించుట కెట్టి యభ్యంతర ముండరాదు. వివేకానందుఁడు ప్రాకృత్తమ విజ్ఞానపరిశీలనావిశారదుఁడు. అట్టి మేధాసంపన్నుఁడు—వివిధసాహిత్యసార్వభౌముఁడు— మహావక్త్ర యేరీతి భారతీయమతశాస్త్రములందలి కాల्పనికభాగమును బరిత్యజించి ముఖ్యభాగముల స్వీకరించియున్నాఁడో, అదియేచందమున మంచిచెడ్డలతోఁ గూడియున్న శాస్త్రప్రపంచమునం దుండి మంచిని గ్రహించుట భారతీయులమగు మనకెల్లరకుఁ బరమధర్మమయి యున్నది. నాశాస్త్రశబ్దముల కర్థము ప్రాచీనార్యవిరచితోత్తమ సిద్ధాంతసముదాయమే. ఇంకఁ బ్రస్తుతాంశమునకు వత్తము.

మనశాస్త్రగ్రంథములందు మహానుభావులగు నార్యఋషులు ప్రకృతి ననుసరించియే దేహార్థ్యము నపేక్షించి బ్రహ్మచర్యనిబంధనముల గ్రంథస్థ మొనరించియున్నారు. వారి యుత్తమానుభవమును, నేటి విజ్ఞానానుభవమును బ్రకృతి నతిక్రమించుటచే మనుష్యుఁడు సుఖయయి యుండఁ

జాలఁ దని చాటుచున్నవి. ప్రకృతితత్వమును గ్రహించి యద్దాని శాసనపాలనమునందు శ్రద్ధవహించు వ్యక్తి సపత్నీ కుండయ్య బ్రహ్మచారి జీవితమును గడుప సమర్థుఁడు కాఁగలఁడు.

అఖండ బ్రహ్మచర్యమునకును, గృహస్థబ్రహ్మచర్యమునకును భేదమున్నను ధర్మమును, ప్రకృతిని ననుసరించి వర్తించు గృహస్థబ్రహ్మచారియుఁ దేజస్వియు, ఓజస్వియు, యశస్వియు, మనస్వియు, బలాఘ్యుఁడును, ప్రశాంతజీవియు నయి నిర్మలసౌఖ్యానందముల ననుభవింప సమర్థుఁడగుచున్నాఁడు. అస్థలితాజన్మబ్రహ్మచారి పడయు స్థానమునే మన యీ యాదర్శగృహస్థబ్రహ్మచారియుఁ బడయఁగలఁడనుట కెట్టి సందియమును లేదు. కాని నేఁ డుత్తమ గృహస్థ బ్రహ్మచారులసంఖ్య భరతఖండమున మిక్కిలి లోపించి పోయినది.

రాజర్షి జనకుఁ డుత్తమ గృహస్థబ్రహ్మచారిగనే యుండెను. ఆతని జీవితము వాల్మీకి మునీంద్రుల జీవితాదర్శముకంటెఁ దీసిపోయి యుండలేదు. తనకాలమందలి ఋష్యాదుల కతఁ డాచార్యుఁడు ; పూజనీయుఁడు. నేటి గృహస్థుఁడు జనకునివంటి యాదర్శగృహస్థుల జీవితముల నాదర్శప్రాయముగఁ గొని తదనుకూలముగ వర్తింపక కామత్రోవ జీవితము మనుచున్నాఁడు.

వాని యున్నతజీవితమార్గము, ఆదర్శభావములు, ప్రశస్తకర్మము, ఉత్తమవిధులు మంటఁగలసిపోయినవి. ఆత్మజ్ఞానమునకును, పరమార్థమునకును, ధర్మకర్మభక్తి వైరా

గృహములకును నిలయమై యుండవలసిన గృహస్థప్రపంచము నేడు పెడదారిఁ ద్రొక్కినది. నిత్యసంభోగము, కామము, ద్వేషము, తృష్ణ, ధనసంపాదనము, మిథ్యాభిమానము మొదలగు దుర్గుణముల నేటి భారతీయగృహస్థుఁడు పాశ్చాత్య సంపర్కముచే సంపాదించి యున్నాఁడు.

ఈ నాటి గృహస్థులెల్లరు విలాసాంబుధి మునిగి యున్న వారగుటచే నేడు నూతనముగా గృహస్థులగువారికి గృహస్థనీతిని బోధించు గ్రంథములయినను లభింపకున్నవి. ప్రాచీనగృహస్థునకును, నేటి గృహస్థునకును నక్కకును, నాగలోకమునకును గల తారతమ్యమే కలదు.

ప్రాచీనగృహస్థుని ధర్మము లెంతవిశాలములో, ఉన్నతములో, పవిత్రములో నీది గువ నుదహరింపఁబడు శ్లోకరాజములచే వ్యక్తము కాఁగలదు. ఆవర్ణప్రాయములగు నీధర్మముల ననుష్ఠించు గృహస్థుఁడు మహాత్ముఁడగు ననుట కేమి యుసందియము లేదు.

బ్రహ్మనిష్ఠో గృహస్థస్సాస్యత్ బ్రహ్మజ్ఞానపరాయణః,
యద్యత్కర్మ ప్రకుర్వీత తద్భ్రహ్మణి సమర్పయేత్.

మాతరం పితరంచైవ సాక్షాత్ప్రత్యక్ష దేవతామ్,
మత్వా గృహీ నిషేవేత సదా సర్వప్రయత్నతః.

తుష్టయాం మాతరి శివే ! తుష్టే పితరి పార్వతి !
తవ ప్రితి ర్భవేత్ దేవి ! పరబ్రహ్మ ప్రసీదతి.

ఆసనం శయనం వస్త్రం పానం భోజనమేవ చ,
తత్తత్సమయ మాజ్ఞాయ మాత్రే పిత్రే నియోజయేత్.

శ్రావయే నృదులాం వాణీం సర్వదా ప్రియ మాచరేత్,
పిత్రో రాజ్ఞానుసారీ స్యాత్ సత్పుత్రః కులపావనః

బౌద్ధత్యం పరిహాసం చ తర్జనం పరిభాషణమ్,
 పితౄరగ్రే న కుర్వీత యదీచ్ఛే దాత్మనో హితమ్.
 మాతరం పితరం వీత్య నత్యోత్తిష్ఠేత్ స సంభ్రమః,
 వినాఽజ్ఞయా నోపవిశేత్ సంస్థితః పితృశాసనే.
 మాతరం పితరం పుత్రం దారా నతిథి సోదరాన్,
 హిత్యా గృహీ న భుంజీయాత్ ప్రాణైః కంఠగతైరపి.
 వంచయిత్వా గురూన్ బంధూన్యో భుక్త్యేస్వోదరంభరః,
 ఇహై వ లోకే గర్హ్యోసౌ పరత్ర నారకీ భవేత్.
 జనన్యా వర్ధితో దేహో జనకేన ప్రయోజితః,
 స్వజనైః శీఘ్రతః ప్రీత్యా సోఽధమ స్తాన్ పరిత్యజేత్.
 ఏష మర్థే మహేశాని ! కృత్వా కష్టశతాన్యపి,
 ప్రీణయేత్ సతతం శక్త్యా ధర్మో హ్యేష స్సనాతనః.
 స ధన్యః పురుషో లోకే స కృతీ పరమార్థవిత్,
 బ్రహ్మనిష్ఠః సత్యసంధో యో భవే ద్భువి మానవః.
 న భార్యాం తాడయేత్ క్వాపి మాతృవత్ పాలయే త్సదా,
 న త్యజేత్ ఘోరకష్టేఽపి యది సాధ్వీ పతివ్రతా.
 తిష్ఠేషు స్వీయదారేషు స్త్రియ మన్యాం న సంస్పృశేత్,
 దుష్టేన, చేతసా విద్వా నన్యథా నారకీ భవేత్.
 విజనే శయనం వాసం త్యజేత్ ప్రాజ్ఞః పరస్త్రియా,
 అయుక్తభాషణంచైవ స్త్రియం శౌర్యం న దర్శయేత్.
 ధనేన వాససాప్రేక్షా శ్రద్ధయా మృదుభాషణైః,
 సతతం తోషయేద్దారాన్ నాప్రియం క్వచి దాచరేత్.
 యస్మిన్నరే మహేశాని ! తుష్టా భార్యా పతివ్రతా,
 సర్వో ధర్మః కృత స్తేన భవతీప్రియ ఏవ సః.
 చతుర్వర్ణావధి సుతాన్ లాలయేత్ పాలయేత్ పితా,
 తతః షోడశపర్యంతం గుణాః విద్యాం చ శిక్షయేత్.

వింశత్యబ్దాధికౌ పుత్రౌ ప్రేరయేత్ గృహకర్మసు,
 తత స్తా తుల్యభావేన మత్వా స్నేహం ప్రదర్శయేత్.
 కన్యాఽప్యేవం పాలనీయా శిక్షణీయాఽతియత్నతః,
 దేయా వరాయ విదుషే ధనరత్న సమన్వితా.
 ఏవం క్రమేణ భ్రాతృశ్చ స్వస్త్రిభ్రాతృసుతానపి,
 జ్ఞాతీ మిత్రాణి భృత్యాశ్చ పాలయేత్తోషయేత్ గృహీ.
 తతః స్వధర్మనిరతా నేకక్రగామనివాసినః,
 అభ్యాగతా సుదాసీనా గృహస్థః పరిపాలయేత్.
 యద్యేవం నాచరే ద్దేవి! గృహస్థో విభవే సతి,
 పశురేవ స విజ్ఞేయః స పాపీ లోకగర్హితః.
 నిద్రాలస్యం దేహాయత్నం కేశవిన్యాసమేవ చ,
 ఆసక్తి మశనే వస్త్రే నాతిరిక్తం సమాచరేత్.
 శూరః శత్రో విసీతః స్యాత్ బాంధవే గురుసన్నిధౌ,
 జుగుప్సితౌ న మన్యేత నావమన్యేత మానినః.
 సౌహార్దం వ్యవహారాశ్చ ప్రవృత్తిం ప్రకృతిం నృణాం,
 సహవాసేన తర్కైశ్చ విదిత్వా విశ్వసేత్ తతః.
 స్వీయం యశః పౌరుషం చ గుప్తయే కథితం చ యత్,
 కృతం య దుపకారాయ ధర్మజ్ఞో న ప్రకాశయేత్.
 విద్యాధనయశోధర్మా యతమాన ఉపార్జయేత్,
 వ్యసనం చాసతాం సంగం మిత్ర్యాద్రోహం పరిత్యజేత్.
 జితేంద్రియః ప్రసన్నాత్మా సుచింత్యః స్యాత్ దృఢవ్రతః,
 అప్రమత్తో దీర్ఘదర్శి మాత్రాస్పర్శా విచారయేత్.
 సత్యం మృగప్రియం ధీరో వాక్యం హితకరం వదేత్,
 ఆత్మోత్కర్ష్యం తథా నిందాం పరేషాం పరివర్జయేత్.
 జలాశయాశ్చ వృక్షాశ్చ విక్రమా గృహ మధ్వని,
 నేతఃప్రతప్తిరో యేన తేన లోకత్రయం జితమ్.

సంతుష్టా పితరా యస్మి న్ననురక్తాః సుహృద్దణాః.
 గాయంతి యద్యో లోకాః తేన లోకత్రయం జితమ్,
 సత్యమేవ వ్రతం యస్య దయా దీనేషు సర్వథా,
 కామక్రోధా వశే యస్య తేన లోకత్రయం జితమ్.
 విరక్తః పరదారేషు నిస్పృహః పరవస్తుషు,
 దంభమాత్సర్యహీనో య స్తేన లోకత్రయం జితం.
 జ్ఞానినా లోకయాత్రాయై సర్వత్ర సమదృష్టినా,
 క్రియన్తే యేన కర్మాణి తేన లోకత్రయం జితం.

—మహానిర్వాణతంత్రము.

“గృహస్థుఁడు బ్రహ్మనిష్ఠాపరతంత్రుఁడయి, బ్రహ్మ
 జ్ఞానసంపన్నుఁడయి సమస్తకర్మల బ్రహ్మర్పణ మొనరింప
 వలయును. మాతాపితలను బ్రత్యక్షుడై వములుగ నెంచి
 వారల ననారతము సేవింపవలయును. వారు సంతోషించి
 నచోఁ బార్వతీ పరమేశ్వరులును సంతసింపఁగలరు. కుమా
 రుఁడు సమయానుసారముగ వారికి శయ్యాసనములను,
 వసనభోజనపానీయములను సమకూర్చవలయును.

వారితో మృదుభాషణము లొనరించుచు వారికిఁ
 బ్రీయముఁ గూర్చవలయును. జననీజనకుల యాజ్ఞాపాలకుఁడే
 సత్కుమారుఁడు; కులపావనుఁడు. వారిసమక్షమున నతిశయ
 మును, పరిహాసమును, తర్జనమును, అధికప్రసంగమును
 గావింపరాదు. వారి నశలోకించినంత ససంభ్రమముగ లేచి
 నమస్కరింపవలయును. వారియాజ్ఞ యగువఱకు నుపవిష్టింప
 రాదు.

గృహస్థుఁడు తనప్రాణములు పోవుచున్నను జననీ
 జనకులను, దారాసుతులను, అభ్యాగతులను, సహోదరులను

విడిచి యారగింపరాదు. ఆచార్యులను, ఒంధుబాంధవులను వంచించి కుక్షింభరుడగు నాతఁ డిహలోకమున నింద్యుడయి పిమ్మట నరకమును జెందును. ఈకాయము జనకునిచే నొసంగఁబడినది. మాతచేఁ బోషింపఁబడినది. స్వజనులచే శిక్షిత మయినది.

కావున వారలఁ బరిత్యజించువాఁ డధముఁడు. ఎన్ని వందల కష్టములకు గుఱియయినను వారి ననారతము సదాయథాశక్తి సంతసింపఁ జేయవలయును. ఇదియే సనాతన ధర్మము. ఎవ్వఁడు బ్రహ్మవిష్ణుగరిష్ఠుడయి సత్యసంధుడగునో, ఆతఁడే ధన్యుఁడు; చరితార్థుఁడు. కళత్రము నెప్పుడును దాడన మొనరింపరాదు. మాతృదేవినివలె సర్వదారక్షించుచుండ వలయును.

సాధ్వీ, పతివ్రతయగు కళత్రమును ఘోరకష్టమునందయిన విడువరాదు. స్వపత్ని యుండగ దుష్టచిత్తుడయి పరకాంతను స్పృశించువాఁడు నరకమును బడయును. నిర్జన్మముందుఁ బరకాంతతో నేకాంతశయన మొనరింపరాదు. స్త్రీలయొద్ద ననుచిత సంభాషణ మొనరింపఁదగదు. స్వీయ శౌర్యమును వెల్లడింపరాదు. ధనవసనములవలనను, శ్రద్ధానురాగములచేతను, మృదుమధురభాషణములవలనను భార్యను సదా సంతుష్ట నొనరింపవలయును.

ఆమె కెప్పుడు నప్రియ మాచరింపఁజనదు. ఎవ్వఁడు పతివ్రతయగు తనపత్నిని సంతోషసంభరితస్వాంత నొనరించునో, వానిసకలధర్మములు నెఱవేఱినట్లేయగును. వానియం

దీర్ఘచికిఁ బ్రీతి కలుగఁగలదు. కుమారులను నాలుగేండ్ల వఱకు జనకుఁడు లాలన పాలన మొనరింపవలయును.

తదనంతరము షోడశవత్సరప్రాయమువఱకు విద్యా బుద్ధుల గఱపవలయును. వింశతివత్సరములప్రాయము గతించిన పిమ్మట గృహకార్యములందుఁ బ్రవేశింపఁ జేయవలయును. అటుపిమ్మట దనకుఁ దుల్యునిగా భావించి స్నేహ భావమును జూపవలయును. కన్యను సైత మిట్లే పాలించుచు శ్రద్ధాపూర్వకముగ విద్యాభ్యాస మొనరింపఁజేయవలయును. అవ్వల ధనరిత్నసహితముగ విద్యాంసుఁడగు వరున కొసంగ వలయును.

ఈ చందముననే క్రమముగా సహోదరులను, సోదరీ సోదరులను, ఆత్మజులను, జ్ఞాతులను, మిత్రులను, పరిచారకులను బాలించుచు సంతసింపజేయవలయును. అటు పిమ్మట స్వధర్మనిరతులగు స్వగ్రామవాసులను, అతిథులను, మిత్రులు శత్రువులుకాని యుదాసీనులను భక్తితోఁ బాలింపవలయును. సంపన్నుఁడయి యుండియు నిట్లొనరింపని గృహస్థుఁడు పశువు, పాపి, లోకనిందాపాత్రుఁడు.

సుషుప్తి, సోమరితనము, దేహరక్షణము, కేశవిన్యాసము, భోజనప్రీతి, వసనాసక్తి మున్నగువాని నమితమొనరింపరాదు. శత్రువునెడల శౌర్యమును, గురుబాంధవులందు వినయమును బ్రదర్శింపవలయును. గుణహీనుల మన్నింపరాదు. మానధనులను నిరసింపరాదు. మనుష్యుల సౌహార్దమును, చారిత్రమును, ప్రవృత్తిని, స్వభావమును సాంగత్య

ముచేతను, ఆలోచనమూలమునను గ్రహించి యటుపిమ్మటనే విశ్వసింపవలయును.

స్వకీర్తిని, పౌరుషమును, రహస్యమును, స్వయం కృతోపకారమును వెల్లడింపరాదు. విద్యను, విత్తమును, యశమును, ధర్మమును బ్రయత్నబలముచే సముపార్జింపవలయును. వ్యసనమును, దుస్సాంగత్యమును, మృషను, ద్రోహబుద్ధిని విసర్జింపవలయును. జితేంద్రియుఁడు, సంతృప్తిచిత్తుఁడు సద్భావయుతుఁడు, దృఢవ్రతుఁడు, అప్రమత్తుఁడు, దీర్ఘదర్శియునై గృహస్థుఁడు విషయసంబంధములను విచారింపవలయును.

సత్యము, మృదులము, ప్రియము, హితకరము నగు వాక్యము లుచ్చరింపవలయును. స్వోత్కర్షను, పరనిందను వర్జింపవలయును. జలాశయములను, వృక్షములను, విశాంతి గృహములను, వంతెనలను నిర్మింపఁజేయువాఁడుముల్లోకముల జయించుచున్నాడు. ఎవ్వని తలిదండ్రులు సంతృప్తులొ, మిత్రులనురక్తులొ, ఎవనికీర్తిని లోకములు గానము సేయునో యతఁడు లోకత్రయమును జయించుచున్నాడు.

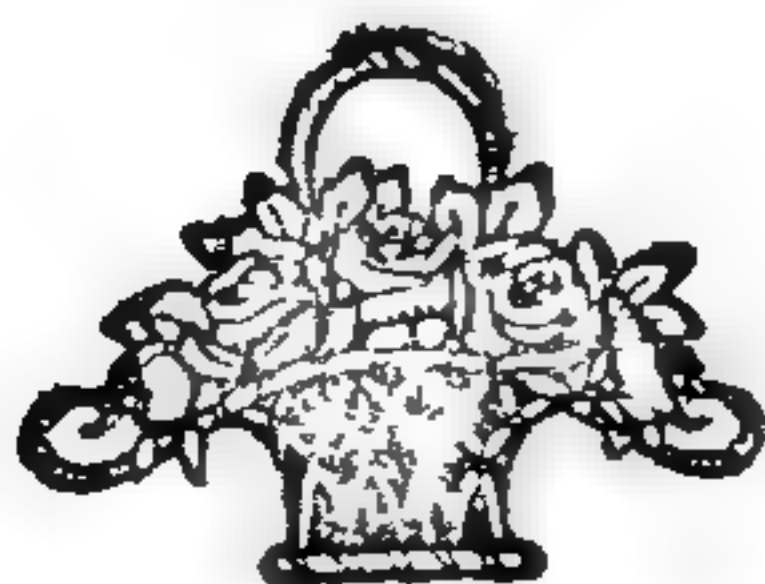
ఎవఁడు సత్యవ్రతుఁడో, దీనదయాళువో, జితకామక్రోధుఁడో అతఁడును లోకత్రయమును జయించుచున్నాడు. ఎవడు పరకాంతలయందు విరక్తుఁడో, పరవస్తువులందు నిస్సృహుఁడో, దంభమాత్సర్యశూన్యుఁడో అతఁడు లోకత్రయమును జయించుచున్నాడు. ఎవఁడు జ్ఞానియై సమదృష్టియుతుఁడై జీవయాత్రనిమిత్తము సమస్తకర్మల నాచ

రించుచున్నాఁడో యతఁడు లోకత్రయమును జయించుచున్నాఁడు.”

పరమపావనములగు నిట్టి ధర్మముల ననుష్ఠించు గృహస్థుఁడు ఋషీశ్వరులకంటెను, తాపసో తములకంటెను శ్రేష్ఠత్వమునఁ దీసిపోవువాఁడు కాఁడు. ప్రాచీనకాలమునం దిట్టి ధర్మములచేతను, సద్గుణములచేతను నలంకరింపఁబడి యుండుట వలననే గృహస్థుఁడు సకలలోకముచే సన్మానింపబడుచుండెడివాడు. కావుననే నాఁడు గృహస్థాశ్రమము శ్రేష్ఠాశ్రమత్రయముకంటె సంపూజ్యముగను, శ్రేష్ఠముగను భావింపఁబడు చుండెను.

నాఁడు 25 సంవత్సరముల ప్రాయము వచ్చుసరికి ప్రతియువకుఁడును సకలవిద్యావిశారదుఁడై యుండుట సామాన్యధర్మముగఁ బరిగణింపఁబడుచుండెను.

శ్రీ బుద్ధభగవానుఁడు సైతము తమగృహస్థబ్రహ్మచారిని ఋషిపుంగవునికంటె నెక్కుడుగఁ బూజింప దగునని వచించియున్నాఁడు. గార్హస్థ్యము శాస్త్రోక్తధర్మసమాశ్రితమగుచో నానందకందమగుట నిస్సంశయము.

న లు బ ది మూ డ వ ప్ర క ర ణ ము

~~~~~

అ జ్ఞా న మే మృ త్యు వు

“Ignorance is the curse of God”—Shakespear

“అజ్ఞానము జగదీశ్వరునియొక్క యభిశాపము.”

—షేక్స్పియరు.

“తే॥గీ॥ జ్ఞానమున్ బొందలేనట్టి ♦ జడుఁడు వసుధఁ
బుట్టుటే తప్పు, పుట్టిన ♦ గిట్టుటాప్పు...”

మానవుని యిహపరసంపదలలోనికెల్ల జ్ఞానమే సర్వో
త్తమంబును, శాశ్వతంబును, షరబ్రహ్మస్వరూపంబును నగు
పదార్థమయియున్నది. దేవునిసృష్టిలోని కెల్ల మనుష్యుఁడు
జ్ఞానావలంబనముననే సర్వశ్రేష్ఠత్వమునకుఁ బ్రాప్తించియు
న్నాఁడు. మానవుఁడు ప్రాయమునం దెంత యధికుఁడయినను
జ్ఞానశూన్యుఁడగు నేని మూఁడుగు నర్భకుని కంటె హీనుఁడే
యగును. అపారమగు నీభవసాగరమును దరించుటకు జ్ఞానమే
యక్షయంబును, సర్వోత్తమంబును నగు తరణియయి
యున్నది.

అనంతమగు నీవిశ్వమునకుఁ బరాత్పరునకుః బిమ్మట
మనుష్యుఁడేజ్ఞానప్రభావముచేశాసకుఁడుగ నుండుచున్నాడు.
నానావస్తుసంచయ సమనిత్యమై, వివిధ తత్వాభిభూతమై

విస్మయోత్పాదకమై, అతివిశాలమయి యున్న యీవిశ్వ
మండలమున మనుష్యుఁడు జ్ఞానమే లేకున్నచో నిశీఢమునం
దేకాకియయి, అపరిచితప్రదేశమున సంచరించుపూర్ణాంధుని
వలె విపద్ధిస్తుఁడయి నశించును.

సృష్టియం దొక రేణురూపమునందున్న మనుష్యుఁడు
జ్ఞానమహిమవలననే దంతావళమునంటి భయంకరమగు
మహాజంతువును స్వాధీన మొనరించుకొనఁ గలుగుచున్నాడు.
మనుష్యజీవితమును సౌఖ్యభూయిష్ఠముగను, నాగరికముగను
జేయుటకు జ్ఞాన మక్కఱకు వచ్చినట్లు మఱి యే వస్తువును
ప్రయోజనకరము కానేరదు. ఇహమందలి సమస్త శక్తులును
జ్ఞానశక్తి యెరుట జలనిధియందలి సలిలబిందువులకరణి
నుండఁగలవు.

మానససంఘము జ్ఞానశూన్యుని ద్విపాదపశువుగ
భావించిన న్మానింపనేరదు. పశుపక్ష్యాది జీవకోటులు జ్ఞానము
లేనివగుటచే నున్నతజీవితసౌఖ్యము ననుభవింప నసమర్థము
లయియున్నవి. క్షుత్పిపాసలను, సుఖ దుఃఖ భయ నిద్రా
మైథునములను దెలుపు వస్తువు జ్ఞానము కానేరదు. ఇట్టి
చేతనసామాన్యముగ జ్ఞానము ప్రతిజీవికిని గలదు. దీనికంటె
ను తమోత్తమమగు జ్ఞానమే మానవజీవితసాఫల్యమున కావ
శ్యకమయి యున్నది.

మనుజుఁడు సభ్యతాసభ్యతలను, యుక్తాయుక్తము
లను, నిత్యానిత్యములను, హితాహితములను గ్రహిం
చుటకు జ్ఞాన మెంతేని యగత్య మగుచున్నయది ఇది
ధర్మమనియు, ఇది యధర్మమనియు, ఇది కర్తవ్యమనియు,

ఇది యకర్తవ్యమనియు మనకు బోధించునట్టి యంతః కరణముయొక్క పవిత్రవికాసమే జ్ఞానము.

జ్ఞానశూన్యుడయి మనుజుఁడు భువిపై జీవింప వచ్చును. కాని యట్టి జీవితము మృతప్రాయమయినది. నిస్సారమయినది. జ్ఞానశూన్యులసంఘమును మానవసంఘ మని వచింప వలనుపడదు. కారణమేమన నట్టిసంఘము ధర్మాధర్మముల గుర్తింపజాలని మూఢదశయందుండుటచే నయ్యెడఁబాపాచరణము, హింస, ద్వేషము, కలహము, క్రోధము మొదలగు వివిధ దురాచార దుర్గుణ దుర్వృత్తులు నెలకొనియుండి పశు సంఘలక్షణములఁ జాటుచుండఁగలదు.

నేఁడు మనుష్యసంఘమునం వ్యాపించియున్న సప్త వ్యసనములకును, భయంకరహత్యలకును, కామ, క్రోధ, మద, మాత్సర్య, ద్వేష, దంభ, దర్పాహంకారాది దుర్గుణములకును, అజ్ఞానమే ముఖ్యకారణము. యథార్థమగు మనుష్యత్వము మనోహరమును, నిర్మలమును నగు జ్ఞానము నుండియే యావిర్భూతమయినది. జ్ఞానమునం దెట్టి కల్మషమునకును, దుష్కర్మలకును, దుర్విచారములకును స్థానముండనేరదు. అయ్యది చిరశాంతికిని, సద్యశస్సౌఖ్యానందములకును బ్రబలసాధనము.

జ్ఞానశూన్యుఁడు సమస్తములగు నై హికసంపదల కధికారియయియుండియు వ్యర్థజన్ముడై యగుచున్నాఁడు. నేఁడు ప్రపంచమున గోచరించు వికాసము, విజ్ఞానము ఉన్నతి, సంస్కరణము, అంతర్దృష్టి, బ్రహ్మానందము మొదలగు సద్వృత్తులన్నియు జ్ఞానసంభూతములే. జ్ఞానముచే

మనుష్యునకు లభింపని వస్తువేదియు భగవంతునిచే సృజింపఁబడియుండలేదు.

జ్ఞానసంపన్నుఁడు ధర్మప్రతికూలములు కాని తన సార్వికాభీష్టముల నన్నింటి నెట్టి శ్రమయు లేకయే సహజముగా సఫలీభూతము లొనరించు కొనుచున్నాఁడు. మనుష్యుఁడెట్టి భౌతికవిభవసమృద్ధికి స్వామి గాకున్నను గుబేరులు వడయ లేని బ్రహ్మానందమును గర్భదారిద్ర్యమునం దుండియే యవలీలగఁ బడయఁగలుగుచున్నాడు. ఆకాశశూన్యమగు ప్రపంచము లేనట్లు జ్ఞానశూన్యమగు సత్కార్యమీ ధరణీయం దుండనేరదు. ఏమనుజున కేవిధమగు సౌఖ్యము కలిగినను నది జ్ఞానముయొక్క దయాభిక్షయే యని గ్రహింపవచ్చును.

మనుష్యజీవితాభ్యుదయమునకు జ్ఞానసంపాదన మత్యంతావశ్యకము. బ్రహ్మచర్య మెట్టిదో, మోక్షమన నెద్దియో, సజ్జనులెవ్వరో, దుర్జను లెట్లుందురో, సూనపుఁ డీలోకమందేమేమి యాచరింప నీశ్వరునిచే సృజింపఁబడియున్నాఁడో యను విషయముల నన్నింటిని గ్రహించి యాచరించుటకు ధనము, ధాన్యము, పుత్ర, కళత్రాది శాంధవులు, భోగములు సమర్థములు కాఁజాలవు. జ్ఞానమొక్కటియే సమర్థమయి యున్నది.

నేఁడు మనుష్యసంఘము పశుసంఘమున కంటె నధమస్థితియం దుండుటకు ముఖ్యకారణ మజ్ఞానమే. మనుజుఁడు తెలివిలేమిచేఁ దనకుఁ దశదిశల వ్యాపించియున్న మంచిచెడుగులన్నియు జ్ఞానాజ్ఞానసంభూతమాలే యని గ్రహింపఁజాలకు

న్నాడు. జ్ఞానశూన్యతవలన దేవుని జీవసంతానములోని కెల్ల జ్యేష్ఠపుత్రస్థానము నలంకరించియున్న మనుష్యుడు జ్ఞానమును స్వర్గమార్గమనియు, అజ్ఞానము నరకపథమనియు గ్రహించఁ జాలకున్నాడు. పూతచారిత్రులగు మహర్షులు జ్ఞానమును బరిశుద్ధమగు సూర్యప్రకాశముగను, అజ్ఞానమును నిశీధమందలి నిబిడాంధకారముగను వర్ణించి యున్నారు.

“స్వయం కర్మ కరో త్యాత్మా స్వయం తత్ఫల మశ్నుతే,
స్వయం భ్రమతి సంసారే స్వయం తస్మా ద్విముచ్యతే.”

“మనుష్యుడు తానే కర్మ నాచరించుచున్నాడు. తానే తత్త్వాప్తములగు దుష్టాదుష్టఫలముల ననుభవించుచున్నాడు. వాడు తనకర్మలవలననే విశ్వవలయమును జుట్టి వచ్చుచున్నాడు. తన కర్మచేతనే తిరిగి వీని నన్నింటి నుండి విముక్తు డగుచున్నాడు.”

దుష్టఫలప్రాప్తికిదుష్కర్మయు, శిష్టఫలప్రాప్తికి సత్కర్మయుఁ గారణభూతములు. దుష్టకర్మ నాచరించుటకు మనుష్యుని ప్రేరేపించున దజ్ఞానము. శిష్టకర్మాచరణమునకుఁ బ్రోత్సహించునది జ్ఞానము. ఆత్మోత్థానమునకును, ఆత్మపతనమునకును జ్ఞానాజ్ఞానకారణముగ మనుష్యుడు గుఱియగుచున్నాడు.

ప్రకృతి స్నేహమయి యగుటచే నున్నతి, అవసతుల సూత్రధారణభాగ్యమును జ్ఞానమను శాధ్యతపై మనుష్యునకే కల్పించియున్నది. కాని, ఈ రహస్యమును జ్ఞానియగు వాడే గ్రహించి యభ్యుదయము నందుచున్నాడు. అజ్ఞాని

గ్రహింపనేరక తన జీవితభాను నస్త్రాదికిఁ బయనము సేయు చున్నాఁడు.

మహాపురుషులతత్త్వజ్ఞానము కర్మఫలము వృథా కానేరదనియు, కర్త గృహమందుఁదాగినను, సాగరమందుఁ జొచ్చినను, ఘోరారణ్యమున దూరినను, పాతాళమున కరిగినను, మేఘమండలమున దాగినను ననుభవింపక తప్పనియు ఘోషించుచున్నది. మనుష్యుఁ డజ్ఞానముచే వ్యభిచరించి యో, వీర్యసప్తముఁ గావించుకొనియో తన కెట్టి కష్టము కలుగనేరదని లోలోన సంతసించుచుండును. పాప మజ్ఞాని యధర్మము పీడాకర మను మర్మము నెఱుంగుకున్నాఁడు.

“నాధర్మ శ్చరితో లోకే సద్యః ఫలతి గౌ రివ,
శనై రావర్తమానస్తు కర్తు ర్మూలాని కృంతతి.”

—మనుధర్మశాస్త్రము.

“అధర్మముయొక్క ఫలము సత్వరము లభింపఁజాలదు. అది నెమ్మదిమీఁద మానవుని కవశ్యభోక్తవ్య మగును. ఈ కారణముననే జ్ఞానశూన్యులు, మోహంధులు పాపకర్మలఁ గావింప భయముఁ జెందకున్నారు. పాపాచరణ మెప్పుడో యొకప్పుడు ఫలించి దుశ్చరిత్రుని సౌఖ్యానందముల నిర్మూలించివేయఁగలదు.

విద్యార్థులు తా మొనరించియున్న దుష్కర్మలే తమ దుస్థితికిఁ గారణములనియు, దుష్కర్మలయొక్క దుష్ఫలము లవశ్యభోక్తవ్యములనియు, దుశ్చరిత్రుల నీగోకమం దెవ్వరును బ్రేమింపఁజాలరనియు, తామాచరించియున్న పాపము యొక్క పరిణామము సత్యక్షమగునంతనే లోకమంతయుఁ దమ్మొక్కసారిగ నసహ్యభావముతో వీక్షింపఁగలదనియు

కామాది దుష్టవికారములకు దాస్యమొనరించుటచే జీవిత మూల్య మంతరించుననియు గ్రహించియుందురేని దుష్కర్మల నాచరించుట కీషణాశ్రమయిన సమ్మతింపఁజాలరు.

లోకమున వాటిల్లుచుండు తప్పిదములు విశేషముగా నజ్ఞానముచేఁ గలిగినవే యని గ్రహింపఁదగును. అజ్ఞానముచే మనుష్యుఁ డున్మత్తునివలెఁ జేయరాని పనులనెల్లఁ జేయుచు విపద్ధిస్తుఁడగును. అగ్ని నగ్నిగా నెఱింగి యద్దాని స్వభావమును దెలిసియుండిన దానిని స్పృశింపనొల్లఁడు. కారణ మేమన నగ్నిస్పర్శచే దేహబాధయు, బాధచే దుఃఖమును గలుగుచున్నది. మనుష్యుఁడు దుఃఖమును ప్రేమింపనొల్లఁడు.

విద్యార్థులు పవిత్రమగు జ్ఞానమును సంపాదించి యుండిన స్వప్నమందయిన నేవిధమగు దుష్కర్మల నాచరింపక విశుద్ధ బుద్ధిసంపన్నులమయి సులభముగాఁ దమ యున్నతి సూత్రము నన్వేషించి పట్టుకొనఁగలరు. ఎట్టిశ్రేష్ఠమగు రాజాన్నము నయినను విషలిప్తమయి యున్న దని గ్రహించిన నెట్టి మూఁడుఁడయినను భుజింపనొల్లఁడు. అదియే చందమున యథార్థమగు నాత్మోన్నతి నందఁగోరు విద్యార్థులు స్త్రీలయొక్కయు, ఇతరమోహోత్పాదకములగు పదార్థములయొక్కయు బాహ్యబోధమును గాంచి వ్యామోహాంధులు కానొల్లరు.

అజ్ఞానులును, మోహాంధులును నగు విద్యార్థులు విలాసములవంటి దుష్టపదార్థముల బాహ్యరూపమును విఱికించి ముగ్ధులయి దీపమునఁబడి దగ్ధమగు శలభములమాడ్కి నశించుచున్నారు. కావున విద్యార్థు లెల్లరు నజ్ఞానమునే

మృత్యువనియు, సుజ్ఞానమునే సుందరజీవనమనియు బాగుగా గ్రహింపఁగలుగును.

“జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్ కురుతేఽర్జున” అని కృష్ణుఁ డర్జునున కుపదేశించియున్నాఁడు. విద్యార్థులు తమయందు వ్యాపించియున్న సమస్త దుర్వ్యసనములకు మూలకారణ మజ్ఞానమే యని గ్రహించి తన్నాశనమునకయి యత్నించెదరుగాక ! విద్యార్థులు బుద్ధిమంతులయి, సదా చార సంపన్నులయి సజ్జనసాంగత్యమునను, సద్గ్రంథపఠనము నను, సద్గురు హితోపదేశమునను, అంతఃకరణప్రబోధము నను, స్వానుభవముచేతను జ్ఞానమును వృద్ధిఁగావించు కొనుచుఁ దన్ములమున బ్రహ్మచర్యవ్రతపాలనాధిషణులయి జన్మసాఫల్యమును బడయుదురుగాక ! సచ్చిత్త నిర్మాణమునను, సుజ్ఞాన సంపాదనమునను, సందేహితచిత్తుఁ డగువాఁడు మూర్ఖుఁడు.

“విశ్వాసో ఫలదాయకః
సంశయాత్మా వినశ్యతి.”

న లు బ ది నా లు గ వ ప్ర కర ణ ము

మాతృభావదృష్టి

“మాతృవత్ పరదారేషు పరద్రవ్యేషు లోష్టవత్,
ఆత్మవత్ స్వర్వభూతేషు యో జానాతి స పండితః”.

“పరస్మిన్ మాతవలెను, పరధనమును మట్టిపెల్లగను,
సకలభూతములఁ దనవలెను జూచుకొను వ్యక్తి పండితుఁడు;
పూజనీయుఁడు.”

విద్యార్థులు శ్రీమదాంజనేయుఁడు ప్రతిస్మిన్ మాతృ
సమానగ భావించి, గౌరవించియుండినవిధమునఁ దమదృష్టికి
గోచరించు ప్రతివనితను త్రికరణములఁ దల్లినలె దలపోయు
టావశ్యకము. మానసిక దుర్బలత్వమును, వ్యభిచారమును
బహిష్కరింప నభిలషించు విద్యార్థులెల్లరు బాలభక్తవరుఁ
డగు ప్రహ్లాదునివంటివా రగుటకయి కృషిసలుపు టెంతేని
యగత్యము. ప్రహ్లాదునిచారిత్రము నలంకరించియుండిన
సద్గుణములు మానసిక దౌర్బల్యమున కెంతమాత్ర మెడ
మీయనేరవు.

సీ॥ తనయందు నిఖిలభూతములందు నొకభంగి

సమహితత్వంబున • జరుపువాఁడు,

పెద్దలఁ బొడగన్న • భృత్యునికై వడిఁ

జేరి సమస్కృతుల్ • సేయువాఁడు,

కన్నుదోయికి నన్య ♦ కాంత లడ్డంబైన
మాతృభావము జేసి ♦ మరలువాడు,
తల్లిదండ్రులభంగి ♦ ధర్మసత్సలతను
దీనులఁ గావఁ జిం ♦ తించువాడు,

తే॥గీ॥ సఖులయెడ సోదరస్థితి ♦ జరుపువాడు
దైవతము లంచు గురువులఁ ♦ దలఁచువాడు
లీలలగుదును బొంకులు ♦ లేనివాడు
లలితమర్యాదుడైన ప్రహ్లాదుఁ డధిప !

—భాగవతము.

ప్రహ్లాదుని చారిత్రమందలి సద్గుణములచే జెన్నొందు
వాడే యథార్థమగు నాదర్శవిద్యార్థి. పవిత్రమగు మాతృ
భావదృష్టిచే ననుదినము వర్తించుచుండుటచే గొంతకాల
మునకు విద్యార్థియొక్క మానసమునందు దుస్సంకల్పము
లుదయించుట నిలిచిపోవును. అనవసరముగఁ బరకాంతను
గన్నెత్తి చూడకుండుటయే మాతృభావదృష్టియొక్క ప్రథమ
లక్షణము. ఒకస్త్రీని జూచుట తటస్థించెనేని తత్క్షణమే
హృదయమున సద్భావములఁ జింతించు టగత్యము. విస్మ
రించియు నే స్త్రీని ధ్యానించుట గాని, స్మరించుట గాని
విద్యార్థులకుఁ దగదు.

వాల్మీకిరామాయణమున లక్ష్మణుఁడు లోకమంతలి
సమస్తస్త్రీలయందు జానకీదేవియొక్క స్వరూపమునే విలో
కించుచుఁ దత్స్వరూపమునెడ మాతృభావమును ప్రకటించు
చుండెడివాడని వ్రాయఁబడియున్నది. విద్యార్థులవలె
విద్యార్థినులును బరపురుషులఁ దమ్ముఁ గన్నతండ్రిలుగ

భావించు కొనుట మిక్కిలి శ్రేయస్కరము. మాతృభావ
చింతనము, ఈశ్వరసంస్మరణము, భగినీభావధ్యానము దుష్ట
సంకల్పనిర్మూలమునకుఁ బరమోత్తమసాధనములు.

మాతృభావనృప్తిని గలిగియుండుటయందు లక్షణుఁ
డపూర్వశక్తిసంపన్నుఁ డగుటవలననే యశావనవతి యగు
భార్యను గృహమున విడిచి, రాజప్రాసాదముల నివసించుటకు
మాటుగా ఘాతుకమృగవిషసర్పసంకులమగు ఘోరాగణ్య
మున నివసించి, షడ్రసోపేతాన్నములకు బదులుగాఁ గంద
మూలాదుల భక్షించుటకును, పీతాంబరముల విడనాడి
సల్కలధారి యగుటకును, యావద్భారతవర్ష రాజలోకహృద
యము నాకర్షింపఁగలట్టి లోకోత్తర సౌందర్యనిధియగు
సీతాదేవిని గన్నతల్లివలెఁ గాంచుటకును, చతుర్దశవత్సరము
లస్థలితబ్రహ్మచారియయి మనుటకును సమర్థుఁడు కాఁగ
లిగెను.

సీతాన్వేషణసందర్భమున రామలక్షణులు ఋష్య
మూకపర్వతమును సమీపించినసూచు శ్రీమదాంజనేయుఁడు
వారిచెంత కేతెంచి పరిచయమునంది, రావణాపహరణ సమ
యమున సీత స్వప్రాణసంరక్షణమునకు సాహాయ్యపడునను
విశ్వాసభావముతోఁ దమయొద్దకు విసతిపాటవైచిన భూషణ
ములఁ గొనివచ్చి చింతాభరముచే రాముఁ డవనతవదనుఁడై
విలపించుచుండ, లక్షణుని కా యా భూషణముల నొక్కొ
క్కటిగాఁ జూపి నీవీ యలంకారములెవరివో గుర్తింపఁగలవా
యని ప్రశ్నింప సతఁ డిట్లుత్తర మొసంగెను. ఆంజనేయా !

“నాహం జానామి కేయూరే నాహం జానామి కుండలే
నూపురే త్వభిజానామి నిత్యం పాదాభివండనాత్”.

—వాల్మీకి రామాయణము

“నేను నీవు చూపించునట్టి యీ దండగడియము లెవ
రివో గుర్తింపజాల. ఈ కుండలము (పోగులు)లను గుర్తింపఁ
జాలను. నేను నిత్యము సీతాదేవియొక్క పాదారవిందములకు
నమస్కరించుచు వానియందే భక్తిభావయుతమగు దృష్టి
నిల్పియుండువాడనుగాన నీ నూపురము (అందెలు) లా
యప్పువే యనిమాత్రము స్పష్టముగాఁ నుడువఁగలను ”

ఛాత్రులారా ! చూచితిరా ! శ్రీ లక్ష్మణుని పవిత్ర
మాతృభావదృష్టి, సుస్థిరచిత్తసంయమశక్తి యెంతగంభీర
ములై యున్నవో, ఆతడు తనజీవితకాలమంతయు సీతారాము
లఁ బాదసన్నిధియందే కడపియున్నవాడై యుండియు నెప్పు
డును దనదృష్టిని జానకీముఖారవిందసందర్శనమున లగ్నమొన
రించి యుండలేదు. సౌమిత్రుని గంభీరమగు నీపద్ధతియే
వాని నొక మహాపురుషు నొనరింపఁగలిగినది. తమహితము
నభిలషించు విద్యార్థు లెల్లరు లక్ష్మణుని జీవితవిధానము
ననుసరించుట సమంజసము.

లక్ష్మణునిదే యథార్థమగు బ్రహ్మచర్యవ్రతానుష్ఠాన
విధానాదర్శము. మీరును సుమిత్రానందనునివలెఁ జంచల
దృష్టినిఁ బాసి, స్థిరచిత్తులయి సకలస్త్రీసముదాయమునెడ నిర్మ
లమగు భావమును గలిగియుండి పరిశుద్ధహృదయులయి,
ఆదర్శ బ్రహ్మచారులయి, ధిషణులయి విద్యావివేకముల
సంపాదించి, యుక్తప్రాయమున గృహస్థాశ్రమమును స్వీక

రించి, గృహస్థబ్రహ్మచారులయి, ఉత్తమజీవితానందసౌఖ్యముల ననుభవించుచు నిహపరాభ్యుదయమును బడయుడు. పరమోజ్జ్వలమును, అమూల్యమును నగు నీశ్లోకమును విస్మరింపకుడు.

“ధర్మం యశస్య మాయుష్యం లోకద్వయరసాయనం,
అనుమోదామహే బ్రహ్మచర్య మేకాంతనిర్మలమ్”.

“లోకమందు ధర్మమునకు హితకరమయినదియు, కీర్తిని, ఆయువును వృద్ధి గావించునదియు, ఇహపరములయందు సౌఖ్యదాయకమగునదియు బ్రహ్మచర్యమే.”

ఛాత్రులారా ! మీ రీ రహస్యమును మఱవకుడు.

శుభమస్తు.

న లు బ ది యై ద వ ప ౨ క ర ణ ము

గాంధీ గా రి ప్ర బో ధ ము

ఒకపర్యాయ ము త్తర దేశమున సంచార మొనరించు చుండిన సందర్భమున గాంధీమహాత్ముడు విద్యార్థిసభయం దిట్లుపన్యసించెను:—

“విద్యార్థులారా !

నేడు మీహితము నపేక్షించి బ్రహ్మచర్యమును గూర్చి సంక్షిప్తముగాముచ్చటించుచున్నాడను. మీరెల్లరు నాప్రబోధమందుఁగల ముఖ్యవిషయముల గ్రహించి, ఆచరించి ధన్యులగుఁడు. యువకులగుమీరు మీజీవితకాలమందు సర్వకాలసర్వావస్థలలో బాహ్యభ్యంతరములఁ బరిశుద్ధులయి యుండవలయును. ఇదియే మీ ప్రధమాచరణీయమగు పవిత్రధర్మము మీరు మీజీవితములయొక్క సమస్తకర్తవ్యముల శౌచమునకే ముఖ్యస్థానము నొసంగుఁడు.

మూర్తీభవించిన శౌచమునకే బ్రహ్మచర్యమని పేరు. బ్రహ్మచర్యము నిత్యానందసంధాయకమయినది. విజ్ఞానధనులగు మనపూర్వులు వచించినట్లు “బ్రహ్మణి చరతీతి బ్రహ్మచర్యః” బాహ్యభ్రమణమునుండి చి త్తమును నిరోధించి స్వాత్మయందు విలీన మొనరించుకొనుటయే బ్రహ్మచర్యమని నేనుసయితము విశ్వసించుచున్నాడను. మానవునకు

సర్వోత్తమపురుషార్థమగు మోక్షోపలబ్ధికి బ్రహ్మచర్యమే
యుత్తమ సాధనము.

- అనాదిసిద్ధమును, జగత్ప్రసిద్ధమును నగు భారతీయ
ధర్మ మెట్లు బ్రహ్మచర్యమహిమాసంకీర్తనము సలిపి
యున్నదో, అదియేచందమున మహమ్మదీయధర్మమును
భాషదమన మను నామాంతరముచే బ్రహ్మచర్యమును
స్తుతించుచున్నది. క్రైస్తవ, పారశీక, యహూదీ(యూదులు)
మతములును బ్రహ్మచర్యమును గీర్తించియున్నవి. నేడు
భారతీయయువజననుండలికి బ్రహ్మచర్యరత్నాభావముచేఁ
గలిగిన నష్ట మింతింతయని వచింప వలనుపడదు.

యువకులగు మీజీవితము లపవిత్రములయి పోయినవి.
ప్రతియువకుఁడును వ్యక్తిగతముగఁ దనజీవితమును బరిశుద్ధ
మొనరించుకొననిదే సాంఘికజీవితము సంస్కరింపఁబడఁ
జాలదు. విద్యార్థులు బ్రహ్మచర్యావలంబనముచే స్వీయ
జీవితసంస్కరణోద్ధరణకార్యమును సర్వహింపనిదే మఱియే
విధమగు పుణ్యకార్యమును సాధింపఁజాలరు. మానవుని
యైహికాముష్మికధర్మములలో సర్వప్రథమమగు బ్రహ్మ
చర్యము ననుష్ఠింపఁజాలని విద్యార్థు లెట్లు రాష్ట్రాన్నతిని
గావింప సమర్థులగుదురో నే నూహింపఁజాలను.

నే ననేకులగు యువకులతోడ నీవిషయమును గూర్చి
దీర్ఘముగఁ బ్రసంగించియుంటిని. పండితులును, కవులును,
మేధావంతులును, గ్రంథరచయితలునగు విద్యార్థులెందఱో
తమ జీవితరహస్యముల నన్నింటి నాతోఁ జెప్పుకొని
తమ దురదృష్టజీవితచర్యల కెంతయు విలపించియున్నారు.

పాపము ! అపవిత్రజీవితములచే వారిసమస్తకర్తవ్యములును, జీవితానందస్వేచ్ఛాసౌఖ్యశాంతులు వ్యర్థములయిపోయినవి.

యువకులును, విద్యార్థులును నగు మీప్రయోజనము నభిలషించి యొక యువకునివిషయమునుగూర్చి యొకింత ముచ్చటించెదను. ఆ యువకుఁడు నాతోఁ గలిసి యనేకసంవత్సరములు తనజీవితమును గడపియున్నాఁడు. విద్యార్థిదశ యందతఁడు భ్రష్టుఁడను నపకీర్తికిఁ బాల్పడియుండెను. అనంతర మత డొక విద్యాలయమునం దుపాధ్యాయుఁడుగఁ బ్రవేశించెను. దుష్టవృత్తు లతనిని వ్యర్థుని గావించివైచెను.

ఆతఁ డిపు డేకార్యము నాచరింపలేనంతటి యసమర్థుఁడై పోయిన హేతువుచే నేదేని యొక నిర్జనస్థానమునం దేకాకియయి యుండి తన సమస్తపాపములకై చింతించుచుఁ బ్రణయశ్చిత్త మొనరించుకొనుచున్నాఁడు. నే నిపుడు మీ కయుదాహరణము నొక దానినే చూపించియున్నాడను. కాని యిట్టి దురభ్యాసములచేఁ తమజీవితములఁ గలుషితములు గను, నిరుపయోగములుగను జేసికొనియున్న యువకుల ననేకుల నెఱుంగుదును. మీరు సచ్చరిత్రులయి, దురభ్యాసముల నన్నింటిఁ బరిత్యజించి, బ్రహ్మచర్యము నవలంబించి సమస్తవిధముల స్వోన్నతిని, దేశోన్నతినిఁ గావింపఁగోరుచున్నాడను.

ప్రేమాస్పదులగు విద్యార్థులారా ! నేటినుండి మీ రెల్లరు దుర్వాసనలను, దురభ్యాసములను విసర్జించి నిర్మల జీవితములఁ గడప దృఢసంకల్పదీక్షితు లగుఁడూ. ఇందేమీ జన్మసాఫల్యము కలదని విశ్వసింపుఁడు. ఈకార్యము మిక్కిలి

కష్టసాధ్యమని నేనెఱుంగుదును. మద్యపానదురభ్యాస విసర్జనముకంటె బ్రహ్మచర్య వ్రతానుష్ఠానము కరము కష్టసాధ్యమయినదేయని నేనెఱుంగుదును.

ప్రయత్నించినచో నిది మీకు సులభసాధ్యమేయగును. మహాభయంకరములగు దురభ్యాసములను విపత్సముద్రములనుండి మిమ్ము మీరుద్ధరించుకొనుటకై మీచిత్త సీమలయం దీశ్వరవిశ్వాసమును నెలకొల్పుడు. పరమాత్మునియందు మీ రవలంబించు విశ్వాసము మీకు సమస్త కర్తవ్యముల నిర్వహించుటయందు సాహాయ్యభూతమయి మిమ్ముఁ బరిశుద్ధులఁ గావించును. ప్రభాతమున నిద్రనుండి మేల్కొంచి సంతనే కరుణామయుండగు భగవానుని సంస్మరించి దైనిక కర్తవ్య క్రమమును నిర్ణయించుకొనుడు.

జీవితకాలమందలి యొక్కక్షణకాలమునేని నిరుద్యోగమున వ్యర్థమొనరింపక ప్రతిక్షణమును సద్వినియోగపఱచుచున్నచో దురభ్యాసములు మిమ్ము బాధింపనేరవు. అపహాతములు కర్తవ్యనిర్వహణమున లీనుడఁయి యుండువాని చిత్తమును విషయాదు లాకర్షింపఁజాలవు. బ్రహ్మచర్యపాలనమున కిదియే ప్రశస్తమగు సరళోపాయము.

బ్రహ్మచర్యమనఁ గేవలము వీర్యమును వృద్ధిఁ గావించుకొను వ్యాపారమేయని తలంపకుడు.

“కర్మణా మనసా వాచా సర్వావస్థాసు సర్వదా
సర్వతః మైథునత్యాగం బ్రహ్మచర్యం తదుచ్యతే.”

“కార్యరూపమునను, మానసికముగను, వాగ్రూపముగను సర్వకాల సర్వావస్థలందును స్వీత సర్వదా సకలమైథునములను దృఢించుటచే బ్రహ్మచర్య మనబడును.

విద్యార్థు లీ సూక్ష్మమగు మర్మము నర్థము జేసికొనవలయును. సకలార్థసిద్ధికి దేహరోగ్యము ముఖ్యసాధనమగుటచే వీర్యమువలన ఛాత్రులు స్వస్థ దేహులయి సకలాభీష్టముల సిద్ధింపఁ జేసికొనఁగలరు. “శుక్రం తస్మా ద్విశేషరక్ష్యమారోగ్య మిచ్ఛతా.” అను ఋషివాక్యమును విస్మరింపకుండు. శుభమస్తు.

న లు ఖ ది యా ఐ వ ప్ర క రణ ము

ఈ శ్వ ర భ క్తి

“సత్యంజ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ, ఆనందరూప మమృతం యద్విభాతి
శాంతం శివ మద్వైతం, శుద్ధ మపాపవిద్ధం.”

“ఈశ్వరుడు సత్యస్వరూపుడు. సర్వజ్ఞుడు. ఆద్యంత
రహితుడు. స్వయంజ్యోతిస్స్వరూపుడు. ఆనంద పరిపూ
ర్ణుడు. మధుమయుడు. నిర్వికారుడు. శాంతస్వరూపుడు.
మంగళాకారుడు. అనన్యుడు. ఏకమాత్రుడు. నిత్యపరి
శుద్ధుడు. పాపశూన్యుడు. బుద్ధుడు. స్వయంసిద్ధుడు.”

అపూర్వమహిమాభిరాముండగు సర్వేశ్వరుడనంత
శక్తిసంపన్నుడు. లోచనగోచరమగు నీవిశాలచరాచరాత్మక
ప్రపంచమున కతడే కర్త. ఆ మహానునూని దివ్యతత్వమును
సంపూర్ణముగా గ్రహింపఁ గించిజ్ఞుడగు మనుష్యుడు
సమర్థుడు కాఁజాలడు సృష్టియందు నేటివఱకు జన్మించిన
మహాపురుషులెల్లరు సర్వేశ్వరుని యపారాద్భుతాప్రమేయ
సద్గుణసముదాయముల కచ్చేరువొంది, తద్దేవుని సద్గుణసంకీ
ర్తనమునకును, తత్సేవకును దమజీవితధనమును సమర్పించి
యున్నారు.

మనుష్యుడు ప్రశాంతహృదయుడయి, గంభీరమన
స్కుడయి దీర్ఘముగ విచారించి విశాలమగు జ్ఞానదృష్టితో

వీక్షించునేని వాని కీ జగతీతలమందలి ప్రతిరేణువును సర్వే శ్వరుని కతని నిర్వాజకరుణామృత వృష్టికయి తుణతుణము కృతజ్ఞతను దెలుపుచున్నట్లు గ్రహింపఁగలఁడు. ఈశ్వరుని భావములును, వాంఛలును, సంకల్పములును, ప్రయత్నములును, కార్యములును సర్వకాలసర్వావస్థల లోకకల్యాణ ముదే సంలగ్నములయి యున్నట్లుఁ బరిశోధనచేఁ బ్రాజ్ఞ ప్రపంచము సులభముగా గుర్తింపఁగలదు.

జగదీశ్వరుఁడు సకలప్రపంచమునందోతప్రోతభావము నం దధిపించుటవలననే మన మీలోకమందు సనాథులము గను, సౌఖ్యవంతులముగను నుండి సకలాభీష్టముల సిద్ధింపఁ జేసికొనుచు నిర్మలానందశాంతుల ననుభవింప సమర్థులమగు చున్నారము. సమస్తలోకమునకు జనకుఁడును, భర్తయు నకు నప్పరమేశ్వరుని కసాధ్యమగు కార్యమును, అతీతమగు వస్తువును లేదు.

సమస్త మా జగన్నేత కధీనమయి యున్నది. వింత వింతరంగులతో, వివిధములగు కాంతులతో, నానాచిత్ర విచిత్రములతోఁ దనరారుచున్న యీ ప్రకృతికి సూత్రధారుఁడు పరాత్పరుఁడే. సృష్టియొక్క విస్మయోత్పాదకరచనా కౌశలమును సందర్శింప సమర్థుండగు వ్యక్తి తత్సృష్టయగు జగదీశ్వరుఁ డెట్టి ఘనుఁడో, సర్వమాన్యుఁడో స్పష్టము కాఁగలదు.

ఖం వాయు మగ్నిం సలిలం మహీం చ
జ్యోతింషి సత్వాని దిశో ద్భ్రమాదీన్
సరిత్ సముద్రాంశ్చ హరేః శరీరం
యత్కించ భూతం ప్రణమే దనన్యం.

—మహాభాగవతము.

“గగనమును, అనిలమును, అనలమును, సలిలమును, వసుంధరను, తారకాదిగ్రహములను, భూతములు, దిక్కులు, నదులు, సముద్రములు, మున్నగు సకలపదార్థములను సర్వేశ్వరునియొక్క దేహముగ భావించి మనుజుడా! నమస్కరించుచుండుము. అట్లొనరించుచుండుటచే మానవుడు పరాత్పరుని యనంతసద్గుణములను, లోకోపకారపరతంత్రతను, దయాళుత్వ కృపాళుత్వములను, దివ్యశక్తులను గ్రహత్రయముగా గ్రహింపఁగలుగుచున్నాడు.

దివాకరుఁ డేవిధముగఁ దన సహస్రకిరణములచే సకలప్రపంచమును బ్రకాశవంత మొనరించుచున్నాడో, అదియేచందమున మహత్తరానూనశక్తిసంపన్నమగు తన జ్ఞానజ్యోతిచే దృశ్యాశృణ్వవిశ్వముల నెల్ల దీప్తివంతములుగఁజేసి కడు సావధానుడయి సంరక్షించుచున్నాడు. ఆ పరమదయాంబుధియగు నానందస్వరూపుని దివ్యశక్తిచే నావృతముగాని స్థలములేదు. లోకమందలి ప్రతిరేణువునందతని నిర్మలమగు చైతన్యము నెలకొనియున్నది. కావుననే భక్తశిరోమణియగు ప్రహ్లాదుడు నిజజనకునితో నిట్లు నుడివెను:—

మ॥ కలఁడంభోధిఁగలండుగాలిఁగలఁడా • కాశంబునన్ గుంభినిం
గలఁడగ్నిఁ దిశలం బగళ్ళనిశలఁ • ఖద్యోతచంద్రాత్మలం
గలఁ డోంకారమునర్ధ ద్రిమూర్తులఁ ద్రిలింగ వ్యక్తులం
దంతటం
గలఁడిశుంధుగలండుతండ్రి వెదకం గానేల? యీయా యెడఁ.

క॥ ఇందుఁ గలఁ డందు లేఁడని
సందేహము వలదు; చక్రి ♦ సర్వోపగతుం
డెందెందు వెదకిచూచిన
నందందే కలఁడు దానఁవాగ్రణి వింటే.

—భాగవతము.

ప్రహ్లాదుని యీ వచనము లెంతయు గంభీరము
లును, యథార్థములును నయి యున్నవి. సృష్టినిర్మాతయగు
సర్వేశ్వరుఁ డెట్లు సర్వశక్తిసంపన్నుడై యున్నాఁడో, అదియే
చందమున సనాతనుండును, సర్వవ్యాపకుండును, సచ్చిదా
నందుఁడును, అగమ్యుండును, అఘోచరుండును నయి వెలయు
చున్నాఁడు.

God is a circle whose centre is everywhere,
and circumference no where.

—St Augustine.

“పరాత్పరుఁ డెచ్చోటఁ గాంచినను మధ్యములభించు
వలయుమువలె నున్నాఁడు. కాని యీ వర్తులముయొక్క
చుట్టుగీతమాత్ర మెచ్చోటను లేదు.”

అనగా దేవుఁ డెచ్చోటఁజూచినను దానెన్నఁచె వెలయు
చున్నాఁడు. కాని యతనికిఁ బారమున్నటులే కానరాదు.
కావుననే యనంతుడయినాఁడు. —సెంటు అగస్టయిను.

సర్వప్రపంచమును నుద్దీపిత మొనరింపఁగల శక్తిని
భాను డీశ్వరునినుండియే పడసినాఁడు. అట్లుగుట దివాకరుండు
పరమేశ్వరునియొక్క విశుద్ధప్రతిబింబమే యగుఁ గాని స్వయం
మీశ్వరుండు కాఁజాలడు. ఈశ్వరుని దివ్యశక్తియే భానురశ్మి
రూపంబున విశ్వమున కుష్ణమును బ్రసాదించి తన్మూలమున

వద్రసోపేతములగు నాహారముల వృక్షములచే ఫలింపఁ జేయుచు మన కొసంగుచున్నది.

ఈశ్వరానుగ్రహంబుననే వసుంధర సుస్థిరమయి, ప్రశాంతమయి, సారవంతమయి సమగ్రసృష్టికి జీవనాధారమును గల్పించుచున్నది. ఈశ్వరుని కరుణాళుత్వముననే దివాకరనిశాకరులు నిస్సార్వర్థభావముతో సదా లోకసేవయందు నిరతులయి యున్నారు. సర్వేశ్వరుని నిర్వాజకృపావిశేషముననే నీరదములు సకాలమున వర్షించుచు, మధురోదకముచే నదీనదముల నింపుచు జీవరాసులఁ గాపాడుచున్నవి.

క్షుత్పిపాసలఁ దీర్చు జలాన్నములకంటె నమూల్యమయి, అనుక్షణాపేక్షణీయమయి మహత్సుఖదాయకమగు మందమారుతము సర్వేశ్వరుని నిర్వాజప్రేమాతిశయముననే హాయిగావీచుచున్నది. దయామయుండగు సర్వేశ్వరుని పవిత్ర శాసనమును శిరసా వహించియే వృక్షములు మనకు వివిధములగు పరిపక్వరుచ్యఫలాదులను, సుగంధమయసుందర పుష్పములను బ్రసాదించుచున్నయవి. ఈశ్వరుని నిష్కళంకమగు పరిపూర్ణకరుణామృతరసమే జడప్రాయమగు సృష్టికి జీవకళ కొసంగుచున్నయది.

సర్వలోకమున కాశ్రయభూతుఁడగు నిట్టి సర్వేశ్వరుఁడెంతటి మేధావంతుఁడో, సర్వశ్రేష్ఠుఁడో, దయాసాగుఁడో, నద్గుణశీలుఁడో యూహింప మనకు శక్యముగాదు. నిరంతరము మనశ్రేయమునభిలషించి, కృషిసలుపుచునుండు ముహూఫితయగు సర్వేశ్వరుని పవిత్రశాసనములఁ బాలింపని

వారెంత మూఢులు ! మానవులు దుష్టులయి, దుర్మార్గులయి ధర్మమార్గము నతిక్రమించినపుడు సర్వేశ్వరుఁడు క్రుద్ధుఁడయి సముద్రముల నుప్పొంగఁజేయును. భూకంపముల నొదవించును. అగ్నిపర్వతములనుండి భయంక రాగ్నిజ్వాలలఁ బుట్టించి సకల లోకంబుల దహించివైచును. కుంభవృష్టిచే భూమ్యాకాశముల జలమయం బొనరించి వైచును. హృద్విచారకములగు పిడుగుల నాకాశమునుండి యగణితముగ రాల్చుచుండఁగలఁడు. ఈశ్వరుఁడు సంకల్ప మాత్రంబున సకలమును సృజించుచు నిచ్చామాత్రంబున విధ్వంస మొనరించివేయ సమర్థుఁడయి యున్నాఁడు.

సర్వశక్తిసంపన్నుండగు నిట్టి జగదీశ్వరుని దివ్యతేజస్సమ్ముఖంబున నవనతమస్తకుండగుట మానవుని యుత్తమ ధర్మము. మనుష్యుఁడా ! నీవు సానధానుఁడవయియుండి సదా సత్కర్మాచక్షాణముచే సర్వేశ్వరుని ప్రీతికిఁ బాత్రుఁడవగుచుండుము.

ఈశ్వరుని బ్రసన్నమొనరింప వాంఛింతువేని యీ నిమోదాహృతములగు సుగుణసుమనముల నాతని కర్పింపుము.

“అహింసా ప్రథమం పుష్పం
పుష్ప మింద్రియనిగ్రహం
సర్వభూతదయా పుష్పం
క్షమాపుష్పం పశేషతః
శాంతిపుష్పం తపఃపుష్పం
ధ్యానపుష్పం తత్తైవచ
సత్య మష్ట విధం పుష్పం
విష్ణోః ప్రీతికరం భవేత్ ||”

కుమారా ! శిలాఖండమునకు శ్రవణనేత్రములను, కరచరణములను గల్పించి యాచూక్యతకి జలాభిషేక మొనరించియు, ధూపదీప నైవేద్యముల సమర్పించియు, కర్పూర హారతి నొసంగియు, పుష్పాదుల నర్పించియు నంతమాత్రముననే యీశ్వరుపూజ ముగిసిన దని మురియవద్దు. భక్తి ప్రధానమగు పూజ కిది విధానము కాదు. అహింస, ఇంద్రియనిగ్రహము, సర్వభూతదయ, క్షమ, శాంతి, తపము, ధ్యానము, సత్యము మున్నగు సద్గుణములతో విరాజిల్లు హృత్కమలమును సమర్పించుటవలననే భగవంతుఁడు ప్రసన్నుఁడగును. దీనికి విరుద్ధములగు పూజలన్నియు యథార్థమగు భక్తికిఁ జిహ్నములు కానేరవు. వేమన్ననీతి యిట స్మరణీయము !

ఆ॥ అరయ దేవ దేవు ♦ నారాధనముసేయ

నవ్వుదళ సుమనంబు ♦ లమరవలయు

దీని దెలిసికొనని ♦ దేవుని పూజేల

విశ్వదాభిరామ ♦ వినుర వేమ !

మానవుని హృదయమునం దొదవుచుండు సమస్త భావముల దేవదేవుఁ డెఱుంగును ఆతఁడు సకలలోకరహస్య నంవేది. ఇంగితజ్ఞాన సముపేతుఁడు. భగవంతుఁడు సకలమును గుర్తించుచుండువాఁడగుటచే వానికి భయపడుము. భవిష్యద్విషయము లన్నియు దర్పణమందలి ముఖమువలె సులభముగ నతనికి గోచరించుచుండును. ఆతఁడు త్రికాలజ్ఞుఁడు. నీభాగ్యా భాగ్యము తెల్లున్నవో యాప్రభు వెఱుంగును.

పరమేశ్వరుఁడు దీనదయాళుఁడు. సకలజనకృపాళుఁడు. దానశీలుఁడు. ప్రేమమయుఁడు. అతని దయవలనను, వాత్సల్య భావమునను సమస్తజీవప్రపంచము సుఖపూర్వకముగ మనుచున్నది. తద్దేవుని నిష్కళంకమును, అపారమున, అత్యద్భుతమును నగు సౌజన్య మతని ప్రకృతియందునుగోచరమగు చున్నది. ఆదేవుఁడు సంపద్భండారము. సకటద్ధి కేంద్రము సృష్టియొక్క ప్రత్యణువునుండియు నతశ్చపారస మవిరామముగా నొలుకుచుండును.

ఆ దేవుఁ డనుక్షణ మీసృష్టిని నూతనసౌందర్యముచే విభుషితము గావించుచున్నాఁడు. కరుణానిధియగు నాపరమ పిత మనహృదయహ్లాదార్థము విశ్వమున నిత్యనవీనతను బ్రర్పించుచున్నాఁడు. వాస్తవ మాలోచింప దైవకృపకు దూరముగానున్న ప్రాణి యేదియు నీవిశాలవిశ్వంబున గోచరిండు. కావుననే మహానుభావుఁడగు నొక కవీశ్వరుఁడు సప్త యీశ్వరునిచే నేరీతి సర్వోత్తమంబగు రూపము నరియున్నదియు నిట్లు వచించియున్నాఁడు.

O friend, my bosom said
through Thee alone the sky is arched
through Thee the rose is red
all things through Thee take nobler form.

—Emerson.

ఓ సహృదయుఁడా ! నీమూలముననే గగనము మండ శృతిని వహించియున్నది; నీవలననే గులాబిపుష్ప మరుణ శృంగితమయియున్నది; సమస్తపదార్థములు నీవలననే ఉత్తమ రూపము నందియున్న నని నాహృదయము వచించి యున్నది.”

—ఎమర్సను.

ఎమర్సను కవీంద్రుడు వచించిన విధముగ భూమం
డలమంతయు దేవునిమహత్తరమగు ప్రభావముననే దేవీప్య
మానమయి వెలయుచున్నది. ఆ ప్రభువుయొక్క శరోప
కారబుద్ధి, సృష్టిహితకాంక్ష, విశ్వకల్యాణపరతంత్రిత నేత్ర
ముల నిష్పించుచినను, శ్రవణములచే నాలించినను, స్పృ
యముచే భావించినను, నాసికచే నాఘాణించినను, జిహ్వచే
జవిజూచినను, త్వగింద్రియముచే స్పృశించినను హృదయం
గమము లగును.

ఆ జగన్నియంతయొక్క- లోకోత్తరంబగు దివ్యక్తి
వికసితపుష్పములందును, తరంగిణీ వీచికాపరంపరలకుం
దును, విహంగవితతుల యవ్యక్త శ్రావ్యసంగీతమందును,
ప్రభాతశీతల వాయుతరంగములందును, రవిరశ్మియందును,
రాకాసుధాకర చంద్రికయందును, దీపజ్యోతిశిఖియందును,
గగనమండల వ్యాప్త వివిధవర్ణములందును, నిశీథకాలక
వతయందును, ఉత్తుంగ గిరిశిఖరములందును, కోలహలమృ
ప్రపంచస్వభావ మందును, బాల్యక్రీడావినోదములందును,
గంభీరభావనలందును, మృదుమధురశబ్దములందును, ఉ
కాలప్రకృతియందును, దిగదిగంతవ్యాప్తి స్థితయందును
నిర్జనస్థలనైర్మల్యమందును, శరత్కాలనీరదశకలమందును
అరవిరిచూడ్కియందును, వసంతఋతువందలి వనలక్ష్మీ
సందర్శనమందును, ఘోరాంధకార పుంజవ్యాప్త గగ
నమండల ప్రకాశిత ధ్రువతారయందును, మరంద పానోన్మ
త్తషట్పద ఝంకారమందును, పుష్పితరసాల సనాంతరా
స్థిత పికగానమందును, మానవజీవితతత్వ గాంభీర్యమందును
వర్ణింపసాధ్యపడని యింకెన్నెన్నియో వస్తుసముదాయములం

దును సూక్ష్మాతి సూక్ష్మరూపంబునను, స్థూలాకృతీయం
దును బ్రతిబింబితమయియున్నది.

మనము గ్రీవమునెత్తి, కనువిప్పి, భూమ్యాకాశము
లకు మధ్యనున్న వాయుమండలములలోని దృశ్యము నవ
లోకించినంతనే మహానుభావుడగు సర్వేశ్వరుని యపూర్వ
తేజము, అనంత ప్రభావము, అద్వితీయశక్తిసామర్థ్యములు
స్పష్టపడఁగలవు. విశాలమగు నీ సర్వసర్వంసహా చక్రమును
బరిశీలనాదృష్టితో వీక్షించినచో దేవుని సహజౌదార్యము,
సౌజన్యము, సహృదయత్వము ప్రకటితంబులగును.

పర్వతములు, కందరములు, సానువులు, సాంద్రాట
వులు, సస్యశ్యామలములగు తేత్రములు, నదీనదములు,
పాదపపంక్తులు దేవుని మహిమాస్వరూపములే. బ్రహ్మాండ
భాండమే దేవాలయము, పంచభూతములా ప్రభున తముని
దివ్యదేహముయొక్క వివిధావయవములు ఈలోకమందలి
విలక్షణములగు కృతు లతనివిభూతులు.

మనుష్యుడా ! సమస్తప్రాణులకంటె విజ్ఞానముచే
నిన్నధికుని గావించి తనకృపకుఁ బాత్రునిఁ గావించియున్న
సర్వేశ్వరునే విస్మరించి విశ్వమున విజ్ఞప్రీతుఁడవ్వ
మాధమతీ ! ఆ దేవుడు కృపాసింధువయి నీ జీవితము విశ్వ
మున సౌఖ్యానందకందమయి నెగడ నిర్మలాంతఃకరణమ ను,
బుద్ధిని, సంఘాభ్యుదయమునకు విమలమగు వాణిని, తత్త్విద్ధి
కయి విచారశక్తిని బ్రసాదించియుండ కృతఘ్నుడ
వయితివా ?

మనుష్యుడా! విజ్ఞానరాశియగు జగదీశ్వరుడు నీ జీవితాభ్యుదయమునకై కల్పించియున్న నిబంధన లెంత మనోహరములు! ఆ మహాప్రభువు నీ స్వాభావికస్థితి ననుసరించి కర్తవ్యములఁ గొన్నింటి నిర్ణయించి తత్పాలనమందే నీ యథార్థములగు సౌఖ్యానందముల వెలయింపఁజేసియు న్నాడు. నిన్నంటియుండు నీ ప్రతిబింబమువలె సర్వకాల సర్వావస్థలయందు నీ కేదేని కష్టము వాటిల్లునేమోయను భయముచే వాత్సల్యనిధియగు భగవంతుఁ డొక్కక్షణమేని నిన్నెడఁబాసి యుండక త్వదీయహితమునే సేకరించు చున్నాడు. నీకొఱకుఁ దనసర్వస్వమును ధారవోయుచున్న మహాత్యాగియగు నప్పరమాత్ముని ఋణము నెట్లు తీర్చుకొన వలయునో సహోదరుడా! యెపుడేని చింతించియుంటివా? అయ్యో! ఆ దేవుని పవిత్రనామమునే విస్మరించితివా? అట్లగుచో మానవుడవయి భువి నవతరించిన నీ జన్మ మేల?

శా॥ అంధేందూదయముల్ మహాబధిరశంఖారావముల్పూకస
ద్గ్రంథాఖ్యాపనముల్ నపుంసకవధూఃకాంక్షల్కృతఘ్నావళీ
బంధుత్వాబులు భస్మహన్యములు లుఃబద్ధవ్యముల్కోడస
ద్గ్రంథంబుల్ హరిభక్తివర్జితుల రిఃకర్మర్థసంసారముల్.

—భాగవతము.

సోదరుడా! నీవు మూఢుడవయి నిన్ను సృజించి, పోషించుచు, నీ సకలసౌఖ్యములకు వలయు సాధనసంపత్తుల సేకరించి యిచ్చిన లోకబాంధవు నేక్షణమందు విస్మరించి తివో, అప్పటినుండియే నీమతి జాడ్యగ్రస్తమయినది. నీయు క్రాయు కర్జాన మంతరించినది. తదాదిగ నీవు దుష్టసంకల్ప

ప్రేరితుడవయి దుష్కర్మ లొనరించునపుడు జగదీశ్వరుడు
పరమదయానిధి యగుటచే నీ యవివేకమునకు విచారించి నీ
యంతరంగమున నాత్మారాముడయి యుపవిష్టించి నీకు
గర్తవ్యబోధ నొసంగుచుండుట నీవు విస్మరించితివా? దేవుని
నీవు జడుడవయి నిరసించినకొలదియు నా కన్నతండ్రి
నిన్నెడఁబాయలేక సదా నీకంతరాత్మచే ననుక్షణము ప్రబో
ధింపఁ జేయుచున్నాడు.

సహోదరుడా! ఒక్క నిమేషకాలము స్థిరచిత్తుడ
వయి, గుణవంతుడయి, ధీమంతుడవయి నీ కీ విశాలవిశ్వము
నం దయాచితముగ హితమొసరించువాఁ డెవఁడేని కలఁ
డేమో విచారించుకొనుము. నీవు ప్రేమించుచున్న బంధు
బాంధవులు, దారాపుత్రపుత్రులు, దాసదాసీజనులు స్వార్థా
పేక్షచే నీ పొంతఁ జేరుచుండ వారల సన్మానించుటకయి
నీవు ప్రయత్న మొనఁచింతువేకాని, నీ వెంతగా నిరసించుచు
న్నను నీహీనస్థితిని విలోకింపలేక సహానుభూతితో, నిండు
ప్రేమతో నిరంతర మాత్మజ్ఞానముచే ని న్ననుచితపథము
నుండి విముఖునొనరింప యత్నించుచున్న నిస్వార్థుడను,
పరమాత్ముడును, జగదేక సార్వభౌముడును నగు దేవుని
సద్గుణగణముల సంస్మరించి యానందబాష్పముల రాల్చు
కుంటివేమి? అబ్బా! నీ కెల్ల విధముల తోడునీడయయి,
చేదోడువాదోడు యయి, సంరక్షకుడయి యున్న లోకా
రాధ్యుని మఱచిపోయిన నీ వెంతటి స్వార్థాంధుడవు!
జడుడవు!!

అయ్యో! కుమారా! నీహితాహితముల, ధర్మా
ధర్మముల గుర్తింపలేని నీ జీవిత మెందులకు? ఇంకెంత

కాలమిట్లు నా స్తికుడవయి, ధూర్తుడవై, జ్ఞానశూన్యుడవై
గాఢాజ్ఞానాంధకారమున భోగమందిరమున - వ్యామోహ
నిద్రలోఁ బడియుండెదవు ! లేలేమ్ము ! సావధానుడ
వగుము ! నీ పరమహితైషియగు మహాత్ముని, జగదాధా
రుని, జగద్వంద్యుని, శ్రీపరమేశ్వరుని నిశ్చలహృదయముతో
ధ్యానించుము. భజించుము. కీర్తించుము. నుతించుము.
అపుడే నీజీవితము ప్రశాంతమయి, గంభీరమయి, నిర్వికార
మయి నిర్మలానందమును బ్రసాదింపఁ గలదు.

కుమారా ! నీవు సభక్తికముగఁ బరమేశ్వరుని సద్గుణ
గణసంకీర్తన మొనరించుచు నతని యొక్కొక దివ్యగుణమును
గూర్చి ప్రత్యేకముగాఁ జింతించుచు నతనివలెఁ బరిశుద్ధుడ
వగుటకును, సద్గుణాలంకృతుడ వగుటకును యత్నించు
చుందువేని సుగుణప్రియుడగు జగదీశ్వరుఁడు సంతృప్తి
స్వాంతుడయి నిన్నాశీర్వాదించఁగలఁడు. ఆతనియందుఁగల
పవిత్రమగు కరుణారసముచే నీహృదయభాండ మెపుడు
పరిపూర్ణమగునో, ఆ దేవుఁడు నిన్నుఁ బ్రేమించునట్లు నీ
వెపుడు నీసాటి జీవరాసుల నన్నింటి హృదయపూర్వకముగఁ
ప్రేమింతువో, అపుడే నీ వీశ్వరభక్తుడవు కాఁగలిగి భగవ
త్ప్రీతిభాజనుడ వగుదువు.

నీవు సదా పరమేశ్వరుని కత్యంతప్రీతికరములగు
సత్కర్మల నాచరించుచుండుము. భగవంతునినుండి నీ వెట్టి
దయాదాక్షిణ్యములను, ప్రేమానురాగములను సంపాదింపఁ
జూచుచుందువో అట్టిదయను, దాక్షిణ్యమును, ప్రేమను
సమస్తజీవకోటులందుఁ గలిగియుండుము. నీసాటి సహా

దరుల హింసింపఁ గోరకుము. ద్వేషింపఁ దలంచకుము. నీహితము నీవెట్లు కోరుకొనుచుందువో, పరహితమును సయితమదియేరీతి నభిలషించుచుండుము.

లోకము భగవంతునిది. భగవంతుఁడు లోకమంతట వ్యాపించియున్నాఁడు. వాని తేజము జడములందుకంటెఁ జేతనములందు మిక్కిలి వ్యాపించియున్నది. కావున నీ వీ రహస్యము నెఱింగి లోకసేవ యొనరించుము. లోక సేవయే భగవత్సేవ. లోకమందలి సత్పురుషుల సద్గుణములను, ప్రకృతియందుఁ గాననగుచున్న లోకోపకారపారీణతను గృతజ్ఞతతో నభినందించుటయే హరిని గీర్తించుట.

తే॥ గీ॥ చేతు లలయంగ శివునిఁ బూజింపఁడేని
నోరు నొవ్వంగ హరికి రి ధి నుడువఁడేని
దయయు సత్యంబులోనుగాఁ ధి దలఁపఁడేని
గలుగనేటికిఁ దల్లుల ధి కడుపుఁజేటు.

—భాగవతము.

ఏ మానవుఁడు హస్తము లలసటఁ జెందువఱకు శివుననగా మంగళాకృతిని చాల్చియున్న లోకమందలి సమస్త జీవులయొక్క సేవ సలుపఁడో, ఏ మనుష్యుఁడు నోరునొచ్చువఱకు హరియనగా జ్ఞానసంపన్నములగు సద్గుణముల ఘనతను కీర్తింపఁడో, ఎవ్వఁడు సత్యసంధుఁడయి లోకమునెడ దయార్ద్రహృదయుఁడయి మెలంగఁడో, అట్టివాడు తల్లియొక్క కడుపును జెఱచుటకుఁ బుట్టినవాఁడే కాని జన్మసాఫల్యమునంద జన్మించినవాఁడుకా దను భాగవతపద్యము మను

ష్యున కీశ్వరభక్తియొక్క ముఖ్యావశ్యకతను చాటుచున్నది.

కుమారా ! నిత్యము నీవు నీయంతఃకరణముయొక్క దివ్యప్రబోధముల శ్రద్ధమెయి వినుచుఁ దదనువర్తివగుము. విశ్వప్రేమరహితుఁడును, సేవామార్గవిముఖుఁడును, కృపణుఁడును, స్వార్థాంధుఁడును సర్వేశ్వరుని ప్రేమకుఁ బాత్రుఁడు కాజాలఁడు. ప్రభుల్లవదనుఁడును, దయాధర్మసంలగ్నచిత్తుఁడును, పరోపకార పారీణుఁడును, మృదుమధురభాషియు, విశ్వసోదరభావోపేతుఁడును, ప్రేమానందమయ హృదయుఁడును, దీనజనపోషకుఁడును, దుర్బలమానససేవకుఁడును, సముదారుఁడును, శుద్ధసాత్వికవర్తనుఁడును, ధీరుఁడును నగు నరరత్నమే — విశ్వభూషణమే — సద్గుణఖనియే భాగవతుఁడనఁబఱిగి సర్వేశ్వరుని నిండు కృపారసమును జూరఁగొన సమర్థుఁడగుచున్నాఁడు.

కుమారా! సర్వేశ్వరుఁడు నీకుఁ గావించియున్నట్టియు, కావించుచున్నట్టియు, కావింపనున్నట్టియు మేల్లనుగూర్చి విచారించువేని నీశరీరము జలదరింపకుండునా? ఈశ్వరుని నిస్సార్థమగు నుపకారతత్వమును స్మరించినకొలఁదియు, అతని గుణగణముల గానమొనరించినకొలఁదియు నీహృదయ మతనియెడఁగృతజ్ఞమై, ద్రవీభూతము కాఁగలదు. వెంటనే దుఃఖానందభాష్యములు నేత్రద్వయమునుండి ధారారూపంబున ప్రవించి, సంగమించి తన్మూలమున నిన్నుఁ బరిశుద్ధుని గావించును. కావుననే భక్తునిహృదయ మానందరసపరిపూర్ణమని కోవిదులు వచించియున్నారు.

“యస్య మే హిమవంతో మహిత్వా యస్య సముద్రం
రసయాసహాహుః.

యస్యేమా ప్రదిశో యస్య బాహూ కప్తే దేవాయ
హవిషా విధేమ.”

—యజుర్వేదము.

“భూధరము తనశీర్షముపై హిమము నాచ్ఛాదిత
మొనరించుకొని యచలమయి నిలిచియున్నవిధమున నీశ్వర
భక్తుఁడు నితాంతముగ నింద్రియముల నిరోధించి నిశ్చలుఁ
డగుచున్నాఁడు. పరత్వశిఖరమునుండి నదీజలము స్రవించు
చుండువిధంబున భక్తునిహృదయము సముద్రమువలెఁ బ్రేమ
సలిలముచేఁ దరంగాయితమగుచుండును. అన్నిదిశలందు
దేవుని మహిమయే వ్యాపించియుండుటను భక్తుఁ డనలో
కించుచున్నాఁడు.”

ఉత్తమాచరణము దేవుని కానందదాయకములగు
కార్యములలోఁ దొల్లింటిది. ఈదేహమునుండి పవిత్రమగు
నాత్మ బహిర్గతమైపోయినంతనే యున్నతులు, అవనతులు,
ధనాధ్యులు, నిర్ధనులు, పండితులు, పామరులు, సుబుద్ధులు
దుష్టబుద్ధులు వీరువారను భేదములేక సమస్తజనులును నిజ
కర్మానుసారముగ సర్వేశ్వరుని సమ్ముఖంబున యథోచిత
ములగు ఫలములఁ బడయఁగలరు. ఈశ్వరుఁడు న్యాయమూర్తి
యయి, సత్యపీఠమునం దాసీనుఁడయి ధర్మాధర్మముల
విచారించునపుడు తమ జీవితకాలమున నేమిములొనరించి
యుండిన దుర్జనులు వాతాహతిచే నటు నిటుఁ గొట్టుకొను
వృక్షప్రతములవలెఁ గంపితగాత్రు లగుదురు. సజ్జనులు
తామొనరించియుండిన భగవద్ప్రీతికరములగు సుకృతముల

స్మరించుకొని దేవుడొసంగనున్న సత్ఫలముల సానందముగ ననుభవింప నువ్విఘ్నముచుందురు.

సర్వేశ్వరుడు పుణ్యాత్ములకు దాసుడు. పాపాత్ముల పాలిటి కాలయముడు. ఈ మర్మము నెఱింగి నీవు యావ జీవితము పాపములకడకును, అధర్మముల దరికిని, దుర్గుణముల చెంతకును, దుర్విచారముల పొంతకును బోవలదు. సదా సర్వేశ్వరునియందు శ్రద్ధాభక్తులఁ గలిగియుండి యతని కెల్లపుడు భయపడుచుండుము.

“యస్మిన్ సర్వాణి భూతా న్యాత్మై వాభూ ద్విజానతః,
తత్ర కో మోహః కః శోక ఏకత్వ మనుపశ్యతః.”

—యజుర్వేదము.

“ఎవరు పరమాత్ముని దమకు సహచరుండనియు, సమస్తప్రాణులును దమకుఁ దుల్యములనియుఁ దెలిసి యా దేవుని శరణమును విశ్వసించియుందురో, ఎవరు శోకమోహదులకు దూరులయి యుందురో, వారు సదా సుఖులయి యుందురు.”

ఈశ్వరసమ్మతమగు సత్పథానుసరణమే తన పవిత్ర కర్తవ్యముగ భావించువ్యక్తియే వా సవమగు భాగవతుడు. కావున నాయనా ! పరమేశ్వరుని యుద్దేశ్యము లేవియో ప్రకృతిపాతమునం దభ్యసించుచుఁ దదనుగుణ్యముగ నీచారి త్రమును, జీవితవిధానమును నిర్మాణ మొనరించుకొనుము. ప్రకృతి నీ కొనరించు యుపకారమునకయి నీవు హర్షించి కృతజ్ఞతతో భగవానునకు వందనము లాచరించుము.

రేణువుకంటె చల్పమగు బీజమునుండి వటవృక్షము జనించి లోకమున కొనరించునట్టి యుపకారము నీశక్తిచే

గలిగినది కాదనియు. దానికిఁ బ్రకృతి నియంతయగు జగదీశ్వరుడే కారకుఁడనియు గ్రహించుము. స్త్రీపురుషులు కామోదేకముచే సభోగింప జలబిందువులం యొక్క వీర్యబిందువు పంకమయి దివ్యమగు నాకృతిని, వివిధావయవములను, బుద్ధిజ్ఞానములను, మానసము ఆత్మ మున్నగు మహాపదార్థములు చిత్రముగ సృజించునది నీశక్తియని భావింపకుము.

సరచూర్ణతమగు శరీరయాంత్రమును సృష్టించుటకును సజీవ మొనరించుటకును భగవంతునిశక్తియే మూలాధారముగాకున్న, మానవునివీర్యబిందువే ముఖ్యాధారమయియున్న మానవదేహము కళానిర్మాణచతురులచే సృజింపఁబడు మృణ్మయముత్తరికంబై నధిఃమూల్యవస్తువుగా యుండఁగలిగెడిదికాదు. సర్వత సమస్తవిషయములను దైవశక్తియే ముఖ్యకారణముగా యెసఁగుచున్నది.

కావున కుమారా! నీవు సదా నీకు సంగతుఁడయియున్న భగవంతునియందు భక్తిభావమును గలిగియుండుట విస్మరింపకుము. వివేకనిగియగు దేవుని స్మరించి సదా సద్వివేకమును, తత్సంబంధములగు సద్విషయములను సన్మార్గించుము. ఈశ్వరసచ్చుతమగు విశుద్ధసాత్వికజీవితాంశమున కవాంతరిములఁ గల్పించు తుచ్ఛప్రాసంచిక విషయాదుల నుండి నీ సమస్తేంద్రియముల సంయమప్రభావముచే నీశ మొనరించుకొను చుండుము.

న్యాయముచే నీవు పశుపక్షివర్మకసాధవములను చూచుచును, జండాద్యమునకు నీహృదయమున స్థానమును

చుండుము. ధన్యవాదపూర్వకముగ సీశ్వరమహిమను గూర్చియు, తత్సంకల్పప్రభావమునుగూర్చియు విచారిం చుచు నీ భౌతికజీవితమును నీతిచే నాదర్శప్రాయ మొనరించు కొనుము. నైతిక జీవితమును గడపు వ్యక్తి సులభముగా నై హికాముష్మిక సౌఖ్యానందశాంతిలఁ దేలియాడుచుండఁ గలఁడు.

భగవద్భక్తి మానవుని ధర్మములలోనికెల్ల సర్వోత్కృష్టమును, సర్వశ్రేష్ఠమును. నగు ధర్మమనుట కేమియు సందేహములేదు. సంతప్తహృదయమును బ్రశాంతమొనరించుట కును, అపవిత్రమగు మానసమును నిర్మలము గావించుట కును భగవద్భక్తియే సర్వోత్తమంబగు నేకమాత్రసాధనము. భవవ్యామోహపీడితున కీశ్వరభక్తికంటె నుత్తమంబగు వేఱొండు యాషధము లభింపఁజాలదు. కావుననే శ్రీకృష్ణ భగవానుఁడు తనగీతయందు నీరీతి వచించియున్నాఁడు:—

క్షీప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి,
కౌంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి.

—భగవద్గీత.

“సుస్థిరమగు భావముతో సర్వేశ్వరుని భజించు వాఁడు శీఘ్రమే ధర్మాత్ముఁడై చిరశాంతికిఁ బ్రాప్తించును. కౌంతేయా! నాయందు భక్తిఁ గలిగియుండువాఁ డెట్టి యవస్థయందు నధోగతి నందఁజాలఁ డని గుర్రెఱుంగుము.”

ఆత్మాభ్యుదయమునకు దైవభక్తికంటె శ్రేష్ఠమగు సాధనము లేదు. ఈశ్వరభక్తుఁడు దుఃఖభయాదిజీవ సామాన్యములగు నవస్థల నతిక్రమించి నిత్యానందము ననుభ

వించు చుండఁగలఁడు. భ క్తిచే ము క్తినందిన మహాపురుషుల
చారిత్రములు నేటికిని జగత్ప్రసిద్ధములయి యున్నవి.

భ క్తి వాగాడంబరము నందుఁ గాని, బాహ్యకర్మ
లందుఁగాని వెలయుచుండుట లేదు. అయ్యది చిత్తశుద్ధి
పూర్వకమగు స్వయంసమర్పణబుద్ధినుండియే కలుగుచున్నది.
భ క్తిని గుఱించి సకలలోకాదర్శప్రాయుఁడగు గాంధిమహా
త్ముఁడు వచించిన నుడువులు సంపూజ్యములు.

“చిత్తశుద్ధిపూర్వకమగు భగవంతునియందుఁ గల
శ్రద్ధయే భ క్తి భ క్తి నిరాడంబరమయినది. భ క్తుఁడు వాని
పరమముచేఁ బరీక్షింపఁబడునుగాని బాహ్యకర్మలచేఁ గాదు.
లోకసేవాపరలెంత్రుడగు పరమసాధువుయొక్క హృద
యము భ క్తిరసపూరితమయి యుండును. అహింసలేని
తావులో భ క్తి కాపుర ముండనొల్లదు.”

ప్రస్తుతము లోకమం దనేకులు కామక్రోధమదాం
ధులయి యుండియు, ఆత్మసంస్కరణమును స్వప్నమందయినఁ
దలంపకుండియు, ‘హరేకృష్ణ హరేకృష్ణ కృష్ణకృష్ణహరేహరే’
అని మృదుమధురముగ గాన మొనరించుచుఁ దమ్ము భ క్త
శిరోమణులుగను, మోక్షభాజనులుగను భావించుకొను
చున్నారు. పురాణగాథలు మనుష్యుఁ డెట్టిపాపాత్ముఁడై
నను రామా! యని యొక్కసారి స్మరించినంతనే సకలపాపము
లుడిగిపోవుచున్నవని నుడువుచున్నవి.

తన్మూలమునఁ బౌరాణికు లెందఱో దుర్వ్యసనములఁ
జిక్కియుండియు, కలుషితమతులయి యుండియుఁ జరిత్ర
సంస్కరణమునకుఁ గడంగక రామనామమే తారకమంత్ర

మని భావించి వీలు కలిగినపుడెల్ల రాసునామోచ్చారణ
మొనరించుచు నంతమాత్రముననే భక్తివిషయమునఁ దమ
స్నేహము, బాధ్యత నెఱవేఱినట్లుగ భావించుకొనుచున్నారు.
కాని కేవల మిది భ్రమ భక్తికి మూల మాత్మసంస్కర
ణము. బాహ్యనుష్ఠానము లన్నియు నప్రధానములు. భక్తుఁ
డెట్టివాఁడయి యుండవలయునో తిలకింపుఁడు.

సీ॥ తునుయను కవచంబుఁ ♦ జక్క-గా ధరియించి
శ్రద్ధాకిరీటంబు ♦ సంఘటించి,
భక్తియన్ డాలును ♦ బదిలమ్ము గాఁబట్టి
సత్యమన్ శస్త్రంబు ♦ సరగఁ దాల్చి,
దయయును దూతను ♦ దగుసంధికై పంచి
వేగువానిగఁ దన ♦ విద్య నునిచి,
లోశత్రు లార్దుర ♦ లోపల బంధించి
యజ్ఞానమున్ దెగఁటార్ప నెంచి

తే॥గీ॥ రాజరాజగు నీయాజ్ఞ ♦ రక్తిఁగాంచి
ధర్మరంగంబునందు యుద్ధంబుసేయ
సిద్ధమై పొల్చు నీభక్తుఁ ♦ జెనకఁ దరమె ?
సకలకల్యాణగుణధన్య ♦ సర్వమాన్య.

— సర్వమాన్యశతకము.

ఈశ్వరభక్తుఁడు సృష్టికిఁ దం మానిషము వంటివాఁడు.
మన ప్రాచీన మతగ్రంథములందును, భారతభాగవతాది
మహాకావ్యములందును భక్తశిరోమణులు దివ్యజ్యోతి
నెరుంగుచున్నయది. భాగవతము సర్వేశ్వరభక్తుల పుణ్య
క్షేత్ర నెలుఁగె తి గాన మొనరించుచున్నది. భగవద్భక్తులలో

బాలుడును, భూపాల నందనుడును నగు ప్రహ్లాదుడు సర్వజనమాన్యుడు.

అతడు బాల్యమందే భగవంతుని మహానుషానును, అసాధారణప్రభావమును, అనంతశక్తిని, అపారకరుణాశుత్వమును, అమేరువాత్సల్యమును గుర్రెఱింగినవాడయి పండితుల, దోసిపుచ్చి, స్థితప్రజ్ఞుడయి, వీతరాగియయి తన సహచరుల కెల్లరకు నీశ్వరమహిమ నదోభింపి నాస్తికుడును క్రూరుడును నగు పితృశాసనమును దృఢోకరించెను. భూపాలుఁ డొనరించిన దురంతము లేవిధముగను భగవద్భక్తిపరాయణుండగు ప్రహ్లాదుని బాధింప నేవయ్యె. బాలభక్తుడగు ప్రహ్లాదుఁడు:—

“శా॥ పానీ సుబులు ద్రావుచుంగుడుచుచు॥ భాషించుచు॥ హాస లీ

లాసిద్రాము॥ సేయుచుంగుడుచుచు॥ లక్షించుచు॥ సంతతి శ్రీనారాయణచాడిపద్మయుగళీ॥ చింతామృతాస్వాసంధాను॥ డేచుటచె॥ సురారిసుత॥ డే॥ తద్విశ్వము॥ భూనరా!”

ఈరీతిగ భగవద్భక్తిమందే చిలీచుడయియుండుటచే నతఁ డెట్టి ప్రాపంచికదుఃఖముల నందకుండెను. ప్రళిమనుష్యుడు ప్రపంచమందలి క్షణికములగు సంపదలకంటె భగవత్పదార్థమే సుస్థితిమును, అమూల్యమును నగు దివ్యపదార్థమని విశ్వసించి, చంద్రా యందు శ్రద్ధానిహించు టావశ్యకము. నిశ్చయముగ భగవద్దాసమగు లోకమును సేవింపనట్టి మానవుఁ డురుతిరిసౌఖ్యంబుధి నోలలాడఁజాలఁడు. కావున మానవుఁడైనవాఁడు—

ఉ. ఓపరమేశ్వరా ! నిఖిల • మొక్క తెలుంగునఁ జేసినట్టి నీ
 రూప మెవండెఱుంగు నపు•రూపపు తేజము నీది యో జగ
 ద్వాప్యపక దీనరక్షక ద • యామయ సన్నత సర్వలోకబం
 ధూ పరమాత్మ నాహృదయ • తోయజమందు వసింపు
 మీశ్వరా !

— దానవవధలోనిది.

అని సర్వసమర్పణబుద్ధి నీశ్వరు భజించి తరించుట
 కర్తవ్యము.

“యది భవతి ముకుందే భక్తి కానందసాంద్రా
 విలురతి చరణాబ్జే మోక్షసామ్రాజ్యలక్ష్మీః.”

“ప్రగాఢానందరసాభిభూతమగు సర్వేశ్వరభక్తిని
 గలిగియుండు సత్పురుషుని చరణకమలములసన్నిధిని మోక్ష
 సామ్రాజ్యలక్ష్మీ దొర్లుచుండఁగలదు.

కావున మనుష్యుఁడు సచ్చరిత్రుఁడయి సర్వేశ్వరుని
 యందు నిశ్చలమగు భక్తిభావమును గలిగియుండుట శ్రేయ
 స్కరము. ఈశ్వరభక్తి నార్జింప నభిలంషించువ్యక్తి దుర్జనుల
 సాంగత్యమును గలిగియుండరాదు. ఆతఁడు నిత్యపరిశుద్ధుఁ
 డయి, లోకోద్ధారకుఁడయి, సద్గుణాలంకృతుఁడయి యుండు
 టవసరము ముష్టసాంగత్యాసక్తిచే మనుజునియందు స్వభావ
 సిద్ధముగ నెలకొనియున్న సద్వృత్తులన్నియు నశింప భక్తి
 గగనఘృష్ణము కాఁగలదు.

“సత్యం శౌచం దయా మానం బుద్ధిశ్చ హి ర్యశః త్తమా
 శమో దమో భగశ్చేతి యత్సంగా ద్యాతి సంక్షయం.”.

“దుర్జనమైతిచే సత్యము, శౌచము, దయ, మానము, బుద్ధి, అభిమానము, కీర్తి, సహనము, శమము, దమము, విశ్వర్యము మున్నగున వన్నియు నశించును.”

ఈశ్వరభ క్తి కీ సద్గుణములన్నియు ముఖ్యాంగములయి యున్నవి. ఈశ్వరభ క్తునియందు దయ, దాక్షిణ్యము, సాను భూతి, పరోపకారము, అహింస, శౌచము, సత్యము, శాంతము, మానము, స్వార్థశూన్యత, ప్రేమ, వినయము, సన్మానము, జ్ఞానము, న్యాయము, స్థైర్యము, ధైర్యము, వివేకము, విశ్వాసము, నిర్వేదము, ద్వేషశూన్యత, పరాభ్యుదయచింత నము, సచ్చింతనము, సద్వర్తనము, కర్తవ్యనిష్ఠ, సాధుత్వము, సౌజన్యము మొదలగు సద్గుణములన్నియు సహజముగనే లభించుచుండెడివి. ఈ సద్గుణములయొక్క సమ్మిశ్రణముచే సంభవించు సదమలవృత్తినే భగవద్భక్తియన్నను నభ్యంతరములేదు.

లోకమందు ప్రతిమనుష్యుఁడును స్వీయజీవితసంతరణార్థము భ క్తుఁడు కావలసియున్నది. భ క్తిసంపాదనము విధ్యుక్తధర్మము.

“యఆత్మదా బలదాయస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్యదేవాః,
యస్య చ్ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ.”

—యజుర్వేదము.

“పరమాత్మయే యాత్మకు బలము. ఆత్మకుఁ బరమాత్మయే జీవనము. ఆత్మ చేతనపదార్థము. ఇట్టి చేతనపదార్థమును జ్ఞానసంకలితముగఁ జేసి, తరింపఁజేయుటకు ము క్తి

మాత్ర యగు పరాత్పరునియందు భక్తిని నెలకొనఁ జేయఁ
చును.”

ఉత్తముండగు భక్తుఁడు తాను మాతృగర్భమునఁ
బడి జన్మించి పుడు తనతోఁబాటుగ నెట్టివస్తువును గొనివచ్చి
యుండలేదనియు, తనతో నిపుడు కల సమ సపదార్థము
లీశ్వరునివే యనియు భావించి “గోవింద! త్వదీయవస్తు
తుభ్యమేన సమర్పిత” మ్మనుచు నహంకార మమకారబంధ
నముల ద్రోచివైచి తన సకలసంపదలను, స్వశరీరమును
అంకితేనయి వినియోగించుచున్నాఁడు.

శ్రీ బుద్ధుఁడు, శ్రీ వినయము, శ్రీ మహమ్మదు, లూథరు,
సుకిరాత్తు, రామమోహనాచారి, చైతన్యఁడు, కిబీరు, గురు
నానక, సమగ్రరామదాసు, రామానుజుఁడు, శంకరుఁడు,
మధ్వుఁడు, జనవదేవుఁడు, దయానందుఁడు, వివేకానందుఁడు,
రామకృష్ణుల మహంస, కేశవచంద్రుఁడు, శ్రీ గాంధీ
మున్నగు మహాపురుషు లెల్లరు నీశ్వరుభక్తులే. వీరెల్లరు
వ్యష్టావతీతము నుండి విడివడి, సార్వదనికజీవిత సక్తులయి,
లోక సేవయందే బ్రహ్మనందము కలదిని విశ్వసించి, సర్వే
శ్వరుని యాధిక్యమును శిరసా నమించి, తద్దేవునియందు
సుస్థిరమగు భక్తివిశ్వాసముఁ గలిగియుండి లోకోద్ధరణ
మొనరించుచున్నాఁడు.

నేడు విద్యార్థులు భక్తశూన్యులయి, సర్వేశ్వరుని
ప్రతిపత్తి ముమునయిన స్మరింపని దురాచారపరతిత్తులయి,
మార్కండ్య, పాశ్చాత్యసభ్యతకు బానిసీంద్రులయి ప్రపంచ
మానేషియముల ఁడికొని, భోగవిలాసముల మురింగి

యుండు తెంతయు సంతాపకరము. ఏనాఁడు చున భారతీయ
విద్యార్థులు దైవభక్తి నొక నిష్ప్రయోజనముగ కర్మగ
భావించిరో, నాఁటినుండియే ఛాత్రమండలినుండి సద్గుణ
సముదాయము లంతరించిపోవఁ బాశవికములగు దుర్గుణ
పుంజములు నెలకొన నారంభించినవి. ఒక యశాచినుడు
సమస్తసౌభాగ్యములఁ గలిగియుండి సకలభోగముల ననుభ
వించి, దైవభక్తిశూన్యుడై, కాలమును గడపి పిమ్మటఁ
దన యపవేకమునకు విచారపడి, అనుతాప పూర్వకముగ
నిట్లు వచించియున్నాఁడు:—

“భోగానుభుక్తౌ వయమేవ భుక్తౌ
స్తపో న తప్తం వయమేవ తప్తాః
కాలో న యతో వయమేవ యతా
స్త్రష్టా న జీర్ణా వయమేవ జీర్ణాః
సురూపం శరీరం నవీనం కళత్రం
ధనం మేరుతుల్యం వచ శ్చాయమిత్రం
హరే రంఘ్రియుగ్మే మనశ్చే దలగ్నం
తతః కిం తతః కిం తతః కిం తతః కిం.”

“భోగము ను భుక్తములు కాలేదు. మేమే భుక్తుల
మయితిమి. తపస్సు ఆచరితము (తప్తము) కాలేదు. మేమే
తప్తుల మయితిమి. కాలము గడవలేదు. మేమే కడచితిమి.
ఆశ జీర్ణింపలేదు. మేమే జీర్ణించిపోయితిమి. సురూపమయిన
శరీరమూ, యావనవతియను భార్య, మేరుపువ్వతననూననుగు
ధనమూ, చక్కని వాగ్ధోరణి, మంచిస్నేహితుఁడు యేమి
యన్న నేమి ప్రయోజనము? మనస్సు హరిపాదముల
యందు లగ్నము కానిచో సర్వము నిష్ప్రయోజనము.”

కావున విద్యార్థులెల్లరు జగదీశ్వరునియందు శ్రద్ధా
భక్తులను, విశ్వాసమును, సమస్తమానవులందు సహాదర
భావమును దీనులందు దాక్షిణ్యమును, పశుపక్ష్యాదిజీవజాల
మునందుఁ గారుణ్యమును గలిగి పరిశుద్ధులయి భక్తితత్త్వ
మును గుర్రెఱింగి యిహమౌదు విశుద్ధసౌఖ్యానందములను,
పరమందు శాంతిని బడయుట శ్రేయస్కరము.

శుభమస్తు.

న లు బ ది ఏ డ వ వ్ర క ర ణ ము

~~~~~

దై వ ప్రార్థ న

“చేతోదర్పణ మార్జనం భవమహాదావాగ్నినిర్వాపణం
శ్రేయః కైరవచంద్రికావితరణం విద్యావధూజీవనం
ఆనందాంబుధివర్ధనం ప్రతిపదం పూర్ణామృతాస్వాదనం
సర్వాత్మస్నపనం పరం విజయతే శ్రీకృష్ణసంకీర్తనం.

—పదావళి.

శ్రీకృష్ణసంకీర్తనమువలన హృదయదర్పణము శుభ్రమయిపోవఁ జిత్తమందలి సమస్తకళంకములు దూరమగును. మహాదావాగ్నినలె నెల్లపుడు మనల జగ్గ మొనరించుచున్న విషయవాసనలు నశించును. చంద్రికారణములకుఁ గలువలు వికసించు విధముననే శ్రీకృష్ణసంకీర్తనమువలన నాత్మయొక్క శ్రేయస్సు వికసించును.

బ్రహ్మవిద్య ‘అసూర్యంశశ్యాహుః’ వధువు వంటిది. అంతఃపురములోని యంతఃపురమునందు నివసించు వధువువలె బ్రహ్మవిద్య హృదయాంతరాళమున దాగియుండును. బ్రహ్మవిద్యకు భగవత్సంకీర్తనము జీవస్వరూపము. దానిచే నానంద సాగరము పొంగి పొరలుచుండును. అచటఁ బ్రతిపదమందు బూర్ణామృతాస్వాదన ముండును. అందువలన మానవుఁ డా రసమునందు మునిగి యాత్మను మఱచుచుండును.

ప్రపంచమందలి సమస్తమతములు, సాంఘికనిబంధన శాస్త్రములు మానవుని పవిత్రములగు నిత్యకృత్యములతో దైవప్రార్థనమునకుఁ బ్రథమస్థానము నొసంగియున్నవి. ప్రార్థనముచే మానవుని చిత్తము నైర్మల్యమును బడసి ప్రశాంతస్థితి నందఁగలుగుచున్నది. ప్రార్థనావిధాన మతిగంభీరమైనది. నేటి ప్రార్థనాపద్ధతిచే మానవజీవితాభ్యుదయమున 'కెట్టి సాహాయ్యమును లభింపనేరదు. ప్రార్థనకును బాహ్యనుష్ఠానమునకును సంబంధము లేదు. వీణను మీటుచుఁ గింతమెత్తి శ్రావ్యముగఁ గీర్తనలఁ బాడుట ప్రార్థన యనఁబడదు.

“స్తుతియు, ఉపాసనయు, ప్రార్థనయు’ ఇవి గ్రుడ్డినమ్మకములు కావు. ఇవి పానభోజనస్థాన గమనములకంటె సధిక సత్యములు. మిగిలినవి యసత్యములన్నచో నతిశయోక్తి కాఁజాలదు. ఈ యుపాసన, ఈ ప్రార్థన వాణీవైభవము కాదు. దీనికిఁ గాణాచి నాలుక కాదు. హృదయము. కావున భక్తిని నించి హృదయమును నిర్మలము చేసికొంటిమేని, మన మా యనంతమున కెగురఁగలము. ప్రార్థనకు జిహ్వతోఁ బనిలేదు. అది స్వభావముచేతనే యచ్ఛుతవస్తువు.”

—ఆత్మకథనఁడి.

నేడు సమస్త మతాచారములు తమ దేశాచార, మతాచార, సంఘాచారముల ననుసరించి ప్రార్థనామందిరముల నిర్మించుకొనియున్నారు. మానవుఁడు తనదైనికజీవితమునందుఁ దెలిసియో, తెలియకయో కావించియుండిన సమస్తపాపముల నీశ్వరునిసమ్ముఖింబున నొప్పుకొనుచు వానికయి యాత్మ పశ్చాత్తాపమును వెల్లఁబుచ్చుచు దుర్గుణ

వినుక్తిని, సద్గుణసంపాదనమునకును స్థిరమగుబుద్ధిని, ప్రగాఢమగు సభిలాషను, బలమును, సామర్థ్యమును బ్రసాదింప నకురింపజేయుచున్నావనుతో, అచంచలహృదయముతో, ద్రిశరణాభ్యుర్వకముగ దేవదేవుని వేడుకొనుటయే ప్రార్థనయని మతకర్తలు సిద్ధాంతీకరించియున్నారు. మతకర్తల యీసిద్ధాంతముచే చూచుచు యాంతరికజీవిత సుస్కరణమే ప్రతిపాదితమగుచున్నది. కాని నేడు మతకర్తల సిద్ధాంతమునకు విరుద్ధమగు ఫలములు గలిగించు ప్రార్థనావిధానమే సర్వత్ర కాననగుచున్నది.

సాపాచరణమునకయి పశ్చాత్తాపమును, సత్యాన్వేషణమునకయి జిజ్ఞాసను, ఆత్మోన్నతికయి దృఢసంకల్పమును గలిగియున్న ప్రశాంతమగు హృదయముతో, ప్రార్థనమే భావయందుఁ గావింపఁబడినను నభ్యంతరము లేదు. గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతము ననుసరించి విచారించినచో శబ్దోచ్ఛారణతో నిరుత్తమే లేదు. భక్తిపూరితమగు హృదయమున భావముల సంచలనముచేతనే ప్రార్థనాఫలమును బడయవచ్చును.

“ఏకాకీ చింతయేన్నిత్యం వివిక్తే హిత ముత్మనః,
ఏకాకీ చింత్యమానో హి పరం క్రేయోఽధిగచ్ఛతి.”

“నిరసస్థానమం దేకాకియయి కూర్చుండి, ఆత్మచింతనముఁ జేయువాఁడు పరమశ్రేయమునకుఁ గ్రాపించును.”

ఆతఁడు నిమిలితనేత్రుఁడయి, తన మానసము నీశ్వరునిమందు విలీనమొనరించి, న్యాయమూర్తియెదుట భయకంపిత గ్రాసముతో స్వేదకణములు ముఖమండలమునుండి

యాణిముతైములరీతి జలజల రాలుచుండ, నిజదోషముల
చంగీకరించు నేరస్థునివలె స్వయంకృతాపరాధములనెల్ల
దేవునకు నివేదించుకొనుచుఁ బాపభీతుఁడయి తన దుష్ట
చరణమునకయి పశ్చాత్తాపతఃపుండగుచు, జనయిత్రిని గడు
ప్రేమపూర్వకముగఁ గాంక్షితపదార్థముల నర్థించు డింభకు
నివలె సాత్వికాభీష్టసిద్ధికయి పరాత్పరుని నోరఁదగును.

భక్తిగర్భకంఠముతో వాఁడు ప్రశాంతభావముతో
సర్వేశ్వరుని బ్రాహ్మింప హృదయభారమంతయుఁ దగ్గిపోవును.
వ్యాకులత దూరమగును. మనస్తాప ముపశమించును. అపు
డతఁ డానందబాష్పముల నెపమునఁ దా నొనరించియుండిన
సమస్త పాపమాలిన్యమును ద్రవరూపమున స్రవింపఁజేయఁ
గలఁడు.

అనుదినప్రార్థనముచే నిశ్చయముగ మానవుని దైనిక
జీవితము సంస్కరింపఁబడుచు హృదయదౌర్బల్యము నశింప
వానికి దుష్కృతములయెడ రోతిను జనింపఁజేసి సుకృత
ములపట్ల ప్రగాఢమగు నాసక్తి నొదవఁజేయఁగలదు. కావు
ననే మహాపురుషు లెల్లరు ప్రార్థనమును వేనోళ్ల స్తుతించి
యున్నారు.

“I am past all comforts here, but prayers”

—Shakespear.

“నా సౌకర్యము లన్నియు గతించినవి. కాని, ప్రార్థన
నింక విడువలేదు.”

—షేక్స్పియరు.

“Battering the gates of heaven with storms of the
Prayer.”

—Tennyson.

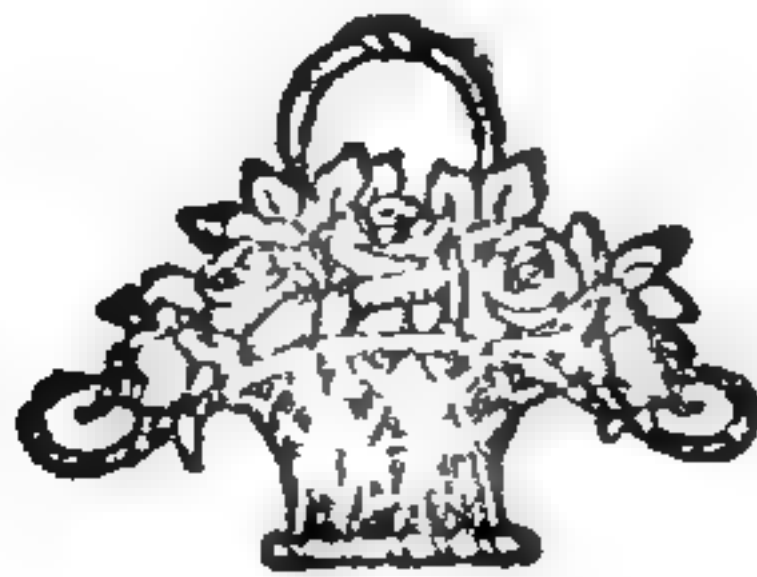

“ప్రార్థన లను తుపానులచే స్వర్గద్వారముల భేదింప
వచ్చును.”

—టెన్నిసను.

ప్రార్థనముచే ధర్మమందును, సత్యమందును మానవున
కాసక్తి జనింపఁ దన్నూలమున వాఁడు యథార్థముగ మను
ష్యత్వమును సంపాదింపఁ గృషిసలిపి, తత్పరిణామముగ
స్వర్గీయశ్రేణియు నంది మోక్షభాజనఁడు కాఁగలుగు
చున్నాడు. ప్రార్థనము సక్రమముగ నాచరింపఁబడుచోఁ
బ్రాథ్మింపువాడు బ్రహ్మానందపరవశుడై ప్రార్థనానంతరము
మహాబలశాలియై, సిరచిత్తుడై, నూతనోత్సాహో
ల్లాసపూరితుడై యెట్టి ఘనకార్యములనయిన సమర్థింప
శక్తుఁ డగుచున్నాడు.

ఇంక ఛాత్రహితార్థమయి యిటవివిధధర్మములఁబ్రశ
స్తములుగనున్నట్టియు, ప్రాతస్సాయంకాలములనాచరించుట
కనుకూలము లయియున్నట్టియు శ్లోకములను, పద్యములను,
గద్యగీతములను వ్రాయుచున్నాఁడను. విద్యార్థులు వీనిని
గంఠస్థమునరించుట శ్రేయస్కరము.

న లు బ ది వ ని మి ద వ ప్ర క ర ణ ము

~~~~~

ప్రా తః కాల ప్రార్థన

వైదికము

“ప్రాతః స్మరామి హృది సంస్ఫురదాత్మతత్త్వం
సచ్చిత్సుఖం పరమహంసగతిం తురీయం
యత్స్వప్నజాగరసుషుప్త మవైతి నిత్యం
తద్భ్రహ్మ నిష్కల మహం న చ భూతసంఘః.”

“పంచభూతములకంటె నవ్యమయి వెలయునట్టియు,
సదా జ్యోతిస్స్వరూపమునందున్నట్టియు, సచ్చిదానందరూప
మయినట్టియు, పరమహంసలకు గమ్యస్థానముగ నున్నట్టియు,
స్వప్నాద్యనిష్ఠాత్రయాతీతుఁడయ్యు నిత్యమును స్వప్నజాగ
రణ నిద్రాదులఁ బడయుచుండునట్టియుఁ బరబ్రహ్మ నిదే
ప్రాతఃకాలమున స్మరించుచున్నాఁడను.”

“ప్రాత ర్భజామి మనసా వచసా మగమ్యం
వాచో విభాంతి నిఖిలా యదనుగ్రహేణ
యన్నేతి నేతి వచనై ర్నిగమా అవోచు
స్తం దేవదేవ మజ మచ్యుత మాహు రగ్గ్యం.”

“మనోవాక్కుల కగోచరమయినట్టియు, సమస్తము
ప్రకాశించుటకుఁ గారణభూతమయినట్టియు, నిగమముల
చేతను నిదమిత్థమని నిర్ణయింప వలనుపడనట్టియు, దేవదేవుఁ

దును, అజరామరుఁడును నగు భగవానుని బ్రాతఃకాలమందే
భజించుచున్నాఁడను.

“ప్రాత ర్నమామి తమసః పర మర్కవర్ణం
పూర్ణం సనాతనపదం పురుషోత్తమాఖ్యం
యస్మిన్నిదం జగ దశేష మశేషమూర్తా
రజ్జ్వం భుజంగమ మివ ప్రతిభాసితం వై.”

“తమోగుణాతీతుఁడును, సూర్యసమానప్రభాభాసు
రుఁడును, సంపూర్ణుఁడును, ఉపనిషత్కథితుఁడును, పురుషోత్త
ముఁడను నామధేయయు కుఁడును, ఈ జంగమస్థావరాత్మక
ప్రపంచమును రజ్జుసర్పభ్రాంతివలె దశవిశ్వస్వరూపమునఁ
బ్రకాశింపఁజేయువాఁడును నగు పురుషోత్తమున కిదే ప్రాతః
స్సమయమున నమస్కరించుచున్నాఁడను.”

“తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి”

“పరమేశ్వరా! నీవు తేజోమయుఁడవు. నాకును దేజమును
బ్రసాదించుము.”

“యాం మేధాం దేవగణాః, శన్నోదేవీ రభిష్టయ”

పరమాత్మా! నాకు బుద్ధి నొసంగుము. బ్రహ్మ
నందమును బ్రసాదించుము.

“ద్విషో నో విశ్వతోముఖాతి నావేవ పారయ అపసఃశోశుచదఘం”

“ప్రభూ! నీవు నావలె మాశత్రువుల నీసంసారసాగ
రమునుండి తరింపఁజేయుము. మాపాపమును హరింపుము.”

(శత్రువులకుఁ గూడ కల్యాణమును గోరునట్టి యీసాధకుని
వచన మహింసాతత్వమునకుఁ బరమావధియయి వెలయు
చున్నది.)

ఆర్యసామాజికము

ఈశ్వరా ! నీవు సర్వత్ర వ్యాపించి యున్నాడవు. నాకు వెలుపలను, లోపలను నీవే నెలకొనియున్నాడవు. నీవు సత్యస్వరూపుడవు. జ్ఞానస్వరూపుడవు. ఆనందస్వరూపుడవు. కాన నో సచ్చిదానందా ! నేను నీన్నాశ్రయించితిని. సంరక్షించుము. నీవే నాకింక దిక్కు.

పరిపూర్ణుండవగు నో ప్రభూ ! నీవలె నన్ను సయితము నిస్సంగుని, నిష్పాపని, నిర్భయుని గావించుము. నేనుసయితము నీచందముననే నిష్కాముడనయి, నిర్విషయుడనయి, సౌభాగ్యసంపన్నుడనయి, సామర్థ్యయుక్తుడనయి వెలయుచుందునుగాక !

ఈశ్వరా ! నీశక్తి యనంతమైనది. నీవు సంకల్పమాత్రమున వాంఛించున దెల్ల సృజింపఁగలుగుచున్నాడవు. దేవా ! నాదోషములనన్నింటి మన్నించుము. నన్ను క్షమించి నా కుచిత పథమును దర్శింపఁజేయుము తండ్రీ ! నీయాజ్ఞాను సారిణియగు ప్రకృతియొక్క శాసనములనెల్లఁ బాలింపఁగల శక్తి సామర్థ్యములఁ బ్రసాదించుము.

జగదీశ్వరా ! ఇంద్రియవిషయములనుండి నాచిత్తమును, బుద్ధిని మరల్ప లేకున్నాడను. నీవు నా యీ దౌర్బల్యమును నశింపఁజేయుము. నాకు సంయమశక్తిని ప్రసాదించుము. నాయుద్రియముల వివేకముచేఁ దృప్తిపఱచుము. నిర్మలమగు వివేకమే సౌఖ్యానందములకు సాధనమగుగాక ! దేవా ! నేను దివారాత్రములు నీయాజ్ఞానువర్తనయి మెలంగునట్లు నన్నాశీర్వాదించుము !

ఓ పరాత్పరా! భక్తవత్సలా! దీనదయాళూ! నన్నుద్ధరించుభారము నీమీఁదనే యున్నది. నీవే నా సంరక్షకుఁడవు. తండ్రివి. తల్లివి. సహోదరుఁడవు. నీవు ప్రేమస్వరూపుఁడవును, శాంతిస్వరూపుఁడవును, ఆనందస్వరూపుఁడవును, జ్ఞానస్వరూపుఁడవును నయి యున్నావు. నీదాసుఁడనగు నాకును ప్రేమను, శాంతిని, ఆనందమును, జ్ఞానమును బ్రసాదించుము. అపారమగు నీక్షయమే నన్నెల్లవిధముల సంరక్షించునుగాక!

దయానిధీ! జగన్నాటకసూత్రధారీ! నీయందు దుఃఖములు, భయములు రోగములు, దారిద్ర్యము, నిరుత్సాహము, కామక్రోధములు, జరామరణములు మున్నగు దుర్గుణములును, దుష్టప్రవృత్తులును మచ్చునకయిన లేవు. తండ్రి! నీకుమారుఁడనగు నన్నుసయిత మట్టి యున్నతస్థితికిఁ గాత్రునొనరింపవా? నే నీక్షణమునుండి స్వయంకృతాపరాధములచే దూషితమయిన చిత్తమును బశ్చాత్తాపసంజనిత దుఃఖాశ్రువులచేఁ గడిగివై చెదను. అనుక్షణము నా యవివేకమున కయి పరితపించెదను. కావున తండ్రి నన్ను తమించి నాకు జీవితాభ్యుదయభిక్ష నొసంగుము.

ఓ నా దేవా! నారాయణా! దివ్యారాత్రములు నేను పరిశుద్ధుఁడనయి యుండునట్లునుగ్రహించుము. నాదృష్టి యందుఁ బ్రతిస్త్రీయు మాతవలెను, సోదరినలెను గోచరించునుగాక! తండ్రి నే నెల్ల మానవుల సహోదరులవలెను, పశుపక్ష్యాదుల బిడ్డలవలెను ప్రేమించుచుండునుగాక! నా వర్తన మకళంకమగును గాక! శీఘ్రమే నాకు నీసన్నిధిని జేరుభాగ్యము కలుగుఁగాక!

ఓ విశ్వోదరా ! విశ్వవ్యాపకా ! అనంతకోటిరవిప్రభా
భాసమానా ! సమస్తవిఘ్నముల నశింపఁజేసి నాయుత్తమ
కార్యములనెల్ల సిద్ధింపఁజేయుము. సదా నాయందు సద్బుద్ధి
కాపురము సేయుచుండునుగాక !

ఓ జగద్గురూ ! నీవే బ్రహ్మనిష్ఠుమహేశ్వరుఁడవు.
నీవే సకలప్రపంచమునకుఁ బ్రేరకుఁడవు. సంచారకుఁడవు.
నీయాజ్ఞవలననే సూర్యచంద్రులు ప్రకాశించుచున్నారు.
వాయువు వీచుచున్నయది. మేఘములు వర్షించుచున్నవి.
సమస్తచరాచరములు సువ్యవస్థితములయి యున్నవి. తండ్రీ !
నన్నుసయితము నీశాసనమును బాలించువానిగఁ జేయవా ?

శరణాగతత్రాణపరాయణా ! నీ కిదే ప్రణమిల్లు
చున్నాఁడను. నా సాపముల నన్నింటి మన్నింపుము. నేటి
నుండి నేను పవిత్రుఁడనయి యుందును. నాకుఁ జేయూత
నొసంగి తండ్రీ ! నన్ను సన్మార్గము ననుసరింపఁజేయుము.
నన్నుద్ధరించుము !

త్రాహి మాం - త్రాహి మాం - త్రాహి మాం
శాంతిః పుష్టి స్తుష్టిశ్చాస్తు ! శుభంభవతు ! తథాస్తు !

ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః.

కై) స్త వ ప్రార్థ నా వి ధా న ము

ప్రేమమయుఁడా ! ప్రభూ ! ఘోరాంధకారబంధుర
మగు నీప్రపంచమునఁ దెన్నుఁ గాంచలేని నాకు మార్గమును
జూపించుము. నన్ను ముందునకు నడిపించుము. ఈ భయం
కరజీవిత నిశీధమందు మార్గచ్యుతుఁడనయి, గృహముఁ
జేరఁజాలకున్న నన్ను నా నికేతనమునకుఁ జేర్చుము. దేవా!

అందరాని పండ్లకై యట్టుజూచు బుద్ధి నాయం దొదవకుం
డునుగాక !

ధర్మమార్గమును స్థిరచిత్తముతో ననుసరింప నాకు
నవీనసామర్థ్యము నొసంగుము. నా జీవన విధాతవు నీవే
యగుటచే నాకు మార్గదర్శకుఁడ వగుము. సర్వశక్తి
సంపన్నుండవగు నిన్ను సంస్మరించునంత నా యహం
బ్రహ్మత్వ మంతరించును గాక !

తండ్రీ ! జగదీశ్వరా ! నేటిదనుక జడమతినయి,
నేను భవవ్యామోహగతచిత్తుఁడనయి యెన్నియో పాపముల
నాచరించియుంటిని. స్వయంకృతాపరాధములకయి నే నిదిగో
నశువుల స్రవింపఁ జేయుచు నాత్మపశ్చాత్తాపమును వెల్ల
డించుచున్నాఁడను. క్షమింపుము. నన్ను ధిక్కరింపకుము.
తండ్రీ ! నీవే నాకు దిక్కు.

జగద్బాంధవా ! దయారాశీ ! నీకిదే భక్తిపూర్వక
ముగ నమస్కరించుచున్నాఁడను. నీదగు పవిత్రతేజము
నాయందావిర్భవించి నన్ను వివేకసంపన్నుని గావించి సత్ప
థానుగామిగ నొనరించుఁగాక ! పరాత్పరా ! సుకృతముల
యందు నా కాసక్తి కలిగి వర్ధిల్లునుగాక ! నీ ప్రేమరసమును
బానమొనరించి నే నెల్లజీవులఁ బ్రేమించువిధము నభ్యసించె
దనుగాక ! తండ్రీ ! అంధకారము తొలగినంతనే నీయానంద
ధామమును నిర్భయముగాఁ జేరుదునుగాక ! నేను సదా
నీ యాధిపత్యమునకు నవనతమస్తకుఁడనయి, పుణ్యమూర్తి
నయి భువి సంచరించెదనుగాక !

హిమాచ్ఛాదనము దూరమయినఁగాని భూధరము యొక్క సౌందర్యము గోచరింపజాలదు. అదియేవిధముగ జగన్నాయకా ! అవివేకము నాహృదయమునుండి తొలంగ నిదే నాజీవిత మెట్లు ప్రకాశింపఁగలదు ? తండ్రీ ! నన్నావ రించియున్న యవివేకాంధకారము నీ జ్ఞానభానుకిరణప్రసార మున దూరమగుఁగాక !

మానవుఁడనగు నేను మూఢుఁడనయి ప్రేమమూర్తి వయిన నీ సజీవములగు సందేశముల నాలింపక, విద్వేషభావ పూరితుఁడనయి సంఘశక్తిని నశింపఁజేయుచున్నాఁడను. నీ ప్రేమజ్యోతిని నాయందు వెలుంగఁజేసి ప్రేమతత్వాను భవశక్తిని నాకుఁ బ్రసాదించుము. నా హృదయాకాశమున భవత్రేమభానూదయ మయినంతనే ద్వేషభావములను విసర్జించి తరంగితానందరసపరిపూర్ణుఁడ నయి, విశ్వవిధాత వగు నీ పూతచరణకమలసన్నిధినిఁ జేరి సుఖించునట్లాశీర్వాదింపుము. తండ్రీ ! నాయాహ్వానము నందుకొని నన్ను ధన్యుని గావించుము. నీ యాశీర్వాదముచే నాయందు నెలకొని యున్న యహంకార మమకాగ్రభాంతులు నశించునుగాక ! అపుడు నా యీశ్వరణములకు హృదయాహ్లాదకరములగు ప్రేమగీతములు మిక్కుటముగా వినిపించఁ గలవు.

దేవా ! నే నింక నిన్నెడఁబాసి యుండఁజాలను. నీధర్మ సామ్రాజ్యమును జేరు నిమిత్తము నే నెట్టికష్టముల నయినను, నిష్ఠురములనయినను తుదకు మృత్యువునయినఁ గౌఁగిలించుకొన సన్నద్ధుఁడను. ఈశ్వరా ! నీ యీదాసునకు బుద్ధివివేకములఁ బూర్ణముగా నొసంగుము. నా జిహ్వా సదా

సత్యమునే భాషించుఁగాక ! నాచిత్తము నిత్యము సదాచార
నీతిధర్మములందే సంలగ్నమయి యుండునుగాక ! నాకర్ణ
ములు సత్ప్రసంగములనే యాలించుచుండుఁగాక ! నాకర
ములు సాధుసేవ కుపయోగించునుగాక !

ప్రభూ ! నీయందు నాకు భక్తియు, నాయందు నీకుఁ
గరుణయుఁ గలుగుఁగాక ! ఇంతియే నాయభీష్టము. నే నీ
లోకమందనుభవించు సమస్త సౌఖ్యానందములకు నీవే
కారకుఁడవు. సమ సదుఃఖములకు నా యవివేకమే ముఖ్య
హేతువు. దేవా ! స్వర్గమందిరసోపానాధిరోహణ శక్తిని
నాకుఁ బ్రసాదించుము.

పరాత్పరా ! నేను జాగ్రత్స్వప్నములందును సావ
ధానుఁడనయి సదా నిన్ను స్మరించుచుండునుగాక ! కష్ట
నిష్ఠురములమధ్య దుఃఖ పరంపరలయందు, విపజ్జాలముల
నడుమ ముక్తిసౌధమును నిర్మింప నేను సమర్థుఁడ నగుదును
గాక ! విస్మృతియందును నిరుత్సాహమును జెందక, సహ
జమునకయి వాపోవక నేను ప్రేమాంబుధిలో నానందతరం
గములపై శాంతినొక నధిరోహించి, స్వర్గమును తీరమును
జేరి నీ పవిత్రపాదపీఠిని నామస్తకము నుంచుదునుగాక !
తండ్రీ ! విరంతరము నాహృదయమందిరిము నీసద్గుణగణ
మధురగానముచే బ్రతిధ్వనించుచుండునుగాక !

ఆపద్బాంధవా ! నీప్రియకుమారుఁడగుజీససుయొక్క
యాత్మసమర్పణవిధానము నా ప్రాప్తించికై శంభునిమాన
మును, అహగభావమును, విషయ భోగాస
వైచుచున్నది. తండ్రీ ! నీతిశూన

నాకే యసహ్యముగ నుండ నీతిమూరివగు నీకెట్లుండునో నుడువవలయునా? అనాథనాథా! సకల జనదుఃఖశోషణపరాయణా! సమస్తపాపముల దహించివేయు జ్ఞానాగ్నిని నాకొసంగుము. నేను మహాత్ముడగు జీససు యొక్క యనుచరుడనయి నీపవిత్ర సన్నిధిని జేరుదునుగాక!

తండ్రీ! ఇదిగో! నేడే సర్వలోకరక్షకుడవును, పాపులకు సయితము పరిత్రాణము నొసంగునట్టి కరుణాసాగరుండవును నగు నీచరణకమలముల నాజీవితమును, నా యాత్మను నా సర్వస్వమును సానందచితుడనయి సమర్పించివైచితిని. తండ్రీ! నా మొఱాలకించి బిరాన నన్ను గనికరించుము. మహాత్మాగియగు జీససు పవిత్రనామమునకు జయమగుగాక!

మఱికొన్ని ప్రార్థనగీతములు

త్వమేవ మాతా చ పితా త్వమేవ
త్వమేవ బంధుశ్చ సఖా త్వమేవ
త్వమేవ విద్యా ద్రవిణం త్వమేవ
త్వమేవ సర్వం మమ దేవదేవ.

“తల్లియు, తండ్రీయు, గురువు, స్నేహితుడవు, దేవము, ప్రభువు, విద్యయు, ధనము మున్నగు సమస్తమునీవే.”

“నోగా హరంతి సతతం ప్రబలాః శరీరం

యోఽప్యనుదినం ప్రదహంతి చిత్తం

త్యతి సదాకలయన్ దినాని .

శరణం మమ దీనబంధో!

ఓ దీనబంధూ ! బలముగల రోగములు నిత్యము శరీరమును గృశింపజేయుచున్నవి. కామక్రోధాద్యరిషడ్వర్గమును బ్రతిదినము, హృదయమును దహించుచున్నది. మృత్యుదేవతకూడ దినములు లెక్కపెట్టుచు గంతులువేయుచున్నది. కావున అనాథుడ నగు నా కిప్పుడు నీవే దిక్కు.

“దేహో వినశ్యతి సదా పరిణామశీల
శ్చిత్తంచ ఖిద్యతి సదా విషయానురాగీ
బుద్ధిః సదాహి రమతే విషయేషు నాంత
తస్మాత్త్వమద్య శరణం మమ దీనబంధో.”

పరిణామమే స్వభావముగఁ గల దేహము నిత్యము నశించుచున్నది. విషయానంతరుగు చిత్తమునఁగల మెప్పుడును క్లేశముఁ జెందుచున్నది. బుద్ధి యెల్లప్పుడును విషయములయందే క్రీడించుచున్నది. ఏవియు నాకు స్వాధీనముగాక యున్నవి. తండ్రీ నీవే నాకు దిక్కు.

“ఆయుర్వినశ్యతి యథా ౭౭మృభుటస్థతోయం
విద్యుత్ప్రభేవ చపలా నవ యశావనశ్రీః
వృద్ధాప్రధావతి యథా మృగరాజపత్నీ
తస్మాత్త్వమద్య శరణం మమ దీనబంధో.

పచ్చికుండలో నుంచిన యుదకమువలె నాయువు క్షీణించిపోవుచున్నది. మెఱిపువలె యశావన మతిచపలమయినది. సింహమువలె వార్ధక్యము తఱుముకొనివచ్చుచున్నది. స్వామీ ఇంక నీవే దిక్కు”.

దృష్టి ర్నభూతవిషయా సమతాఽభిధానా
వై షమ్యమేవ తదిదం విషయీకరోతి

శాంతిః కుతో మమ భవే త్సమతా న చే త్స్యాత్
తస్మాత్త్వ మద్య శరణం మమ దీనబంధో.”

“సమత్వదృష్టి గోచరించుటలేదు. వైషమ్యమే పొడఁ
గట్టుచున్నది. సమత్వబుద్ధిలేని నాకు శాంతి యెట్లుకలుగును?
కాన, తండ్రీ! నీవే నాకు దిక్కు.

“శా॥ నాపై రాదు భవత్కటాక్ష మిక్కనై ♦నన్ న్యాయమా?
రక్షకా!

నీపాలంబడనో? నినుంగొలువనో? ♦ నీవాడగానో? యెరుల్
ప్రాపున్నారొయెఱుంగనో? మఱితువో ♦ పాల్కొలినావోగదే?
తాపంబగ్గలమార్పరా వెపరమా ♦ త్మా! భక్తచింతామణీ!”

న లు బ ది తొ మ్మి ద వ ప్ర క ర ణ ము

సా యం పార్థ న ము

“నమస్తే సతే తే జగత్కారణాయ
నమస్తే చితే సర్వలోకాశ్రయాయ .
నమోఽద్వైతతత్వాయ ముక్తిప్రదాయ
నమో బ్రహ్మణే వ్యాపినే శాశ్వతాయ.”

“జగత్కారణభూతుడవగు దేవా ! నీకు నమస్కారము. సత్యస్వరూపా ! నీకు నమస్కారము. సర్వలోకాశ్రయ ప్రదా ! చిత్స్వరూపా ! నీ కిదే నమస్కారము. మోక్షప్రదాతా ! అద్వైతరూపా ! నీకు నా నమస్కారము. సర్వవ్యాపకా ! అచ్యుతా, నీ కిదే నమస్కరించుచున్నాడను.”

“త్వ మేకం శరణ్యం త్వమేకం వరేణ్యం
త్వమేకం జగత్పాలకం స్వప్రకాశం
త్వమేకం జగత్కర్తృ పాతృప్రహర్తృ
త్వమేకం పరం నిశ్చలం నిర్వికల్పం.”

“ఈశ్వరా ! నీ వొక్కడవే సంరక్షకుడవు; నీవొక్కడవే సర్వశ్రేష్ఠుడవు; జగత్పాలకుడవు; స్వయంప్రకాశకుడవు; జగన్నిర్మాణ భరణహరణములకు హేతుభూతుడవు. నీవొక్కడవే నిశ్చలుడవు; నిర్వికల్పుడవు.”

“భయానాం భయం భీషణం భీషణానాం
గతిః ప్రాణినాం పావనం పావనానాం
మహోచ్చైః పదానాం నియంతృత్వ మేకం
పరేషాం పరం రక్షణం రక్షణానాం.”

“పరాత్పరా ! నీవు భయములకు భయంకరుడవు;
భయానకములకు భయానకుడవు; జీవులకు గతివి; పవిత్రత
కుఁ బరమపావనుడవు. నీవొక్కఁడవే సమస్తోన్నతపదవు
లకు నియంతవు; సర్వశ్రేష్ఠుడవు; మహారక్షకుడవు.”

“వయం త్వాం స్మరామో వయం త్వాం భజామో
వయం త్వాం జగత్సాక్షిరూపం నమామః
సదేకం నిదానం నిరాలంబ మీశం
భవాంభోధిపోతం శరణ్యం వ్రజామః”

“నేను నిన్ను స్మరించెదను; భజించెదను. జగత్సాక్షి
రూపుడవగు నీకు నమస్కరించెదను. నీవు సత్స్వరూపుడవు;
ఆదికారణుడవు; అవలంబరహితుడవు; నేతవు; పాపసముద్ర
నౌకవు. అట్టి నిన్నొక్కని నే శరణుఁ జొచ్చెదను.”

ఈశ్వరా ! నీ యీ యనంతమగు సృష్టియందు సాగర
మందలి సలిలకణంబు పగిది నే నొక్క రేణుమాత్రుడనయి
యున్నాను. తండ్రీ ! నాజీవితము కమలపత్రస్థిత జలబిందువు
వలెఁ జంచలమయియున్నది. అనుదినము, అనునిమేషము
కామక్రోధాది శత్రువులు నాచి త్తమును ముట్టడించుచున్నవి.
కరుణానిధీ ! పరమపావనా ! తుచ్ఛములగు విషయాదులఁ
బరిత్యాగ మొనరింప నాకు సామర్థ్యమును, బలమును, వివే
కమును బ్రసాదించుము. అనాథుడ నగు నాకు నీవే రక్షకు
డవు.

భక్తవత్సలా ! అమృతా ! ఈలోకమందలి క్షణిక
మగు నే పదార్థవ్యామోహమందును నాచిత్తము తగుల్కొన
కుండుఁగాక ! నేను త్రికాలములందు, త్రిదశలయందు, అవ
స్థాత్రయమందుఁ బరిశుద్ధుఁడనయి నిత్యనిర్మలుఁడవును,
మంగళమయుఁడవును నగు నీ చరణకమలముల భక్తివిశ్వా
సములఁ గలిగియుందునుగాక !

తండ్రీ ! నీకృపయే లేకున్న పంచభూతము లిట్లేల
మాకుఁ దోడ్పడుచుండఁగలవు ? సూర్యచంద్రులు లేల
బానిసలవలె మాకు సేవఁజేయుచుందురు ? తండ్రీ ! రేఁవలు
మా హితమునందు సంలగ్నచిత్తుఁడవయి యుండు నీ వెంతటి
కృపామయుఁడవు ! నిర్వాజముగ, నిస్సావ్యర్థుఁడవయి
మమ్ము సృజించి, పోషించి సుఖంపఁజేయు నీ వెంతటిదయా
ళుఁడవు ! నీ పరమకృపచే, నీమహచ్ఛక్తిచే రేణుసమాన
మగు బీజమునుండి యెట్టి మహోన్నతమును, అతివిశాల
మును నగు వటవృక్ష ముత్పన్న మగుచున్నయది.

జగన్నాయకా ! సచ్చిదానందస్వరూపా ! నాకు సద్బు
ద్ధిని బ్రసాదించుము. నీ సంతానమగు సమస్తజీవులఁ బ్రేమిం
చువానిగ న న్నొనరించుము. మాతాపితాచార్యుల సేవా
శుశ్రూషలఁ గావించుచు, గురుజనులకు విధేయుఁడనయి,
శాంతుఁడనయి దాంతుఁడనయి ధర్మమును దప్పక, సత్య
మును సన్మానించుచు, నీతినర్తుఁడనయి సంచరించునట్లు
నాహృదయమునం దుత్సాహమును గలిగింప నీ కిదే మ్రొక్కు
లిడుచున్నాఁడ.

దీనబంధూ ! నే నైశ్వర్యములు లేవని సంతాపమును
జెందను. ఉన్నతప్రాసాదములు స్వప్నప్రాయము లయ్యెనని

విచారింపను. భోగవిలాసము లప్రాప్యము లని చింతింపను. ధనములేదని, ధాన్యములేదని దుఃఖింపను. రూపములేదని, వైభవము శూన్యమని కొందల మందను. సేవకులు లేరని డెందమునఁ గుందను. సామ్రాజ్యమునకయి వాపోవను.

తండ్రీ ! నేను దివారాత్రములు నీయనుగ్రహమునకు, నీయామోదమునకు, నీకృపకు, నీదయకుఁ బాత్రుఁడను గాఁ జాలనైతిని గదాయనిగొంతెత్తి కోదనమొనరించుచుందును. పరమపితా! నా యీ మొఱాలకించి, సమ స్తపాపముల నుండి విమోచనమునందుటకు నాయంతరాత్మను బ్రోత్సహించుము. నాకు దుఃఖములందు ధైర్యము నొసంగుము. ఆపదలయందు శైర్యమును బ్రసాదించుము. వాసనలయందు వైరాగ్యమును దయసేయుము. క్రోధమందు సహనశీలత నొసంగుము. ద్వేషమందుఁ బ్రేమ నిమ్ము. తండ్రీ ! ఈ నా యభీష్టముల సిద్ధింపఁజేయవా ?

ప్రభూ ! శాశ్వతముగా భువి జీవింపవలయునను వెట్టి తలంపు నాకు లేదు. నేను స్వార్థాంధుఁడనై నిన్ను “పుత్రం దేహి, యశో దేహి, ధనం దేహి” అని కోరుటలేదు. నేను నిస్వార్థుఁడనయి, పపిత్రుఁడనయి, బుద్ధిమంతుఁడనయి జీవింప వలయుననియే కోరుచున్నాఁడను. సోమం దాసక్తియు, ధర్మం దనురక్తియు, సేవయం దభిలాషయు, ప్రేమయం దాచరమును నాకు నిత్యము వర్ధిల్లుచుండునుగాక ! నాయందుఁగల యాత్మదౌర్బల్యము దూరమగుఁగాక. నేను సమ స్తమతము లందలిసమ స్తదేశములందలిమహాపురుషులహితోపదేశముల నాలించి, తదనుకూలముగ వర్తించి ధన్యుఁడనగుదునుగాక.

దేవా ! నాకు నీయందును; నాయంతఃకరణమందును, మహాపురుషులందును, మహాపతివ్రతలందును, నా దేశముందును, నా జాతీయతయందును దినదినము భక్తిభావ మతిశయించును గాక ! తండ్రీ ! అనునయపూర్వకంబును, అనురాగ పురస్సరంబును నగు నా యీవిన్నపమునం దేవేచి దోషములున్న మన్నించుము. పాపములు శమించుఁగాక !

“మూకం కరోతి వాచాలం పంగుం లంఘయతే గిరిం
యత్కృపా తమహం వందే పరమానందమాధవం.”

“ఎవనికృపచే మూకుఁడువాచాలుఁడగునో, పంగువు గిరిని లంఘించునో, అట్టి పరమానందస్వరూపుఁడగు మాధవు నకు వందనములు.”

“దృతేదృఢంహమామిత్రస్యమాచక్షుషా
సర్వాణి భూతాని సమీక్షంతాం.
మిత్రస్యాహంచక్షుషా సర్వాణిభూతాని
సమీక్షేమిత్రస్యచక్షుషా సమీక్షామహే.”

—యజుర్వేదము.

“జగదీశ్వరా ! నీవు దయానిధివి; కృపాసింధువవు; కరుణాసాగరుడవు. నీకరుణ విశేషముచే దుష్టగుణములు నశించును. శుభగుణములు వృద్ధి జెందును. ప్రభూ ! నేను సమస్తప్రాణులను దయాదృష్టితో వీక్షించుటకును, సమస్త జనులతో మిత్రభావమున వర్తించుటకు నాకు సత్స్వభావమును బ్రసాదించుము. సమస్తప్రాణులు నన్న సయితము మిత్రభావముతో విలోకించునట్లునుగ్రహించుము. భక్తవత్సలా ! ఆపద్బాంధవా ! తండ్రీ ! నేను ప్రతిపాణిని స్నేహ దృష్టితో నాత్మసమానముగఁ బ్రేమింతున గాక !

పక్షపాతబుద్ధిని విసర్జించి విశుద్ధవిశ్వ ప్రేమతోడఁ
బ్రవర్తించెదనుగాక ! అన్యాయముతోడ నెపుడు నే నేకీ
భవింపకుందును గాక ! మనుష్య జీవితమును వృక్షమున
ఫలించు ధర్మార్థకామమోక్షములను చతుర్విధసత్ఫలముల
సంపాదించుటకయి నా సర్వస్వమును సమర్పించి కృషి
సలుపుదునుగాక; ఓ నా కన్న తండ్రీ ! కరుణానిధీ ! నాయీ
యభీష్టములు సిద్ధించునటు లాశీర్వదించుము.

“భద్రం కర్ణభిః శృణుయామ దేవాః
భద్రం పశ్యేమాక్షభి ర్యజత్రాః,
స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ం సస్తనాభి
ర్వ్యశేమ హి దేవహితం యదాయుః.”

“ప్రభూ ! మా శ్రవణములు సదా మంగళమయము
లగు శబ్దములనే వినుచుండును గాక; మా నయనములు
నిత్యము శుభదృష్టితో శౌచమునే నీక్షించుచుండునుగాక ;
మాజీవితము సజ్జనసేవ యందుఁ గడచునుగాక ! తండ్రీ !
సర్వలోకమాన్య ! ఈ నా వరముల సిద్ధింపఁజేయవా ?

“O Lord, look upon my evil qualities
Thy name O' Lord, is same sightedness
By the touch if thou wilt
Thou canst make me pure
So Lord, look not upon my evil qualities.”

—Sister Nivedita.

“ఓ ప్రభూ ! నీవు నాయందుఁ గల దుర్గుణముల
గణింపకుము. నీవు సంకల్పమాత్రమున నన్ను స్పృశించి పరి
శుద్ధుని గావింప సమర్థుడవు. కావుననే నీవు నా దోషముల
నెన్నకుము తండ్రీ” — సోదరి నివేదిత.

విద్యార్థులారా; మీ రనుదిన మీ చందమున సాయం
సమయమందును, ప్రభాతకాలమందును నిర్మలంబగు ప్రదేశ
మున నిమిలితనేత్రులయి, నిశ్చలహృదయులయి కరుణాసిం
ధువగు సర్వేశ్వరుని ప్రగాఢానుతాపపూర్వకముగఁ బ్రార్థిం
తురేని యపూర్వమగు నాత్మబలమును, మనశ్శాంతిని,
తుష్టిని, పుష్టినిబడసి శుద్ధాంతఃకరణులయి, నిర్మలచాఽత్రులై,
లోకోపకారసారీణులయి పుణ్యపురుషులయి, ధన్యులుకాఁ
గలుగుదురు. శ్రీశంకరుని భక్తిభావోత్పాదకమగు నీమేలు
కొలుపుతోఁ బ్రార్థనవిషయమును ముగించెదను:—

“భజగోవిందం భజగోవిందం భజగోవిందం మూఢమతే
సంప్రాప్తే సన్నిహితే కాలే నహి నహి రక్షతి దుకృష్టోకరణే.

వేమన వంశాయత్ర
 గంధారియం,
 తలప్రాలు :: శ్లోకము ద వ ప్ర క రణ ము

ఆత్మవిశ్వాసము

“True Hope is swift, and flies with swallow's wings,
 kings it makes gods, and meaner creatures kings.

—Shakespeare.

“యథార్థమగు విశ్వాసము కడు వేగము గలది.
 అయ్యది సనుస్తమును గలచించివేయునట్టి పక్షములతో నెగురు
 చుండును. ధరణీపతులు దానికృపచే దేవత లగుదురు. క్షుద్ర
 జీవులు పృథ్వీశు లగుదురు.” —షేక్స్పియరు.

విశ్వమందలి సర్వేశ్వరప్రదత్తములగు సకలసౌభా
 గ్యములతో నాత్మవిశ్వాసమే యక్షయసంపన్నిధి. మనుష్యుఁ
 డీ మహత్తరంబగు పదార్థావలంబనముచే నైహికాముష్మిక
 సౌఖ్యమును సులభముగా సంపాదించసమర్థుఁ డగుచున్నాఁడు.
 ఆత్మవిశ్వాసము పరమపవిత్రంబగు దైవికశక్తి. ఇయ్యది
 సకలస్త్రీపురుషులకు సర్వరసంపాదనార్హమయి యున్నది.
 మనుష్యజాతి ఆత్మవిశ్వాసశూన్యమగునేని క్షణమాత్రకాల
 ముననే నిర్జీవంబగుట నిశ్చయము.

ఆత్మవిశ్వాసవిభూషితుండగు వ్యక్తి తొలుఁదొల్ల
 గర్భదరిదుఁడై యుండియున్నను నిమేషమాత్రకాలంబున
 సకల సామాన్యజాతిపతి యగు ననుటయం దేమాత్ర

మతిశయోక్తి కానరాదు. ఆంగ్లకవి సార్వభౌముఁడు నచిం
చినరీతి క్షుద్రజీవులే నరనాథులు కాఁగలిగినపుడు సామాన్య
బుద్ధివివేకసంపన్నులగు మనుష్యులు మహాత్ములగుటయం
దాశ్చర్యము లేదు.

అచంచలములగు మహాత్తుంగభూధరముల నయిన
జలింపఁజేయఁగల మహద్భుతమగు శక్తి షడాక్షరాన్వితమగు
నీ యాత్మవిశ్వాసమునందే కలదనుటలో నబ్బురమేమియు
లేదు విశ్వముయొక్క బలవ తరములును, పరమప్రయోజన
కరములును, మానవజీవితశ్రేయస్కరములును నగు సమస్తా
న్యాన్యశక్తులీ యాత్మవిశ్వాసమునుండియే యున్భవించుచు
న్నవి. సాధారణముగా సామాన్యమానవులకును, మహాపుగు
షులకును మధ్య వెలయు భేదమున కీ యాత్మవిశ్వాసమే
కారణ భూతమయినది. ఆత్మవిశ్వాససంపన్నునికింటే నధిక
భాగ్యవంతుఁడును, ఆత్మవిశ్వాసదూరునికిన్న మిన్నయగు
దరిద్రుఁడును వసుంధరాతలమం దెచ్చోటను లేడనుట
తథ్యము.

ఎంతటి ఘనకార్యమునయిన మనుష్యుఁడు తనయాత్మ
యందు విశ్వాసము గలవాఁడగునేని నిస్సందేహముగ
సాధించి సిద్ధినంద సమర్థుఁడగుచున్నాఁడు. బహుకిష్టసాధ్యం
బగు నొక కార్యమును నిర్వహింపవలసివచ్చినపుడు మను
ష్యుఁడు సందేహింపక, భయముఁజెడక, సుస్థిరహృదయుఁ
డయి 'నేనీ కార్యమును సులభముగా సాధించఁగలను' అను
ధీరభావముతో ముందంజవేయుచో వానికి ర్తవ్యపథ మవ
శ్యము పరిష్కృతమయి సుఖసంపన్నము కాఁగలదు. అప్పు

డతనికిఁ దత్కర్మయొక్క సత్ఫలము సులభముగా హస్త
గతమగును.

ఆత్మవిశ్వాస సంపన్నుఁడు కర్మయోగి యనఁబడు
చున్నాఁడు. కర్మయోగి కిలాతలంబున వానిసంకల్పమార్గము
నకుఁ బ్రతిబంధకములఁ గల్పించు శక్తు లుండుట యసం
భవము.

“న దైవమపి సంచిన్త్య త్యజే దుద్యోగ మాత్మనః,
అనుద్యోగేన తైలాని తిలేభ్యోనాపుమర్హతి.”
ఉద్యోగినం పురుషసింహ ముపైతి లక్ష్మీ
రైవేన దేయ మితి కాపురుషా వదంతి
దైవం నిహత్య కురు పౌరుష మాత్మ శక్త్యా
యత్నే కృతే యది న సిద్ధ్యతి కోత్ర దోషః?”

—నీతిశిక్ష.

“యువకుడా! అదృష్టముపైఁగల నమ్మికచే నుద్యో
గమును విడిచిపుచ్చకుము. నిరుద్యోగముచేఁ దిలములనుండి
తైలమును బడయుట సంభవించునా? ఉద్యోగనిరతుండగు
పురుషసింహమునకు లక్ష్మీ సులభముగా లభించుచున్నయది.
అదృష్టమును నిత్యము భీరువులే సంస్కరించుచుందురు.
అదృష్టము నణఁగఁద్రొక్కి- పురుషార్థ మొనరించుము.
యత్నించినను కార్యము సిద్ధింపనిచో దోష మెవరిది?”

నీతిశిక్షయొక్క యీ వాక్యము లెట్టిసితియందును
మనుష్యుఁడు ధైర్యశైల్యోత్సాహముల బహిష్కరింపరాదని
బోధఁ జేయుచున్నది. ఆంగ్లభాష నభ్యసించిన యువజనులు
తమ పాఠపుస్తకముల ‘రాబర్టు బ్రూసు — సాలీఁడు’ కథచే

లభించు నీతిచే ప్రయత్నమే, సాహసమే లక్ష్యయని గ్రహింపఁగలరు.

ప్రకృతి సదా కర్మయోగియొక్కయడుగులకు మడుగు లొత్తుచుండును. కర్మయోగతత్పరుఁడు పరాత్పరుని ప్రియ నందనుఁడు. అట్లుగూట వాని కసాధ్యంబగు కార్యమేదియు భూనుండలమునఁ దటస్థింపనేరదు. ఆత్మవిశ్వాసపరిమాణ ము ననుసరించియే ఫలమునయిత ముండుననుట నిర్వివా దాంశము. అధికమగు నాత్మవిశ్వాసముచే జెన్నొంగువ్యక్తి యపూర్వములగు ఘనకార్యముల సాధించుటయందు వెను కాడ నొల్లఁడు.

ఆత్మవిశ్వాసశూన్యుఁడగు దుర్బుఁడు కార్యభీరు వయి, శక్తియుతుఁడై యుండును నిజాత్మనికాసహంతకుఁ డగు యెట్టి సామాన్యకార్యములనయిన సాధింపలేని భ్రష్టుఁ డును, హింనును నగుటయం దేమియు నాశ్చర్యము లేదు. ఆత్మవిశ్వాసశూన్యతచే మానవునకుఁ గర్తవ్యపథమునఁ బ్రతి పదమందును సందేహములవై సందేహములు కలు గుచు, వాని కార్యకరణశక్తిని క్షీణింపఁజేసి వేయుచుండఁ గలవు.

తత్కారణమున వానిహృదయ మనుక్షణము దుర్బల మయి, అసఫలతకుసుస్వాగతియు నొసంగుచుండగలదు. ఆత్మ విశ్వాసశూన్యుఁడు జీవస్మృతుఁడు. నిరంతరాపజయాపమాన పరాభవములే వాని కవశ్యభోక్తవ్యములగు సంపదలు.

“When I take the honour of a thing once

I am like your tailor's needle I go through”

—Ben-Janson.

“నే నొక పదార్థమును ఘనమని గ్రహించినపుడు దర్జీవాని సూదివలె దానిలో దూరుట కేని సందేహపడు వాడను గాను.”

—బెన్ జాన్సను.

అనగా నొక విషయమును మనము ప్రశస్తమని గ్రహించినపుడు తత్సంపాదనమునకయి యావచ్చు కిని విని యోగించుట పరమధర్మము. అట్టిసందర్భములం దేమాత్రమును శంకింపరాదు. ఆత్మవిశ్వాసముచే నా ప్రశస్తమగు పదార్థ మెచ్చోట నున్నను సాధించుటకు సమస్తవిధములఁ గట్టిపద్ధులమగు యుండవలయును. ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుఁ డగు వ్యక్తికిఁ గర్తవ్యమార్గమందలి తీక్షణములగు కంటకములు వికసితకోమల ప్రసూనములవలెఁ గానరాఁగలవు.

మండుటెండవ్వానికి రేయెండ యగును. ఎట్టిభయంకర కష్టనిష్ఠుకము లయినను వానికి సౌఖ్యానందదాయకములు గనే తోచుచుండఁగలవు. ఆత్మవిశ్వాస బలసంపన్నుఁడు విషమును సయిత మమృతమని పరిగ్రహించు భయపడ నాతటి ధీరుడఁయి యుండును. ఆత్మవిశ్వాసముచే కార్యసాధనోన్ముఖుఁడగు మనుష్యుఁడు కార్యభారమునుగూర్చియు, తద్భయంకర దుస్థితినిగూర్చియు, కాఠిన్యమునుగురించియుఁ బ్రసంగించుచుండు కార్యభీరువులను, నిరుత్సాహయుతులను మఱచియుఁ జెంతఁ జేరనీచురాదు.

మనుష్యులమగు మనమెపుడును నూతనోత్సాహమును, నవీనోద్రేకమును, నవ్యకార్మికస్ఫూర్తిని దృఢమగు నాత్మవిశ్వాసముచే నార్జించుచు నీశ్వరసృష్టియొక్క విశాల

మగుకర్మక్షేత్రమందు వెనుదిరిగి చూడకయే ముందడుగిడు చుండవలయును. ఇట్లొనరింతుమేని సమస్తసందర్భములందు విజయలక్ష్మి మన పరిచారికవలె వెంటాడుచు మన పాద సాన్నిధ్య మహాభాగ్యము నంద దీనాతిదీనయయి వచ్చు చుండఁగలదు.

ఆత్మవిశ్వాసదూరులగు ప్రమత్తులయొక్కయు, అల సులయొక్కయు, నిరుద్యోగుల యొక్కయు దుస్సాంగత్యము నను, వారి నిరాశాభావద్యోతకములగు నింద్యప్రసంగశ్రవణమునను కర్మయోగ సాధకుని హృదయ వికాసము క్రమ క్రమముగా నశించిపోవు చుండఁగలదు. ఆత్మవిశ్వాసముచే మశకము దంతావళ మగుననియు, అవిశ్వాసముచే గజమే మశకము కావలసి వచ్చుననియు మహాపురుషులు సిద్ధాంతీకరించి యున్నారు.

నేటి పర్యంత మీ విశాలవిశ్వవలయమున జననమంది యద్భుతోత్తమ మహాకార్యములఁ గావించి, తమ యశః కాయములఁ జిరస్థాయిగ భువి నెలకొల్పి పరమపదించి యున్న మహాపురుషులెల్లరు కేవల మీ యాత్మవిశ్వాస మునే తనుజీవిత సర్వస్వముగ భావించియుండిరి. వారు తమ యుపన్యాసముల మూలమునఁ దమజీవితానుభవమును లోక మునకుఁ జాటుచు నాత్మవిశ్వాసమే మానవజీవితాభ్యుదయ మున కుత్తమముగ సత్సాధన మని నొక్కి వక్కాణించి యున్నారు.

దూరదృష్టిలేని మూఢులు త్రిపుండ్రకముల ధరించి 'విష్ణు ర్నారాయణః కృష్ణో' యని స్మరించుచుండువారలే

వైష్ణవులు లేక భాగవతులని భావించువిధంబుననే 'నేను భూపాలుఁడ నగుదునుగాక ! కాళిదాసుని శాసించువాఁడ నగుదునుగాక' యని కోరుకొనుచు, దత్తదుచితకర్మానుష్ఠానమునకు గడంగనిచో వారి భావములు వ్రజసమానములగు సత్సంకల్పములని భావింపఁబడక పేరాసలుగనే పరిగణింపఁబడఁగలవు.

భక్తి కాత్మ సంస్కరణము మూలమయినటుల నాత్మ విశ్వాసమునకు ముఖ్యలక్షణ మవక్రమంబగు కర్మయోగ ద్రధిమయే. ఆచరణ శూన్యములగు సంకల్పము లెంతటి మహోన్నతములయినను మానవుని కేవిధముగను శ్రేయస్కరములు కానేరవు. ఆచరణపూర్వకమును, ఆత్మవిశ్వాస పురస్సరమును నగు కర్మయోగము నవలంబించువాని కిలా తలంబున లభింపనివస్తు వేది ?

“నాత్యుచ్చశిఖరో మేరు ర్నాతి న చరసాతలం,
వ్యవసాయద్వితీయానాం నాప్యపారో మహోదధిః.”

“ఉద్యోగికి మేరుతుల్యమగు సమున్నతభూధరము ఉన్నతపదార్థముగ గోచరింపదు. రసాతలమయిన నతని కగాధముగ నుండఁజాలదు. సంపూర్ణమగు ధ్యానముతోఁ గృషి సంపూర్ణవానికి జలధి యపారముగ నుండనేరదు.”

ఆత్మవిశ్వాసరహితుఁడగు వ్యక్తి యేకాలమందును, ఏ రాష్ట్రమందును సఫలజీవనుఁడయి యుండలేదు. ప్రపంచమందలి సమస్తదేశములయొక్క భూత వర్తమానకాలకాల మహాపురుషుల జీవితచారిత్రముల శ్రద్ధతో, బఠింతుమేని వారి యశాన్నత్యమునకును, సామాన్యమానవాతీతము

ములగు లోకోత్తరకార్యములకును మూల మాతృవిశ్వాసమే యని సువ్యక్తము కాగలదు.

అధునాతనప్రపంచమందలి యావదాదర్శనానవులు తమ జీవితములతో నాత్మవిశ్వాసము నేరీతి సమన్వయ మొనరించుకొని యున్నారో విచారింపుడు. ఆత్మవిశ్వాసముచే రోగగ్రస్తుడు తన వ్యాధిని నిర్మూలించు కొనగలడు; దరిద్రుడు తన దారిద్ర్యమును బాపుకొన సమర్థుడగును; పామగుఁ డపారపాండిత్యమును సంపాదింప నర్హుడగును.

ఆత్మవిశ్వాసముచే మనుష్యుడు వాంఛితపదార్థముల నెల్ల సులభముగాఁ బడయఁ గలుగుచున్నాడు. ఏ మానవుఁ డయినను గ్రమక్రమముగా నాత్మవిశ్వాస మనుస్వర్గీయనుహతస్సంపదను బడయ యాత్నించుకొలదియు ధీరుఁడయి యపూర్వసాహసపూర్వకములగు కార్యములొనరించుచు లోకపూజ్యుఁడయి సుఖింపఁగలడు.

ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుఁ డవక్రపరాక్రమోపేతుండగు వీరకేసరి యగుటచేఁ బ్రపంచమంతయు నేకీభవించి తన్నుఁ బరిహసించుచున్నను, నిందించుచున్నను, పరిత్యజింపనున్నను, ప్రాణమిత్రులనేకులు భయంకర శత్రువులయి కార్యావరోధములఁ గల్పించుచున్నను, తన దుస్సాహసమునకయి, స్వకుటుంబ సభ్యులే కుపితులయి తన్ను నిరసించుచున్నను, అంతమున కఖిలమున కధినాయకుండగు సర్వేశ్వరుఁడే విరుద్ధమయి యున్నటులఁ దోచినను దన కర్తవ్యపథమునుండి యీషణ్మాత్రమయిన జలింపక మహాధైర్యస్థైర్యములతోఁ

బ్రాహ్మణులను సాధించి, విజయలక్ష్మీ కోమల కరపల్లవ గ్రహణ మొనర్చియే తీరును.

ఎన్ని యవరోధములు, దూషణములు, నిరసనములు, నిష్ఠురములు, విపత్పరంపరలు తటస్థించినను బట్టినపట్టు వీడక కార్యసాఫల్యము నందనోచిత యాయాత్మవిశ్వాససంపన్నుండగు వీరవరేణ్యుని సమస్తలోకము హృదయపూర్వకముగా నభినందింప గలదు. సమస్తమానపు లవ్వాని ధీరవీరచరిత్రమున కచ్చేరువొంది, విస్మయ విస్ఫూరితనేత్రులయి వాని దేవతామూర్తి నవలొకించుచు నాత్మవిశ్వాస మాహాత్మ్యమును వేనోళ్ళ బొగడుచు నా విశ్వాససంపన్నునిపై గుసుమముల వర్షింపజేయగలరు.

ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుడు భగవత్పదార్థమగు నాత్మయొక్క ప్రభావముచే మహత్తరకార్యముల సాధించి, వాని సత్ఫలప్రాప్తిచే స్యయముగా సౌఖ్యానందాంబుధి నోలలాడుటయే కాక మనుష్య ప్రపంచమంతటికి నాత్మోన్నతికరమగు గుణపాఠమును నేర్పి పరోపకార పరిత్రుడును విఖ్యాతికల బాత్రుడయి, మూర్తిభవించిన మనుష్యత్వమున . కాదర్శ ప్రాయుడయి, భగవద్దత్తును నాత్మను సముచితముగ సన్మానించినందులకయి పరమాత్ముని దృష్టియందున్నతస్థానము నలంకరింపగలుగుచున్నాడు.

ఆత్మవిశ్వాసయుక్తునకు భూమండలమునం దెవ్వరితోడనీడయు లేకున్నను, మఱి యెవ్వారు చేదోడు వాదోడుగా నుండకపోయినను, వానికి వాని యుదారములగు భావనలే - అపూర్వములగు కల్పనలే - పరాక్రమ స్ఫూర్తిచే

నుద్దీపితములగు దృఢసంకల్పములే మూర్తిమంతములయి
మిత్రులనలెఁ గర్తవ్యపథమున సాక్షాత్కరించి, తోడ్పడి,
వాని కర్మయోగశక్తి నినుమడింపఁజేయుచుఁ బరిశ్రమక్లాంతి
నుపశమింపఁజేయుఁ గడంగుచుండఁగలవు.

యవకుఁడా ! నీవు సయిత మాత్మ విశ్వాసమువంటి
దైవికసంపత్తిని నీదిగాఁ జేసికొనఁ ద్వరపడుము. నీహృదయ
మునం దచంచలమగు విశ్వాసోదయమైనంతనే నీ హృదయ
మపూర్వ సాహసోద్రిక్తమయి కార్యోన్ముఖము కాఁగలదు
లేలెమ్మా. సత్యము కర్మయోగివై విశ్వాస పూర్వకముగా
సకలధర్మముల నిర్వహింప నుద్యుక్తుడవై సాధించి ధన్య
తను గాంచుము. నీహితము నపేక్షించు కవికుమారు లెట్లుప
దేశించుచున్నారో శ్రద్ధతో నాలించుము.

“That which we are we are

One equal temper of heroic hearts

Made weak by time and fate, but strong in will

To strive, to seek, to find and not to yield”

—Tennyson.

“యవకులారా ! మనమెల్లరము సమాన వీరరస
పూరిత హృదయుల మయి యుండియుఁ గాలప్రభావమునను
కర్మ పరిపాకంబునను దుర్బలస్థితిని సూచించు దశయందే
యున్నారము. అదియే మనస్థితి. కాని మనము దృఢసంకల్ప
చిత్తులమయి ఉద్యమించుటకును, అన్వేషించుటకును, సత్య
మును గ్రహించుటకును, సాసిద్ధులమయియున్నారమనియు,
లోబడుటకు మాత్రము కాదనియు మనము గుర్తింపక
యున్నారము.

—టెన్నిసను.

ఆత్మవిశ్వాసమునకును, సఫలమనోరథత్వమునకును నవినాభావసంబంధ మనాదిసిద్ధమయియున్నది. ఆత్మవిశ్వాస మను నమూల్యపదార్థమే సృష్టియొక్క ఘనీభూతమగు సార మయి మహాపురుషులయందు దావిర్భవించి, వారిచే మహత్త రములగు నద్భుతకార్యములఁ గావింపఁజేయుచు నిద్రావస్థ యందుఁడు విశ్వహృదయమును మేల్కొలుపుచుండును.

ఆత్మవిశ్వాసశూన్యులయి నేటివఱ కిలపై జన్మించి యున్న మహాత్ము లెల్లరు భీరువులేయయి యుండినచో నీ సరికి సృష్టిప్రాథమికావస్థయొక్క సంకీర్ణ వాతావరణమునుండి వెలువడ నేరనిదయి రసాతలోన్ముఖమయి యుండేడిది.

ఉత్తమ మానవులందు గోచరించు ప్రకాశవికాసము లకు హేతు వాత్మ విశ్వాసమేకాని వేటొందుకాదు. మాన వుని నసభ్యతావస్థనుండి నాగరకదశకుఁ దెచ్చున దీయాత్మ విశ్వాసమను మహాత్కృష్ట జీవిత సంస్కరణసాధనమే యని గ్రహింపుఁడు.

మనంతట మన మేదియో యొక కార్యసంబంధమగు సాఫల్యమును వాంఛింపనిదే, తద్విజయమునకుఁ దగుయోగ్య తను సంపాదింపనిదే ప్రపంచమందలి యేశక్తియు మనల నుద్ధరింపఁజాల దనుట రూఢి. సఫలమనోరథుల మగుటకుఁ బూర్వము మనము వ్రజసమానమగు నాత్మవిశ్వాసమను నభేద్యకవచమును ధరింపకయే కర్తవ్యసంగ్రామరంగమునం దొదవు వివిధములగు నపరోధములను దూరమొనరించి, శత్రువులఁ బరాభూతులఁ గావించి విజయమును సామాజ్య మును సంపాదింపఁ జాలము. కేవల మదృష్టముచే నెట్టి సామాన్యకార్యమును సఫలీభూతము కానేరదు.

“యథా హ్యేకేన చక్రేణ రథస్య చ గతి ర్భవేత్
ఏవం పురుషకారేణ వినా దైవం న సిద్ధ్యతి.”

—నీతిశిక్ష.

“ఒంటిచక్రముతో రథము నడువఁజాలని విధంబుననే పురుషకారములేనిదే భాగ్యము(దైవానుగ్రహము)ను సిద్ధింప నేరదు.”

విశ్వమందలి ప్రతికార్యమున కొక నిబంధనము సృష్ట్యాదియందే యేర్పడియున్నది. సాహసపూర్వకముగఁ దన్ని బంధనమును బాలించుటవలననే కార్యము సులభముగా సాధింపబడుచున్నది. ప్రతికార్యమున కొక కారణమునయి తము కలదు. ఆ కారణమును గార్యమంతటి పరిమాణమందే వెలయుచుండును. ఇందువలన మహా తరంబగు విజయోపలబ్ధి యపూర్వములగు విశ్వాసాశాదృథ సంకల్పములమీఁదనే యాధారపడి యున్నదనుట వాస్తవము.

మనచెంత నెన్ని సద్గుణములు కుచ్చలుతిప్పలై పడి యున్నను, మన మెంతటి విద్వద్వరేణ్యులనుయి యున్నను, మన మెట్టి సద్వర్తనాసః శోభితులమయి యున్నను నాత్మ విశ్వాసము లేనిదే విజయలక్ష్మి మనల సరింపనేరదు. విజయ లక్ష్మియొక్క హృదయము పాపాణ సదృశమైనది. అయ్యది దయను, కరుణను నెఱుంగదు. వినయ విధేయతాపూర్వక మగు విన్నపముచేతను, జోహారు లొసంగుటవలనను విజయ లక్ష్మి మనలఁ గనికరించి వరింపఁజాలదు.

ఏ మానవుఁ డాత్మవిశ్వాస పరిపూర్ణ హృదయుఁడయి వీరచూడామణివలె సాహసమును ఖడ్గమును హస్తమున ధరించి కర్మసంగ్రామక్షేత్రమున లంఘించి భయంకరముగ నాకృపా

ణమును ఝళిపించునో, విజయలక్ష్మి వానికి భయప్రకంపిత చిత్తయయి సాష్టాంగదండప్రణామంబాచరించి వానితోడి నెయ్యమున కియ్యకొనును.

“విశుద్ధహృదయముకంటె దృఢమగు కవచము మనుష్యుని సంరక్షింపఁ జాలదు. న్యాయమునిమిత్తము పోరాడు న్యక్తి సంగ్రామోచితములగు పరికరములఁ గలిగియుండని వాఁడై నప్పటికిని భద్రకవచధారినలె సురక్షితముగా నుండఁ గలఁడు. అన్యాయముచే దూషితమయినట్టి వివేకధురీణుఁడు వివిధాస్త్రములచే సుసజ్జతుఁడయి యుండియు రక్షింపఁబడఁ జాలఁడు.

అవివేక మొక భయంకరమగు పదార్థము. ఇది మనుష్యుని భీరువు నొనరించును. శపథస్వీకారమునుండి విచలితుని గావించును. లజ్జాజనకమగు కార్యమునకుఁ బ్రోత్సాహ మొసంగును. ఎవ్వఁడు సాహసముచే నవివేకమును ఖండించివేయునో, వాఁడు నిర్దోషియగుటచే నాత్మబలసాహసములందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠుఁడయి సకలాభీష్టసిద్ధుఁడు కాఁగలుగుచున్నాఁడు. అవివేకమే మానవుని యాత్మవిశ్వాస వినాశనమునకు ముఖ్యకారణము.” —షేక్స్పియరు.

“మనుష్యుఁడు పవిత్రహృదయుఁడయి, సదుద్దేశ్యముతో సాహసించి యెట్టి ఘనకార్యాచరణ భారమునయిన నిజశీర్షమున నహించి, ఆత్మవిశ్వాసముచే దానిని విడవక సాధించుచున్న వానికిఁ బుణ్యాత్ములే కాదు, దేవతలును సాయమొనరింతురు.” —లార్డు బేకను.

“రోషులును, పాపచిత్తులును దమ్ము వెంటాడు శత్రువులు లేకపోయినను బిటికిపండలవలెఁ గర్మక్షేత్రమును

వీక్షించి పిక్కబలమును జూపుచుందురు. నిర్దోషులు, పుణ్యాత్ములు తమ్ము భయంకరశాత్రులు వెంబడించుచున్నను, సద్వివేక జన్యమగు నాత్మవిశ్వాసము తమయందధికముగా వెలయుచుండుటచే సింహములవలె గర్జించుచు రిపుల నిరించి, తమ పవిత్రధర్మ పథముయొక్క ప్రతిబంధకముల చెల్ల విధ్వంసమొనరించి వేయుదురు. అంతరంగశుద్ధికిని, వివేకమునకును, ఆత్మవిశ్వాసముతోఁ బ్రగాఢమగు సంబంధమే కలదు. —బై బిలు.

యథార్థమగు విజయమునంద నభిలషించువ్యక్తి కేవల కల్పనా ప్రపంచవిహారమాత్రంబున సంతృప్తిఁజెందక, ఆత్మవిశ్వాసవారము నభ్యసించు చుండవలయును. ఎట్టి ఘన కార్యముతనమోల నిలిచినను, ఈమహాకార్యము నవశ్యము నేను సాధింతునుగాకయని తలపోసి చానుజుడు తన్నిర్వహణమున కుపక్రమించుచో వానిచే నాకార్యము తప్పక సఫలీభూతము గావింపఁ బడఁగలదు.

ఏ మనుజుడు సామర్థ్యసంపన్నుడై యుండియు నాచే నీ కార్య మొనరింపఁబడఁజాలదను నవిశ్వాసమునకుఁ బాల్పడునో, వానిచే నవశ్య మా కార్యము గట్టెక్క నేరదు దృఢ బావనావిశ్వాససంకల్పముల ననుసరించియే ఫలాఫలములు ప్రాప్తించుచుండుటయుఁగలదు. ఆత్మవిశ్వాసముచేమూకుఁ గువాచాఁలును కాఁగా పంగువు పర్వతముల లంఘించు నంతటి సమర్థుఁడు కాఁగలఁడు.

ఆత్మవిశ్వాసప్రభావముచే నెంతటి వృద్ధుఁడయినను గొండలఁ బిండిగఁ గొట్టఁగలఁడు. ఆత్మవిశ్వాస రాహిత్య

ముచే నెంతటి ఘనుడయినను, వీరుడగునను, విద్యవ్యరుడయినను, కూర్చుండిన స్థలమునుండి కాలుఁ గనల్పలేనట్టి హీను డగుచున్నాఁడు. ఈ నియమము సార్వదేశికము సార్వకాలికము.

ప్రజాసామాన్యము మనల నెంత పరిహసించినను, వాయుహర్ష్యచిర్మాతలని యెగతాళిసలుపుచున్నను మనము లోకముయొక్క వ్యర్థములగు హాస్యపరిహాసదూషణ తిరస్కారనిరసనములఁ బాటింపక కర్మపథమున ముందడుగిడుచున్నచో స్వల్పకాలమందే వాయుఘండలమున భవనములనే నిర్మింపఁగలవారలమయి, ప్రపంచమునకుఁ దలవంపుఁ గలుగఁజేయ సమర్థుల మగుదుము.

మనయందు మనకే నమ్మిక లేనియెడల మన మింక నిలాతలంబునఁ జేయఁగలుగున దేమున్నది? మనయాత్మయందు మనకు విశ్వాసము లేకుండుట యన మనల మనము విధ్వంసమొనరించుకొనుటయే యని గుర్రెఱుంగుడు. ఆత్మ విశ్వాసము నశించిన కొలఁదియు మానవుని దైహికాత్మిక శక్తులన్నియుఁ గ్రమక్రమముగ క్షీణించి వాని నొకజడమగు మృణ్మయమూర్తిని గావించివైచును. మన ధనధాన్యాదికములు నశించుచున్నను, జీవితసర్వస్వము స్తమింపనున్నను శాశ్వతమును, బ్రహ్మానంద సంధాయకమును, సకలసౌభాగ్య ప్రదాయకమును నగు నాత్మ విశ్వాస మనియెడి దైవిక సంపత్తినుండి చేతులు కడుగు కొనరాదు.

ఆత్మవిశ్వాసముచేఁ గార్యసాధకుఁడు — కర్మయోగి యెట్టి విషమస్థితిని గాంచియు నీషణ్మాత్రమయిన విచలి

తుఁడు కాఁజాలడు. ఆతఁడు సదా యచలుఁడయి సచుస్త
ముచు సహించుచుఁ గర్మనాచరించుచు గమ్యస్థానమును
జేరుటకయి యనేక విధముల యత్నించుచుండును. అట్టి
కర్మయోగ పరాయణత్వమునే యువకులు నేడు పడయవలసి
యున్నది. ఆత్మవిశ్వాసయుతుఁడగు కర్మవీరుఁ డెట్టివాఁడయి
యుండవలయునో తిలకింపుఁడు: ---

“క్వచిత్ప్రథీశయ్యః క్వచిదపిచ పర్యంకశయనః
క్వచి చ్ఛాకాహారః క్వచిదపిచ శాల్వోదనరుచిః,
క్వచిత్కంఠాధారీ క్వచిదపిచ దివ్యాంబరధరో
మనస్వీ కార్యార్థీ న గణయతి దుఃఖం న చ సుఖం.”

మ॥ ఒక-చో నేలనుబవ్వళించు నొక-చో ♦ నొప్పారుఁ బూసెజ్జపై
నొక-చో శాకములారగించునొక-చో ♦ నుత్కృష్టశాల్వోదనం
బొక-చోఁ బొంతధరించునొక్కొకతఱిన్ ♦ యోగ్యాంబరశ్రేణిలె
క్కకురానీయఁడు కార్యసాధకుఁడు దుఃఖంబున్ సుఖంబున్
మదిన్”

—భర్తృహరి.

ఒక్కసారి చలించినయాత్మవిశ్వాసమును దిరిగి సంపా
దింపవచ్చునుగాని కర మది కష్టసాధ్యము. ఆత్మవిశ్వాస
మొక గాఢపెంకువంటిది. పగిలిన దాని నతుకుట సులభ
సాధ్యముకాదు. ఆత్మవిశ్వాసప్రయోజనమును గుర్రెఱుంగని
మనుష్యుఁ డీ వసుంధరపై జీవించుట వ్యర్థము. మనముస్వయ
ముగా నాత్మవిశ్వాసము నాధారముగాఁ జేసికొని కర్మ
క్షేత్రమున లంఘించి సఫలత నంది ధన్యులమగుచున్న మన
సాటి సహోదరులెల్లరు సులభముగ ననుసరించి, స్వీయ

జీవితముల సంస్కరించుకొని తమ జన్మను సార్థక మొనరించు కొనగలరు.

ఒకతూరి సైనికుఁ డొకఁడు లేఖ నొకదానిని గై కొని మహావీరుఁడగు నెపోలియను చక్రవర్తిదండ కరిగెను. ఆ యోధుఁ డేదో యొక యవసరకార్యమువై దనస్వామిచే వీర శ్రేష్ఠుఁడగు నెపోలియనుచెంత కరుగ నియమితుఁడగుటచే దనసైంధవమును వాయుచునోవేగంబులఁ బర్వెత్తించుకొని వచ్చెను. అశ్వారోహి నెపోలియను నివసించు స్థలమును సమీపించి, ఆలేఖ నా వీరవతంసుని చేతికందించుటయే తడవుగా వాని యశ్వము నేల కొరిగి యసువులఁ బాసెను.

నెపోలియ నాలేఖ నవలోకించి, అందలి రహస్యముల నెల్ల గ్రహించి, దాని కుచితమగు ప్రత్యుత్తరము లిఖించి యా భటుని కొసంగి యతనిని దనసైంధవము నధిరోహించి తత్క్షణమే వాయువేగమునఁ బోయి యా కన్మును దన స్వామి కందింప నాజ్ఞాపించెను.

అంతట నా సైనికుఁ డాయుత్తమాశ్వమును పడేపడే వీక్షించుచు మహావీరుని సంబోధించి యిట్లుత్తర మొసంగెను.

“మహాప్రభూ ! నే నీవాజిరాజము నధిరోహింప నర్హుఁ డను గాను. తమవంటి సకలలోకపూజ్యులుగు రాజసింహము లధిరోహింపఁదగు నీయుత్తమాశ్వమును నావంటి సామాన్యుఁ డగు సైనికుఁ డారోహించుటకంటె దుష్టసాహసము మఱేమి కలదు? మహాప్రభూ ! నాకుఁ దగిన యశ్వము లేకున్న దేవరయాజ్ఞను గాలినడకనే పోయి నిర్వహిం చెదను.”

పై నికుని ప్రత్యుత్తరము నాలకించి నెపోలియను చిరు నగవుతో “వీరుడా! ప్రాంసు దేశీయపై నికుని యోగ్యతను మించినట్టి పదార్థమునయిత మొక టీ విశ్వమందుఁ గలదా? అయ్యో! ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుడవగు నీవు మనుష్యత్వ మెంత మహోత్కృష్టమయినదియో గ్రహింపలేక పోయి తివా?” అని వచించెను.

ప్రపంచమంతయు ప్రాంసు దేశీయుడగు యోధుని వలెనే మనయందుఁ గల శక్తిసామర్థ్యముల గుర్తింపలేక, అయోగ్యతనే పెల్లడించుకొనుచున్నది. ఆత్మనొక ఊద్ర వస్తువుగ భావించునట్టి దుర్బలులతో నేటి ప్రపంచము నిండియున్నది. అల్పజ్ఞులగు నిట్టివారు భువిపై జన్మించి, మానవాకృతియందుండియు సాటిమానవుల యాత్మవిశ్వాస సంజనితమగు ప్రజ్ఞావిశేషమును విలోకించుచుండియు హీనులవలెను, దీనులమాడ్కియు, అనాధుల రీతియు నిత్య దారిద్ర్యమునే జన్మహక్కుగ భావించి, అంధకారమయజీవితములఁ గడపుచున్నారు.

సృష్టియందలి సర్వోత్కృష్టమగునట్టి పదార్థమును భోగింపఁ దన్ననర్హునిగా భావించునట్టి యీక్షణమందలి సామాన్యవ్యక్తియే, ఆత్మవిశ్వాస ప్రభావప్రేరితుడయి, కర్తవ్యానుష్ఠానముచకుఁ గడంగి, అత్యుత్తముడయి, సుప్రసిద్ధుడయి, అమూల్యములగు సమున్నత సౌఖ్యానందముల ననుభవింపఁ గలుగుటయం దాశ్చర్యము లేదు.

జడమతుల మయి, వివేకశూన్యుల మయి మనల మనమే యల్పులముగను, నీచులముగను భావించుకొనుచు

నిరాశాపీడితుల మగుచున్న మన మేరీతి దేవతాపురుషుల
విధంబున నుత్తమ కార్యముల సాధించి యుత్తమగతుల
నందఁగలము?

“నితరాం నీచోఽస్మీతి త్వం ఖేదం కూప మా కదాపి కృధాః
అత్యంతసరసహృదయో యతః పరేషాం గుణగ్రహతాసి”

—భామినీవిలాసము.

“(అన్యూపదేశము) ఓ కూపమా ! నేను నీచస్థితిలో
నుంటినని విచారించుకొనకుము. నీ వత్యంతసరసము అనఁగా
జలమయమయి యుండి, చేద్రదాళ్ల నందుకొనుచుందువు. ఓ
శిష్యా ! నీవు నిన్నొక్క నీచునిగ భావించుకొని శోకింపకుము.
నీవు స్నేహమయుడవును, అన్యుల గుణములను, ఉపదేశ
ములను గ్రహించువాడవుగను నున్నాడవుకదా !”

గురువుగారు శిష్యునకు బోధించిన యీపద్ధతి మాన
వుఁడు తన్నల్పునిగను, అనాథునిగను లఘువృష్టితోఁ జూచు
కొనరాదను భావమును వెల్లడించుచున్నది. మనుష్యుఁడు
నీచసంకల్పమును గలిగియున్న వాని మానసము సయిత
మట్టిస్థితికే ప్రాపింపఁగలదు. ఒక మనుష్యుఁడు తన్ను సింహ
తుబ్బునిగ భావించుకొనుచు దత్తదుచితక్రియాభ్యాసము
నకుఁ గడంగు చున్నచో నిజముగా వాఁడు కొంత కాలము
నకు సింహమే యగును. తన్నొక గ్రామసింహముగనో,
సృగాలముగనో భావించుకొనుచుండు వ్యక్తి స్వల్పకాల
మందే యట్టిహీనస్థితికిఁ బ్రాపింపఁగలఁడు.

“సంకల్పమూలః కామోవై యజ్ఞాః సంకల్పసంభవాః”

—మనుస్మృతి.

“ఇచ్ఛాసిద్ధికి సంకల్పమే మూలము.”

ఆపూతీం దేవీం సుభగాం పురోదధే చిత్తస్య మాతా.

—అధర్వణవేదము.

“సంకల్పమే చిత్తమునకు మాతవంటిది.”

పైనుదహరించఁబడిన ప్రమాణవాక్యములచే భావనయే మానవోన్నతికిని, అవనతికిని హేతుభూతమగుచున్నదని తేటపడుచున్నది. అల్పమగుభావనయే మనుజు నసమర్థునొనరించును. మానవునియందుఁ గల శక్తులు సర్వవ్యాపకమగు సామర్థ్యముతోఁగూడియున్న మానసమునుండియే యుద్భవము లగుచున్న కతన వాని నెంతగా నయిన నాత్మవిశ్వాసముచే వ్యాపింపఁజేయవచ్చును.

ఆత్మవిశ్వాస ప్రేరితుఁడయి, మనుజుఁ డాత్మీయాభ్యంతరికశక్తుల నుపయోగించుకొనుచున్నకొలఁదియు నవినవీనమగు వికాసమును బడసి, అపూర్వకార్యసాధకములయి, అసమాన సౌఖ్యదామకమగు సాఫల్యము నొడఁగూర్చును. ప్రపంచమందుఁ దమకుఁగల శక్తిసామర్థ్యములయం దర్థభాగమునయిన నుపయోగించుకొనువారు నూటి కిరువురయిన లభించు టిరిది.

ఈశ్వరదత్తములగు శక్తులం దవిశ్వాసమును గలిగి పనికిమాలినవారలయి జీవచ్ఛవములవలె మనుచుండువారల సంఖ్యయే నేడు విశ్వమునం దధికముగాఁ గాననగుచున్నయది. దుష్టుఁడగు రావణాసురుని యసురకృత్యములకుఁ గినిసి, విభీషణునకుఁ దా నాశ్రయ మిచ్చినపుడు రాముఁ డొనరించియున్న ప్రతిజ్ఞావాక్య మాధీరుని యాత్మవిశ్వాసమును జూటుచున్నయది.

“రసాతలం వా ప్రవిశ్యే త్పాతాలంవాపి రావణః
పితామహ సకౌశం వా న మే జీవన్విమోక్ష్యతే.”

“రావణుఁడు రసాతలమున కరిగినను, పాతాళముఁ
జొచ్చినను, బ్రహ్మదేవుని యొద్ద కరిగి డాగినను నేను
వానిని నిర్జింపక వదలను.”

శక్తిసామర్థ్యాతిశయములచే రాణించు చుండియు
నాత్మ విశ్వాసశూన్యతచేఁ దమ్ము శక్తిహీనులుగఁ దలంచు
మూఢమానవు లనుదినము నితాంతానర్హులగుచు నొకానొక
దివసము మనుష్యత్వమునే కోలుపోవుదు రనుట కేమియు
సందియము లేదు. ఇట్టి మానవాధములచే వారి యవనతియే
కాక లోకాభ్యుదయమార్గము సయిత మరికట్టఁబడుచున్న
యది.

తన్నుఁ దా నొక మృణ్మయమూర్తిగఁ దలపోయు
వాఁడు కొంతకాలము గతించినంతనే నిజముగనే చైతన్య
మును దక్కి శిలావినిర్మితంబగు జడపదార్థమేయైపోవును.
వాస్తవ మరయ నయోగ్యత, దుర్బలత, అసమర్థత యను
నీచపదార్థముల మానవులందు సర్వేశ్వరుఁడు సృజించియుండ
లేను. ప్రకృతి సదా మానవు నున్నతజీవిగ మనుటకే
యద్బోధించుచున్నయది.

ఆత్మవిశ్వాసముచే నుచ్చభావములను, సమున్నతా
దర్శములను గలిగియుండు మానవుని జీవిత వాతావరణమం
దలి దుర్బలపరిస్థితులన్నియు సబలములయి వాని ను త
మంబగు నున్నతమార్గానుగామిగ సిద్ధమొనరించియే తీరును.
అనుకూలములగు పరిస్థితు లేర్పడినపిదప విజయము లభించు

టయం దబ్బరములేదు. త న్నొక యోగ్యునిగా భావించు
కొని, నిర్భయచిత్తుడయి యుండు వ్యక్తియొక్క కర్తవ్య
నిర్వహణ సంబంధమగు బాధ్యత సగము తీరిపోయినట్లే
భావింపవచ్చును.

మన మెల్లప్పుడు పరుల యాన్నత్యమును గాంచి,
ఈర్ష్యను వహించుచు వారు భాగ్యవంతులనియు, అదృష్ట
వంతులనియు ఈశ్వర కృపాపాత్రులనియు, మన కట్టి
యోగము కలుగనేరదనియు విచారించుచు నాత్మశక్తిని
లాఘవపరచు దురభ్యాసమున కలవడియున్నారము.

ఈ రీతి నాత్మశక్తుల ప్రభావ మెఱుంగక, ఆత్మ
విశ్వాసశూన్యతచే మన మవ్యానిని జేతులార హత్యగావించి
నిజ దౌర్భాగ్యమునకయి నెత్తి కొట్టుకొనుచున్నారము
భాగ్యా భాగ్యము లాత్మవిశ్వాసముయొక్క కనుసయి లే
యను జ్ఞానము మనకు గలుగునంతవఱకు మన మభివృద్ధి
నందజాలము.

విచారశీలుండును, దృఢప్రతిజ్ఞాపాలకుండును, సీరసం
కల్పచిత్తుండును, ఆత్మవిశ్వాసోపేతుండును నగు వ్యక్తి
సకలలోక సంపూజ్యుడు.

“Who breaks his birth's invidious bar,
And grasps the skirts of happy chance
And treats the blows of circumstances;
And grapples with his evil star.”—Tennyson.

“తన జన్మయొక్క ద్వేషోత్పాదకమగు ప్రతిబంధ
కమును భగ్నమొనరించు నట్టియు, సౌఖ్యముయొక్క యదృ
ష్టమును బంధించివేయునట్టియు, బరిసితులయొక్క ప్రహార

ముల సహించునట్టియు, నిజశనిగ్రహముతో మల్లయుద్ధ మొనరించునట్టియుఁ గర్మయోగి సాహసికుఁడు; ధన్యుడు.”

—తెన్నిసను.

ఆత్మవిశ్వాసముచేఁ గొండలఁ గన్నెత్తిచూచి వానిని బిండిపిండిగఁ గొట్టఁగలనను ధైర్యమును, విశ్వాసమును మది యందు ధరించువాఁడే దేవునిభూమండలమున కంతటికిని కిరీట ములేని సార్వభౌముఁడు. ఎన్ని సంపదలున్న నాత్మవిశ్వాస మొకటి కొఱవడిన వానిజీవితము వ్యర్థమే కాఁగలదు. కర్మ త్రేతమున స్వాభావికముగఁ దటస్థించుచుండు విపత్సరంపరఁ గాంచి, వాని నవలీలగఁ దునిమి వేయునట్టి యాత్మవిశ్వాస యుతున కిలాతలంబున లభింపని పదార్థమే యుండఁజాల దని ఘంటాపథముగ వక్కాణింప వచ్చును.

ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుఁడగు శ్రీరాముఁడు ధీరుఁడయి సకల పౌభాగ్యసంపన్నమగు సామ్రాజ్యమును దృణప్రాయ ముగ విసర్జించి ఘోరారణ్యముల వాస మొనరించుచున్నపుడు శ్రీరామభక్తుఁడగు భరతుఁడేతెంచి యాగ్రహపూర్వకముగ రాజ్యమును స్వీకరింపఁ బ్రార్థింప గంభీరముగ నిట్లు వచించెను.

“లక్ష్మీ శ్చంద్రా దపేయాద్వా హిమవాన్వా హిమం త్యజేత్,
అతీయా త్సగరో వేలాం న ప్రతిజ్ఞా మహం పితుః.”

—వా. రామాయణము.

“చంద్రుఁడు తన లక్ష్మిని విడనాడినను, హిమగిరి హిమమును బాసినను, సముద్రము తనమర్యాద నతిక్ర మించినను నేను పితృజ్ఞాపాలన విముఖుఁడను గా నొల్లను.”

శ్రీరాముని యీ ప్రతిజ్ఞచే నతనిమందుఁ గల యాత్మవిశ్వాసము తెల్లమగుచున్నయది. సఫలవిఫలముల యొక్క భావనలే కర్తవ్యమగుచుంటేనే కార్యానుకూలాననుకూల సామగ్రిగలఁ గొనివచ్చుచుండును. ఆత్మవిశ్వాసబలముగల కర్తవ్యసాఫల్యముముందు బంధుమిత్రతాదులచే లభ్యమగు సాహాయ్యము సాగరమందలిసలిలకణమువలె నుండును.

బాహ్యశక్తికంటె నాంతరికశక్తి యుత్కృష్టమైనది. ఆత్మవిశ్వాస మాంతరికసంపత్తి. మిత్రులసాహాయ్య సంపత్తి బాహ్యమయినది. దృఢవిశ్వాసప్రోక్షమగు కార్యచరణ మభివృద్ధి జెందినకొలదియు మానవాత్మ వికసించుచు మనుజునియోగ్యతను, శక్తినామర్థ్యములను, తేజోబలములను బ్రవర్ధమాన మొనరించును.

మన మొక కార్య మాచరింపఁగడంగుటకుఁ దొలుత మన యావద్విచారశక్తిని, ధ్యానసామర్థ్యమును, సంకల్ప బలమును గేంద్రీకరింపఁ జేసి, ఆచరింపఁబోవు కార్యమందలి యాత్మవిశ్వాసముతోడ సమ్మిశ్రిత మొనరించివేయుట శ్రేయస్కరము. అట్టిచో గర్తయొక్క మనసునందుఁ గార్య సాధకంబగు నొక యపూర్వవిశ్వాసబల మేర్పడి వానియోగ్యతను ద్విగుణితమొనరించివేయును. అట్టిసితియందతఁడెట్టి ఘనకార్యమునయినఁ దృటిమాత్రకాలంబున సాధింప సమర్థుండగును. ఆత్మవిశ్వాసబలముచే మనుష్యుడెట్టి సంకటముల నెదుర్కొనుటకేని శంకింపనొల్లఁడు.

“Be ever bold and brave to face
the puzzles and ready to win the race.”

—Sadhu Vaswani.

“విజ ములక్ష్మీని వరించుటకు సర్వదా ధైర్యసాహసము లతో విపత్తుల డీకొనుటకు సన్నద్ధులమయి యుండవలయును.” — వాస్వానీ పండితుడు.

మానవునియొక్క సమస్త దైహికాత్మికశక్తులవై నాధిపత్యము వహించి దాని యుత్థానపతనములకుఁ గారణ భూతమగున దాత్త విశ్వాసమే. ఆత్మవిశ్వాసమనియెడిచమూ పతి లేనిదే శరీరాత్మచునశ్శక్తులనియెడి భటులు ఘనకార్య మను దుర్గమును భేదింపఁజాలరు. మేల్కొంచినట్టి యాత్మ విశ్వాసము మానవునియం దణఁగి మణఁగియున్న శక్తుల నన్నింటి విజృంభింపఁజేసి సృగాలప్రాయుడగు భీరువును వీర కేశరిగ సిద్ధమొనరించును.

ఆత్మవిశ్వాస ముదయమగుటతోడనే మానవునియం దొకవిధమగు నపూర్వబలసంచారము కాదొడంగును. దాని నెంటనే యభేద్యమగు సాహసమును, దాని పిఱుందనే పర స్పరసాహాయ్యబద్ధములగు బాహ్యభ్యంతరికశక్తులును నుద్దీ పితములయి యథావిధి గార్యధర్మమును నిర్వహించుచుండఁ గలవు. అట్టి స్థితియందు మనుష్యునకు జయాపజయముల సంజేహబాధ కలుగనేరదు.

ఏదోయొకవిధముగ విశ్వమందలి మానవులెల్ల రెవ్వి యో కొన్నికార్యములయందు దత్తచితులై యుండుచున్న టులనే గోచరించుచున్నయది. కాని వానిలో విజయశ్రీని వరించువారి సంఖ్య బహుస్వల్పము. దీనికి ముఖ్యకారణ మధికసంఖ్యాకు లాత్మవిశ్వాసమును విస్మరించుటయు, అద్దా నిని యథోచితముగ నాదరింపకుండుటయే సుఁక్షీ !

విజయసంపాదనమే జీవితపరమావధియని త్రికరణంబుల విశ్వసించి తత్త్వాప్తివిషయమున దృఢనిశ్చయమును, స్థిరసంకల్పమును గలిగియుండువాని కీభూతలమున నసాధ్యమగు కార్యమే లేకుండఁబోవును. కాని, నేటి మానవుఁడై హికభోగవిలాసప్రియుఁడయి, విషయలంపటుఁడయి, జీవితాదర్శమహోత్తుంగ పర్వతమునుండి భూతలపతితుఁడయి, ఆత్మజ్ఞానబలస్థైర్యవిశ్వాసముల జూత్తిగా విస్మరించి భ్రష్టుఁడయి పోవుచున్నాడు. దౌర్భాగ్యము, దారిద్ర్యము, నిరంతరదుఃఖము, నిగుత్సాహము, అసహనము, వ్యర్థక్రోధము. మొదలగునవియే యాత్మవిశ్వాస శూన్యండుగు జీవచ్ఛవము యొక్క మృతసంపదలు.

ఆత్మవిశ్వాసప్రభావంబుననే భారతయుగమున ధనంజయుఁడు దిగదిగంతములఁ దనకీర్తి వల్లరుల వ్యాపింపఁజేసికొనుచు ధార్తరాష్ట్రులకును, పాండవులకును మాత్రమే గాక, లోకమందలి సమస్తరాజలోకమునకును దలమానికమయి, వెలింగి, వాంఛించినపుడెల్లవిజయలక్ష్మిని ముద్దాడఁగలిగెను. సంపూర్ణమగు నాత్మవిశ్వాసముగల న్యక్తియందు సాహసము మూర్తీభవించి, వానిని ధర్మోన్ముఖుని గావించి కర్మక్షేత్రము నుండి పలాయన మొనరింపనియ్యదు.

ఆత్మవిశ్వాసముయొక్క గతి సదా ముందునకే యుండునుగాని వెనుక కుండఁజాలదు. ఆత్మవిశ్వాసమునందేవిధమగునట్టి దుర్బలత్వమునకును స్థానములేదు. ఆత్మవిశ్వాస జన్యమగు నపూర్వసాహసము మానవు నొక వీరవతంసునిఁ గావించి, ఎట్టి భయంకర కష్టపరంపరల నయిన

నిస్సందేహముగ డీకొన వాని నుద్రి కునిగావించుచుండును. అట్టి స్థితి యందు వానిహృదయము పిడుగుల వృష్టినిగాని, ఫిరంగి గుండుల వర్షమునుగాని సరకుఁగొననట్టి సుదృఢమయి సుస్థిరమయి, అంతమునకు సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వముల సయితము సులభముగా జయింపఁగడంగును.

ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుడు సర్వపదార్థముల లీలాస్రాయముగ సంపాదింప సమర్థుడగుచున్నాఁడు. ఆతఁడు తా నవలంబించిన కార్యమునం దెన్నిపర్యాయము లపజయము తటస్థించినను విచారింపనొల్లఁడు. ఆతఁడు కర్తవ్యాచరణము యొక్క ఫలాఫలముల కేమాత్రమును భేదామోదములఁ బ్రకటింప నొల్లఁడు. భగవద్గీతయందుఁ బ్రతిపాదితమయి యున్న నిష్కామకర్మ పరతంత్రుని కర్థ మాత్మవిశ్వాస సంపన్నుడనియే.

నిష్కామకర్మయోగినే మహాత్ముఁ డందురు. నే నీ యాత్మవిశ్వాసపరిపూర్ణ చిత్తునే యోగీశ్వరుండనియు, ద్వంద్వాతీతుఁడనియు, పురుషోత్తముండనియు నొక్క వక్కాణించు చున్నాఁడను. ఆత్మవిశ్వాసము అను పదము చేరి మహానుభావత్వమును సృజించుచున్నది. ఆర్యవిజ్ఞానము నుడువు ధీరలక్షణము లన్నియు నాత్మవిశ్వాస సంపన్నుని యందుఁ గాననగును.

“సుఖంవా దుఃఖంవా కిమివ హి జగత్యస్తి నియతం
వివేకప్రధ్వంసా ద్భవతి సుఖదుఃఖవ్యతికరః
మనోవృత్తిః పుంసాం జగతి జయినీ కాపి మహతాం
యయా దుఃఖం దుఃఖం సుఖమపి సుఖం వా న భవతి.

—చండకాశికము.

“సుఖదుఃఖములు ప్రపంచమున నియతములూ ? వివేక నాశనముననే సుఖదుఃఖము లవశ్యభోక్తవ్యములగుచున్నవి. ప్రపంచమున మహాపురుషులయొక్క మానసికప్రవృత్తి యెంతటి విజయశాలిని ? దానికారణముననే వారు దుఃఖమును దుఃఖముగను, సుఖమును సుఖముగను జూడనొల్లరు.

ఇట్టి యచంచలమును, అనాసక్తమును, గంభీరమును, సుస్థిరమును నగు చిత్తప్రవృత్తి మానవున కాత్మవిశ్వాసము ననే లభ్యమగుచున్నది. ఆత్మవిశ్వాసము నిశ్చయముగా నిహపరసంతరణమునకు మూలసాధనము. మానవునియందు భూరిబలమున్నను, సామర్థ్యాతిశయమున్నను, కర్మాచరణ సంవర్ధమునం దవ్వానిచిత్తము కించిన్నాత్మము చలించినను, భావము లస్థిరములయినను, ఇంచుక సందేహ ముప్పతిలినను సర్వసిద్ధమయిన నాటకమంతయు రసాభాసమయి పోవుట ధ్రువము.

సఫల విఫలములందును, జయాపజయములందును శాబ్దికదృష్టిచే భేదము స్వల్పముగనే గోచరించినను, పరిణామమందుఁ గల భేద మనంతము. కర్తవ్యసాఫల్యమును వాస్తవముగాఁ బడయ నభిలషించు వ్యక్తి ప్రప్రథమము తనభావములను, కల్పనలను, సంకల్పములను సుస్థిరములుగను, సుదృఢములుగను జేసికొనుట పరమావశ్యకము. ఆతఁడు తనచిత్తసీమనుండి సందేహమును, నిరుత్సాహమును, భయమును, చలనమును సమూలముగఁ బెఱికివేయు టవసరము.

అనంతరము వాఁ డాత్మవిశ్వాస బలసంపన్నుడయి, సంపూర్ణమగు నాశతోడ, దృఢసంకల్పముతోడ విజయ

మేనాఁడో కరగతమయి యుండినట్లుగఁ దలంచి, తదుచిత మగు నుత్సాహమును భావములందును, వచనములందును, కార్యములందును, గనఁబఱచుచుఁ గార్యంగమున యోధా ప్రేసరునివలెఁ బ్రవేశించినచో విజయలక్ష్మి నాని పాదరాజీ వముల మ్రోల నృత్యముసేయఁ గడంగును. అపు డతఁ డా జయలక్ష్మీసందర్శన మహాభాగ్యమున కెంతేని విస్మయా నందాబుధి నోలలాడఁ గలఁడు.

నాటగోలె వాని కాత్మవిశ్వాస మొకజీవిత మూల మంత్రమయి కాంక్షించినంతనే విజయమును బట్టి తెచ్చి వాని చరణ సన్నిధిని బడవేయుచుండఁగలదు. అట్టితఱి సందేహభయా విశ్వాసములు స్వప్నమందయిన వాని చెంత కేతెంచ నేరవు. మన మేదేని యొక మహాకార్యము నాచరించి ఫల మనుభవింప నభిలషించుటకుఁ బూర్వ మా కార్యమును భావరూపమునం దావిర్భవింపఁ జేయు టు త్తమము.

మనచి త్తమునకు మనచే నభిలషింపఁబడు నస్తువుయొక్క సంపూర్ణపరిజ్ఞానము తొలుతనే లభించియున్నచో మన కర్తవ్యపథ మెంతయో పరిష్కృతమును, సుఖసంపన్నమును, నిష్కంటకమును గాఁగలదు. కార్యప్రారంభదశయందు మనయభిలాష నిస్సారంబుగను, దుర్బలముగను నున్నఁ గార్యపరిణామ మెట్లానంద దాయకము కాఁగలదు? నేటి దనుక విశ్వమందు సఫలీభూతములయియున్న సత్కార్యము లన్నియు బలవత్తరమును, ప్రగాఢంబును, సుస్థిరమును నగు నభిలాషావిశేషంబునను, పట్టుదల వలనను నెఱవేఱినవని వచించుట కెట్టి సందేహమును లేదు. కార్యారంభమునకుఁ

దొలుత నెవ్వని చిత్తమందు విజయ సాధనాభిలాష గాఢముగ నెలకొనియుండునో, ఆతఁడు ధీరుఁడయి దైవలోపమున స్రుక్కియు భీతిల్లక నిజశౌర్యముచే గార్యసాఫల్యము నందఁగలుగుచున్నాఁడు.

ఘనకార్యభార మొందు శిరమున ధరించి కర్మక్షేత్రమునఁ బ్రవేశించు మనుష్యునకుఁ బ్రప్రథమము చతుర్దిశల గాఢాంధకారపటలమును, నిరాశాప్రాబల్యమును మిక్కుటముగాఁ గానవచ్చును. ఆత్మవిశ్వాస భానూదయముచే విఘ్నములను కాటుమబ్బులును, కటికి చీకట్లును ఒట్టాపంచలయి పోవును. కర్తకుఁ గల ప్రగాఢవిజయ వాంఛ, ఆంధకార బంధురమగు కర్మక్షేత్రమున వాని కనుకూలములగు పరిస్థితులఁ గల్పించి నవ్యాశాప్రకాశపుజములఁ జీటికి మాటికి లోచన గోచర మొనరించు చుండును.

మనవిశ్వాస విచార పటుత్వాపటుత్వముల ననుసరించియే మన జీవననికేతనము నిర్మాణమగుచుండును. విశ్వాసముయొక్క పరిస్థితులు మాటుచున్నకొలఁదియు మనజీవిత గ్రంథాధ్యాయములును నిత్యపరివర్తనమునకుఁ బాల్పడుచుండఁగలవు. విశ్వాసాభావంబున వర్తించు వ్యక్తి కిలాతలంబునఁ బ్రాప్తించుఫలము స్వల్పపరిమితమందే యుండుట యథార్థము. సంపూర్ణాత్మవిశ్వాసయుక్తుని కిసీమవిజయ ప్రాప్తియు, అపారానందైశ్వర్యములును జరసంపదలయి, ఈలోకమున సద్యశస్సాఖ్యములను, పరమందు శాంతిని బ్రసాదింపఁగలవు.

విశ్వాసపరిమితికిని, సఫలతాపరిమాణములకును మిక్కిలి సంబంధము కలదు. నేటివఱకు విశ్వమునం దాత్మీయపురుష

కారముచేతను, బాహుబలమువలనను మహాత్ములయినవారి జీవితచారిత్రములఁ బఠించినచో నందు నాత్మ విశ్వాస ప్రభావ సంజనితములగు నద్భుతకర్మపరంపరలు చిత్రింపఁబడి యుండుట గోచరింపఁగలదు. వారి జగద్విఖ్యాతికిని, అతుల సంపత్తికిని ముఖ్యముగా నాత్మవిశ్వాసమే ప్రథమ కారణ మని మన మపుడు గ్రహింపఁగలము.

వారియం దధ్యవసాయము సయిత మాత్మవిశ్వాస ముతోఁబాటు లేకపోలేదు. వారు తమ యభీష్టములందుఁ ద్రికరణములఁ దల్లీనులయి, చిత్తద్రధిమచే నొప్పారుచు నిజయోగ్యతయందును, సామర్థ్యమందును నచలమగు విశ్వాసమును గలిగియుండి కర్మనాచరించి సంపూర్ణవిజయ మును గని ఘనులయిరి.

ఆత్మవిశ్వాసమే లేనిచో లోకమునం దనేకులు స్వోదర పోషణము గావించుకొనలేనట్టి యసమర్థులయి దుఃఖించు చుండ, మానవుఁ డొక్కఁడు సమస్తప్రపంచ జీవితసంస్కరణ మహోద్యమమున కెట్లు సూత్రధారియు, సంచాలకుండును గాఁగలఁడో విచారించుకొనుఁడు.

నేఁడు భారతభారతేతర రాష్ట్రముల కన్నింటికి నాత్మ సందేశమును వినిపించుచు, విపక్షుల కార్య ప్రతిబంధకముల నెల్ల దూరమొనరించుకొనుచు, ఎట్టి కఠినసమస్యల నయిన సులభముగాఁ బరిష్కరించుకొనుచు, ధీరుఁడయి, మహావీరుఁ డయి, కర్మయోగియయి, సర్వసంగ పరిత్యాగియయి లోకోద్ధారకుఁడను ఖ్యాతివహించిన జ్ఞానమూర్తియగు శ్రీ గాంధీ మహాత్ముని కెల్లవిధములఁ దోడునీడగ నున్న దేదియో గ్రహింపుఁడు.

సామాన్యస్థితినుండి గాంధీమహాత్ముని నేడిట్టి మహాత్ముని తస్థితికిఁ గొనివచ్చిన దేదియోయని మీరు భ్రమపడ నవసరములేదు. గాంధీగారిజీవితాభ్యుదయమునకు మూలమయిన సాధనములలో నాత్మవిశ్వాసమే తొల్లింటిది. మహాత్ముఁడు విదేశమందు విద్యాభ్యాసమును ముగించి స్వదేశమున కేతెంచినప్పటినుండియుఁ బ్రతిపదమునందు నతని కెన్నియో కష్టములు, నిష్ఠురములు వాటిల్లెను. కాని యతఁ డాత్మవిశ్వాసముచేఁ దన కర్తవ్యపథమునఁ దోచినట్టి యవాంతరముల నెల్లఁ దొలఁగఁ ద్రోయుచు నేటికి జగదాదర్శ ప్రాయుఁడగు పురుషోత్తముఁడు కాఁగలిగినాఁడు.

ఒక యాంగ్లకవీంద్రునివాక్య మొందు స్మృతికి వచ్చుచున్నయది:—

“The merchant, who towards spicy regions sails,
Smells their perfume far off, in adverse gales,
With blasts which thus against the faithful blow
Fresh odorous breathings of god's goodness flow.”

“ఎవఁడేని యొక వ్యాపారి సుగంధద్రవ్యములు గల దేశముపై పునకు సముద్రముపైఁ బయన మొనరించుచున్న వానికెదురుగా వీచునట్టి యీదరగాలియం దా దేశపు సుగంధము కలిసివచ్చుచుండఁగలదు. అదియేచందమున దృఢ ప్రతిజ్ఞా బద్ధుఁడయి కర్మనాచరించు వ్యక్తికి విరుద్ధమయి యున్న పరిస్థితి యను వాయువునం దీశ్వరానుగ్రహమను సుగంధము నిండియుండును.”

అనఁగా సత్కార్యాచరణమునం దెన్ని విఘ్నపరం పర లుదయించినను, విశ్వాసమును, పట్టును వీడనిచో ఫలము సిద్ధించితీరునని తాత్పర్యము.

మహాపురుషుల మానసిక ప్రవృత్తులన్నియు వారి ధ్యేయములందును, లక్ష్యములందును, గమ్యస్థానమందును విలీనములయి యుండును. నామమాత్రమునకయిన సందేహ భయావిశ్వాసాది చిత్తదుర్బలత్వములు వారియందు గోచరింపజాలవు. ఆత్మవిశ్వాసము వారియందు దమితముగా నుండుటచే వా రెట్టిస్థితియందును బ్రజాదూషణభూషణ తిరస్కారపరిహాసముల సరకుఁగొనకుండురు.

ప్రపంచమందు ధ్యేయపదార్థమగు కర్తవ్యసాఫల్య మొక్కటియే యాత్మవిశ్వాసపూరితమగు వారి దృష్టికిఁ గాననగుచుండును. ఈ కారణమున నే వారు ప్రాపంచికములగు విపత్సరంపరలకును, సాధక బాధకములకును నతీతమగు దశకుఁ బ్రాప్తించి మహాత్ములయి, సకలప్రపంచము నాకర్షించి, మహోద్యమముల భువిఁ బ్రతిష్ఠింపఁ జేయఁగలిగియున్నారు.

అట్టి మహాపురుషుల దేహములు నశించినను వారి కీర్తి చిహ్నములగు జీవితచరిత్రములఁ బఠించి దుర్బలులగు యువకు లనేకు లుత్సాహవేశ పూరితులయి, ఆత్మవిశ్వాస బలవిభూషితులయి, ఘనకార్యములఁ జేపట్టి యాచరించి యాదర్శప్రాయులు కాఁగలుగుచున్నారు. ప్రపంచమందపూర్వ విజయమును గడించువారలఁ గాంచి, ఎవ్వయో ప్రకృతి విరుద్ధములగు విషయముల వారి సఫలతా విషయమున ముఖ్యసాధనము లయ్యెనని దూరదృష్టిలేక మనము పేర్కొనుచున్నారమేకాని, సమస్తాన్నత విజయములకు యధార్థమగు కారణ మాత్మవిశ్వాసమే యని గ్రహింపఁ జాలకున్నారము.

విజయలక్ష్మీసంపన్నుల మనము భట్టులమై, వంది
మాగధులమయి, సౌభాగ్యవంతులనియు, కార్యకుశలురని
యు, తంత్రవాదులనియు, దైవకృపా పాత్రులనియు, సుంత
శక్తియుతులనియు, ధనాధ్యులగు బంధువుల తోడ్పాటు కల
వారలనియు, రాజసన్మాన సంపన్నులనియుఁ గీర్తించుచుం
దుమేకాని, వారి యపూర్వములగు విజయముల కన్నింటికీ
వారి ప్రతిరక్తరేణువునందు మూర్తీభవించియున్న యాత్మ
విశ్వాసమే ముఖ్యహేతువనియు, తదితరకారణము లన్నియు
నిమిత్తమాత్రములే యనియు గ్రహింపలేకున్నారము. ఆపద
లయందు నాత్మవిశ్వాసమును గోల్పోవని వ్యక్తి కెట్టి ఘన
కార్యముల నయినను సులభసాధ్యములే యగును.

“There is no education like adversity, sweet are the
uses of adversity. Adversity makes men but prosperity
makes monasters.” —Bacon.

“Hope is the anchor of life, hope is the Poorman's
bread, the miserable have no other medicine but only
hope.” —Shakespeare.

“ఆపదకంటె గొప్ప నీతిశిక్ష లేదు. విపదానుభవము
యొక్క- ప్రయోజనము లతిమధురములు. ఆపత్తి మనుష్యత్వ
మును సృజించును. సంపత్తి రాక్షసత్వమును గలుగఁ
జేయును.”

—బేకను.

“విశ్వాసము జీవితనౌకకు లంగరువంటిది. విశ్వాసము
పేదవానిపాలిటి యాహారము. దురదృష్టవంతులకును, నెప్పు
యోజకులకును విశ్వాసముకంటె వేఱుమందు లేదు.”

—షేక్స్పియరు.

మానవుని శరీరము దుర్బలమయి యున్నను, రూప విహీనమయి యున్నను, వాడు ధనాధ్యుఁడు కాకపోయినను, భాషణమందు గాంభీర్యములేని వాఁడయి యున్నను, ఆడంబ రాట్టహాసములఁ జవిఁజూడని వాఁడయి యున్నను వానియందపరిమితమగు నాత్మ విశ్వాసమును, తదుపాంగములును, ఉపకరణములును నగు విశ్వప్రయత్నము, స్థిరసంకల్పము, ప్రగాఢమగు నాశ మున్నగున వున్నచో సమ సవిషయముల విజయము వానికిఁ గలితలామలక మగుటయందాశ్చర్యము లేదు.

విద్యార్థులారా ! నేఁడు మీరు దుర్బలులై, ఉత్సాహ శూన్యులయి, విద్యావివేకముల సంపూర్ణప్రతిభను బడయ కుండుటకును, ప్రతిపరీక్షయందును గృతార్థత నందకుండుట కును ముఖ్యకారణమేమియో గుర్తించితిరా? ఆత్మవిశ్వాస శూన్యతయే మీ సమస్తపరాభవములకు ముఖ్యహేతువు.

మనుష్యుఁడు తన సమస్త మానసికశక్తులఁ గార్యసంపాదనమందును, దృఢవిశ్వాసమునందును లీనమొనరించి వేయుచో వాని కెట్టి మహత్తర కార్యమందును విజయము నార్జింపఁ బరులసాహాయ్య మపేక్షింపవలసిన పనియే యుండదు. కర్మయోగి తన మస్తిష్కమునందుఁ జిత్రించుకొని యున్న వస్తువాంఛను దృఢవిశ్వాసముచే మూర్ఖభవింపఁ జేసికొనఁ గలుగుచున్నాడు. ఆతడు ప్రత్యక్షమగు నాయభీష్టాకృతిని స్థూలసూక్ష్మదృక్కుల నరయుచు, కేరింతలు కొట్టుచు ద్విగుణితోత్సాహముతో గమ్యస్థానమును జేరఁ గలుగుచున్నాడు.

విజయసంపాదనారహస్య మింతియే యని ప్రతి మనుష్యుఁడును గ్రహించుట శ్రేయస్కరము. విజయవిశ్వాసమును మనుజుఁడు కలిగియుండుట పరమావశ్యకమే యగుఁగాని, అయ్యది మృతప్రాయముగను, అర్థవికసితముగనున్నఁ బ్రయోజనము సుంతయుఁ గలుగనేరదు. హృదయపూర్వకమగు సంపూర్ణ విశ్వాసమే సార్థకమయినది. విజయోపలబ్ధి విషయమునఁ గలిగియుండు విశ్వాసమునందుఁ దిలమాత్రమగు సందేహమున్నను ఫలము గగనపుష్పమే యగును.

విజయవిశ్వాసమునందు సందేహోదయ మగుచున్న కొలఁదియుఁ బ్రయత్నాధ్యవసాయదార్ధ్యము క్షీణించి విపరీత పరిణామదాయకము కాఁగలదు. సుదృఢవిశ్వాసము విజయముయొక్క ప్రాణపంచకము. భీషణమగు నగ్నితాపమే ధాతువుల నీరొనరించు విధంబున సంపూర్ణాధ్యవసాయమును, దృఢప్రయత్నమును, ఆత్మవిశ్వాసమును గూడి యెట్టి ఘనకార్యమునయిన సులభముగా సాధించును. చిత్తైకాగ్రతా శూన్యమగు కార్యము ఫలింపనేరదు. చిత్తమును లీన మొనరింపకయే యవసరములయొక్క నిర్బంధముచే సామాన్య లనేక కార్యములఁ గావించి విఫలమనోరథులగుచుండుట మనము కనుచు వినుచున్నారము. నావకుఁ జుక్కనివలెఁ జిత్తము కార్యమునకుఁ బ్రధానోపకరణమయి చెన్నఁగారుచున్నయది.

కర్మక్షేత్రమునఁ బిశాచములవలెఁ దమ భయంకరముఖగహ్వరములఁ దెఱచికొని కబళించివేయఁ బైపై కేతెంచు భయంకరకష్టములఁ గాంచి, భీతిఁ జెంది, కర్మరంగము నుండి

పరాజ్ఞుభము గానట్టియు, పలాయన మొనరింపనట్టియు
దృఢవిశ్వాసమే విజయలక్ష్మీసంపాదనమున కత్యంతాపేక్ష
ణీయమయి యున్నది. సంయోగభాగ్యములును, ప్రభుకృపా
కటాక్షములును గార్యవిజయోపకరణము లను భ్రాంతి మాన
వుని మస్తిష్కము నావహించియున్నంత పర్యంతము వాఁడు
కర్మక్షేత్రమును బ్రవేశించుటకయిన నర్హుఁడు కాఁజాలఁడు.

“నేఁడు ఇంగ్లాండు దేశముయొక్క యభ్యుదయస్థితికి
మూలము కేవల విశ్వాసపూర్వకమగు నాత్మావలంబనమే.
ఆదేశమందు ధనాధ్యులు, నిర్ధనులు, యువకులు, నృద్దులు,
స్త్రీలు, పురుషులు వీరు వారను భేదము లేక సమస్త జనులు
క్షుప్రత్వముచు, పరావలంబనమును, అవిశ్వాసమునువిసర్జించి,
ఆత్మవిశ్వాససంపన్నులయి, దృఢసంకల్పముతోఁ గర్మరంగ
మున యోధులవలె వర్తించుచుందురు. ఆకారణముననే వా
రత్యధమస్థితినుండి యుద్ధరింపఁబడి, అనేకవిషయములయం
దపూర్వాభివృద్ధి నందఁగలిగియున్నారు.”

—మిల్లను

“అభిలాష కలుగుచోఁబెల్ల మార్గమును గోచరించు
చుండఁగలదు. ఏదేని యొకకార్యము నాచరింప సంకల్పించు
మనుష్యుని కర్తవ్యపథమునుండి విఘ్నపరంపరలన్నియుఁ
దొలఁగిపోవుట కాత్మవిశ్వాస మవసరమయియున్నది. ‘నేను
సర్వోత్తమంబగు నేకార్యమునయిన సాధింప సమర్థుఁడనయి
యున్నాను.’ అను విశ్వాసమును గార్యసిద్ధి నభిలషించి ప్రతి
మనుజుఁడును గలిగియుండు టావశ్యకము. ఏ పదార్థము
నయిన సంపాదింపఁ బ్రతిజ్ఞాబద్ధుఁడగు మనుష్యుఁడు విశ్వాస

బలముచే దానిని నిక్కువముగనే పడయఁగలఁడు. విశ్వాస
గతుఁడు విజయుఁడు.” — డ్రైడెనుకవి.

“ఎవఁడేని యొక పదార్థమును వాంఛించియు సఫల
మనోరథుఁడు కాఁడేని వాని యభిలాష విశ్వాసావలంబిత
మును, ప్రగాఢమయినదియుఁ గాదని గుర్రెఱుంగఁదగును.
ఆత్మవిశ్వాసపూర్వకమగు ప్రబలేచ్ఛాపరిణామమే సిద్ధి.”
— కే. రోమహాత్ముఁడు.

జ్ఞానశూన్యులగు గ్రంథకర్త లనేకులు నిర్జీవముగ
వంది మాగధకవిత్వమును నేర్చి మహాత్ముల జీవితవృత్తాంత
ముల వ్రాయవలసివచ్చినపుడు వారి ఘట్టుకలయందే ప్రకృతి
విరుద్ధ మగు ఘనత నానోపించి, తజ్జీవిత చారిత్రపాఠకుల
కర్మయోగ సాధనోత్సాహమును నడలఁజేసి లోకమునకు
వచింపరాని యపకార మొనరించుచున్నారు. సామాన్య
మానవుఁడే యాత్మవిశ్వాసప్రేరితుఁడై కృషిసలిపి మహాత్ముఁ
డగుచుండ, మూఢులగు కవులు మహాశుక్ములు జన్మతోడనే
పవిత్రులని వ్రాయుచుఁ బురోభివృద్ధికై యత్నించు మానవుల
యత్సాహమును భంగపఱచుచున్నారు.

కవులయొక్కయిట్టి వ్రాతలు నిరుపయోగములును,
మీఁదుమిక్కిలి హానికరములును నయి యున్నవి. ఇట్టి
ప్రకృతి విరుద్ధములగు వ్రాతల యధార్థములని నమ్మి
యువకు లనేకు లాత్మవిశ్వాస ప్రయోజనమును మఱచి,
అదృష్టదైవానుగ్రహములకు దాసాధములై పోవుచున్నారు.
ఆత్మవిశ్వాస సంపన్నుఁడే దైవానుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁ
డనియు, భీరువునకును, దుర్బలునకును సర్వేశ్వరుఁడు ప్రబల

శత్రు వనియు గ్రంథకర్తలు లోకమునకు బోధించుచు హతశేషమయి యున్న యాత్మవిశ్వాసమును బునరుద్ధరించి ధన్యులగుదురుగాక !

ఆత్మ విశ్వాసపూర్వక మగు కర్మయోగసాధనము వాస్తవముగా సర్వేశ్వరుని గట్టితెచ్చు ననుటలో నావంతయు వింత లేదు.

సర్వజ్ఞుండును, లోకకల్యాణకరుండును, కరుణామయుండును నగు పరాత్పరుఁడు మానవు సదృష్టపిశాచము యొక్క కింకరునిగా సృజించియే యున్నచోఁ గార్యసాధనోపకరణములగు నంతఃకరణమును, బుద్ధిని, చిత్తమును, జ్ఞానమును, కరచరణాద్యవయవములను మూఁడుఁడయి వాని కేలఁ బ్రసాదించి యుండును? సర్వేశ్వరోద్దేశ్యము మానవుఁ డదృష్టము యొక్క హస్తమందలి తోలుబొమ్మయై, ప్రమతజీవిత నిర్వాహకుఁడయి మృగమువలెఁ జరింపవలెనని యుండఁ జాలఁడని మానవదేహనిర్మాణమును బరిశీలించు నెంతటి మందబుద్ధియు గ్రహింపకపోఁడు.

మహాధీశాలియు, అద్వితీయప్రజ్ఞావంతుఁడును నగు తిలకుభగవానుఁడు భాగ్యాభాగ్యములు దృఢాదృఢసంకల్ప లబ్ధములనియు, కర్మ సర్వలోకాధికారిణి యనియు నెలుఁగెత్తి లోకమునకుఁ జాటియున్నాఁడు. ఆ మహాత్మునిచే రచింపఁబడిన గీతారహస్యము కర్మయోగప్రభావమును, ఆత్మవిశ్వాసప్రశస్తిని, ప్రవృత్తియొక్క ప్రాశస్త్యమును దెల్లమొనరించుచున్నయది. అదృష్టదురదృష్టములకుఁ బ్రత్యేకాస్తీక్యములేదు. మానవుఁడే స్వయంభాగ్య విధాతయై

యుండ భాగ్యప్రదాత వేటొకఁడెట్లుండునను నభిమానముచే నున్నతమ స్త్రీకులమయి, సత్కార్యముల సాధింప సముచితో త్సహ స్వాంతులమయి ముందున కరుగుచుండుట సముచితము.

“It is the prerogative of men to be in a great degree a creature of his own making.”

—Burke.

“తన కర్మరూపమగు కారణముయొక్క కారణరూప మగు ప్రాణమగుటయందు మనుష్యులకే కర మధికారము గలదు.”

—బర్క్.

మానవాభ్యంతరిక దృఢవిశ్వాస సామర్థ్యముయొక్క వేడి నిట్టూర్పులమ్రొల నదృష్టరేఖ రెప్పపాటు కాలమయిన నిలువనేరదు. ప్రతిమనుష్యుఁడును బ్రబలమగు నాత్మవిశ్వాస మును, దృఢసంకల్పబలమును, సంపూర్ణోద్యోగశక్తిని సంపాదించినచో మహాకార్యములంత స్వయంసిద్ధము లగును. అపూర్వ రాజనీతి కుశలతను, సచివత్వమును బడయుటకు దీనుఁడును, హీనుఁడును, బాలుఁడును నగు తిమ్మరుసున కేది తోడ్పడెను ?

విశాలాంధ్రసామ్రాజ్య నిర్మాణోద్యమమున శ్రీకృష్ణ దేవరాయల కెయ్యది సాహాయ్యభూతమయ్యెను ? హరిహర రాయలు, బుక్కరాయలు దేనికృపచే విజయనగరమును నిర్మింపఁ గలిగిరి ? భర్తృపరిత్యక్తయగు నబలాగర్భమున జనించి యనాథుఁడుగఁ బెరిగిన శ్రీ శివాజీకి హైందవ సామ్రాజ్యస్థాపనమునను, గోబ్రాహ్మణార్యధర్మ సంరక్షణ మునను సహకారియయిన దేది ?

ప్రతిహేంసపునిచేఁ బ్రాచీనకాలమాదిగ గర్హింపఁ బడుచు వచ్చిన యవనజాతీయుఁడగు నగ్బరు సార్వభౌమునకు హిందూనుహమ్మదీయ మైత్రిస్థాపనమందును, ఏకచ్ఛత్రాధి పత్యముగ యావద్భారతవర్ష సామ్రాజ్య పరిపాలనమందును ముఖ్యముగఁ దోడ్పడిన మహత్సాధన మేది? అచంచల మును, గంభీరమును నగు నాత్మవిశ్వాసమే యని వేఱుగ నుడువవలయునా?

మనము మన కార్యసిద్ధికొఱకు సర్వమును ద్యజించు టకును, ప్రాణము లోడుటకును సంసిద్ధులమయి యుండ వలయును. మనము తస్మయములమయి సాధక బాధకముల నెల్ల విజయలక్ష్మియొక్క యాశీర్వాదములుగ భావించుచు ముందంజవేయు పద్ధతి నభ్యసింపవలయును. మన భానములు, వాంఛలు, కార్యములు, ప్రయత్నములు యివియవి యననేల? కర్తవ్యనిర్వహణమునకు వలయు సమస్తోపకరణములు, సకలప్రవృత్తులు మన యున్నతి నిమిత్తము పాటు పడవలసియున్నది.

నోరు తెఱచుకొని క్షుద్బాధచే భూమ్యాకాశములు బ్రద్దలగునట్లు గర్జించుచు వచ్చు సింహము మన కర్తవ్యపథమున కడ్డుతగిలినను భీతిల్లక, విజయరహస్యమును గ్రహించి ముందంజవేయుఁ గటిబద్ధులమయి యుండవలయును. పర్వతములను, సముద్రములను, అగ్నికుండములను భయంకరాటపులను, భూమ్యాకాశములను, శ్మశానవాటికలను, రసాతలంబును సంపూర్ణముగ నాత్మవిశ్వాసముతోఁ గాలించివైతము.

అపు డే గుండెతో విజయలక్ష్మి మనలఁ బాసి యుండఁ గలదో చూతము! ఆత్మవిశ్వాసమే విజయప్రకాశమయి

జాజ్వల్యమానముగ వెలుగుచోట నపజయాంధకారపటల మెట్లు రాజ్యమేలును? ఈ నిముసమందు మనల కసంభవముగఁ దోచినకార్యమే సాహసించి యత్నింతుమేని మఱు నిముసమందే బహుసులభసాధ్యము కాఁగలదు. మనుష్యుఁడయి భూతలంబున జన్మించిన ప్రతిజీవియు నార్జింపవలసినది ధనదాన్యాదులు కావు. ఆత్మవిశ్వాససాహసాదులే.

ఆత్మవిశ్వాస సాహసప్రయత్నశూన్యుఁడగు వ్యక్తికి క్షణమందుఁబితౄత్వములగు సంపదలు మిక్కుటముగ లభించినను, అనుక్షణ పరవ్రసశీలమగు నీ ప్రపంచమం దేదియో యవాంతర మొందు వాటిల్ల నా ధనాధ్యభీరువు దరిదుఁడయి ఆత్మవిశ్వాసము లేనివాఁ డగుటచే స్వతంత్రశక్తిచే నాహుతిమునయిన సంపాదించుకొన లేక గంజికయిన నోచక నిరాహారియయి దుర్మరణము నందవలసి వచ్చును.

పితౄత్వములగు సంపదలు మందునకయిన లేకపోయినను, నేడు కట్టగుడ్డయు, త్రావ గంజయు లభింపకున్నను, ఆత్మవిశ్వాసప్రయత్నములను గలిగియున్న వీరవరేణ్యుఁడు భూధరంబులఁ బెకలించివైచి, భూదేవిని విచలితమొనరించి, సప్తసముద్రములఁ గలంచివైచి, ఆకాశమును గాళ్ళఁదన్ని, త్రిలోకములఁ దన ముష్టియందు బంధించివైచి పీఠామరసమును బానమొనరింపఁగలఁడు.

కావుననే మహాభారతము విత్తవంతునికంటె వృత్తవంతు నధిక్షఁడనియె. తల్లిదండ్రులును, బంధుబాంధవులును, దైవమును దనకెట్టి సంపదల నొసంగకపోయినను, ధీరుఁడాత్మవిశ్వాసముచే బాంగిపొరలి వచ్చుచున్న కష్టసముద్ర

మును చాటుచు బ్రయోజన మను తీరమును జేరుచుండఁ
గలఁడు. ఒకటికి రెండు పర్యాయములు విపత్పరంపరలకు
గుఱియయి చలింపని స్థైర్యముతోఁ గర్తవ్యసాధనమునకుఁ
గడంగువాఁడు భాగ్యశాలి

“We learn wisdom from failure much more than from
success. He that fails to-day may be up again to-morrow
by hope and attempt.” —Smiles.

“మనము జయమునుండి కంటె నపజయమునుండియే
విశేషమగు తెలివిని నేర్చుకొందుము. నేఁడు క్రిందఁబడువాఁడు
తేపు యత్నముచేతను, విశ్వాసమువలనను లేవఁగలఁడు.”

—స్మైలుస్.

తనయాత్మనుం దపూర్వవిశ్వాసానుభవమును, అచం
చల భావానందభోగమును, ప్రవిమలశాంతిని బడయుటకే
బ్రహ్మసాక్షాత్కార మని పేరు. నేఁడు దైవికసామర్థ్య
మును భావమందుఁ గల్పనచే ననుభవించుమనుజుఁడు తేపు
సర్వేశ్వరతుల్యుడయి, మహాబలాధ్యుడయి, ప్రజ్ఞావంతు
డయి సకలలోకము నధ్యక్షించునంతటి యోగ్యుఁడు
కాఁగలఁడు.

ఆత్మవిశ్వాసమేలేనిచో నబలయగు సత్యభామ నరకా
సురునిబోలు చండప్రచండుని పీచ మడంచు తెట్లు పొసఁగి
యుండును? ఆయమ సంగ్రామప్రయాణోన్ముఖయగు తన్ను
స్త్రీ పురుషాదు లెందఱు పరిహసించినను, భయపెట్టినను,
బంధు బాంధవు లెంతగా వలదని నివారించినను మేటిమగఁ
టిమిఁ బూని నిండు నమ్మకముతో నా దైత్యభూపాలునిపై
దండెత్తి వానిని సంహరించెను.

ముగుడయే యాత్మవిశ్వాసప్రభావంబున వీరులకేని శక్యముకాని యసురమారణ క్రియనుం దపూర్వవిజయమును సంపాదించియుండఁ బురుషులు భీరువులయి పడియుండి తమ యాత్మోన్నతికయి కృషి సలుపకుండుటకెంతయు లజ్జపడవలసియున్నది.

అట్టివారి మృతప్రాయములగు జీవితములకుఁ గోటి ధిక్కారములు. మనుష్యులమగు మనకు —వీరకేసరులమగు మనకు—విజ్ఞానమయజీవులమగు మనకు — వసుంధరపైఁ బేదటికమును, దౌర్భాగ్యమును, దుఃఖమును, అపజయమును విధించువాఁ డెవఁడు ?

మనయందుఁ బొరుషమేయున్న, ఆత్మజ్ఞానమేయున్న, విశ్వాసాధ్యనసాయలములేయున్న సంపదలు, సౌఖ్యములు, సామ్రాజ్యములు, మోక్షములు మన పాదములకడఁ బడియుండవా ?

“న సంశయ మనారూప్యా నరో భద్రదాణి పశ్యతి,
సంశయం పునరారూప్యా యది జీవతి పశ్యతి.”

“సంశయగ్రస్తునకు ననఁగా సాహసశూన్యునకు కల్యాణమెప్పుడును గలుగనేరదు. సందేహమును నశింపఁ జేసి వీరుఁడై కార్యమును సాధింపఁబూనుమనుష్యుఁ డవశ్యము విజయుండగును ప్రతి యుత్తరముకార్యమందును గవ్వనవ్వములు వాటిల్లుచుండును. కాని మనుష్యుఁడు క్లేశముల ననుభవించుచుండియు వానినిలెక్కఁ జేయకున్నచోఁ గృతకార్యుఁడగును.”

పోడశ వర్షప్రాయుఁడగు నభిమన్యుకుమారుని యుద్ధవిద్యాప్రదర్శనమును మహాభారతమందలి పద్మవ్యూహభంగ

సందర్భమున విలోకింపవచ్చును. ఆత్మవిశ్వాసమే తేనిచో నల్పవయస్కుఁడును, ఏకాకియు నగు సౌభద్రుఁడు సింహ పరాక్రమ సంపన్నులును, మహాబలులును నగు కౌరవ యోధులఁ బరాభవించి, కురుసేనావాహినిని గల్లోలపఱచఁ గలిగియుండునా?

విద్యార్థులారా! అంబరచుంబితశైలరాజముల ధూళిఁ గాంచిన దెద్ది? భయంకరారణ్యములఁ బుష్పవాటికలఁ జేసిన దేది? జడమగు నయోమార్గమును నడిపించినదేది? విహంగ గమనమును గేరు వాయుయానవిహారసౌఖ్యమును మనకుఁ గలిగించిన దెయ్యది? స్థూలశ్రవణములకు దూరస్థములగు వార్తల నాకర్ణించుభాగ్యమును గలిగించినదేది? చిత్రవిచిత్ర యంత్రతంత్రమంత్ర నిర్మాణమునకు హేతువేది? అగోచరంబును అస్వాభావికంబును, విజ్ఞానగౌరవభంజకంబును నగు నదృష్టమా? లేక కృషిపూర్వకమగు నాత్మవిశ్వాసమా?

వాస్తవ మాలోచింప నొకవిధముగ నీశ్వరదృష్టియు వివిధకళా వికాసశూన్యమగు నొక జడపదార్థమే. అద్దానికి నవీన వికాస ప్రకాశములఁ గలిగించి, అపూర్వలావణ్య మయంబుగఁ జేసినదియు విజ్ఞానపూర్వకమగు నాత్మవిశ్వాస మేయన్న సతిశయోక్తి లేదు. ఆత్మవిశ్వాసము, దృఢనిశ్చయము, అవిరళప్రయత్నము, ప్రగాఢవాంఛ, నిరంతరకృషి మున్నగు శక్తులు కడు దివ్యతమములు.

అభేద్యములగు దుర్గప్రాకారములభేదించునవి శతఘ్ని గోళములని భావించుట భ్రమించుటయే. ఆత్మవిశ్వాసప్రయత్నములే జడమగు లోహమును శతఘ్నిగ నిర్మింపఁజేసి, దాని

నామమునరిభయంకరముగఁ జేసివైచెనని గ్రహించువారరిది. ఏమహాపురుషుఁడును, ధర్మప్రవక్తయుఁబండితప్రకాండుఁడును సామాజ్యస్థాపకుండును, ధీరవీరాగ్రేసరుండును నాత్మవిశ్వాస ప్రయత్నాధ్యవసాయముల యనుగ్రహము లేకనే యున్నతి నందినా రనుమాట కల్గఁమాట.

ఈమహద్గుణములులేని మనుజునం దెట్టి మహిమయు నుండనేరదు. వాస్తవముగ మన కెల్లవిధముల హితైషియగు దేవుఁడే విజయోత్పాదకములగునకలసాధనముల జన్మతోడనే ప్రసాదించియున్నాఁడు. అజ్ఞానులమగు మన మా భగవద్దత్తములగు గూఢశక్తుల మన హృదయాంతరాళమునం దున్నటులే గ్రహింపకున్నారము.

జన్మానంతరమే మానవుఁడు మూర్ఖుడయి, తనయాత్మ యందు విశ్వాసములేనివాఁడై దుర్బలత్వము, లాఘవత్వము శృంపణత్వము మున్నగు మానసికదారిద్ర్యములఁ గొనితెచ్చు కొనుచున్నాఁడు. ఏ మనుజుఁడును జన్మచే నిరుపేద కాఁడు. ఈశ్వరుఁ డెల్లమానవుల భాగ్యవంతులుగనే సృజించు చున్నాఁడు.

మన యల్పభావములే, మన దుర్బలసంకల్పములే, మనవిశ్వాసశూన్యతయే మనదుస్థితికిని, క్షీణదశకును ముఖ్య కారణము లని గ్రహించునంతవఱకు మనకు జీవితౌన్నత్య పథమే గోచరింపఁజాలదు. మన యున్నతికిని, అవనతికిని మనమే కారకులమని గ్రహింపనలసి యున్నది. మన మీ రహస్యమును గుర్తించినంత స్వాభావికముగనే మనహృదయము నిస్తీరముగను, భావము లున్నతములుగను, చేష్టిత

ములు వికాసావేశపూరితములుగను, వర్తనము సాధుతముగను, దృష్టి విశాలముగను, కార్యాసక్తి విస్తృతంబుగను నేర్పడ నారంభించును.

ప్రతి యువకుఁడు నాత్మవిశ్వాసప్రభావ మనంతము కదాయని భావించి దుష్టములును, పరతంత్రములును ఆత్మాభ్యుదయ ప్రతికూలములును నగు కర్మల నాచరింపరాదు. ఆత్మ పవిత్రమయినదియు, జ్ఞానయుక్తమయినదియు నగుట నయ్యది సత్కర్మలయందే విశ్వాసము కలదయి యాచరణోన్ముఖమయిన ఫలము సిద్ధించును. కాని నీచమును, అస్వతంత్రమునునగు కర్మయం దాత్మవిశ్వాసమును గలిగి, తదనుష్ఠానమునకుఁ గడంగిన బ్రయోజనమునకుమాటు హానియే వాటిల్లఁగలదు. ఆత్మవిశ్వాసముచే నుత్సహితుఁడయి ప్రతివ్యక్తియుఁ బవిత్రములగు స్వతంత్రకర్మలనే సాధింపవలయును. ఆత్మకు స్వాతంత్ర్యముకంటెఁ బ్రయతనంబును, మధురమునునగు పదార్థ మేదియులేదు.

యద్యత్పరవశం కర్మ తత్తద్యత్నేన వర్జయేత్
యద్యదాత్మవశం తు స్యాత్తత్తత్సేవేత యత్నతః
సర్వం పరవశం దుఃఖం సర్వ మాత్మవశం సుఖం
ఏతద్విద్యా త్సమానేన లక్షణం సుఖదుఃఖయోః
యత్కర్మ కుర్వతోఽస్య స్యాత్ పరితోషం తదాత్మనః
తత్ప్రయత్నేన కుర్వీత విపరీతం తు వర్జయేత్.

—మనుస్మృతి.

“సత్పురుషులు పరాధీనములగు కర్మల యత్న పూర్వకముగ విసర్జింపవలయును. స్వాధీనములగు వానిని యత్న పూర్వకముగా ననుష్ఠింపఁదగును. కారణమేమనఁ బరాధీనము

లగు కార్యములు దుఃఖరూపములు. స్వాధీనములు సుఖరూపములు. ఈచందమునఁ గర్మల విభజించి మనుష్యుఁడు సుఖదుఃఖములం దీ లక్షణములనే గు రెఱుంగుచుండవలయును. అంతరాత్మ కామోదకరములగు కార్యముల భూతిప్రయత్నముచే సాధింపవలయును. అంతరాత్మయొక్క యానందమును నశింపఁజేయునట్టి పనులను శీఘ్రమే బహిష్కరించి వేయవలయును.”

ఆత్మవిశ్వాసముచే నభ్యుదయము నందిన మహాపురుషులఁ గాంచి వారల నభినందించుచుఁ గూర్చుండుట మనవిధికాదు. ఆత్మవిశ్వాసముచేఁ బ్రేరితులమయి, ప్రయత్నించి వారి ముత్రాతల మగుటకై మనము యత్నింపవలసియున్నది. ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుఁడగు ధీరునకుఁ బంచభూతములును, ప్రకృతియు, సృష్టియందలి స్థావరజంగమపదార్థము లన్నియు దాస్య మొనరింప సమ్మతింపఁగలవు.

ఆత్మవిశ్వాసి స్వప్రయత్నముచే శైలశిఖరము నారోహింపఁగలుగ, విశ్వాస శూన్యుఁ డెటుగో కొండనెక్కి యుండియు భీతుఁడై దానిపైనుండి క్రిందఁబడి నృతిఁ జెందును. నేఁడు బారతీయ విద్యార్థులు మనుష్యత్వమును దూషితమొనరించు హీనకర్మలఁ దగిలి, ఆత్మవిశ్వాసమును గోల్పోయి హతభాగ్యులయి రోదనములతోఁ గాలహరణ మొనరించుచుండు పెంతయు శోచనీయము.

నేఁడు మానవజాతి నావహించియున్న దుర్భరదారిద్ర్యమునకుఁ బ్రబలమగు హేతువు నమ్మిక, పూన్కి, గుండెమున్నగునవి లేకుండుటయే యిది క్షేలియనగును. తోలు

గ్రుడ్లతోఁ జూచువారికిని, ఆత్మవిశ్వాసశూన్యులగు పిఱికి పందలకును మనుజుఁడు విశ్వముం దొక కణముగనే గోచరించును. కాని యాత్మవిశ్వాసము గల ధీరుని విశాలమగు దృష్టిలో నీ విశాలమగు విశ్వము మానవుని యాభ్యంతరిక శక్తియుతమగు హృన్మండలమునం దొక రేణుసదృశముగ గోచరింపఁగలదు.

ప్రతికార్యాచరణమునకు ముందు మనుష్యుఁ డాత్మ విశ్వాసమును సుదృఢ మొనరించుకొను టావశ్యకము. అనంతర మద్దానికి లోఁబడియున్న దైహికాత్మిక శక్తులన్నియుఁ బూర్ణముగా వికసితములయి, విజృంభితములయి, కార్యనిర్వహణాయత్నము లయి విజయలక్ష్మిని సాహసబంధనముల బంధించితెచ్చి మానవుని పాదములపైఁ బడయవేయఁగలవు.

మనుజుఁడు సర్వదా తన్నుఁ దా నొక యధికునిగను, ఉత్తమునిగను భావించుకొనుచు నున్నతాదర్శశీలములను, విశాలములగు భావములను సంపాదించుచు వానిని మూర్తి భవింపజేసి యపుడపుడు నేత్రములతో విలోకించుచుండు టయు శ్రేయస్కరము. ఈ రీతి భావనామాత్రంబుననే సంతుష్టాంతరంగుఁడయి, క్రియాశూన్యుఁ డయి, మిథ్యాహంకారాభిమానయుతుఁడయి యుండు మానవుఁడు విజయశీలుఁడు కానేరఁడు.

“Man is his own star; and the soul that can,
Render an honest and a perfect man,
Commands all light, all influence; all fate:
Nothing to him falls early or too late
Our acts our angels are, good or ill,
Our fatal shadows that walk by us still.”

—Beaumont & Fletcher.

“మనుష్యుఁడు తనభాగ్యమునకుఁ దానే కర్త. వానిని సదాచారసంపన్నునిగను, సమగ్రస్వరూపునిగను జేయు జీవాత్మకు సకలప్రకాశమును, సమస్తప్రభుత్వమును, సర్వసౌభాగ్యములును లభించఁగలవు. ఆత్మకుఁ గొంచెమేని యేదియు నతిత్వరితముగాఁగాని అత్యాలస్యముగాఁగానిలభింపఁజాలదు.

యథాసమయమునం దాత్మ సమస్తమును బడయఁగలదు. మన మొనరించు కర్మలే మనయొక్క మంచిచెడ్డ దేవదూతలు. అవియే మనవెంట సంచరించుచుండును. అవి దైవముయొక్క ఛాయలు.” —బీమాంటు అండ్ ఫ్లెచ్చర్.

విజయమందిరారోహణమునకు విశాలోన్నతభావమే ప్రథమసోపాన మనుట రూఢి. ఉన్నతములగు భావముల నిత్యము సంపాదించుటయు, వాని నెల్లఁ గ్రమక్రమముగాఁ గార్యరూపంబునఁ బరిణమింపఁ జేయుటయు మనముఖ్యవిధి యయి యున్నది. ఇట్లొనరించుచుండుటచే మనయోగ్యత నిత్య మభివృద్ధి జెందుచుండ, మన కద్దానిపై విశ్వాసము జనించి మనలఁ గర్మయోగులుగ సిద్ధ మొనరించివేయును.

మనుజుఁ డున్నతాభిలాషియగుటయు, సాధువర్తనఁ డయి వెనువెంటనే తద్వాంఛాపూర్తికయి కార్యాచరణము నకుఁ గడంగుటయుఁ బరమధర్మమయి యున్నది. పరమేశ్వరుఁడు మన కున్నతాభిలాషల మానసమునం దుదయింపఁ జేసికొనుశక్తిని బ్రసాదించి యంతటితో నూరకుండలేదు. వానిని సాధించుట కర్హమగు శక్తిని సయితము దయచేసి యున్నాఁడు.

జ్ఞానమయుఁడగు జగన్నియంత మనల వ్యర్థముగా జీవించుటకును, సూకరాదులవలె నుదరపోషణమాత్రోప

జీవులమయి మనుటకును, వన్యగార్హభముల చందమున వ్యర్థ సంచారమొనరించుటకును సృజించియుండలేదు. ప్రతిమానవునిచే నేదియో యొక ఘనకార్యమును భువిపై నాచరింపజేయుటకే మనుష్యుల నీశ్వరుఁడు సృజించియున్నటుల విజ్ఞానముద్బోధించుచున్నది.

మానవుని జీవితపరమావధి, ఆహారనిద్రాభయమైధునముల నాచరించుట కాదు. పశుపక్ష్య సామాన్యములగు నీ ధర్మముల కతీతమగున విజ్ఞానసంపన్నములగు చతుర్విధపురుషార్థముల సంపాదించుటయే మానవజీవితలక్ష్యము. అట్టి పరమోత్కృష్టమగు జీవితలక్ష్యములు సాధింప మనము నవీనమగు యోగ్యతకొఱకును, నూతనమగు శక్తికొఱకును దేశ దేశముల నన్వేషింపవలసిన పనిలేదు. సర్వజ్ఞుండగు నా దేవదేవుఁడు మన జీవితాభ్యుదయమునకు వలయు లోకోత్తరమగు సామర్థ్యమును, అనూనంబగు స్థిరశక్తిని, అపూర్వమగు ప్రతిభను మనయందే భద్రపఱచియున్నాఁడు.

మన మా శక్తిసామర్థ్యముల గురైతింగి, వానియందు విశ్వాసము గలవారలమయి, కర్మయోగులమయి ధీరవీరులమయి, సాహసిక శిఖామణులమయి, గంభీరసత్సంకల్పవ్రత పరాయణులమయి, నిరుద్యోగమును బాసి, అలసతను రోసి, నిరుత్సాహమును ద్రోసి కార్మికప్రపంచమునఁ గాల్లునేతులఁ గదల్చువిధమును నేర్వవలసి యున్నది. ఇదియే జీవితోత్థానముయొక్క పరమరహస్య మని గ్రహింపవలయును.

మనజీవితమునం దొదవు సమస్త కార్యములకును, ప్రాయశముగా సంభవించుచుండు సకలఘటనాపరంపరలకును

ముఖ్యకారణము మనకు బాహ్యముగా నెచ్చటనో దాగి యుండలేదు. తన్నూలము కారణస్థలమగు చిత్తసీమయందే నెలకొనియున్నది. సమస్తకార్యములను మానసమునుండియే తొలుతఁ బ్రారంభమగుచున్నవి. మన చిత్తమందే భావనయే కార్యమందు సంఘటితమగునో, ఆ ప్రతిక్షణమందే దాని కనురూపమగు కార్యము మనచే నాచరింపఁబడచుండుట నిత్యము మచదృష్టియందు నై సర్గికముగ గోచరించుచునే యున్నది.

మానవుఁ డొక యత్యద్భుతమును, మధురమును నగు విజయఫలమును సంప్రాప్తింపఁ జేసికొనియుండినచో మొదట నతఁ డట్టిభావమునే మదియందుఁ గలిగియున్నాఁడనియు, అట్టి ప్రయత్నమునే యవిరామముగ నాచరించి యున్నాఁడనియు, దాని కనువగు యోగ్యత తనయందుఁ గల దను ప్రబలవిశ్వాసమును గలిగి యున్నాఁడనియు, తత్కర్మయొక్క సత్ఫలము నేనాఁడో కబళించియున్నవాని చందమున నిర్భయముగ, నిమిత్తమాత్రునివలె గర్మక్షేత్రమునఁ బ్రవేశించియున్నాడనియు మనము స్పష్టముగా గ్రహింపవలసియున్నది.

మనుష్యునకు లభించునట్టి సమస్తవిశేషాలగు విజయములు వాని మానసముయొక్కయు, భావములయొక్కయు చిత్తప్రసృత్తులయొక్కయు వికాసస్వరూపమగు పరిణామములే కాని మతేమియుఁ గావనియు గ్రహించుటావశ్యకము. ఆత్మవిశ్వాసముచేమానవుచిత్తమునఁబ్రవేశించుసామాన్య భావమే యొకనాఁడు వానిచే మహోత్కృష్టమగు ఘన కార్యమును సాధింపఁజేయఁగలదు. విజయము నపేక్షించు

వ్యక్తి విఘ్నములు, పరాజయములు, తపనములు వాటిల్లు
చున్నను వాని నన్నింటి విజయసూచనలుగనే భావించవలసి
యుండును.

“One who never turned his back, but marched
breast forward;

Never doubted clouds would break;

Never dreamed, though right were worsted,
wrong would triumph

Held, we fall to rise, are baffled to fight better,
sleep to wake.” —Browning.

“కర్తవ్యమునుండి విముఖుఁడు కానట్టియు, సదా
ముందంజ వేయుచుండునట్టియు వ్యక్తియే యుత్తమ పురు
షుఁడు. ఆతఁడు మేఘములు విచ్చిన్నములగునని యెపుడును
సందేహింపడు. ధర్మమును, సత్యమును శిథిలము లయినను,
అధర్మమునకు, అసత్యమునకును విజయముకలుగునని స్వప్న
మందును భావింపనట్టియు, నిద్రించునది మేల్కొంచుట
కనియు, ఓడుట జయించుట కనియు, పడుట లేచుటకనియుఁ
దలంచు నట్టియు వ్యక్తియే యధార్థమగు మానవుఁడు.”
—బ్రౌనింగు.

కర్మయోగ రహస్యముల నెఱుంగని దుర్బలహృదయు
లగు యువకులు కొందఱు ప్రబలోత్సాహముతో నేడేని
యొక కార్యమును ప్రారంభింతురు. ఏవిధమగు సామాన్య
వరోధమును గలుగకున్నంత పర్యంతము వా రా కార్యము
నాచరించుచు నెట్టి సామాన్యవిఘ్నము తటస్థించినను నిరు
త్సాహులయి, ఆత్మ విశ్వాసమును గోల్పోయి, కార్య
క్షేత్రము నుండి విముఖత్వమును వహించు చున్నారు.
సంపూర్ణమగు నాత్మ విశ్వాసమును సేకరింపకయే ఫలాపేక్ష

చేఁగాని, పరుల యభివృద్ధిని విలోకించికాని తత్తణమే శంకించుచు నొక కార్యమును ప్రారంభించినచో వెంటనే పరాజితులయి విచారింపవలసినవార లగుదురు.

నేఁడు భరతవర్షమందలి యువకులగు విద్యార్థులెల్లరు వాస్తవికమగు జీవితాభ్యుదయమును బడయ స్వాతంత్ర్యమును, స్వావలంబనమును, ఆత్మవిశ్వాసమును, ఆత్మసమర్పణమును, స్వయంకృషినిఁ జేయుటకు మాటుగా నాత్మజ్ఞానప్రతిబంధకమగు పాశ్చాత్యవిలాసమయ సభ్యతకు దాసులయి యనుదినము దెహికమానసికాత్మికశక్తులఁ గోల్పోవుచుభీరువులగుచు గొప్పకార్యముల నాచరింపవలసివచ్చినపుడు సాహసము లేనివారయి జడమూర్తులవలె నుండిపోవలసిన వారలగుచున్నారు.

నేఁడు విలాసప్రియత్వము మన యాత్మవిశ్వాసబలముల హరించివైచినది. ఆత్మవిశ్వాసశూన్యతయే మనల మనశక్తిని గ్రహింపలేనంతటి జ్ఞానాంధులనుగఁ జేసివైచినది. ఆత్మవిశ్వాసప్రభావముననే ప్రపంచమందలి సమస్త దేశములును, జాతులును బానిసతనమునుండి విడివడి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుకొని సుఖించుచుండ నాత్మవిశ్వాసగాహిత్యముచే ముప్పదిమూఁడు కోట్ల సంఖ్య గల మనము నిన్న, మొన్నటివరకు స్వల్పసంఖ్యాకుల శాసనము క్రింద నణఁగిపోవలసినవారల మయితిమి.

ప్రాచీనకాలమున మనదేశమందు జన్మించి సాంఘికోద్యమములను, సంస్కరణోద్యమములను, ధార్మికోద్యమములను స్థాపించి, తనూలమున దేశమునకు గొప్ప

మేలొనరించియున్న మహాత్ముల కెల్లర కాత్మవిశ్వాసమే
కర్మక్షేత్రమున మిక్కిలి సహకారి యయ్యెను.

అనేకవేల సంవత్సరములకుఁ దొలుత స్థాపింపఁబడిన
సనాతన ధర్మముల సంస్కరింపఁ గంకణబద్ధులయి యుండిన
శ్రీబుద్ధ రామమోహనాది మహానుభావుల జీవితచర్య
లన్నింట విశేషముగాఁ బ్రత్యక్షమగున దీ యాత్మ విశ్వా
సమే. ఆత్మవిశ్వాసము లేనిచో మనుష్యులు విశ్వప్రయత్న
మొనరించియు సామాన్యకార్యమునై న నిర్వహింపఁజాలరు.

ఆత్మవిశ్వాసమునకును, విజయమునకును గాఢమగు
సంబంధము కలదు. ఒక మనుష్యుఁ డొక కార్యమును ప్రారం
భించి, నిష్ఠుముగా దానిని గొనసాగింపజాలఁడు. విఘ్న
ములు కలుగుచుండుట నై జము. విఘ్నములందును, సాహస
విశ్వాసముల నోడకుండుట ధీరునకు సహజము. ఆత్మవిశ్వా
సము నత్యధికముగఁ గలిగియున్నను మనుష్యుఁడు ఫలాపేక్ష
తురుడయి కార్యసాధనమునకుఁ దగినంత కృషి సలుపకున్న
విజయప్రాప్తి విషయమున సందేహము కలుగవచ్చును.
ఏ కార్య మయినను దగిన కృషి, ఓపిక, పూనిక, నమ్మిక
వ్యవధి మున్నగు పరికరములన్నియు నున్నఁగాని సఫలీ
భూతము కానేరదు.

“ The heights by great man reached and kept.
Where not attained by sudden flight ;
But, they, while their companions slept ;
Where toiling upwards in the night.”

“మహాపురుషులకు లభ్యమై వారిచే సురక్షిత మొన
రంపఁబడునట్టి యున్నతపదవికేవల మొక్కసారిగ నెగురుటచే
లభింపఁజాలదు. మహాపురుషులు తమ మిత్రులెల్లరు నిద్రించు

చుండ నారాత్రియందే యున్నతస్థానమును జేర యత్నించు చుండురు.”

“తనయందు గోప్యముగనున్న స్వాభావికమగు శక్తిని వికసింపజేయు తమనే ప్రతిభయని నుడువుదురు. అట్టి ప్రతిభయందుఁ గృషి, సహన మను రెండు సద్గుణములు మూర్తీభవించియుండి మనుష్యాని సఫలమనోరథుని గావించు చుండును.” — జాన్ ఫోష్టరు.

“ధైర్యమే ప్రతిభ. దృఢసంకల్పమే జయము. కృషియే మోక్షపథము.” — కార్లాయిలు.

“మానవసంఘ శ్రేయోదాయకములగు సత్కార్యము లేవేని నాచేఁ గావింపఁబడి యున్నచో ననియన్నియుఁ బరిశ్రమ, ధైర్యము, తమ, విశ్వాసము మున్నగు సద్గుణముల మూలముననే చూచరింపఁబడినవి. ఆత్మవిశ్వాస పూర్వకముగఁ గావింపఁబడు కృషి విశ్వాసశూన్యతచేఁ గావింపఁబడు కృషికంటె సహస్రగుణము లధికమయినది. కావున సమస్త ప్రయోజనసిద్ధి కాత్మవిశ్వాసమే ముఖ్యమగు నని నేను సిద్ధాంతీకరించుచున్నాఁడను” — డాక్టరు వెంటిక్.

“ప్రకృతి సౌభాగ్యముచేఁ బరిపూర్ణమయి యున్న కుబేరుని యొక విశాలమగు ధనభండారమువంటిది. ఆత్మ విశ్వాససంపన్నులును, పవిత్రసంకల్పయుతులును, ధీరులును నగు వారీ భండారమును స్వయంశక్తిచే స్వాధీనమొనరించు కొనఁగలరు.” — ఎమర్సను.

“ఆత్మవిశ్వాసముచే దృఢప్రతిజ్ఞాబద్ధులయి యున్నత పథము నన్వేషించువారే సౌభాగ్యవంతులు.”

— స్మైలుస్.

సర్వతోముఖ మగు లోకాభ్యుదయమున : కాత్మ విశ్వాస మత్యంతావశ్యక మను ప్రమాణముల నొసంగఁగల మహాత్ముల జీవితవృత్తాంతము తెన్నియొ కలవు. కాని వాని నన్నింటి నిటఁ బేర్కొ నుటకు వలనుపడదు. యువ జనులు తాము కోరుకొనుచున్నంత యున్నతస్థితికిఁ బ్రాపింప కుండుటకు ముఖ్యముగా నాత్మవిశ్వాసము లోపించి యుండుటయే కారణమని గ్రహింపవలసియున్నది.

సృష్టియందలి సకల కార్యవిజేత లాత్మవిశ్వాసమును ధనధాన్యములకంటె మిక్కిలి గౌరవానురాగములతో వృద్ధిఁ గావింపఁ జూచుచుందురు. భారతీయ యువకులమగు మనము భాగ్యవిధాతయు, నిర్మాతయుఁ గేవలము మాన వుండేయను సంపూర్ణ విశ్వాసము నిపుడు క్రియారూపంబునఁ బ్రదర్శింపవలసియున్నది. సమస్తకార్యసిద్ధిప్రదమగు మహా శక్తి యొకటి సర్వేశ్వరునిచేఁ బ్రసాదింపఁబడి మనయందు వెలయుచున్నదనియు, అయ్యది కుంభకర్ణనిద్రయందు లీన మయి యుండుటవలననే మన మిట్టి దీనహీనస్థితియం దున్నారమనియు, మన మా మహాశక్తిని మేల్కొల్పుటయే తడవుగా లోకమందలి సమస్తోత్తమ కార్యముల సులభముగా సాధింపఁగలమనియు గ్రహింపవలసియున్నది.

విజయమును, యశస్సును, సౌఖ్యమును, సంపదలను, పరమశాంతిని సంపాదింపఁగల పరమయోగ్యత కేవలమొక్క యాత్మవిశ్వాసమందే కలదని జెప్పక తప్పదు. అజేయము లగు బలపరాక్రమము లాత్మవిశ్వాసమునుండియే మనకు లభించుచున్నవి. ఆత్మవిశ్వాససంపన్నుఁడు పట్టినదెల్ల బంగార మగును. ఆత్మవిశ్వాస స్వీకారముచే మానవుని హృద

యాంతరాళమునం దొక విధమగు దివ్యప్రకాశ ముదయించి, వానికి నలుదెసల వ్యాపించియున్న యకర్తవ్యాంధకారమును, నిరాశాంధకారమును రూపుమాపి సమున్నతమగు జీవితాభ్యుదయ రాజమార్గమును దృష్టోచరమొనరించును.

ఆత్మవిశ్వాస ప్రభావంబుననే మనుష్యుని కొక దివ్యదృష్టి సంప్రాప్తమయి, చర్మచక్షువుల కెంత యన్వేషించినను గోచరింపనట్టి సూక్ష్మాతిసూక్ష్మములగు తాంత్రిక పదార్థములఁ బ్రత్యక్షమొనరించును. అపుడు మానవుడావస్తువుల సులభముగా సంపాదించి, అనుభవించి సుఖింపఁగలడు. మానవుఁ డీరీతి సౌఖ్యములనందుచు నంతటితోఁ దృప్తుడై కూర్చుండక, తా నింతనఱకుఁ బడసియుండిన విజయముల కంటె మహాతరములగు విజయముల సంపాదింప నభిలషించి ఘనకార్యముల నాచరించుచు, ననుదిన మాతృశక్తిని వృద్ధిఁగావించుకొనుచు స్వల్పకాలమునందే మనోభీష్టపదార్థ నిర్మాతయే కాఁగలుగుచున్నాఁడు

“విహాయ పౌరుషం యో హి దైవమేవావలంబతే,
ప్రాసాదసింహవ త్తస్య మూర్ధ్ని తిష్ఠంతి వాయసాః
కా మపి శ్రియ మాసాద్య య సద్వృద్ధో న చేష్టతే,
తస్యాయతి ఘన శ్రేయో బీజభోజికుటుంబవత్.”

“అధ్యవసాయమును బరిత్యజించి, అదృష్టముపై నమ్మికఁబూని కూర్చుండువ్యక్తియొక్కస్థితి, తనతలపై వాయసములకుఁ గూర్చుండుటకు స్థానమిచ్చు ప్రాసాదముపై నిర్మింపఁబడిన సింహముయొక్క దశవలె నుండును. కల్యాణమును బడసియుఁ దదభివృద్ధికయి కృషిసలుపనట్టి వ్యక్తియొక్క

కుటుంబస్థితి విత్తనములనే భక్షించు కృషీవలుని దుర్దశ ననుసరించి యుండఁగలదు.”

యువకు లీ రహస్యము నెఱింగి, ఆత్మవిశ్వాసముచేఁ దా మభివృద్ధిని సంపాదించినను, అంతటితో మానము వహింపక దానికంటె నుత్తమస్థితిని బడయ యాత్మ మొనరింపవలసియుండును. ఇదియే మానవజీవిత కర్తవ్యపథము. ఈ మార్గము ననుసరించు మనుష్యున కక్షయానందసంపద్భండారము లభింపఁగలదు. ఆత్మవిశ్వాసము ప్రబలప్రభావోత్పాదకమయిన దైవికశక్తి యగుటచే దైవమును సాక్షాత్కరింపఁ జేసికొన వాంఛించు ముముక్షువులను, భాగవతులును నీ శక్తి నవశ్యము సంపాదింప బౌధ్యులయి యున్నారు.

యువజనులారా ! మీరెల్ల రాలసింపక సకలసౌభాగ్య దాయకంబును, నిఖిలసంపత్కరంబును, అఖిలానందసౌఖ్యకారణమును, ఐహికాముష్మిక శాంతిదాయకమును నగు నాత్మవిశ్వాసమును సంపాదింపుఁడు. ఆరాధింపుఁడు. అపుడే మీరు మానవులనిపించుకొని, ధరణి జన్మించినందులకు ఘనకార్యముల నాచరించి, ధీరులయి, లోకైక పూజ్యులయి, మహాపురుషులయి సుఖించి లోకమునకును సౌఖ్యానందపథమును జూపి ధన్యులగుదురు.

నాయనలారా ! మీరెల్ల రొక్కసారి యేకగ్రీవముగ నై క్యకంఠముతో మేమెల్ల ర మాత్మవిశ్వాసమును సన్నానించెదము. ఆత్మవిశ్వాసము నేసకలధర్మసాధనముగ భావించెదము. దానినే మేము సర్వస్వము నోడియయిన సంపాదించెదము. ఇది మా హృదయపూర్వకమగు ప్రతిజ్ఞ. ఆత్మవిశ్వాసము

లేక, బానిసలయి, జీవచ్ఛనములయి నిశ్శబ్దముగ వేలసంవత్సరములు జీవించుటకంటె, ఆత్మవిశ్వాససంపన్నులయి, స్వతంత్రులయి, విజయులయి, యొక్కసంవత్సరము మరలను వేయి మడుంగులు త్రవము.

“Trust thyself; every heart will vibrate to that iron string.”
—Emerson.

“నీవు నీయందు విశ్వాసమునుగలిగియుండుము. అపు డెల్లరి హృదయము లా లోహదండమువైపున కాకర్షింపబడి చుట్టు తిరిగి రాగలవు.”
—ఎమర్సను.

ఎమర్సను కవీంద్రుడు నుడివినరీతిగనే మనుష్యుడు తొలుతఁ దనయందు విశ్వాసమును గలిగియున్న సకలహృదయములఁ దనహృదయమే యాకర్షింపఁగలదనుటలో నెంతేని సత్యము కలదు. ఆత్మవిశ్వాసశూన్యుఁ డెవరి నాకర్షింపఁజాలఁడనుట రూఢి. విద్యార్థులారా! మీ యాత్మవిశ్వాససంపాదనాప్రయత్నమున దయామయుండగు నట్టి జగదీశ్వరుఁడు తోడగుఁగాక!

శుభము !

ఏ ఖ ది యొ క ట వ ప్ర క ర ణ ము

ప రో ప కా ర ము

పశ్యతైతాన్ మహాభాగాన్ పరార్థకాంత జీవితాన్,
వాతవర్షాతప హిమాన్ సహస్రో వారయంతినః.
అహో ఏషాం వరం జన్మ సర్వప్రాణ్యుపజీవనం,
సుజనశ్యేవ యేషాం వై విముఖా యాంతి నార్థినః.
పత్రపుష్పఫలచ్ఛాయా మూలవల్కలదారుభిః,
గన్ధనిర్యాస భస్మాస్థి బీజైః కామా నివృత్తస్వతే.
ఏతావజ్జన్మసాఫల్యం దేహినా మిహ దేహిషు,
ప్రాణై ర్ఘ్నై ర్ధియా వాచా శ్రేయ ఏవాచరే త్సదా.

—భాగవతము

(ఈ శ్లోకములు శ్రీకృష్ణునిచే ధనంజయు నుద్దేశించి నుడువఁబడినవి)

“పరోపకారార్థమే కేవలము జీవించుచున్న వృక్షములవిగో! చూడుము. అవి యెట్టినుహిమగలవి! వృక్షములు సదా ప్రచండమగు వాయువును, వర్షమును, ఆతపమును, హిమమును సహించుచు జీవరాసుల కాశ్రయ మొసంగుచున్నవి. సమస్తప్రాణులకు హితదాయకములైన వృక్షముల జన్మమెంతయు శ్రేష్ఠమయినది. సత్పురుషుల యాచించు భిక్షుకుఁడు విఫలమనోరథుఁడు కానిచందముననే భూరుహముల

నాశ్రయించునట్టి యేజీవియు నిధుత్సాహమునందుటతటస్థింప నేరదు.

వృక్షము నాశ్రయించు ప్రతిప్రాణియు నేదియో యొక ప్రయోజనము నవశ్యము నందగలదు. పాదపములు మనకుఁ బ్రతములను, పుష్పములను, ఫలములను ఛాయను, మూలములను, వల్కలములను, ఇంధనములను నుచితముగా నొసంగుచున్నవి. ఇంతేగాక రసమును, దుగ్ధమును, జిగురును, భస్మమును, అస్థిని, (అరటి మున్నగువానియూచ) బీజము లను నొసంగుచు మన యనేకములగు నవసరములఁ దీర్చుచున్నవి. మనుష్యులు తమజన్మధారులై నందులకుఁ దమ దేహ మనో ధన వచనాదికములమూలమున లోకముయొక్క హితము నాచరించుచుఁ బరోపకారపారీణు లగుట సమంజ నము.”

శ్రీకృష్ణభగవానుఁడు వచించియున్న యీవాక్యము లెంతయు గంభీరార్థబోధకములయి యున్నవి. అన్ననుయ, ప్రాణమయకోశములఁ గలిగియున్న వృక్షాదులే లోకకల్యాణమునిమిత్తము తమయావజ్జీవితముల ధారవోయుచుఁ బ్రపంచమునకుఁ బరోపకారపాతమును బోధించుచుండ సమస్తజీవ రాసులకంటె విజ్ఞానమునం దున్నతస్థాన మలంకరించియున్న మానవులు పరోపకారమహిమను గుర్తింపకుండుట కడు శోచనీయము.

సృష్టియందలి రేణువుమొదలుకొని బ్రహ్మపర్యంతముఁ గల యే పదార్థమును బరీక్షించిచూచినను నది లోకోపకార పరతంత్రమైయున్నటులే గోచరింపఁగలదు. అట్టిస్థితియందు

విజ్ఞానసంపన్నులమును, మనుష్యులమును నగు మనము పర
స్పరము ద్వేషించుకొనుచు, సంఘీభావమన నెట్టిదో యెఱుం
గక, ఈర్ష్యాంధుల మయి, పరోపకారజ్ఞానశూన్యుల మయి
మూఢులవలె జీవించుచుండు తెంతయు లజ్జాకరము.

ఈశ్వరుని బడయ నభిలషించువారిసంఖ్య కీభూమండ
లమునఁ గొడువలేదు. కాని జగదీశ్వరుఁ డెట్టివాఁడో విచా
రించువారిసంఖ్య మిక్కిలి స్వల్పముగనున్నది. ఈశ్వరసాక్షా
త్కారమును బడయఁగోరు భక్తులు రామనామస్మరణ
నేయుటకంటె నీశ్వరుఁ డెంతటి పరోపకారశీలుఁడో, స్వార్థ
త్యాగియో గ్రహించి, తమ జీవితములఁ బరోపకారార్థము
సద్వినియోగపఱచినచోఁ బరోపకారమూర్తియగు సర్వేశ్వ
రుని సులభముగాఁ బడయవచ్చును.

నేటివఱకు విశ్వమం దవతరించునున్న మహాపురుషు
లెల్లరు పరోపకార మార్గావలంబనముననే మోక్షమునంది
యున్నారు. మనుష్యజీవితమునకు సర్వోత్కృష్టాక్షయ
లంకారమగు పరోపకారమునకు నేడు మానవ జాతి ఘన
మగు స్వాగత మొసంగకుండు తెంతయు సంతాపకరము.

పరోపకారమును మనుష్యుఁడు తన కనశ్చాచరణీయ
మగు ధర్మమని భావించినంతనే వాని వర్తనమందలి తామ
సిక, రాజసిక లక్షణము లన్నియు నశించిపోవ, వాఁడొక
ప్రతిష్ఠాపాత్రుఁడగు సాధుసత్తముఁడు కాఁగలఁడు.

ఏనాఁడు మానవుఁడు సమస్తలోకమును బ్రేమిం
చుచు, సన్మానించుచు హృదయపూర్వకమగు శ్రద్ధతోఁ
దన జీవితమును విశ్వకల్యాణమున కయి సమర్పించునో,

నాఁడే వాని మానసమందుఁ గల దుర్గుణములును, వికారములును నశించిపోవ, వాఁ డొక యాదర్శ పురుషోత్తముఁడు కాఁగలఁడు. ఈ రహస్యము నెఱింగియే స్వానుభవసిద్ధజ్ఞాన సంపన్నుఁడగు భర్తృహరి పరోపకారపరాయణుండగు వ్యక్తి సత్తముని స్వభావమును, లక్షణములను నీరీతి వర్ణించి యున్నాఁడు.

“భవంతి నమ్రా స్తరవః ఫలోద్గమై
ర్నవాంబుభిః ద్వారవిలంబినో ఘనాః,
అనుద్ధతా సత్పురుషా సమృద్ధిభిః
స్వభావ ఏవైష పరోపకారిణాం.”

“పాదపములు ఫలించు సమయమున నమ్రములయి యుండును. నూతన జలముగల ధారాధరములు క్రిందుగనే ప్రాకుచుండును. సత్పురుషులు సంపదలు లభించినను గర్వింప నొల్లరు. ఇది పరోపకారపారీణులగువారి స్వభావము.”

పరోపకారబుద్ధిశూన్యుఁడగు వ్యక్తి యిహమందుఁ గాని, పరమందుఁగాని ప్రశాంతమగు సౌఖ్యము ననుభవింపఁజాలడు. పరోపకారశూన్యత మానవుని స్వార్థాంధుని గావించును. స్వార్థము విషయప్రవృత్తుల విజృంభింపఁజేయును. విషయప్రవృత్తులు మానవుని బుద్ధిని, జ్ఞానమును హరించి వాని ననుచిత కర్మాచరణమునకుఁ బాల్పడఁజేయును. దుష్కర్మాచరణము మానవుని ధర్మచ్యుతుని గావించి, తత్ఫలముగ దుర్భర దుఃఖముల ననుభవింపఁజేయును.

సృష్టియందలి ప్రతిప్రాణియు సహజముగ సౌఖ్యమునే వాంఛించుచుండును. కాని సమస్త జీవలోకవాంఛితమగు

నీ సౌఖ్యమును మనుష్యులెల్లరుఁ బడయఁజాలరు. లోకాను భవమును సంపాదించియున్న మనుష్యుఁడే యుక్తధర్మ మార్గానుసరణమున సౌఖ్యము ననుభవింపఁ గలుగు చున్నాఁడు.

పరోపకారశీలుఁడు నిత్యము ప్రపంచహితమునకయి పాటుపడుచుండుటచే విశ్వమందలి సమస్తమానవులు వానిని సమస్త విధముల సన్మానించుచు, వాని సౌఖ్యమునకయి యథాశక్తిఁ దోడ్పడుచుండఁగలరు. పరోపకారతత్వమునకు దూరుఁడయియుండు వ్యక్తియొక్క సౌఖ్యసంపాదనామార్గమున కనేకములగు ప్రతిబంధకములఁ గల్పించునిమిత్తము దుష్టు లనేకులు సదా ప్రయత్నించుచుండఁ గలరు.

ప్రకృతి మనుష్యలోకమునకు సదా పరోపకారపాతమునే బోధించుచున్న యది. నేటి స్వార్థాంధుఁడగు మానవునివలెనే సర్వేశ్వరుఁడును, ప్రకృతియుఁ బరోపకారశీలతను బరిత్యజించినచో క్షణమాత్ర కాలముందే మహాప్రళయముద్భూతమయి, సమస్తలోక వినాశన మొనరింపఁగలదు. స్వచ్ఛందమగు స్వాభావిక మనుష్యజీవితమునకును, పరోపకారమునకును నవినాభావసంబంధము కలదు.

కేవల మిది ప్రాజ్ఞులదృష్టికే గోచరింపఁగలదు. పరోపకారబుద్ధి సమస్తమానవజాతినుండి సంపూర్ణముగా నదృశ్యమయిపోయినచో ప్రపంచవ్యవహారమే సాగనేరదు. పరోపకారముచే లభ్యమగు నుత్తమ స్వార్థపరమార్థముల కంటఁ బ్రశస్తమగు సౌఖ్యము మఱి యేపద్ధతి ననలంబించుటవలనను లభింపఁజాలదు.

“పరోపకరణం యేషాం జాగర్తి హృదయే సతాం
నశ్యంతి విపద స్తేషాం సంపదః స్యుః పదేపదే.”

—చాణక్యనీతి.

“సదా పరోపకార బుద్ధి యేష్వానిహృదయమున జాగ
రితమయి యుండునో వాని కెట్టి విపత్సరంపరలును సంభ
వింప నేరవు. అడుగడుగునకు వాని సంపదలభివృద్ధి జెందు
చుండఁ గలవు.

విశ్వమందుఁ బ్రతిమానవుఁడు తన కావశ్యకమయిన
ప్రతివస్తువును సలపాదించు నిమిత్తము పరకృపావలంబితుఁ
డయి యుండుట యుచితము కాదు. స్వావలంబనము సంత
తానంద సంతాపకంబను కోవిదోక్తి సామ్రాజ్యము. ఏత
త్సిద్ధాంతము సత్యమయియున్నను దయామయుండగు సర్వే
శ్వరుఁడు లోకకార్యనిర్వహణ సౌకర్యార్థము మనుష్యుల
యందుఁ బరస్పరసాహాయ్యావశ్యకతను సృజించియున్నాఁడు.

మానవ సంఘమునందుఁ బరస్పర సాహాయ్యము
నశించునేని సృష్టికార్యక్రమమునకు భంగము కలుగుటలో
నెట్టి సందియమును లేదు. సర్వకాల సర్వావస్థలయందు మను
ష్యుఁడెంత భద్రమానవోచిత లక్షణ పరీతుఁడయి, సావధాన
చితుఁడయి సంచరించుచున్నను నపుడపుడు సంకటములచే
బాధింపఁబడుచుండఁగలఁడు. తలవని తలంపుగా వచ్చుచుండు
విపత్తులనుండి విమోచనము నందుటకు మనుజుఁ డెట్టి
స్వాతంత్ర్యప్రియుఁడయినను, తన సాటి సహోదరుని కరావ
లంబనము నవశ్యము పడయవలసియే యుండుచుండును.

పరజన సాహాయ్యవాంఛ యాపద్ధర్మము విపద్ధిస్త
మానవోద్ధరణము ధీరుని సర్వోత్తమంబగు ధర్మము. మను

ఊకప్పుడు దుష్టులచే బాధింపఁబడవచ్చును. ఒకప్పుడు దారిద్ర్య దుఃఖమునకు గుఱికావలసివచ్చును. ఇంకొకప్పుడు వ్యాధి పీడితుఁ డగుట తటస్థించును. ఒకప్పుడు మృత్యు శయ్యపై ననాధునివలెఁ బడియుండి యగతికునివలె విలాప మొనరింపవలసివచ్చును.

ఈరీతి ననేకవిధములగు కష్టపరంపరలు తరంగప్రాయ ముగ మానవుని బాధించుచుండుట మనము లోకమందుఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూచుచునే యున్నారము. ఇట్టి యవసరము లందు జ్ఞానసంపన్నుఁడగు మనుష్యుఁ డనశ్యము పరోపకార భావప్రేరితుఁడయి, దైన్యస్థితియందున్న తన సహోదరులకు యథాశక్తిఁ దోడ్పడుట పరమధర్మము.

ఆ॥ వె॥ పరుల కుపకరింపఁ ♦ బాపక్షయంబగుఁ

బరుల కుపకరింపఁ ♦ బట్టుగొమ్మ

పరుల కుపకరింపఁ ♦ బరలోకసాధన

పరుల కుపకరింప ♦ బలిమి వేమ.

ఆపద్దశయందు దీనులగు సహోదరులకు సాహాయ్య మొనరించుచుండుటచే సంకటగ్రస్తు లుద్ధరింపఁబడి తమ కాపత్యాలమునఁ దోడ్పడిన మనుష్యులకుఁ జిరకృతజ్ఞులయి యుండగలరు. సాహాయ్యము నందిన వ్యక్తి స్వయముగా హర్షించుటయేకాక, సాహాయ్యమొనరించిన పరోపకారియుఁ దన పవిత్రధర్మబుద్ధి కయి లోలోన నమందానంద కందళితుఁ డగుచుండగలఁడు తనసంతాన మెట్టివ్యాధులు లేక హాయిగ జీవించుచున్న జననీజనకు లెట్లు ప్రసన్నులగుదురో, అదియే చందమునఁ బరోపకారపారీణుఁడు, ఉదారచరి

త్రుఁడు లోకసేవచేఁ దనజన్మ సార్థకమయినదికదా యని సదా సంతోషించుచుండఁగలడు.

జీవునకుఁదోడ్పడ జీవుఁ డుత్సహించుచుండుటస్వభావ సిద్ధము. మహాపురుషుల వాక్యమగు “ఉదారచరితానాం తు వసుధైవ కుటుంబకం” “ఉదారచరిత్రునకు విశ్వమంతయు గుటుంబసమానము.” మానవకోటికిఁ బరోపకారధర్మమునే చాటుచున్నయది.

కేవలము స్వోదరపోషణము నిమిత్తము జీవించుచు బ్రాపించికి నింద్యసౌఖ్యములయందే తమ జీవితకాలమును ధనధాన్యములను వినియోగించు మూఁథుఁడు మానవాకృతి యందున్న సూక్రమువంటివాఁడు. ఎవ్వని శరీరము, విజ్ఞానము, సంపదలు లోకోపకారనిమిత్త మయి వినియోగింపఁ బడునో, వాఁడు భువివతరించిన దేవతాపురుషుఁడు. లోకోపకారై కజీవి కడు ధన్యుడు. వాని జీవిత మతిపవిత్రమయినది. వానికి మరణము లేదు. వానికీర్తిచంద్రిక సూర్య చంద్రతారకస్థాయి యయి, దిగ్విగంతముల వ్యాపించగలడు.

ఉ తమపురుషుని యంతఃకరణపద్మము పరోపకార భానురశ్మిచేఁ బ్రభుల్లితమగును. సత్పురుషులు తా మెన్ని కష్టముల నయిన సహించి పరుల కుపకారమొనరింతురు. పరమేశ్వరుని సృష్టియందు మనుష్యులందఱు నేకరీతిగనుండుటసంభవము. కొందఱి శరీరములు దృఢములయియుండ, మఱి కొందఱి దేహములు దుర్బలములయి యున్నవి.

ఈలోకమునఁ గొందఱు పండితులు, మఱికొందఱు పామరులు, కొందఱు ధనాఘ్నులు, మఱికొందఱు గర్భదరి

దుగ్రిలు. 'కొందఱు విద్యావివేక సంపన్నులు, మఱికొందఱు వివేకములేని మూఢులు.

ఇట్టి స్థితియందు బుద్ధిమంతులు బుద్ధిహీనులకు బుద్ధిని, ధనాఢ్యులు దరిద్రులకు ధనమును గడు ప్రేమతో నొసంగి పుణ్యాత్ములు గావలసియున్నది. అగ్రజుఁ డను జనకు సమస్త విషయములఁ దోడ్పడుచుండువిధంబున నున్నత శ్రేణియందున్న మానవులు నిమ్న శ్రేణియందున్న దీనులకు సాయ మొనరించుట ప్రశస్తమగు ధర్మము.

“తల్లిదండ్రులభంగి ♦ ధర్మవత్సలతను
దీనులఁ గావఁ జింతించువాఁడు.”

అను ప్రహ్లాద గుణబోధకమగు వాక్యము దీనస్థితియందున్నవారి నుద్ధరించుట మానవుని ధర్మమను భావమును సమర్థించుచున్నది. ప్రపంచమంతయుఁ బ్రశాంతమగు జీవితమును గడపుచున్నపుడే మానవు లెల్లరు సౌఖ్యవంతులయి యుండగలరు. ఒక కుటుంబమున నిరువురు సోదరులు విపద్ధిస్తులయి హాహాకార మొనరించుచుండ నా కుటుంబమందలి యితరు లెట్లు సకలసంపదలఁ గలిగియుండియుఁ బ్రశాంతజీవిత సౌఖ్యసుధారసమును బానమొనరింపఁగలరు?

లోకమునఁ గొందఱు దుఃఖితులును, మఱికొందఱు సౌఖ్యవంతులును నయియుండుటవలననే నేడు ప్రపంచ జీవితము సరకవేదనాభూయిష్టమయి యున్నది. లోకమందలి ప్రతిమానవుఁడు వివేకవంతుఁడయి పరోపకారమును దన ముఖ్యధర్మముగ భావించి, తదనుష్ఠానమునకుఁ గడంగుచున్నచో నేడు విశ్వమునఁ గాననగుచున్న దుఃఖములో దశసహస్రాంశ మయిన నుండనేరదనుట వాస్తవము.

సకల ప్రపంచ విఖ్యాతుఁడును, అహింసామూర్తియు నగు శ్రీ గాంధీభగవానుఁడు తనయాత్మకథయందలి “మతములలో స్వల్పప్రవేశము” అను ప్రకరణమున సకలమత విజ్ఞానసారమగు నొక పద్యము నుదహరించుచు నంతకంటె మతముల రహస్యమేమియు లేదనియు వచించియున్నాఁడు.

సీ॥ జలమును నీకీయఁ ♦ గలవాని కెందేని

నొసఁగుమీ కడుపార ♦ నోగిరంబు

వందనంబును జేయు ♦ వానికిఁ జేయుమీ

భక్తిమై సాష్టాంగ ♦ వందనంబు

దమ్మిడి నీకిచ్చు ♦ ధన్యాత్మునకు మాఱు

గా నిమ్ము మేల్మి బంగారుకాసు

కష్టంబులందు న ♦ క్కరవచ్చు వానికి

నిమ్ము నీనెమ్మేని ♦ నేని కోసి

తే. గీ. ఒకటి యొసఁగిన బదిరెట్టు ♦ లొసఁగవలయు

జెట్టజేసిన మేలును ♦ జేయవలయు

బ్రాతఃకాలమునాటి యీ ♦ చేతలెల్ల

నానుపూర్విగ సత్యరహస్య మరయ.

—ఘూర్జర పద్యానువాదము.

విజ్ఞానధనుఁడగు ప్రతి మానవుఁడు తన జీవితక్షణ భంగురత్వమును స్మరించి, పరమార్థమును, దయామూర్తి యగు పరమేశ్వరుని మది నెంచి పరోపకారము నవశ్యానుష్ఠేయమగు ధర్మముగఁబరిగ్రహించుట మిక్కిలియగత్యము. ‘ఆత్మవత్సర్వభూతాని’ యను వాక్య మాచరణగూపము నందఁగలిగినపుడే మానవజాతి యచంచల సౌఖ్యాంబుధి

నోలలాడఁ గలదు. పరోపకారమహిమ నెఱింగినవార లగు టచే మహాత్ములగు కవులు దాని నెన్నియో విధంబులఁ గవితారూపంబున స్తుతించియున్నారు:—

“అపకారికినుపకారమునెపమెన్నకసేయువాఁడేనేర్పరి సుమతీ !, కర మపకారమొంది యుపకారముసేయుచునుండు సజ్జనుల్” అను నీ కవితాఖండములచేఁ బరోపకారము కవుల దృష్టియందు సయిత, మేరీతి నున్నతస్థానమును గడించియున్నదియు స్పష్టపడుచున్నది.

మనుష్యజాతి కలంకారప్రాయులగు విద్యార్థు లీ పరమపావన ధర్మమును పరోపకారముచకుఁ దమహృదయము లందు ముఖ్యస్థానమునొసంగుటావశ్యకము. శక్తిసంపన్నులు దుర్బలులకును, సద్గుణసంపన్నులు దుర్గుణ దురాచార దుర్వ్యసనపరతంత్రులకును, సభ్యులసభ్యులకును, సదా ధార్మికభావముతోఁ దోడ్పడుచున్న భూతలము స్వర్గసదృశమయి తన రారఁగలదు. విద్యార్థుల కీ సందర్భమున భర్తృహరివచించిన యొక శ్లోకము ధర్మబోధకము కాఁగలదు.

“శ్రోత్రం శ్రుతేనైవ న కుండలేనదానేన పాణి ర్న తు కంకణేన విభాతి కాయః కరుణాపరాణాం పరోపకారేణ న చందనేన”

“దయార్ద్రహృదయు లగు సత్పురుషుల కర్ణములకు సద్గ్రంథశ్రవణము లలంకారములుగాని కుండలములు గావు. కరముల కలంకారము సత్ప్రాత్రదానము కాని సువర్ణకంకణములుకావు. శరీరమునకాభూషణము పరోపకారముగాని చందనవిలేపనము గాదు.”

ప రో ప కార పరాయణుడగు పురుషుఁడు సమ స్త మానవహృదయముల కధిపతి. వాఁడు జగన్తోహనుఁడు. అతని

కీర్తికుసుమసౌరభము సులభముగా దేశదేశముల వ్యాపించి
సత్పురుషుల కాష్టోదమును గొలుపుచుండఁగలదు. కరుణా
శీలని శరీరశోభ కోటిసూర్యప్రభాభాసమానమై వెలుఁగు
చుండునని బుద్ధ ప్రభువు సెలవిచ్చియున్నాఁడు.

పరోపకారి కారుణ్యరసార్ద్రచిత్తు డగుటచే దయా
సింధువగు పరాత్పరునివలె సకలజనవంద్యుఁడు కాఁగలు
గును. పరులయొక్క దుఃఖమును తనదుఃఖముకంటె నధిక
ముగా భావించుకొనుచు నిజదుఃఖమును తృణప్రాయముగ,
జూచుచు లోకముయొక్క హితమందును, కల్యాణమందును
నిరంతరము నిరతుఁడయి యుండువాఁడే యథార్థమగు పరోప
కారి.

నుహ్నురుషులు పరోపకార మనేకవిధములుగనుండు
నని వచించియున్నారు. దేహవాగ్విత్తములచే బరుల కుప
కారము కలుగుచుండుట మన మవలోకించుచునే యున్నా
రము. శారీరక పరిశ్రమచే గొందఱకు సాహాయ్యము
కలుగుచున్నది. మనసాటి సహోదరుఁడు దుర్బలుఁడై తన
కర్తవ్యమును నిర్వహించుకొనఁజాలనట్టి దుస్థితియందుండి
బాధపడుచున్నపుడు మన మతనికి యథాశక్తిఁ బ్రయాస
మనక సాహాయ్య మొనరించుట కర్మము.

ఒక్కొక్కప్పుడు వాక్సాహాయ్యముచే విప దావస్థ
మందున్న మనుష్యుఁడుద్ధరింపఁబడఁగలఁడు. దుష్టుఁడేవఁడేని
సాధువు నొకని బాధించుచున్నపుడు బలాధ్యుఁడట్టియన్యాయమును
విలోకించి మానమునువహింపక దుష్టుని భయపెట్టి
నచో సాధురక్షణము కాఁగలదు. సత్పురుషుని నిరంతరలోక
సేవాధురీణులై యుండుటచే దమ కుటుంబమును బోషించు

కొనజాలనపుడును, దైవికముగ భయంకర జాడ్యగ్రస్తులై
స్వసంతానమును బోషించుకొనఁజాలనట్టి దుర్దశాపీడితులై
యున్నపుడును ధనాధ్యులు వారికి యథాశక్తి సహాయ్య
మొనరించు టావశ్యకము.

“పరోపకారశూన్యస్య ధిజ్ మనుష్యస్య జీవితం,
జీవంతు పశవో యేషాం చర్మాప్యపకరిష్యతి.”

“మనుష్యుని జీవితము పరోపకార శూన్యమయిన
దగునేని దానికి ధిక్కారము. అట్టితరిఁ బశువులజీవితమే
యైతమము. మరణించినపిదప వానిచర్మ ముపయోగకర
మగుచున్నయది.”

మనుష్యుఁడు ప్రత్యవస్థయందును యథాశక్తిఁ బరోప
కారమును తన ధర్మముగ భావించియే యాచరింపవలయుఁ
గాని, కేవలాడంబరము నిమిత్తమును, లోకమునఁ గీర్తి
నపేక్షించియు నొనరింపరాదు. నేఁడు పరోపకారము మనుష్య
సంఘమునం దెచ్చోటను గానరాకున్నయది. మానవులు
విషయతృష్ణాపీడితు లయి ధనధాన్యములను, సంపదలను,
విద్యావివేకములను, దేహాత్మబలములను, భోగవిలాసముల
నిమిత్తము దుర్వినియోగ మొనరించుచున్నారేకాని, లోకోప
కారార్థము కాసువీసమేని వినియోగించుచుండుటలేదు.

మనుష్యుఁడు దయకును, దాక్షిణ్యమునకును మానస
మునం దగ్రస్థానము నొసంగి, పరోపకారబుద్ధిని వహించుట
తోడనే వాని సమస్తదుర్విషయవాంఛలు క్రమక్రమముగ
నశించిపోగలవు. పరోపకారము మానవున కార్హజీవితవిధా
నము నుద్బోధింపఁగలదు. పరోపకారముచే మనుజుఁడు సకల
ద్దుణసిద్ధి నందఁగలుగుచున్నాఁడు.

లోకమున విశేషముగ జీవసంరక్షణసాహాయ్యములకు
 ధన మావశ్యకమగుచున్నది. మానవునకు భువిపైఁ దటస్థించు
 జీవితసమస్యలలోనికెల్ల భుక్తిసమస్య తొల్లింటిది. మనుజుఁ
 డీసమస్యను బరిష్కరించుకొనఁ గలిగినపుడే తదితరములగు
 సమస్త సమస్యపరిష్కారముల కర్హుఁడగుచున్నాఁడు. క్షుధా
 ర్తునకు భోజనము నొసంగుటయు బిషాసాపీడితునకు శీతల
 జలము నిచ్చుటయు, సూర్యాతప వ్యధితునకు భవనమున
 విశ్రాంతి నొసంగుటయు, గర్భదరిద్రుఁడగు దుర్బలునకు
 యథోచితముగ ధనదానమొనరించుటయు, చలిచే బాధపడు
 చున్నవానికి వస్త్రము నిచ్చుటయు, వ్యాధిపీడితునకుఁ జికిత్సా
 విషయమునఁ దోడ్పడుటయు మున్నగున వన్నియుఁ బరోప
 కారముయొక్క స్థూలభాగమునకు వర్తించును. ఆత్మసంబంధ
 మగు పరోపకారమన మానవసంఘాభ్యుదయమున కత్యం
 తావశ్యకమయి యున్నది. ఆత్మసంబంధమగు పరోపకార
 మన నీచదశయందున్న మానవాత్మకు బాగుపడు మార్గ
 మును సూచించుట యనియే తాత్పర్యము.

అన్నవస్త్రాదుల దానము తాత్కాలికముగా మాన
 వుని బాధను నివారించుచుండ, జ్ఞానదానముచే మానవుఁడు
 యుక్తాయుక్తముల విచారింపఁ గలవాఁడయి, కర్తవ్యమును
 గ్రహించి శాశ్వతజీవితోద్ధరణమును బడయఁగలడు. కావున
 జ్ఞానదానము పరోపకారాంగములలో ముఖ్యమైనది.

“అజ్ఞానాంచైవ యోజ్ఞానం దద్యాద్ధర్మోపదేశతః

కృతాన్నిం వా పృథివీం దద్యాత్తేన తుల్యం న తత్ఫలం.”

—మహాభారతము.

“ఏ మనుష్యుడయిన ధర్మోపదేశమునను, కర్తవ్య ప్రబోధమువలనను అజ్ఞానులకు జ్ఞానమొనరించిన నయ్యది సమస్త భూవలయదానముకంటె విశేషఫలదాయకము.

వేశ్యాగమనము, మద్యపానము, చౌర్యము, ప్రాణి హింస, సాధుపీడనము, అన్యాయమార్గమున ధనసంపాదనము మున్నగు దుర్వ్యసన, దుర్గుణ దురాచారములకు దాసాధము లయియున్న మూఢులకు జ్ఞానోపదేశము నొసంగి, వారికి హితాహితములను, కర్తవ్యాకర్తవ్యములను బోధించి వారి జీవితముల సంస్కరించుచుండుట, విద్యాశూన్యులకు విద్యా దానముచేయుట, ప్రమత్తులకును, నిరుద్యోగులకును గర్మ యోగావశ్యకతను దెలుపుట, దుష్టులయి, ధూర్తులయి, క్రూరులయి, నాస్తికులయి సంచరించు రాక్షసాధముల హృదయముల దైవభక్తిభావబీజముల నాటుట, సత్యము, శౌచము, న్యాయము, దయ, శాంతము, ప్రేమ, వినయము సంయమము మొదలగు సద్గుణములఁ ద్రోసిపుచ్చి, శమ దమాదిశీలముల విసర్జించి, పాపవర్తనులయి దూషితకర్మల నాచరించుచుండు యువకులకు నీతిశిక్షను గఱపి, వారిని సదాచారసంపన్నులుగఁ జేయుట మున్నగునవియే వాని మూలమున సలుపఁబడునట్టి యాత్మసంబంధమగు పరోపకార మనఁబడుచున్నది.

పరోపకారముచే మనుష్యునియొక్క దేహాత్మమాన సములు మూఁడును నుద్ధరింపఁబడవలయును. మానవుని స్వాభావికమును, నైతికమును, ఆధ్యాత్మికమును నగు జీవిత విధానమును భంగపఱచునట్టి సాహాయ్య మపకారమగును గాని యుపకారము కానేరదు. అలసుడయి, నిరుద్యోగియై,

సదా పరావలంబనుడయి జీవించు దృఢగాత్రున కొసంగఁ
బడు దానము పరోపకారమునకుఁ జెందదు.

వేశ్యాన్యత్తియందున్న కామాంధునకుఁగాని, జారు
నకుఁగాని చేయఁబడు వాగ్ధనసాహాయ్యమును పరోపకార
మనబడదు. నైతికజీవితాభ్యుదయమునకుఁ బ్రతిబంధకము
కాని వాగ్ధనదేహసాహాయ్యమే యధార్థమగు పరోపకార
మనఁబడుచున్నది.

ఎన్నియో దినములనుండి భుజింప నాహారములేక,
శీతాతపవాతములనుండి దేహమును సంరక్షించుకొన వస్త్ర
ములేక మూర్తీభవించిన దైన్యమువలె గృహద్వారమువద్దఁ
జతికిలఁబడి 'భిక్షాంజేహి' యని దుఃఖాతిరేకముచే గుడ్డ
మయిన కంఠముతోఁ గౌషాణములు సయితము ద్రవీభూత
మగునట్లు ప్రార్థించు వృద్ధుని, వ్యాధిపీడితుని, వికలాంగుని
మొఱ్ఱ తాలకింపక మీఁదుమిక్కిలి వారలఁ గాళ్ళ దన్నుచు,
ధిక్కరించుచు నుండు గృహస్థు లనేకులు ప్రాతఃకాలముననే
లేచి సుస్నాతులయి, దేవళములందలి దయాళుత్వమును
బోధింపలేని జడమూర్తికి నమస్కరించి దృఢగాత్రులును,
స్తుతిపరాయణులును, వంచకులుచు నగు భట్టుల రావించి
పరోపకారమనియు, పుణ్యమనియు భావించి, గో వస్త్ర
సువర్ణ భూదాన మొనరించుచున్నారు. ఇయ్యది యెట్టి
పుణ్యమో, పరోపకారమో, దైవభక్తియో, సాధుజన
సేవయో గ్రహింప శక్యము కాకున్నది.

పరోపకార శీలతయందు భక్తివిశ్వాసములు గల
ట్టియు, పరోపకారమునే మానవుని యున్నతధర్మముగ

భావించు నట్టియుఁ గోటీశ్వరు లెందఱో నేడనేక విద్యాలయములను, అనాథశరణాలయములను, ధర్మశాలలను, దేవాలయములను బ్రతిష్ఠింపఁ జేయుచున్నందుల కెంతయు సంతోషింపవలసినదే కాని, యీ ధర్మసంస్థ లన్నింట సహస్థులును, విద్యాధికులును నగు వారికే స్థానము లభించుచున్నది కాని దైన్యమూర్తు లనఁదగు దరిద్రులకును, దీనులకును, వికలాంగులకును, పశువుల కంటె హీనముగఁ జూడఁబడుచున్న పంచమసహోదరులకును స్థానము లభింపకున్నది.

అపాత్రమును, అన్యాయసంగతమును, పాక్షికభావయుక్తమును, రాక్షసమును నగు నీ యుపకారము సర్వజనీనము కాకపోవుటచే లోకమున కంత ప్రయోజనకరము కాఁజాలదు. ఇట్టి నీతిదూరమగు పరోపకారముచే మానవ లోకమున కెంతయు దీఱనిహాని నాటిల్లుచున్నది. సమ సవిధముల నున్నత స్థితియందున్న మనుష్యుఁడు దీనులకే సాహాయ్య మొనరింపవలయును గాని, తన్ను బోలియున్న మఱియొక శక్తిసంపన్నునకుఁ దనకుగల సమస్తమును ధారవోయుట ఘోరపాపమేయగుఁగాని పుణ్యము కాఁజాలదు. క్షుధార్తుల కొసంగవలసిన యాహారము నమితభోజనముచే నజీర్ణవ్యాధికి గుఱియయినవాని కొసంగిన నెట్లుండునో, దీనునకుఁగాని పరోపకారము సయిత మదియే చందమున నుండఁగలదు.

“Heip the poor, Good helps you.”

“దీనులకు సాయమొనరింపుము. దేవుఁడు నీకు దోడ్పడును.”

హృదయపూర్వకమగు ననుకంపచేఁ బ్రేరితుఁడుకాక, లోకాడంబరమువలనను, ముఖస్తుతులచేతను ప్రోత్సహింపఁ బడి మనుష్యులుచేయు దానములు దానవదానములనఁబడు చున్నవి. ఇట్టి కరుణాశూన్యములగు దానములచే సమస్త జీవదయాకరుండగు సర్వేశ్వరుని నిష్కలంకమగు నియమమునుల్లంఘించినవాఁడగుచున్నాఁడు. నేఁడుమనుష్యుఁడు యుక్తాయుక్త విచక్షణచేఁ బాత్రాపాత్రముల విచారించి దాన మొసంగవలసియున్నది. లోకమునకు జడములే యుపయోగకరము లగుచున్నపుడు విజ్ఞానసంపన్నులగు మనుష్యులేవిధముగను నుపకరింపకుండుట కడు శోచనీయము.

ఆర్యఋషుల నివాసముచేఁ బవిత్రీభూతమయిన యీ భరతఖండము ప్రపంచమందలి సమస్త దేశములకంటె సద్గుణములందుఁ దొల్లింటిదిగా భాసిల్లియుండినది. రూపొందిన పరోపకార మనఁదగు మహాపురుషులును, సతీమణులును, వెండ్రుకో యీ భారతమాతృపవిత్రాంకసీమయందు బాల్యక్రీడలు సలిపియున్న నాఁటి హైందవజాతీయవికాసము నెన్న బ్రహ్మకును దరము గాకుండెను.

నాఁడు ప్రతిభారతీయుడును యథాశక్తి లోకోపకార మొనరించుటయందుఁ బ్రబలోత్సాహమాత్తో ముందంజ వేయుచుండెడివాఁడు. నాఁటి భారతీయునకుఁ బరోపకారము నేఁటి మానవులకు విషయభోగ మెంతప్రీతికరముగ నున్నదో అంతకంటెఁ బ్రేమపాత్రముగ నుండెను. నాఁటి భారతీయుని పరోపకార పరతంత్రజీవిత విధానము శ్లాఘనీయమయి యుండెను.

నేటిదనుక భరతఖండమందును, విదేశములందును, జన్మించి స్వార్థత్యాగులయి, దానశౌండులయి, పరోపకార పారీణులయి లోకకల్యాణమునకుఁ దోడ్పడియుండినట్టియు, తోడ్పడుచున్నట్టియు మహాపురుషులయొక్కయు, పండితుల యొక్కయు, భూపాలురయొక్కయుఁ జరిత్రల వ్రాయఁ బూనుచో బ్రహ్మాండమగు నొక గ్రంథమే సిద్ధము కాఁ గలదు. కాన నా మహా పురుషులలోఁ గొందఱినామంబుల మాత్ర మిట నుదహరించుచు గ్రంథవి సరభీతిచే వారి పరో పకార పారీణతాద్యోతకములగు సత్కార్యముల నిట వివరింపక సంక్షేపించుచున్నాఁడను.

లోకోపకారమును మానవ జీవితధర్మములలోని కెల్ల నుత్కృష్టధర్మముగ విశ్వసించి, తన్ములమున లోకహిత మొనరించిన మహాపురుషులలో రఘువు, దధీచి, శిబి, రంతి దేవుఁడు, బలి, కర్ణుఁడు, బుద్ధుఁడు, అశోకుఁడు, కుణాలుఁడు, శ్రీహర్షుఁడు, అగ్బరు, శివాజీ, రంజితసింగు మొదలగు భూపాలురును, - శంకరుఁడు, మధ్వఁడు, రామానుజుఁడు, బసవుఁడు, కబీరు, రామదాసు, చైతన్యఁడు, రామకృష్ణుఁడు, రామ మోహనుఁడు, శ్రద్ధానందుఁడు, విద్యాసాగరుఁడు, దయా నందుఁడు, కేశవచంద్రుఁడు, చిత్తరంజనుఁడు, కాలగంగా ధరుఁడు, వివేకానందుఁడు, రామతీర్థ, మవులానా, సర్ సయ్యదు గాంధి, లజపతిరాయి, మాళవ్యా, ఆంధ్రూసు, బిసెంటు, సరోజిని, వాస్వానీ, పి. సి. రే. వీరేశలింగము మున్నగు మహాపురుషులును, విద్వద్వరేణ్యులును, - జీససు, మహమ్మదు, లూథరు, టాలస్తాయి, లెనిను, సుకరాత్తు,

సన్యాసేను, వాషింగుటను, అబ్రహాము లింకను మున్నగు విదేశీయ మహనీయులును జిరస్మరణీయులయినారు.

పరోపకారమూర్తులగు నాదివ్యపురుషులలో ననేకులు భౌతిక దేహమును బాసి చనినను నేటికిని యావత్ప్రపంచమునకుఁదమయుపదేశములచేఁబరోపకారధర్మమును గూర్చి బోధించుచునేయున్నారు. మనుష్యులమగు మనము విజ్ఞానమును ద్రోసిపుచ్చి, ఆత్మప్రబోధముల నాలింపక భోగాంధులమై, నింద్యములగువిలాసములఁ దగిలియుండుటచే నా మహాపురుషుల పుణ్యచరిత్రములను, సదుపదేశములను నిత్యము పారాయణ మొనరించుచుఁ బరోపకారా ద్వైహికాముష్మిక సౌఖ్యసాధనముల సంపాదింపజాలకున్నారము. భారతవర్షమున నేటిదనుక జన్మించియున్న పరోపకార పారీణులగు మహాత్ములయెడ భర్తృహరికవీంద్రుని యీ శ్లోక మెంతయు సార్థకమగుచున్నది.

“పద్మాకరం దినకరో వికచం కరోతి
చంద్రో వికాసయతి కైరవచక్రవాకం
నాభ్యర్థితో జలధరోఽపి జలం దదాతి
సంతః స్వయం పరహితే విహితాభియోగాః.”

“దినకరుఁడు పద్మాకరముచు బ్రార్థింపఁబడకయే వికసింపఁ జేయుచున్నాఁడు. సుధాకరుఁ డర్థింపఁబడకయే కలువల వికసింపఁ జేయుచున్నాఁడు. మేఘుఁడు యాచింపఁబడకయే జలము నొసంగుచున్నాఁడు. అదియేరీతిగ సదా సత్పురుషులు స్వాభావికముగ పరహితాచరణమతులయి వెలయుచున్నారు.”

బుద్ధుఁడు జీససు మున్నగు మహాపురుషులు భర్తృహరి వచించిన సత్పురుషులకంటె మాన్యులయియున్నారు. ఆ మహాపురుషులు భర్తృహరికవీంద్రుని “ఏతే సత్పురుషాః పరార్థ ఘటకా స్సాస్వర్థాన్ పరిత్యజ్యయే” అను వాక్యానుసారముగఁ దమ సర్వస్వమును లోకమునకు సమర్పించి, సర్వసంగపరిత్యాగులయి మానవలోకము నుద్ధరించి యున్నారు. వారి యపూర్వ త్యాగము, లోకోత్తర లోకసేవావిధానము విశ్వజీవ వాత్సల్యము చిరస్మరణీయములు.

సదా మానవు లట్టి పూతచారిత్రుల పుణ్యచారిత్రాంశముల లక్ష్యమునం దిడుకొని యుండుటచేఁ బరోపకారమందాసక్తులయి, దయార్ద్రహృదయులయి లోకసేవావతదీక్షితులు కాఁగలుగుదురు. మానవుని జీవితమాలోని కెల్ల నిష్కల్మషమయినది, పరమపవిత్రమయినది, వ్యామోహశూన్యమయినది కేవల మొక్క బాల్యదశయే. ఈ నిర్మలమగుస్థితి యందు నాటఁబడిన జ్ఞానబీజములే మానవుని యుత్తరజీవితాభ్యుదయమునకుఁ దోడ్పడుచున్నవి.

మానవుఁడు సుజ్ఞాన ప్రేరేపితుఁడయి తన చిత్తసీమ యందు సద్భావబీజముల విత్తుచో నుత్తరకాలమందు తమ ఫలము ననుభవించి ధన్యుఁడగును. సుకృత మొనరించుచుఁ బరులహితమునకయి పాటుబడువ్యక్తి పరులచే నుపకారము నందుటయు రూఢియె.

“యథాచారీ యథా కారీ తథాభవతి
సాధుకారీ సాధుర్భవతి పాపకారీ
పాపో భవతి పుణ్యః పుణ్యేన
కర్మణా భవతి పాపః పాపేన.”

ఏ వ్యక్తి యెట్టికర్మ నాచరించునో యట్టిఫలితమునే పడయును. సాధువర్తనముచే సాధువగును. పాపాచరణముచే బాపియగును. సుకృతాచరణముచే బుణ్యధన్యుడగును.

బాల్యదశకుఁ బిదపవచ్చునది యశావచదశ. ఈయవస్థ యందు యువకులు కడు జాగరూకులయి, సావధానలయి యుండవలసి యున్నది. కారణమేమన నీదశయందు మానవునకును, ప్రపంచమునకును విశేషమగు బాంధవ్య మేర్పడఁ గ్రాపంచికములగు వికారములెన్నియో వాని చిత్తసీమయందుదయింప నారంభించుచున్నవి. ఈ రహస్యము నెఱింగి విద్యార్థులు స్వార్థాది దుష్టవృత్తుల నుదిఁ జొరనీయక, పరోపకారాది సద్గుణములఁ దమ చిత్తసీమల సుస్థిరముగా నాటఁ జేయుట శ్రేయస్కరము.

దై వసృష్టియందలి ప్రతిరేణువు లోకోపకారమునకయి పాటుపడుచుండ మానవులు పరోపకారమునఁటి స్వర్గీయ ధర్మము నెడ నుపేక్షాభావమును వహించియుండుట కేవలము మహాధ్యమే యగును. విద్యార్థులారా ! వసుంధరను దిలకించుఁడు. మనము దానికిఁ గావించు సేవ లేకున్నను నది పరమ కరుణాభుత్వముతో మనకు సకలసస్యముల నొసంగుచున్నది వృక్షములఁ దిలకించుఁడు. వాయువునుగూర్చివిచారించుఁడు. జలము నవగోకించుఁడు గోవృషభాది పశువుల వీక్షించుఁడు.

లోకమందలి సమస్త జడ చేతన పదార్థములును మానవ జీవితమున కుపకరించుచుండ విజ్ఞానసంపన్నుడ నని విజ్ఞప్తిగ మచుష్యుఁడు దీనులగు తన సాటిసహోదరుల కుప

కార మొనరింపలేని స్వార్థమయస్థితికి వశుడయియున్నందుల
కెంతయు లజ్జాపవలసియున్నది. ప్రేమాస్పదులగు విద్యార్థు
లారా! పరోపకారమును ఉత్తమమానవ జీవితధర్మములలో
ముఖ్యధర్మముగ భావింపుడు. అనుష్ఠింపుడు.

“పరోపకారాయ స్రవంతి నద్యః
పరోపకారాయ ఫలంతి వృక్షాః
పరోపకారాయ ప్రసవంతి గావః
పరోపకారార్థ మిదం శరీరం.”

“పరోపకారార్థమే నదులు ప్రవహించుచున్నవి.
పరోపకారనిమిత్తమే వృక్షములు ఫలించుచున్నవి. పరోప
కారము కొఱకే గోవు లీనుచున్నవి. పరోపకారము నిమి
త్తమే మన శరీరము సృజింపబడినది.”

ఈ. పరోపకార మహిమాబోధకమగు శ్లోకమును
విద్యార్థులు నిత్యము స్మరించుచు యథాశక్తి లోకోపకార
మునకయి పాటుపడుచు ధన్యులగుదురుగాక!

బౌద్ధ పరోపకారసూత్రములు

పరోపకారమూర్తియు, కరుణానిధియు నగు బుద్ధు
దేవుడు లోకకల్యాణము నిమిత్తము తన సర్వస్వమును సమ
ర్పించి వైచి పరోపకారధర్మప్రశస్తిని జగద్విఖ్యాత మొన
రించి వైచినాడు. ఆ మహనీయుని దీక్షను, ఉదారసంకల్ప
మును, త్యాగబుద్ధిని జాటు శపథము ప్రశంసనీయము.

“న త్వహం కామయే రాజ్యం న స్వర్గం నా పునర్భవం,
కామయే దుఃఖతప్తానాం ప్రాణినా మార్తినాశనం.”

“నేను రాజ్యము లభిలషించుట లేదు. స్వర్గమును
వాంఛించుట లేదు. జన్మరాహిత్యమును గాంక్షించుట

లేదు. సదా దుఃఖితులును, దీనులు నగు ప్రాణుల దుఃఖమును నిర్మూలింపఁ గోరుచున్నాఁడను.”

బౌద్ధధర్మము సాంఘిక నీతులందును, శీలములందును బరోపకారమున కున్నతస్థానమును బ్రసాదించియున్నది. బౌద్ధమతమందలి సాంఘికగ్రంథములు గృహస్థప్రపంచమున కీరీతిఁ బరోపకారమునుగూర్చి బోధించుచున్నవి: —

ఓ దయార్ద్రహృదయుఁడవగు మానవుఁడా ! నేఁడు నీవు మందమతివయి, స్వార్థమున మునిఁగి నీ జీవితమున కలంకారప్రాయమగు పరోపకారమును విస్మరించితి వేల ? నీ జీవితముయొక్క ప్రయోజనములను నీ కొసంగిన దెవఁడు ? ధర్మాధర్మముల విచారించు శక్తి నీ కెవఁడు ప్రసాదించెను ? జీవరాసులలోనికెల్ల నిన్ను తమనిగ సృజించినవాఁ డెవఁడు ? అట్టి దయామయుండగు పరాత్పరునిచుందుఁ బరోపకారబుద్ధియే లేకున్న నీగతి యేమయ్యెడిది ?

మనుష్యుఁడా ! నీ జీవిత నిర్మాణ భరముల కన్య సాహాయ్య మపేక్షితమయియున్న విధముననే నీసాటి సహోదరులకును నీ కరావలంబన నువసరమగుచున్నది. కావున నీవు సయితము సాంఘికధర్మపాలన నిరతుఁడవయియుండి యథాశక్తిఁ బరోపకార మొనరించుచుండుము.

మానవుఁడా ! నీకు భోజనము, వస్త్రములు, నివాస గృహము, రక్షణము, జీవిత సౌఖ్యానందోపభోగము మున్నగునవన్నియుఁ బరుల సాహాయ్యముననే లభించుచున్నవి. సంఘమునం దుండుటవలననే నీవు ప్రశాంతమగు సౌఖ్యము

ననుభవింపఁ గలుగుచున్నాఁడవు. కావున సంఘముయొక్క ప్రథమనిబంధనయగు పరోపకారమును గలిగియుండి కృతజ్ఞుఁడ వగుము.

మనుజుఁడా ! నీవు సాంఘికప్రాణి వనుట నెఱింగి నీపాటి సహోదరసహోదరీమణులయొక్క మిత్రుఁడ వగుము. సమస్తమానవుల నీ యాత్మబంధువులుగ భావించి వారి హితమునకయి కృషిఁ గావించుము. పరోపకారముచే సమస్త మానవుల నీవు నీమిత్రులుగఁ జేసికొనఁ గలిగినపుడే ధన్యుఁడవై యథార్థమగు శాంతి ననుభవింపఁగలవు.

గులాబిపుష్పము తన మధురసౌరభమును స్వాభావికముగ యాచింపఁబడకయే మానవలోకమున కాఘ్రాణింప నొసంగుచు, సమస్తలోకప్రేమభాజనంబగు చందముననే సత్పురుషుఁడును పరోపకారశీలుఁడయి విశ్వప్రీతిభాజనుఁడగుచున్నాఁడు. అట్టివానిదన్మ కడు శ్రేష్ఠమయినది.

పరోపకారశీలుఁడు హృదయపూర్వకమగు శాంతిని సౌఖ్యమును ననుభవించుచు, సాటివారగు తన మానవ సహోదరుల సౌఖ్యానందములను, సంపదలను, సమస్తవిధాభ్యుదయమును గాంచి ప్రసన్నుఁడగుచుండును. పరోపకారశీలుఁడు పరుల నిందింపఁజాలఁడు. ద్వేషింప నొల్లఁడు. హింసింపఁ గోరఁడు. సదా ప్రేమించుచుండును. లోకముయొక్క దుస్థితికయి కడుఁ గుందుచుండును.

సాంఘిక జ్ఞానసంపన్నుఁడగు సత్పురుషుఁడు సదా పరోపకార మొనరించుటకయి యువ్విఘ్నముచుండఁగలఁడు.

పరోపకారము నొక సాభాగ్యముగ నెంచి ఆతఁ డనారతము దాని నవ్వేషించుచుండును. అన్యుల కష్టముల నివారించుట యందుఁ బరోపకారపరాయణుఁ డపారమగు నాత్మానందము ననుభవించుచుండఁగలఁడు.

పరోపకారశీలుని హృదయ మతి విశాలమగుటచే నతఁడు సమగ్రవిశ్వకల్యాణము నపేక్షించుచుండును. ఆతని హృదయము సహజౌదార్య సమన్వితమగుటచే నదా విశ్వ ముయొక్క సౌఖ్యానందము లభివృద్ధిగావింపఁ గృషి సలుపు చుండఁగలదు.

సమస్త-రోకాంధకార నాశకుండగు దివాకరునివలెఁ బరోపకారశీలుని జీవితము నిరంతరలోకోద్ధరణప్రక్రియచే భువిఁ బ్రకాశించుచుండఁగలదు.

విద్యార్థులు బౌద్ధధర్మోపదేశితములగు నీ పరోప కారసూత్రముల సాదరముగఁ బఠించి సముచితరీతి నాచరిం తురుగాక !

“తం వేధా విదధే నూనం మహాభూతసమాధినా,

తథాహి సర్వే తస్యాఽసన్ పరార్థైకఫలా గుణాః.”

—రఘువంశము.

“బ్రహ్మ యే కారణసామగ్రితోఁ బృథివ్యాదిపంచ భూతములను సృజించెనో నిశ్చయముగ నా సామగ్రి యొక్క సారముతోడనే యా దిలీప మహారాజును సృజిం చెను. కావుననే యా పృథివ్యాది పంచభూతములయొక్క రూపరసాదిగుణము లెట్లు పరులకే యుపయోగపడుచుం

దునో, అట్లే యతనిగుణ లన్నియుఁ బరులకే మేలు సమ కూర్చుచుండును.”

ఈశ్లోకమందలి నీతిశిక్షను గ్రహించి తనజీవితమందును, ధనమందును, విద్యయందును విశేషభాగము లోకోపకారార్థము వినియోగించు వ్యక్తి సమస్తవిధముల సార్థక జన్ముడు కాఁగలడు.

వీ ఖ ది రె ం డ వ ప్ర క రణ ము

అ హిం స

“అహింసా పరమో ధర్మః అహింసా పరమం తపః,
అహింసా పరమం దాన మిత్యూచు ర్మునయ స్తథా.”

“అహింసకు సమమగు ధర్మము లేదు. తత్తుల్యమగు తపమా శూన్యము. తత్సదృశమగు భూరిదాన మసలే లేదు. మునిశ్రేష్ఠు లిదియే నుడివియున్నారు.”

విశాలమగు నీ సర్వంసహాచక్రమున మనుచుండు ప్రాణిచయమునకెల్ల మనుష్యుఁడు తత్తమో తముఁడు. మనుష్యుఁడు సకలసృష్టికిఁ దలమానికమువంటివాఁడు. ఆతఁడు సంకల్పించినంతమాత్రమున దై వదత్తమగు స్వీయాంతః కరణ మహిమా విశేషమున విశ్వముయొక్క బహిరంతర ప్రకృతుల నిగూఢ రహస్యముల గ్రహింప సమర్థుఁడయి యున్నాఁడు.

వానికి సంప్రాప్తమయియున్న మహత్తరమగు నీ సామర్థ్యము స్వతస్సిద్ధముగఁ గొంత లభించిన దన్నమాట వాస్తవమే యయినను దై వికములగు నిబంధనలఁ గొన్నింటిఁ జాలించుట వలననే యాశక్తి వికసించుచున్న దని నుడువక తప్పదు. మానవజీవితమును జీవింపఁజేయఁగలట్టి యమూల్యమగు సంతరాత్మ నుత్థానపథము ననుసరింపఁజేయు భగవంతుని శాసనములే యట్టి నిబంధనలు.

ఆ నిబంధనలు మనుష్యజీవితమునకు జడత్వమునుండి సంరక్షించి చైతన్యమయమగు ప్రకృతియొక్క విజ్ఞానమయ

రసప్రవాహమునఁ దేలియాడఁజేయుచుండును. అట్టిలోకో
తరంబగు సువ్యవస్థకుఁ బాల్పడిన మనుష్యుఁ డిహపరసౌఖ్య
భాజనుఁ డగుచున్నాఁడు. ఈశ్వరశాసనములు మానవాత్మ
యొక్క సహజవికాసమును జరమసీమ నధిష్ఠింపఁజేయుట
యందు సాహాయ్య భూతము లగునట్లు త్తణకాలపటాటోప
యుక్తములును, చంచలములును నగు భౌతికోపకరణములు
సహకారదాయకములు కాఁజాలవు.

ఈశ్వరశాసనమునకే పరిభాషయందు ధర్మమనియు,
కర్తవ్యమనియు నామాంతరములు కలవు. పవిత్రము
లగునట్టి మానవధర్మము లన్నింట నహింస ప్రథమస్థాన
మలంకరించుచున్నది. విజ్ఞానధనులగు భారతీయముష్యాదు
లెల్లరు నహింసా సతప్రభావమును సహస్రముఖముల
స్తుతించి యున్నారు.

ఆ॥ దంతియడుగులోనఁ దక్కిన జంతు చ

యంబు నడుగులెల్లఁ నడఁగియుండు

నట్లు ధర్మకోటుఁ లన్నియు లోనగు

నిద్ధగుణ యహింసఁ కింతనిజము. —భారతము.

సృష్టికమమును, జీవితధర్మములను, బ్రహ్మదర్శన
మును మనుష్యజాతికిఁ దేటతెల్ల మొనరింప నానాయుగం
బుల, వివిధ ప్రవక్తలచే సంస్థాపింపఁబడిన సమస్తధర్మము
లహింసయే జీవితోత్థానకరంబును, పగమపవిత్రమును మహో
త్తమంబును నగు ధర్మమని యెలుఁగెత్తి చాటియుండినవి.
నేటికిని చాటుచున్నవి.

అహింసాధర్మప్రతిపాదకమగు మతమే భగవత్ప్రీతి
పాత్రమగు మతమనియు, తద్బాహ్యమగు మత మసురమత

మనియుఁ బ్రాజ్ఞప్రపంచము నాఁటికిని, నేఁటికిని నేకరీతిగ నొక్క- వక్కాణించుచున్నయది. లోకమునం దనాదికారణ మగు భగవత్పదార్థమునందు విశ్వాసములేనట్టి చార్వాకము వంటి వేదబాహ్యమగు నాస్తికమతమును, లోకకల్యాణమును, అభంగశాంతిని, అనంతసౌఖ్యమును గాంక్షించి యహింసా ధర్మమును సన్మానించియున్నది.

పాఠకప్రపంచముయొక్క కరకమలముల నలంకరించి హృదయముల నాకర్షించుచున్న మహాపురుషుల చారిత్ర గ్రంథము లన్నియు సాధారణమానవు లెట్లు, అహింసా వ్రతానుష్ఠానముచే లోకవంద్యులయినదియు నగ్గలముగ నుగ్గ డించుచున్నయవి. మానవహృదయ మహింసాభావమునం దై క్యముఁ జెందినపుడే విశ్వముయొక్క దైవికసంపద్భండా రముయొక్క సారభూతమగు పదార్థము ననుభవింప సమర్థ మగును.

ఏకత్వభిన్నత్వముల యభేద్యసూత్రముచే బంధింపఁ బడియున్న భౌతికప్రపంచమునం దహింసాధర్మము ప్రశాంత మనుష్యజీవిత నిర్వహణమునకు వలయు ప్రశస్త సాధన సామగ్రినెల్ల సమకూర్చుచుండఁ గలదు. అహింసయొక్క సమస్త సౌఖ్యానందప్రదాయక సామర్థ్యము నెఱింగియే ప్రాజ్ఞులగు నార్యులు: —

“అహింసా పరమో ధర్మః

విను మహింస ధర్మవితతికెల్లను మేటి.” —భారతము.

అని వచించియున్నారు. గంభీరమగు నహింసాధర్మ మునుగూర్చి సంస్తుతించియుంటిని. కాని అహింసయన

నెట్టిదో, తల్లక్షణము లెట్టివో సాకల్యముగ నుడువనయితిని. ఇంక శ్రద్ధతో నవధరింపుడు. అహింసయొక్క గంభీరార్థ మంతయు నీ ప్రకరణమందే వివరింపబడును.

ప్రస్తుతము సమస్తప్రపంచ మహింసాధర్మ విషయ మున భిన్నాభిప్రాయములఁ గలిగియున్నది. ఏతద్విషయ మునఁ బ్రాచీనులకును, అర్వాచీనులకును భేదాభిప్రాయ మెంతేని కలదు. నేడు ప్రపంచమున సజీవములయియున్న మతములలో హిందూబౌద్ధజైనములు ధర్మవితతికెల్ల నహిం సకే విశేషమగు ప్రాధాన్యము నొసంగుచున్నవి.

ఈప్రాధాన్యము, ప్రాముఖ్యము, శౌరవసన్మానములు వాగ్రూపమునం దున్నంతఁ గార్యరూపమున గోచరింప కుండుట కడు శోచనీయము. నేటి ప్రపంచముయొక్క యహింసా సంబంధములగు సూత్రములలో ముఖ్యములును, నాయంతరాశ్మయందు ధర్మసంగతము లని తోచినవియును నగు సిద్ధాంతములఁ గొన్నింటి నిట వివరించెదను.

విశేషసంఖ్యాకులగు నహింసాప్రచారకులు నేడు వివిధాభిప్రాయములచేఁ గఠినహృదయులగు దుష్టమానవుల తీక్షణఖడ్గముల కెరయగు పశుపక్ష్యాదుల సంరక్షించుటయందే సమగ్రమగు నహింసాతత్వము గర్భితమయి యున్నదని భావించుచున్నారు. నేటి యహింసాప్రచారకులు భావించు నంతటి సులభానుష్ఠేయముగ నహింసాధర్మము వెలయు చుండుటలేదు. స్థూలదృష్టితోఁ జూచువారికి బుద్ధిపూర్వక ముగ నొక ప్రాణిని హింసించుటయు, సంహరించుటయు హింసయగుననియు, నట్లొనరింపకుండుటయే యహింస

యనియు స్ఫురింపవచ్చును. జీవుల బాధింపక, వానిని సంరక్షించుకార్యము కేవలము జీవకారుణ్యమే యనఁబడునుగాని, సంపూర్ణముగ నహింసాధర్మమనఁబడనేరదు. జీవకారుణ్యము కేవల మహింసయందలి యొక ముఖ్యభాగము మాత్రమే యయియున్నది.

విశాలమగు నాధ్యాత్మికదృష్టితో నిచారించిన సర్వవ్యాపకుండగు నీశ్వరుని సర్వవ్యాపకత్వమువలె నతివిశాలమగు నహింసాధర్మమునకు వ్యాఖ్యాన మొనరింపఁబూనట సాహసమే యగును. ప్రశాంతమగు మానవజీవితనిర్వహణమున కనుష్ఠేయ మగునంతవఱకు నహింసాధర్మమునుగూర్చి ప్రసంగించుట సమంజసమే యగును.

అహింస ముఖ్యముగా నాలుగుభాగముల నొప్పారుచున్నది. పరిపూర్ణమగు నీధర్మము నొక కామధేనువునకుఁ బోల్చిన దీనిని నాలుగువిభాగములు పొదుగునందలి నాలుగు స్తనములుగ సంభావింపఁబడవచ్చును. ఈ నాలుగు స్తనముల నుండి లభించు దుగ్ధసుధారససానముచేఁ బురుషార్థచతుష్టయమగు ధర్మార్థకామమోక్షములు సిద్ధించును.

అహింసాకామధేనువుయొక్క ప్రథమ స్తన మాత్మహింసాదమనము. ద్వితీయ స్తనము సూక్ష్మహింసానివారణము. తృతీయ స్తనము జీవహింసోత్పాటనము. చతుర్థ స్తనమనివార్యమగు హింస హింస కాదు. పరిపూర్ణమగు నహింసాతత్త్వ మీరీతిగ నాలుగువిధములు విభజింపఁబడి విద్యార్థుల సౌకర్యార్థ మిచ్చుట వర్ణింపఁబడఁగలదు.

వీ ఖ ది మూ ా డ వ వ్ర క ర ణ ము

అత్మహింసా దమనము

“శ్లోకార్థేన ప్రవక్ష్యామి యదు క్తం గ్రంథకోటిభిః
దయాసమం నాస్తి పుణ్యం, పాపం హింసా సమం నహి.”

“అసంఖ్యాకములగు వేదాద్రిగ్రంథముల సారము నీ
యర్థశ్లోకమునందే వచించుచున్నాఁడను దయ కీడగు పుణ్య
మును, హింసకుఁ దుల్యమగు పాపమును లేదు.”

దయామయుండగు జగదీశ్వరుఁడు తన ప్రేయసం
తానమగు మనుష్యజాతియొక్క కల్యాణము నపేక్షించి
యనేకవస్తు సముదాయములను, సాధనసామగ్తులను, సంప
న్నులను బ్రసాదించియున్నాఁడు. ఈశ్వరప్రదత్తములగు
సమస్తదానములలో మనుష్యజన్మ యుత్కృష్టమయినది
మనుష్యజీవితమునకు ముఖ్యమును, కాంతిదాయకమును
నగు పదార్థ మంతరాత్మ.

ఈయంతరాత్మ పశుపక్షిక్రిమికీటాదుల యంతరాత్మల
వలె మూఢదశయం దుండదు. ఇయ్యది వాని యన్నింటి
కతీతంబగు నద్భుతవికాసభాసురంబును, అనన్యచైతన్యపరి
పూర్ణంబును, లోకోత్తరవిజ్ఞానశక్తి సమన్వితంబును నయి
యెట్టి నిగూఢతత్వము నయిన గుర్తింప నర్హతను గలిగి
యున్నది. ఇయ్యదిజ్ఞానమును, అజ్ఞాన సంభూతములగు కామ
క్రోధ మన మాత్సర్యాది దుర్గుణములను స్పృశింపనొల్లదు.

అంతరాత్మ యొక పద్మమువంటిది. ఇయ్యది నిరంతరము దివాకర కిరణరశ్మిస్పర్శమాత్రంబున వికసించు సరోజంబుమాడ్కి జ్ఞానప్రభాస్పర్శచే వికాసముయొక్క చరమసీమ నధిష్ఠించును. నిశాకరుని శీతలకిరణస్పర్శచే గమలము ముకుళీభూతమగు విధంబుననే యజ్ఞానాచ్ఛాదనముచే నంతరాత్మయు, గ్రమక్రమంబుగ సహజచైతన్యమును దక్కి, జడత్వమునకుఁ బాల్పడి నిరుపయోగం బగును.

కరుణాసింధువగు పరమపిత పశుపత్యౌదులకంటె మనుష్యునకు మహోద్దేశ్యముతో నంతరాత్మను, తదాజ్ఞాపాలకములగు జ్ఞానకర్తేంద్రియములను ప్రసాదించియుండ, వాఁడు దేవుని పవిత్రసంకల్పమునకు విరుద్ధముగ మూర్తిభవించిన జ్ఞానమును, కేంద్రీకృతమయిన జీవముచు నగు నంతరాత్మను దుర్గుణములచేతను, దుర్వ్యసనములచేతను భ్రష్టమొనరించు తెంతటిపాపమో గురైఱుంగకున్నాఁడు.

విజ్ఞానధనుఁడయి జీవింపనలసిన మనుష్యుఁడు జ్ఞానాచరణమున కనుకూలమగు దేహాయంత్రము నంది యుండియు, నింద్యాతీనింద్యములగు పాశవికవృత్తుల నవలంబించి, నైతికపథచ్యుతుడయి వర్తించుచు దేవుని హితబోధనే విస్మరించుచున్నాఁడు. నిశ్చయముగ వానికంటె ఘోరహంతకుడును, ఆత్మదోహియు, భగవద్ద్వేషియు, హింసాత్మకజీవియు మఱొక్క ఁండఁబోడు.

ఈశ్వరోద్దేశ్యమునకు విరుద్ధముగా నంతరాత్మను దుర్విషయమునకయి నష్టపఱచు స్వక్తియే యాత్మహింసాపరాయణుఁడు ఒకానొక మనుష్యుఁడు జీవితమం దభిలాష

లేని వాడయి, తీక్షణబుద్ధిఘాతంబునఁ దనకంతమును నుత్తరించుకొనిన వానిని జనసామాన్య మాత్మహంతకునిగ నిశ్చయించుచున్నది. కాని, ఎవడేని యొక వ్యక్తి దూషిత వర్తనఁడయి, మద్యపానముయి, పరదారాభిలాషియయి నిరంతర మాత్మస్తుతిపరాయణుడయి, లోకనిందకుడయి, స్వార్థాంధుడయి, అమితాహంఃయి మనుచున్నను వానిని హింసయొనరించినవారి గణనయందుఁ జేర్చుచుండుటలేదు. దేవుని సంపదయగు పవిత్రాంతరాత్మను కామాద్యపవిత్ర చర్యలచేఁ గలుషిత మొనరించి, అద్దాని చైతన్యమును, జీవశక్తిని నశింపఁ జేయుటసయిత మొక తీవ్రమగు హింసయే.

క్షణికమును, అల్పమును నగు నొక ప్రాపంచిక వస్తువును దొంగిలించిన వ్యక్తియే చోరుడన వ్యవహరింపఁబడి రాజదండనకును, లోకధిక్కారమునకును బాత్రుడగుచుండ పరాత్పరుని స్వకీనుమగు దేహమును, అంతరాత్మను దుష్ప్రవృత్తులచే క్షీణింపఁజేయుచు, హింసించుచుండు మానవు లెట్టి భయంకరాపరాధులో, వారి కెట్టి దండన విధింపఁదగునో ప్రాజ్ఞులు విచారింపకుండుట కడు శోచనీయము.

“Each soul is potentially divine.”

—Vivekananda.

“ప్రతిజీవాత్మయందును బరమాత్మశక్తి యంత ర్భూతమయి యున్నది. మనుష్యుఁడు జ్ఞానమాత్రోప జీవియయి యుండియు నిరంతరాక్రమచర్యలకుఁ గొల్పడి పశు పక్ష్యాదులకు వలె దూరదృష్టియు, విశాలభావములును, నిర్మలవర్తనమును లేక హీనమతిచేఁ దృష్ణాప్రవాహమునఁ

దేలియాడుచు నేడు తన యంతరాత్మ కెట్టి యపకార
మొనరించుచున్నదియు గ్రహింపలేనంతటి జడమతియు,
పాపండుఁడును నయిపోయినాఁడు.

కేవలము భువిపై మనుచుండు టొక ధర్మముకాదు.
క్షుత్పిపాసలఁ దీర్చికొనలేక చచ్చుజీవి లేదు.

“తరవోపి చ జీవంతి జీవంతి మృగపక్షిణః
స జీవతి మనో యస్య మనసే నోపజీవతి.”

—మహాపనిషత్తు.

“వృక్షములు, మృగములు, విహంగములు, జీవించు
చందమున మనునతఁ డొక మానవుఁడు కాఁడు. తన నిజ
స్థితిని విచారించు వ్యక్తియే మనుష్యుఁడు.”

హఠముచేఁగాని అహంకారముచేఁగాని మనుష్యుఁడు
యుక్తాయుక్తములను, సత్యాసత్యములను గ్రహింపక దేహా
త్మలు రెండును దనవస్తువులే యనియు, వానిపై దనకు
సంపూర్ణాధికారము కలదుగావున వానిని యధేచ్ఛగా విని
యోగించుకొనఁ దన కధికారము కలదనియు గర్వాంధుఁ
డయి నుడువవచ్చును. దీర్ఘముగా విచారింప వాని నిర్ణ
యము ఝంఝామారుతాహతిచే నెగిరిపోవు దూది
పింజముయొక్క- స్థితి ననుసరించును.

మనుష్యుఁడు సజీవుఁడయి యుండుటకు వాయువు
ప్రథమావసర మయియున్నది. నిమేషమాత్రకాలము
మారుతము స్తంభించిన మానవుని దర్ప మడంగును.
పిపాసానివృత్తికి జల మావశ్యకము. సలిలము లేకున్న
మనుష్యుఁడు హతుఁడగును. క్షున్నివారణార్థమున, దేహ
పోషణానిమిత్తమును భోజనము వసుంధరనుండి లభింపవల

వలయును. నిరాహారియయి మనుష్యుఁడు బ్రతుకఁజాలఁడు. శరీరము సజీవస్థితీయం దుండుట కుష్టమును, భూమినుండి దశదిశలకును వ్యాపించు నిమి త మాకాశమును నవసరము లయి యున్నవి. ఈ పంచభూతముల యొక్క సంయోగమే దేహము.

పంచభూతములు భగవదంశ సంభూతములు. దేహ మందిర మంధకారప్రాయమయియుండ నిద్దానిని బ్రకాశ వంత మొనరించిన యంతరాత్మయను విద్యుద్దీపిక స్వయం జ్యోతియగు పరాత్పరుని నుండియే మనకు సంప్రాప్త మయినది. పంచభూతములు మానవుని సంపదకాదు. జడమగు దేహమే మానవుని సొత్తు కానపుడు చేతనమగు నంతరాత్మనుగూర్చి వేఱుగ నడుగనేల!

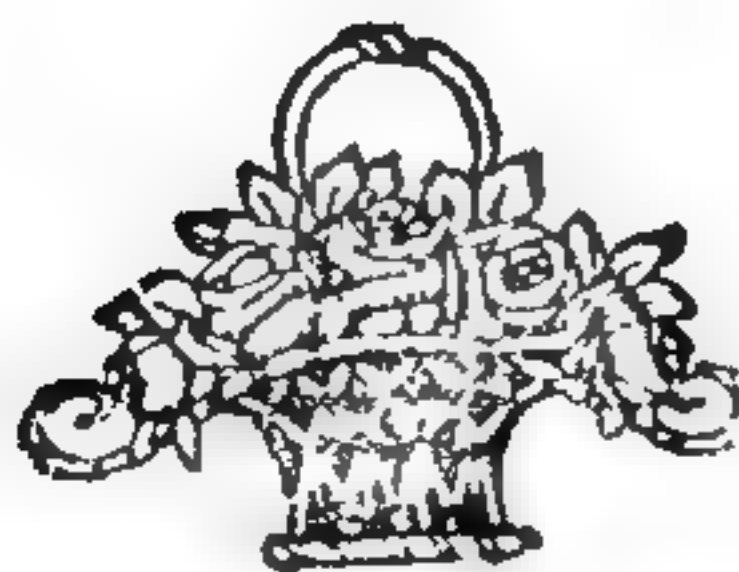
మానవుని జీవితము కేవల మీశ్వరుని సంపదయే యని గ్రహింపనగును. అట్లు గ్రహించి దయామయుండగు పరాత్పరుఁ డే యుద్దేశ్యముతో మన కీ దేహాత్మలఁ బ్రసాదించి యున్నాఁడో, ఆయుద్దేశ్యపూర్తి కే వీనిని సద్వినియోగ మొనరించు టహింసావ్రతపరాయణుని ముఖ్య ధర్మమయియున్నది. ఈశ్వరోద్దేశ్యమునకు భిన్నముగా మనుష్యుఁడు తన జీవితమును దుర్వ్యసనములకయి వినియోగించినచో వాఁ డవశ్యము భగవద్ధనాపహరణకర్తయు, ఈశ్వర ద్రోహియు, దైవహత్యాపరాధియు నగుచున్నాఁడు.

“సర్వయజ్ఞేషు యద్దానం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం
సర్వదానఫలం వాపి తన్నతుల్య మహింసయా.”

సర్వయజ్ఞముల (ఇంది)యాదుల జయము, అధవా నూతాపితృ గురుదేవతాప్రభృతుల సేవ) ఫలమును, సర్వ

తీర్థముల (అంతఃకరణశుద్ధి) ఫలమును, సమస్తవిధదానముల (గోదాన, భూదాన, సువర్ణదాన, వస్త్రదాన జ్ఞానాన్నదానములు మున్నగునవి) ఫలమును సహింసావ్రతమును పాసలబ్ధిమగు ఫలమున కీడు రావు.”

కావున విద్యార్థులారా! మీ రీ యాత్మహింసయొక్క సూక్ష్మములగు రహస్యముల గ్రహించి, తదనుష్ఠానపాపము నుండి విమోచనమునంద సద్వర్తనులయి, శమదమశీలురయి, నిగ్రహయుక్తులయి సాధుమార్గమున జీవయాత్రఁ జేయుచు, క్రోధాహంకారదర్పకౌటిల్యాది దుర్గుణముల దరిజేరనీయాక దైవసృష్టి కలంకారప్రాయులయి మనుఁడు. అపుడే మీరాత్మహింసాదమనమున సఫలీభూతులయి, అహింసావ్రతముయొక్క ప్రథమసూత్రము ననుష్ఠించిన సుకృతమునకుఁ బాత్రులయ్యెదరు.

వీ ఖ ది నా లు గ వ ప్ర క ర ణ ము

~~~~~

సూక్ష్మహింసా నివారణము

“కర్మణా మనసా వాచా సర్వభూతేషు సర్వదా,
అక్షేపజననం ప్రోక్తా త్వహింసా పరమర్షిభిః.”

“మనోవాక్కర్మల సర్వకాలసర్వావస్థలయందు నే
ప్రాణికిఁ గ్లేశము నొదవఁజేయరాదు. ఇదియే అహింసయని
మహర్షులు వాకొనియున్నారు.

నేడు మానవజాతి ప్రత్యక్షమునఁ గావించు హింసను
గూర్చియే చింతించుచున్నది గాని, పరోక్షమున సంభవించు
చున్న హింసనుగూర్చి విచారించుటయే లేదు. నిశితకరవాల
మును హస్తమునం గొని యద్దానిచే నేదేని యొకజీవము
ఖండింపబడుచున్న నది హింసయే యను భావ మెట్టి స్థూల
బుద్ధులును, జడమతులును నగువారికయినఁ గలుగఁగలదు.
తాని యవ్యక్తముగా మనచే నొనరింపబడుచున్న హింసయు
లోక శాంతికి భంగకరమగు రాక్షసప్రవృత్తియే యగు
చున్నది.

అహింసాతత్వపరిజ్ఞానమున సంపూర్ణానుభవసంపన్ను
లయియుండిన ఋష్యాదులు దేహమును హింసించుటకంటె
మృదులమగు చిత్తమును బాధించుటయే ఘోరమగు పాప
మునియు, గతినమగు హింసయనియు నుజ్జీవియున్నారు. శర

ముచే దేహముపై నాఘాత మొనరించుటచే సంభవించు
బాధకంటె కఠోరవాక్యప్రయోగమున మనస్సు నొవ్వ
మనుష్యుఁ డధికమగు వ్యధకుఁ బొల్పడి కరము విచారము
నందుచుండఁగలడు.

క్రోధాంధుని హృదయభాండము విషపూరిత మగు
టచే నతని దూషితముఖమునుండి బహిర్గతమగు ప్రతి కటు
వచనము సాధుపురుషుల కోమలహృదయముల మిక్కిలి
బాధించుచుండును. ఇట్టి భయంకరమగు హింసనుగూర్చి నేఁ
డహింసాధర్మోపదేశములును, ప్రచారకులును జింతింపకున్నారు.

బుద్ధిగుంతు లేమరియేని పరుషవాక్యములచే నొరుల
మనముల నొవ్వజేయనొల్లరు.

కం॥ బెడిదముగఁ గత్తిగొడ్డట

బొడువఁ దెగిన మ్రానఁజిగురు ♦ వొడము బలుకులం

జెడఁదునిసిన కార్యంబు ని

గుడనేరదు పిదపనెట్టు ♦ గురువంశనిధి !

—మహాభారతము.

జీవకోటుల వధించి భక్షించు రాక్షసవృత్తినుండి
నివృత్తిఁజెంది తమ్ముహింసాపరులుగ భావించుకొనువారియం
దెందటో కోవిదు లకారణముగఁ, బరుల మదుల నొవ్వఁ
జేయుచుండుట నేఁడు గోచరించుచున్నది. వాగ్బాణప్రయో
గము తీవ్రహింసాకరము. ఇట్టి మనస్సంక్షోభకరమును,
కోమల హృదయవిదారకమును నగు హింస నివారింపఁబడ
నిదే లోకమున సమస్తమానవహృదయముల శాంతి నెల
కొనఁజాలదు.

నేడు ప్రపంచమున సంభవించుచున్న సమస్త కలహములకును, పోరాటములకును ముఖ్యముగాఁ గలువచన ప్రయోగమే కారణమగుచున్నది. కలువచన ప్రయోగము సంపూర్ణముగా నిషేధింపఁబడినచోఁ గలహోదయమునకే యవకాశము కలుగనేరదు.

“యస్య వాణ్యస్తి మధురా తస్యైవ సఫలం తపః
నోచే జీవంతి పశవోఽప్యనిశం పుష్టిశాలినః,
ప్రియవాక్యప్రదానేన సర్వే తుష్యంతి జంతవః
తస్మా త్తదేవ వక్తవ్యం కచనే కా దరిద్రతా?”

“ఎవ్వనివాక్కు మధురముగనుండునో, వాని తపము సఫలము. పుష్టిశాలిగ నున్నవాని జీవిత మేమి సఫలము? పశువులు పుష్టిగ నుండుటలేదా? ప్రియవాక్యప్రదానముచే సమస్త జంతువులు హర్షించును. కావున మధురవాణినే యుపయోగించుచుండవలయును. మాట కేమి పేదటికము?

ఈ రహస్యము నెఱింగియే కరుణా మూర్తియు, అహింసావతారంబును నగు శ్రీ బుద్ధభగవానుఁ డీరీతి నుపదేశించియున్నాఁడు:—

“నాయనా! నీవు తొలుదొత్త వాణిని స్వాధీనమొనరించుకొనుము. నీకుఁ గీర్త్యపకీర్తులను, ధర్మాధర్మములను, పాపపుణ్యములను, సుఖదుఃఖములను కలిగించునది వాణియేయని స్పష్టముగా గ్రహించుము.”

కం॥ తనువున విరిగిన యలుఁగుల

ననువునఁ బుచ్చంగవచ్చు • నతినిష్ఠురత

మనమున నాఁటిన మాటలు

విను మెన్నియుసాయములను • నెడలునె యధిపా.

—మహాభారతము.

కావున, దివారాత్రములం దెప్పుడైనను నీవు వచింప నెంచు ప్రతివచనమును నాచితుంచి మఱి నుడువుము. నీవా క్యమునం దెట్టికారిన్య భావలేశమున్నను హత్యాసమానమగు దోషము నీవే నారోపితము కాఁగలదు. వాక్కుచే నెట్టి హింసయు నొనరింపఁ గోరవేని ప్రశాంతమనస్కుఁడనయి, కడు శీతలములును, మృదుమధురములును వినయవిధేయతా పురస్సరంబులును నగు మాటలనే నుడువుచుండుము. తీక్షణ మగు ఖడ్గము కేవలము దేహమునకే తుతి నొడఁగూర్చు చుండఁ గఠినవాక్యము దేహమునకుఁ బ్రధాన వస్తువగు మానసమునే తుత్తునియలు గావించివైచును.

“నారుంతుదః స్యా ద్వేత్తాఽపి న పరద్రోహకర్మధీః,
యయాహ్యుద్విజతే వాచా నాలోక్యాం తాముదీరయేత్.

—మనుస్మృతి.

పండితుఁడనయి యుండియు నెవ్వనిని మర్మాహత ములగు కటువచనములచే నొప్పింపకుము. మదియందెవ్వని కిని ద్రోహమును జింతింపకుము. అన్యుల హృదయమునం దుద్వేగమునొదవించునట్టి శ్రేయశ్శూన్యమగువాణి నెపుడును బ్రయోగింపకుము.”

ఒకతూరి వాగ్బాణప్రయోగతతమయిన మానసము తిరిగి తననిజస్థితికిఁ బ్రాపించుట బహు కష్టసాధ్యము. నేఁడు దూరదృష్టిలేని ప్రాపంచకులు సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ మయి వాగ్రూపమున నొప్పు హింస నపరిమితముగాఁ గావించుచు చున్నారు. తాడనహత్యాదులచే స్థూలదేహమునకుఁ గావిం పఁబడు హింసకంటె నేఁడు వాక్పారుష్యముచే సూక్ష్మదేహ మును బాధించి మిక్కిలి హింస నాచరించుచున్నారు.

నేడు నాగరికప్రపంచముయొక్క పరిష్కృతమగు
 దృష్టిలో స్థూలదేహపీడనము ఘోరపాపమయినట్లు స్పష్ట
 దేహపీడన మఘముగ సంభావింపఁబడుచుండుటలేదు. విద్యా
 ర్థులారా ! మీరహింసాత్మకమగుజీవితయాత్రనేమనఃపూర్వ
 కముగా వాంఛింతురేని సత్వరము వచఃపారుష్యమును విస
 ర్జింపుడు. అహింసామూర్తియగు బుద్ధప్రభువు తన జీవిత
 కాలమునందుఁ దాను రాజరాజేశ్వరుఁడయి యుండియు,
 సకలలోకోపదేష్ట యైయుండియు సదా కడు శాంతముతో
 'నాయనా' యని ప్రతివ్యక్తిని సంబోధించుచు మృదుల
 భాషణముచే నెట్టి కఠినచిత్తులనయిన నాకర్షించి వారి హృద
 యముల నాహ్లాదపరఃశములుగఁజేసి తదనంతరము జ్ఞానోప
 దేశ మొనరించుచుండెడివాఁడు.

ఆలకించుటకుఁ గోమలములయి యొప్పుచుండియు,
 శ్రావ్యములయియుండియు నపవిత్రహృదయములగు కొందఱి
 ముఖములనుండి వెలువడు వాక్యములు కడుదూషితములయి
 యుండుచుండును. ఎవ్వని హృదయమున ద్వేషమాత్సర్య
 ములు నెలకొనియుండ నో, వాని ముఖమునుండి సదా పరో
 న్నతిని సహి. పనట్టి నిగూఢ దూషణభావ ద్యోతకము లగు
 వాక్యములు వెలువడి క్రమముగా వినువారి మానసవీధుల
 కెక్కి వారి కొలవిధమగు వేదన నొదవించుచుండును. పర
 దూషణ బుద్ధియు హింసకు మూలకారణమే కావున సత్వర
 పరిత్యాజ్యము.

“వాక్స్యాకాని వదనా ద్యది నిష్పతంతి
 యై రాహతః శోచతి రాత్ర్యహాని

పరస్య నామర్మసుతే పతంతి
తా న్పండితో నావస్యజేత్పరేషు.”

“కటుచచనము లను బాణములు గ్రుచ్చుకొనుటచే
చునుష్యు లశ్యతము దుఃఖితులై దివారాత్రములు శోకిం
చుచుందురు. కావున, విద్వాంసులు పరహృదయవిదారకము
లగు వాక్కుల నుపయోగింపకుండు టుచితము.”

సంతతానందప్రఫుల్లచిత్తులయి, అధరముల మృదుల
హాసము లాస్యమొనరించుచుండ మూర్తీభవించిన ప్రసన్నత
యోయన మూఢజనాచళికి నీతిధర్మజ్ఞానముల బోధించు
సత్పురుషులు కొందఱుండురు. అట్టివారు సత్యసందర్శన
వాంఛా ప్రవీణిచిత్తులయియుంట మన మాత్మజ్ఞానములేని
వారలమై స్వయంకృతములగు నల్పకార్యములఁగూర్చి వారి
కట్టెదుట శ్లాఘింతుమేని సత్యాన్వేషణమందున్న వారి
చిత్తములనుచిత స్తుతిశ్రవణముచే పృథితములగును. తత్కా
రణమున ఘోరమగు హింసాదోషము మనకు వాటిల్లఁగలదు.
కావున ఆశ్రయస్తుతి కడు నింద్యమగు ఊడవృత్తి.

అనంతమగు నీ జగతీతలమున వివిధప్రకృతులచేఁ
జెన్నొందునట్టియు నానాదశలకుఁ బ్రభావించి యున్నట్టియు
మనుష్యులు కలరు. దేవుని సృష్టిమం దొక్క మనుష్యజాతి
యందే రూపవగుతులును, రూపవిహీనులును, ధనాఢ్యులును
నిర్ధనులును, పండితులును, పామరులును, అంధులు, బధిరులు,
మూకులు మున్నగు వికలాంగులును, వృద్ధులును, గుజాపీడితు
లును వెలయుచుండుట సర్వజనవిదితము.

ధనాఢ్యు లనేకులు లుభాగ్రేసరులయి, పాశవిక
భావనాప్రేరితులయి నిరంతర భోగవిలాసములఁ గాలముఁ

బుచ్చుచు నిర్దయులయి తమగృహముల కేతెంచు కరుణింపఁ
దగిన భిక్షుకుల యథాశక్తి సన్మానింపకున్నారు. శక్తిసంప
న్నులయి యుండియు సోమరులుగాక యంగవైకల్యము
చేతను, భయంకర వ్యాధిపీడనమునను, జరాభారంబునను
స్వయంకృషిచే నాహారమును సంపాదించుకొనలేనివారయి
తమ్మాశ్రయించు దీనుల నాదరింపకుండుటచే దుర్భరమును,
దురంతమును నగు హింస తటస్థించుచున్నయది.

విపులసంపదల కధికారియయియుండియు మృత్యువును
విస్మరించి వానిచన్నింటి నంటిపట్టుకొనియుండి దుర్బలజీవుల
సుఖదుఃఖములఁ బాల్గొనుటయం ద్రశద్ధను, అనాసక్తిని
వహించియుండు మనుష్యుఁడు భయంకరహింసాపరతంత్రు
డగుచున్నాఁడు.

“అత్యైషమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యో ఽర్జున,
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః.”

—భగవద్గీత.

“ఓ అర్జునా! సకలభూతములయొక్క సుఖదుఃఖ
ములఁ దనవిగాఁ జూచుకొనునట్టి పరమయోగీంద్రుఁడే నాకుఁ
బ్రియుఁడు.”

పుష్పవాటికను జేరు భ్రమరసముదాయములరీతి,
తండులములు పడియున్నస్థలమును జేరు పిపీలికా సమూహము
మాడ్కి-, ఫలవృక్షవిరాజిత రమణీయవనములఁ జేరు విహంగ
బృందముల చందమున దేశదేశములనుండి బయల్పెడలి
ప్రయాణ మొనరించుచు, రాత్రి యగునంత నొక ధర్మశాల
యందు సమావేశమగు పాంథులకరణి, అయోమార్గమునఁ
గూర్చుండి పయనముసలుపు ప్రయాణీకులభాతి, విశాలమగు

నొక పుష్కరిణియందు గ్రీష్మఋతువులో, బిషాసా రిచే శీతలమధురద్రవమును బాస మొనరింప నేతెంచు పశుపక్ష్యాదుల వడుపున మనుష్యులమగు మన మెల్లరము దయానిధియగు సర్వేశ్వరుని సృష్టి సామ్రాజ్యమును విలోకించు యాత్రికులవలె విశ్వరంగమునకు వచ్చియున్నారము. మన మెల్లర మిచ్చోట స్థిరముగా నుండువారముగామని గుర్తించి, ఒక్క చోటనుండి యొక్కసారిగ, నొక్క స్థలమునకు, నేకోద్దేశ్యముతో, ఏకరూపులమయి వచ్చియున్న బాంధవ్యమును స్మరించుకొని పరస్పరము దయార్ద్రహృదయులమయి వర్తించుట ముఖ్యమును, శ్రేయస్కరమును నయి యున్నది.

“ప్రాణా యథాత్మనో లభీష్టా భూతానా మపి తే తథా,
ఆత్మాపమ్యేన భూతానాం దయాం కుర్వంతి సాధవః.”

“మన ప్రాణములు మన కెట్లు మధురము లయి యున్నవో అదియేచందమున సకలజీవరాసులకు వానివాని ప్రాణములు తీపిగ నే యుండుచుండును. కావున సాధూత్తము లీ మర్మము నెఱింగి భూతకోటిని దయాబ్ధి నోలలాడింప వలయును.”

నేడు మనుష్యప్రపంచమందు విహింసములయం దను రక్తి పెచ్చుపెరుగుట వలననే దీనులపట్ల దయను గలిగి యుండు స్వభావము బొత్తిగా లోపించిపోయినది. మానవుని యాహారవిహార భాషావేషాదు లన్నింటియందు నియమ శూన్యత, నిగ్రహవిహీనత మిక్కుట మగుటచేతనే యొక్కొక్క మానవునకు లోకమందున్న సంపదలన్నియుఁ దనకే కావలయు నను తృష్ణ జనించినది.

మనుష్యుఁడు స్వాభావికమగు సాత్విక జీవితపద్ధతి నవలంబించుచో వేషధారణమందును, భోజన, శయన, మజ్జన పానములందును మితమేర్పడి జీవితావసరము లన్నియు స్వల్పములై జీవనోపాధికి మిక్కిలి స్వల్పమగు ధనమే యావశ్యకమగుచు మానవునియం దొక విధమగు త్యాగబుద్ధి నొదవించును. స్వార్థత్యాగి సహకారబుద్ధియుతుఁడయి లోక శాంతి నిమిత్తము కృషి సలుపఁగలఁడు. విలాసముల మూలమున మానవునియందు జనించుఁ బరసౌఖ్యావరోధకమగు క్రూరబుద్ధి హింసాత్మకమయిన దగుటచే సత్వరపరి త్యాజ్యము.

విశ్వసోదరప్రేమయు, సహానుభూతియు, కరుణయు, అనుకంపయు, దయయు, దాక్షిణ్యమును, త్నమయు, లేని స్థలము ఘోరహింసాసంకులమయి యుండుననుట నిర్వివాదాంశము. సుజ్ఞాననిధియగు బుద్ధప్రభువు ప్రపంచమున జని చిత్తమునం దనేకములగు వక్రభావము లుదయించి వానిని హింసారంగమున కాకర్షించుచుండుననియుఁ గావున నలసతనంటి దుష్టజాడ్యమునకు సత్వరమే చికిత్స సలుపకున్న భయంకరమగు విపత్తు వాటిల్లుట స్థిరమనియు నుడివి యున్నాఁడు. విద్యార్థులు ముఖ్యముగా నహింసావ్రతావలంబన సౌకర్యమున కీ జాడ్యమునుండి దూరముగా నుండవలసి యున్నది.

“Idleness offers up the soul, as a blank to the devil for him to write what he will upon it.”

—Dr. South

“ప్రమత్తత (అలసత) మన యాత్మను దయ్యమునకు వశమొనరింప నయ్యది యథేచ్ఛగా దానిని విధ్వంస మొనరించివేయును.”

—డా. సోతు.

ఈ కారణముననే హత్యాపాపము మనుష్యునకు సంప్రాప్తమగుచున్నయది. అహింసా ప్రతానుష్ఠానమునకు సోమరితనము ప్రతిబంధక మగునని ధమ్మపదము నుడువుచున్నయది.

భారతవర్షమున సర్వత్ర నేడు మిక్కుటముగా వ్యాపించియున్న జాతిభేదసమస్య మానవోచితమగు సహజ ప్రేమను నశింపజేసి, దేవుని సంతానమగు మనుష్యజాతి యందు నిమోన్నతభావములఁ గలిగించినది. ఈ జాతిభేదముచే నొకరియం దొకరికి ద్వేషభావ ముదయించి పరస్పర వీడనమునకుఁ గారణమగుచున్నయది.

ఉన్నతజాతీయుఁడు తన నిమ్నజాతీయసోదరు నంటరానివానిగ భావించి స్పృశింపక, నిరసించుచుండుటచే నిమ్నజాతీయసోదరుని జీవితమునకుఁ గలుగుచున్నహింస మితిమీరిపోయినది. మనుష్యత్వము లాఘవపరచఁబడినది. మనుష్యుఁడు తనసాటి సహోదరుఁడగు మానవుని జంతువు కంటె హీనముగఁ జూచి పాపియాయి, నిర్దయుఁడయి సమత్వ శూన్యుఁడయి, పాక్షికభావయుతుఁడయి సత్యవిరుద్ధాచరణముచే హింసకుఁ గారకు ఁడగుచున్నాఁడు.

సత్య మహింసకుఁ బునాది. అసత్యము హింసకూత. ఒకమానవుఁడు జన్మచే నొకమానవునికంటె హీనుఁడనుట

సత్యము కానేరదు. కావున నియ్యది యెనలేని హింసకు మూలమగుచున్నది.

“అహింసాపతిష్ఠాయాం తత్సన్నిధో వైరత్యాగః”

—పాతంజలి.

“అహింసావ్రతపరాయణునితోడ నెల్ల జీవులు వైరము త్యజించును.”

పాతంజలిసూత్రముయొక్క భావార్థమును గ్రహించి నచో మానవులొండొరుల నిమ్నోన్నత భావములఁ జూచు కొనుచుండుటనలసనే వైరముకలిగి హింసకుఁ గారణమగుచు న్నదనియు సమస్తజాతీయులు సమత్వమును గలిగియున్నచో జిరశాంతిప్రదమగు మైత్రి లోకమునం దంతట స్థిరముగా నెలకొనుననియు గ్రహింపవలసియున్నది. విశుద్ధవిశ్వప్రేమ భంజకమగు జాతిభేదద్వేషదూషణములు నిర్మూలమయి పోవునందాక మానవసమాజమునుండి హింస సంపూర్ణముగా దొలఁగిపోవఁజాలదు.

ప్రేమాస్పదులగు విద్యార్థులారా! మన జడమతుల కును, దయావిహీనమగు సంకుచితదృష్టికిని గోచరింపకయే నివారింపఁబడఁదగు సూక్ష్మముగు హింస యెన్నియో విధముల నిత్యము సంభవించుచున్నది. వాయువు నాఘాణించుచుండుటచే నా మారుతమునం దుండు సూక్ష్మములగు జీవములు హతమగుచున్న వచు సమస్యాపరిష్కారము మన కసాధ్యము.

అట్టిహింసయు ననివార్యము. కాని, మనయం దట్టి యనివార్యమగు హింసకాక సహస్రవిధముల ననుక్షణము

మన యవివేకముచే నపారమగు హింస వాటిల్లుచున్నది. మనయందుండి యట్టి హింస దూరమయిపోయిన గాని మనము పవిత్రులమయి, ప్రశాంతులమయి, పుణ్యాత్ములమై సుస్థిరసౌఖ్యానందముల ననుభవింప సమర్థులమును, యోగ్యులమును కాఁజాలము.

ప్రతివిద్యార్థియు విచక్షణపూర్వకముగ వర్తించుచు యథాశక్తి నిరంతరము సూక్ష్మహింసా నివారణమునకయి యత్నించుచున్నచో శీఘ్రకాలమందే విశుద్ధమగు నహింసా ప్రతానుష్ఠానమునకు వలయు విపులమగుశక్తిని, విశాలమగు విజ్ఞానమును సముపార్జించుటయందు విజయరమానుగ్రహమునకుఁ బాత్రులు కాఁగలరు.

వ బ ది యై ద వ ప్ర క ర ణ ము

జీ వ హిం సో త్పాట న ము

అ॥ ౩॥ జీవిజీవిఁజంపి ♦ జీవికి వేయఁగా

జీవివలన యేమి ♦ చిక్కియుండు

జీవహింసకులకు ♦ జిక్కునా మోక్షంబు

విశ్వదాభిరామ ♦ వినురవేమ.

దయామయుండును, సర్వజ్ఞుండును నగు పరాత్పరుని విశాలమగు సృష్టిలోఁగల జీవరాసులలెక్కింప నేరికిని సాధ్య పడదు. భిన్నభిన్నరూపములతో, నానాశక్తులతో, వివిధములగు ధ్వనులతో భాషలతో, నాహారవిహార వ్యవహారములతోఁ గూడియున్న జీవరాసు లన్నింటిని గూర్చి విచారింప దేవుఁ డెంతటి శక్తిఁగలఁడో నదియు నెట్టి మూఢహృదయ మునకయిన గోచరింపఁగలదు.

జీవరాసు లన్నింట మనుష్యుఁడు విజ్ఞానమాత్రంబున ఘనత వహించియున్నాఁ డను విషయము గ్రంథాది నుండియుఁ జదువరులకు బోధింపఁబడుచునే వచ్చియున్నది. విజ్ఞానమునందు వెనకబడి యుండుటవలననే పశుపక్ష్యాదులు మనుష్యులవలె విశ్వమునం దున్నతస్థానము నాక్రమింప నసమర్థము లయియున్నవి. ఈ కారణముననే సృష్టియందలి సమస్తజీవరాసులును, స్థానిరజంగమపదార్థములును

భగవదాజ్ఞ ననుసరించి సదా మానవజాతీయకల్యాణోద్యమ మునకు మిక్కిలి సాహాయ్యభూతము లగుచున్నవి.

సత్యప్రభాభాసురంబగు మానవుని స్వేచ్ఛాజీవితానం దమునకు లోకచుందుఁగల సకలజీవసముదాయములు సాహాయ్యభూతములగుచున్నవేకాని విఘ్నకారకము లగుచుండుట లేదు. పశుపక్ష్యాదులు పరాత్పరుని విశ్వసామ్రాజ్యమున స్వేచ్ఛగా విహరించుచు స్వల్పాహారమాత్రంబునఁ దృప్తి పడుచు యథాశక్తి దమదేహమును, సమయమును, సర్వస్వమును మానవజీవితోపయోగమున కయి వినియోగించుచుండుట సకలజనవిదితము.

విజ్ఞాన సముపేత మగు మానవాంతరాత్మ కలుషిత మయి సావర్థ్యమును, తృప్తిను, విలాసములను, కామక్రోధాది దుర్గుణములను సన్మానించువిధంబున, పశుపక్ష్యాదుల మూఢహృదయ మస్వాభావికములగు దుశ్చేష్టల నాదరించుట లేదు. నేఁడు మనుష్యజీవితమును పశుజీవితముతోఁ బోల్చి చూచిన న్యాయశీలుఁడగు మనుష్యుని విశాల దృష్టికి నర్తమానకాలమందలి మానవజీవిత మెంత యధః పతితమయినదియు స్పష్టపడఁగలదు.

నేఁడు మనుష్యులు స్వప్నమందేని లోకమున కేవిధ మగు హాని నొడవింపని సాధుజంతువులఁబట్టి హింసించుపద్ధతి నవలోకింప మానవులకంటె రాక్షసు లను కూరులు వేరుగ లేరని తెల్లము కాఁగలదు. మనుష్యులకంటె ననేకవిధముల సాధుత్వమునను, లోకోపకారపారీణతయందును శ్రేష్ఠము లగు జంతువులు వధింపఁబడు విధమును జూడ మానవులెంతటి నిర్దయులో కఠినచిత్తులో లేటపడఁగలదు.

“Animals are such agreeable friends-they
ask no questions, they pass no criticisms.”

—George Eliot.

“పశువులు చాల సమ్మతింపఁదగిన మిత్రులు. అవి
మన కడ్డుప్రశ్నలను వేయవు. ఎప్పుడును విమర్శింపఁబోవు.”

—జార్జి ఎలిస్టు.

విజ్ఞానజీవు లగు మానవులు నేఁడాకారమాత్ర మాన
వులయి, దూషిత స్వభావు లయియున్న వారిని వధించినను
మహాపాప మొనఁగూడునని సంభావించుచున్నారు. అధముఁ
డగు నొక్క మానవుని వాని ఘోరాపరాధమునకయి
వధించిన మహాపాపము వాటిల్లి కర్తకు రౌరవాది నరక
ప్రాప్తి కలుగునని మానవులే పాపమెఱుంగనట్టియు, నిరంతర
లోకసేవావ్రతమున నిరతమయియున్నట్టియు, నోరులేనట్టియు,
సాధుజంతువుల రాక్షసులవలె భయంకర ఖడ్గాఘాతముల
ఖండించు కూరుల నిర్దాక్షిణ్యమును గూర్చి మేధావంతు
లగు మనుష్యులు చింతింపకుండు తెంతయు శోచనీయము !

సుఖదుఃఖముల ననుభవించుటయందు జీవముగల
పశుపక్ష్యాదులును మనకుఁ దుల్యములే యను జ్ఞానము నేఁడు
మనయందు నశించినది. సహోదరులారా ! వ్యామోహ
మును విడిచిపుచ్చి, అజ్ఞానమును బాటదోలి, నిష్పాక్షిక
బుద్ధితో, సత్యపరిశీలనాసక్తితో నొక్క నిమేషకాలము
మీరు విచారించురేని జ్ఞానవిషయమునఁ దక్క పశుపక్ష్యా
దులు సమస్త విషయముల నేటి మానవులకంటె నున్నత
స్థితియందే యున్నవని వ్యక్తము కాఁగలదు.

ఆహారనిద్రా భయమైథునములందును, జననమరణములందును, సుఖదుఃఖములందును మనుష్యులకును, పశుపక్ష్యాదులకును గించిన్నాత్రమగు భేదమయిన గోచరింపకున్నది. ఏ జీవికి సుఖదుఃఖముల ననుభవించు సామాన్యజ్ఞానము కలదో, అట్టి జీవరాసులన్నియు బాంధవ్యమున మనుష్యునకు సహోదరతుల్యములే యగును. కావున సమస్తమానవులు తా మేరితః దమ సౌఖ్యమునుగూర్చి భగవంతుని బ్రార్థించుచున్నారో, అదియేవిధముగఁ దామును బశుపక్ష్యాదులపై దయను వెల్లడించవలసియున్నది.

“తే॥ గీ॥ పసులపై నెంత మన దయ ♦ పర్వు నంత
ఈశ్వరుని దయ మనపయి ♦ నెసఁగఁ గలదు
పశువులను గావ మనకు శుభంబు గలదు
మిత్రవరులార ! ఈశ్వరఃపుత్రులార !”

—భక్తమణిభూషణము.

నేఁడు మానవులు జీవులకుఁ బరస్పరముగల బాంధవ్యమును విస్మరించి భోగాంధులయి, మదోన్మత్తులయి, యుక్తాయుక్తములఁ జింతింపక నీతిమార్గమునుండి పతితులయి కలిపురుషులొ యనఁ బాపాణహృదయములు గల పతితపాపండులై యన్యాయముగ కోటానుకోట్ల సోదరజంతువుల మట్టుబెట్టుచున్నారు. మూఢులగు మనుష్యులు నోరెఱుంగని పసిపాపలఁ గఱకుకత్తుల నరకుటకంటె సాధుజంతువుల ప్రాణసంహార మొనఁపించుట ఘోరపాపమనియు, వైశాచిక కృత్యమనియు గుర్తింపకుండుట కరము విషాదకరము.

ఆకృతియందును, లౌకికస్థితియందును, బలాబలములందును భేదమెంతగానున్నను హస్తమశకాదిజీవులు మొదలు

కొని మనుష్యుల వఱకుఁ గల సమస్తజీవరాసులకు హింస కడు పీడాకరమైనదియే. పరమ కిరాతకుఁ డగు మానవుఁడు ధనతృప్తి పిశాచావేశపరవశుఁ డగుచో నొడ లెఱుంగక నిద్రించుచున్న రమణీమణిని సంహరించి సువర్ణాలంకారముల నపహరించుకొని పోవుట కేమియు సందేహింప కున్నాఁడు. అదియే రీతి స్వార్థాంధులగు మనుష్యులును జిహ్వాచాపల్యమునకు లోబడియు, విషయలోలు రయ్యు మూకజంతువుల నకారణముగ వధించుచు ఘాతుకమృగములకంటె నిర్దయు లగుచున్నారు.

మ॥ పరమాత్ముండగు దేవదేవునకు సర్వప్రాణులున్ దుల్యముల్ కరుణాదృష్టి నినున్ నచన్ సకలమున్ గాపాడు నాతండె; సాదరబుద్ధిన్ విడనాడి కృత్రిమ సమర్థత్వాప్తి గర్వించి, సాదరజంతువ్రతతిన్ భుజించుటదియున్ ధర్మంబెమర్త్యాళికిన్? —వసంతసేన.

అన్యదేశముల విషయ మెట్లున్నచు సృష్టి కలంకార ప్రాయమయి విశ్వేశ్వరుని ముకుటమో యన నుద్రాభిజిల్లు నట్టి యార్యావర్త మనాదికాలమునుండియు నహింసాధర్మమును హృదయపూర్వకముగా సన్మానించుచు వచ్చియున్నది. హైందవఋష్యాదుల యగాధమును, అపారమును నగు విజ్ఞానసాగరముయొక్క జాడ్యల్యమానమగు ప్రథమ రత్న మహింసాధర్మమే యని సామాన్యజ్ఞానసంపన్నుఁడగు భారతీయునకును బోధింప నవసరము లేదు. ఈ దేశమునందు జనియించి భారతాంయొక్క పవిత్ర స్థానమునఁ బోషింపఁ బడిన మహాపురుషులెల్లరు తమ జీవితోపదేశములలో నహింసకే తొల్లింటి స్థానము నొసంగియున్నారు.

అతి ప్రాచీనములగు వేదములు సయిత మహింసను దారకమంత్ర మని వచించియున్నవి. భారతీయులు మూఢులయి, విజ్ఞానశూన్యులయి రాక్షసాచారములకు బానిసలయి ఘోరమగు హింసను బ్రబలఁ జేయుచుండినపుడెల్ల దయామయుండగు సర్వేశ్వరుని కృపచే నొక్కొక్క మహాపురుషుఁడీ భువి నావిర్భవించి పరమపావనమగు నహింసావ్రత మాహాత్మ్యమును మూఢజనావళికి బోధఁ గావించియున్నారు.

బుద్ధుఁడు, మహావీరుఁడు, రామానుజుఁడు, రామమోహనుఁడు, దయానందుఁడు, గాంధీ మున్నగు మహాపురుషు లెల్లరు హింసాప్రాబల్యము నణఁచుటకయి భువినవతరించి యున్నారు. అట్టి మహానుభావులు జీవహంతకుల కుద్బోధించుచు జీవహత్యగావించు మనుష్యుల కిట్టి దండనమును బరమేశ్వరుఁడు విధించునని నుడివియున్నారు.

“ప్రాణిహింసాపరాణాం తు కల్పకోటిశతం మునే,
తప్తతైలకటాహేషు గాఢం బద్ధ్వా పదద్వయం.”

“ఓ మునిషవరా ! ప్రాణిహింసకుల శతకోటికల్పాంతముల పర్యంతము సరకమునఁ దప్తతైలభాండమున రెండు పాదములు బంధించి పడవై చి యామదూతలు బాధించెదరు.

నేఁడు భారతవర్షమున విశేషముగ వ్యాప్తియందున్నది శంకరస్థాపితమగు నద్వైతమతమే. అద్వైతమునందపూర్వమగు భక్తిని బ్రకటించువారి సంఖ్య భారతీయులందు గణనాతీతమయియున్నది. లోకోద్ధారకుఁడును, సత్యధర్మసంస్థాపనాపరతంత్రుఁడును విపుల విజ్ఞానసముపేతుఁడును నగు శంకరుడు సమస్తజీవులును బ్రహ్మస్వరూపమే యనియు,

జీవులకు నిమ్నోన్నతభావములును, ద్వేషబుద్ధియుఁ దగవనియు విశ్వసోదరప్రేమ జీవితాభ్యుదయకరమగు సత్సాధనమనియు వచించియుండ వేదాంతుల మనియు, అద్వైతుల మనియు, శంకర భక్తుల మనియు, జెప్పకొనువా రెందఱో. నేఁడు ప్రత్యక్షముగను, పరోక్షముగను సోదరజంతు సముదాయమును వధించి భక్షించుచుండుట మహాఘోరము.

రేపో మాపో భస్మమయి పోవునట్టి యీ దేహము యొక్క జానెడు పొట్టకొఱకును, జిహ్వచాపల్యమును దీర్చుకొను నిమిత్తమును మూగబిడ్డలగు పశుపక్ష్యాదుల కంతములను త్రరించుటను విలోకింప నే దయార్ద్రహృదయుని నేత్రయుగ్మమునుండి దుఃఖాశ్రు బిందువులు ధారారూపంబునఁ బ్రవహింపకుండును ! కరుణాక్రందన మొనరించుచున్నను లెక్కింపక క్రూరుఁడయి, ఘాతుకమృగమువలె సాధుజంతువుల సంహార మొనరించు మానవాధముఁడే భయంకర రాక్షసుఁడు. అట్టి నిర్దయుఁడగు దైత్యుఁడు మలమును భక్షించు సూకరముకంటె హీనుఁడని బుద్ధాది మహర్షులు సిద్ధాంతీకరించి యున్నారు.

తే॥ గీ॥ తీసి యీలేని ప్రాణముల్ ♦ దీసితీసి

భావమందుండు కరుణను ♦ బాపిపాపి

చేత వాతను బాపముల్ ♦ జేసిచేసి

బ్రదుకు మనుజుఁడు భూమికి ♦ బరువు మనన !

---ప్రబోధశతకము.

ఇంచుక విజ్ఞానముగల వ్యక్తి తన దృక్కుల విశ్వము యొక్క నలుదిక్కులఁ బ్రసరింపజేయుచో వధింపబడుచున్న

సాధుజంతువులయొక్క హాహాకార ధ్వనులతోఁ గూడిన భయంకర రక్తమయ దృశ్యమును విలోకింపఁ గలఁడు. సాధువులయి, విజ్ఞానమూర్తులయి జీవింపవలసిన మనుష్యులే నేఁడు డాకినీ, శాకినీ భూతప్రేతపిశాచములయి, కోమల స్వభావమును గలిగి యున్నట్టియు, లోకమున కేవిధమగు నపకారమును జింతింపనట్టియు, దేవునిసృష్టిలో మానవజాతి కుపకరింపని పూరిని భక్షించి జీవించునట్టియు, ప్రశాంతజీవిత పరతంత్రము లయినట్టియుఁ బశుపక్ష్యాదుల వధించి వాని మాంసపిండముల దిగ్గ్రమింగుచు నుష్ణరక్తధారలఁ గ్రోలు చుండు తెంత నైచ్యమో, ఘోరమో అన్యాయమో విచారించువారు లేరు.

సమగ్రప్రపంచము నేఁడు పశుపక్ష్యాదుల తప్తరక్త ధారలతో నిండిపోవుచున్నది. దీనపశువుల యార్తనాదములు భూమ్యాకాశముల వ్రయ్యఁ జేయుచున్నవి. నిష్కళంకము లగు జీవకోటుల దుఃఖారావముల నాలకించి పాషాణము లయిన ద్రవీభూతము లగుచున్నవి కాని మానవాకృతియందున్న మాంసాశనులగు ఘోరరాక్షసుల హృదయములు కరుణారసార్ద్రములు గాకున్నవి. మనుష్యు లీరీతి నీచులయి, నీతిహీనులయి నెగడుచుండుట వలననే వేమనామృదు మానవుల నీరీతి నిరసించి యున్నాఁడు.

కం॥ నోరెఱిగి తా మరేమియు

నేరని జంతువులఁ జంపి ♦ నెమ్మదిఁ దిను నా

క్రూరపు సంకరజాతుల

మారణ మేమందు నింక ♦ మహిలో వేమా.

దేహపోషణము నిమిత్తము దయామయుండగు పరాత్పరుఁడు పవిత్రములును, రుచ్యములును, సకలజన లభ్యములును, సర్వవ్యాపకములు నగు నోషధులను, పత్రఫలపుష్పకందమూలాదులను, వివిధములగు ధాన్యములను ప్రసాదించి యుండ నగులు నీతిమాలినవారలయి, కరుణాశూన్యులయి ధర్మమును, జగదీశ్వరుని విస్మరించి, మూత్రాశయము నుండి వెలువడురజస్సుచే నేర్పడుమాంసఖండముల భక్షింప నలవసుటెంత క్రూరత్వము ! హేయమగు కార్యము.

ఆహారమందును, విహారమందును, నిద్రాదివీర్యసామాన్యములగు ధర్మములందును జ్ఞానములేనివని మనచే సంభావింపబడు పశువులు సైతము జిహ్వోన్మదియనిగ్రహమును గలిగి, ప్రకృతినియముల నుల్లంఘింపక నైసర్గికజీవిత నిర్వహణ ముదే తుష్టినందుచుండ, విజ్ఞానధనులమని విట్టివీగు మనుష్యులు దైత్యాధములయి జిహ్వోన్మదియచపలత్వమును నిరోధింపజాలక మధుమాంసాది దుష్పదార్థభక్షణమున కలవడి యుండుటెంతయు నీచము నునుష్యుఁడు ప్రకృతిని విస్మరించి మాంసాహారమునప్పటినుండియే వాని జీవితము సకల దుర్గుణముల కారమయి, పాశవిక జీవితముకంటె హీనాతిహీన మయిపోయినది.

“మాంసభక్ష్యై స్సురాపానై ర్ముఖైశ్చక్షురవర్జితైః,
పశుభిః పురుషాకౌరై ర్భారాత్రాంతాన్తి మేదిన్.”

“మాంసభక్షకులును, మదిరాపానమతులును, నిరక్షురకుక్షులును నగు మూఢనరపశువులు భూదేవికి భారమయి యున్నారు.”

ఉ తముడయి, ప్రేమస్వరూపుడయి దేవుని విచిత్ర
లీలల కాదిర్మస్వరూపుడయి జీవింపవలసిన ప్రతిగృహస్థుని
నికేతనమున నేడు భుజించుటకయి వధింపబడుచున్న పశు
పక్ష్యాదుల గణనకు మేరలేదు నేటి నరరూపరాక్షసునకు
నోరులేని పశుపక్ష్యాదులే ప్రియమగు నాహార మయ్యె.
విభాసపురుషుల నేకులు మృగయావినోదమునకయి విపిన
భూముల కరిగి లోకముతోడ నెట్టి సంబంధమును గలిగి
యుండక, ప్రశాంతముగ జీవించు హరిణములను, తచ్ఛాబక
ములను వన్యసూక్తిరములను గరుణనూలి వధించుచున్నారు.
దయాశూన్యమును, రాక్షసములును, నీచములును నగు
సిట్టి యాఖేటములు సత్యధర్మసంరక్షకులయి మనవలసిన
వీరమూర్తులగు క్షత్రియుల ధర్మములట ! అరెవ్యా ! విజ్ఞా
నము వికసించిన దనుకొనుచున్న యీ కాలమం దీరీతి మాన
వుని బుద్ధి మంటఁ గలిసెనేమి ?

హైందవుల పర్వములలోనికెల్ల సంక్రాంతి మహా
పవిత్రమయినది. ఈ మాసము దినములలో హైందవస్త్రీ
పురుషులెల్లరు నతిపవిత్రులై యుండి సత్పురుషుల చారిత్ర
ముల సభక్తికముగ నాలించుచుందురు. గ్రామగ్రామము
లందును హరికథలును, హరిభజనలును, ధనుర్మాసమహో
త్సవములును జరుగుచుండును.

దేవాలయములందు భారత భాగవత రామాయణ
భగవద్గీతాది పవిత్రగ్రంథములు పారాయణ మొనరింపబడు
చుండును. తనజీవితమునం దేనాడు హరిని స్మరింపనివారును
సంక్రాంతి మాసములలో భగవన్నామస్మరణచేఁ దమగృహ
ముల బ్రతిధ్వనింపఁ జేయుచుందురు. సంక్రాంతి పర్వము

నాఁడు నిత్యము గంజినీళ్ళను ద్రావి జీవించు కార్మికులును క్షీరాన్నములతో హాయిగ భుజింతురు.

పరమలుబ్ధులును బుణ్యవాంఛచే నెపుడులేని యాదార్యముతోదీనులనువికలాంగులనుదృష్టిగాఁగుడువఁబెట్టుదురు. ఆచార్యులను, పండితులను ధనవస్త్రదానములచే సన్నానింతురు. స్త్రీలు తమ గృహముల నెల్లరీతుల సంస్కరించి వ్రతోపవాసములచేఁ బుణ్యము నార్జింపఁ జూచుచుందురు. ఈ మహాపర్వదినమం దనుష్ఠింప మనపూర్వులచే విధింపఁబడిన ధర్మము లతిపవిత్రములు.

కోవిదులగు మనపూర్వు లీమహాపర్వమును హైందవ జాతీయజీవిత సంస్కరణమునకయి యేర్పఱచియుండ నిట్టి సంతాంతిమహాపర్వసందర్భమున నేఁడు హిందువులొనరించు ఘోరదురాకృతములు, అమానుషకృత్యములు వర్ణనాతీతములు.

పారమార్థిక విద్య భారత వసుంధరయందు నశించి నప్పటినుండియు భౌతికవిద్య విస్తరిల్లి మానవుల సౌఖ్యతృప్తిను బెంపొందింపఁజేసినది. చదువ నేర్చినవారియం దధిక సంఖ్యాకులు తమ విజ్ఞానమయ దృష్టిని సయితము సంకుచిత పఱచి జనసామాన్యమునకు నహింసాధర్మాచరణ విషయమున దుస్సలహాల నొసంగ నారంభించినారు.

మనుష్యున కేదేని విశేషకారణమున వ్యాధి తటస్థించి నపుడు నేటి నవనాగరకతకు బానిసీడగు భిషగ్గరుఁడు శరీర దౌర్బల్యము బాపుటకును, దేహపాటవమును వృద్ధి నొందించుటకును మాంసాహారమే పరమాషధ మని నుడువు నంతటి

మాధ్యమునకు వశీభూతుఁ డయినాడు. నేటి యారోగ్య శాస్త్రవేత్తల జ్ఞానశూన్యమగు దృష్టికి గర్హ్యమును, నీచమును, అస్పృశ్యమును ధర్మహానికరమును నగు మాంసము కంటె వేటొండు పౌష్టికాహారము స్ఫురింపకుండుట కడుంగడు శోచనీయము.

మాంసాహారముకంటె గోధుమలు, వేరుసెనగపప్పు కందిపప్పు, బాదముపప్పు, అక్రోటు, కొబ్బరి మొదలగు సాత్త్వికాహారపదార్థము లన్నియు దుర్బలశరీరమును, శల్యావశిష్టమగు కాయమును వ్రజసమానదృఢముగను, బలాధ్యముగను జేయఁగలవని ఆయుర్వేదమును, ప్రత్యక్షానుభవమును జాటుచుండ నాలుకరుచులకు బానిసలయిన వెట్టివెంగ శప్పలు మాంసముకంటె శరీరదార్ధ్యమును బెంచు నాహారపదార్థము లేదని వచింపఁ బూనుటెంతయు మూఢసాహసము.

విలాసప్రియులును, ధనాధ్యులును, అనాగరికులును దమ యుల్లాసము నిమిత్తము పౌలములందు వృక్షములపై గూండ్లు కట్టుకొని నివసించుచు నునసయినపుడెల్ల యంబర పథమునను, ధరణీతలమునను విహార మొనరించుచు, పరాత్పరుని మూర్తిభవించిన కరుణారూపములగు పాదపములొసంగు పరిపక్వఫలముల భక్షించి క్షుద్బాధను బాపుకొనుచు, పిపాస కలిగినపుడెల్లఁ బుణ్యాత్ముల దయాస్వరూపములగు పుష్కరిణులయొక్కయు, ఝరములయొక్కయుఁ బవిత్రాంబువులఁ బాన మొనరించుచుఁ దమ శ్రావ్యములగు కంఠములనెత్తి యవ్యక్తమధుర స్వరంబున ననంతకల్యాణగుణార్ణవుం డగు జగదీశ్వరుని నిరుపమాన దయావిశేషమును గీర్తించుచుండు

విహంగములఁ బట్టి పంజరములఁ బెట్టి వాని స్వేచ్ఛానంద సౌఖ్యముల భంగ మొనరించుచుందురు.

స్వేచ్ఛానందమును గోరు జీవులు దాస్యముచేఁగాని, నిర్బంధజీవితమునఁగాని లభించు పీయూషముకంటె, గంజిని, హంసతూలికా తల్పముకంటెఁ గఠిన శిలామయ భూతల శయ్యను విశేషముగఁ బ్రేమించుచుండుట సహజము. ఈ రహస్యము నెఱింగి మనుష్యులమగు మనము పక్ష్యాదుల యొక్క యమందానందకందమగు స్వేచ్ఛా జీవితమార్గమున కెట్టి యవరోధముల సకారణముగఁ గల్పింపరాదు.

అట్లానరింతుమేని మనము భయంకరమగు హింస నొనరించినవారల మగుదుము ఏ పక్షి యయిన వ్యాధిచే బాధింపఁబడుచుండి మన దృష్టిపథమునఁ బడిన మన మద్దా నిని స్వగృహమునకుఁ దెచ్చి చికిత్సఁ గావించి, పోషించి స్వస్థత నందినపిదప దానిని యథాస్థానమునకుఁ జేర్చిన నెంతయో పుణ్య మొనరించినవారల మగుదుము.

తమ యావజ్జీవితమును మానవసేవకయి ధార వోయుచు మనుష్యు లొసంగు సామాన్యాహారమాత్రంబున సంతృప్తునిజెందు వృషభములు, గోవులు, అశ్వములు, ఎను ములు, దున్నలు వృద్ధాప్యమునకుఁ జిక్కినపుడుగాని, భయం కర వ్యాధులచేఁ బీడితములయినపుడుగాని దయలేని కర్మశ హృదయు లనేకులు స్వాస్థాంధులగు యిట్టి పసరములవలన నెట్టి ప్రయోజనము గలుగనేరదనియుఁ దా మొసంగు మేఁత విలువ నిరుపయోగ మగుననియుఁ దలంచి స్వల్పమగు విత్తము నపేక్షించి ఘోరరాక్షసులగు చర్మవ్యాపారులకు పధింప విక్రయించుచున్నారు.

ఇంతకంటె నిర్దాక్షిణ్యముగ మహాపాపము వేటొందు లేదు. మనుష్యుడు దీర్ఘజాడ్యగస్తుఁ డయినపుడుగాని, జరా భారమునకుఁ జిక్కినపుడుగాని తాను స్వస్థతయందున్నపుడు వెచ్చించు దానికంటె నమితధనమును నిజసౌఖ్యమునకయి వినియోగించుచు ఆత్మయులచే దివారాత్రము లూడిగము (పరిచర్య) చేయించుకొనుచు నిరుద్యోగియయియుండి తన కుటుంబమున కేమాత్రము నుపకృతిఁ గావింపకుండియు స్వప్రాణసంరక్షణార్థ మెంతయో వ్యాకులని త్రములో నుండు చున్నాఁడేగాని, జీవితకాలమునంతయుఁ దన హితమునకయి వినియోగించి విధివశంబున రోగవీడితమయినట్టియుఁ బ్రకృతి నియమంబున జరావ్యధితంబయినట్టియు, తన్ను గన్నతండ్రిగ మది నమ్మినట్టియు, ఏపాపమెఱుంగనట్టియు నోరులేని మూగ పసరముల ధర్మముముందు మట్టిపెల్లలకంటె హీనములగు కనక ముద్రకలకయి కటికివాండ్రకు విక్రయించు టేటిన్యాయము?

సహోదరులారా! మీరీ విషయమయి దీర్ఘముగా విచారింపుడు. మనుష్యులమగు మనము యావజ్జీవితమును మనకు సమర్పించిన పశువులు వృద్ధాప్యముచేఁగాని, దీర్ఘవ్యాధిచేఁ గాని ప్రయోజనమును గలిగింపలేనిస్థితియందున్నను మనము వాని పూర్వోపకారమును దలంచికొనియో, మనుష్యధర్మము యొక్క ప్రథమాంగముగ నయిన సంస్కరించియో యవి బ్రతికియున్నన్నాళ్లు పోషించుట కర్తవ్యము.

క॥ సాధువులగు జంతువులకు

బాధలు గావించు ఖలుల • భంజింపని రా

జాధము బాయును స్వర్గ

శ్రీధనములు వీటిఁబోవు • సిద్ధము తల్లీ !

—భాగవతము.

భారతీయులమగు మనము గోమాంసమును భక్షించు
యవన చండాలాదుల రాక్షసాధములని నిరసించుచున్నా
రము. కాని కోళ్ళను, గువ్వలను, పావురములను, పందు
లను, గొట్టెలను, మేకలను వధించి భక్షించు మన హిందు
వులనుగూర్చి విచారింపకున్నారము. మాంసాహారప్రియు
డగు హైందవుఁడు గోవధ పాపమని సంభావించుచున్నాఁడు.
కాని కుక్కుట సూకర మేష మహిషాదుల సంహరించి
భుజించుట పాపమని తలంపకున్నాఁడు.

దూరదృష్టిలేని హిందువు లనేకులు మహమ్మదీయ
మతగ్రంథమగు ఖురాను గోవధ కియ్యకొనుచున్నదని
భ్రమించుచు దానిని దూషించుచుందురు. పరమతసహన
బుద్ధియు, విశ్వవిజ్ఞానానుభవమును లేని యమాయకులే
యీ రీతిఁ బొరపడుచుందురు. ఖురాను సమస్తజీవులందు
దయఁగలిగి యుండు విషయమున మనవేదమునకంటె
నుత్సాహముతో ముందంజ వేసియున్నదని హైందవసోద
రులు గ్రహింపకపోవుట కడు శోచనీయము.

“The creation is of God’s family, for its sustenance
is from him, therefore the most beloved unto is the per-
son who doeth good to God’s family. Fear god in respect
of animals; ride them when they are fit to be ridden and
get off when they are tired. He who is not loving to God’s
creatures and His own children, God will not be loving to
him. God has created the quadrupeds to be beast of
burden and He has created vegetables and cereals to serve
as food for man. God does not want the flesh of your
sacrifices nor the blood of animals, but He wants your
sanctity only.”

—From Koran Surate IXXX by Mirza Abdul Fazal.

“సృష్టి దేవునికుటుంబము. దేవుడే దీనిని బోషించుచున్నాడు. కావున దేవుని కుటుంబమునకు మేలు విశేషమొనరించినవాడే దేవునిప్రీతికిఁ గాత్రుడగుచున్నాడు. దేవునిజూచి పశువుల నాదరించు విషయమున భయపడియుండుము. అవి మంచిస్థితియందున్నపుడే వానిచేఁ బనిఁజేయించుకొనుము. అవి యలసియున్నవని గ్రహించినంతనే వానికి విశ్రాంతి నొసంగుము. ఎవఁడు దేవుని కుటుంబమగు పశువులను, వాని బిడ్డలను ప్రేమించుచుండఁదో వానిని దేవుడును ప్రేమింప నొల్లఁడు. దేవుఁడు చతుష్పాత్తులను బరువుల మోయి సృజించియున్నాడు. శాకాదుల మానవాహారమున కుత్పత్తిఁ జేసినాడు. దేవుఁడు మీ బలిదానములయొక్క మాంసమునుగాని, పశ్యాదుల రక్తమునుగాని కోరఁడు. ఆతఁడు మీయొక్క చిత్తశుద్ధినే యభిలషించుచున్నాడు.”

—ఖురాను సూరతునుండి మిర్జాఅబ్దుల్ ఫజల్ గారిచే ననువదింపఁబడెను.

మహమ్మదీయవేదముయొక్క యహింసాతత్త్వాలంకారములగు నీవాక్యరత్నముల నాలకించిన నే హైందవ విద్యాధికుఁడు ఖురాను నొక పవిత్రవేదముగ భావింపకుండ నుండఁగలఁడు?

ఉర్దూభాషలోనున్న “సగ్బరు-ఆయినా” అను గ్రంథములో జగద్వంద్యుఁడగు, జగద్విఖ్యాతరాజ్యాంగవేత్తయైనగు సగ్బరుసార్వభౌముఁడు మాంసభక్షణము పరమధర్మమగు నహింసకుఁ బ్రబలశత్రు వను టెఱింగి విసర్జించివైచినటుల వ్రాయఁబడియున్నది.

అందే యతని చెలికాడును, సచివుడును, ఆస్థాన పండితుఁడును నగు నబుల్ ఫజలు బౌల్యమునుండియు నహింసారతుఁ డనియు నుల్లేఖింపఁబడి యున్నది. ఈ రెండు యుదంతములు మహమ్మదీయజాతి కాదర్శపురుషులయిన, అగ్బరు అబుల్ ఫజలు ప్రభృతులు లోకమున కహింసాతత్త్వమును జాటియున్నటులఁ దెల్ల మొనరించుచున్నవి.

క్రైస్తవమతమును జీవహింస నంగీకరించుట లేదు. పరమశాంతమును, విశ్వప్రేమసిద్ధాంతమును లోకమునకుఁ జాటి లోకకల్యాణము నిమిత్తము తన ప్రాణముల ధార వోసిన సర్వసంగపరిత్యాగియగు జీససు జీవుల హింసించుట కెట్లంగీకరించును? ఓమనే మానవుని యుత్తమధర్మ మని జీససు బోధించియుండ నేఁడు క్రైస్తవులు సామ్రాజ్య తృష్ణాపీడితులయి మానవరక్షధారలచే భూమిని దడిపివేయుచున్నారు. తమ వేదములు నిషేధించుచున్నను హిందూ మహమ్మదీయు లేరీతి విషయలోలురయి, దయాశూన్యులై జీవులసంహరించి మాంసాహార మొనరింప నలవడియున్నారో అదియేచందమున క్రైస్తవులును మాంసాహారప్రియులై నారలే కాని వారి వేదమగు బైబిలును బ్రాణిహింస నంగీకరించుటలేదు.

“I delight not in the blood of goats, sheep and birds.”
—Holy Bible

“నేను మేకలయొక్కయు, గొట్టెలయొక్కయు, పక్షులయొక్కయు రక్తమును బ్రవహింపఁ జేయుటకు సంతోషింపను.”

—బైబిలు.

ఈ విషయమునే సమర్థించుచు మహాత్ముండగు డి
చార్యులు ధర్మజున కెఱింగించిన నీతిపద్యము సం
క్షేపము.

“ఆ॥ అన్యమాంసమున నిజాంగ మాంసంబుఁ బో
షింతు ననుట కంటఁ ♦ జేటు లేదు
మాంసభక్షణంబు ♦ మానుటకంటెను
మేలులేదు కర్మ ♦ జాలకమున.”

ధర్మములలోనికెల్ల భూతదయ యుత్కృష్టమగు ధర్మ
మని వైదికవిజ్ఞానసంపన్నులకును, శ్రీ బుద్ధుని జన్మభూమి
వాసులకును వేఱుగా నుడువఁ బనియుండదు. ఏ దుష్టసాంగ
త్యమునయిన హిందువులు మాంసభక్షణమున కలవడి
యున్నచోఁ బశ్చాత్తాపపూర్వకముగా నీశ్వరుని యెదుటఁ
బ్రమాణ మొనరించి యహింసావ్రత దీక్షాబద్ధులగుట శ్రేయ
స్కరము. భూతదయను గుఱించి నుడువని మతగ్రంథము
లేవియు లేవు.

“తే॥గీ॥ అన్ని తపములకును బెద్ద ♦ యన్ని దాన
ములకు నెక్కువ, యన్ని నోములకు హెచ్చు
అన్ని తీర్థములకునుఁ గన్నాకు వినుమ
భూతదయకంటె ధర్మంబు ♦ భూమి లేదు.”

—దేవీభాగవతము.

ఈ దిగువ నుదహరింపఁబడు ప్రమాణవాక్యములచే
శాస్త్రములందే కేవలము విశ్వాసముగలవారి కహింస
యందు భక్తి యేర్పడఁగల దని నమ్ముచున్నాఁడను.

మా న వ జీ వి త ము

సం పరిపశ్యంతిపక్వం య ఈమాహుః సురభి ర్నిర్హరేతి యేచార్వతో
భిక్షా ముపాసత ఉతో తేషా మభిగూర్తి ర్న ఇన్వతు.

—ఋగ్వేదము.

“అన్నమును జలమును శుద్ధపఱచి పక్వ మొనరించి
జించునట్టియు, మాంసాహారమును విసర్జించినట్టియు మను
ష్యులే శ్రేష్ఠులు.”

ఇమ మూర్ఞాయాం వరుణస్య నాభిం త్వచం పశూనాం ద్విపదాం చతు
ష్పదాం, త్వః ప్రజానాం ప్రథమం జనిత్ర మగ్నే మాహింసీః.

—యజుర్వేదము.

“ద్విపాదములు గల మనుష్యులను, పక్ష్యాదులను,
చతుష్పాదములు గల గోవు, మేక, గొట్టె మున్నగు పశువు
లను హింసింపరాదు.”

‘పశూన్ పాహి’ ‘పశువుల రక్షింపుడు’ ఇదియు
వేదవాక్యమే !

య ఆమం మాంస మదంతి పౌరుషేయంచ యేక్రవిః

గర్భాన్ భాదంతి కేశవస్తానితో నాశయా మసి.

—అథర్వణవేదము.

“మాంసమును, అండములను భక్షించువానిని ధరణీ
పతి సంహరింపఁదగును.” ఇవియేకాక వేదములం దెన్నియో
ప్రమాణవాక్యము లై క్యకంఠమున జీవహింసను నిషేధించు
చున్నవి. చతుర్వేదములందును భూతదయయొక్క ప్రాముఖ్య
మునుగూర్చి గంభీరముగా నుగ్గడింపఁబడి యున్నది. వేద
ముల దైవవిరచితగ్రంథములని విశ్వసించు హిందువులు
కేవల శాస్త్రప్రమాణములనే సత్యాన్వితమున నంగీక
రించువా రగుటచే నీ వేదప్రమాణములతో నిత్య మహింసా
వ్రతదీక్షితులయి వరలుచుందురుగాక !

మన ప్రాచీన మతగ్రంథములందు వేదములే గాక వేదేతరము లగు పవిత్రగ్రంథము లన్నియు నహింసాధర్మమును సమర్థించియుండిన విధము కడు ప్రశంసా పాత్రమయి వెలయుచున్నది.

ఆహారశుద్ధౌ సత్యశుద్ధిః,
సత్యశుద్ధౌ ధ్రువా స్మృతిః.

—ఛాందోగ్యోపనిషత్తు.

“ఆహారశుద్ధిచే భావశుద్ధియు, భావశుద్ధిచే స్థిరబుద్ధియుఁ గలుగును.”

ఈ యుపనిష ద్వాక్యము మాంసాహారమును నిషేధించుచున్నది.

తత్రాహింసా సత్యాక్షేయ,
బ్రహ్మచర్య పరిగ్రహో యమాః.

—పాతంజలియోగసూత్రములు.

“(అష్టాంగయోగములలోఁ బ్రథమ మగు) యమమును సిద్ధిప్రద మొనర్చుటకు అహింస, సత్యము, అస్తేయము, బ్రహ్మచర్యము, అపరిగ్రహము ముఖ్యాంగములు.” పాతంజలి వచించిన యీ సూత్రముచే యమముయొక్క యంగములలోనికెల్ల నహింసయే తొల్లింటి ముఖ్యధర్మమైనటుల స్పష్టపడుచున్నది.

దుష్టం హింసాయామ్,
తస్య సమభిహారతో దోషః.

—వైశేషిక సూత్రములు.

“మద్యమాంససేవానిరతుఁ డగు వ్యక్తి దుష్టుఁడు. అట్టి దుష్టుని సాంగత్యము దోషప్రపదము.” అని కణాద

మహర్షి తన వైశేషిక సూత్రములయందుఁ బ్రతిపాదించి యున్నాఁడు.

గీ॥ వినుము చంపుటయును జంపఁబనుచుటయును
కల్మషంబుల కెల్ల నంగలము లధిప ! . .

—మహాభారతము.

మహమ్మదీయమత వేదమగు ఖురానుషరీఫు హింసా విధానము నంగీకరింపదను మాట ధ్రువపఱచియేయుంటిని. సంస్కరణప్రియుఁడును, ధీరుఁడును, ప్రజాహితాభిలాషియు నగు నాళ్లను అమీరు అనునుల్లా చక్రవర్తి యహింసాభివృద్ధి కెంతయుఁ దోడ్పడి లోకసంస్తవ భాజనుఁ డయి యున్నాఁడు.

మహమ్మదీయ మతమునకు వన్నెఁ దెచ్చియుండిన మహాత్ముండగు కబీరుదాసు హింసను నిషేధించి భూతదయను లోకమునకుఁ జాటియుండిన విధము జగద్విదితము.

అబ్దుల్లా మనూద్దను మహమ్మదీయ సాధుప్రవరుఁడు “తనసౌఖ్యమునిమిత్తము బుద్ధిపూర్వకముగ నేజీవిని హింసించినను మనుష్యుఁడు పాపియుయి దేవునిచే దండింపఁబడఁగలఁడు” అని వక్కాణించెను.

మహమ్మదీయుఁడును, పండితుఁడును నగు - అలీ తనచే రచింపఁబడిన ఇజారిహెక్కను గ్రంథమున నుడివిన వాక్యములు పఠనార్హములు:—

“మహమ్మదీయభ్రాతలారా ! మీ దేవుఁడు పూజలం దర్పితమగు మాంసమునుగాని, పశువుల రుధిరమునుగాని

స్వీకరింపఁడు. ఆతఁడు సదా మీ చిత్తశౌచమునే యభిల
షించుచుండును. కావున మీర కరుణారసార్ద్రహృదయుల
రయి, పవిత్రస్వాంతులరయి, వాపభావవిహీనచిత్తులరయి,
మిమ్ము సంరక్షకులుగను, తండ్రులుగను, నాథులుగను మది
నెంతయు నమ్మి మిమ్మాశ్రయించియుండి సదా మీ హిత
మునకయి తమ దేహప్రాణముల సమర్పణ మొనరించుచున్న
దీన మూక పశు సంతతిని హింసింపకుఁడు. సంహరింపకుఁడు.
దయామయుఁడగు దేవుని బడయుటకు మీ రీ రీతి భూత
దయార్ద్ర హృదయులగుటకే మీ మతము మిమ్ము హెచ్చ
రించుచున్నది.”

ప్రపంచమందలి యీ యా మతమును సంతరములేక
సమస్తమతములు లోకశాంతిస్థాపనమున. కయి భూతదయ
ననన్య సామాన్యోత్కృష్టధర్మముగ సిద్ధాంతీకరించియుండ
సకల మతావలంబులు భ్రష్టులయి, పతితులయి తమ మత
గ్రంథముల నెన్నింటినో ప్రక్షిప్తములఁ జొప్పించి జీవహిం
సను ధర్మముగఁ జేసి హింసామయజీవను లయినారు. ఇది
సిగ్గు.

శ్రీ బుద్ధప్రభు వీ దేశమునం దవతరించి యుండిన
నాటికి బ్రాహ్మణబ్రాహ్మణేతరు లను భేదములేకయే భార
తీయు లెల్లరు యజ్ఞప్రియులయి పశువుల రక్తమాంసపిండ
ములతో భూలోకమునంతయు నింపివేయుచుండిరి. వెదిక
మతము నిశ్చయించి యుండిన పవిత్రమగు యజ్ఞవిధానము
ఘోరహింసా ప్రధానమగుటచే బుద్ధుఁ డద్దానిని నిర్మూలింప
యత్నించి యుండెను. యజ్ఞ మనఁగాఁ ద్యాగ మను నర్థ

మును నేటికిని హైందవపండితులు గ్రహింపకుండుట శోచనీయము.

నేడు మహాత్ముఁ డొనరించుచున్న మహాయజ్ఞము త్యాగప్రధానమయినది. గాంధీమహాత్ముఁడు నిష్కామబుద్ధితో ధర్మసంస్థాపనార్థము సేయఁబడు నాత్మబలిదానమునే యజ్ఞమని వచించియున్నాఁడు. శ్రీ బుద్ధప్రభువు ఆత్మ సంస్కరణాభ్యుదయములకు సలుపఁబడు త్యాగమును, తృష్టావినాశనమునే యజ్ఞమని నుడివియున్నాఁడు.

“రాష్ట్రం వా ఆశ్వమేధః అన్నగ్ం హి గౌః.

అగ్నిర్వా ఆశ్వః ఆజ్యం మేధః.”

—శతపథబ్రాహ్మణము.

“భూపతి రాష్ట్రమును ధర్మయుతముగాఁ బాలించుట, అగ్నియం దాజ్యాహుతి (ఘృతము, ధాన్యము మున్నగునవి) సేయుట అశ్వమేధము. అన్నము, పృథ్వి, ఇంద్రియములు మున్నగువానిని బవిత్రీకరించుట గోమేధము.”

అతిప్రాచీనములగు మన యార్షగ్రంథములు యజ్ఞవిధానము నీ రీతి గాంధీమహాత్ముని యాత్మసమర్పణమహాయజ్ఞమునకుఁ దుల్యముగ సిద్ధాంత మొనరించియుండ మూఢులు యజ్ఞమును బశుమారణముగఁ జేయుట విచారకరము.

శ్రీ బుద్ధప్రభువును, జీససుప్రభువును, గాంధీ దేవుఁడును నుడివియున్న యజ్ఞపద్ధతినే వేదమందలి జ్ఞానయజ్ఞవిధానము సమర్థించుచునే యున్నది. ఇది కడు ప్రశంసార్హము.

అహింసకుఁ బెట్టనిపేరును, పుట్టినిల్లును నగు బౌద్ధమతమునుగూర్చి వేఱుగ నుడువఁ బనిలేదు. బుద్ధుఁడు భువి నవతరించినదే హింసానివారణార్థము. బౌద్ధుల పవిత్ర వేదమగు ధమ్మపదము స్థూలసూక్ష్మమగు హింస సంతయు సంపూర్ణముగ నిషేధించి యున్నది. ప్రపంచమందు నేడున్నవి సుప్రసిద్ధములగు మతములు నాలుగే.

అం దతివిశాలమయినది బౌద్ధము, రెండవది క్రైస్తవము, మూడవది మహమ్మదీయము, నాల్గవది హైందవము, లోకవిఖ్యాతములగు నీ నాలుగు మతములును జీవహింసను నిషేధించుచు నహింసా సిద్ధాంతమును సమర్థించి యున్నవి. పారసీకుల జందవేస్తావంటి వేదమును హింస సంగీకరించుట లేదు. ఆర్యసనాజ బ్రహ్మసమాజములు అహింసను ముఖ్య ధర్మముగ నవలంబించియే యున్నవి.

మానవజీవితోపాధికి ముఖ్యవృత్తియగు సేద్యమును సంరక్షించు పశువులు నేడు కోటానుకోట్లుగ మనుష్యులచే వధింపఁబడుచుండటవలననే మనుష్యజాతీయం దనేకులు దుర్భర దారిద్ర్యమహా పిశాచపీడితులయి 'అన్నమో రామ చంద్రా' యని యాకటిచిచ్చునకుఁ దాళఁజాలక బొబ్బలిడుచున్నారు. క్షీరమును, ఘృతమును, దధిని, తక్రమును, ఎఱువును దన జీవిత కాలమంతయు నొనంగుచున్న గోవు, ఎనుముమున్నగు జంతువులను, క్షీర దధి ఘృతములను, కంబళ్యను బ్రసాదించుచున్న గొట్టెలను, మేకలను, దేవుఁ డొసంగిన ఘటికాయంత్రమో యన కాలముఁ దెలుపుచుండు కుక్కుటములను, ప్రపంచశుద్ధికొఱకు లోకమందలిమలమును భక్షించుచు

జీవించుచున్న సూకరములకు జలమందు నివసించుచు, మాలి న్యమునుభవించి జలశుద్ధి యంత్రము లననొప్పు మత్స్యము లను, హాయిగా నాకాశమండలమున నెగురుచు, దమ యాట పాటలచే మన హృదయముల కాహ్లాదమునొదవించు గువ్వ, పావురము మున్నగు నభశ్చరములను దయమాలి, స్వప్రయోజనము నెఱుంగక, దేవుని మఱచి సంహరించుటకంటె ఘోర దుష్కర్మ మతేమి కలదు? మనుష్యు లేనా, డిట్టి దయా శూన్యములగు ఘోరకృత్యముల మానుదురోనా, డేధన్యులు.

దయలేనివాడే రాక్షసుడు. దయలేనివానిని సదా రాక్షసాధమునిగ వర్ణించుమనుష్యులునోరెఱుంగని పశువుల యెడ నిర్దయులగు టేటి న్యాయము? దయగల తల్లి తన గడుసుపిల్లవానియందుకింటె నమాయకుడగు మూగబిడ్డ యందు విశేషమగు దయను గలిగియుండును. మన మూగ బిడ్డకంటెఁబశువు మూకస్థితియందుండును. దానికి నోరులేదు. జ్ఞానములేదు. పాప మెఱుంగదు. యథాశక్తి లోకసేవ యొన రించుచుండును. అయ్యో! అట్టి మూగబిడ్డల కంఠములఁ దెగ నఱుకు మానవులారా! మీచి త్రము లెంతవ్రజసమానములు?

“శాంతితుల్యం తపో నాస్తి న సంతోష త్పరం సుఖం
నాతృష్టాయాః పరో వ్యాధి ర్నచ ధర్మో దయాత్పరః.”

“శాంతికిఁ దుల్యమగుతపస్సును, సంతోషమునకు సరి వచ్చు సౌఖ్యమును, తృష్ణ కీడగు వ్యాధియును, దయతో సమానమగు ధర్మమును లేదు.”

కావుననే శ్రీకృష్ణుడును భగవద్గీతయందు “అహింసా పరమో ధర్మః, అహింసా పరమో యజ్ఞః” అని వచించి

యున్నాడు. ఈశ్వరనందనులగు నోమానవసహోదరులారా ! మీ రెల్లవిధములఁ బశువధల నిరోధించివేయ యత్నింపుడు. జీవకారుణ్య మెపుడు మీ హృదయములందు సిరముగనాటు కొనునో, అపుడే మీ దాశవత్వము నశింపఁ దిరిగి మానవత్వము ప్రాప్తించును. మీ పాదముల సూక్ష్మమగు కంట కము గ్రుచ్చుకొనినంతనే జీవసామాన్యమగు బాధచేఁగు యో మొట్టోయని దేవునిఁ బ్రార్థించుమీరు వాడిక తులచే మూక పశువుల ఖండించునపు డవి యశ్రుధారల వర్షింపఁజేయుచు రక్షించువారు తేరాయనితమదైన్యదృష్టుల వ్యాకులహృదయములతోఁ జతుర్దిశలఁ బ్రసరింపఁజేయుచు హోరుహోరున నడలుచు దేవాదేవాయని యెట్టిపరితాపము నందుచుండునో తుణమాత్రకాల మూహించుకొనుడు.

బాధ సమస్తజీవులకు దుర్భరమయియున్నదని గ్రహించియే విజ్ఞానధనులగు నార్యులు 'ఆత్మవత్సర్వభూతాని'యని వచించియున్న పూతవాక్యమును విస్మరింపకుడు.

వీ బ ది యా ట వ ప్ర క ర ణ ము

అనివార్యమగు హింస, హింస కాదు

దుస్సాంగత్యమునను, దుర్విషయ చింతనమునను, దుర్వ్యసనప్రభావంబునను నిరంతర మాంసాహారభక్షణమున కలవడిన సాక్షులును, నిరక్షులును సహింసాధర్మానుష్ఠానము సృష్టియం దెవ్వారికిని సాధ్యముకాని కార్యమనియు, నెన్నివిధముల శ్రమఁజేసినను, ధర్మజ్ఞానకరుణాదికములఁ గలిగి సాధుమార్గంబున వర్తింపవలెనన్నను హింస యేదియో యొకరూపంబునఁ దటస్థమగుచునే యుండును. గావున సహింసావ్రతము నవలంబింప యత్నించుట వెట్టితనమనియు, వ్యర్థశ్రమమనియు గంభీరోపన్యాసముల నొసంగువారు నేఁడు ప్రపంచమునం దనేకులు కాననగుచున్నారు.

అట్టి మహనీయులవాద మున్నతసౌధము నారోహింప సోపానపరంపరల ననుసరించుచుండఁ బ్రమాదవశంబున నొక సారి యొక మెట్టునుండి కాలుజారి క్రిందకు దిగఁబడిన కారణమునఁ బునరారోహణ మసంభవ మని వచించువారి బుద్ధి హీనతను గలిగియున్నది. పంచభూతములచే నిర్మితమయిన దేహ మున్నంతవఱ కేదియో యొక విధమున హింస కలుగు చుండు ననుమాట వాస్తవమే.

మానవ దేహనిర్మాణమే హింసనుండి కలిగియున్నది. జీవకణములతోఁ గూడియున్నట్టియు, దేహమునకు జీవశక్తిని పోషకసామర్థ్యమును బ్రసాదించు శుక్లశోణితములు స్త్రీ పురుషసంగమమున నష్టపడనిదే పిండోత్పత్తి కానేరదు. ఆ పిండము మాతృదేవియొక్క దేహమునఁ గొంత భాగమును హరింపనిదే శిశురూపమును దాల్చుదు. తచ్చిశువు జన్మానంతరమయిన మాతృపీడనవృత్తినుండి నిన్పత్తిజెందెనాయన్న లేదు. తల్లియొక్క రక్తమును స్తన్యరూపమునఁ బానమొనరించి నిజదేహపోషణ మొనరించుకొనుచున్నయది.

ఈ రీతిగా మానవదేహధారణయే యొక విధమగు హింస కెడ మొనంగుచున్నది. తల్లి యిన్ని విధముల శిశువుచే హింసింపఁబడుచుండియుఁ గినియక శిశుకృత్యమును హింసయని భావింపక, హర్షించుచు సంతానవాత్సల్యమును బ్రకటించుచున్నయది. కారణ మేమన ననివార్యమగు నిట్టి హింసను మాతృదేవి యహింసాధర్మముగనే భావించుచున్నది. కాని హింసగఁ దలపోయుచుండుట లేదు. ధర్మవ్యాధుఁడు భారతమునఁ గౌశికునితో వచించినవిధమున జగత్సర్వము జీవమయంబుగ నున్నది. కాన జగమందున్న యెట్టి సాధు సత్తమునకయిన నహింసాధర్మమును సమగ్రముగ నాచరించుట కేవల మసంభవ మయియున్నది.

చ॥ సలిలముల్వియ్యూకసముసర్వముజంతుమయంబుగావునన్ గలుగు నవశ్యము న్నకల కర్మములందును హింస దీనికిన్ దొలఁగినదేహయాత్రయును దుర్ఘటమైనటులుండునింతయుం దలపరు హింసచేయమని తారుచరింతురుకొంద టిమ్మహిన్.

నిశ్చయముగ మన మాప్రభాణించు వాయువునందును పాన మొనరించు సలిలమందును మన దృష్టికిఁ గానరానంతటి సూక్ష్మాకృతియందున్న లక్షోపలక్షలగు జీవరాసులు కలవు. మానవుని యే యవయవము చలించినను జీవహింస వాటిల్లు చునే యుండును. ఇట్టి యనివార్యములగు క్రియల నన్నింటి హింసగఁబరిగణింప నారంభించినచో విశ్వమునజీవయాత్రయే దుర్బట మయిపోవు ననుట సత్యము.

మానవాసాధ్యమగు నీసమస్యనుగూర్చి సర్వజ్ఞుండగు నీశ్వరుఁడు విచారింపనగుఁగాని మనము విచారింపఁజాలము. అవ్యక్తముగా, అప్రయత్నముగా నీరీతి హింస మనచేఁ గావింపఁ బడుచున్నదని భావించి మన మనావశ్యకముగా, బుద్ధిపూర్వకముగా మేకలను, గొట్టెలను, కోళ్ళను వధించి భక్షించుట న్యాయము కాఁజాలదు. సృష్టియందు కంద మూలములు, ఫలములు, శాకములు, ధాన్యములు లేని పక్ష మున మనుష్యుఁడు గత్యంతరములేక సాధుజంతువుల వధించి భక్షించి జీవించుచున్నానని వచించిన సహేతుకముగ నుండ వచ్చును. కాని, అమూల్యములును, రుచ్యములును నగు సకల పదార్థములఁ గలిగియుండి మాంసభక్షణమునకుఁ గడంగుటకంటె రాక్షసమును, నికృష్టమును నగు కృత్యము మఱొకటి లేదు.

మ॥హాలికుండెంతయునోజదున్ను నెడసీ॥రాగ్రంబునంబొందిస్త్రా
ణులనేకంబులునచ్చుహింసయదియా॥నో కాదొ వేయేల మ
ర్యులునేలంబరియించుచో॥బదములం॥ద్రొక్కంబడుంబెక్కుజం
తులుహింసావిధి గాదనంగవశమే॥దోషజ్ఞయూహింపుమా.

—భారతము.

వా స వమాలోచింపఁ బ్రకృతీసామాన్యమగు జీవితో
పాధి నిమిత్తము పొసఁగుచుండు హింస యహింసగనే పరిగ
ణింపఁ బడవలసియున్నది. మనుష్యుఁడు స్వయముగ సదా
స్వీయసౌఖ్యము నభిలషించుచుండువాఁ డయియుండియు
నొక్కొక్కప్పుడు తన దేహమునుబుద్ధిపూర్వకముగా హింసకుఁ
బాల్పడఁ జేసికొనుచున్నాఁడు. మనుష్యుఁడు స్వవిషయము
నందే యనివార్యమగు పీడకు గుఱియగుచుండ నితరజీవ
రాసుల విషయమున నబుద్ధిపూర్వకముగా వాటిల్లు హింసను
గూర్చి విచారింపఁ బనియే యుండదు. అకారణముగను,
అన్యాయముగను, బుద్ధిపూర్వకముగను, స్వార్థపరత్వము
చేతను, కామాంధతవలనను సలుపఁబడు హింసయే పరి
త్యాజ్యమగు హింసయనియు, తదితర మహింసయే యనియు
గ్రహింపవలసి యున్నది. ఈ భావమునే సమర్థించుచున్న
భారతమందు గల పద్యమును విలోకింపుఁడు.

“గీ॥ హింససేయనివాఁడు లేఁ ♦ డిజ్జగమున
నొక్కఁడైనను దమ తమ ♦ యోపినట్లు
హింస తెరువున కెడగల్గి ♦ యేగవలయు
నదియ చూవె యహింస నా ♦ నతిశయిల్లు.”

విద్యార్థులారా ! అహింసనుగూర్చి నే నింతవఱకు
బోధించియున్న విషయములందలి సత్యమును గ్రహించి
హృదయపూర్వకముగ స్వీకరింపుఁడు. మీ జీవితములయందు
నహింసావ్రతానుష్ఠానమున కెంత ప్రాముఖ్యము నొసంగఁ
గలరో, అంతగా ధన్యులు కాఁగలరు. మానవుని జీవితము
శాశ్వతమయినది కాదు. సంపదలు స్థిరములేనివి. వాంఛలు,

సౌఖ్యములు ఊణికములు. బంధుబాంధవులు బుద్బుద ప్రాయములు. మన మీ తనువులఁ బాయునపుడిం దొక్క టియు వెంట వచ్చునది లేదు.

మన మొనరించిన మన పాపపుణ్యములే పరలోక యాత్రాసందర్భమున మనల వెంటాడు నేస్తములు. కావున నాయనలారా! కేవలము మీరొక్క పరమార్థమును జూచు కొనుటే కాక, ఐహిక జీవితశాంతి నపేక్షించియు, ఆర్థిక శ్రేయస్సు మది నెంచియు, భగవంతునిశాసనముల బుద్ధిచే గుర్తించియు, ఏసాప మెఱుంగని మూకజీవములందు దయఁ దలఁచియు, ఊణికమగు జిహ్వాభిరుచి నింద్యమని గ్రహించియు సత్వరమే మాంసభక్షణమును వర్జించివైచి, అహింసా వ్రతదీక్షు లగుఁడు. శుభమస్తు !

ఏ బ ది ఏ డ వ వ్ర క ర ణ ము

ధ ర్మ ము

“చలా లక్ష్మీ శ్చలా ప్రాణా శ్చలా జీవితమానవాః,
చలాచలతి సంసారో ధర్మ ఏకో హి నిశ్చలా.”

“ధనము, ప్రాణము, జీవితము, సంసారము సర్వము
నశించిపోవునవియే. కాని, ధర్మ మొక్కటిమాత్రము క్షయ
ముగాక సుస్థిరమయి యుండును.

అనంతమగు దేవుని సృష్టియొక్క తత్వము కడు
నిగూఢమయినది. మనుష్యుఁ డెంతయో శ్రమమొనరించి,
బుద్ధి బలము నుపయోగించినఁగాని విశ్వముయొక్క సత్య
మును, విశ్వమందలి హితాహితకరములగు పదార్థముల వివ
రణమును గురైఱుంగఁజాలకున్నాఁడు. అంతరాత్మయొక్క
ప్రభావమే సమస్త జీవరాసులలో మేధావంతుఁ డగుటకు
మనుష్యునకుఁ దోడ్పడియున్నది.

ఈ విశ్వమందలి ప్రతిపదార్థమును ద్వైతతత్వ సము
పేతమయి యుండుటచే సౌఖ్యానందశాంతుల సదా యన్వే
షించుచుండు మానవులు త్వరపడి వివేచింపకయే యే వస్తు
వును సంపాదించుటయు, ఏకార్థము నాచరించుటయు సమం
జసము గాకున్నది. కోలాహలప్రపూర్ణమును, సం దేహభయ
సమన్వితమును, సారాసారసముపేతంబును, త్యాజ్య గ్రాహ్య

పదార్థ యుక్తంబును నగు ప్రపంచరంగంబున విచక్షణా శక్తిని ముఖ్యావలంబనముగఁ గొని మనుష్యుఁ డనేకకార్యముల స్వీయ హితమునకయి యాచరించుచున్నాఁడు. మానవుని మస్తిష్కమున వాసనాసంస్థారముల ననుసరించియే విశ్వమందలి యొక వస్తువు మనకు సుఖదుఃఖములఁ గల్పించుచుండు ననుమాట వాస్తవము. మనుష్యుఁడు తన జీవిత సంగ్రామంబునఁ గర్తవ్య పథమునఁ దటస్థించు కొన్ని పదార్థముల స్వీకరించుటకును మఱి కొన్నింటిఁ బరిత్యజించుటకును బాధ్యుఁ డగుచున్నాఁడు.

ఏ మానవుఁడును నిరుద్యోగిగఁ బ్రపంచమందు జీవింపఁ జాలఁడు. కర్మాచరణము జీవి కనివార్య మగు ధర్మము. సమస్త ప్రపంచము కర్మావలంబితము. ఆచరణ యోగ్యమగు వృత్తిని సాధింప నుపక్రమించుట కే ప్రవృత్తి మానవుని సదా పురికొల్పుచుండునో, అట్టిదే జ్ఞానము లేక అంతరాత్మయొక్క వికాసము. మానవుని కాచరణ యోగ్యము కానట్టియు, హిత ప్రతిపాదకము కానట్టియు నాచరణమున కే ప్రవృత్తి మానవుని వానిహృదయాంతరాళము నుండి ప్రోత్సహింపఁజేయుచుండునో, అదియే యజ్ఞానము, లేక ఆత్మయొక్క పరమదౌర్బల్యము. ఈరెండు ప్రవృత్తుల సంతత ప్రవాహంబున మానవజీవిత నౌక తేలియాడుచుఁ బ్రయాణ మొనరించుచుండును.

ఇం దొక్క ప్రవృత్తియొక్క ప్రేరేపణంబున మానవునిచే నాచరింపఁబడునది సత్కర్మ. మఱొక్క ప్రవృత్తియొక్క ప్రోద్బలంబున మానవుఁడొనరించునదియే దుష్కర్మ. సత్కర్మయొక్క పరిణామమున సౌఖ్యానందములు కలవు.

దుష్కర్మయొక్క ఫలితమున శోకభయములు కలవు. మానవుని యావజ్జీవితాభీష్టములు సిద్ధించుటకు సత్కర్మ సహకారియగుచుండ, దుష్కర్మ యనేకములగు ప్రతిబంధకములఁ గల్పించుచుండును.

ఈ రహస్యము నెఱింగిన ప్రతి మనుష్యుఁడు సత్కర్మ సత్వరసంపాదనార్హ మయిన దనియు, దుష్కర్మ శీఘ్రపరిత్యాగ భాజన మయినదనియు సులభముగా నిశ్చయింపఁగలడు. ఇట్టి నిశ్చయానంతర మెట్టి సామాన్యమానవుఁడయినను వ్యష్టి సమష్టిజీవితమునకు శ్రేయస్కరిమగు కర్మాచరణమును, భావధారణమును ధర్మమనియు, తనకును, లోకమునకును హితము నొడఁగూర్చఁజాలనట్టి భావపరిగ్రహణమును, కర్మానుష్ఠానమును నధర్మమనియు స్పష్టముగా గ్రహింపఁ గలుగుచున్నాఁడు.

“యతోఽభ్యుదయ నిశ్శేయస్సిద్ధిః స ధర్మః”

“ఏ శుభగుణముల ధారణముచే మానవుని యైహిక పారమార్థికోన్నతి కలుగునో, అదియే ధర్మము.”

ధర్మ మిట్టి పరమపావనమగు వస్తువుగుటవలననే దాని నీశ్వరస్వరూపముగ గురుజనులు నిశ్చయించియున్నారు.

“ఆ॥ సకలపుణ్యకర్మచయమును నొక దెస

వినుము పాడిదప్పకునికి యొక్క

దిక్కు దీని శ్రుతులు • తెలిపెడు నెడఁబాడి

కలిమి యెందుఁ బెద్దగా నుతించె.

—మహాభారతము.

“ఆ॥ ధర్మమునకుఁ గీడుదలఁచినవాఁడు దా దుష్టమార్గుఁ డౌనుద్రోవచెడును.”

అని వేమనార్యుఁడు నుడివీయున్నాఁడు. మానవుని యొక్క కల్యాణమును, సమస్త విశ్వముయొక్క మంగళమును సేకరింపఁగలట్టి కర్మలన్నియుఁ గర్తవ్య మను పేరను, ధర్మ మను నామంబునను వ్యవహృతము లగుచున్నవి. వీనికి విరుద్ధములయి, విశ్వకల్యాణదాయకములు కానట్టి కర్మలెల్ల సధర్మములనఁబడుచున్నవి. కావున సమస్త ప్రపంచమునకు సారభూతమును, సజీవమును, సన్మానయోగ్యమును నగునదే ధర్మము. ధర్మముకంటెను నమూల్యమగు పదార్థము వేఱొండీ భువిని మృగ్యము. విజ్ఞానధను లగు ఋష్యాదులు ధర్మప్రాశస్త్యము నెఱింగియే పూనవానుష్ఠేయములలోని కెల్ల ధర్మమున కక్రగేసరత్వమును బ్రసాదించియున్నారు.

పురుషార్థచతుష్టయములో ధర్మమే తొల్లింటిది. అర్థము ద్వితీయము. తృతీయము కామము. చతుర్థము మోక్షము. సమస్త ప్రపంచ వ్యాపార వ్యవహార నిర్వహణమున కీ నాలుగు పదార్థములే మిక్కిలి యావశ్యకము లయినవి. ఇట్టి యమూల్యములగు దైవికసంపదలలోనికెల్ల ధర్మ మనాదిసిద్ధముగను, ఆద్యప్రకృతిగను, ఐహికాముష్మిక సౌఖ్య సంధాయకంబుగను, సర్వజీవకల్యాణపరతంత్రముగను, అజరామరంబుగను, శాశ్వతంబుగను గణింపఁబడినది.

తస్మా దర్థాచ్చ కామాచ్చ ధర్మ ఏవోత్తరో భవత్
అస్మిన్ లోకే పరేచైవ ధర్మాత్మా సుఖ మేధతే.

—మహాభారతము.

“ఓరాజా! కామార్థములకంటె ధర్మము శ్రేష్ఠమయినది. ఆ ధర్మమును బాలించువారే యిహపరముల సుఖింపఁగలరు.”

హిందూమతముయొక్క సమస్త పవిత్రగ్రంథములును ధర్మము నొక దేవతగ సంభావించి సంస్తవ మొనరించుచుండ, సమస్తప్రపంచవిఖ్యాతమగు బౌద్ధమతము సచ్చిదానందకిందమగు బ్రహ్మమే ధర్మమని సిద్ధాంతీకరించి యున్నది. లోకమునం దెపుడు ధర్మ మంతరించునో, అపుడు భయంకరమగు ప్రళయ ముద్భూతమగునని మతములన్నియు గంభీరముగ వచించి యున్నవి. నేడు విశ్వమున గోచరించుచున్న సమస్త నిబంధనలకును, ఆచారములకును, ఆలోచనములకును, ఆభిప్రాయములకును మూలకారణము ధర్మము.

ధర్మము మానవుని జన్మాంతరమే వాని కారణయోగ్యమయిన నవీనప్రవృత్తి కాదు. అయ్యది సృష్టికిఁ బూర్వమే సుస్థిరమయి, అవినాశియై, స్వయంసిద్ధమయి బ్రహ్మమను పేర వెలయుచుండెను. విజ్ఞానసంపన్నుడగు మనుష్యుడు తన దినచర్యయందు, జీవితసమస్యాపరిష్కారమందుఁ బొరపడినను బొరపడవచ్చును. కాని స్వయంసిద్ధమగు ధర్మము నెట్టి దోషములును, లోపములును స్పృశింపనేరవు.

ధర్మముయొక్క యనంత ప్రభావముననే సూర్యచంద్రాదులు సక్రమముగ లోకమునకుఁ జంద్రికాతపప్రకాశముల నొసంగఁ గలుగుచున్నారు. ధర్మకారణముననే పంచభూతములు తమ విహిత కర్మల నాచరించుటయందేమిటక యున్నవి. ధర్మముయొక్క సంపూర్ణానుగ్రహముననే తమకు జుట్టును గట్టలు లేకున్నను నగాధములును, అతిగంభీరములును నగు జలసంధులు తావులు దప్పి పొంగి పొరలి లోకముల జలమయ మొనరింపకున్నవి.

ధర్మ మిట్టి మహత్తరమగు పదార్థ మగుటవలననే బుద్ధప్రభువు దీనిని వేనోళ్ళ సంస్తుతించియున్నాఁడు.

“ధర్మమే మానవుని సత్యమునకుఁ బ్రాపింపఁజేయును. ధర్మము నెవ్వారును బరాభవింపఁజాలరు. ధర్మముయొక్క హృదయము ప్రేమ. ఈ ప్రేమయొక్క పరిణామము చిర శాంతి ; మృదుమధురమగు సమగ్రస్థితి. రత్నఖనికంటె ధర్మభండార మధిక మూల్యవంతమైనది. ధర్మము మాధుర్యమునకు మాధుర్యము. ఇద్దాని రసాస్వాదనానంద మపూర్వము. వర్ణనాతీతము.

—ది లైట్ ఆఫ్ ఏశియా నుండి.

ధర్మముయొక్క ప్రభావమే లేకున్న నాకాశము సకాలమునందు వర్షింపనేరదు. వసుంధర పుష్కలముగ దయామతిని సస్యములఁ బ్రసాదింప నొల్లదు. స్థావరజంగమములు మానవజీవిత ప్రయోజనమును గలిగింప నొల్లవు. ధర్మమహిమయే లేకున్న మాతాపితలు తృష్ణాభిభూతులయి యుండియుఁ గన్నబిడ్డల గారాబమున నెత్తి పెంచుట తటస్థింపదు. ధర్మముయొక్క దివ్యప్రభావముననే ధరణీధవుఁడు ధర్మాసనమునఁ గూర్చుండి, ధర్మగూఢపంఛగు దండమును హస్తమునం గొని జనసముదాయమధ్యంబునఁ జిరశాంతిని నెలకొనఁ జేయుచుండ మనము సౌఖ్యవంతులమై, ప్రశాంతులమై హాయిగ గుండెపైఁ జేయివైచుకొని నిస్సందేహముగ సుఖనిద్రాపరవశుల మగుచున్నారము.

మాతృవక్షస్థలమును గఱచుకొని శిశువు నిర్భయముగా సుషుప్తి దలిగియుండురీతిఁ బ్రాణిలోక మంతయు

ధర్మదేవతయొక్క సురక్షితమగు విశాలాంకమున భయముఁ దక్కి సుఖముగ మనుచున్నయది. పలుపలుకు లేల? ధర్మశూన్యముగ విశ్వ మొక్కతఁగామేని సుస్థిరముగ నుండనేరదు. ధర్మ మిట్టి మహిమాన్వితమగుటవలననే ఋషు లిట్లు నుడివి యున్నారు.

“ఏక ఏవ సుహృద్ధర్మో నిధనే ప్యనుయాతి యః,
శరీరేణ సమం నాశం సర్వ మన్యత్తు గచ్ఛతి.”

“ధర్మము మృత్యువునకుఁ బిదపను వెంటవచ్చునట్టి పరమమిత్రము. ధర్మేతరములగు సమస్త పదార్థములును శరీరముతో నియ్యెడనే నశించిపోవుచున్నవి.”

ఆర్యవిజ్ఞానమును, బౌద్ధవిజ్ఞానమును ధర్మమును సహస్రముఖంబుల సంస్తుతించుచున్నవి. మత విజ్ఞానము సమస్తలోకములకు ధర్మ మత్యంతావశ్యకమగు సర్వోత్కృష్ట పదార్థ మగుటచే దాని మహిమను లోకమందలి మనుష్యులు విస్మరించుచున్నపు డెల్ల నిర్వికార నిరంజనమగు భగవత్పదార్థమునుండి నిరంతర మొక తేజస్సు బయల్పడలి పురుషపుంగవులు కొండఱియందు మూర్తీభవించుచు వారల నవతారపురుషులవలె వర్తింపఁజేయుచు, వారి మూలమున లోకమున ధర్మప్రచార మొనరింపఁ జేయుచుండునని నుడువు చున్నయది. ఈ భావమునే భగవద్గీత సచర్చించుచున్నయది.

“యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లాని ర్భవతి భారత !

అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదా ఽత్మానం సృజా మ్యహం
పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతాం
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగేయుగే.”

—భగవద్గీత.

“ఓ పార్థా ! భువి ధర్మము లోపించి, అధర్మ మభి
వృద్ధిఁ జెందునపుడెల్ల నే నవతరించుచున్నాఁడను. సాధుసం
రక్షణము, దుష్టశిక్షణము, ధర్మసంస్థాపనార్థము నేను యుగ
యుగమునం దవతరించుచున్నాఁడను.”

భగవద్గీతాకారుఁడగు శ్రీ కృష్ణయోగీంద్రుని శ్రీము
ఖమునుండి బహిర్గతములయిన యీ నాలుగు వాక్యములును
ధర్మముయొక్క మహిమాతిశయమునే ప్రకటించుచున్నవి.
విశ్వముయొక్క కర్మక్షేత్రమున మనుష్యుఁడు ధర్మానుగ్రహ
శూన్యుఁడయి యెట్టి స్వల్పకార్యమునయిన సాధింపజాలడు.
ధార్మికశక్తి శూన్యమగు సంతఃకరణము సదా చింతలవంతలఁ
జిచ్చుచు, శుష్కించిపోయిన వృక్షంబుమాడ్కి వెలయుచు
మనుష్యజీవితమును దుఃఖపరంపరలకు గుటి యొనరించు
చుండును.

ధార్మికపురుషుని జీవితము వసంతముతువృనందలి
వాసంతికవలె దినదినాభివృద్ధి నందుచు సర్వేంద్రియ పర్వ
మయి తనరారుచుండఁగలదు. సామాన్యముగ భరితవర్ష
మునఁ గ్రామజనులు సయితము తమ గృహకృష్యావిషయం
బున ధర్మమునగటి బలవత్తరమును, మహా తరమును నగు
పదార్థము లేదనియు, ధర్మమునకే జయము స్థిరమనియు,
మానవు లెన్నినిధంబుల యత్నించినను నధర్మము వోటు
వడుటయే నెక్కువంబనియు రామాయణ భారతయుద్ధముల
పరిణామమే యిందులకు సబలమగు దృష్టాంతమనియు నొక్కి
వక్కాణించుచుందురు. కాని, ఆచరింపవలసివచ్చినపు డాత్మ
బలములేని సామాన్యమానవులందఱేకులు తమ్మధిరోహించి
స్వారిఁ జేయుచున్న తృష్ణాపిశాచముయొక్క తీక్ష్ణంకుశ

ప్రహారంబుల గుండుచునున్నది, ధర్మవిరుద్ధములగు కర్మలకుఁ గడంగుచున్నారు.

ఇట్లునరించుట జీ.వి.తో న్నతి నభిలషించువారికి భావ్యము కాదు. క్షణికములగు తుచ్ఛసౌఖ్యముల నపేక్షించి స్థిరశాంతి నాయకమగు ధర్మమును విసర్జింపవెంచుట తా నధిరోహించియున్న వృక్షశాఖను ఖండించుకొనుటను బోలి యున్నది. ప్రతి మనుష్యుఁడును శాశ్వతసుఖదాయకమగు ధర్మమును స్వశ్రేయోభిలాషియై సంపాదించుచుండుట పరమావశ్యకము. ఈ విషయమునే మనుధర్మశాస్త్రము సమర్థించియున్నది.

“ధర్మం శనైః సంచినయా ద్వల్మీకమివ పుత్తికాః
పరలోకసహాయార్థం సర్వభూతా న్యపీడయన్.”

“మనుష్యుఁడు పరలోకసంస్కారము నిమిత్తము సర్వ భూతములకు దుఃఖము నొదవింపక యథాశక్తి గ్రామక్రమంబుగఁ జెదపురుగు మట్టితో గూడుకట్టుకొను విధంబున ధర్మ సంగచయ మొనరింపవలయును.”

ధర్మముకంటె మనుజుని హితమును గోరు పదార్థ మేదియు లేదని బుద్ధభగవానుఁడు ధమ్మపదమున లిఖించి యున్నాఁడు. ఆతఁడు న్యాయమార్గమున 17 గీతములందు ధర్మమహిమాసంస్తవ మొనరించియున్నాఁడు. బుద్ధప్రభువు సదా ‘ధర్మం శరణం గచ్ఛామి’ అను దివ్యమంత్రోచ్ఛారణమున ధర్మప్రభావమును తన శిష్యమండలికి బోధించు చుండెడివాఁడు. బుద్ధదేవుని ధమ్మపదమందలి ధర్మగీతముల సార్థక మొనరించినట్టివే శ్లోకములు కొన్ని మనుస్మృతి యందును దృగ్గోచర మగుచున్నవి.

“నాముత్ర హి సహాయార్థం పితామాతా చ తిష్ఠతః,
న పుత్రదారా నజాతి ర్ధర్మ స్తిష్ఠతి కేవలః.”

“ధర్మసంచయ మెట్టి పయోజనమును గలిగించునా
యని సందేహించు మూఢు లుండవచ్చును. పరలోకమున
జననీజనకులుగాని, దారాపుత్రులుగాని మ ను ఘ్య న కు
సాహాయ్యభూతులు కాజాలరు. ధర్మ మొకటియే సహ
కారి కాగలదు.

ఆత్మ ప్రబోధానుకూలముగ వర్తించుట, మాతా
పితాచార్యాది గురుజనుల పవిత్ర శాసనముల నెఱపుట,
దీనుల యందును, మూకపశువులందును దయఁజూపుట,
సత్యభాషణము, సౌజన్యము, పరోపకారము, ఈశ్వరభక్తి
దేహసంరక్షణము, క్రోధవిసర్జనము, నిగ్రహము, సాధువర్త
నము, వినయవిధేయతలు, త్యాగము, మాతృభావదృష్టి,
విశుద్ధ విశ్వప్రేమ, లోభ మోహ మద మాత్సర్యదర్పదంభ
పరదూషణాది దుర్గుణవిసర్జనము, శమదమాది సద్గుణసంపా
దన ముత్తమ మానవజీవిత సహజధర్మము లయియున్నవి.

ఈసద్గుణములన్నియు ధర్మముయొక్క యంగప్రత్యం
గము లయియున్నవి. మన మతగ్గింధములును, సాంఘిక
శాస్త్రములును మానవుని జీవితాభ్యుదయమున కావశ్య
కములగు సద్గుణములను, సద్విచారములను, సద్వృత్తులను
ధర్మ స్వరూపముగ నిర్ణయించియున్నవి.

“సీ॥ సత్యహితాలాప • చతురత యర్హంబు

సంతత సుజనపూజనము వలయు

విను క్రోధసంరంభ • విద్వేషములఁ జేసి

మతి గలంగినను ధర్మంబు దప్ప

కుండంగ నడచుటఁ తత్త్వ తమ సరణియ
ప్రియములయం దనుఁ బ్రియములందు
దైన్య హర్షంబులఁ ♦ దగులక యున్నట్టి
కల్యాణవర్తనఁ కాంక్ష లెస్స
తే. గీ. యెగ్గుసేసినవారికి ♦ హితముసేత
యార్య జనములు గీర్తింతు ♦ రన్యదోష
కారి తనపాపమునఁ దాన ♦ కాలిపోవు
వేటవానికిఁ గీడు గాఁవింప నేల ?

శిష్టాచారవర్తనములును ధర్మలక్షణము లగుటంజేసి
వాని నిట వివరించుట సమంజసము.

సీ॥ దానంబు సత్యంబుఁ ♦ దపము యజ్ఞము నార
నముః గామభాది ♦ వర్జనంబు
గురుజన శుశ్రూష ♦ క్రోధరాహిత్యంబు
దమము సంతోష మధ్యయననిరతి
దాంభికత్వము లేమి ♦ దైన్యంబు బొరయమి
యనసూయయ సహంక్రియాభియుక్తి
తలఁపంగ నాద్యమై ♦ తనరు ధర్మము నెప్పు
గొనియాట నాసికి ♦ గోష్ఠి జనమి
తే. గీ. శీల సంరక్షతీర్థసంసేవశౌచ
మఖిలభూతంబులందు దయాద్రిఁడగుట
మిత హితోక్తులు సంశిత ♦ మితగుప్తి
యిన్నియును శిష్టచరితంబు ♦ లిద్ధచరిత.
—మహాభారతము.

మహాభారతము వచించినట్టి సమస్తసద్గుణ విలసితుం
డగు వ్యక్తియే సకలలోకాదర్శప్రాయుడగు ధర్మాత్ముడు.

ఇట్టి పవిత్రములగు ధర్మములయం దనాసక్తుడయి, తన జీవితకాలము నంతయు వ్యర్థముగాఁ గడపుచుండువాఁడు జీవచ్ఛవము లేక ద్విపాదపశువు. తన జీవిత సంగ్రామరంగం బున ధర్మమునకుఁ బ్రాముఖ్య మొసంగని వ్యక్తి సౌఖ్యా నందముల సంపాదింపఁజాలఁడు. కర్తవ్యమే ధర్మమనఁబడు చున్నది. అనాచరణీయ మధర్మము. అచింత్యమును నధర్మమే. ఒక పవిత్రతాంగనయొక్క దివ్యసుందర విగ్ర హము లోచనగోచర మయినంతనే, ఆ దేవియొక్క యంగ ప్రత్యంగముల నశ్లీలభావముతో లోలోనఁ జింతించుచు భావ వ్యభిచారముచకు గడంగుట యచింత్య మను నధర్మము. ఆ దేవిని బలాత్కారముగాఁ గామాంధతచేఁ బట్టుట యనాచరణీయమగు నధర్మము. ధర్మము మనోవాక్కాయముల మానవజీవితమునందు శౌచమును నెలకొనఁజేయును. అధర్మముచే మానవుని మనస్సు, వాక్కు, కాయ మను త్రికరణములు దూషితము లగుచున్నవి.

ధర్మ మక్షయానంద పీయూష రసభాండము. అధర్మము భయంకర హాలాహలపూర్ణమగు భాండము. ధర్మము నొక దివ్యసుగంధమయ వికసిత పుష్పమాలగఁ బోల్చిన నధర్మము నొక భయంకర విషసర్పముగఁ బోల్చవచ్చును. ధర్మ నిర్వహణమునకును, అధర్మ బహిష్కారమునకును మనుష్యజీవితము సృజింపఁబడి యున్నదని ప్రతిమనుజుఁడు గ్రహించి నిత్య మిట్టి భావమునే చింతించుచుండవలయును. భుజించుట, నిద్రించుట, భయపడుట మున్నగునవి జీవ సామాన్యములగు ధర్మములు. వీనియం దేవిధమగు గురుత్వమును, ఘనతయు లేదు. సత్యము, దయ, శౌచము, అహింస,

త్యాగము, భక్తి, జ్ఞానము మున్నగునవియే జీవుని యున్నత ధర్మములు. వీనినే యాదర్శధర్మము లనియు నుడువుదురు. మనుష్యుఁడు కేవలము జీవసామాన్యములగు ధర్మముల మాత్రమే కలిగియుండి, ఆదర్శధర్మములకు దూరుఁడయి యుండునేని వాఁడు పశుపక్ష్యాదులకంటె హీనుఁడు.

“ఆహారనిద్రాభయమైదునాని
సామాన్య మేతత్ పశుభిర్నరాణాం
ధర్మో హి తేషా మధికో విశేషః
ధర్మేణ హీనాః పశుభిః సమానాః.”

“ఆహారనిద్రాభయమైదునములు పశువులకును, మనుష్యులకును సామాన్యములై యున్నవి. మనుష్యుఁడీ సామాన్యధర్మములకంటె ధర్మము నొకదానిని విశేషముగాఁ గలిగియున్నాఁడు. ధర్మశూన్యుఁడగు మనుజుఁడు పశు తుల్యుఁడు.”

సదాచార సమన్వితమగు జీవితమునకు ధర్మము మూలము. దురాచార పూర్వకమగు రాక్షసజీవితమున కధర్మ మాధారము. ధర్మమందు సమస్త సద్గుణములు సమావేశితము లయియున్నవి. ధర్మికుఁడు పురుషులయొక్క హృదయములు పరిశుద్ధములు. ఈశ్వర తేజోవిలసితములయి, నిర్మలజ్ఞాన కాంతికి శల విరజిమ్ముచుండును. అట్టివారి జీవితములు లోకోపకార పరతంత్రములయి, యశస్కరములయి, వారి ప్రతిష్ఠచంద్రికల దిద్దిగంతముల వ్యాపింపఁజేయుచుండును. ప్రభువు శ్రీరాముఁడు, హరిశ్చంద్రుఁడు, దధీచి, శిబి, రంతిదేవుఁడు, ధర్మనందనుఁడు, బుద్ధుఁడు, అశోకుఁడు,

హర్షవర్ధనుఁడు మున్నగు ధార్మికపురుషుల జీవితము లతి ప్రశస్తములు.

ధనబలము, విద్యాబలము, దేహబలము, అధికార బలము, యశావనబలము, సంఘబలము మున్నగు బలము లన్నియు మనుష్యునకుఁ దాత్కాలిక విజయమును బ్రసాదించి పిమ్మట వానిని దుఃఖవారిధిని ముంచివేయును! ధర్మబల మిట్లుగాక తన్నాశ్రయించిన వ్యక్తిని గ్రమగ్రామముగా దుఃఖపరంపరలనుండి విముఖు నొనరించి యంతమునకు వానిని సౌఖ్యానందవారిధి నోలలాడింపఁగలదు. హరిశ్చంద్రుని జీవితమును, సావిత్రిజీవితమును, బాలభక్తులగు ప్రహ్లాదద్రువుల జీవితములును ధర్మబల మెట్టి సత్పరిణామమును గలిగియున్నదియు స్పష్టీకరించుచున్నయవి.

ధర్మ మిట్టి పవిత్రమును, లోకోత్తరమును, మహా తరమును నగు సాధనం బగుటవలననే సత్పురుషు లెన్ని కష్ట నిష్ఠురములనయిన సహించుటకును, ధనధాన్యైశ్వర్యములఁ గోల్పోవుటకును, దారాపుత్రుల వియోగమును సహించుటకును సమ్మతించురేకాని ధర్మమును మాత్రము విసర్జింప నొల్లరు. సత్పురుషులకు ధర్మము స్వప్రాణముకంటె మధురమయినది. ఇయ్యది భయంకరమగు నరకమును సయితము తరించుటయందు జీవునకు మిక్కిలి సహకారి యగుచున్నది.

ఈ రహస్యమునే యనుధర్మశాస్త్రము చాటియున్నది.

“తస్మా ధర్మం సహాయార్థం నిత్యం సంచినుయా చ్చనైః,

ధర్మేణ హి సహాయేన తమ స్తరతి దుస్తరం.

ధర్మప్రధానం పురుషం తపసా హతకిల్బిషం,

పరలోకం నయ త్యాశు భాస్వంతం ఖశరీరిణం.”

“జీవుని దు సరసరకమునుండి తరింపజేయుటకు సహకారియగునట్టియు, పరలోకసాహాయ్యక మగునట్టియు ధర్మమును నిత్యము గొంచెము కొంచెముగా సంపాదించుచుండవలయును. నిగ్రహముచేతను, భక్తివలనను నిజపాపముల నశింపజేసికొన్నట్టి ధర్మాత్ముడును, బ్రహ్మస్వరూపుడును, తేజస్వియు నగు పురుషుడు స్వానుష్ఠిత ధర్మప్రభావమున సులభముగా నిర్వాణము నందుచున్నాడు.”

దివారాత్రములందు మనుష్యుడొనరింపవలసిన ప్రతి సామాన్యకర్తవ్యమును బాశ్చాత్యులు విధి (Duty) యనుచున్నారు. మన మిట్టి సామాన్యకర్తవ్యముల నిత్యధర్మములనియు, జీవిత విధులనియు నుడుపుచున్నారము. పరమ పూజ్యుడును, మానవజాతియొక్క పరమహితైషియు నగు మనువు తన ధర్మశాస్త్రమందు ధర్మముయొక్క యంగ ప్రత్యంగములను, లక్షణములను బాగుగా వివరించియున్నాడు.

ఆతడు సయితము ధర్మము నొక సత్యమును, నిత్యమును సనాతనమును నగు దైవికసంపదయని ప్రవచించినాడు. పశుపక్ష్యాదులకంటె నీ మహత్తరమగు సంపద కధికారులు మనుష్యులు. అయస్కాంతమునందుఁ గల యపూర్వమగు నాకర్షణశక్తి ధర్మమందును నెలకొనియుండునని ఋషుల స్థిరాభిప్రాయము. ధర్మపూర్వకములగు కర్మలన్నియు నాత్మప్రీతికరము లగుటచే నవి సమ సలోకమునాకర్షించు నని మనువు నుడివియున్నాడు. మనుధర్మశాస్త్రము ధర్మముయొక్క నుఖ్యలక్షణముల నిట్లు వచించుచున్నది.

“శ్రుతిః స్మృతిః సదాచారః, స్వశ్యుచ ప్రేయ మాత్మనః,
ఏత చ్చతుర్విధం ప్రాహు సాక్షాద్ధర్మస్య లక్షణం.”

“వేదోక్తములును, స్మృతిప్రతిపాదితములును, సత్పు
రుషాచరణానుకూలములును నగు కర్మల నాచరించుటయే
ధర్మము. పరిశుద్ధాత్మకుఁ బ్రీతిపాత్రమగు కార్యాచరణ
మును ధర్మమే యనఁబడుచున్నది. ధర్మమున కీ నాలుగే
ముఖ్యలక్షణములు.”

ఎట్టి దుర్మార్గుఁడయినను, దుష్టుఁడయినను ధర్మవిరుద్ధ
మగు కార్యమును బహిరంగముగా నాచరింపఁజాలఁడు.
అంతరాత్మ సత్యమునందుఁ బక్షపాతబుద్ధి కలదగుటవలన
మానవుఁడు ధర్మవిరుద్ధముగ వర్తింపఁ గడంగినపుడు వానిని
మిక్కిలి బాధించుచున్నది. అధర్మ మాత్మవిరుద్ధమగు
ప్రస్పృత్తియగుటచే మానవుని హృదయ మెపుడును దదా
చరణమందు శంకించుచు, లజ్జించుచు భీతిల్లుచుండును. పాఠ
శాలయం దక్షరముల నేర్చు బాలుఁడయినను దన సాటి
సహచరుని సామాన్యవస్తువు నపహరించునపుడు తన హృద
యము దడదడ కంపించుచుండ, హస్తములు వణకుచుండ,
నేత్రముల దృష్టి వక్రమును, చంచలమును నగుచుండ, గాత్ర
మున స్వేదకణములు కలుగ, ముఖవికాసము నశింప, మదియం
దుల్లాసము సమసిపోవ ఘోరాపరాధివలె బరీక్షకునకు స్పష్ట
ముగా గోచరింపఁగలఁడు.

ప్రాయమునందును, లోకానుభవమందును, విజ్ఞాన
మందును బాలుఁడు దుర్బలుఁడై యున్నను ధర్మస్వరూపమగు
బ్రహ్మచేఁ బ్రసాదింపఁబడిన కర్తవ్యాకర్తవ్యప్రదర్శక
యంత్రమగు నంతఃకరణమును బడసియున్నవాఁడగుటచే

దూషితకార్యాచరణమునకుఁ గడంగ సాహసింపకున్నాఁడు. ఈ ప్రబల ప్రమాణములచే ధర్మము స్వాభావికమును, స్వతస్సిద్ధమును నగుచున్నయది. దాని నుల్లంఘింప నుపక్రమించు మానవున కంతరాత్మ తొలుత బోధించుచున్నయది. పిమ్మట భయభీతు నొనరించుచున్నది. మనుజుఁడు నిర్బంధముగను నిజబోధ నాలింపక మధర్మమార్గానుపక్రియగుచో నంతరాత్మ వాని నపరాధిగ నిశ్చయించి పట్టి బంధించి దండనకు గుఱియొనరించుచున్నయది. మాతాపితా చార్యులేని ధర్మవిరుద్ధముగ వర్తింప హెచ్చరించినచో వారి శాసనమును గడుసాహసముతోఁ దిరస్కరించుటయే ధర్మమగును.

“ధర్మో హి పరమో లోకే ధర్మో సత్యప్రతిష్ఠితః,
ధర్మసంశ్రితమప్యేత త్పితు ర్వచన ముత్తమం.”

“ప్రపంచమున ధర్మమే సర్వోత్కృష్టమైనది. ధర్మము సత్యప్రతిష్ఠితము. ధర్మము నాశ్రయించియే పితృజ్ఞు బాలించు టు తమము.”

ధర్మము నిత్యసత్య మగుటవలననే దాని బీజములు జన్మతోడనే మనహృదయక్షేత్రమున దయామయుండగు జగత్పితచే నాటఁబడియున్నవి. మానవుని లోకానుభవ సంపాదితమగు విజ్ఞానముసయితము భగవంతునిచే నంతః కరణమున వెలయింపఁ జేసిన ధర్మమును సర్వతోముఖాభివృద్ధికిఁ బాల్పడఁజేసి, వివిధకళాభాసుర మొనరింపఁ గలుగుచున్నది.

విజ్ఞానానుభవసంయుతమగు శిష్టాచరణముచే నంతః కరణసీమయందు మోసులై తిన ధర్మభావాంకురములకు

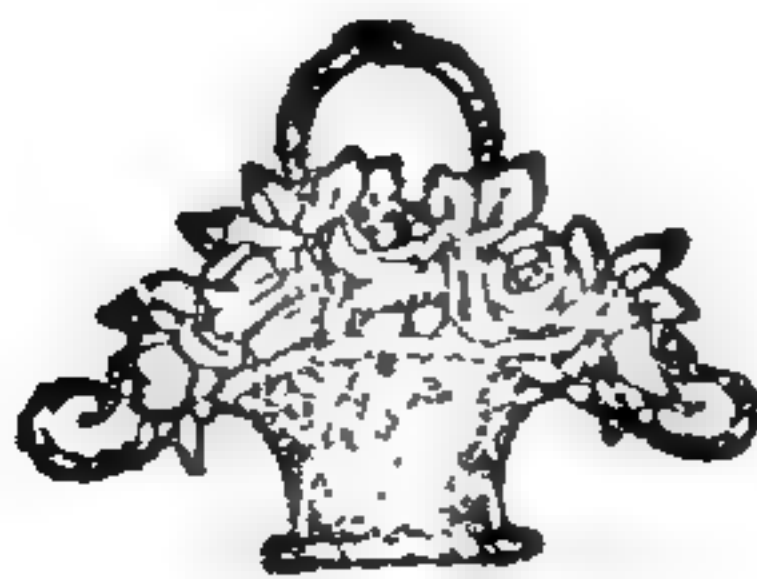
దోహదమొసంగి తన్నూలమున సుఖించుట మనవిహితకర్త
వ్యము. సార్వజనీనమునా, సార్వత్రికమును, సార్వకాలిక
మును నగు ధర్మముయొక్క ముఖ్యాంగములను గూర్చి
ఋష్యాదు లిట్లు వచించియున్నారు.

“ధృతిః క్షమా దమోఽస్తేయం శౌచ మింద్రియనిగ్రహః
ధీ ర్విద్యా సత్య మక్రోధో దశకం ధర్మలక్షణం.”

“1 ధృతి (ధైర్యము) 2 క్షమా (ఓరిమి) 3 దమము
4 అస్తేయము(దొంగిలించకుండుట) 5 శౌచము 6 ఇంద్రియ
నిగ్రహము 7 ధీ 8 విద్య 9 సత్యము 10 అక్రోధము యీ
పదియు ధర్మముయొక్క ప్రధానలక్షణములు.”

మహాపురుషుఁడును, ధర్మాత్ముఁడును నగు వ్యక్తి
సత్తమునియం దీలక్షణము లన్నియు వెలయుచున్నవి. ఈ
లక్షణములచే లక్ష్మీతుఁడయి యుండు వ్యక్తి సర్వమాన్యుఁ
డయి యిహపరముల సుఖించును. ధర్మముయొక్క యీ
దశలక్షణములను గూర్చి ప్రత్యేకముగా విద్యార్థుల ప్రయో
జనము నిమిత్తము వ్రాయుచున్నాఁడను.

ధర్మ ఏవ హతో హంతి ధర్మో రతుతి రక్షితః.

వేమన సంభాషణ
తెలహో (గంధారియం.
శ్రీమద్భక్తము.

వీ బ ది ఎ ని మి ద వ ప్ర క ర ము.

ధృతి (ధైర్యము)

“న సంశయం సమారుహ్య నరో భద్రదాణి పశ్యతి,
సంశయం పున రారుహ్య యది జీవతి పశ్యతి.”

“నిరంతరము సంశయగ్రస్తుండగు మనుష్యుఁ డెప్పుడును గల్యాణము నందఁజాలఁడు. మానవుఁడు సందేహపరం పరల నిర్మూలించివైచి వీరత్వముతో నేదేని కార్యము నాచరింపఁ గడంగినపుడే సజీవుఁడు కాఁగలుగును. ప్రతి యుత్తమ కార్యము నాచరించునపుడును గష్టనిష్ఠురము లనంతములు వాటిల్లుచుండును. కాని మానవుఁడు క్లేశముల లక్ష్యముఁ జేయకుండినపుడే కృతకృత్యుఁడగును.”

ధృతియనఁగా ధైర్య మని తాత్పర్యము. ఈ ధైర్యము విజయమందిరమును దెఱచుటకుఁ దాంత్రిక కీలకము. ధైర్య శూన్యమగునట్టి మనుష్యజీవికము దీపములేని గృహంబు మాడ్కియు, వర్షముతువందలి శిథిల నికేతనంబు పగిదియు జీవచ్ఛవమయి, వికాసరహితమయి, దుఃఖిభయరోగములకు నిలయమయి యుండుచుండును. ధైర్యములేని మానవున కీ భూమండలమునఁ బదపదంబునఁ గంటకము లొదవుచుండఁ గలవు. ధైర్యమును గలిగియున్న మానవుని కర్తవ్యపథ మందలి తీక్షణములగు కంటకములన్నియు మృదులప్రసూనము లగును. ధైర్యమున కసాధ్యమగు కార్య మీ విశ్వమండ

లమునఁ గానరాదు. ధృతిశీలుఁడు తాను వహించిన కార్యముల నెల్ల ఊణమాత్రకాలంబున సులభముగ జయింపఁగలుగుచున్నాఁడు.

దైర్యసంపన్నుని హృదయమున సదా సత్యస్వరూపుండగు జగదీశ్వరుఁ డధివసించియుండి వాని సమస్తోద్యమముల సహకార మొనరించుచు వానిని సంరక్షించుచుండును. ఆపదలును, దుఃఖములును, దాత్రేద్యమును దైర్యధురీణుని ధీరనామము నాలించినంతనే కంపించుచు వానిచేతఁ జేరవెఱచుచుండును. దైర్యము మానవుని కక్షయాలంకారము. రక్షణమున కద్భుతమగు దుర్గము. ధీరులు నిర్భయచితులగుటచే నెట్టి ఘనకార్యములనయిన సాధింపఁగలుగుచున్నారు.

“Millions of spiritual creatures walk
The earth unseen both when we walk
and when we sleep.

—Milton.

“ధీరస్వభావులగు మహాత్ములు కోట్లకొలదిగ మనకుఁ గానరాకుండగనే మన జాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థల భూమిపై సంచార మొనరించుచున్నారు.” —మిల్టన్.

పురుషార్థచతుష్టయసంపాదనమందు దైర్యమే మానవునకు మిక్కిలి సహకారి. ధీరునకుఁ బ్రకృతి పరమమిత్రము. దైర్యవర్జితున కిదియే ప్రబలశత్రువు. దైర్య మెచ్చోట సుస్థిరముగఁ గాపురముండునో అయ్యెడ సమస్తసంపదలు వెలయుచుండఁగలవు. దైర్యమునకు లక్ష్మీసరస్వతు లూడి గముచేయు పరిచారికలు. దైర్యము భూధరమువలె స్థిరమై యుండి ప్రాపంచికములగు విపత్పరంపర లెన్ని తన్ను డీకొనుచున్నను సరకుఁజేయక స్వీయకర్తవ్యానుష్ఠానమున సంలగ్న

మయి యుండుచుండును. ధైర్యములేని ధనాధ్యుని సంపదలును, ధైర్యశూన్యుండగు పంశితుని పాండిత్యమును, ధృతిరహితుడగు త్కౌఠవుని త్కౌతమును, ధీత్వములేని వజ్రకాయుని బలమును కింశుక పుష్పములవలెను, నీటిబుడగల రీతిగను, సాదామినీకాంతులచందమునను వ్యర్థములేయగును.

ధైర్యముచే భువి నెందఱో సామాన్యమనవులు సర్వజనవంద్యు లయినారు.

“ కం. ధైర్యము పెట్టనివరణము

ధైర్యము నానాశుభప్రదము నేడ్గడయున్

ధైర్యధురంధరులకు నొగి

వార్యము లెక్కడివి వార్ధి ♦ వలియిత ధాత్రిన్.

ఆంగ్లకవిచూడామణి యగు షేక్స్పియరు ధైర్యము లేనివాఁడు మృత్యువునకుఁ బూర్వమే చీటికి చూటికి సందేహ భయములచే జచ్చుచుండుననియు, ధీరుఁ డిట్లు మాటి మాటికిఁ జచ్చుచుండక యొకేసారి మృత్యువు నెదుర్కొన వలసినవాఁ డగుచున్నాఁడనియు వచించియున్నాఁడు. ధీరుఁడు మృత్యువు తన్ను సమీపించినను దిగులొందక బ్రహ్మానంద పూర్వకముగనే భౌతిక దేహమును విసర్జింపఁగలట్టి ధైర్యమును గలిగి యుండుచున్నాఁడు.

మహావీరుఁ డగు నెపోలియను ధైర్యములేనివాఁడు జీవచ్ఛవముగనుండి భూదేవికి భారమగుచున్నాఁడు. కావున తత్క్షణమే తన వ్యర్థమగు కళేబరమును నక్కలకును, కుక్కలకును నాహారముగ నొసంగు టుచితమని నుడివియున్నాఁడు. ధన విద్యాబలములు లేకున్నను, సంఘబలము శూన్యమయి

యున్నను, శరీరబలము పూర్ణానుస్వారమునకుఁ బ్రాపించి
యున్నను ధైర్యముచే ననేకులు ఘనకార్యములందు విజయ
శ్రీని వరించి సుఖించినట్లు చరిత్రములు వ్యక్తీకరించు
చున్నవి. అనేకసమయములందు ధైర్యముచే ననేకుల ప్రాణ
ములు సయితము సంరక్షింపఁబడుచున్నవి. ధైర్యవిహీనతచేఁ
గాఁగల కార్యము లెన్నియో భంగమయిపోవుచున్నవి.

“కం॥ ధృతి యారోగ్యము నొసఁగును
ధృతి యుజ్వలలక్ష్మీఁ దెచ్చు • ధృతి కీర్తిసము
న్నతిఁ జేయుఁ గాలగత్యవ
గతి గలిగినఁ గలుగు ధృతివి • కాఁదవిమారా !

—మహాభారతము.

సంపూర్ణముగ నవిచలధైర్యమునకు హృదయమున
స్థాన మొసంగకయే నేడు యువజను లనేకులు ఫలత్పష్టచే
నుత్తమములని ప్రశస్తిఁ గన్న కార్యములనెల్లఁ బ్రారంభించి
వానియందు సఫలమనోరథులు గాక దుఃఖములపా లగు
చున్నారు. శ్రీకృష్ణభగవానుఁడు ధర్మశూన్యుఁడును, నిరం
తరసందేహ పీడితుఁడును నగు మనుష్యుఁడు చచ్చినవాని
కంటె హీనుఁడు కావున కడు నింద్యుఁడని ధనంజయునితోఁ
గురుక్షేత్రసంగ్రామ సందర్భమున వచించియున్నాఁడు. కర్మ
యోగము ధైర్యముయొక్క ప్రభావమును సహస్రముఖములఁ
గీర్తించుచున్నది. ధర్మముయొక్క వివిధాంగ బలమును
సంపాదించుటయందు ధైర్య మెనలేని తోడ్పాటు నొసం
గును.

నిరుత్సాహము, ఉద్వేగము, చింత, దుఃఖము,
భయము, సందేహము మొదలగు భయంకరశాత్రవుల దాడి

నుండి మానవజీవితమును సంరక్షించుటకు ధైర్య మొక యభేద్యమగు దుర్గమువంటిది. ధైర్యవిహీనుఁ డగు భీరువు యెట్టి స్థితియందును ధార్మికుఁడు కాఁజాలఁడు. శబ్దరూపరస గంధ స్పర్శాదుల జ్ఞానమును సంపాదించుట కేవిధముగ జ్ఞానేంద్రియపంచకమును, కర్మాచరణమునకుఁ గరచరణాది కర్మేంద్రియములును బరమావశ్యకము లయి యున్నవో, అదియే వడువున ధృతిక్షమాదులును మానవజీవిత సాధక్యమున కావశ్యకము లయియున్నవి.

ధర్మముయొక్క దశాంగములలోఁ దొల్లింటిదే ధైర్య మగుటచేతఁ దదన్యములగు ధర్మాంగము లన్నియు ధైర్యావ లంబనముచే లభ్యమగునని స్పష్టపఱచున్నది. గంగాసమాన మగు పరిశుద్ధజీవితము నందుటకును, జీవితమును బ్రతిష్ఠా వంతముగను, సౌఖ్యసంపన్నముగను, పరిష్కృతముగను, జేసికొనుటకును, సమస్తవిధ ధర్మకార్యసంపాదనమునకును ధైర్యగ్రహణ మవసరమయి యున్నది. ధైర్యముచే సమస్త వాంఛలు సిద్ధించును. కావునను దీని నొక కవీశ్వరుఁడు కల్ప తరువని సంబోధించియున్నాఁడు. దుఃఖవారిధియొక్క తరంగ ములఁ బడి కొట్టుకొనిపోవుచున్నవానికి ధైర్య మొక నొక వంటి దని లోకానుభవసంపన్నుఁడగు పండితుఁ డొకఁడు నుడివియున్నాఁడు.

“వ్యసనే ప్సేవ సర్వేషు యస్య బుద్ధి ర్నహీయతే
స తేషాం పార మభ్యేతి తత్ప్రభావా దసంశయం.”

“క్షేత్రములయందు స్థిరబుద్ధిఁ గలిగియున్నట్టి పురుషుఁడు ధైర్యముచే నిజోద్దేశ్యమున సఫలమనోరథుఁ డగుచున్నాఁడు. ఉత్తమంబగు నొక నధిరోహించి మనుష్యుఁడు సాగరమును

దాటు విధంబున, ధైర్యమునునావ నారోహించి ప్రాపంచకులు
అగాధమును, అపారమును నగు దుఃఖభయవిపదాంబుధుల
సంతరణమున విజయులగుచున్నారు.”

సూర్యకిరణ ప్రకాశమున నంధకారపుంజములు పటా
పంచలగు చందమునను, శుష్కత్యూరాళి ప్రచండాగ్ని
జ్వాలల భస్మమగు విధమునను ధైర్యావలంబన మాత్రమున
సకలకార్యప్రతిబంధకములును, సమస్తాఽర్థములును సులభ
ముగాఁ దొలంగిపోవును. వాస్తవ మాలోచింప విపత్కాల
మందలి దుఃఖముల నష్ట మొనరించుట ధైర్యముయొక్క
ప్రథమవిధియయి యున్నది.

సర్వోత్తమంబులగు సౌఖ్య సముదాయములు ధైర్య
పరిగ్రహణంబుననే కరతలామలకము లగుచున్నవి. ధైర్య
వంతులు సింహాసమానులు. వా రెట్టి కఠినోద్యోగ మొనరిం
చుటకును లేశమాత్రమయిన శంకింప నొల్లరు. వా రన్యుల
సాహాయ్యమునకై నిరీక్షింపక స్వీయబాహుబలమందే యధిక
విశ్వాసమును గలిగియుందురు. పరావలంబనము మహాపాప
మని ధీరులు సిద్ధాంతీకరించు చుందురు. వారు ప్రారబ్ధ
మునుగూర్చి స్వప్నమందును జింతింప నొల్లరు. ధైర్యము
సదా ప్రారబ్ధమందుకంటె నుద్యోగమందే విశేషప్రయోజ
నము కలదను సిద్ధాంతమును ఋజువుపఱచు చుండును.

“Life is not made for doubts but convictions,
and the man who has the courage of his convictions
is the man who serves and elevates his country.”

—Chandavarkar.

“మానవజీవితము సందేహించుట కేర్పడియుండ లేదు.
దృఢవిశ్వాసములకే యది సృజింపఁబడినది. తన దృఢవిశ్వా

సమునందు ధైర్యమును గలిగియున్నట్టి మనుష్యుడు తన దేశమును సేవించుటకును, ఉన్నతికిఁగొనిపోవుటకును సమర్థుడు.”

ప్రపంచమందు నుత్తములు, మధ్యములు, అధము లను మూడు తెగలకుఁ జెందిన మనుష్యులున్నారు. అధములువిఘ్నములు కలుగునను భయముచే నేకార్యమును ప్రారంభింప నొల్లరు. మధ్యములు ప్రారంభించియుఁ బ్రథమవిఘ్నదర్శనంబున భీతిల్లి కార్యవిముఖు లగుదురు. ఉత్తమపురుషు లిట్లుగాక విఘ్నము లేన్ని తటస్థించినను సరకుఁజేయక ధైర్య సముపేతులయి కర్తవ్యముల నిర్వహించి ధన్యు లగుదురు.

ధృతిశీలు రెప్పుడు నపజయముయొక్క ముఖమునయిన వీక్షింపనొల్లరు. ఏదేని కారణముచే భంగపడిన కార్యమును ధైర్యముచేధీరులు సమర్థింతురు. నూత్నమగు కార్యమెద్దియుఁ బ్రారంభింపగ నే సఫలీభూతము కా నేరదు. మనుష్యుడు ధీరుఁడై కార్యముయొక్క ఫలము నొక్కసారిగఁ గబళించి వేయవలయునని యాసపడక క్రిమముగా ఫలము నందుటకు యత్నించు టుచితము నిరంతరాభ్యాస ప్రభావంబునను, నిర్మాణకుశలత్వమునను కార్యములు సాధింపఁబడుచున్నవి.

ఉన్నతియు, వికాసమును సాధనమాత్రోపలబ్ధములు. తత్సాధనము ధైర్యసంజనితము. ఏకార్యమును ప్రారంభింపఁ బడినంతనే సాఫల్యమొసంగఁజాలదు. విజయప్రాప్తికి వ్యవధి యగత్యము. వ్యవధి పూర్తియగునంతలో ధైర్యముయొక్క పరిమితి క్షీణించునేని విజయము గగనపుష్పమగును. ధీరుఁడన్నను, కర్మవీరుఁడన్నను. వీరపుంగవుఁడన్నను ధైర్యముచే విభూషితుఁడయిన వ్యక్తియే యని గుర్తింపుడు.

ధైర్యస్వీకృతివలననే మనుష్యుఁడు కర్మయోగి కాఁగ
లుగుచున్నాఁడు. ధైర్యము లేనట్టివా రెన్ని శాస్త్రములఁ
బఠించినను, గురుముఖంబున నీతిధర్మసిద్ధాంతముల శ్రద్ధతో
నభ్యసించినను, అంతఃకరణము కర్తవ్యప్రబోధము నొసంగు
చున్నను కష్టములకు భయముఁజెంది యొక్కొకప్పుడు నీతి
పథమును బహిష్కరించుటకేని సంశయింపరు. కాని ధైర్య
వంతు లెట్టి విషమస్థితియందును నీతిమార్గచ్యుతులు కా
నొల్లరు.

“నిందంతు నీతినిపుణా యది వా స్తువంతు
లక్ష్మీః సమావిశతు గచ్ఛతు వా యథేష్టం
అద్యైవ వా మరణ మస్తు యుగాంతరే వా
న్యాయాత్ పథః ప్రవిచలంతి పదం న ధిరాః.”

—భర్తృహరి.

“ధీరులగు పురుషులు లోకము తమ్ము నిందించినను,
స్తుతించినను - సంపదలు వచ్చినను, తరలిపోయినను-నేఁడు
మరణించుట తటస్థించినను, కల్పాంతమున మరణింపవలసి
వచ్చినను నిట్టివేనిని సరకుగానక న్యాయపథమునుండి చలిం
పక సుస్థిరులయి ప్రకాశించుచుందురు.”

ఇట్టిధైర్యము మూలముననే మనుష్యులయొక్క నిర్జీ
వములగు రక్తనాశములందు నవీనమగు శక్తి సంచరింపఁ
దొడంగును. ఉద్యోగమందును, కార్యమందును బ్రగాఢ
మగు నాసక్తి ప్రాదుర్భవింపును. ప్రాచీనేతిహాసములవైపున
కొకింత మీ దృష్టిని బ్రసరింపఁజేయుఁడు. సమరాంగణమున
శత్రువుల పరాక్రమాధిక్యముచేఁ బరాభూతులైన భూపాలు
రెందఱో ధైర్యము నాశయించి తమ ప్రచండమగు శత్రు

చమూవాహినిని జీల్చి చెండాడి యపహృతమగు తమ సర్వస్వమును సంపాదింపఁగలిగి యున్నారు.

గ్రీకు దేశ సార్వభౌముండగు నలెగ్జాండరు భారత దేశముపై దండెత్తినచ్చినపుడు మగధసామ్రాజ్యముయొక్క ప్రశస్తి నాలకించి, దానిని గబళింపనెంచెను. ఘోరాంధకారము నలెసల వ్యాపించియున్న యొక కాళరాత్రియందతఁడు తన సైన్యమును సింధునదినిదాటఁ గరినముగ శాసించెను. భయంకరమగు నిశీధకాలముచ నగాధమగు సింధునదిని దాటుటకు గ్రీకుయోధు లెల్లరు ప్రాణభీతిచే సంశయించిరి. ఎన్నియో భయంకరయుద్ధముల నవలీలగ జయించియుండిన తన యోధుల యధైర్యమునకుఁ బరిహాస మొనరించుచు నద్రుపమధీరుఁడగు నలెగ్జాండరు ప్రభువు సాహసమును బురికొల్పు గంభీరవచనములఁ బలుకుచుఁ బిఱికితనము కళేబరముయొక్క లక్షణమగుఁ గాని సజీవుని లక్షణము కానేరదనుచు సింహకిశోరంబుమాడ్కి- ముందుగఁ దానే యగాధమగు సింధునదియందు లంఘించియావలితీరమున కీదనారంభించెను. తమసార్వభౌముని యపూర్వమగు ధైర్యమును వీక్షించినంతనే సైనికులెల్లరు తమ పిఱికితనమునకు మిక్కిలి లజ్జితులయి త్షణ మాత్రకాలమున సింధునదిని దాటిరి.

అనంతరము సార్వభౌముఁడు తన దండయాత్రలో సంపూర్ణమగు విజయమును ఒడసిన విషయము విద్యార్థులెల్ల రెఱింగినదే. ఒక వ్యక్తి ధైర్యము నవలంబించుటచే నెండఱో భీరువులు సింహపరాక్రములయి శత్రుపక్షము నెదిరిపోరి విజయలక్ష్మిని వరించిరి. అలెగ్జాండరువంటి వీరవరేణ్యుని

సేనాధిపతిత్వముక్రింద నడుపఁబడిన గ్రీకుసైన్యము మగధ భూపాలుఁడగు పురుషోత్తముని సైన్యమునంతయు సమరాంగణమున హతమొనరింప, హతశేషులు ప్రాణములమీఁది యాశచే యుద్ధభూమిని విడిచి పరాయన మొనరింప మగధ భూపాలుఁడగు పురుషోత్తముఁడు లేశమేని చలింపక మహాధీరుఁడయి మదగజంబుపై నధిరోహించి తా నేకాకియయి శత్రుసైన్యముతోఁ బోరాడుచుండుటను వీక్షించి, అలెగ్జాండరు విస్మితుఁ డయ్యెను.

పురుషోత్తముని మొక్కవోనిధైర్యమును విలోకించి గ్రీకుభూపతి మెచ్చి యతనిచెంత కేతెంచి “రాజా! నీసైన్య మంతయుఁ జిందరవంసరయయి పోయినను ప్రాణభీతిని దక్కి ధైర్యమునే యభేద్యమగు కవచముగ ధరించి సాగరమువలెఁ బొంగి పొరలి వైఁబడుచున్న నాప్రచండసైన్యమును దును మాడ ముందునకు లంఘించుచున్న నీ యప్రతిహతమగు ధీరత్వము సహస్రముఖంబుల స్తుతింపఁ దగియున్నది. నీవేమి వాంఛింతువో కోరుకొనుము. నేనొసంగుటకు సన్నద్ధుఁడను” అని నుడివెను.

వీరకంఠీరవుఁడగు పురుషోత్తముఁడంత మీసముమెలి వెట్టుచుఁ దన ముఖారవిందమున సాహసద్యుతి మూర్తీభ వించియుండ గంభీరముగ నిట్లుత్తర మొసంగెను.

“ధైర్యప్రియుండవగు నో రాజా!

తే॥గీ॥ అవగుణంబులలో న ధైర్యంబుకంటె

నధికదుర్గుణ మొకటి లే ♦ దరసిచూడ

నాపదలయందు నీశ్వరు ♦ నాత్మనమ్మి

ధైర్యమూనిన ధైర్యంబె ♦ తన్నుఁగాచు.”

అను నీతివాక్యమును నేను మిక్కిలి ప్రేమించుకోటి లోనివాఁడను. ప్రాణములనయినఁ దృణప్రాయముగ విసరించుట కేని సమ్మతించి, ధైర్యమును వహించి తమ ధర్మమును నిర్వహించు ధీరులగు భూపాలుర కెట్టి సన్మానము తగియుండునో అట్టిగౌరవమునే నేను కోరుచున్నాఁడను.”

అలెగ్జాండరు అవక్రపరాక్రమ నిధియగు పురుషోత్తముని యపూర్వధైర్యమునకు ముదమంది యతనిసామ్రాజ్యమునతని కొసంగివై చెను.

విద్యార్థులారా ! ధైర్యానలంబనమున నేకాకియగు పురుషోత్తముఁ డెటులఁ బ్రచండమగు శత్రుసైన్యమునుండి తన ధనవంతమగు సామ్రాజ్యమును సురక్షిత మొనరించు కొనఁగలిగినాఁడో గ్రహించితిరా ? ద్విగ్విజయాపేక్షాపరుఁడగు ఫ్రాంసువీరుఁడు శ్రీ నెపోలియను రష్యాదేశమును స్వాధీన మొనరించుకొనుట కొకతూరి లక్ష సైన్యముతో బయలు దేఱెను. ఐరోపాఖండమున హిమాద్రియను పేరఁ బఱగు నాల్పసుపర్వతమును ఫ్రాన్సుసైనికులు రష్యాకుఁ బోవు మార్గమున దాటవలసివచ్చెను.

సైనికు లెల్లరు మంచుగడ్డలలో నడువఁజాలక విగత సాహసులయిరి. అపుడు నెపోలియను వీరుఁడు ధైర్యము యొక్క యనంతప్రభావమును వర్ణనాపూర్వకముగ వారి కట్టెదుటఁ జిత్రించి స్వయముగఁ దానే ముందు నడువ నారంభించెను. తమభూపాలుని ధైర్యమును గాంచినంతనే సైనికు లెల్లరు నూతనోత్సాహపూరితచిత్తులయి నూతనధైర్యము నవలంబించి నెపోలియను వీరుని వెంబడించి శ్రీఘ్రకాల మందే పర్వతము దాటఁగలిగిరి.

భారతవీరులం దనేకులు ధైర్యముచే నపూర్వములును, అత్యద్భుతములును నగు కార్యము లొనరించి చరిత్రలందుఁ దమ నామముల సువర్ణాక్షరముల నంకిత మొనరించుకొని యున్నారు. “భిన్నే మూలేనై వ శాఖా నపత్రం” మూలమే నశించినపుడు శాఖాఫలపత్రపుష్పము లెట నుండునను విధంబున ధైర్యమే నశించినపుడు మానవజీవితమునందేవిధ మగు సౌఖ్యములు నుండఁజాలవు. నెపోలియను వలె హిమా ద్రిపై మంచులోఁ జిక్కుకొనినపుడు ఛాన్సుసైనికు లెల్లరు ధైర్యమే యవలంబింపకుండిన భయంకరమృత్యువునకు గుఱి యగుటయే తటస్థించి యుండెడిది.

“తే॥గీ॥ వసుధ నెపుడై నను విపత్తు ♦ వచ్చినపుడు
తాల్మి విడనాడి వగఁగూరి ♦ తలఁకుచున్న
దొసఁగు రెట్టింపు గాఁగను ♦ దోచుఁగాని
కొంచెమైనను గార్యంబు ♦ కూడిరాదు.”

—నీతిదీపిక.

కావునఁ బ్రతివ్యక్తియు స్వహితాపేక్షచే నయిన సకల సౌఖ్యమూలమగు ధైర్యమును గలిగియుండుట మిక్కిలి శ్రేయస్కరము. ధైర్యమూలము సౌఖ్యదాయక మయినది. ‘తస్మాన్మూలం యత్నతో రక్షణీయం’ అని యెఱింగి సదా సంరక్షించుచుండు టావశ్యకము. ధైర్యముచే బలపారుషములు నిత్య మభివృద్ధిఁ గాంచుచుండును. విద్యార్థు లనేకు లొకతూరి పరీక్షయం దుత్తీర్ణులు గానంతమాత్రముననే విగతసాహసులయి తమ జీవిత క్రినంతయు నన్యాయముగ నశింపఁజేసికొనుచున్నారు.

కొందఱు విద్యార్థులు పరీక్షయందు విజయము నందకు
న్నచో ధైర్యమును గోల్పోయి యెటులో గుండెలు బిగబట్టి
రెండవసారి పరీక్షకుఁగూఁఁపించి యపుడును గృతార్థత నంద
నిచో నాత్మహత్య యొనరించుకొనుటకేని సన్నద్ధు లగు
చున్నారు. అధైర్యము, ఉన్విగ్నత, చాంచల్యము, తతర
పాటు, సందేహము, భయము మున్నగు దుర్గుణములకు ధీరులు
స్వాగత మొసంగఁజాలరు. ధైర్యపాత్యాగముకంటె బ్రాణ
విసర్జనమే సుఖకర మును పండితవాక్యము కడు గంభీరార్థ
సమన్వితమయినది.

“He who has no courage and steadiness in suffering
the puzzles of his duty's path, cannot get success in attain-
ing happiness. Discouraged are half-dead.”

—Hariji.

“తన కర్తవ్యపథమునఁ దటస్థించు కష్టముల సహింప
ధీరత్వమును, సాహసమును లేని వ్యక్తి సౌఖ్యసంపాదనమున
విజయుఁడు కాఁజాలఁడు. ధైర్యవిహీనుఁ యృతమృతుఁడు.”

—హరిజీ.

సంపత్కాలమున సంతోషాతిరేకమున గంతు లిడ
కయు, విపత్కాలమున దుఃఖాతిశయముచేఁ గ్రుంగి కృశింప
కయు, సముచితోత్సాహస్వాంతముతో, ధైర్యావలంబన
పూర్వకముగ నిరంతరము కర్తవ్యనిర్వహణమునఁ దగిలి
యుండు పుత్రులఁ బ్రసవించిన తల్లిగర్భము కడు పవిత్ర
మయినది.

ప్రాచీనకాలమందువలె నేడు భారతవర్షమున ధీరులు
గోచరింపకున్నారు. అన్యాయమును, అధర్మమును నెదుర్కొన
గల ధీరప్రవృత్తియే ధైర్యము. నేడసత్యమును డీకొనుట

వెట్టితనముగను, అధర్మకార్యములఁ గడు సాహసముతో నాచరించుటయే ధైర్యముగను సంభావింపఁబడుచున్నది. నింద్యములగు విలాసముల నిమిత్తము ధనతృప్త్యాపరుడయి యొక ధనికునియింట దుష్టచరిత్రుఁ డొకఁ డర్ధరాత్రమునఁ బ్రవేశించెను.

ఆతఁడు గృహమందలి వస్తువులనెల్ల నపహరించుకొని పోవుచుండ గృహస్వామియు, ఆతని బలాధ్యులగు పరిచార కులును నిద్రనుండి మేల్కొంచి 'దొంగదొంగ' అని వానిని వెంటాడిరి. చోరుఁడును గత్యంతరములేక వెనుదిరిగి తన బాహుబలమును బ్రదర్శించుచు గృహస్వామిని, వాని భృత్యులను దన వాషిక త్తికి బలి యొసంగెను. చోరుఁ డొనరించిన యీ కృత్యము ధీరకృత్యమనిగాని, గృహస్వామిని వాని సేవకులతో సంహరించిన ప్రవృత్తి ధైర్యమనిగాని నుడువఁ బడదు.

ఒకతూరి రామపురమను గ్రామంబున గృహ మొండు హుతాశనుని ప్రీతికిఁ బాత్రమయ్యెను. దగ్ధమగుచున్న గృహ మందు బాలు రిరువురును వారి మాతృదేవియుఁ జిక్కువడి పోయిరి. గృహమునకు నలువైపులఁ బొగ దట్టముగఁ గ్రమ్ము కొనుటచే నాస్త్రీయు, బిడ్డలును బయట కే తెంచుటకు దారిఁ గానక ప్రాణభీతిచే 'రక్షింపుఁడు రక్షింపుఁడు' అని బొబ్బ లిడఁజొచ్చిరి. గృహము నాచ్ఛుట కే తెంచియుండిన పురుషు లెల్ల రెవరికివారే ప్రాణభీతిచేఁ దల్లడిల్లుచు 'బొండు. పొండు వారల రక్షింపుఁడు' అని కేకలు వేయఁదొడంగిరి. అగ్ని దేవుని ప్రకోప మనుక్షణము పెచ్చుపెరిగి పోవుచున్నంతలో శుద్ధ జాతీయవేషమును ధరించిన బలాధ్యుడగు యువకుఁ

దొకఁడు విపత్తు నాలకించి షరుగై త్తి వచ్చి దేహానమగు చున్న గృహములోఁ గడు ధైర్యముతోఁ జొరఁబడెను.

ఆతఁ డట్లు గృహమునఁ బ్రవేశించి దేహము తపించి పోవుచున్నను లెక్కింపక మూర్ఛితులయి పడియున్న బాలురను, వారి మాతను కడు నైపుణ్యముతో గృహబాహ్యము నకుఁ దెచ్చి రక్షించెను. ఆ యువకుని ధైర్యమున కెల్లరు విస్మయానంద పరవశులయిరి. గాంధిభ కుఁడగు నాయువకుఁడంతఁ బ్రజల నుద్దేశించి “అయ్యలారా! భీరువులగు మీరు, ధైర్యమువంటి రత్నమును బోఁగొట్టిన మీరు భట్టులవలె నన్ను స్తుతింపఁబనిలేదు. ధర్మసంరక్షణార్థము బలిదాన ముఁటయే ధైర్యము. అధర్మకార్యముల స్వార్థము నపేక్షించి వెల్లడింపఁబడు నీచసాహసము ధైర్య మనఁబడనేరదు. నే నిపుడు ధైర్యము నవలంబించుటచే ముగ్గురు సాధువుల ప్రాణసంరక్షణము కాఁగలిగినది” అని నుడివి తనదారి నరిగెను.

యువకుఁ డొనరించిన నిస్వార్థమగు నీప్రవృత్తియే ధైర్యము. నేటి భారతీయులందు ధైర్యము బాత్రిగా క్షీణించి పోయినది. మేరుసమానధీరులని లోకమునందంతట బ్రఖ్యాతి వహించియుండిన భారతీయులు నేడు తమధర్మమును సంరక్షించు కొనలేనంతటి భీరువు లయినారు. వెదికయుగమునుండి స్మృతియుగము పర్యంతము గల భారతీయ హాసము నవలొకింతు మేని నాఁడు భారతభూమియందు ధాన్యాదుల సస్యములతోఁ బాటు ధైర్య మేరీతి నుత్పత్తియగుచుండెడిదియో, ధీరత్వముయొక్క జీవరస మెటుల

భారతమాతృస్తనముల దుగ్ధరూపమునందుండి యుండెనో పాఠకులకు స్పష్టపడఁగలదు.

ప్రాక్తనభారతవర్షమున ధీరులే సర్వత్రఁ గాననగుచు లోకపూజ్యతను సంపాదించుచుండిరి. నేఁడు ధైర్యము మనదేశమున శబ్దరూపమునందు మాత్రమే యుండిపోయినది. నేటి భారతజాతి ధనమును, ధాన్యమును, భోగవిలాసములను గోరుచుండ నాఁడు స్త్రీపురుషులెల్లరు ధీరత్వమును బడయుటకయి తప మొనరించుచుండిరి. కారణ మేమన ధీరులిహపరముల సుఖశాంతులఁ బడయ నర్హులు.

“స ఏవ ధన్యో విపది స్వరూపం యో నముంచతి
త్యజ త్యక్తకరై స్తప్తం హిమం దేహం నశీతతాం.”

“సూర్యుఁ డుష్ణమును బాసినను హిమము శైత్యమును విసర్జించినను, ఆపదలు పుంఖానుపుంఖములయి తమై దిరించినను ధైర్యమును విడువనొల్లని పురుషులే ధన్యులు.”

మానవజీవితముయొక్క- మహత్వమును, గౌరవమును, సార్థక్యమును ధైర్యధారణముననే లభించు నని గుర్రెటింగి సమస్తమానవులు తత్సంపాదనమునకయి నిరంతరోద్యోగపరాయణులయి మనుచుందురుగాక ! ‘సాహసేన లక్ష్మీః’ అను పూతమంత్రము సదా యువజనుల హృదయమందిరములఁ బ్రతిధ్వనించుచుండునుగాక !

వీ ఖ ది తొ మ్మి ద వ ప్ర క రణ ము

~~~~~

క్ష మ (ఓరిమి)

“కం॥ క్షమియించువారిఁ గని చా

లమివెట్టుదు రైననుం దలంప ననూన

క్షమయ కడు మెఱయు తొడ వు

తమరూపము గోరువారు ♦ దాల్తురు దానికా.

—మహాభారతము.

“మూషికపీడనమును సహింపఁగలుగు మార్జాలము క్షమయం దారి తేటినదియే శక్తిని గలిగియుండియుఁ బరులఁ బీడింపని గుణమే క్షమ యనఁబడుచున్నది. ప్రాజ్ఞప్రపంచ మున కిదియే తలమానికమువంటిది. క్షమయనియెడి యభేద్యమగు కవచమును ధరించెడి యోధుఁడు ప్రపంచధర్మ సం గ్రామమున సులభముగా విజయుఁ డగుచున్నాఁడు.”

—గాంధీమహాత్ముడు.

క్షమయను పదము సంస్కృతముయొక్క “క్షమ్” ధాతువునుండి కలిగినది. సహించుట దీని యర్థము. సహన శీలత, సహిష్ణుత, తాలిమి, తాల్మి, ఓర్పు, ఓరిమి మున్నగు శబ్దము లన్నియు క్షమకుఁ బర్యాయపదములే. పరులు మన కొనరించు నపకారమునకుఁ గ్రుద్ధులము గాక మన హృదయములందు వైర ద్వేషభావములకుఁ దావొసంగక, శాస్త్రవ

పరికల్పితమగు నపకృతిని సహించినపుడే మనయందు తమ యున్నటుల స్పష్టపడగలదు.

భోగవిలాసములు విశ్వమానవజీవితమునఁ బ్రవేశించి నప్పటినుండియు తమయను దైవిక సంపత్తి మనుష్యజాతిని వీడిపోయినది. పవిత్రుఁడయి, పుణ్యాత్ముఁడయి సాధు జీవితయాత్రను గడుపనలసిన మనుష్యుఁడు నేఁడు విలాస పురుషుఁడయి, కామక్రోధాదుల కనుసైగల వర్తించుచు తమకు జలాంజలి యొసంగు తెంతయు శోచనీయము.

క్రోధాది దుష్టగుణము లుండుచోట శమతమూది సద్గుణము లుండుట సంభవింపనేరదు. ఎవఁడేని మూఢుఁడు మన యెడ నేదేని యపరాధమును బుద్ధిప్రమాదవశంబునఁ గావించినచో నద్దానికిఁ బ్రతిక్రియఁ గావింపవలయు ననియెడి వాంఛను దమన మొనరించుటవలననే తమ వికసించు చున్నయది. సమర్థుఁడయి యుండియుఁ దన్ను నష్టపఱచిన మూఢుని దండింపక దయతో తమించువాడే సర్వోత్త ముండగు సహనశీలుఁడు. తమ శక్తిసంపన్నులును, సమర్థు లును నగువారి కొక శాశ్వతమగు దివ్యాలంకారము.

చ॥ కనులను నిప్పులున్ గురియ ♦ గాబయివచ్చు మహోగ్రకో
పియుం

దనకడనోరుపున్నయెడఁ♦దత్త ణమంద్రైపశాంతుఁడయ్యెడున్
ఘనమగు ధూళితోడ వడ♦గాడుపు భీకరభంగి వీచి, చి
క్కని తడివట్టివేళ్ళతడ♦కంబడి చల్లనగాదె ! మిత్రుఁడా !

—సూక్తి వసుప్రకాశకము.

తనసమస్తేంద్రియములను, చిత్తమును నిగ్రహపూర్వకముగ వశ మొనరించుకొను మానవోత్తముని హృదయాంత

రాశమున క్షమ యపరిమితముగ వెలయుచుండఁగలదు. క్షమను గలిగియుండుటచే విలక్షణమగు మానసికశక్తి విజృంభితమయి క్రమక్రమముగా మనుష్యుని దేవతాపురుషునిగ సిద్ధ మొనరింపఁగలదు. సత్వగుణసంపన్నుఁ డగు దేవతాపురుషుఁడు సామాన్యమానవు లొనరించు నెట్టి దోషముల నయిన, భయంకరాపరాధములనయిన సులభముగా క్షమించుచు, సహించుచు నీతి ధర్మజ్ఞానప్రబోధముచే వారి మూఢహృదయముల సంస్కరింపఁ గడంగుచుండును.

ఓరిమియొక్క ప్రభావముచే మనుష్యుఁడు సర్వజన వంద్యుఁడై నిత్య ప్రశాంతస్థితియందుండుచుండును. దుష్టులు శరసమానమగు కటువాక్యములచేఁ ద న్నెంతగా దూషించినను సహనశీలుఁడు తనమానసమం దెట్టి వికారభావమునకును దా వొసంగక, దూషణతిరస్కారవచనముల నన్నింటి నాశీర్వాదములుగ భావించి, మృదుమధురహాసచంద్రికల నిరంతరము నలైసల వ్యాపింపఁజేయుచు నెట్టి పాపాణహృదయములనయిన ద్రవీభూత మొనరించివేయఁగలఁడు. క్రీస్తు భగవానుని “చెంపఁ గొట్టినఁ జెంపఁ బట్టుము” అను నీతివాక్యము క్షమ సమస్తలోక వశీకరణమహామంత్ర మను భావమునే వ్యక్తీకరించుచున్నది.

భక్తవరేణ్యుఁ డగు ప్రహ్లాదుఁడు పరమదుష్టరాక్షసుఁ డగు తన తండ్రి తన్నెంత బాధించినను, దూషింపింపించినను నీషణ్మాత్రమయినఁ జలింపక, కోపఁ జెందిక, పరుషవాక్యములనయిన మచ్చరితాడనముల మిక్కిలి యొర్పుతో సహించు

యొక్క దివ్యప్రభావముచే నసురప్రకృతి గల దుష్టుల నెందఱి నో మంత్రముగ్ధులఁ గావించెను.

ప్రహ్లాదుని సహపాతులును, సహచరులును దమ యుపాధ్యాయుని శాసనమునయినఁ దిరస్కరించుటకు సన్నద్ధులయిరే కాని పరమసహనశీలుఁడగు ప్రహ్లాదకుమారుని ప్రబోధానుసరణమునుండి విముఖత్వమును జూపరైరి. మిక్కిలి క్రోధాంధుఁడై కోపానలమున దగ్ధమయిపోవుచున్న తండ్రియందు దయఁదలఁచి తమనుగూర్చి యిటు లతని కుపదేశించెను.

“క॥ తమ గలిగిన సిరి గలుగును

తమ గలిగిన వాణి గలుగు ♦ సౌరప్రభయున్

తమ గలుగఁ దాన గలుగును

తమ గలిగిన మెచ్చు శౌరి♦సనయుఁడు తండ్రీ!”

—భాగవతము.

ప్రతివస్తువునందును, ప్రతిప్రాణియందును, ప్రతి జీవనశక్తి యందును గతి యొందు వెలయుచున్నది. తమ సహజగతిని నిరోధించు శక్తుల నెదిరింపఁజాలనట్టి ప్రాణుల యొక్క గతి సర్వదా వక్రమగుచుండును. ఓషధులు మొదలు కొని మనుష్యులు పర్యంతము సర్వత్ర యీ నియమమే గోచరించుచున్నది. బీజము లంకురించుటకును, పక్షులు జీవించుటకును మనుష్యులు వృద్ధినందుటకును నూర్ధ్వమార్గానుసరణ మవసరము. నిరోధకశక్తులు సహజగతి నడ్డగించుచుండును.

బీజములయొక్కయు, ప్రాణములయొక్కయు

నిరోధకశక్తుల నాశన మొనరింపఁగడంగుచున్నవి.

దీ శక్తి ధృతియనుపేర బలగుచున్నది.

ధీరపురుషులు తమగతిని వక్రము గానీయ నొల్లరు. అప్రాకృతిక శక్తిని నిరోధించుటకు ధృతిని ముఖ్యసాధనముగఁగొని యు తమ మానవులు తమ జీవితముల నాదర్శప్రాయము లుగఁ జేసికొనుచుందురు.

మనుష్యుఁడు తన స్వాభావికశక్తిని బాహ్యపదార్థము లందు సంలగ్న మొనరించినచోఁ దన కెంతయో కీడొనరించు కొనినవాఁ డగుచున్నాఁడు. అప్రాకృతికశక్తిని నిరోధించు ధృతి క్షమయను మహాపదార్థముతోఁ బ్రగాఢమగు నవినాభాన సంబంధమును గలిగియున్నది. క్షమాశూన్యమగు ధృతియు నొక్కొకపుడు విషమపరిణామదాయక మగు చుండును.

మానవజీవితముయొక్క యస్వాభావిక గతిని, స్థితిని నిరోధించుటకు క్షమయే మహత్తరమగు సాధనము. కావున సహనశీలత సమస్తమానవసంపాదన యోగ్యమయి రాణించు చున్నది.

“క్షమా శస్త్రం కరే యస్య దుర్జనః కిం కరిష్యతి,
అత్యణే పతితో వహ్నిః స్వయమేవోపశామ్యతి.”

“తృణశూన్యమగు స్థలమునఁ బడిన యగ్ని స్ఫులింగములు తమంతట తామే చల్లారిపోవు విధంబున క్షమయను శస్త్రమును హస్తమున ధరించువాని కెట్టి కీడును దుర్జనుఁడు కావింపఁజాలఁడు.”

సబలహృదయులయందే విశేషముగ క్షమ నెలకొని యుండుచుండును. దుర్బలులయందు క్షమ స్వల్పముగను, క్రోధ మపరిమితముగను వెలయుచుండును. ఎవనియొక్క యంతరాత్మ దుర్బలమయి యుండునో, ఎవ్వని దేహము

ప్రకృతివిరుద్ధముగ క్షీణించియుండునో, వానియందు క్షమ
కాపుర ముండనేరదు. బలాధ్యుఁ డెవడేని మన కపకార
మొనరించిన మనము దుర్బలులమయి యుండుటచేఁ దిరిగి
వానికిఁ బ్రత్యపకార మొనరింపఁజాలనివారమయి వానిని
క్షమించినార మని శుష్కవేదాంతోపన్యాస మొసంగినంత
మాత్రమున మనము క్షమాశీలురము కాఁజాలము.

నేడు ప్రపంచమునం దపకారమునకుఁ బ్రత్యపకార
మొనరింపనివా రెల్లరు సహసశీలురే యని నుడువ వలను
పడదు. శక్తి సాపన్నుఁడయి యుండియు మనుష్యుఁడు తన
కపకార మొనరించినవారికిఁ బ్రత్యపకార మొనరింపక మీఁదు
మిక్కిలి యుపకారమే యొనరించునేని నిశ్చయముగా నట్టివాఁ
డోర్పునందు లోకోత్తరుం డనియే యెన్నఁబడఁగలఁడు.

“కం॥ ఉపకారికి నుపకారము

విపరీతముకాదు సేయ ♦ వివరింపంగా

నపకారికి నుపకారము

సెపమెన్నక సేయువాఁడె ♦ నేర్పరి సుమతీ !”

ప్రపంచరంగమునుండి సమస్తదోషములును, సకల
కిల్బిషములును, నిఖిలదుర్గుణములును నితాంత మంతరించి
పోయినచో క్షమయొక్క యవసరమే యంతగాఁ దటస్థింప
నేరదు. విశ్వప్రేమావతారమును, లోకపావనుఁడును నగు
జీససుక్షమచు గూర్చి తనశిష్యుల కీరీతి బోధించియున్నాఁడు.

“Love your enemies. Do good to them that hate you.
Bless them that curse you. And unto him that smiteth
thee on cheek offer also the other.”

“నీ శత్రువులఁ బ్రేమించుము. నిన్ను ద్వేషించు వారికి మేలొనరించుము. నిన్ను దూషించువారి నాశీర్వాదించుము. నీ చెంపవైఁ గొట్టువానికి రెండవచెంపను గొట్ట నిమ్ము.”

గుణ మెచ్చోట కలదో దోషమును నయ్యెడనే వెలయు చుండుట సహజము. పరమపావనుఁ డగు సర్వేశ్వరుని సృష్టియందు సత్కర్మపరాయణులును, దుష్కర్మపరతంత్రులును, సుశీలురును, దుశ్శీలురును గలరు. సజ్జనులు దుర్జనులు తమ కపకార మొనరించినచో క్షమింపక తిరిగి వారికిఁ బ్రత్యేకకార మొనరింపఁ గడంగినచో సజ్జనదుర్జనులందుఁ దారతమ్య మేమికలదు? క్షమయను పవిత్రగుణము శిష్టాశిష్టభేదము లేక సర్వమానవహితకరమయి యొప్పురు చున్నయది.

నేరస్థులయొక్క- యపరాధముల నివారించుటయందు రెండు విధములగు సాధనములు ప్రయోజనకరము లగు చున్నవి. ఒకటి యపరాధమును క్షమించుట, రెండు ప్రభుత్వ దండనము. దూరదృష్టి లేనివా రెండఱో యాత్మజ్ఞానముచే హింసకుఁ బ్రతిహింస యొనరింపక దుష్టులయొద్ద సహనము నవలంబించువారల దుర్బలు లనియు, కాపురుషు లనియుఁ దెగడుచుందురు. లోకుల గొట్టి సంకుచితభావముచే వారి బుద్ధిమాంద్యమును, జ్ఞానశూన్యతయు నెల్లడియగుచున్నవి. కొట్టిన వారినిఁ దిరిగి దండించువాఁడు ధీరుఁడు కానేరఁడు. క్షమించువాఁడే ధీరుఁడు లేక ప్రజ్ఞావంతుఁడు.

కం॥ పొడిచినఁ దిట్టినఁ గొట్టినఁ

బడుచుందురుగాని పరమ • భాగవతులు దా

రోడఁబడరు మాటుసేయఁగ,

.....

—భాగవతము.

క్షమాశ్రుప్రయోగమును గూర్చి యనేకు లనేకవిధంబుల బొరఁబడుచున్నారు. ప్రాజ్ఞులు కానివారు సూత్రము యొక్క బాహ్యార్థమునే గ్రహించుచుందురుగాని, విశేషార్థమును, అంతర్థమును గుర్తింపఁజాలరు. లోకమందలి సమస్తాపరాధములను సహనముకంటె పవిత్రమగు ధర్మము మఱొండులేదుకదాయని భావించి క్షమించుట సమంజసము కానేరదు. ఎట్టి ఘోరాపరాధములనైన నిరంతరము క్షమించుచుండుటచే లోకవ్యవహారము సాగుటయే యసంభవము కావలసివచ్చును.

అట్టిస్థితియందు బ్రపంచమందలిమూఢులెల్లరు విచ్ఛల విడిగా సంచరించుచు జ్ఞానము లేకపోవుటచే నిరంకుశబుద్ధులయి, ప్రభుభీతిని విడచి ఘోరోపద్రవములఁ జెలరేగ జేయుచుండఁగలరు. భూపాలురయొక్క సామ్రాజ్యనిబంధనలును, శాసన ప్రణాళికయు నట్టిస్థితియందుొక్కసారిగ భంగపడి పోవలసివచ్చును.

దండించువారు లేరుగదా యను నిర్భయముచే దుర్మార్గు లనుదినము, అనుక్షణము సాధువుల బాధించుచు దుష్కర్మ లెన్నియో చేయుచుండఁగలరు. ఘోరాపరాధములఁ గావించిన దుష్టులు తాడనపీడన నిర్బంధవాసములచే బాధింపఁబడుదురను శాసనమును భూపాలురు ప్రకటింపనిదే జనసామాన్యమందు సుస్థిరమగు శాంతి నెలకొనఁజాలదు.

నిరంతరము సాధుస తముల సంహరించుచు దానవుడయి,
నరహంతికుడయి, కూరుడయి చరించు నరాధముని బట్టి
దండింపక క్షమించుటయే ధర్మమని భావించి వాని రాక్షస
వృత్తి నాటంకపఱచనిచో మనము క్షమను దుర్వినియోగ
మొనరించిన పాపమునకుఁ బాత్రులము కావలసివచ్చును.

తెలియక దుష్కృత మొనరించినవాఁడు క్షమార్హుఁడు.
తెలిసియు నపవిత్రార్థ నాచరించి పిమ్మట నద్దానికయి
పశ్చాత్తాపతపుఁ డగువాఁడును క్షమింపఁబడఁదగినవాడే.
అజ్ఞానముచే మంచిచెడ్డల రెంటి సమానమని నుడువుచు
దుష్టకార్యముల గుత్తగొనువాఁడు తీవ్రదండనకు గుఱి
కానంతఁజిటకు సంస్కరింపఁ బడఁజాలఁడు.

నేఁడు మనదేశమునఁ బ్రభుత్వసంస్థాపితము లగు
న్యాయాలయములు పాపాత్ములకుభయంకరదండనల విధించు
చున్నను పాపములు తగ్గుటకు మారుగాఁ బెచ్చు పెఱు
గుచునే యున్నవి. సద్విద్యావ్యాపనము లేకపోవుటయు దీని
కొక ముఖ్యకారణము కావచ్చును. దుష్టజనమండలియందు
క్షమ విశేషప్రయోజనకారి కానేరదు.

దండనవిధాన మహింసాపద్ధతికి విరుద్ధమని భావించు
పక్షమునఁ ప్రభుత్వము సైన్యవిభాగమును ఏర్పించి బౌద్ధమహా
యగమునందువలె లక్షోపలక్షల సంఖ్యయందు ధర్మోపదేశ
కుల నియమించి వారిమూలమున దేశమునందంతట సత్య
ధర్మజ్ఞాన ప్రచార మొనరింపఁజేసినచో దేశకాలపాత్రల
భేదమును బాటింపకయే క్షమ ప్రయోగింపఁబడవచ్చును.

వేచునాది మహాత్ములు సయితము ప్రాణము పోవుచు
న్నను, పోవనున్నను శత్రువున కేవిధమగు హానియుఁ గలి

గింపరా దని నుడివియున్నారు. ఇది క్షమాధర్మముయొక్క చరమ భాగము. విశ్వప్రేమసిద్ధాంతముయొక్క లోకోత్తరాదర్శము. కాని క్షమయొక్క యీ యున్నతాదర్శము జనసామాన్య సాధ్యము కానేర దనుట రూఢి.

“ఆ॥ చంపదగినయట్టి ♦ శత్రువు తనచేతఁ
జిక్కెనేని కీడు ♦ సేయరాదు
పొసఁగ మేలుచేసి ♦ పొమ్మనుటే చాలు
విశ్వదాభిరామ ♦ వినుర వేమ”

ఋష్యాదులు క్షమయొక్క ప్రభావమును సహస్రముఖంబుల సంస్థాపన మొనరించియున్నను, భయంకరాపరాధుల యొక్క ప్రకృతులఁ బరిశీలించి దండనయొనంగుట రాజధర్మమని స్మృతులందు వాసియున్నారు. సంస్కరణాభిప్రాయముతో నేరస్థుఁడు న్యాయసంగతమగు దండనకు గురియగుట శ్రేయస్కరమే యగును.

అనుదినముయొక్క సాధారణ వ్యవహారములవై పునకు మనము మనదృష్టిని బ్రసరింపజేయుదుమేని ప్రతి యపరాధమునకును దండన మనావశ్యక మను భావము మనకు స్ఫురింపకపోదు. శుద్ధసాత్వికహృదయముతో నిజదోషము నంగీకరించువానిని ముం డట్టిదోష మొనరింపనను పద్ధతివై విడిచి పుచ్చవలయునేకాని రాజశాసన మొప్పదని దండింపరాదు.

సామాన్యమగు నపరాధ మొనరించినవాని తత్కాల ప్రకృతినిఁ బరిశీలించినపుడు భవిష్యద్దశయందు వాఁ డట్టి నేర మొనరింపఁడని మనమదికి స్థిరపడినఁ దత్తణము వానిని క్షమించుటయే మనధర్మము. అనవరతదోషపరాయణుండగు

వ్యక్తిని దుష్పథమునుండి సత్పథానుగామి నొనరించుటకు
యథోచితదండనమే కల్యాణదాయకమగు సాధనము.
న్యాయప్రదాత దండన విధించుటకుఁ దొలుత నేరస్థుఁ
డే యుద్దేశ్యముతో నేటిస్థితియం దపరాధము గావించినదియు
బాగుగా విచారించు టావశ్యకము.

వాఁడు క్రూరుఁడయి, ద్వేషాంధుఁడై విశుద్ధమానవ
హృదయమును దుఃఖింపఁజేయునిమిత్తము బుద్ధిపూర్వకముగ
దోష మొనరించినటుల నిశ్చయమగునేని క్షమాద్వారము
కాఁజాలఁడు. చోరుఁడు పట్టువడినపు డవశ్యము శిక్షింపఁబడ
నిదే సంస్కరింపఁబడి తన భావిజీవితమును సుఖమయముగఁ
జేసికొనఁ జాలఁడు. ఈవిషయములన్నియు రాజ్యాంగము
యొక్క ముఖ్యాంగమగు దండనీతికి సంబంధించినవి.

నేఁడు గాంధిమహాత్ముఁడు లోకమందంతట వ్యాపింపఁ
జేయుచున్న యహింసాతత్వము పరిశుద్ధమగు క్షమననుసరిం
చియే వెలయుచున్నది. ఆతఁడు తన సత్యాగ్రహమున క్షమనే
ముఖ్యధర్మమని బోధించుచున్నాఁడు. అనేకసందర్భములందు
బవిత్రధర్మమగు క్షమ లోకమున కశేషశ్రేయస్సు నొడఁ
గూర్చునదయి యుండుటంజేసియే ప్రాచీనపండితులు క్షమ
ననేక విధములఁ బ్రశంసించియున్నారు. క్షమచే దౌర్జన్య
త్పత్తి నశించుచున్నది. కావుననే గౌతమమహర్షి క్షమ
నీరీతి స్తుతించి యున్నాఁడు:—

“క్షమా హింసా క్షమా ధర్మః క్షమాచేంద్రియనిగ్రహః

క్షమా దయా క్షమా యజ్ఞః క్షమా ధైర్య మదాహృతం

క్షమావాక్ ప్రాప్నుయాత్ స్వర్గంక్షమావాక్ ప్రాప్నుయా ద్యశః

క్షమావాక్ ప్రాప్నుయాత్ మోక్షం క్షమావాంస్తీర్థముచ్యతే.”

“క్షమయే అహింస. క్షమయే ధర్మము. క్షమయే ఇంద్రియనిగ్రహము. క్షమయే త్యాగము. క్షమయే ధైర్యము. క్షమచే స్వర్గాపవర్గములు రెండును బ్రాప్తించును. క్షమ కీడగు పవిత్రరక్షణసాధనము వేటొండు లేదు.”

మొన్న మొన్నటివాఁడును, సమస్తభారతవర్ష పూజ్యుఁడును నగు రామకృష్ణపరమహంస క్షమనుగూర్చి యిట్లు వచించియున్నాఁడు:—

“వర్ణమాలయందు నక్షరము లన్నియు వేటువేటుగా నున్నవి. హాకారమునకుఁ బూర్వమందున్న శ, ష, స యను మూఁడక్షరములవలన ‘సహించుము, సహించుము’ అను బోధ లభించుచున్నది. క్షమయే తపస్సు. అదియే శాశ్వతధనము.

అన్యులు మనల దూషించినపుడుగాని, నిరసించినపుడుగాని, దుర్భాషలాడినపుడుగాని, పరుషవాక్యములచే మన మదుల నొవ్వఁజేయ యత్నించినపుడుగాని మనము ప్రశాంత చిత్తులమయి క్షమయొక్క ప్రభావముచే వాని నన్నింటి సరకుఁజేయనివారలమయి యుండవలయును. అన్యు లెవరేని మనల సన్నానింపలేదనికాసి, గౌరవముగ సంబోధింపలేదని గాని మన మేస్థితియందును భావింపరాదు. ఇట్టి సామాన్యము లగు విషయముల నన్నింటిని సదా సహించుచుండుటవలననే మనయం దొకవిధమగు నాధ్యాత్మికశక్తి యావిర్భూతమయి మనల సుఖదుఃఖముల రెంటిని లెక్కింపనంతటి ధీరులుగను, స్థితప్రజ్ఞానంతులుగను జేసివేయును.

“కం॥ అలిగిన నలుగక యెగ్గులు

వలికిన మఱి వినని యట్లు • ప్రతివచనంబుల్

వలుకక బన్నము వడియెదఁ

దలఁపకయున్నతఁడు చూవె • తత్త్వజ్ఞఁ డిలన్ ”

ఇట్లు వర్తించుటచే మన జీవితమున కేవిధముగను నసాయము సంభవింపనేరదు. మన మేదేశమందున్నను సురక్షితులమయి యుండఁగలము ఈ రహస్యము నెఱింగియే భర్తృహరి 'తూంత శ్చేత్కవచేన కిం' తమయే యున్నచో దేహసంరక్షణమునకుఁ గవచమేల!' అనివచించియున్నాఁడు. నిశ్చయముగా సహనశీలునికంటె వసుధయందు సురక్షితుఁడయి యుండువాఁడును, సౌఖ్యవంతుఁడును వేఱొక్కఁడు లేఁడు.

దుర్యోధనుని యన్యాయముచే ఘోరారణ్యముల నాశ్రయింపవలసివచ్చిన పాండునందనులు దివారాత్రములు సౌఖ్యముల నెఱుంగక కండమూలముల భక్షించుచు, వల్కలముల ధరించి, శీతవాతాతపములకు బాధపడుచుఁ గంటకాకీర్ణములగు పథముల నడచుచు, శిలామయభూమిపైఁ బరుండుచు దుర్భరదుఃఖముల సహించుచుండిరి. అట్టి దుఃఖమయ దినములలో నొకనాఁడు ద్రౌపది సంతప్తహృదయ యయి ధర్మనందనుని విలోకించి యారీతిఁ గడు మృదుమధురముగ వచించెను : ---

రాజా ! తమ తూత్రమునకును, ధర్మమునకును, పరాక్రమమునకును కోటి ధిక్కారములు. తమ రొకనాఁడు రత్న ఘటితంబగు హేమ సింహాసనము దారూఢులయి యుండిరి. నేఁడు గర్భదరిద్రులవలె, నాటవికులచందమునఁ గంటకాకీర్ణమగు కఠినభూతలశయ్యపై శయనించుచు రుచిలేని కండ

మూలముల భక్షించుచు సౌఖ్యముల కలవడియుండిన కోమలొంగి నగు నాకును దుఃఖమును కలిగించుచున్నారు.

సమస్తలోక వంద్యులయి, పాండుభూపాలునంతటి వాని ప్రథమతనూభవులయి, భీమార్జున నకుల సహదేవులఁ బోలు సింహకిశోరముల కన్నలయి యున్న మీ క్షత్రియత్వమును, ధర్మపరాయణత్వమును, శమక్షమాది సద్గుణములును మీ యర్థాంగిని నగు నాకెట్టి ప్రయోజనమును సౌఖ్యమును గలిగింపనేరవయ్యె.

తన యపూర్వ బాణవిద్యాకుశలత్వముచే సమస్త కురుసైన్యమును హత మొనరింపఁజాలినట్టి మేటిజెట్టి కిరీటి మీఁ గొంత నుండ మహాబలుఁ డను ప్రఖ్యాతి వడసి, గదాయుద్ధమున సమస్త ప్రపంచమును గజగజలాడించిన భీమ సేనుఁడు మీచెంత నిలువ, యుద్ధవిద్యయగ దద్భుత సామర్థ్యముగల నకులసహదేవులు మీ సన్నిధి వెలయుచుండ మీ రింకను దుర్బలులవలె, భీరువుల చందమున, గర్భదరిద్రుల మాడ్కి గంజికయినను నోచక క్షుధా రి చే నీ భయంకరాటవులఁ బడియుండనేల? లెండు! శీఘ్రమే సమరాన్ని రగుల్కొలిపి కురుసేన నద్దాని కాహుతిఁ గావించుఁడు. సుఖించి మమ్మెల్లర సౌఖ్యములఁ నోలలాడింపుఁడు. దిక్కులేనివారి వలె దుఃఖముల స్రుక్కుచుండియు క్షమను గలిగియుండు తేటి క్షత్రియ ధర్మమో — వీర పురుషలక్షణమో గ్రహింప శక్యము గాకున్నది.”

తన సతీమణియగు ద్రుపదపుత్రికయొక్క శోకతాప పూరితములగు వచనముల నాలించినంతనె ప్రేమస్వరూపుఁ

డగు ధర్మనందనుని నేత్రద్వయమునుండి యప్రపయత్నముగ నశ్రుబిందువు లాణిముత్యములవలె జలజల రాలెను. అంతః నతఁడు రుద్ధకంఠముతో శాంతముగ నిటుల నుడివెను :—

ప్రేయసీ ! అశాశ్వతమగు శరీరముయొక్క ఊణిక సౌఖ్యముల నపేక్షించి ఘోరములగు పాపముల కొడిగట్టి యుద్ధ మొనరించి, బంధుబాంధవుల హత మొనర్చి, భ్రాతృ ఖండితశీర్ష సోపానముల మీఁదుగ సింహాసనము నధిరోహించు రాక్షస కృత్యమున కొడఁబడుటకంటెఁ బ్రశాంతగంభీరము లగు నిట్టి వనముల నెవ్వని కెట్టి యపకార మొనరింపక, కందమూలాదుల భక్షించుచు దయామయుండగు పరాత్పరుని వింతల సానందముగ నయనాభిరామముగఁ గాంచుచు, భగవంతుని ధ్యానించుచు, నవకాశములం దెపుడు సద్విషయములను గూర్చి ప్రసంగించుకొనుచు విజ్ఞానధనులగు ఋష్యాదుల సేవా శుశ్రూషలఁ గావించుచు జ్ఞానపూర్వకముగ సాధు జీవయాత్ర సేయుట సహస్రగుణము లుత్తమంబుగాదే?

దుర్యోధనాదులు మనల ద్వేషించినారని, దూషించినారని తిరిగి మనము సయితము వారిని నిందించినను, హింసించినను దోషమే యగును. మనకుఁ గీడు తలఁచిన శత్రువునకు మనము మేలొనరింతుమేని ధర్మపక్షపాతియగు జగదీశ్వరుఁడు మనల కవశ్యము హితమును కలిగించును. దుర్యోధనాదులకు వెఱచి కాని, భీమార్జునులు సుయోధనాదులంతటి పరాక్రమవంతులు కారని గాని నేను శత్రు మారణమునకుఁ గడంగియుండ లేదు. క్షమ యుత్తమ మానవ లక్షణమని యెంచియే సుయోధనాదులు తమంతట

తామే తమ భ్రాతృదోహమునకయి పశ్చాత్తాప పడఁగల రని తలంచియే నేను పోరు సలుప మాని అరణ్యావాసమున కియ్యకొంటిని దేవీ !

“క్షమాతుల్యం తపో నాస్తి న సంతోష త్వరం సుఖం
న చ తృప్త్యపకో వ్యాధి ర్నచ ధర్మో దయాపరః.”

“క్షమకు సమమగు తపంబును, సంతోషమున కీడగు సుఖంబును, తృప్తికు తుల్యమగు జాడ్యంబును, దయకు సరి వచ్చు ధర్మమును లేదు.” అని ప్రాజ్ఞులు నుడువ వినలేదే ? ధర్మజిజ్ఞాసను గలిగియున్న నాకు క్షమకంటె జీవితమున కలంకారప్రాయమగు వస్తువేదియు గోచరించుట లేదు. క్షమ వలననే మిత్రులు శత్రు లను భేదములేక సమస్తమానవుల మన హితైషులుగఁ జేసికొనవచ్చును. క్షమయం దత్యంత మగు విశ్వాసగౌరవములఁ గలిగియున్న నా యంతరాత్మ యపకారికిఁ బ్రత్యపకార మొనరింప సాహసింపకున్నది.

“క్షమా బల మశక్తానాం శక్తానాం భూషణం క్షమా
క్షమావశీకృతి ర్లోకః క్షమయా కిం న సిద్ధ్యతి ?”

“సబలులకును, దుర్బలులకును క్షమయే భూషణము. క్షమ సకలలోకమును స్వాధీనమొనరించుకొన నమర్థమయి యున్నది. క్షమచే సిద్ధింపని దేది కలదు ?”

‘క్షమారూపం తపస్వినాం, ‘ధరణిసహనమేరూపంబుఁ తాపసులకు’ అను నీతివాక్య మెంతయుఁ బవిత్రమయినది. తపోధనులకు సైతము వన్నెను గలిగింపఁగల క్షమ నాయం దున్నచో నందుల కెంతయు సంతసించుటకు మాఱుగా నీ వేల బేలవయి విలపించుచున్నావు ?’

ఉపదేశపూర్వకములగు ధర్మజుని సాంత్యనవాక్యము లచేఁ బ్రతివ్రతయగు బ్రహ్మపది సంతుష్టాంతరంగ యయ్యెను. కశ్యపమహర్షి క్షమయే తపమనియు, క్షమయే ధనమనియు, క్షమయే సత్యమనియు, క్షమయే ధర్మమనియు క్షమకు బాహ్యముగా నీ జగతీతలమునం దే పదార్థము లేదనియు నొక్క వక్కాణించియున్నాఁడు.

విద్యార్థులారా! చీటికి మాటికి సామాన్యవిషయముల కయి కుపితులగుచు, పరమపావనమగు నోరిమివంటి దైవికసంపత్తిని నష్టమునరింపకుఁడు. సహనశీలతచే నాధ్యాత్మికశక్తి వికసింప నిహనుండుఁ బ్రతిష్ఠయు, గౌరవమును, సౌఖ్యమును, పరమందు శాంతియు లభింపఁగలవు.

“ఓం సహనావపతు సహనా భునక్తు సహవీర్యం కరవావహై
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై సహాసి సహామయిధేహి.”

కృపాసింధూ! తావకంబగు కృపావిశేషముననే మేము సురక్షితులమయి యున్నారము. దేవా! నీవు మా యానందమును వృద్ధిఁగావించుము. నీవు సహనశక్తిసంపన్నుఁడవు. కావున మాకుసయిత మట్టి సహనశీలతను ప్రసాదించి యనుగ్రహించుమని విద్యార్థులు సదాప్రచారస్సాయంసమయములఁ బ్రార్థన సలుపునపుడు జగదీశ్వరు నర్థింపఁదగును.

శుభమస్తు!

అ టు వ ద వ వ్ర క ర ణ ము

ద మ ము

మ॥ అనయంబున్ దమవంతుడై వినుతశిష్టాచార మార్గంబు

లన్

జనుపుణ్యాత్ముడు దుర్గతుల్ గడచి ప్రజ్ఞాహర్ష్యసంరూఢుడై
కనుచుండున్ బటుమోహషంకజలమగ్నబైన లోకంబువీ
కనధోభాగమునందుడింది కడుదుఃఖంబొందగానవ్వుచున్.

—మహాభారతము.

దమమాదిగాఁగల శిష్టాచారయుక్తమగుసత్పథమున
వర్తించు పుణ్యాత్ముడు శోకతాపాది దుర్దశలఁబాసి ప్రజ్ఞ
యను సర్వోత్తమమందిరమునధిరోహించి, వ్యామోహ మను
బురదగుంటలోఁబడి దొర్లుచు నుపరిభాగమునకు రాజాలక
కడు దుఃఖించుచుండు తృష్ణాబద్ధులఁ గాంచి నవ్వుచుండును.

దమముధర్మముయొక్క దశలక్షణమాలఁగోఁగ్రతీయస్థానము
నాక్రమించుచున్నది. ఇంచుమించుగ దమమింద్రియ
నిగ్రహమునకుఁ దుల్యముగనే యున్నదని వచింపవచ్చును.
మహాపురుషులు “దమోనామ మనసో వృత్తినిగ్రహః” దమ
మనఁగా మానసముయొక్క వివిధ వృత్తుల నిగ్రహించుట
యని వచించియున్నారు.

చిత్తముయొక్క చంచలములగు దుష్ప్రవృత్తుల
దమన మొనరించి వానిస్థానమున సుస్థిరములగు సద్వృత్తుల
నెలకొల్పుటయే దమముయొక్క ముఖ్యవిధి. చిత్తసమేత
ముగ సమ స్త్రేంద్రియముల నాత్మాధీనము గావించుటయు
దమ మనియే నుడువఁబడుచున్నది. ఏది యెట్లున్నను భావ
నిగ్రహమే దమముయొక్క పరిణామమనుటమాత్రము నిశ్చ
యము. మానవజీవితవిధులలో నుత్తమోత్తమంబగుతపమున
దమము ముఖ్యముగా సమ్మిళితమయి యున్నది.

ఆత్మ చేతనపదార్థము. జడప్రాయ మగు దేహము
యొక్క సమ స్తకార్యముల నెఱవేర్చున దీయాత్మయే. కావు
ననే సమ స్తమతగ్రంథములాత్మనుసర్వోత్కృష్టపదార్థముగ
నిశ్చయించియున్నవి. మానసమునకాలోచనాశక్తి, భావించిం
తనశక్తిని బ్రసాదించిన దీయాత్మయే. ఆత్మయే నేత్రములకు
దర్శనశక్తిని, కర్ణములకు శ్రవణయోగ్యతను, జిహ్వకు రుచి
గ్రహణసామర్థ్యమును, నాసికకు నాఘ్రాణించు పలుత్వ
మును, చర్మమునకు స్పర్శజ్ఞానమును, కరచరణాది కిర్రేంద్రి
యములకు దేహయంత్రమును నడపు వివిధములగు శక్తు
లను బ్రసాదించియున్నది.

మనుష్యదేహాయంత్రము నొక సర్వోత్కృష్టపదార్థ
ముగ సిద్ధమొనరించుటయం దాత్మయే యుపాదాన కారణ
మయినది. ఇంద్రియములు స్వేచ్ఛా పరతంత్రము లయి,
చిత్తము సర్వస్వతంత్రమయి ఆత్మ కథనానుగుణ్యముగ
వర్తింపనిచో మనుష్యనిజీవితము భయంకరదుర్దశగ్రస్తము
కావలసివచ్చును. మానసము మానవుని యాత్మవలెనేనిర్మలము

మయి, పవిత్రమయి, నద్భానముల కాకరమయి యున్న పుడే జీవిత మభ్యుదయ పదవి నండఁగలుగుచున్నయది. ఆత్మవిజ్ఞానమునకు విరుద్ధము లగు దుర్భావములఁ జింతించు మానసమును గలిగియుండుటచే మనుష్యజీవితనౌక దుఃఖ వారిధియందు మునిగిపోవుచున్నది.

“యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో
యజ్ఞైః కృణ్వంతి విదధే సుధీరాః,
యదపూర్వం యక్షమంతం ప్రజానాం
తస్మై మనః శివసంకల్ప మస్తు.”

“ఏమానసముచే బుద్ధిమంతులును, సత్స్వభావులును, విచారపరాయణులును శుభ కార్యాచరణంబునను, పాపకార్య విధ్వంసయత్నమునను సుకృతాత్ములయి యుండుచుందురో ఎయ్యది విస్మయోత్పాదకమును, సంపూజ్యమును, సమస్త ప్రాణిసంఘహృదయవిరాజితమును నయియున్నదియో, అట్టి నామానసము శుభసంకల్పములచే నర్తించునుగాక !”

ఇట్టి పవిత్ర విచారణబలముచే మానవుని చిత్తసీమ నుండి దుర్భానములు తొలంగ వాఁడనుదినము దమవంతుఁ డయి సమున్నతజీవనుఁ డగుచుండఁగలఁడు. మానవజీవితోత్థానకరమును, నిశ్చలసౌఖ్యానందప్రసమును నగు పరిశుద్ధ జ్ఞానము దమముచే మానవాత్మకు సంప్రాప్త మగుచున్న యది. దమశూన్యమగు మనుష్యజీవితము దుఃఖభయ భూయిష్టమయి, భవతాపపీడితమయి, నిరంతర విపత్సరంప రలఁ జిక్కుచు, సొక్కుచు, బొక్కుచు నుండఁగలదు.

శాల్యకాలమాదిగ దుర్జ్జనసాంగత్యమునఁ బెరిగి దుర భ్యాసములకుచు, దుర్వ్యసనములకునా జిక్కుపడి యావనదశకు

వచ్చియున్న మనుష్యుని చిత్తము నింద్యములగు విషయాదులయం దాసక్తమయి, గుహ్యార్థముల నాచరింప నుత్సహించుచుండును. పరిశుద్ధులగు జ్ఞానమయ వాతావరణమునఁ బోషింపఁబడని మనుష్యుని చిత్త ప్రవృత్తులయందుఁ జాంచల్యము, మాలిన్యము నెలకొనియుండుచుండును. తరుణప్రాయమందు సద్బ్రాహ్మణములఁ బఠించి, ధర్మముల గుర్తించియో, సత్పురుషుల సాంగత్యముచే యుక్తాయుక్తములను, హితాహితములను గ్రహించియో, దుష్టశిష్ట మానవప్రపంచమును నిత్యము సందర్శించుచుండుటచే సత్యాసత్యానుభవపరిజ్ఞానము నందియో కొందఱు బుద్ధిమంతులు మనశ్చాంచల్యము నుడుగఁజేసి, చంచలములగు ప్రవృత్తుల నిరోధించి దమవంతులయి నునుటకు వాంఛించుచుందురు. అట్టివారి వాంఛ ప్రశంసనీయమును, శాంతిదాయకమును ననుట కెట్టి సాద్యమును లేదు. కాని వారి యా యుక్తమ సంకల్పము సఫలీభూత మగుట కెంతయో శ్రమయు, వ్యవధియు, సహిష్ణుతయు నావశ్యకము లగుచున్నవి.

తామస, రాజసమగు నస్వాభావికాహారభక్షణమునకును, ప్రకృతివిరుద్ధములగు విహారములకును నలవడిన స్త్రీపురుషుల వీర్యముచే సృజింపఁబడినవారు బాల్యమందు దుష్టసహవాస సంప్రాప్తములగు దురభ్యాసములకుఁ జిక్కియుండి యొక్కసారిగ దమవంతు లగుటయందుఁ గృతార్థతను గావించుట బహుకష్టసాధ్యము. సత్య మాలోచించిన దమము లేని జీవితము కడు దుఃఖమయము.

“Man without self restraint is like a barrel without hoops, and tumbles to pieces.”

—Ward Beecher.

“దమములేని మనుష్యుఁ డేమియుఁబో టొగ్గనికంబము
వలె విఱిగిపడి ముక్కలగుట నిశ్చయము.”

—వార్డు బీచ్ఛెరు.

దమము కేవలము చి త్రమునం దభిలషించినంత
మాత్రముననే లభించు సామాన్యమగు పదార్థము కాదు.
దమ మసాధ్యమును గాదు. మనుష్యుఁడు తాల్మిని వీడక,
పిశేషమగు శ్రమ సలుపుటచే దమవంతుఁడు కాఁగలుగు
చున్నాఁడు. వివిధలక్షణమగు సౌందర్యముచే విభ్రాజితమై
పలు తెఱంగుల రంగుల నీనుచుఁ జీటికి మాటికి నత్యద్భుతము
లును, విస్మయానందకరములును నగు విచిత్రములఁ బ్రదర్శిం
చుచుండు సృష్టియొక్క దశదిశలకు శాఖామృగమునలెఁ
బర్వెత్తుచుండుచి త్రమును వశీకృతమొనరించుకొనుటకు విజ్ఞా
నానుభవసంపన్నులగు ఋష్యాదు లెన్నియో ప్రశస్తములగు
మార్గముల ధర్మ గ్రంథములచే మనకుఁ దెలిపియున్నారు.

ప్రాణాయామము, ఈశ్వరధ్యానము, జపమాలను
ద్రిష్టుట, సంకల్పమును వికల్పమొనరించు యత్నము, నిరంత
తపోద్యోగ పరతంత్రత, అవకాశములందు సద్గ్రంథపఠనము
సత్పురుషసందర్శనము, సద్విషయగోష్ఠి, ఏకాంతజీవనము,
తత్త్వప్రసక్తి, ఆడంబశూన్యములగు సాత్విక వేషభాషా
భోజన శయన మజ్జన వ్యవహారములు మున్నగు ననేకపద్ధ
తుల నవలంబించి చిత్తప్రవృత్తుల నిగ్రహింపవలసిన దని
వీతరాగులగు ఋషిపుంగవులు మానవహితము నభిలషిం
చుచు నుడివియున్నారు.

ఋష్యాదులు నుడివియున్న యీ సాధనము లన్నియు మనోవశీకరణమును గూర్చి యే కృషి సలుపునవయి యున్నవి. మానస మెపుడు మన స్వాధీన మగునో, మన మపుడే దమ వంతులమయి, ప్రజ్ఞావంతులమయి నిశ్చలానందము ననుభవింప సమర్థుల మునుచున్నారము.

“తే॥గీ॥ సదమలంబయి సుగుణాలి ♦ సదనమైన
స్వాంతమేకద భువీన ♦ స్వర్గ మనఁగ
మలినమయి దుర్గుణాలికి ♦ నిలయమైన
చిత్తమేకదా నరకంబు ♦ సెపుము మనస.”

—ప్రబోధ శతకము.

దమమును సంపాదించు విషయమున హైందవులు నేటికిని ఋషిప్రోక్త మగు సూత్రమును వల్లించుటను విసర్జింపకున్నను సూత్రార్థమునకు మాత్రము విరుద్ధముగ నే సంచరించుచున్నారని నుచువక తప్పదు. మనుష్య జీవిత నిర్మాణమునకు, బునాదవేయఁ దగిన బాల్యమున బిడ్డల స్వాభావికములగు దుశ్చేష్టల కలనడి, దుష్టస్వభావులయి, దుర్వ్యసనముల నభ్యసించుచుండఁ బ్రేమమున నెట్టిదో యెఱుంగని నూతాపితలును, బంధుబాంధవులును వారి నట్టి దుష్క్రియాచరణమునుండి నిరోధింపక, ప్రబోధింపక, మీఁదుమిక్కిలి “కుఱ్ఱతనమున నుండు కొంటెతనము యశావన కాలముం దుండ నేర్చునా? తెలియక బాల్యమునం దొన రించు తప్పులను బిడ్డలు పెద్దవార లయినంత నే లోకానుభవ జ్ఞానసంపన్నులయి తమంతట తామే సవరించుకొనగల రని వచించుచు సంతానహితవిషయమునందలక్ష్యమును వహించు చున్నారు.

దూరదృష్టిలేని మనపెద్దల యీ యవివేకమున కెంత యుఁ జింతింపవలసివచ్చుచున్నది. ఉగ్గుపాలతో నొసఁగబడిన జ్ఞానసారము బాలుని దేహముయొక్క ప్రతిరక్తకణమందును వ్యాపించి వాని నప్రతిహతమగు ప్రతిభావంతునిగను, అసామాన్యమగు ప్రజ్ఞాశాలిగను, అపూర్వమేధావంతునిగను సిద్ధ మొనరింపఁగలదు.

పచ్చిగానున్న వెదుళ్లు వంచఁబడునటుల నెండిన వెదుళ్ళను వంపఁజూచిన నవి వెళ్ళున విరిగిపోఁ గలవు. దమ పూర్వక మగు జీవితక్రమమునకు బాల్యమునుండియు సరక్షకులగు జననీ జనకులచేఁ బునాచులుఁవేయబడిన సంతానముయొక్క భావిజీవితము సంయమితమయి సౌఖ్యానంద కందచుగు ననుట నిస్సందేహము. సంయోగవియోగజ్ఞానముచేఁ బ్రవృత్తి నివృత్తిని జెందునని ఋషుల యనుభవము తెల్ల మొనరించుచున్నది.

సంకల్పోత్పత్తికి వెనువెంటనే వికల్పచింతనము నభ్యసించుటచే మనుష్యునియందుఁ జిత్రవశీకరణశక్తి యేర్పడఁగలదు. మనుష్యుఁడు కాంతనో, ధనమునో, సుందరమగు మఱియే యితరమగు పదార్థమునో వీక్షించినంతనే వానిచిత్తమందుఁ గామ ముదయించుచున్నది. ఈ కామమునే మన మాన క్రియనియు, మోహ మనియు నుడువుచున్నాము. మన యీ యాసక్తి భ్రాంతిమూలక మయినది. మనుష్యునకుఁ గాంతాభిలాష కలిగినంతనే వాఁడా కాంతను సంపాదించుట కనేకమార్గములఁ ద్రొక్కుచున్నాఁడు. అపుడు మానవుఁడు తన కాను తృప్తికయి

నీచోచ్చములను, ధర్మాధర్మములను విచారింపనివాఁడయి
దుష్క్రియాచరణోన్ముఖుఁడగుచున్నాఁడు. దుష్కర్మ
దఃఖమువంటి దుష్పరిణామాంత మయియున్నది.

“యా దుష్ట్యా దుర్మతిభి ర్వా సజీర్యతి జీర్యతః
యోఽసౌ పాప్రణాంతికో రోగస్తాంతృష్టాంత్యజతఃసుఖం.”

“అథమ విచారపరాయణు లెద్దానిని విడిచిపుచ్చఁ
జాలరో, ఎయ్యది మనుష్యులు నశించినను, నశింపకయుండి
ప్రాణముల సయిత మపహరించునో, అట్టి తృష్ణ (వ్యామో
హము) ను విసర్జించుటవలననే సౌఖ్యము సిద్ధించును.”

మనుష్యుఁడు తన కిట్టెదుటఁ గాననగుచున్న సుందర
కామినీమూర్తిని జిత్రమున సంస్మరించుచు “ఆహా! ఈ
భామామణి తరళనయనము లెంత తేజోమయములు!
సుందరములు. గండుతుమ్మెదల గేరు కురు లెంతమనోహర
ములు! సుధాకర బింబమువంటి వదన మెంత మనోజ్ఞమయి
నది!” అను దుష్టభావములు చిత్రమునఁ బొడసూపినంతనే
యట్టి దుష్టసంకల్పములఁ దుదముట్టించు నిమిత్తము సత్సం
కల్పముల నవలంబింపనలయును. వాఁడు వెంటనే—

“ఆ॥ స్త్రీలముఖముజూచిఁచి త్రుంబునిరుకడఁ
జేయలేక నరుఁడుఁచెడునుగాదె!”

అను వేమనార్యుని నీతిని స్మరించుచు “హరి హరీ!
నే నెట్టిసాపమున కొడిఁగట్టితిని? ఎంతటి జడమతినయితిని.
నవ మలద్వారములతోఁ గూడియున్న ముటికితి త్రికయి నే
నెంత కామాంధుఁడనయితిని. పరకాంతను గన్నెత్తి వీక్షింప
రాదను నీతివాక్యమును విస్మరించి దేవునిదృష్టియందు నే

నెంత పతితుడనైతిని? కడు హీనమగు ముట్టికితి తిని-రేపో
మాపో భస్మము కానున్న మట్టిబొమ్మను బ్రహ్మపదార్థము
గను, ఆనందమయ వస్తువుగను భ్రమించిన నా జడబుద్ధికిఁ
గోటి ధిక్కారములు.

“నేటినుండి నే నిట్టి హీనములగు నీచభావములకు నా
మదియందుఁ దావొసంగకుండునుగాక!” అను పవిత్రభావము
లచేఁ జిత్తముయొక్క కామాంధమగు సంకల్పమునకు విక
ల్పమును గలిగించుచుండినఁ గ్రమక్రమముగ మనుష్యుని
చిత్తమందు రాగము నశించి, విరాగము హెచ్చి వానిని
దనువంతుని గావించును.

“నారీ స్తనభర నాభీదేశం
దృష్ట్వా మాగా మోహవేశం
ఏత స్మాంసవసాదివికారం
మనసి విచింతయ వారం వారం.”

—శంకరాచార్యులు.

“ఓరీ మూఢా! స్త్రీలకుచములఁగాంచి మోహ మంద
కుము. అవి క్రొవ్విస రక్తమాంసపు ముద్దలని సారె సారెకు
మనంబునఁ జింతించుచుండుము.”

శంకరాచార్యుని యీతత్వచింతనపద్ధతి దుష్టసంకల్ప
మును వికల్ప మొనరించుటకుఁ బ్రశస్తమగు సాధనమయి
యున్నది. చిత్త మాసించు ప్రతినీచపదార్థము దుఃఖిదాయక
మనియు, నరకప్రాప్తికి మూలమనియు నిరంతరము చింతించు
వాని మదియందు క్షీరమును మధింపగా నవనీత మేర్పడు
రీతి దమము స్థిరపడుచుండఁగలదు.

మనస్సు నేస్థితియందును నిరుద్యోగముగ నుండనీయ రాదు. కార్యభారము లేనపుడు మనస్సు పరిశుద్ధములగు భావములఁ జింతించుటచేఁ గ్రమక్రమముగాఁ జిత్తశౌచమేర్పడి, చపలత్వము నుడుగఁ జేయును. కావున విద్యార్థులు సదా పరిశుద్ధమగు జీవితమును గూర్చి చింతించు చుండవలయును.

“స్వవివేకఘనాభ్యాసవశా దాత్మోదయేన సా
సుశుభేశోభనాపుష్పలతేవాభినవోద్గతా.”

—యో. వా. రామాయణము.

(శిఖిర్ద్వజరాజయొక్కపత్ని చూడాల వృద్ధాప్యమునం దీరీతిగ నుండెను.):—“పరిశుద్ధ్యమును గూర్చి చీటికి మాటికిఁ జింతించువాని హృదయమునఁ దేజమునయించును. కావున వార్ధక్యమునం దీయమ నవముగళిత కుసుమసంభరితలతి కా విధంబున సౌందర్యప్రభాభాసురయయియున్నది.”

సోమరితనముచే మనస్సు చంచలమై దుష్ప్రవృత్తులను దుష్టసైనికుల వెంటనిడుకొని, పుణ్యభావములను సాధుసత్తముల గాఢించి, నేరారోపణమునఁ బట్టువడి న్యాయాధిపతియగు దేవునిచే వండింపఁబడి దుఃఖములఁ జెందుచుండఁ గలదు. మానసిక నిరుద్యోగసమస్యను నివారించు ప్రయత్నము చిత్తప్రవృత్తుల నిగ్రహమునకుఁ బ్రబలసాధనమను రహస్యమును బోధించు కథ యొకటి కలదు.

ఒక సాధుసత్తముఁడు తన గృహకృత్యముల నిర్వహించునిమిత్త మొక వేతనము నభిలషించని పరిచారకుని సంపాదించెను. ఆ పరిచారకుఁడు తనకు నిరంతర మేదోయొక కార్యమును జూపించుచుండవలయుననియు, తన్ను నిరు

ద్యోగముగఁ గూర్చుండఁ బెట్టివపుడు తానొసంగు శిక్ష ననుభవింప వలయుననియుఁ దన యజమానితో నొక యొడంబడిక చేసికొనియెను. సాధుసత్తముఁడగు యజమాని యనుదినము చెప్పు కార్యములనెల్లఁ జతురుఁడగు భృత్యుఁడు తుణములలో నిర్వహించివేయుచు ననుక్షణము నూతన కార్యములఁ జూపించుడని బాధింపఁ దొడంగెను.

సాధువు గత్యంతరములేక యొడంబడికను స్మృతికిఁ దెచ్చికొని పనిని గల్పించ లేనిచోఁ దనకుఁ గీడు మూడునని తలంచి తనకుఁ బరిచితుఁడగు నొక ఋషిపుంగవుని చె.త కరిగి తన యాపద్దశను నివేదించుకొనియెను. విజ్ఞానధనుఁడగు ఋషిసత్తము. డంత విషయమును గ్రహించి యిట్లుత్తర మొసంగెను:—“సాధుపుంగవా! నీభృత్యునకునిరంతరమేదో యొక కార్యమును గల్పించుటయే నీ కిపు డావశ్యకముకావునఁ దత్క్షణము నీగృహసమ్మూఖమునం దొక పొడవగు సంభమును స్థాపితమొనరించి దానిని నిరంతర మెక్కుచు దిగుచు నుండవలసినదిగా నీపరిచారకున కాజ్ఞాపించుమ. దానితో నతని మదమణఁగ నీకు వశవ ర్తియగును.”

ఈకథయందు దృష్టాంతముగఁ గై కొనఁబడినభృత్యుఁడే మనస్సు. సాధువే యంతరాత్మ. తుణములో మనస్సు లెక్కలేనన్ని పనులఁ బ్రారంభించి ముగించివేయుచుండును. నిర్వాపారత్వము కలిగినంతనే చంచలప్రవృత్తిగల చిత్తము కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యాది ధూర్తులఁ బురికొల్పి, అంతరాత్మపై దండెత్తి తత్సంపదలగు జ్ఞానాయు స్తేజోబలవీర్యముల నెల్ల హరించివేయును.

విద్యార్థులారా! ఈరహస్యమునెఱింగి నిరుద్యోగులయి
యుండక సదా మనస్సును స్వాధీనమునం దుంచుకొన
యత్నించుచుండుడు. చిత్త మేకాగ్రముకాదేని యసంఖ్యా
కములగు యనర్థములు వాటిల్లి మీ జీవితముల దుఃఖభాజ
నము లొనరించివేయును. శ్రుతులు సయితము మనస్సు
యొక్క చంచలప్రవృత్తిని గు రెఱింగి యది చెప్పినచొప్పున
వర్తింపరాదనియు, సదా మనస్సు విషయమున జాగ్రత్తగ
నుండవలయుననియు వచించియున్నవి.

“యజ్ఞాగ్రతో దూర ముత్తైతిదై వం
తత్సప్తస్య తత్తైవేతి
దూరంగమం జ్యోతిషాం జ్యోతి రేకం
తస్మై మనః శివసంకల్పమస్తు.”

“ఎయ్యది జాగ్రదవస్థయందు దూరముగ నరుగు
చున్నదో, ఎయ్యది సుషుప్తిదశయందామార్గముననే స్వస్థాన
మును జేరుచున్నదో, ఎయ్యది దివ్యమయి, దూరావలోకన
శక్తియుతమయి యున్నదో, ఎయ్యది ప్రకాశస్వరూపమయి,
అద్వితీయమయి యున్నదో, అట్టి నామనస్సు సుఖసంకల్ప
ములచే మెలంగుచుండుగాతె” మ్మని దమము నభిలషించు
ప్రతి వ్యక్తియుఁ గోరుచుండవలయును. ఇచ్చాశక్తిచే నీరీతి
మనస్సును సుఖసంకల్పగత మొనరింపఁ గల్యాణము కలుగఁ
గలదు.

చంచలమగు మనస్సు జాగ్రదవస్థయందుఁ బారము
లేని ప్రపంచముయొక్క వివిధనగరముల రెప్పపాటుకాల
ములొఁ జాటుముట్టి వచ్చుచున్నయాది. దీనితో సమానముగ

విద్యుద్వాత్తము, వాయువును బరుగెత్తఁజాలకున్నది. సుషుప్తియందు సయిత మీ మనస్సు మానమును పహింపక యెన్నియో విచిత్రములగు కార్యముల నాచరించివేయుచున్నది. అపు డిది యాకాశమున కెగయును. షాతాశమునఁ జొచ్చును. సాగరమునఁ జొరఁబడును. సూర్యచంద్రాదుల బాతులుగఁ బట్టిమాడును. మహోన్నతములగు భూధరములఁ బెకలించి వైచును. మఱొకప్పుడు ఘోరారణ్యములఁ జొచ్చి యథేచ్ఛావిహార మొనరింపఁ గడంగును. ఒకప్పుడు ధనధాన్యముల నపేక్షించి రాజసింహాసనము నధిరోహించి భోగవిలాసంబులఁ దేలియాడును. ఇంకొకప్పుడు కేళీగృహమునఁ బ్రవేశించి చంద్రముఖులగు రమణీమణులతో సరస సల్లాపము లాడును. మఱొకప్పుడు సమస్త ప్రపంచ సౌఖ్యములు నశ్వరము లని యెంచి నన్యసించి భిక్షాపాత్రమును హస్తమునఁ బూని లోకసంచార మొనరింప గడంగును. మనస్సుయొక్క చేష్టల కంతములేదు. ఈ చేష్టలన్నియు కల్పితములేగాని నాస్తవములుకావు. మనస్సుసదారజ్ఞునర్పభాంతికిఁ జిక్కి పర్తించుచుండుటవలననే దుఃఖములు కలుగుచున్నవి. యువజనులు మనస్సుయొక్క చంచలములగు నీ విచిత్రముల నెల్ల గుర్తించి సుఖసంకల్పములచేదానిని నిశ్చలస్థితికిఁ దీసికొనివచ్చుటకయి యత్నింపవలయును.

“యేనేదం భూతం భవనం భవిష్యత్
పరిగృహీత మమృతేన సర్వం
యేన యజ్ఞస్త్రియతే సప్తహోతా
తస్మై మనః శివ సంకల్పమస్తు.”

భూతభవిష్యద్వర్తమానములఁ దెలియ నమ్మత
 స్వరూపశక్తిగనున్నట్టియు, జ్ఞానేంద్రియపంచకము, మనస్సు,
 బుద్ధి యను సప్తహోత రూపములగు నింద్రియముల
 మూలమున నీ ప్రపంచముయొక్క శుభాశుభ కార్యములఁ
 బ్రవృత్తుల మగుటకు హేతువయి యున్నట్టియు, నాఘానస
 మున శుభసంకల్పము లొదవునుగాక !

నిత్యము మన మీరీతి మనమానసమును సత్సంకల్ప
 ములచే విభూషిత మొనరింప యత్నించుచుందుమేని మనము
 సులభముగా శ్రీఘకాలమందే దమవంతులమయి దుష్టకార్య
 ములపొంత కరుగక, భావవ్యభిచారమున కేని యొడఁబడక
 నిత్యశుద్ధులమయి సౌఖ్యానందముల నోలలాడఁగలము.

అ ఋ వ ది యొ క ట వ ప్ర క ర ణ ము

అ స్తే య ము

“ఆ॥ దొంగతనము చేయ ♦ దొర పట్టి శిక్షించు
నిరుగుపొరుగువార ♦ లెగ్గు లెంత్తు
పరమునందు నరక ♦ బాధలు పెకొను
దోషములకుఁ గుదురు ♦ దొంగతనము.”

ధర్మముయొక్క చతుర్థలక్షణము అస్తేయము.
అస్తేయ మనగా దొంగిలింపకుండుట యని తాత్పర్యము.
స్తేయమనగా దొంగతనము. చౌర్యము మూడు విధములుగ
మనుష్యజాతిచేఁ గావింపఁబడుచున్నది. మానసిక, వాచిక
కాయికచౌర్యమే సంపూర్ణ మయినది. మానసమునం దొక
విధముగ భావించుచు, వాగ్రూపమునఁ దద్విరుద్ధముగ వర్తించుచుఁ గార్యరూపమున మనోవాక్కులకు భిన్నముగా
వర్తించుమనుజుఁడు తనయాత్మకుఁడానే మోసమునరించిన
వాఁ డగుచున్నాఁడు. మానసముం దొకరీతిగ భావించి
తద్విరుద్ధముగ వర్తించువృత్తికే మానసిక చోరత్వ మందురు.
ఈ చోరత్వమును లోక మంతగా గ్రహింపఁజాలక పోయి
నను సర్వాంతర్యామి యగు సర్వేశ్వరుఁడు మాత్ర మను
క్షణము వీక్షించుచునే యుండును.

మనుజుఁడు మానసిక-చోరత్వమును, వాక్చార్యమును, కార్మిక-చోరత్వమును సంపూర్ణముగా బహిష్కరింపనిదే పవిత్ర మగు నస్తేయ గుణమును సంపాదింపఁజాలఁడు. చోరత్వముచే నసత్యభాషణము, కపటము, డంబము, పరాపకారము, ధనతృప్తి మున్నగు దుర్గుణము లన్నియు మానవ హృదయమునఁ బ్రవేశించి, వాని జీవితము నధఃపతిత మొనరించివేయును. పరుల వస్తువును స్వప్నమందయినను నక్రమముగ నభిలషింపరాదనియు, బరధనాభిలాష కడు హీనమైన వృత్తియనియు, అస్తేయముచే మనుష్యజీవితము పరిశుద్ధమై, తృప్తాశూన్యమయి ప్రకాశింపఁగలదనియుఁ బతంజలియుపి వచించియున్నాఁడు.

“అస్తేయప్రతిష్ఠాయాం సర్వరత్నోపస్థానం.”

“త్రికరణములఁ జోరత్వమును వీడువానికి రత్నోపస్థానమే లభ్యమగును.”

అస్తేయమును సంపాదింపఁగోరు మనుష్యుఁడు సర్వేశ్వరుఁడు తనకుఁ బ్రసాదించినంతటితో మనస్తృప్తి గలిగియుండి పరవిత్రాదులయందు భావమునందయిన నపేక్ష లేని వాఁడయి మనుచుండవలయును.

“Contentment is the source of very joy,”

—Beathie.

“మనస్తృప్తి సమస్తోల్లాసముల కుత్పత్తిస్థానము.”

—బేథే.

“True happiness is to no place confined but still is found with a contented mind.”

—Sonnets.

“వాస్తవికమగు సౌఖ్యము నిర్బంధితమగు చిత్తమునం దుదయింపజాలదు. సంతృప్తిగల మానసమునం దపారమగు సౌఖ్య మిమిడియుండఁ గలదు. —సోన్నెట్లు.

ధర్మశాస్త్రము లస్తేయమునకు సమమగు పుణ్యమును స్తేయమునకుఁ దుల్యమగు పాపమును లేదని ఘోషించుచున్నవి. సమస్తాధర్మములకును, సకలపాపములకును జౌర్యమే మూలము. చౌర్యభావము మానవుని చిత్తమును అంత రాత్మను దూషిత మొనరించి వేయుచున్నది. చోరుఁడు దేహభావము బలమునం దెంతటి సమర్థుఁడయి యున్నను, ఆత్మబలమునం దత్యంతము హీనుఁడయి యుండుచున్నాఁడు. వాని భావనలు కడుంగడు నీచములు.

నేఁడు దొంగతనముచేఁ గలుగు ఘోరోపద్రవములకుఁ బరిమితియే లేకున్నది. చౌర్యమును ఘోరపాపముచే సుఖింపనెంచుట కేవలము మాధ్యము. చౌర్యము యొక్క పరిణామము భయంకరమును, దుఃఖిదాయకమును, అప్రతిష్ఠాకరమును, పరమార్థభంజకముననయి వెలయుచున్నది. చౌర్యవృత్తి నవలంబించు వ్యక్తి తన స్వచ్ఛమగు జీవితమును, విశుద్ధమగు ప్రతిష్ఠను గళంకిత మొనరించుకొని నానావిధములగు కష్టపరంపరల సహింప బాధ్యుఁ డగుచున్నాఁడు.

మానవుని స్వాభావికమగు జీవితస్వేచ్ఛను నశింపఁ జేయుటలోఁ జౌర్యము ప్రథమ కారవమును సంపాదించుచున్నయది. చోరుఁ డే యే రీతిఁ బ్రజాసముదాయమందు హీనునివలె నవనతమ స్తుకుఁడయి, ఘోరానమానముల సహించుచు నధమజీవితమును గడపవలసి యుండునదియుఁ

చౌర్య మొనరించినవారలే స్వానుభవముచే గ్రహింపఁగలరు. చౌర్యముచే మనుష్యుఁడు సంపాదించు వస్తువు విశేషకాల మతనియొద్ద నిలువనేరదు. ఇసుకపాతఱపయిఁ గట్టఁబడిన గోడవలెఁ బరులనుండి యడహరింపఁబడిన ధనధాన్యాదిక ములు మనకుఁ దెలియకుండగనే మన యొద్దనుండి యంత ర్హితము లయిపోవునని భారతాది గ్రంథములు నుడువు చున్నవి.

సత్యమును, ధర్మమును, కాయవృత్తము నాశ్రయించి, తన్మూలమున మనుష్యుఁడు సంపాదించు సంపదలు దిన రిస ప్రవర్ధమానము లగుచు వాని జీవితమును సౌఖ్యానందకంద మొనరించివేయును. చోరుని ముఖమండలము సజ్జనబృంద మునఁ జేరినంతనే వికాశశూన్యమయి వెలవెలఁబోవుచు వాని మానసిక దుర్బలత్వమును వెల్లడించును. వానియం దంతరాత్మ స్వేచ్ఛగా నెల్లరివలె నానందింపఁజాలక యానుక్షణము సంజేహభయములచేఁ గంపించుచుండఁ గలదు. చౌర్య మొనరింపనివాఁ డెట్టి నిరుపేదయగునను గోటీశ్వరుఁ ఁ గాంచియు భయముఁ జెందక యభిమానపూర్వకముగఁ దన మస్తకము నన్నత మొనరించుకొని కాయకష్టార్జితమగు స్వల్పధనముచే గంజియో, కలియో త్రాగుచు నిత్యానందము ననుభవించుచుండఁగలఁడు.

కోటీశ్వరుఁ డయినను, మహాపండితుఁడయినను, మహా బలాధ్యుఁడయినను బరవిత్తాదికముల నపహరించియుండినచో ధైర్యము లేనివాఁడయి ఎద్దియో విపద్దశకుఁ జిక్కినటులఁ బెద్దలఁ బొడఁగాంచినంతనే ప్యాకులహృదయుఁ డగుచుండఁను.

పరులు పరస్పరమం దేమి సంభాషించుకొనుచున్నను జోరుఁడు తన్నుఁగూర్చియే లోకమంతయుఁ బ్రసంగించుకొనుచున్న దని సందేహించి మానసమందు దుర్భరమగు నావేదన పడుచుండఁగలఁడు.

దొంగ తా నొనరించిన చోరత్వమును గప్పిపుచ్చుట కయి యనేకవిధముల బొంకులాడవలసినవాఁడగుచున్నాఁడు. తన్నూలమున దొంగయొక్క జీవితము నిరంతర మృషాలాపముల కాకరమగుచున్నది. కావున దొంగ యైహికాముష్మికములకు దూరుఁడగుచున్నాఁడని శ్రీబుద్ధప్రభువు సెలవిచ్చియున్నాఁడు. చౌర్యముచే జగత్పితయగు పరాత్పరుఁడు మిక్కిలి యప్రసన్నుఁ డగుచున్నాఁడు.

కారణ మేమన దొంగ ధన తృష్ణాబద్ధుఁడయి దేవుని యొక్క- స్నేహపాత్రులగు సాధువుల బాధింపవలసినవాఁడగుచున్నాఁడు. చౌర్యముచే మానవుని యంతఃకరణ సామాన్యమగు దయ నశింప వాఁడు క్రమక్రమముగా నరహత్య లొనరించుట కేని శంకింపనంతటి వ్రజసమాన హృదయుఁ డగుచున్నాఁడు.

లోకశాంతిని భంగపఱచునట్టి చౌర్యవృత్తి హత్యా వృత్తికంటె నల్పమయినది కాదు. చౌర్యమొనరించువాఁడు తన రహస్యమును బరులెవ్వరు విలోకించుచుండుట లేదనియు, కావున తా నొక బుద్ధిమంతునివలెనే సజ్జనసంఘమందు సంచరింపవచ్చుననియుఁ దలపోయుచుండును.

సర్వశక్తి సంపన్నుఁడును, సర్వవ్యాపకుఁ డును సర్వాంతర్యామియు నగు సర్వేశ్వరుఁడు సర్వత్ర వ్యాపించి

యున్నాఁడని తెలిసియు దేవుని సామ్రాజ్యమందు స్తేయము
వంటి దూషితకర్మకుఁ బాల్పడు వ్యక్తికంటె నధమాధముఁ
డీస్పృష్టియందుఁ గానరాఁడు. చౌర్యవృత్తియం దున్నవారు
వాస్తవ మాలోచింప హితాహితముల నుద్బోధించునట్టి
యంతరాత్మను హతమొనరించుకొనినవారే యని తెలియ
వలసివచ్చుచున్నది.

సర్వవ్యాపకుండగు పరాత్పరుని గనుబ్రామి యెంతటి
నిపుణుఁడయిన నావగింజంత పనియు నీవిశ్వమునం దొనరింపఁ
జాలఁడు. చోరులు తమ చౌర్యమును లోకులు కనిపెట్టలే
దని సంతోషించుచుందురేకాని గగనమండలమునుండి భూమి
పైఁగల జీవరాసులఁ దేటిపాఱఁజూచు దివ్యునిభంగి సర్వే
శ్వరుఁడు సర్వమును స్పష్టముగా విశ్లోకించుచున్నాఁడని
గ్రహింపలేనంతటి యజ్ఞానస్థితియం దున్నందులకు మిక్కిలి
విచారింపవలసియున్నది.

“ఏకోఽహ మస్మీతి చ మన్యసే త్వం
న హృచ్ఛయం వేత్సి మునిం పురాణం
యో వేదితా కర్మసు పాపకస్య .
తస్యాంతికే త్వం వృజినం కరోషి.
మన్యతే పాపకం కృత్వా న కశ్చి ద్వేత్తి మామితి
విదంతి చైనం దేవాశ్చ యశ్చైవాంతపూరుషః.”

—మహాభారతము.

“(చోరుఁడా!) నీవు ‘నేనొక్కఁడనే యున్నాఁడను.
నా రహస్య మెవ రెఱుంగుదు’ రని యనుకొనుచున్నాఁడవు.
కాని నీ హృదయాభ్యంతరస్థితుఁ డయినట్టియు, పుణ్యపాప
దర్శియు నగు పురాణపురుషుని నీవు మరచితివి. ఆయన నీ

నొనరించు సమస్త కార్యములను జూచుచునే యున్నాఁడు. గ్రహించుచునేయున్నాఁడు. ఆయనసముఖమందే నీవు పాపములఁ జేయుచున్నాఁడవు. పాపియగువాఁడు దుష్కృతము లొనరించియు వాని నెవ్వ రెఱుంగరని భావించుచున్నాఁడు. కాని నీవు సేయు పాపకర్మలనెల్ల దేవతాపురుషులును హృదయాభ్యంతరవత్తి యగు యమధర్మరాజును జూచుచునే యున్నారు.”

జన్మములలోనికెల్ల నుత్తమంబగు మనుష్యజన్మను గ్రహించి మనము చోరులమై విశ్వసోదరప్రేమను, శాశ్వతమగు ధర్మమును బరిత్యజించి పరధనాపహరణమునకయి నడువీనము లగు కార్యముల నిర్విచారముగా నాచరించు నట్టి సితికిఁ జిక్కినందుల కెంతయు దుఃఖి పవలసియున్నది. దుష్కర్మలవలనను, అసత్యవత్తనంబునను మన సొటి సహోదరుల కెట్టి యన్యాయము నొనరింపరాదనియే యస్తేయము బోధించుచున్నను దానిపబోధము నాలకింపకుండుటకంటె నాత్మద్రోహము వేఱొండు లేదు.

చౌర్య మొనరించుటకు ముఖ్యకారణము లోభము. అన్యల కష్టార్జితమగు సంపదను గాంచి, ఎట్టి పరిశ్రమయు, ఉద్యోగమును గావింపకయే దానిని బొందవలయునని కోరుటయే పేరాస యనఁబడుచున్నది. ఎచ్చోట పేరాస యుండునో అయ్యెడ సంతోష ముండనేరదు. సంతృప్త చిత్తులయందు మందునకయిన నత్యాశ లభింపజాలదు.

ఈ కారణముననే యత్యాశాపరులను, లుబ్ధులును మనస్తుష్టి లేనివార లయి నిరంతరము మలినముఖులయి నిరు

త్సాహపూర్వకముగఁ దమ జీవితములఁ గడుపుచుందురు. వా రెల్లపుడు పరుల సంపదలఁగాంచి మత్సరముఁబూని యా సంపదలు తమ కెటుల లభించునా యను దుర్విచారమందే సంలగ్న మనస్కులయి యుండుచుందురు.

మనుష్యుఁడు తనహృదయక్షేత్రమునుండి యత్యాశా బీజముల నిర్మూలించివేయునేని వాని కెట్టి స్థితియందును తన దానిద్రవ్యమునం దసంతృప్తి కలుగమి చెఱ్యమొనరింప నభిలాష యుదయింపనేరదు. తనయందుఁ గల చెఱ్యబుద్ధిని నశింపఁ జేసికొన వాంఛించు వ్యక్తి తనూలములగు లోభ ధనతృష్ణాదికముల విధ్వంసమొనరించివేయుట శుభప్రదము. విపులై శ్వర్యముల కధికారులయి యుండియు, దేనేంద్రభోగముల ననుభవింపఁదగు సౌకర్యమును గలిగి యుండియు అసంఖ్యాకులగు దీనులఁ బోషించు సామర్థ్యముచేఁ జెన్నొందుచుండియు ధనతృష్ణావ్యాధిచే నిరంతరము పీడింపఁబడుచుండు లుబ్ధులే గర్భవరిగ్రులుగనుండి కాయకష్టముచే సంపాదించిన కాసులచేఁ బొట్టఁబోసికొనుచు సంతృప్తినిఁ జెండు కార్మికుల కంటె గర్భవరిగ్రులు; హీనులు. ధనతృష్ణాశూన్యుఁడయి, సంతృప్తుఁడయియుండు మనుష్యుఁడు సులభముగా నస్తేయ వ్రతదీక్షచేఁ జరితార్థుఁడు కాఁగలుగుచున్నాఁడు.

ప్రాయశఃకముగా ననేకులు ప్రతిష్ఠకొఱకుఁ బరోక్షమునఁ జౌర్య మొనరించుచున్నారు. ఏ యే కార్యములను, భావములను మనుష్యుఁడు గురుజనుల సమ్ముఖమునఁ బ్రకటిం చుటచే సపఖ్యాతి యొదవునని భీతిల్లుచుండునో, అట్టి సమస్త భావములును, కార్యములును నొకవిధమగు చెఱ్యముగనే

పరిగణింపఁబడుచున్నవి. కాయకష్టము, ధైర్యము, సద్బుద్ధి
సంతుష్టి, సత్యము, నిరాడంబరము, సౌజన్యము మున్నగు
సద్గుణరత్నహారములచే నలంకృతుఁడై యున్న మనుష్యుఁడు
చోరుఁడు కావలసిన యవసరమే తటస్థింపనేరదు. సామా
న్యముగాఁ బ్రపంచమునందు దుర్వ్యసపరాయణులయి, వ్యభి
చారులై, మద్యపానాసక్తులయి, జూదరులయి సోమరితన
ముగఁ దమ కాలమును గడుపు విలాసప్రియులే నిరంతరము
చౌర్యవృత్తి నవలంబింపవలసినవార లగుచున్నారు.

కొందఱుమనుష్యులు సత్యనిష్ఠాశూన్యులును, జీవిత
మునందుఁ గ్రమపద్ధతి లేనివారును, ప్రమత్తులును నగుటవల
ననే సకాలమందుఁ దమ వాగ్దానముల జెల్లింపనేరనివారయి
వాక్సంబంధమగు చోరత్వ మొనరించుచున్నారు. వాస్తవ
మున కిట్టి వచస్సంబంధమగు చౌర్యమును సంపూర్ణాదర్శా
స్తేయ వ్రతమును భంగపఱచు నొక దుర్గుణమే యని
యంగీకరింపక తప్పదు.

మనుష్యుఁడు సదా తనపాదములపై నిలువఁబడియుండు
విధమునెఱింగి స్వావలంబనమందే మనుష్యజీవిత సాఫ
ల్యము కలదని విశ్వసించి పరిశ్రమపూర్వకమగు సాధుజీవిత
నిర్వహణమునకుఁ గడంగినచోఁ జౌర్యసంబంధమగు దూషిత
భావమేని యతనిస్వచ్ఛందసాత్వికహృదయమునఁ బ్రవేశింప
నేరదు. అపు డతఁడు శుద్ధాస్తేయ వ్రతదీక్షితుఁడు సులభ
ముగాఁ గాఁగలఁడు.

విపద్ధిస్తులును, దరిద్రులును నగు పురుషు లనేకు లాత్మ
జ్ఞానము లేనివారగుటచేఁ జౌర్యమొనరింపనిదే తమ విశాల

ములగు కుటుంబముల భరించుట కష్టసాధ్యమని నిశ్చయించు
కొని చోరత్వమునే జీవితోపాధి కుచితమగు వృత్తిగ నవలం
బించుచున్నారు. మనుష్యుఁడు ధైర్యము నవలంబించి, సోమరి
తనమును వీడి, కాయకష్ట మొనరించుట కొడఁబడిన దయా
మయుఁడగు పరాత్పరుని సత్్యావలంబితమగు విశ్వమండల
మునఁ గుక్షింభరత్వమునకు వలసినంత ధర్మసమ్మతమగు
ధనలాభము కలుగకపోదు.

ఏనాఁడు మనుష్యుఁడు ధైర్య సంతోషసత్యశ్రమో
ద్యోగాది ధర్మముల లాఘవముగఁ జూచి విసర్జించెనో, నాఁడే
వాని చిత్తసీమయందుఁ జౌర్యవృత్తి స్వీకారబీజములు నాటఁ
బడినపనియే మనము గ్రహింపవచ్చును. అధ్యవసాయముచే
విశ్వము కరగత మగునను లోకమాన్యమగు కర్మయోగ
సిద్ధాంతము మన యండనుండ మనము మూఢులమయి
క్షణికములగు ధనధాన్యాది వస్తువుల నపేక్షించి శాశ్వతమగు
నాత్మయొక్క యక్షయ సంపద యగుః నస్తేయరత్నమును
జౌర్యవృత్తికి బలిధాన మొనరించు నంతటి మూఢుల మయి
పోయినారము.

చౌర్యబుద్ధిచే మానవుని విజ్ఞాననేత్రదృష్టి క్రమముగా
మందగించిపోవ నంతమున కతఁ డజ్ఞానాంధుఁడయి పోవునను
రహస్యమును మనుష్యులువిస్మరించినారు. త్యాగావతారము
లనఁదగు ఋషి శ్రేష్ఠుల సంతతివారమగు మనయందుఁ జౌర్య
మును బ్రేమించువారు కొందరు కలరన్న నింతకంటె లజ్జా
కర మగు విషయము మఱేమి కలదు? మృత్యుశాధకంటె
దుర్భర మగు వేదనమును గలిగించున దైయున్నను మనుష్యు

లేలకో బుద్ధిలేనివారై చోరత్వము నవలంబించుచున్నారు. నైతికబల మేనాడు మనల నెడబాసి చనినదో, నాటి నుండియే భయంకరములగు దుర్గుణములును మనకుఁ బ్రశస్త ములగు సద్గుణములుగనే గోచరింప నారంభించినవి.

“తే॥ మనుజు లెప్పుడుఁ దృణమైనఁ ♦ బరుల సొమ్ము
వాని యనుమతి లేకుండ ♦ జేరఁబోయి
ముట్టుకోరాదు, పొరపడి ♦ ముట్టుకొన్న
శాశ్వతంబై న యపకీర్తి ♦ సంఘటిల్లు.”

—నీతిదీపిక.

ఒకప్పు డీ భారతవర్షమున స్త్రీపురుషు లెల్లరు భౌతిక పదార్థములందు కంటెఁ బౌరమార్థిక వస్తువులందే విశేషాను రాగబద్ధులును, నిర్లిప్తులును, సత్యసంధులును, ధర్మపరాయణులును నయియుండుటచే వారు చోరభీతిఁ దక్కియుండి తమ సంపదల నంతగా నేటివలె సంరక్షించుకొన యవసరము లేనివారయి యుండిరి. నేఁ డధర్మము పెచ్చుపెరిగిపోవ, అస్తేయ మదృశ్యమయి చన రక్షకభటుల నిరీక్షణమందున్న సంపదలే యపహరింపఁబడుచున్నవి.

అస్తేయమును బ్రాణముకంటె నధికమగు ప్రేమతోఁ గాంచియుండిన ప్రాక్తనభారతము నేడు మన దృష్టినుండి యంతర్హితమయి పోయినది. సత్యధర్మజ్ఞానశూన్య మగు పాశ్చాత్యనాగరికతకు దాస్య మొనర్చు నవ్యభారత మపరిమితముగ విలాసముల కలవడి సముద్రమువలెఁ బౌరములేని విషయములు నిత్యనూతనము లయి కానవచ్చుచుండ ననుక్షణము ధనాభావము స్ఫురించుచుండుటచే నస్తేయము నొక

ఛాందస వృత్తిగ భావించి, యథేచ్ఛాపిహారమునకుఁ బశ్చిమ ఖండములవలెఁ గడంగినది.

సత్యముకొఱకయి కృషిసలుప వాంఛ లేకున్నను, ధన మందు నిక్కిలి ప్రీతిగల మన ప్రభుత్వమువారి ఛాందస మెంత తీవ్రముగ నున్నను, భరతఖండమందు స్తేయము క్షీణింపకుండుటకు హేతువేమి యని విచారించితిమేని జన సామాన్యమంద స్తేయము పరమధర్మ మను జ్ఞానము లేకుం డుటయే యని తెల్లము కాఁగలదు.

నేడు బుద్ధిమంతులుగ జనసామాన్యముచే భావింపఁ బడువారు సయితము మార్గచ్యుతములఁ దమ కేదేని పరుల వస్తువు లభించిన బ్రహ్మానందపరివశులయి దానిని తత్త ణము కబళించివేయఁ జూచుచున్నారేకాని, పూర్వమువలె నా వస్తువు యెవరిదా యని విచారించి, దాని మధికారి నన్వేషించి తిరిగి యతని కొసంగివేయుటకు సగసిద్ధులు గాకున్నారు. మనము రాత్రులందు వేషాంతరమును ధరించి పరుల గృహములఁ జొచ్చి ధనము నపహరింప నవసరము లేదు.

పరులు తమ ధనమును బోగొట్టుకొనినపుడు మన కది లభించినచో దానిని దిరిగి సొత్తుగలవాఁ కియ్యకుండఁ గబళించితిమేని మనమును దొంగలమే యగుదుము. ఇట్టి దొంగ తనమునే పరోక్షచౌర్య మందురు. సొత్తు పోగొట్టుకొన్న వారి వృత్తాంతము తెలియరానిచో నా ధనమును మనము స్వప్రయోజనార్థ మయి వినియోగించుకొనక లోకోపకార కములగు పుణ్యకార్యములకయి వెచ్చించుట పరమధర్మము.

అస్తేయవ్రతధారి చౌర్యముయొక్క సూక్ష్మములగు నిట్టి
యంశములను సయితము నెఱింగియుండు టావశ్యకము.

విద్యార్థులారా ! అస్తేయధర్మానుష్ఠానమందు భారత
వర్షముయొక్క ప్రాచీనదశకును, అర్వాచీన స్థితికిని గల భేద
మునుగూర్చి విచారించుమేని మన హృదయములు కంపించి
పోవును. నేత్రము లశ్రుధారల వర్షింపఁజేయును. ప్రాచీన
కాలమునం దీదేశమున నాబాలగోపాలము పరుల కనక
ముద్రకలను మట్టిపెల్లలకంటెను హీనముగఁ జూచుచుండిరి.
కాళిదాస మహాకవీంద్రుని యీ శ్లోకముచే బ్రాచీనకాల
మందుఁ జౌర్యము సంఘమందు హీనమగు పాపకర్మగఁ బరిగ
ణింపఁబడుచున్నటుల స్పష్టపడఁగలదు.

“నకిలాను యయు స్తస్య రాజానో రక్షితు ర్యశః

వ్యావృత్తా యత్ పరస్వేభ్యః శ్రుతౌ తస్కరతా స్థితా.”

—రఘువంశము.

“ఆ దిలీపమహారాజు లోకమున దొంగతన మితరుల
సాత్తులకు కలుగకుండా దొంగతన మను శబ్దమునకే కలుగు
నట్లుగా ననఁగా దొంగతనమన్నమాట యొక్కడను లేకుండఁ
జేసినందునఁ బ్రజాసంరక్షణ విషయమునం దాతని కీర్తి మఱి
యేరాజును బొందఁ డాయెను.

నేఁటికిని వేదధర్మములయందుఁ ద్రికరణముల భక్తి
కలిగినట్టి వానియందును, స్వతంత్రజీవులగు కృషీవలులందును
నస్తేయవ్రతావలంబులు విశేషముగఁ గాననగుచున్నారు.
భగవానుఁడా ! జ్ఞానభూమియు, కర్మభూమియు నను ప్రసిద్ధి
పడసిన భారతవర్షమునకుఁ దిరిగి యస్తేయ మను నక్షయ

సంపదను బ్రసాదింపుము. భారతజాతీయ దుర్బలత్వమును నశింపఁజేయుటకును, భారతీయులందుఁ బరస్పరము వేరూని యున్న ద్వేషమాత్సర్యముల నిర్మూలించుటకును, సంఘీ భావ మహావృక్షమునకు వేరుపురుగులుగ నున్న చౌర్యాది దుర్వృత్తులను మట్టుఁబెట్టుటకును రాష్ట్ర నిర్మాణశక్తి ధురంధరులగు విద్యార్థులకు నూతనబలమును, అనూనోత్సాహమును, అకళంకమగు బుద్ధిని బ్రసాదింపుము.

ప్రతిభారతీయపురుషుఁడును స్త్రీయు హృదయపూర్వకముగా నస్తేయముపట్ల గాఢానురాగబద్ధులయి వెలయుచుందురుగాక ! త్యాగమే పరమధర్మమనియు, సంతృప్తియే స్వర్గమనియు, లోభమే భయంకరజాడ్యమనియు, ప్రేమయే మోక్షమనియు, అస్తేయమే తపమనియు, గ్రహించునట్టి వినిర్మలజ్ఞానమును, గృహమయా ! జగదీశ్వరా ! శీఘ్రమే భారతీయుల కెల్లరకుఁ బ్రసాదింపుము. ఇదియే మదభీష్టము; నవినయ ప్రార్థనము.

అ ఋ వ ది రె ం డ వ ప్ర క ర ణము

శౌ చ ము

“చి త్రశౌచంబు లేనిదే ♦ ఓతి నడెట్లు
గంగలో ముద్దఁ బుణ్యంబు ♦ గలుగనేర్చు?”

—బుద్ధపురాణము.

ధర్మముయొక్క పంచమాంగమే శౌచము. శౌచములేని మనుష్యుఁడై హి కాముష్మికసౌఖ్యముల ననుభవింపఁజాలఁడు. నేఁడు సమస్తప్రపంచము శౌచముయొక్క యథార్థమగు తాత్పర్యమును విస్మరించివైచినది. విదేశీయులు పరిశుభ్రముగ సబ్బునీటిలో స్నానమొనరించి, సుగంధద్రవ్యలేపన మొనరించుకొని, సుందరములగు ధౌతవస్త్రముల ధరించుటనే శౌచ మని వచించుచున్నారు.

భారతీయులును నేఁడు శౌచవిషయమున విదేశీయుల కంటె స్థూలబుద్ధి నే వహించియున్నారని వచింపవలసివచ్చినందుల కెంతయు విచారింపవలసియున్నది. దేహముయొక్క మాలిన్యము దూరమొనరింపఁబడకపోయినను గంగాజలమున మూఁడు బుటకలు వేసి యెన్నడు నుతికింపఁబడని పట్టువస్త్రమును బేటికాంతర్భాగమునుండి వెలికిఁదీసి మడికట్టుకొని నంత మాత్రముననే దేహము పరిశుద్ధమయి పోయిన దని భావించుకొనువార లనేకులు మన గుంగు గలరు.

శౌచవిషయమున నేడు ప్రాకృశ్చిమఖండవాసులు భయులు నించుమించుగనున్న భేదముతో దప్పిద మొనరించుచున్నారనుటలో సందేహ మేమియు లేదు. నిర్మల జలప్రక్షాళనముచేఁ గావింపఁబడు దేహశుద్ధికంటె మానవుని కిహపరసౌఖ్యమును బ్రసాదింపఁగల సౌఖ్య మొందు కలదు. దానినే కోవిదు లంతశ్శౌచ మనియు, ఆత్మశుద్ధి యనియు చిత్తశౌచ మనియు వివిధ నామములఁ బేర్కొనుచున్నారు. చిత్తశౌచములేని వ్యక్తి కేవల మాకారమాత్ర మానవుఁడే కావున పశువుకంటె హీనుఁడయి, భ్రష్టాచారుఁడయి యిహ పరములకు దూరుఁడగుచున్నాడు. ఈవిషయమునే మను ధర్మశాస్త్ర మిరీతి సమర్థించుచున్నది.

“అద్భి ర్గాత్రాణి శుద్ధ్యంతి మనస్సత్యేన శుద్ధ్యతి
విద్యా తపోభ్యాం భూతాత్మా బుద్ధి ర్జ్ఞానేన శుద్ధ్యతి.”

“దేహముయొక్క యుపరిభాగము జలముచేఁ బరిశుద్ధ మొనరింపఁబడుచున్నది. మనస్సు సత్యాచరణమున శుద్ధ మగుచున్నది. జీవాత్మ విద్యాతపముచేతను, బుద్ధి జ్ఞానము వలనను శౌచము నందుచున్నది.

ఇట్టియంతశుద్ధి దేహశుద్ధికంటెను నుచుష్యజీవితమునకు సహస్రగుణము లధికముగ శ్రేయోదాయక మగుచున్నది. మనుష్యుఁ డాహారమందును, విహారమందును, ఆచరణ మందును, భాషణమందును, నేషచుందును, ఆగోచనయం దును, కర్మాచరణమందును నిం దం దను భేదము లేక సర్వ కాల సర్వావస్థలయందు సకలవిషయముల బరిశుద్ధు ఁడయి యుండు టావశ్యకము.

కామక్రోధాది దుర్గుణములు చిత్తమున నెలకొని యున్నంతవరకు మనుష్యుఁడు బాహ్యమున కెంత సుస్సాతుఁడయి శుభ్రముగ నున్నను, సుందరముగ రాణించుచున్నను శౌచవిహీనుఁడుగనే పరిగణింపఁ బడుచుండఁగలఁడు. జడ మగు దేహమునకు జీవకళనోసంగిన యంతరాత్మయే దుర్వ్యసనములను మాలిన్యముచేఁ గప్పబడియుండ : బాహ్యశుద్ధిచే నేమి ప్రయోజనము కలుగఁగలదు ?

దుర్వ్యసనములచేఁ దమ యంతరాత్మల దూషిత మొనరించుకొనువా రెల్లరు రుద్రాక్షుల ధరించియు, విభూతి రేఖల లలాటమున నాకిత మొనరించుకొనియుఁ దప్తలోహ శంఖచక్రముల హస్తముల ముద్రింపఁ జేసికొనియు భారత దేశమునందు నేఁ డనేకులు పరిశుద్ధు లగుచున్నారు. బ్రాహ్మణ వైశ్యా ద్యున్నతజాతులందు మాంసాహారభక్షణము, నీచ వనితాసంభోగము మున్నగు నింద్యకర్మలకుఁ గడంగిన వ్యక్తి యొక్కరసనేంద్రియముపై సూదితో నొకటి రెండువాతలు వేసి వానిని పరిశుద్ధునొనరించునట్టి యాచార మొందుకలదు.

వ్యభిచారాది దుర్వ్యసనములచేఁ జిత్తము దూషిత మయియుండ నాలుకపై సూదితో వాతలువేయఁ జిత్తశౌచ మెట్లేర్పడునో దుర్గ్రాహ్యముగ నున్నది.

ఒకానొకమనుష్యుఁడు తా నబుద్ధిపూర్వకముగఁగాని, బుద్ధిపూర్వకముగఁగాని యొకపాపమొనరించినచో, దానికిఁ బరిహారము సూదివాతలు కాదు. ఆత్మపశ్చాత్తాపమును జెంది యుత్తరజీవిత సంస్కరణమునకుఁ గడంగుటవలననే పాపము నశించును. ఇదియే శౌచవిధి.

“కృత్వా పాపం హి సంతప్య తస్మాత్ పాపాత్ ప్రముచ్యతే,
నైవం కుర్యాత్ పునరితి నివృత్త్యా పూయతే తు సః.

—మనుస్మృతి.

“ఒకవ్యక్తి పాపకార్య మొనరించెడి హెచ్చరిక జేసి
నే నింక నిట్టి పాపకార్య మాచరింపనని నిశ్చయించినచో
ననగా నాత్మపశ్చాత్తాపతప్తుడైనచో దొల్లింటిపాపము
నశించును.”

చరిత్రభ్రష్టుడగు వ్యక్తిని బరదారాగమనమునకు
బ్రోత్సహించిన చిత్తముయొక్క శౌచము నపేక్షించి స్వల్ప
మగు బాహ్యదండనను విధించుటచే గలుగఁగల ప్రయో
జన మేమియో తెలియకున్నది. నేటి ఛాందసాచారిపరాయ
ణులు బాహ్యశుద్ధిచేతను, బాహ్యసంస్కారము నలనను
మనుష్య జీవితమున కెట్టి లాభము కలుగునో నుడువవలసి
యున్నది. హైందవవిజ్ఞానమున కలంకారప్రాయుడగు పశం
జలి మహర్షి శౌచమునుగూర్చి యిట్లు వచించియున్నాఁడు.

“సర్వశుద్ధి సౌమనసైకాగ్రేంద్రియ
జయాత్మదర్శనయోగ్యత్వానిచ.”

“మానవుని దుర్గుణము లన్నియు మనశుద్ధివలనను,
సర్వశుద్ధి వలనను నష్టమయిపోవ బుద్ధి విశుద్ధమగుచున్నది
ఇందువలన మనస్సు సుస్థిరమయి, తుచ్ఛభౌగములయందు
విరక్తిని జెందఁ దన్మూలమున నాత్మదర్శనప్రాప్తి కలుగు
చున్నది.”

తనయందుఁగల దోషముల గ్రహింపలేని మనుష్యుని
శౌచము లేనివాడనియు, మలినఁ డనియు నిశ్చయింపవలసి
యున్నది. అన్యలు వచ్చి తన దోషముల వ్యక్తీకరించుటకుఁ

దొలుతనే యేమానవుఁడు తనయందుఁగల దుర్గుణముల నెల్ల నన్వేషించి నశింపఁజేయుటకు యత్నించునో, వాఁడే శౌచ సంస్కారముల కెల్లవిధములఁ బాత్రుఁడు. ఈ యాత్మపరిశోధనారహస్యమునే, ఆత్మానందయోగిపుంగవుఁ డగు సుక రాత్తు మహాశయుఁడు. 'Know thyself' 'నిన్ను నీ వెఱుంగుము' అను సూత్రముచే సమర్థించియున్నాఁడు. వివేకానందస్వామి సయిత మంతర్బాహ్యప్రకృతుల సంస్కరణమున సంఘటితమగు శౌచమే (విశుద్ధదశ) మోక్ష మని సిద్ధాంతీకరించియున్నాఁడు.

వేదోక్తమగు కర్మకాండమునఁ జెప్పఁబడియున్న షోడశసంస్కారములలో నంతశుద్ధియే యగ్రస్థాన మలంకరించుచున్నయది. నేఁడు బౌద్ధావతారమునకుఁ బూర్వముండిన పౌరాణికయుగమునందువలెనే భారతీయులు వ్యర్థములగు బాహ్యసంస్కరణములకయి పెనగులాడుచు నాత్మ సంస్కారమును గూర్చి శ్రద్ధవహింపకున్నారు. అంతశుద్ధి శౌచము లన్నింటిలో సర్వోత్కృష్టమని వచించినంతమాత్రమున దేహశుద్ధియు, వస్త్రశుద్ధియు ననావశ్యకములే యని తలంపరాదు. ఆత్మదేహవస్త్రాదికముల సంపూర్ణశౌచమే నాగరికతయొక్క ముఖ్యలక్షణమయి యొప్పుచున్నయది. అన్నివిధములగు శౌచములచేఁ జెన్నొందునపుడే మనుష్యుఁడును బవిత్రుఁడయి వాస్తవికానందసౌఖ్యముల ననుభవింప సమర్థుఁ డగుచున్నాఁడు.

మన మిపుడు శౌచముయొక్క ముఖ్యాంగములను గూర్చి ప్రత్యేకముగా విచారితము. మాతృగర్భమునుండి

భూతలమున కవతరించినదాదిగ దేహధారియగు జీవునకుఁ బ్రథమ మావశ్యకమగునది బాహ్యశుద్ధి. దీనినే శరీరశౌచ మని నుడువవచ్చును. శరీర మనుదివము శీతలమగు నిర్మలజల ముచేఁ బ్రత్యక్షమైన మొనరింపఁ బడనిచో దుర్గంధపురితిమయి రోతను బుట్టించును. దుర్గంధము దేహమున వ్యాపించియుండుటచే స్వాస్థ్యము భంగమయి దుఃఖముల నొడవించును. దేహమంతట వ్యాపించియున్న రోమకూపములనుండి నిరంతరము స్రవించుచుండు మాలిన్య మనుదినస్నానముచేఁగాని, శుద్ధము కాదు. నిత్యస్నానముచే దేహమును పరిశుద్ధమొనరించుకొనుట స్వాస్థ్యదృష్టితోఁగాని పరిశుద్ధ్యదృష్టితోఁగాని ముఖ్యము.

ప్రాతఃకాలము శయ్యనుండి లేచినంతనే మనఃస్వః డీశ్వరప్రార్థన మొనరించి, పిమ్మట నిత్యకృత్యములఁదీర్చుకొనుటయందు సంలగ్నచిత్తుఁడగు టావశ్యకము. మలమూత్రవిసర్జనానంతరము పరిశుద్ధమగు జలముతోడను, మట్టితోడను జలపాత్రమును, కిరచరణములను బరిశుద్ధమొనరింపవలయును. ఆడంబరము లేనట్టియు, స్వల్పమగు మూల్యమున లభించు నట్టియు పరిశుద్ధముగా నున్నట్టియు వస్త్రములనే సదా ధరించుచుండవలయును.

ముఠీకిబట్టల ధరించుటచేఁ జూచువారి కసహ్యముగ నుండుటయేగాక ధరించువారి మనస్సునకును సంతోషమును, ఉల్లాసమును నుండనేరవు. నిర్మలినములగు ధవళవస్త్రములు హృదయాహ్లాదమును పెంపొందించును. నేత్రము కు సుందరములుగ నున్నను, స్వేదయుక్తములును దూషితములును

నయి యున్నచో నా దుకూలములు స్పృశించుటకై న నర్హములు కావు.

హస్తములయొక్కయు, పాదములయొక్కయు నఖముల నెపుడును కత్తిరించుచు వానియందు ముటికిచేరకుండ నుండు విధము చూడవలయును. దేహముయొక్క బాహ్య శుద్ధి నీరీతి సదా రక్షించుకొనుటచేఁ జర్మవ్యాధులును మణి ఇతరములగు భయంకరవ్యాధులును గలుగ నేరవు. దేహశుద్ధిని గూర్చి గతార్థోగ్య ప్రకరణమందు విపులముగాఁ జర్చించి యుంటిని. కావున దానిని గూర్చి విశేషముగా నీశౌచమును శీర్షికక్రింద వ్రాయఁబూనుట చర్విత చర్వణమే యగును.

యువజనులు బాహ్యశుద్ధినిగూర్చి యప్రమత్తతను వహించినపిమ్మట సంతశ్శుద్ధికయి యావచ్ఛక్తిని ధారవోయు టావశ్యకము. శాశ్వతులు కానట్టి లోకులు బాహ్య శుద్ధిని విలోకించి మనల నాగరికు లని సన్మానించుచుండ, అంతశ్శుద్ధినిఁ గాంచి యజరామరుం డగు పరాత్పరుఁడు మిక్కిలి హర్షించును. బాహ్యభ్యంతరిక శుద్ధినిఁ గలిగియుండు మనుష్యుఁ డెల్ల విధముల స్తవనీయుఁడు. ఏమనుష్యులు మనోవాక్కర్మల నిసుమంతయు భేదములేక సదా సత్యమును బాలించుచుఁ బరుల దూషింపక, పెద్దలవాక్యములయందు శ్రద్ధగలిగి, సత్కార్యములయం దాసక్తిని వహించి, అలసతను విసర్జించి, సమస్తభూతములందు వాస్తవికమగు సహానుభూతిని గలిగియుండి నిత్యము సాధుమార్గానువర్తులయి చరించుచుందురో, వారే నిజముగ ధన్యులు. అట్టి ఖారినే పవిత్రులగు పురుషులుగ భావింపవలయును. దేహ

మునం దంతట చందన లేపన మొనరించుకొని దైవప్రీతి సంపాదనార్థము ధ్యాన మొనరించుచుండియు సంతశ్శుద్ధిలేని నూనపుడు విశ్వప్రయత్నము లొనరించియు దైవమును బడయజాలడు. ఏ పురుషపుంగవుల హృదయములు స్వచ్ఛములై, వివిధ సద్గుణాలంకృతములయి, విద్యావివేక యుతములై, జితేంద్రియము లయియుండునో వారే సమస్త విధముల బరిశుద్ధమూర్తులు.

త్రికరణముల మధ్యగల భిన్నత్వమును నశింపజేసి, మనోవాక్కర్మలఁ బరిశుద్ధుఁడయి యొప్పు మనుష్యుఁడే సర్వలోకైకపూజ్యుఁడు. మనోవాక్కర్మల శుద్ధి పూర్వక మగు నైక్యబుద్ధిని గలిగియుండని వ్యక్తికంటె పశుద్ధుఁడు మఱొక్కఁడు లేడు. త్రికరణశుద్ధియుతుఁడే మహాత్ముఁడు. త్రికరణశుద్ధి హీనుఁడే దురాత్ముఁడు.

మనశ్శేకం వచశ్శేకం కర్మణ్శేకం మహాత్మనాం

మనస్యన్య ద్వచస్యన్య త్కర్మణ్యన్య ద్దురాత్మనాం.

—నీతిశాస్త్రము.

“మనస్సుచేతను, వాక్కుచేతను, కర్మచేతను, నొక్కటిగా నుండువాఁడు మహాత్ముఁడు. త్రికరణముల భిన్నముగ నుండువాఁడు దురాత్ముఁడు.”

శరీరశుద్ధి యెప్పుడు నాత్మశుద్ధి కానేరదు. పేటికయందుంచఁబడిన శస్త్రములఁ బరిశుద్ధ మొనరింపవలయు నన్న వాంఛచే సబ్బుతోఁ బెట్టెను తోమిన నెంత ప్రయోజనముండునో శరీరశుద్ధిచేఁ దదంతర్భాగమున వెలయు నాత్మకును సంతయే ప్రయోజనము కలుగఁగలదు. విద్యార్థులారా!

అంతశ్శుద్ధియొక్క విశేషము నెఱింగి మూల్యవంతములగు వస్త్రముల ధరించుచు, సుగంధతైలములచే శిరోజముల సంస్కరించుకొనుచు నున్నంతమాత్రముననే మీ జీవితములు సార్థకములు కానేరవని గుర్తించి సదాచారాది సద్గుణములచే మీ యంతఃకరణముల నలంకరించుకొనుడు.

పరిశుద్ధమగు హృదయము తీర్థక్షేత్రములకంటె సహస్రగుణము లధికము శ్రేయస్కరమని ప్రేమమూర్తి యగు శ్రీరామమోహనుడు నుడివియున్న విషయమును విస్మరింపకుడు. సదభ్యాసములు లేనట్టియు, నిరంతరము దుర్విచార దుర్భావములకు హృదయమునఁ దావొసంగు చుండునట్టియు, దుష్కర్మాచరణమునఁ దానందము ననుభవించుచుండు నట్టియు మానవుని మలినజీవితము వ్యర్థమయినది. అట్టివాని జీవితము మలభుక్కు-గు సూకరజీవితముకంటె హీనమైన దని బుద్ధప్రభువు నుడివియున్నాడు. శ్రీకృష్ణ యోగీంద్రుడు సయితము బాహ్యమగు శుద్ధికంటె సంయమాదులచేఁ గలుగు నాత్మశుద్ధినే ఘన మని ధనంజయునితో నుడివియున్నాడు.

“ఆత్మా నదీ సంయమపుణ్యతీర్థా
సత్యోదకాశీలతపాదయోగ్మికః
తత్రాభిషేకం కురు పాండుపుత్ర
న వారిణా శుద్ధ్యతి చాంతరాత్మా.”

విద్యార్థుగారా! కృష్ణయోగీశ్వరుని కథనానుకూలంబుగ నాత్మ యను నదియొక్క సంయమ మను తీర్థక్షేత్రమున సత్యోదకముచే సంతశ్శుద్ధు లగుడు. అంతశ్శౌచము లేని మనుష్యజీవితము ముష్కాటికిని వ్యర్థమని విశ్వసించుడు.

అ ఐ వ ది మూఁ డ వ ప్ర క ర ణ ము

ఇంద్రియ నిగ్రహము

“ఇంద్రియాణాం ప్రసంగేన దోషో మృచ్ఛ త్యసంశయం,
సంనియమ్య తు తాన్యేవ తతః సిద్ధిం నియచ్ఛతి.”

—మనుస్మృతి.

“ప్రసంగవశముననై న ఇంద్రియాదులకు వశుఁడైన
వ్యక్తి దూషితుఁ డగుచున్నాఁడు. ఇంద్రియముల నిగ్ర
హింపలేని మనుష్యుఁడు సిద్ధి నందఁజాలఁడు.”

ధర్మముయొక్క పవిత్రమాంగమే ఇంద్రియనిగ్ర
హము. నీతివిరుద్ధ మగు పథమునుండి సమస్తేంద్రియముల
విముఖమొనరించి ధర్మాచరణము వైపునకు సుముఖము
గావించుటకే ఇంద్రియనిగ్రహ మని పేరు. ఇంద్రియ వశీకర
ణముననే మనుష్యుఁడు శోకభయాది విపత్పరంపరలనుండి
విముక్తుఁడయి, నిశ్చలానందసౌఖ్యముల ననుభవించుచుండఁ
గలఁడు. మానస సమేతముగా సమస్తేంద్రియముల నాత్మా
ధీనముఁ గావించు వృత్తికే దమ మని పేరనియు, దమమున
కును, ఇంద్రియనిగ్రహమునకును విశేషమగు తారతమ్యము
లేదనియు, దృతీయప్రకరణమున లిఖించియుంటిని.

మానసము, ఆత్మయను నీరెండుపదార్థముల స్వరూప
తత్త్వముల నిరూపించు విషయమున మేధావంతులు సయిత

మొకప్పుడు నిశ్చేష్టులయి పోవుచున్నారు. వీని సూక్ష్మధర్మములఁ బరిశీలించుట సామాన్యమయిన కార్యముగాదు. ఇంద్రియనిగ్రహమునకు బ్రహ్మచర్య మను పదమును బర్యాయవాచకమే కాఁగలదు. బ్రహ్మచర్యముకంటెను తొకిక పారతొకికము లగు విషయములయం దన్నింట మానవుని నిష్ఠాగరిష్ఠు నొనరించు దమమే శ్రేష్ఠతరమయినది. ఇంద్రియనిగ్రహము దమవంతునకు మిక్కిలి సులభానుష్ఠేయము. దమమును, బ్రహ్మచర్యమును పరస్పరసంబంధబద్ధము లయి యున్నవి. కావున బ్రహ్మచర్య మనఁదగు నింద్రియ నిగ్రహమునుగూర్చి విశేషముగా విశుద్ధింప నిట నవసరములేదు.

ఏకాగ్రచిత్తముచే పిశ్వమునం దనేకమాలగు కార్యములు సులభముగా నిర్వహింపఁ బడుచున్నవి. చిత్తము యొక్క యా యేకాగ్రతవలననే ప్రాచీన భారతీయ ఋష్యాదులు సర్వోత్కృష్టము లగు నుద్గ్రంథముల రచింపఁ గలిగి యుండిరి. ఇంద్రియములయొక్క చాంచల్యమునకు వశీభూత మయియున్న చిత్తమును గలిసియున్నవ్యక్తి యే కార్యమును సమర్థింపఁజాలఁడు. ప్రశాంతచిత్తుఁడు, నిర్మల హృదయుఁడు సామాన్యమానవదృష్టి కసాధ్యములుగ నున్న కార్యముల నెన్నింటినయిన సులభముగా సాధింపఁ గలుగుచున్నాఁడు. మనుష్యజాతియొక్క యున్నతిమంత్రము సుస్థిరచిత్తమునం దంతర్భూతమయి యున్నది.

“రాగద్వేషవియుక్తైస్తు విషయా నింద్రియై శ్చరన్
ఆత్మవశ్యై ర్విధేయాత్మా ప్రసాద మధిగచ్ఛతి.
ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హాని రస్యోపజాయతే,
ప్రసన్న చేతసో హ్యశు బుద్ధిః పర్యవత్తిష్ఠతి.”

—భగవద్గీత.

“రాగ ద్వేషములను జెందనీయక, తనకు స్వాధీనము లయినట్టి యింద్రియములచే నిషిద్ధములుగాని శబ్దాదులగు విషయముల ననుభవించుచుండు విధేయాత్మ మనోదైర్యమును బడయును. అట్టి యాత్మ గలవానికి మానసిక నైర్మల్యము కలిగినతోడనే దుఃఖము లన్నియు సంతరించును. చిత్తము నిర్మలముగా నున్న వాని బుద్ధియే త్వరగా స్థిరపడఁగలదు.”

మానవుని యున్నత జీవితలక్ష్యమునందు సంలగ్నము గానట్టి చిత్తమును గలిగియుండు మనుష్యుఁ డేకాగ్రముల నాచరించినను సాఫల్యమును బడయఁజాలఁడు. ఉన్నతి మార్గమున కవరోధములఁ గల్పింపుచుండు ప్రమాదాది దోషములు చిత్తచాంచల్యమునుండియే యుదయ మగుచున్నవి. దుర్గుణములును జిత్తము చంచలమగుటకు ముఖ్య కారణము లయియున్నవి. ఈమర్మము నెఱింగి మనుష్యుఁడు పదా తనచిత్తము నేకాగ్ర మొనరించుకొనువిధము నభ్యసింప వలసియున్నది. చిత్తైకాగ్రతాసాధనమునే యోగముందురు.

చిత్తైకాగ్రతచే మనుష్యప్రకృతియొక్కయు నానా విషయములయొక్కయు నిగూఢ రహస్యము లన్నియు స్పష్టపడఁగలవు. సంయమశక్తిశూన్యుఁడు సమస్తేంద్రియాధిపతియగు చిత్తమును స్థితప్రజ్ఞాన్వితముగఁ జేసికొనఁజాలఁడు. ఈ కారణముననే మానవుని జీవితమందలి ప్రశస్తములగు విజయముల కన్నింటికి నిగ్రహమే మూలకారణమని గురుజనులు వచించియున్నారు.

“అవిజిత్య య ఆత్మాన మమాత్యాః విజిగీషతే,
అమిత్రాన్ వాఽజితామాత్య సోఽవశః పరిహీయతే.”

—భగవద్గీత.

“తన్నుఁదాను జయించుకొనకయే మిత్రులను జయించకయే శత్రువులను జయింపఁగోరుచుండువాఁడు దీనుఁడయినశించును.

ఇంద్రియముల సంయమపాశముచే బంధింపఁజాలని మనుష్యుఁ డే ధార్మికకార్యమును బ్రారంభింపఁజాలఁడు. ఒకవేళఁ బ్రారంభించినను దానిని నిర్వహింప నసమర్థుఁడేయగును. ఆత్మోన్నతికిఁ గారణభూతములగు బుద్ధి పిద్యాబల రూప గుణాదికములు మన కింద్రియ నిగ్రహమువలననే సంప్రాప్తము లగుచున్నవి. పరమేశ్వరుఁడు మన కెందు నిమిత్తము వివిధేంద్రియములఁ బ్రసాదించియున్నాఁడో, వాని నా యీశ్వర నిర్ణీతమగు సదుద్దేశ్యమును సాధించుటయందే నిమిమించుటకే నిగ్రహ మని పేరు.

దయామయుం డగు పరమేశ్వరుఁడు విజ్ఞానధనము న్నార్జింపవలసిన మనుష్యుల మగు మనకు శబ్దముల నాలకింప శ్రవణముల నొసంగియున్నాఁడు. అట్టి పవిత్రములగు కర్ణముల మూలమున సత్త్వసంగముల నాలించుటకు మాఱుగఁ బరనిందాది దుష్ప్రసంగముల విను వృత్తిని నిరోధించిన మనము కర్ణేంద్రియ నిగ్రహమున విజయమును గాంచిన వారల మగుదుము. చక్షువులు ముంచి దృశ్యముల వీక్షించు నిమిత్తము సృజింపఁబడినవి. ఈ కారణమున వానిచే మనము నీతివిరుద్ధములగు భావముల హృదయములయం దావిర్భ

వింపఁ జేయనట్టి దృశ్యములను, భక్తిధర్మజ్ఞానములకు క్షతి నొదవింపని పదార్థములను సందర్శింపవలయునే కాని కామ క్రోధాదులను, అవినీతినిఁ బ్రేరేపించునట్టి సింద్యములగు దృశ్యములను, దుష్పదార్థములను విలోకింపరాదు. ఇట్లొన రించుటచే నేత్రేంద్రియము నిగ్రహబద్ధ మగును. ఇదియే చందమున జిహ్వేంద్రియమును, త్వగింద్రియమును, ఘ్రాణేంద్రియమును, తదితరేంద్రియములను దుష్ప్రవృత్తులనుండి మరల్చి, సత్ప్రవృత్తులయందు లీన మొనరించిన నిగ్రహ సాధనమున మనుష్యుఁడు కృతార్థుఁడు కాగలఁడు.

అసంశయం మహాబాహూ మనో దుర్నిగ్రహం చలం,
అభ్యాసేన తు కాంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే.

—భగవద్గీత.

“అర్జునా ! నిస్సందేహముగ మనస్సు కడఁ చంచల మును, దుర్నిగ్రహమును నయియున్నది. కాని అభ్యాసము నను, వస్తుసంబంధమగు విరక్తివలనను వశ మొనరించుకొన బడఁగలదు.”

అశ్వారోహికి వాహనముగనున్న సైంధవము లోఁబడి యుండవలయునుగాని, వాజికే గుట్టపురౌతు వశవర్తియైన సైంధవము మార్గముయొక్క ఋజునక్రిస్థితిని బాటింపక తన యజమానుని విపత్తులకు గుఱిఁగావింపఁగలదు. ఇంద్రియాదుల చాంచల్యమును గుఱించి భగవద్గీత యీరీతి బోధించుచున్నయది.

“ఇంద్రియాణాం విచరతాం విషయే స్వపహరిషు,
సంజయే యత్ర మాతిష్ఠే ద్విద్వాన్ యంతేవ వాజినాం.”

“చిత్రాక్షరకములగు విషయాదులవైపున కింద్రియములు పరుగిడుచుండును. యోగ్యుఁ డగు సారథి శకటము నీడ్చు సైంధవముల స్వాధీనమునం దునిచికొను విధంబుననే విద్వాంసుఁడు (జ్ఞాని) స్వీయేంద్రియముల నెల్ల వశ మొనరించుకొనఁ దగును.”

నేఁడు ప్రతిమానవుఁ డింద్రియములపై నెట్టి శాసనబలమును గలిగియుండక వానిని యథేచ్ఛాసంచారమునకు వదలివేయుటచేఁ దన జీవితమునం దెన్నెన్నయో యిక్కట్టుల ననుభవింప బాధ్యుఁ డగుచున్నాఁడు. దురభ్యాస గ్రస్తములయిన యింద్రియముల స్వాధీన మొనరించుకొనుట యందు మనుష్యుఁ డెన్నియో కష్టనిష్ఠురముల సహింపవలసియుండును. మదగజము నంకుశముచే మావట్టిఁడు యథేచ్ఛగా నడపుచుండు చందముననే ప్రతి మనుష్యుఁడును నిగ్రహప్రభావమున మదోన్మత్తములయియున్న యింద్రియముల నెల్ల ధర్మమార్గమునకుఁ ద్రిప్పుకొనుచుండవలయును.

“ఆత్మానం రథినం విద్ధి శరీరం రథ మేవ తు,
బుద్ధిం తు సారథిం విద్ధి మనః ప్రగ్రహ మేవ చ.
ఇంద్రియాణి హయా నాహు ర్విషయాః స్తేషు శోచరాన్,
ఆత్మేంద్రియ మనో యుక్తం భోక్తేత్యాహు ర్మనీషిణః.”

“మానవుని దేహ మొక రథమువలె నున్నది. జీవాత్మ యీరథము నధిరోహించి యున్నది. బుద్ధి సారథిగా నున్నది. జ్ఞానేంద్రియములు రథమును లాగు పంచాశ్వములు. మనస్సు యీ పంచాశ్వముల నోళ్ళ దగిలింపఁబడిన ప్రగ్రహము (కళ్ళేము). ఈ రీతిగనున్న రథము శబ్దరూపరసగంధస్పర్శాది

పంచవిధ మార్గములంబడి ప్రయాణ మొనరించుచున్నది. ఆత్మేంద్రియ చిత్తములతోఁగూడి మనుష్యుఁడు (జీవాత్మ) ఈ ప్రయాణముచేఁ గలుగు ఫలము ననుభవించుచున్నాఁడు.”

శకటము నధిరోహించినవాఁ డెట్టివాఁడయినను, రథ మెట్టిదయినను దానికిఁ బూన్చుబడిన గుఱ్ఱముల కశ్చేముచు బట్టి నడపించు సారథి సమర్థుఁడును, చతురుఁడును నయి యున్న నెవరి కెట్టి హానియు లేక రథము శీఘ్రకాలమందే గమ్యస్థానమును జేరి యెల్లరి కానందమును గలిగింపఁగలడు. సారథి మూఢుఁడయిన తేరునఁ బూన్చుబడియున్న గుఱ్ఱములు వక్రమార్గమును బట్టిపోయి రథము నే గోతియందునో పడవై చి యెల్లరికి ముప్పునొదవించును. సారథియొక్క తెలివి లేకుచే రథమా-తుత్తునియ లగును. రథారోహియా-యసువులఁ బోయును. సారథి యన్ననో బలవత్కరణము నందును. మదించినగుఱ్ఱమునో, యన్న నవియు విషద్రోస్తము లగును.

సరిగా నిదియేచందమున విషయాదిమార్గముల ననుసరించి దేహము నీడ్చుకొనిపోవుచున్న పంచేంద్రియములను మనస్సుతోఁబాటుగా నిగ్రహముచే బంధించి వానిని బుద్ధికి వశమొనరించినఁ గాని దేహమునఁ గాపుర మొనరించుచున్న యాత్మ సౌఖ్యము నందఁజాలదు. ఇంద్రియముల స్వాధీన మొనరించుకొనినపుడే చిత్త మధర్మమార్గమునుండి యాకర్షింపఁబడి ధర్మాచరణమునందు సంలగ్నము కాఁగలదు. కాపున మిథ్యలగు ప్రాపంచిక తుచ్ఛభోగవిలాసము నుండి విడివడి స్వచ్ఛందమగు పవిత్రజీవితమును గడవ నారంభించినపుడే మనుష్యుఁడు నిగ్రహ ధర్మానుష్ఠానమునఁ గృత కృత్యుఁడు కాఁగలఁడు.

ఎవ్వఁ డింద్రియనిగ్రహమున సమర్థుఁడు కాఁగలుగునో, ఆతఁడే ప్రతాపవంతుఁడయి, వీర్యవంతుఁడయి, యశస్వియయి సమస్తవిధములగు పవిత్రతానందముల ననుభవించి, అనాయాసముగ మోక్షపథగామియగుచున్నాఁడు. ఇంద్రియనిగ్రహమే మనుష్యుని సద్గుణసంపన్నునిగను, సాధుసత్తమునిగను, సర్వజనవంద్యునిగను, మేధావంతునిగను జేయఁగల దనుట కెట్టి సందియమునులేదు. మనమెల్లపుడును సావధానులమయి యుండినఁగాని చంచలేంద్రియముల విషయములనుండి మరలించుటయందు శక్తులము కాము.

“కామక్రోధా లోభమోహా దేహేతిష్ఠంతి తస్కరాః,
జ్ఞానరత్నాపహారాయ తస్మా జ్ఞగ్రతి జాగ్రత.”

“కామ క్రోధ లోభమోహాదులు దేహమున డాగి యున్నట్టి తస్కరులు. ఈచోరులు జ్ఞానరత్నము నపహరింప నున్నారు. కావున మెలఁకువతోడ నుండవలయును.”

మన పూర్వములు మనుష్యజీవితమును చతుర్భాగములుగ విభజించియున్నారు. తద్భాగముల బ్రహ్మచర్యాశ్రమము తొల్లింటిది. ఈ యాశ్రమమందు మనుష్యుఁడాదర్శ మానవజీవితోచితము లగు నిగ్రహలక్షణములనెల్ల సంపాదించి స్థితప్రజ్ఞుఁడయి, స్థిరచిత్తుఁడయి తన భావిజీవితము నానందమయము గావించుకొన బాధ్యుఁ డగుచున్నాఁడు.

కాని నేఁ డట్టి నిగ్రహశక్తినిఁ బ్రసాదించు పవిత్రమగు బ్రహ్మచర్యాశ్రమపూర్వక మగు జీవితవిధానము భరత వర్షమున మన దుర్భాగ్యవశమున నశించిపోయినది. ఋష్యాదులు విధించియున్న చతుర్భాగములందు నిగ్రహమునకే

సమున్నత మగు స్థాన మొసంగఁబడినది. ఋషులు సంయమిత ప్రాపంచిక సౌఖ్యానుభవమును, పరమార్థసంపాదనమును మానవజీవిత లక్ష్యములుగ నిర్ణయించియున్నారు.

నేటి నాగరికప్రపంచము తన విలక్షణమగు విజ్ఞానమహిమచే మనుష్య జీవితమునకు నిగ్రహము నొక యనావశ్యకమగు పదార్థముగ సిద్ధాంతీకరించి తన రూప, యావన, విద్యాగుణమేధాసంపత్తులఁ దుచ్చములగు విలాసములకయి వెచ్చించుచున్నది. నేటి సంతాననిరోధవాదము, దేశనిరోధ్యమునకు విషయసేవన మవసరమను శరీరవిజ్ఞానవాదము మనుష్యసంఘమున హతావశేషమయియున్న నిగ్రహశక్తిని సయితము నశింపఁజేసి వెచినది.

బాహ్యమున నిగ్రహబీజములు నున హృదయములందు నాటఁబడి విద్యార్థిదశయందు దోహదము నంది బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నుగిసి, గృహస్థాశ్రమము ప్రారంభ మగు సరి కచంచలమగు నిగ్రహనిష్ఠగఁ బరిణమింపవలసి యున్నది. విద్యకును, ఇంద్రియనిగ్రహమునకును విశేషమగు సంబంధము కలదు. భోగవిలాసములు, శృంగార శృష్ట విద్యోపార్జనకుఁ బ్రబలశత్రువులు.

ఇంద్రియనిగ్రహమును దొలుత సంపాదించి యుంకినఁగాని యవకుఁడెట్టి యుత్తమకార్యము నొనరించుటకును సమర్థుఁడు కాఁజాలఁడు.

“కం॥ విచ్ఛలవిశి నింద్రియముల

నెచ్చటికై నను జనంగ • నిచ్చిన నరకం

బచ్చు పఱచు గదియించినఁ

దెచ్చును గతి నరున కది సతీమాళిమణి.”

—మహాభారతము.

మానవుని సుగతి కింద్రియనిగ్రహ ము తమసాధన మని యువకులు విశ్వసించి వర్తించు టుచితము.

ప్రాపంచిక సౌఖ్యములయొక్క నైచ్యము నెఱింగి, నిగ్రహపూర్వకముగాఁ బవిత్రసంకల్పములతో శ్రమ యొన రించి విద్యను సంపాదించు ఛాత్రుఁ డీ సమగ్రవిశ్వమునకు స్పర్థను గలిగింపఁగలట్టి యపూర్వమగు నభివృద్ధిని గాంచఁ గలఁడు. విద్యార్థులు బ్రహ్మచర్య మింద్రియనిగ్రహమునుండి భిన్నమగు వృత్తి యని భావంపరాదు. అహింసాధర్మమున జీవకారుణ్యము స్థూలభాగ మయియున్నట్లు బ్రహ్మచర్యమున వీర్యరక్షణము తొల్లింటిసూత్ర మయియున్నది. ఇంద్రియ నిగ్రహముచే నునుష్యుఁ డాదర్శస్థితికిఁ బ్రాపించుచున్నాఁడు.

విద్యార్థులారా ! మీ రింద్రియనిగ్రహములను సంపా దింపరేని యిహపరములకు దూరము కావలసివచ్చును. మీరు నిత్య మభిలషించు మోక్ష మింద్రియనిగ్రహమువలననే లభించునుగాని, ధనాపేక్షాపరులును, కృత్రిమయశఃకాము లును నగు గురువులచే లభింపనేర దని గు రెఱుంగుఁడు. స్వయంకృషిచే స్వీయేంద్రియముల నెల్ల దుర్వ్యషయముల వైపున కరుగుటనుండి మరలింపుఁడు. ఈవిషయమయి ప్రహ్లాదకుమారుఁ డెటుల విషయపరవశుఁడగు తనతండ్రికి బోధించియున్నాఁడో వివోకింపుఁడు.

“తే॥ గీ॥ వైరు లెవ్వరు చి త్రంబు ♦ వైరిగాక
చి త్రమును నీకు వశముగాఁ ♦ జేయుమయ్య
మదయుతాసుర భావంబు ♦ మానుమయ్య
యయ్య నీమోల మేలాడఁరయ్య జనులు.”

“ఉ॥లోకము లన్నియున్ గడియఁలోన జయించినవాఁడ

వింద్రియా

నీకము జి త్రమున్ గెలువఁనేరవు నిన్ను నిబద్ధుజేయు నీ
భీకరశత్రులార్పురఁ బ్రభిన్నులఁజేసినఁ బ్రాణికోటిలో
నీకు విరోధి లేడొకఁడుఁ నేర్పునఁజూడుము దానవేశ్వరా.”

—భాగవతము.

జితేంద్రియుఁడగు ప్రహ్లాదకుమారుఁడు వచించినరీతిగ
నింద్రియనిగ్రహశూన్యుఁడు సమ సమును గలిగియుండియు
వ్యర్థుఁడే. ఇంద్రియనిగ్రహసంపన్నుఁ డేమియుఁ గలిగి
యుండక పోయినను సకల జన పూజితుఁడగు విజయుఁడే.
యువకులారా! మీ రనుదిన ముదయ మాదిగ సాయంకా
లము వఱకు మీ పంచేంద్రియము లే యే కార్యములఁ
గావించియుండినదియు, తత్కార్యముల బాగోగు లెట్లుండి
నదియు ధ్యానముతో రాత్రికాలమందు శయ్యను జేరినంతనే
విచారించుకొనుఁడు.

పంచేంద్రియంబులయందే యింద్రియములచే నయిన
మనస్సు కలుషితమయి, దుష్క్రియకు బాల్పడియున్నఁ
గాని, పాల్పడు సంకల్పమునం దున్నకాని తత్త ణమే యట్టి
పాపమునకయి సిగ్గుజెందుచుఁ బశ్చాత్తాపతప్తులయి యాత్మ
ప్రబోధ జాగరూకతచే నింద్రియముల దుష్ప్రవృత్తులనొడి

నిరోధించు యత్నమునకుఁ గడంగుఁడు. నేఁడు మనము క్షణి కములును, అల్పములును నగు ధనధాన్యవస్తువాహనాదిక ముల రక్షణమును గూర్చి వహించుశ్రద్ధలో శతాంశమయిన నింద్రియముల నిగ్రహవిషయమునఁ గలిగియుందుమేని భూతలమును స్వర్గతుల్యముగ మార్చివేయఁగలము.

నాయనలారా ! ఇంద్రియనిగ్రహ మేదో యొక యల్పవిషయ మని భావింపకుఁడు. వ్యాసునంతటి మహర్షియే చంచలములగు నింద్రియముల నిరంకుశప్రకృతి నెఱింగి “బలవా నింద్రియగ్రామో విద్వాంసనుపి కర్షతి” బలవత్త రములగు నింద్రియములు విద్వాంసుని సయిత మాకర్షించి వేయుచున్నవని వచించియున్నాఁడు.

ప్రేమపాతులగు విద్యార్థులారా ! వ్యాసునికథనమం దలి సత్యము నెరింగి సదా యప్రమత్తులయియుండి విజ్ఞానసం పాదనమునకును, పవిత్రానందశాంతులఁ బడయుటకును దయాంబుధియగు జగదీశ్వరునిచేఁ బ్రసాదింపఁబడిన పంచేం ద్రియముల నిగ్రహముచే దుర్విషయముల పొంతకుఁ బోనీ యక సద్వృత్తులయందే లీన మొనరింపుఁడు. అపుడే మీరు కల్యాణమూర్తు లయి సుఖింతురు.

“విషస్య విషయాణాం చ దూర మత్యంత మంతరం,
ఉపభుక్తం విషం హంతి విషయాః స్మరణాదపి.”

—భగవద్గీత.

“విషముచకును, విషయములకును మిక్కిలి భేదము కలదు. విషము భుజించినవానినిమాత్రమే హతు నొనరిం

చును. విషయము లన్ననో సంస్కరణమాత్రముననే జీవాత్మను నష్టమొనరించును.”

కామినీకాంచనాది విషయపదార్థము లనంతములయి విశాలమగు నీవిశ్వమున దశదిశల వ్యాపించియున్నవి. నాయనలారా! వీని మధ్యయం దుండియే మీరు మీ జీవయాత్రలఁ జేయవలసియున్నది. సకలలోకపావనమూర్తియగు శ్రీ భీష్మాచార్యుఁడు రంభాదుల సౌందర్యము ధిక్కరింపఁ గలట్టి కాంచనమూర్తు లగు మదవతులచే నొప్పారు రాజప్రాసాదముల మధ్యఁ దనజీవితము నెట్లు దాంతుఁడయి, ఇంద్రియనిగ్రహయుతుఁడయి పవిత్రముగఁ గడిపియుండునో, ఆవిషయమును మీ రాదర్శప్రాయముగ భావించుకొని విషయపరిపూర్ణమగు విశ్వమండలమున నిగ్రహపూర్వకముగ మనుఁడు నిగ్రహానుగ్రహశక్తి సంపన్నుఁడగు జగదేకసార్వభౌముఁడు మిమ్మారోర్పదించునుగాక !

శుభమస్తు !

అ ఋ వ ది నా లు గ వ ప్ర క ర ణ ము

ధీ (బుద్ధి)

తే॥గీ॥ కండబల మెంత యున్నను ♦ గండ డంచు
బుద్ధిబల మెక్కుడు గలుగు ♦ పురుషవరుడు
దేహబలమునకంటెను ♦ ధీబలంబె
శ్రేష్ఠతర మెల్లగతులఁ దర్కించి చూడ.

—నీతిమంజరి.

ధీ ధర్మముయొక్క సప్తమాంగము. దీసిని సంస్కృత
మందు బుద్ధి యనియు, ధిషణ యనియు, శేముషి యనియు,
ప్రజ్ఞయనియు నెన్నియో నామముల వ్యవహరించుచుందురు.
సమస్తప్రపంచముయొక్క హితాహితములు ముఖ్యముగా
బుద్ధి మీఁదనే యాధారపడియున్నవి. మన కెన్ని సంపద
లున్నను బుద్ధి యొకటి లోపించిన సమస్తము వ్యర్థమే
యగును. అమూల్యమగు నీ బుద్ధి రజ స్సత్వ తమోగుణ
సమన్వితమై యున్నది.

ప్రాకృతమగు నియ్యది జ్ఞానముచే సదా పరిశుద్ధ
మగుచుండును. సముద్రమునుండి జలము బాష్పరూపమున
మేఘములను, మేఘములనుండి వర్షరూపమున నదులను,
నదులనుండి చిన్న కాలువలను జేరి లోకోపయోగ కరమగు
నీళ్లు చందముననే జ్ఞానమునుండి పరమ పవిత్రమగు జీవ

శక్తి బుద్ధికి సంప్రాప్త మగుచున్నది. బుద్ధినుండియే యీ శక్తి వివిధేంద్రియములఁ బ్రవేశించి, తన్మూలమున వివిధములగు పరిణామములఁ గలిగించి, తత్పరిణామ సంభూతములగు సుఖదుఃఖముల జీవాత్మచే ననుభవింపఁజేయుచున్నది.

చర్మచక్షువునకు ననఁగా నయనగోళమునకు పదార్థ విలోకనశక్తి లేదు. ధీనుండియే వీక్షణశక్తి కంటిగుడ్డునకు లభించియున్నది. అట్టి శక్తికి నేత్రగోళము సాధనమాత్రముగ నున్నది. ఇదియేచందమున శ్రవణప్రభాణేంద్రియాదులకును తదుచితములగు విషయముల గ్రహించు సామర్థ్యము బుద్ధినుండియే లభించి యున్నది.

మన ఋషులు బుద్ధిని భూధరముతోఁ బోల్చి యున్నారు. బుద్ధి పర్వతమువలెనే మహాన్నతమును, అతి విశాలమును నయి యున్నదనియే వారి యుద్దేశ్యము. నృద్ధిగావింపఁబడుకొలఁదియు బుద్ధి యభ్యున్నతి నంది సర్వాభీష్ట సిద్ధిప్రద మగుననుట నిర్వివాదాంశము. బుద్ధి పరిశుద్ధ మయినపుడే మానవునకు మోక్షము నొసంగ సమర్థ మగుచున్నది. ఈ బుద్ధియే కలుషితమయినపుడు నరకమునకుఁ గారణ మగును.

నేడు సకలప్రపంచము పరమపవిత్రమును, అమూల్యమును నగు ధీశక్తిని దుర్విషయములకయి నష్ట మొనరించుచున్నయది. బుద్ధియొక్క కర్తవ్యము న్యాయాధిపతియొక్క ధర్మమువలె నుండుచున్నయది. న్యాయాధిపతి ధర్మపీతము నధిష్ఠించి యొక వ్యవహారమున సాక్షులఁ గొందఱిని విచారించు చున్నాఁడు. సాక్షు లనేకులు నేరస్థుని విషయముఁ

బరస్పర భిన్నాభిప్రాయముల నొసంగుదురు. ద్రోహి నన్వేషించి నిశ్చయించుటకయి న్యాయాధిపతి సాక్షు లొసంగిన వాఙ్మూలముల నన్నింటి విశ్వసింపక నియమశూన్యములుగ నున్న వారి భిన్నములగు కథనములందలి సత్యమునే గ్రహించి సాక్షుల వివిధాభిప్రాయములలో నేదో యొక్క యభిప్రాయమునే స్థిరపఱచును.

ఇదియే విధముగఁ బవిత్రమగు బుద్ధియు జ్ఞానబలము నాధారముగఁ జేసికొని ప్రపంచమందలి మిథ్యావిషయముల బహిష్కరించుచుఁ బాపమధ్యమునుండి పుణ్యమును, అజ్ఞానమధ్యమునుండి జ్ఞానమును సంపాదించుచుండును. వివిధములగు నిగూఢరహస్యములతోడను, దుర్భాస సదృశములతోడను, గుణావగుణములతోడను, సిండి నిబిడీకృతమై యున్న విశ్వాంబుధిని జొచ్చి సత్యధర్మరత్నముల నన్వేషించి తెచ్చుటయే బుద్ధియొక్క పవిత్రమగు కర్తవ్యము.

కావుననే విద్వాంసులు బుద్ధి నీరీతి సంస్తుతించి యున్నారు.

**“One drop sense is worth a river of words,
A deluge of words and a drop of sense.”**

“వాక్రప్తవాహమునకు బిందు మాత్రపు బుద్ధి సరి వచ్చును అణువుయంతబుద్ధి వాక్రప్తవాహమునకుఁ దుల్యమయియున్నది.”

తన జీవితలక్ష్యము నేనాఁడు మనుష్యజాతి విస్మృతి శబ్దమున లీన మొనరించెనో నాఁటినుండియే ధీవికాసమునకు వయు ప్రయత్నము లొనరించుటయు నంతరించినది. విశా

లా కాశమునం దనంతములయి, మిణుకు మిణుకు మని ప్రకాశించు తారకాసముదాయమధ్యంబున దివ్యమగు ప్రభతోఁ బ్రకాశించు సుధాకరుని పగిది మానవజీవితముయొక్క చిత్ర విచిత్రములగు శక్తులలోని కెల్ల బుద్ధి సుప్రశస్తమును, అతులితానంద సంధాయకమును, అనన్యసామాన్యప్రభావోన్నతమును నయి వెలయుచున్నది.

అనంతముగు ప్రపంచమున వ్యాప్తము లయియున్న మిథ్యావిషయావృతములగు పదార్థములలోనుండి సారభూతమగు సత్యమును గ్రహించుట, అగాధమగు నాగరంబున మునింగి రత్నముల నెదకి తెచ్చుటకంటె మిక్కిలి కష్టసాధ్యమగు కార్యము. ఇట్టి కష్టసాధ్యమగు జటిల సమస్యను ఒరిష్కరించుటకు బుద్ధి యెంత విశాలమును, పరిశుద్ధమును నయి యుండవలయునో విచారించుడు.

ఉ॥ పెద్దయుఁ జిన్నయంచు నొకఁ ధేదములేక సమస్తసంగతుల్
బుద్ధిగ్రహింపఁజాలుఁజుమిఁ పోడిమిగానది యెట్లు లన్నచో
నద్దము పర్వతంబు పరఁమాణువటంచును జూడ కన్నిటిం
దద్దయుఁదాల్చుచుండనిరఁతంబునఁజూచుటలేదె మిత్రుడా!

—సూక్తి నసుప్రకాశకము.

దేవుఁడు దయామయుఁడయియుండ, సమస్తజీవరాసులతని కరుణాకటాక్షముచే లోకమునం దెట్టి కొఱంతయులేక సకలసౌఖ్యానందముల ననుభవించుచుండ, పాపవిమోచనమున కా దేవుఁడే నోరులేని సాధుజంతువుల బలివెట్టవలసినదిగా మనుష్యులఁ గోరుచున్నాఁడను తెట్టిసత్యమో తెలియకున్నది. చిత్తసీమయందుఁ గామక్రోధాది దుర్గుణములు

వేరూనియుండ బాహ్యనుష్ఠాసమాత్రంబున మోక్షము లభించునను టేటిధర్మమో యూహింప వలనుపడకున్నది.

ప్రపంచికములగు సమస్తవిషయాదులనుండి విరక్తిని జెందకయే శిరోముండన మొనరించుకొని, కాషాయాంబరముల ధరించి హస్తమునఁ గమండలముఁ బూనినంతనే మనుష్యుఁడు తాపసోత్తముఁ డగునను టేటిన్యాయము? విశ్వజీవ ప్రేమ మనుష్యధర్మమని వేదాది పవిత్రగ్రంథములు చాటుచున్నను విద్యాధికుఁడగు మనుష్యుఁడు తన సాటిసహోదరుని నీచకులసంభూతునిగ భావించి మలాదికముల భక్షించు శ్వాసముకంటె హీనముగఁ జూచు నాచారము నే దేవుఁడు సృజించి యుండెనో స్పష్టపడకున్నది. సహచరులవలె నుండి సుఖదుఃఖములఁ బరస్పరసాహాయ్య మొనరించుకొనుచు నిగ్రహముతోఁ బవిత్రజీవితమును గడుపవలసిన దంపతులు దేవుఁడు స్త్రీ పురుషభేదమును సంభోగవృత్తిచే సుఖించుటకే కల్పించి యుండెనని భావించు టెంత సమాంజసమో వివేచింపవలసియున్నది.

కందమూలఫలాది సాత్త్వికాహారమును భక్షించి, తన్మూలమున జీవించుచు జ్ఞానమును సంపాదింప దేవుఁడు నియమించియుండ మనుష్యులు ఘాతుకమృగములవలె ముట్టరక్తముచే నేర్పడు మాంసఖండముల దయమాలి జిహ్వోచాపల్యమునకు వశులయి భుజించు టేపాటి పవిత్ర కర్మయో విచారింపవలసియున్నది. నేను ప్రపంచమున మనుష్యజాతి యుక్తాయు కవిచక్షణము లేక, దూరదృష్టిని విడిచి సత్యవిరుద్ధములగు కార్యము లొనరించుచుండుటకు ముఖ్యమగు హేతువు పవిత్రమును, భగవత్పదార్థమును నగు

బుద్ధి తగినంత వికాసము నందలేక జడత్వమునకుఁ బాల్పడి యుండుటయే. మానవుని బుద్ధి సంపూర్ణముగా వికసించి, పవిత్రమయియున్నచో వాఁడు స్వప్నమందును సత్యమునకు విరుద్ధముగ నణుమాత్రమగు కార్యమునయిన నాచరింప నొల్లఁడు.

నేఁడు బుద్ధిజాడ్యముచే దేవుని పవిత్రశాసనముల దూషిత మొనరించివేయునట్టి సత్యవిరుద్ధములగు దురాచార దుర్మీతు లన్నియు మానవసంఘముచేఁ గడు ప్రీతితో ననుష్ఠింపఁబడుచున్నవి. నేటి మనుష్య సమాజముయొక్క యాచరిణమందాన్న ధర్మములకును, భగవన్నిర్ణీతములగు ధర్మములకును హస్తీచుశకాంతరము కలదు. నేటి మానవ జాతీయ వర్తనమునకును, సత్యమునకును బూర్ణవిరోధభావ ముండుటచుబట్టి మనుష్యజాతి తన విశాలమగు పరిష్కృత ధీశక్తిని జాలనెఱుకుఁ గోల్పోయినదనియే నుడువవలసి వచ్చుచున్నది.

“చ॥ నిరుపకంబుద్ధిదై వమిడఁగీచుఁడుదుర్విషయంబులంబొరిం బొరిఁ గనిపెట్టుటం దహితముల్ పొనరించుటయందుజూపె డున్;

వెఱువుల నందె వేసినదిఁగేరవ మేమి ఫలంబు? దాని నే ర్పరితనమెల్ల, వంచన శక్తివగ్రహణంబునఁగాదె? మిత్రుఁడా! —సూక్తివసుప్రకాశకము.

లోకమున వెలయుచున్నట్టి యొక వస్తువుయొక్క పూర్వాపరములను విచారించి సత్యమును గ్రహింపవలసివచ్చినపుడు గృహనిర్మాణమునకు వివిధోపకరణము లావశ్యక

మయినటులనే కొన్ని సాధనము లపేక్షితము లగుచున్నవి. సత్యనిర్ధారణమున నునుజుఁడు ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఉపమానము, శబ్దము, ఐతిహ్యము, అర్థాపత్తి, సంభవము, అభావము అను సప్తవిధప్రమాణముల ముఖ్యముగా నవలంబించుచున్నాఁడు.

నేఁడు భారతీయుల విశ్వాసమునకుఁ బాత్రములయి, వేదధర్మముల నశింపఁజేసిన పౌరాణిక కల్పితగాథలు ఋషుల పవిత్రసంతాన మగు హైందవులందు విశేషసంఖ్యాకుల దేవునికే దూరమొనరించె ననుటలో నతిశయోక్తిలేదు. నేటి మానవుని సాంఘిక, నైతిక వర్తనమునందు బుద్ధిప్రభావ మేమియు గోచరింపకున్నది. నేటి నునువ్యప్రపంచముచే రాగిడబ్బులవలన మోక్షము హస్తగతమగునను విషయము సత్యమే యగుచో వేదాది ధర్మగ్రంథములును సత్యము, ధర్మము, జ్ఞానము, శౌచము, భక్తి, సేవ, అహింస, వరోపకారము, దయ మున్నగు ధర్మములును వ్యర్థములు కావలసివచ్చును.

విద్యార్థులారా! మీరు విశాలమగు నీ ప్రపంచమందు సత్యమును, అఖండమగు విజయమును సంపాదింప వాంఛింతురేని శీఘ్రమే పవిత్రమగు బుద్ధిబలమును సంపాదింపుఁడు. బుద్ధిబలమున కీడగు బల మీ సృష్టియందు లేదు. మీయందు వలసినంత బుద్ధిబలము లేకపోవుటవలననే మీరు మూఢులయి మిథ్యాగురువుల యొక్కయు, కల్పితగ్రంథముల యొక్కయు, వంశపరంపరాగతములగు దురాచారముల యొక్కయు దాసాధములు కావలసివచ్చినది. మీరు ధీమంతులయి ప్రతివిషయమును దీర్ఘముగ విచారించి, అద్దాని తత్వ

మునుగూర్చి తర్కించి, దాని ప్రయోజనాప్రయోజనముల జ్ఞానానుభవసంపన్నుల నడిగి తెలిసికొని, అటుపిమ్మటనే బుద్ధిబలముయొక్క సాహాయ్యమున ధర్మాధర్మములను, కర్తవ్యాకర్తవ్యములను, సదాచారదురాచారములను నిశ్చయించుకొనుడు.

మీ రెళ్ళు చొక విషయమునుగూర్చి సత్యమును గ్రహింప వలయునని దృఢసంకల్పపూర్వకముగ యత్నించెదరో, అపుడే మీ బుద్ధిబలము పరుల భూరిసాహాయ్యము కంటె మీకు మంత్రవలె దోష్పడి యసత్యమును ఖండించి సత్యమును వెల్లడి చేయగలదు.

“Words are like leaves, and where they most abound much fruit of sense beneath is rarely found.”

—Pope.

“శబ్దములు నృక్షపతములవలె నున్నవి. బుద్ధి కొలదిగా నట నట నా యాకులక్రిందఁ బొండఁబడు ఫలమువలె నున్నది.”

—పోపు.

పోపుగారు వచించినరీతిగఁ బ్రపంచమునగల సమస్త సౌఖ్యసాధనములలో బుద్ధియే ప్రధాన మయినది. కావున మానవుఁడు జీవితసౌఖ్యసాప్తి నిమిత్తము బుద్ధిని సమస్త విధముల వృద్ధిఁగావింప యత్నింపవలయును. తగినంత యాహారము సకాలమందు లభింపకుండుటచే దేహము శుష్కించి పోవుచున్నది. అనియేవిధముగ సత్సంగత్యము, సచ్చింతనము, సన్న్విషయప్రసంగము, సద్గ్రంథఘటనము, పవిత్రాచరణము మున్నగు నైతికఖాద్యములు లేకుండుటచే

బుద్ధియు శుష్కించిపోయి మనుష్యునకు సత్యాసత్యనిర్ణయమునఁ దోడ్పడఁ జాలనంతటి హీనస్థితికిఁ బాల్పడఁగలదు.

విద్యార్థు లీ రహస్యము నెఱింగి సత్పురుషుల సేవా శుశ్రూషల వలనను, ఆచార్యుల సదృఢామృతపానమునను, ఏకాంతప్రదేశమునఁ గూర్చుండి దేవునియొక్క మహిమను గూర్చి చింతించుటవలనను, ఒకపదార్థమును స్వీకరించునపుడు కాని, పరిత్యజించునపుడుకాని దానియొక్క హితాహితములఁ గూర్చి తర్కించుటవలనను, సదా పవిత్రసంకల్పములఁ గలిగి యుండుటచేతను మానవుని బుద్ధింద్రియము విశుద్ధమయి, వృద్ధిఁజెంది యభిలషించిన దెల్లఁ గల్పతరువువలెను, కామధేనువురీతిగను ప్రసాదించుచుండఁగలదు.

ఉ॥ ఎందుఁబ్రవేశపెట్టిన నహీనత నందెయెసంగుఁ, గానఁ దాఁ బొంగుగ మంచికార్యముల బుద్ధినిఁ జొన్నవలెన్ వివేకియై; మందిరమందుఁ గ్రమ్మినతఁ మమ్ముఁ నడంపఁగఁ జూచిదీపమున్ మందత జూరులోనిడఁ బ్రమాదము సేయకయున్నె ?

మిత్రుఁడా !

—సూ. వ. ప్రకాశకము.

బుద్ధిమంతుఁడును, ధీమంతుఁడును, నగు వ్యక్తి సమస్త జనులచేఁ బూజింపఁబడఁగలఁడు. బుద్ధిలేనివాఁడు మనుష్యజన్మ మెత్తినను లోకముచే గార్దభమని పిలువఁ బడుచున్నాఁడు. బుద్ధిబలము లేని వ్యక్తి పుణ్యాపుణ్యవిచార నర్జితఁడయి యకృత్యము లెన్నియో సలిపి దుర్భర దుఃఖాగ్నిజ్వాలల దగ్ధమగును. బుద్ధిస్వభావము వృద్ధిగాంచుట యనియు, జ్ఞాననైజము బుద్ధిని శుద్ధమొనరించుటయనియు.

వివరించి యుంటిని. స్వాభావికముగా బుద్ధి మనుష్యునిచే వృద్ధిఁ గావింపఁబడదేని యది తన సహజ శక్తిని గోల్పోయి క్రిమముగా జడప్రాయమయి పోఁగలదు.

వ్యవధియు, శ్రమయు, సత్సంకల్పమును, విశ్వాసమునుగూడి బుద్ధింద్రియాభ్యుదయమును గావించుచుండును. శైశవమున శిశువుయొక్క బుద్ధింద్రియ మంతగా వికసించి యుండని కారణముచే నగ్నిగోళమును నారింజపండుగ భావించి, స్పృశించి దుఃఖములపా లగుచున్నది. ఇట్టి యకార్యమును మనుష్యుఁడు బుద్ధిబలముచేఁ బరిత్యాజ్యముగ గ్రహింపఁ గలుగు చున్నాఁడు. శైశవమునందుకంటె బాల్యమునను, బాల్యమునందుకంటెఁ గౌమారమునను, కౌమారమునందు కంటె యౌవనమందును, యౌవనమందుకంటె వార్ధక్యమునను సదాచారసంపన్నుడయియుండు మనుష్యుని బుద్ధిబలము లోకానుభవజ్ఞానవిశేషముచే మిక్కిలి వృద్ధియగుచున్నది.

ప్రాయము వర్ధిల్లు కొలఁదియు స్వాభావికముగఁ గలుగు బుద్ధివికాసముకంటె మానవుని నిరంతరోద్యోగమునను, దృఢసంకల్పమువలనను గలుగునట్టి ధీవికాసము సహస్ర గుణాధికమయి, శ్రేష్ఠమయి యొప్పుచుండఁగలదు. బుద్ధింద్రియముయొక్క వికాసోన్నతులను స్వభావముపై విడిచిన మనుష్యుఁడు లోకానుభవమును బడయు పశువులకుఁ దుల్యుఁడగునేకాని సకలలోకాదృష్టప్రాయుఁడగు ధీమంతుఁడు కాఁజాలఁడు.

కావున విద్యార్థులారా! మీరు సద్వర్తనాసంశోభితులయి, సద్గుణశీలురయి, సదయహృదయులయి, పుణ్యాధను

లయి, పవిత్రమగు జీవయాత్రఁ జేయుచు ననుక్షణము ప్రతి పదమున మీబుద్ధిని శుద్ధమొనరించుకొనుచు వృద్ధిఁగావింప నన్నద్దు లగుదు. సత్యజిజ్ఞాసాపూర్వకముగ మీరు ధర్మానుష్ఠానమునకుఁ గడంగుచుందురేని యవశ్యము బుద్ధిబలమందుఁ బెద్దలయి ధన్యులు కాఁగలరు. క్రైస్తవవేదము బుద్ధిమూల్యమును గుఱించి నుడివియున్న యీవాక్యములు చిరస్మరణీయములు:

“An ounce of wisdom is worth a pound oi wit.
The price of wisdom is above rubies.”

“ఒక ఔన్సు బుద్ధి యొక పౌను తెలివికి సమానమయి యున్నది. బుద్ధియొక్క మూల్యము మాణిక్యముల విలువను మించియున్నది.”

విద్యార్థులారా ! మాణిక్యములకంటె, రత్నములకంటె, వజ్రములకంటె సమూల్యమయియున్న బుద్ధి యను నక్షయ సంపదను సముపార్జింప మీ యావచ్చక్తుల ధారవోయుఁడు. ఏనాఁడు మీరు బుద్ధిబలమును సంపాదించుట యందుఁ గృతార్థు లగుదురో నాఁడే మీ జీవితవ్రతము లన్నియు ఫలించిన వనియే తలంపవచ్చును. ధీనిధి యగు జగన్నియంత మీకు బుద్ధిబలమును సంపాదించుటకుఁ దగిన యుత్సాహమును, ధైర్యమును పూన్నినిఁ బ్రసాదించును గాక !

శుభము

అ ఋ వ ది యై ద వ వ్ర క ర ణ ము

విద్య

“విద్యా దదాతి వినయం వినయా ద్యాతి పాత్రతాం
పాత్రత్వా ధన మాప్నోతి ధనా ధర్మం తతః సుఖం.”

“తే॥గీ॥ విద్య యోసఁగును వినయాంబు ♦ వినయమునను
బడయుఁ బాత్రత, పాత్రతవలన ధనము
ధనమువలనను ధర్మంబు ♦ దానివలన
నై హి కాముష్మిక సుఖంబు ♦ లందు నరుఁడు.”

—హిలోపదేశము.

ధర్మముయొక్క యష్టమాంగమే విద్య. ఇయ్యది యైహి
కాముష్మిక సౌఖ్యసంధాయక మగు పరమ పునీత మంత్రము.
విద్యావిద్యనిరూపణవిషయమున నేఁడు ప్రాకృచ్ఛిమ ఖండ
వాసులయం దెన్నియో మతభేదములు కలవు. దేశవిదేశ
ములఁగల పండితులయట్టి భేదాభిప్రాయములతో మన మెట్టి
నిమిత్తమును, గలిగించుకొనక మానవునియొక్క యథార్థ
మగు హితమును, ఉన్నతిని దృష్టిపథమునం దిడికొని మాన
వానుష్ఠేయ మగు నాదర్శవిద్యను గూర్చియే విచారితము.
విద్య ‘విత్’ ధాతువునుండి కలిగినది. ‘విత్’ అనఁగాఁ దెలి
యుట యని యర్థము. సత్యాసత్యములఁ దెలుపు వృత్తినే
విద్య యని ప్రాచీనార్యులు స్పష్టపఱచియున్నారు.

“వేత్తి యథావత్తత్వపదార్థస్వరూపం యయా సా విద్యా.”

—నిరుక్తము.

ఎద్దానిచే సమస్త పదార్థస్వరూపజ్ఞానము లభించునో
అదియే విద్య.

విశ్వము ద్వంద్వార్థయుక్తమయినది. ఈ విశ్వరంగ
మున సుఖము, దుఃఖము, జననము, మరణము, సంయోగము,
వియోగము, ధర్మము, అధర్మము, సత్యము, అసత్యము,
నిత్యము, అనిత్యము, ఆత్మ, అనాత్మ, గ్రాహ్యము,
త్యాజ్యము మున్నగు నెన్నియో వ్యవస్థలు కలవు. ఇందు
కొన్ని సత్పదార్థముల నుండియు మఱికొన్ని అసత్పదార్థ
ముల నుండియు సంభూతము లగుచున్నవి. సత్పదార్థ
సంజనితములగు వస్తువులు మానవజీవిత శ్రేయోదాయకము
లగుటచే గ్రాహ్యములుగను, అసత్పదార్థ సంభవములగు
వస్తువులు మానవజీవిత వినాశకరములగుటచే ద్యాజ్యములు
గను నున్నవి.

త్యాజ్యాత్యాజ్యపదార్థ నిర్ణయమునకుఁ దొలుత
మనుష్యుఁడు సత్యాసత్య వివేచనాజ్ఞానమును సంపాదించ
వలసియున్నది. ఇట్టి పవిత్రమగు జ్ఞాన సంపాదనమునకు
స్వోత్తమంబును, ఏకమాత్రంబును నగు సాధనమే విద్య.
విద్యయొక్క ప్రభావమును, ప్రయోజనమును, ప్రాశస్త్య
మును సంస్తుతింపఁ బూనుట సాగరమండలి జలకణముల
గణించుటను బోలియుండును.

“మాతేవ రక్షతి పితేవ హితే నియుం క్తే
కాంతేవ చాభిరమయ త్యపనీయ ఖేదం
లక్ష్మీం తనోతి వితనోతి చ దిక్షు కీర్తిం
కిం కిం న సాధయతి కల్పలతేవ విద్యా.”

“మాతవలె సంరక్షించును. జనకునిరీతి హిత మొనరించును. భార్యవలె భేదమును బాపి సుఖ మొసంగును. ధనము నిచ్చును. ది క్కటముల యశస్సును వ్యాప్త మొనరించును. కల్పలతవలె విద్య సాధింపలేని వస్తువు లేమి కలవు ?”

ఇట్టి పరమశుభ్రతమగు విద్య నేడు పాశ్చాత్యులచే భౌతిక జీవిత సౌఖ్యసాధనముగ మాత్రమే సంభావింపబడుచున్నది. పాశ్చాత్యుల విద్యకును, విలాసయుతమగు భౌతిక జీవితమునకును విశేషమగు సంబంధము కలదు. అందుచే వారి విద్య దుఃఖ నివారణమునకును, ఆదర్శజీవితాశయసాధనమునకును గారణము కాజాలదు. ఆర్యుల విజ్ఞానమయ వాతావరణమున జన్మించి పెరిగి పెద్దవారలమైన మన దృష్టి యందు విద్య రెండు విధముల భావింపబడుచున్నది. ఒక విద్య యిహలోకమునకు సంబంధించినది. మఱొక్కటి పరలోకమునకు సంబంధించినది. ఐహికమగు విద్యకే భౌతికవిద్య యనియు, లౌకికవిద్య యనియు, వృత్తివిద్య యనియుఁ బేర్లు.

జీవుఁడు దేహధారి యగుటవలనను, దేహము సుఖ దుఃఖముల నొసంగు ఊత్పిపాసలకు నెలవగుటచేతను భుక్తి మానవునకుఁ బ్రథమావసరమయినది. ధర్మము ననుసరించి యిట్టి భుక్తిసమస్యను బరిష్కరించుటకు సమర్థమై యున్నదే భౌతికవిద్య. రెండవదియగు పారమార్థికవిద్య యైహికవస్తు సముదాయము, యస్థిరత్వమును, తృప్తిదాకముల భయంకర స్వభావమును, విరక్తజీవితముయొక్క యప్రమేయానందమును, భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములచే సంపాదింపబడు మోక్ష ధర్మమును మనుష్యులకుఁ దెలిపి వారిని భౌతికజీవితోపాధుల

కోలాహలముచే నిండియుండు వ్యష్టిజీవితవాతావరణము నుండి తప్పించి సమష్టిజీవితప్రపంచమునఁ జొప్పించి వారిచే నాముష్మికశాంతిని నేవింపఁజేయును. ఆముష్మిక సౌఖ్య సాధన మగుటవలననే పారమార్థికవిద్యకు మతవిద్య యను నామాంతరమును గలదు. అనేకు లీమతవిద్యనే యధ్యాత్మ విద్య యనియు, వేదాంతవిద్య యనియు నుడువుచుందురు.

ఏది యెట్లున్నను మానవుని యిహపరజీవితసంతరణము నకు భౌతికపారమార్థికవిద్యలు రెండును ముఖ్యములే యయి యున్నవి. నేఁడు ఋషిసంతతివారగు భారతీయులును విద్య కనేక యపార్థములఁ గల్పించి, పాశ్చాత్యుల సంస్కర్తమున విరుద్ధమార్గమునుబట్టి వర్తించుచు భ్రష్టు లగుచున్నారు. నేఁడు చమత్కారముగను, ప్రౌఢముగను, రసయుక్తము గను, అలంకారయుతముగను వ్రాయను, చదువను నేర్చిన వాఁడెవఁడో వాఁడే విద్యాధురీణుఁడుగను, విద్యద్వరేణ్యుఁడు గను సంభావింపఁబడుచున్నాఁడు. మనుష్యునకు లేఖనపఠన ములకు సాధనభూతమయి యొప్పుచున్నది భాష యనియు, ఆ భాష విద్యోపార్జన కుపకరణముగ మాత్రమే యెంచబడు ననియు నాగరికులు గ్రహింపకుండుట కడు శోచనీయము.

సాహిత్యము, కవిత్వము, సంగీతము, శిల్పము, చిత్ర కళ, వాస్తుకళ, లేఖనకళ, వక్తృత్వకళ మున్నగునవియుఁ దదితరములగు వివిధ పారిశ్రామికములును భౌతికవిద్య కుపాంగములు. ఇట్టి భౌతికవిద్యయొక్క వివిధాంగములను సంపాదించుటతోడనే మనుష్యుఁడు సంతృప్తుఁడై యుండ రాదు. కారణమేమన నీవిద్యలన్నియు నుపాధికి తోడ్పడున వే కాని మనుష్యునకుఁ బ్రపంచమున దడుగడుగున సంభ

వించునట్టి శోకతాపభయాదుల నివారించుటకును, కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యముల నిరోధించుటకును, సచ్చిదానందకారణమగు భగవత్పదార్థము గ్రహించుటకును సాహాయ్యభూతములు కాజాలవు.

నేటి నవనాగరికులు భగవదన్వేషణము, భగవద్భక్తి, పరమార్థప్రయత్నము, ఆత్మతత్వపరిశోధనము మున్నగు సదభ్యాసముల నన్నింటి ఛాందసవృత్తులనియు, నిరుపయోగములనియు, స్వచ్ఛందమగు సౌఖ్యమయజీవితమున కనావశ్యకము లనియు వచించుచున్నారు. వృత్తిమూలకమగు విద్యాసముపార్జనముతోడనే మానవుని విద్యోపార్జనాకర్తవ్యము ముగిసినదని భావించినవాఁడట్టి విద్యయొక్క ప్రభావముచే ఊత్తును నివారించునట్టి ధనముమాత్రమే సంపాదింపఁగలుగుచున్నాఁడు.

అట్టి ధనముచే మనుష్యుఁడు భోగముల ననుభవింపఁగలుగునేకాని, విలక్షణమగు విశుద్ధానందము ననుభవింపఁజాలఁడు. వాఁడు పారమార్థిక విద్యావిహీనుఁడగుటచే జీటికి మాటికి దృష్టాపిశాచముచే బాధింపఁబడుచు, కాముని దండయాత్రలకు లోనగుచు ముప్పతిప్పలకుఁ బాల్పడుచుండఁగలఁడు. పారమార్థిక విద్యాశూన్యతచే మనుష్యుఁడు నిగ్రహమన నెట్టిదో తెలియనివాఁడయి విషయముల చేతిబొమ్మయయి దుఃఖవారాశిఁ గొట్టుకొని పోగలఁడు.

రేపో మాపో భస్మమయిపోవునట్టి యీదేహమునందుండి దీని నొకయంత్రమువలె నడిపించు చైతన్యముయొక్క రహస్యమును గ్రహింపనిదే మనుష్యుఁడొక్క ఊణకాలమేని

వసుధ సుఖంపఁజాలఁడు. మన దేహాంతరాళమునఁ జెతన్య
రూపమునందున్న యాత్మరహస్యముల గ్రహించుట కేవిధ
ముగను వృత్తివిద్య తోడ్పడఁజాలదు. కావున మతవిద్యలేక
యాత్మవిద్య ప్రతిమనుష్యునకు స్వసౌఖ్యము నిమిత్తమే
ముఖ్యముగా సంపాదనయోగ్య మయియున్నది.

కేవలము భాషయందుఁగాని, వ్యాకరణశాస్త్రమందుఁ
గాని మఱి యే భౌతికవిద్యాశాస్త్రమందుఁగాని ప్రాథత్వ
మును సంపాదించినంతమాత్రమున మనుష్యుఁడు భాషా
ప్రవీణుఁడును, శాస్త్రవేత్తయు నగునేకాని విద్వాంసుఁడు కానే
రఁడు. భాషయం దున్నతాభినివేశమును సంపాదించినవ్యక్తి
వాఙ్మయధురీణుఁడగునేకాని విద్యాధికుఁడు కాఁజాలఁడు.

నేఁడు భారతవర్షమునం దనేకులు కల్పితములును,
పౌరాణికములును నగు కథలఁ బ్రబంధరూపములుగను, రూప
కంబులుగను, ఆఖ్యాయికలుగను విరచించుచు విద్వాంసు
లనఁబడుచున్నారు. నేటి యొక్కొక్కవిద్వాంసుఁడమూల్య
మగు తన యావజ్జీవితకాలమును కౌముదియొక్క 'లట్'
ధాతువును వల్లించుటయందే గడిపివెచుచున్నాఁడు. నే
డెందరో వైయాకరణులు ధర్మము, శౌచము, న్యాయము,
పరోపకారము, దయ మున్నగు ధర్మము లెట్టివో యెఱుంగక
చిలుకలవలె వ్యాకరణసూత్రములఁ గంఠస్థమొనరించి, యొక్క
బిగువునఁ దిరిగి యొప్పగించివేయుచున్నారు.

ఈ వ్యర్థమగు శ్రమయంతయు దేశకాలపాత్రానుగు
ణ్యముగ విచారించిన సద్విద్యాభ్యాసముయొక్క లక్షణము
కాఁజాలదు. వ్యాకరణశిక్షణ మనావశ్యక మని నేను వచిం

చుటలేదు. మానవున కిహపరధర్మములఁ దెల్పి వానిజీవితమును బరిశుద్ధముగను, సాత్వికముగను, సౌఖ్యవంతముగను, ధర్మార్థకామమోక్షప్రాప్తి కనుగుణ్యముగను జేయఁగలట్టి సద్విద్యాభ్యాసనము మనుష్యజాతి కంతటికిఁ బరమావశ్యకమనియే నా సిరోద్దేశ్యము.

నేఁడు మనుష్యసంఘముచే సద్గుణములుగను, సదభ్యాసములుగను సంభావింపఁబడుచున్న సత్యము, ధర్మము, పుణ్యము, శుభము, నియమము, నీతి, భక్తి, శౌచము, దయ, అప్రమాదము, ఆరోగ్యము మున్నగువానిని బోధించునదియే పారమార్థికవిద్య యనియు నిది మానవుని కర్థముఁగాని ఛాందసమును, జటిలమును, వ్యర్థమునగు నేఁటి శుష్కవేదాంతమువంటి మూఢవిద్య కాదనియు నవయువకులగు విద్యార్థులు గ్రహింతురుగాక !

“విద్యాం చావిద్యాంచ యస్త ద్వేదోభయం సహ
అవిద్యా యా మృత్యుం తీర్త్వా విద్యాయామృత మశ్నుతే.”

—యజుర్వేదము.

“విద్యావిద్యల గ్రహింపఁగలిగిన మనుష్యుఁ డవిద్యాసంబంధమగు మృత్యువు నతిక్రమించి విద్యాస్వరూపమగు మోక్షమును బడయఁగలుగుచున్నాఁడు.”

భౌతిక పారమార్థిక విద్యలయొక్క సంబంధము దేహత్మల సంబంధమువలె నున్నది. కావున నీరెండును మానవున కావశ్యకములే. దేహశూన్యమగు నాత్మసేవయు, ఆత్మదూరమగు దేహశుశ్రూషయుఁ బాసఁగనేరవు. ఇదియేచందమున భౌతికవిద్య నెడఁబాసిన పారమార్థికవిద్యయు, పారమార్థికవిద్య నెడఁబాసిన భౌతికవిద్యయు మనుష్యప్రపంచ

మునకు విశేషలాభదాయకములు కాఁజాలవు. మనుష్యుని దేహాత్మల రెంటిని సంస్కరించునట్టియు, సుశిక్షితమొనరించు నట్టియు సద్విద్యాసంపాదనమునకు స్త్రీ పురుషులెల్లరుఁ గడంగిన నేకాని మనదేశ ముద్ధరింపఁబడఁజాలదు.

“అవిద్యాస్మితా రాగద్వేషాభినివేశాః పంచ క్లేశాః”

/ —యోగశాస్త్రము.

“అనిత్యా శుచి దుఃఖా నాత్మసు నిత్య శుచి సుఖాత్మ భ్యాతి రవిద్యా
—పాతంజలి.

“దేహదులయందు నిత్యబుద్ధియు, అమిత విషయ సేవనారూపమగు దుఃఖమందు సుఖబుద్ధియు, అశౌచమందు శౌచబుద్ధియు, అనాత్మయం దాత్మబుద్ధియుఁ గలిగియుండు విపరీతజ్ఞానమున కవిద్య యని పేరు.”

ఇట్టి యవిద్యానిరూపణము సామాన్య విద్యార్థులకు సులభగ్రాహ్యములు కావు కావునఁ బై నుదహరించిన విధమునఁ బవిత్రమగు జీవయాత్రార్థ మపేక్షణీయమగు సద్విద్యను గూర్చి ముచ్చటించుకొందము. మనుష్యులయొక్క పృథ్వీమందిరముల వ్యాప్తమయియుండు యజ్ఞానాంధకారమును దూరమొనరించుటకు విద్య దివాకరప్రకాశము వంటిది. విద్య యొక్క సాహాయ్యముననే మానవహృదయమునుండి కామక్రోధాది దుష్ప్రవృత్తు లన్నియు నశించి పోవ మనుష్యుఁడు సౌఖ్యానందకారకమగు నాత్మోన్నతినిఁ బడయఁ గలుగుచున్నాఁడు. మహాపురుషులు సంసారసాగరమును దరించుటకు విద్య సేతుసమానమని వచించియున్నారు.

విద్య యిట్టి పవిత్రతమంబును, సర్వోత్కృష్టమును సకలకల్యాణగుణార్ణవంబును నగుటవలననే మహద్గుణచే

సహస్రముఖంబుల స్తుతింపఁబడి యున్నది. మనుష్యునకు రూప యశావన దేహ ధనాదిబలము లెన్ని యున్నను విద్యా బలము శూన్య మగుచో వాని జీవితము దివాకరశూన్యమగు దినంబు వలెను, దీపవిహీనమగు గృహంబుమాడ్కియు శోభా శూన్యముగ నుండఁగలదు. ఈ విషయమును నీతిశాస్త్ర మెంత మనోహరముగ సమర్థించుచున్నదో విలోకింపుఁడు :

“రూపయావనసంపన్నా విశాలకులసంభవాః
విద్యాహీనా న శోభంతే నిర్గంధా ఇవ కింశుకాః.

“రూపవంతుఁడును, యశావనుఁడును, ధనవంతుఁ డును, ఉచ్చకులసంభూతుఁడును నగువాఁడు విద్యాశూన్యుఁ డగునేని సుగంధములేని కింశుకపుష్పము (మోదుగుపువ్వు) వలె, రాణింపఁడు.”

వాస్తవ మాలోచింపఁ బికమునకు గానమును, పడ తికి భర్తృభక్తియు, తపస్వికి ఊమయు, నలంకారము లయి యెసఁగు నట్లు మనుష్యునకు విద్యయే మనోహర మగు భూషణమై రాజిల్లుచున్నది. విద్వాంసులు సమస్తకాలముల, సకలదేశముల, సమస్తజనులచే సన్మానింపఁబడుచున్నారు.

“విద్యా సర్వత్ర పూజ్యతే, విద్యా సర్వత్ర గౌర వం.” అను కోవిదోక్తులు కడు సమూల్యము లయినవి. సదా చారనీతిసంపత్తులలో విద్యకే తొల్లింటి గౌరవము దక్కి యున్నది. దీని సహకారముననే వివిధములగు సద్గుణములు మనుష్యజీవితమందు మూర్తీభవింపఁ గలుగుచున్నవి. సర్వ సర్వంసహచక్రమం దీ విద్యాధరమున కీడగు వేటొందు సంపత్తి కానరాదు.

“న చోరచార్యం న నృపేణ దండ్యం న బంధుభాగం న కరోతి భారం
వ్యయే కృతే వర్ధత ఏవ నిత్యం విద్యాధనం సర్వధనప్రధానం.”

“విద్య చోరులచే నపహరింపఁబడదు. భూపాలురచే
దండింపఁబడదు. సోదరులచే బంచుకొనబడదు. భారముగ
నుండదు. వ్యయ మొనరించిన ట్లేనింపదు. నిత్యము వృద్ధిఁ
గాంచును. కావున సమస్త ధనములలో నీ విద్యాధనమే
శ్రేష్ఠ మయినది.

ధనముకంటె విద్యాధనమునం దెన్ని విశేషములు
కలవో విద్యార్థులారా గ్రహింపుఁడు. విద్వాంసులు సమస్త
విధముల బలాధ్యులును, ధనవైభవసంపన్నులును నగు ధరణీ
పతులకంటె గౌరవార్హులు. ధరణీధవుఁడు ప్రజాసామాన్య
మున కధిపతి యగుటచేఁ దన సామ్రాజ్యమందే పూజింపఁ
బడుచున్నాఁడు. విద్వాంసుఁ డట్లుగాక జాతి మత భేదములు
లేక సకలప్రపంచమున సన్మానింపఁబడుచున్నాఁడు. రాజు
తన పాలితులమీఁదనే యధికారమును గలిగియుండ విద్వాం
సుఁడు విశ్వముయొక్క సమస్త జీవులవై నధికారమును
నెఱపఁగలుగుచున్నాఁడు.

సార్వభౌముల సువర్ణభండారముకంటె విద్వాంసుని
యొక్క గడియకాల మధికమూల్యవంత మయియున్నది.
విద్య నిర్ధనులకును, ధనాధ్యులకును, బలాధ్యులకును, దుర్బ
లులకును సపూర్వమును, అపారమును నగు బలము నొసం
గుచున్నది. సమస్తసద్గుణముల కుద్గమస్థానమే విద్య. ఫల
భారముచే వంగియుండు వృక్షముపగిదియు, సలిలకణభార
వహనముచే వర్షించుసమయమున నమ్రమైయుండు మేఘము

వలెను విద్యచే మనుష్యుఁడు గర్వాహంకారములఁ జూర్ణమొనరించివైచి వినయవిధేయతాయుతుఁ డగుచున్నాఁడు.

వినయముచే యోగ్యతయు, యోగ్యతచే ధనమును, ధనముచే ధర్మమును, తత్కర్మమున నిహపరములును లభించునని హితోపదేశప్రోక్తమగు శ్లోకము బోధించుచున్నయది. ఈ కారణముననే మహాత్ములు విద్యను బురుషార్థచతుష్టయ ప్రదాయకమగు స్వర్గీయ పదార్థముగ నభివర్ణించియున్నారు. సూర్యుని కిరణముల కగమ్యమగు ప్రదేశమున సయితము విద్యయొక్క దివ్యప్రకాశకిరణములు నిరభ్యంతరముగఁ బ్రసరింపఁ గలుగుచున్నవి. అజ్ఞానముచే మనుష్యజీవితమును ముట్టడించియున్న రాక్షసత్వమును నిర్మూలించుటకు విద్యయే బ్రహ్మాస్త్రమువంటిది.

విద్యచే మానవునకుఁ బ్రస్తుతమున్న చర్మ చక్షువుల కంటె శ్రేష్ఠమును లోకోత్తరావలోకన శక్తినమన్వితమును నగు జ్ఞాననేత్రము ప్రాప్తింపఁగలదు. ఈ జ్ఞాననేత్రముయొక్క సాహాయ్యమున మనుష్యుఁ డంతర్బహిర్జగత్తులయొక్క చిత్రవిచిత్రములగు దృశ్యముల నన్నింటి సందర్శింపఁ గలుగుచున్నాఁడు. ఎట్టి యధమమానవుఁ డయినను విద్యాభ్యాసముచే నాదర్శపురుషుఁడు కాఁగలుగుచున్నాఁడు. నేఁడు నాడను భేదములేక విద్వాంసుఁడు స్వేచ్ఛగాఁ బ్రకృతిమందుఁ గల పీఠూషరసము నంతయుఁ బాన మొనరింపఁగలుగుచున్నాఁడు. ఇట్టి సకలసౌఖ్యకందమగు విద్యను సంపాదింప నోచని మానవుని జన్మము వ్యర్థము. కావుననే కోవిదులు—

“విద్యావిహీనః పశుః, విద్యయా లభతే సర్వం.”

“కామధేనుగుణా విద్యా సదైవ ఫలదాయినీ.”

“విద్య లేనివాఁడు పశువు. విద్యచే సకలము సిద్ధిం
చును. విద్య కామధేనువువలె సకలార్థసిద్ధిసమయియున్నది.”

అని వచించియున్నారు. విద్యయొక్క పరమానుగ్ర
హంబుననే మానవునియందు యుక్తాయుక్త విచక్షణజ్ఞాన
మావిరూఢత మగుచున్నయది. భావగాంభీర్యమును, సచ్చా
రితనిర్మాణశక్తియు, బ్రహ్మసందానుభవ యోగ్యతయు
విద్యావలంబితములు. భక్తిజ్ఞానకర్మయోగముల మాతృ
స్థానము విద్యయే. విద్యావలంబన శూన్యఁడయి, మనుష్యు
డీది ధర్మము, ఇది యశర్మము, ఇది శ్రేయస్కరము, ఇది
యహితకరము అను భేదమునే గ్రహింపజాలఁడు. మానవుని
యందు ధర్మాచుష్ఠానశక్తి విద్యయొక్క యనుగ్రహముననే
కలుగుచున్నది.

ప్రాజ్ఞఁడగు ప్రతివ్యక్తియు విద్యాభ్యాసముచే నాత్మ
పరిశుద్ధమగు ననియు, పవిత్రాత్మచే మనుష్యుఁడు త్తమకార్య
ముల నాచరించి యుభయలోకములఁ బడయ సమర్థుఁ డగు
చున్నాఁడనియు సులభముగా గ్రహింపఁగలఁడు. ఈ కారణ
ముచే మనుష్యజీవితము సార్థకమగుటకు విద్యయే ప్రశస్త
మగు ప్రథమసాధనమని స్పష్టపడుచున్నయది. విద్యావిహీ
నునికంటె గర్భదరిదుఁ డీ విశ్వమందు మఱొక్కఁడు లేడు.
దరిద్రునకే యభీష్టములు కలిగినను నవి బుద్బుదములవలెఁ
బుట్టినవి పుట్టినట్లుగనే గిట్టుచుండును. కావున దరిద్రుఁ డే
స్థితియందును సుఖపడనేరఁడు. లోకమం దెట్టివారును
విద్యాదరిదుని ముఖమును జూడనొల్లరు.

యోగులకును, భోగులకును, యతీంద్రులకును, మునీం
దులకును, భూపాలులకును, సాధువులకును, వీరికి వారి కను

భేదములేక విద్య సమ సజనులకు సౌఖ్యానందదాయకమయి యొప్పుచున్నది. నానోరథముల సిద్ధింపఁ జేయ కల్పతరువగు విద్యను సంపాదింపనోచని దురదృష్టవంతుని జీవితము నిష్ప్రయోజనమగుటచే వాఁడు భూదేవికి భారమాతృఁడయి యున్నాఁడు.

“ఏషాం న విద్యా న తపో న దానం జ్ఞానం న శీలం న గుణో న ధర్మః ।
తే మర్త్యలోకే భువి భారభూతా మనుష్యరూపేణ మృగా శ్చరంతి॥”

“విద్యా తపో దాన జ్ఞాన గుణ శీలధర్మములయందు దేదేని యొకదానినయినఁ గలిగియుండనివాఁడు మనుష్యరూపమునందున్న పశువువలె మర్త్యలోకమునందు భూదేవికి భారమును గలిగించుచు సంచరించుచున్నాఁడు.”

విద్యావిహీనుఁడు దుర్గుణముల కాకరమని యొకానొక పండితుఁడు వచించియున్నాఁడు. పుట్టకుండుట, పుట్టిన గిట్టుట, విద్యావిహీనుఁడగుట అను నీ మూఁడు విషయములలో మొదటి రెండే శ్రేయస్కరములైనవి. అనఁగా మూర్ఖుఁడయి పుట్టరాదు. పుట్టిన గిట్టుట కడు లెస్స. మూఢసంతానము కలుగకున్నను జన్మించి మృతిఁజెందినచు మాతాపితలకు మాత్రమే యొకవిధమగు విచారము స్వల్పకాలము కలుగఁగలదు. కాని విద్యాశూన్యుఁడగు మూఢుఁడు శాశ్వతకాలము భువిపై సజీవుఁడయి యుండి దుష్కృతము లొనరించుచుండుటచే వాని జననీజనకులకును, బంధుబాంధవులకును, మనుష్యజాతికిని, మనుష్యేతర జీవసముదాయమునకును దుర్భరదుఃఖము సదా వాటిల్లుచుండఁగలదు.

విద్యలేని మూఢులగు నూర్గురు సుతులకంటె విద్యావంతుఁ డగు నొకపుత్రుఁడే శ్రేష్ఠతముఁడు. గురికఱా శ్చేన్ని

యయిన నొక రత్నమునకు సాటిరానివిధంబున నసంఖ్యాకులగు మూఢు లొక్క విద్యావంతుని కీడు రాదు. ఆకాశమునఁ దారకఁజెన్నియున్నను లోకమున వ్యాపించియున్న యంధకారమును బాపఁజాలకున్నవి. చంద్రుఁడొక్కఁడయ్యు నుదయించినంతనే తన ధవళచంద్రికాప్రసారముచే సకలలోకధ్వంత పటలమును దూర మొనరించివేయుచున్నాఁడు. మనుష్యుని దేహమునుగాని, ఆత్మనుగాని శోభిల్లజేయునవి ముక్తాహారములును, హేనుభూషణములును, పీతాంబరములును గావనియు, విద్యయే మానవజీవితమునకు శాశ్వతమగు నలంకారమనియు గ్రహింపుఁడు.

ఒకానొక కవి విద్యాశూన్యుని వదనమండలమును శ్మశానవాటికకుఁ బోల్చియున్నాఁడు. మరియొక పండితుఁడు విద్యాశూన్యుల జీవితముల నేవగించుకొని విద్యావిహీనుని ముఖమండల మొక ముటికికుప్పయని నుడివియున్నాఁడు. విద్యలేని రాజప్రాసాదము చంద్రుఁడులేని యాకాశము వంటిది. విద్యగల కుటీరము సుగంధమయసువర్ణము ; భూతల స్వర్గనికేతనము. విద్యయొక్క ప్రభావము వర్ణింపఁబడునది కాదు. కేవల మది స్వానుభవైకవేద్యము.

“హర్తు ర్యాతి న గోచరం కి మపి శం పుష్టాతి య తస్యదా
పృథ్విభ్యః ప్రతిపాద్యమాన మనిశం ప్రాప్నోతి వృద్ధిం పరాం
కల్పాంతేష్వపి న ప్రయాతి నిధనం విద్యాఖ్య మంత ర్ధనం
ఏతా తాన్ప్రతిమాన ముజ్ఞతి నృపాః క పై స్సహ స్పర్ధతే.”

—భర్తృహరి.

“విద్యాధనమును జోరు లపహరింపఁజాలరు. అయ్యది సదా సౌఖ్యమునే యొసంగుచుండఁగలదు. వాంఛించువారి

కెల్లపు డొసంగుచుండినను విద్య మఱింత వృద్ధిఁ గాంచును. ప్రళయకాలమందును క్షయమొందదు. ఇట్టివిద్యాధనముగల వారియెడ సామాన్యధనముగల రాజులు దురాగ్రహమును విడిచిపుచ్చవలయును. వారి నెదుర్కొనుట కెవ్వరును జాలరు.”

విద్య యెచ్చోట నధివసించుచుండునో అయ్యెడ సంపదలకును, సౌఖ్యములకును, ఆనందములకును మేరయే యుండదు. విద్యాశూన్య మగు ప్రదేశము దుఃఖములకును, విపత్పరంపరలకును నిలయమయి భయంకరారణ్యమందలి గాఢాంధకారబంధుర మగు శిథిల గృహంబుమాడ్కి నుండఁ గలదు. ఒకప్పు డీ భవ్యభారతవర్షము విద్యయొక్క దివ్య ప్రభావముచే విశ్వముయొక్క దిగ్విగంతములఁ దన యశ శ్చంద్రికల వెదఁజల్లి భగవానుని రత్నఘటిత హేమకిరీటమోయన విఖ్యాతి నందియుండినది.

అట్టి మహోజ్వలప్రభాభాసురంబగు విద్య నేఁడు పతనమగుటవలననే మన దేశము తొల్లింటి మహోన్నత దశను బాసి, నిన్న మొన్నటివరకు పారతంత్ర్యమునఁ బడి, ఆత్మగౌరవమును గోల్పోయి కడు హైన్యము ననుభవించినది. నేఁడు మన దేశమున్ద్వ్యాపించియున్న దారిద్ర్యమునకును, పరస్పరద్వేషములకును, వాస్యగ్రస్త జీవితవ్యామోహమునకును ముఖ్యకారణము విద్యావిహీనతయే.

భారతీయులు కొన్ని శతాబ్దములనుండి బానిసీంద్రయి, విదేశీయుల విలాసముల కలవడి నానాఁటికి మూఢత్వము నకుఁ బాల్పడుచు విద్యను తిరస్కారదృక్కుల వీక్షించి, బహిష్కరించి యధములయి దేశమాతను ఘోరవిపత్పరంపరలపా లొనరించియున్నారు. విద్యను బహిష్కరించి, జన్మ

భూమి నిట్టి దుస్థితికిఁ దామే పాల్పడఁజేసి “కాలస్య కుటిలా గతిః” కాలము యొక్క గతి కడు వక్ర మనియు, కాల మొక్కరీతిగఁ గడువ నేరదనియు వచించుచున్నారు.

మనుష్యుఁడు వివేకశూన్యుఁడయి తా నొనరించి యుండిన దుష్కృతములయొక్క దుష్టపరిణామమును గాల చక్రముపై నారోపించుట పరమమౌఢ్యము. ఏదేశ మొకప్పుడు సకలసంపదలకు నిలయమయి, సౌఖ్యానందముల కాల వాలమై సమస్తవిద్యలకుఁ బట్టుగొమ్మయయి, విశ్వవిఖ్యాత మయి యుండెనో, నేఁ డాదేశమే — ఆభరతఖండమే తన యాదర్శ విద్యను విస్మరించి విలాసముల మునింగియున్నది.

ఒకనాఁ డీ భరతఖండమున సమస్త మానవులు స్త్రీ పురుషభేదములేక సంస్కృతభాష నభ్యసించి, తన్మూలమునఁ బవిత్రములగు ధార్మిక నైతిక గ్రంథముల నవలీలగఁ బఠించి జ్ఞానమూర్తులయి సకల సౌఖ్యానందముల ననుభవించు చుండిరి. నేఁ డట్టి భాగ్యము మన దేశమున మృగ్యము. భారతీయ పురుషులే విద్యయం దిట్టి యధమస్థితి ననుభవించు చుండ స్త్రీ స్వాతంత్ర్యములేని యీ దేశమందు స్త్రీ లెట్టి యవిద్యాంధకారమున మునింగియున్నదియు వచింపఁ బని లేదు. ఆంగ్లేయ కవీశ్వరుఁ డొకఁడు విద్యాభ్యసన ప్రియుఁ డగు వ్యక్తి నీరీతి వర్ణించియున్నాఁడు :—

“The purpose of his life its end and aim
The search of hidden truth careless of fame
Of empty dignities and dirty self
Learning He loved and sought her for himself”

“ఆతని జీవితాశయము, దాని అంతము, లక్ష్యము, గుప్తముగనున్న సత్యము నన్వేషించుటయందే లీనమయి

యున్నది. ఆతఁడు కీర్తిని, వ్యర్థాడంఁరప్రధానములగు పదవులను, తుచ్ఛమును, మలీనమును నగు ధనమును సరకుఁజేయఁడు. ఆతఁడు విద్యయం దాసక్తుఁడయ్యుండి విద్య నిమిత్తమే విద్యను సంపాదించుచుండెను.”

విద్యార్థులారా! మీ రీ యాదర్శ విద్యోపాసకుని లక్ష్యమం దిడుకొని సకలసంపదలకంటెను, ప్రతిష్ఠాభిమానవుల కంటెను విద్యయే యమోఘమయినదని గుర్తించి తత్సంపాదనమునకయి సమస్త విధముల శ్రమఁజేయుచు ధన్యులగుఁడు.

“అజ్ఞస్య దుఃఖౌఘమయం జ్ఞస్యానందమయం జగత్
అంధం భువన మంధస్య ప్రకాశం తు సచక్షుషః.”

—యోగవాశిష్ఠము.

“అంధున కీ విశ్వ మంధకారబంధురముగను, నేత్రములు, కలవానికిఁ బ్రకాశవంతముగను గాననగుచందము ననే విద్యావిహీనుఁడగు నజ్ఞునకు లోకము దుఃఖమయంబుగను, విద్యావంతుఁ డగు ప్రాజ్ఞున కానందమయముగను గోచరింపఁ గలదు.

విద్యార్థులారా! పలుకు పలుకు లేల? మీ జీవిత లక్ష్యమే విద్యాసంపాదన మగుటచే దానిని బడయుటకు రాత్రిందివములు యథాశక్తిఁ గృషిసలుపుఁడు. అపుడే సృష్టికి సారభూత మగు నానందసామ్రాజ్యము మీకట్టెదుటఁ బ్రత్యక్షమయి మిమ్ము సుఖింపఁజేయఁ గలదు. విద్యా సముపార్జన మందు మీకు ద్వారలో విజయము సిద్ధించునుగాక!

శుభమస్తు

అ టు వ ది యా ట వ ప్ర క ర ణ ము

~~~~~

సత్యము

“అ॥ విను మహింస ధర్మః॥ వితతికెల్లను మేటి
యదియు సత్యయు క్తః॥ మైన వెలయు
ననఘ శిష్టచరితః॥ లందు సత్యమ కడు
నధిక మనిరి శ్రుతుల ♦ నరసి బుధులు.”

—మహాభారతము.

“నాస్తి సత్యసమా ధర్మో న సత్యా ద్విద్యతే పరం
న హి తీవ్రతరం కించి దన్యతా దిహ విద్యతే.”

“సత్యమున కీడగు ధర్మమును, సత్యమునకుఁ దుల్య
మగు పరమును లేదు. అన్యతముకంటెఁ దీవ్రతరమగు పదార్థ
మిహమందే లేదు.”

ధర్మముయొక్క నవమాంగము సత్యము. సత్యమే
నిత్యమయినది ; శ్రేయస్కరమయినది. సత్యమే సంతతా
చరణ యోగ్యము. సత్యమునకు జయమా సిద్ధించుట స్థిరమని
వచించువారి సంఖ్య కిక్కాలమునఁ గొఱంతలేదు. సత్యమును
గుఱించి విరామములేకుండ నిత్య ముపన్యసించునట్టి వారినే
సత్య మెట్టి దని ప్రశ్నింతు మేని వారు సత్యనిరూపణ విష
యమునం దిదమిత్థమని వచింపలేక నిరుత్తరు లయ్యెదరు.

ఏ చందమున వీక్షించితిమో, ఏరీతి నాలకించితిమో
ఏ విధమున సంకల్పించితిమో యట్లు పలుకుటనే సత్య మని

పెద్దలు నుడువుచున్నారు. త్రికరణశుద్ధిగా మానవునియందుఁ గాననగు సద్వృత్తనమే సత్యము. “జగన్నిధ్యా, బ్రహ్మం సత్య” మ్మని ఋషులు నుడివియున్నారు. జగ మజ్ఞానము లేక ప్రకృతిచేఁ గల్పితమయినదనియు, బ్రహ్మ మిట్లుగాక ప్రకృతి కతీతుఁడయి, జ్ఞానస్వరూపుఁడయి, వెలుంగుచున్నాఁ డనియు ఋషుల యభిమతము. విజ్ఞానపూర్వకముగ జీవింప వలసిన మనుష్యుల మగు మనము సయితము సత్యమగు భగవత్పదార్థము నొప్పుకొనియే యున్నారము.

క్రోధ, మద, ఛల, కపటాది దుర్గుణములు సత్య పదార్థ మగు బ్రహ్మమార్గమున కంతరాయమును కల్పించు నవి కావున నిట్టి దుర్గుణములన్నియుఁ బరిత్యజింపఁ దగి యున్నవి. ఈ దుర్గుణములు సత్య విరుద్ధములును, కల్పితము లును నగుటచే మనుష్యుఁడు వీని నన్నింటి విసర్జించినఁగాని సత్యమును జేరలేడు. త్రికరణములః గాంచినదానిని దిరిగి నుడువు పెట్లు సత్యమో, అసత్యస్వరూపములగు దుర్గుణము లను విసర్జించుటయు నట్లే సత్యమయి యున్నది. ఈ విష యమును గూర్చి ఋషిపుంగవులు నుడివియున్న యొక వాక్యము సంస్మరణీయమయి యున్నది.

“సత్యపూతం వదే ద్వాచం మనః పూతం సమాచరేత్.”

“సత్యముచేఁ బవిత్రమయిన వచనమునే నుడువఁ దగును. అట్లు నుడివి మనస్సుచే విచారించి యాచరింప వలయును.”

“ధర్మః సత్యేన వర్ధతే” అను నార్యోక్తి మఱివ రానిది. ఈశ్వరోద్దేశ్యమునకును, విశుద్ధాంతఃకరణమునకును

సమ్మతముగ నుండు వర్తనమే సత్యసమన్విత మయినది. సత్యాసత్యములను నిర్ణయించుటయందుఁ బవిత్రమగు నంతః కరణమునకే విశేషమగు నధికారము కలదు. వస్తువుయొక్క వాస్తవిక స్థితి నెఱింగి, తదనుకూలముగ వర్తించినపుడే సత్యముయొక్క లక్షణము వెల్లడి కాఁగలదు. సదా మనః పూర్వకముగ సత్యమును భాషించుట మనుష్యుని ముఖ్య తమములగు విధులలో నొక్కటి. మనుష్యుఁ డెపుడు స్వవిషయమై సత్యవాదిగ నుండుటకు సన్నద్ధుఁడు కాఁగలడో, అపుడే పరుల నిమిత్తమును సత్యసంధుఁడయి మెలంగఁ గలుగుచున్నాఁడు.

“This above all, to thine owe self be true
And it must follow as the night the day,
Thou const not then be false to any man.”

—Shakespear.

“నీవు తొలుత నీ నిమిత్తమే సత్యవాది వగుము. ఇదియే యున్నతాదర్శము. అటుపిమ్మట రాత్రి దినము ననుసరించు విధమునఁ బరులనిమిత్తమును నీవు సత్యవాదివే యయి యుండఁగలవు.”

—షేక్స్పియరు.

సమస్తప్రపంచము సత్యము నాశ్రయించియే వాస్తవికములగు సౌఖ్యానందముల ననుభవింపఁ గలుగుచున్నది. సత్యవిరుద్ధమగు వ్యవహారముచే లోకమున కపారమగు హాని వాటిల్లఁగలదు. ధర్మమూలమగు సత్యమే యంతరించి పోయిన ప్రపంచ మొక్క గడియకాలమేని నిలువనేర దని పెద్దలు ప్రబలవిశ్వాసముతో నుడువుచున్నారు. సత్య మంతరించుటయే తడవుగా విశ్వమం దొక్కసారిగ ప్రళ

యము సంభవించునని ధర్మగంధము లెలుగై తి చాటు
చున్నవి. సమస్తజీవసౌఖ్యసాధనమగు సత్యమును గలిగియుం
డని మనుష్యుఁడు జీవన్ముతుఁడు. సత్యసంరక్షణార్థము
మనుష్యుఁడు ప్రాణ ధన సర్వస్వములఁ గోల్పోయినను
మృతజీవుఁడయి విశ్వమున కలంకార ప్రాయుఁడుగ నుండఁ
గలఁడు. అట్టివాని యశశ్చంద్రికలు లోక లోకాంతర
వ్యాప్తములు కాఁగలవు.

“సత్యం స్వర్గస్య సోపానం పారావారస్య నౌ రివ,”

“సత్యము స్వర్గమునకు సోపానము. సంసారసాగర
సంతరణమునకు నావవంటిది.”

ఏనాఁడో భరతఖండమున జన్మించి సత్యసంధుఁడయి
మరిణించియుండిన హరిశ్చంద్రుని పవిత్రనామధేయము నేటి
కిని మనదేశమునం దాబాలగోపాలముచే సంస్మరింపఁబడు
చున్నది. బాలబాలిక లాటలందును, పాటలందును సత్యమును
గూర్చి గాన మొనరింపవలసివచ్చినపుడు హరిశ్చంద్రునే
కీర్తించుచున్నారు. స్త్రీలు సత్యవ్రతుఁడగు హరిశ్చంద్రుని
మహాపర్వములందుఁ బూజింపజేయుచున్నారు. వక్తలగు నుప
దేష్టలు సత్యమునుగూర్చి సప్రమాణముగా నుపన్యసింపవలసి
వచ్చినపుడు హరిశ్చంద్రుని సత్యసంధతనే యుగ్గడించుచు
న్నారు. కవులు హరిశ్చంద్రుని సత్యప్రీతిపై గేయము లల్లి
యున్నారు. నాట్యకారులు హరిశ్చంద్రుని సుధాసమాన
మగు కీర్తి లోక మంతట వ్యాపించుటకో యన రూపకముల
రచించి రసజ్వలచే హరిశ్చంద్రునిపాత్రను ధరింపజేసి సత్య
ముయొక్క దివ్యప్రభావమును లోకముయొక్క సమక్షమున
మూర్తీభవింపజేయుచున్నారు.

చరిత్రకారులు హరిశ్చంద్రుని జీవితమునకుఁ దమ కృతులందు గణ్యాస్థానమును బ్రసాదించి యున్నారు. భరత వర్షమందలి నదులు, అరణ్యములు, పర్వతములు హరిశ్చంద్రుని సువిశాలమగు కీర్తి నేగానమొనరించుచున్నవి. సత్య సంధుఁడగు హరిశ్చంద్రుని దివ్యశిలావిగ్రహముల శిల్పులు సర్వత్ర ప్రతిష్ఠింపఁజేసియున్నారు. నటకులు హరిశ్చంద్ర రూపధారులయి లోకమునకు హరిశ్చంద్రుఁ డెట్టి సత్యసంధుఁడో, సత్యవ్రత సంరక్షణమున కతఁ డెటుల దారాపుత్ర బంధుమిత్రాదులను సకలసామాజ్యసౌఖ్యములను దృణ ప్రాయముగ విసర్జించి యుండెనో రంగస్థలముల కెక్కి చాటుచున్నారు.

భరతవర్షమున హరిశ్చంద్రునకుఁ బూర్వమే యెందఱో ధరణీపతులు పుట్టి లోకోత్తరములగు తమ బాహుబలపరాక్రమములచే విశాలములగు సామాజ్యముల స్థాపించియుండ సత్యము నాశ్రయించుటచే హరిశ్చంద్రుఁడు వారెల్లరికంటె జగద్విఖ్యాతుఁడు కాఁగలిగినాఁడు. సత్యహరిశ్చంద్రదీయము భారతీయులయం దాబాలగోపాలమునకు “మనుష్యుఁడు సత్యసంధుఁడై జీవించిన యశస్వి యగు, సుఖి యగు, ధన్యుఁ డగు” నను నాదర్శరీతిని గఱపుచున్నయది. సత్యవంతుఁడు సకలజనవంద్యుఁడు. ఎవ్వఁడు మనోవాక్కర్మల సత్యమును భగవత్స్వరూపముగ విశ్వసించి దానికిఁ దనజీవితమునందుఁ బ్రాముఖ్యము నొసంగునో వాఁడే ధన్యుఁడు. వాఁడు హరిశ్చంద్రునివలె నజరామరుఁడు కాఁగలఁడు.

“సత్యరూపం పరం బ్రహ్మ
సత్యం హి పరమం తపః

సత్యమూలాః క్రియాః సర్వాః
సత్యా త్పరతరం న హి.”

“సత్యమే పరబ్రహ్మస్వరూపము. సత్యమే గొప్ప
తపస్సు. సత్యమే సకలకర్మలకు మూలము. సత్యమున కితర
మగున దేదియు లేదు.”

సత్యమును గు రెఱింగి యద్దాని నాశ్రయించిన వ్యక్తి
ధీరుఁడయి, ధీమంతుఁడయి, సౌఖ్యవంతుఁడయి, నిర్భయుఁ
డయి సాత్త్వికములగు తన సకలాభీష్టముల సాధింపఁగలఁడు.
సత్యసంధుఁడు నిశ్చలచిత్తుఁడును, సుప్రసన్నహృదయుఁడును
నయి యుండుటచే నిత్యానందము ననుభవింప సమర్థుఁడయి
యుండు చున్నాఁడు. అసత్యప్రియుని చిత్త మెపుడును
వ్యాకులభావ పీడితమయి యుండఁగలదు.

అసత్యవాది తన మృషాకథనమును గప్పిపుచ్చుకొనుట
కయి నిరంతరము కల్లలాడుచుఁ దన యాత్మను గలుషిత
మొనరించుకొనుచుండును. సత్యముయొక్క మహామహిమ
నెఱింగిన సత్పురుషు లొకతూరి హృదయపూర్వకముగఁ
దమ ముఖమునుండి బహిర్గతమయిన వచనమును బ్రాణ
హాని కలుగనున్నను విసర్జింపనొల్లరు. సత్పురుషులకు సంపద
లందుకంటె, సౌఖ్యములందుకంటెఁ దుదకు స్వప్రాణము
లందుకంటె సత్యమందే గాఢానురాగము స్వభావసిద్ధముగ
నెలకొని యుండుచుండును.

“ఉదయతి యది భానుః పశ్చిమే దిగ్విభాగే
ప్రచలతి యది మేరుః శీతతాం యాతి వహ్నిః
వికసతి యది పద్మం పర్వతాగ్రే శిలాయాం
న భవతి పునరుక్తం భాషితం సజ్జనానాం.”

“దివాకరుఁడు పశ్చిమదిగ్విభాగమునం దుదయించినను, మేరుపర్వతము చలించినను, అగ్ని చల్లఁబడినను, పర్వత శిఖాగ్రమున శిలలందుఁ గమలము వికసించినను సత్పురుషులు తమ వచనమునుండి విముఖులు కాఁజాలరు.”

మనుష్యుఁడు దుర్మార్గుఁడయి తన యావచ్ఛక్తిని వినియోగించినను సత్యమును లేశమాత్రమయిన బరాభవింపఁజాలఁడు. మనుష్యుఁ డెంతగా సత్యమును గప్పిపుచ్చి యత్నించినను, గాఢముగఁ గ్రమ్ముకొనియున్న మేఘమాలికలఁ జీల్చుకొని బయటఁబడు సూర్యునివలె నయ్యది బహిర్గతము కాక మానదు. పంచభూత నిర్మితమగు కాయము నశించినను సత్యము మాత్రము నశింపక శాశ్వతమయి యుండఁగలదు.

“సాంచ్ బరాబర్ తపసహీ ఝూత్ బరాబర్ పాప్
జాకే హిరదయసాంచ్ హై, తాకేహిరదయ ఆప్.”

—కబీరు.

“సత్యమునకు సమమగు తపస్సు లేదు. అన్యతమున కీడగు పాపము లేదు. ఎవని హృదయమందు సత్య మున్నదో వాని హృదయమందు భగవంతుఁ డున్నాఁడు.”

పరమేశ్వరుఁడు సత్యస్వరూపుఁ డగుటచే సత్యసంధుల నధికముగఁ బ్రేమించుచున్నాఁడు. సర్వత్ర సదా సత్యము యొక్క పరిత్రస్వజమును స్థాపించి, తత్సంరక్షణమునకయి యత్న మొనరించుచుండుటయే మనుష్యజాతియొక్క పావన మగు కర్తవ్యము. సత్యశూన్యమగు జీవితము గలవాని కెన్ని సంపద లున్నను భస్మహవ్యమురీతి వ్యర్థములే యగును. నేఁడు ప్రపంచమున స్త్రీపురుషుల నేకులు వివేకశూన్యతచే స్వల్పములును, ఊద్రములును నగు లాభముల నపేక్షించి

సత్యము నొక యల్పపదార్థముగ భావించి చీటికిమాటికిఁ గల్గలాడుచు దమ జీవితప్రాశస్త్యమును నష్టమొనరించుకొనుచున్నారు.

మనుష్యులు తమ యసత్యభావమును సులభముగా సాటిమనుష్యులు గ్రహింపజాలకున్నను సర్వాంతర్యామియగు భగవంతుఁడు స్పష్టముగా గ్రహించుచున్నాఁడను జ్ఞానము లేనివారగుట కెంతయు విచాకింపవలసియున్నది. అసత్యవాదు లధికముగాఁ గలిగియున్న సంఘమందు సత్యవాదికిఁ దాత్కాలికముగఁ గొన్ని కష్ట నిష్ఠురములు సంభవించినను నవి స్థిరముగా నిలువనేరవు. ప్రతి వ్యవహారమందును మనుష్యుఁడు సత్యము నాధారముగాఁ జేసికొని వర్తించిన వాని కెట్టి భయమును, నష్టమును, దుఃఖమును వాటిల్లనేరవు.

“Fact clinches the bargain

Fact wins the fight

Gets the votes in the senate.”

—D. Adams.

“సత్యసంధత బేరమును గొట్టివేయును. యుద్ధమున జయమునందును. సభయందు నధికామోదప్రాప్త మగును.”

—డా. ఆడమ్స్.

మూఢులగు మానవు లనేకులు తొలిక వ్యవహారమున కసత్యము తోడ్పడు విధమున సత్యము సాహాయ్యభూతము కానేరదని యుపన్యసించుచుందురు. ఇయ్యది దూరదృష్టియు, పవిత్రబుద్ధియు, స్థిరానుభవమును లేని మూర్ఖుని ముఖోద్గత మగు శుష్కవాక్యమేకాని వేఱొండు కాదు. వేదములు, ధర్మపదము, బైబిలు, ఖురాను మున్నగు ధర్మగ్రంథము

లన్నియుఁ బ్రాణిహత్యకంటె నసత్యకథనమును బాప మని నిశ్చయించి యున్నవి. బుద్ధభగవానుఁ డత్యభాషణాసక్తి భయంకరమగు మానసిక జాడ్యమనియు, ఈ వ్యాధియొక్క పరిణామముచే నిహపరలోకములం దప్రతిష్ఠయు, మానభంగమును, సందేహభయమును దేహ క్షయానంతరము ఘోర నరకము కలుగుననియు నొక్క వక్కాణించియున్నాఁడు.

“స హి సత్యా త్పరో ధర్మో నాన్యతా త్పాతకం పరం
న హి సత్యా త్పరం జ్ఞానం తస్మా త్సత్యం సమాచరేత్.”

“సత్యముకంటె శ్రేష్ఠమగు ధర్మ మేదియు లేదు. అసత్యముకంటె మహాపాపము లేదు. సత్యమును మించిన జ్ఞానము లేదు. కావున సత్యవ్రతాచరణ మావశ్యకము.”

సత్యసంధుఁ డగుటకు మనుష్యుఁ డెప్పుడు దీక్షాబద్ధుఁ డగునో, అపుడే వాని హృదయము విశేషభాగము పరిశుద్ధము కాఁగలదు. తృష్ణ క్రమక్రమముగా క్షీణించి పోవును. ఈశ్వరునియందు శ్రద్ధాభక్తి విశ్వాసములు మెండగును. గురుజనులయందు గౌరవభావ మేర్పడును. ఆత్మ బలము వర్ధిల్లి నిరంతర మనూనమగు హృదయాహ్లాదమును గలిగించుచుండును. సత్యసంధుఁ డీశ్వరుని ప్రియపుత్రుఁ డని జీససుప్రభువు నుడివియున్నాఁడు.

సత్యబలమును వర్జించుటచే మహాబలాధ్యములగు నామాజ్యము లెన్నియో కూకటివేళ్ళతోఁ గూలిపోయినవి. సత్యము నాశ్రయించిన గర్భదరిదు లెందఱో సర్వోత్కృష్ట స్థానము నంది జగద్వంద్యులై నారు. సత్యబలమున కెనవచ్చు మహాబల మీ దైవసృష్టియందు లేదని మహాపురుషు లనేకులు చాటియున్నారు. సూర్యచంద్రాదులు స్థిరముగ నుండు

టకును సత్యబలమే మూలకారణము. జగద్రక్షకుఁ డగు దేవుఁడే సత్యస్వరూపుఁ డయియుండ సత్యమునకు బాహ్యముగా మఱొండు కలదని వాదింపఁ బనియేమున్నది.

“సత్యేన ధార్యతే పృథ్వీ సత్యేన తపతే రవిః,
సత్యేన వాతి వాయుశ్చ సర్వం సత్యే ప్రతిష్ఠితం.”

“సత్యమువలననే పృథ్వీ నిలిచియున్నది. సత్యము చేతనే దివాకరుఁడు ప్రకాశించుచున్నాఁడు. సత్యమువలననే వాయువు వీచుచున్నది. సకలమును సత్యావలంబితమే.”

అసత్యములగున వేవియు నిత్యములు కావనుట ప్రాజ్ఞ లోకమునకు విదితమే. సమస్త సద్గుణ సార స్వరూపంబగు సత్యస్వీకారముచే మనుష్యుని సకలాభీష్టములు సిద్ధించును. మనుష్యుఁ డాదర్శప్రాయుఁ డగుటకును, సదాచారావలంబన మున సమున్నతమ స్థకుఁ డగుటకును, ఆత్మాభ్యుదయ మును గాంచుటకును, హృదయమును సముదార మొనరించు కొనుటకును, మ స్తిష్క మును సర్వోచ్ఛముగను, విశాలము గను, నిర్మలముగను జేసికొనుటకును సత్యవ్రతపాలన మావ శ్యకమయి యున్నది. వాయువు మనుష్యజీవితమున కను ఙ్గణము మిక్కిలి యవసర మగుచున్నవిధముగనే సత్యమును బ్రతిక్షణమందు మానవజీవితాభ్యుదయమున కావశ్యకమయి యున్నది.

“ఋషయశ్చైవ దేవాశ్చ సత్య మేవ హి మేనిరే,
సత్యవాదీ హి లోకేఽస్మి న్పరే గచ్ఛతి చాఽక్షయం.”

“ఋషులును, దేవతలును సత్యమునే సన్మానించి యున్నారు. సత్యసంధుఁడే యీ విశ్వమం దున్నతమును, అచ్యుతమును నగు పదవి నందఁ గలుగుచున్నాఁడు.”

న్యాయమును, దయను గలిగించునట్టియు, వాస్తవిక జ్ఞానమునకు మూలసాధనమయినట్టియు, సత్యమును బహిష్కరించిన వ్యక్తికి శరణ్యా మేదియు లేదు. మనుష్యజీవితసరోవరమున సుందరకమలమును, కీర్తిబీజస్వరూపమును, సారశ్య సౌకుమార్యముల నిలయమును, విశ్వవిజయప్రాప్తికి మూలమును, ధర్మార్థకామమోక్ష సాధనమును నగు సత్యము మూఁడువిధములుగ ననుష్ఠింపఁబడుచున్నది. మనస్సువలనను, వాక్కువలనను, కర్మవలనను ననుష్ఠింపఁబడునదే సర్వాంగ పూర్ణమగు సత్యవ్రతము.

ప్రప్రథమము మనుష్యుఁడు తన చిత్తమును సత్య సంకల్పముచేఁ బవిత్ర మొనరించుకొనినఁ గాని సత్యవాదియయి, సత్కార్యము నాచరింపఁజాలడు. మనోవాక్కరణముల మనుష్యజాతి సత్యమును బాలింపఁ బ్రతిజ్ఞ సలుపుచో నేఁడు లోకమున బహుళముగఁ గాననగు దుఃఖములు విశేషభాగము నశించిపోవును. సత్యమార్గము ననుసరించువారు జీవితయాత్రను సుఖపూర్వకముగను, నిర్విఘ్నముగను సమాప్త మొనరించుకొనఁగలరు. అసత్యమార్గము వనుసరించు మనుష్యు లవశ్యము విఘ్నపరంపరలచే ముట్టడింపఁబడి, తమ జీవితయాత్రను నష్ట మొనరించుకొనఁగలరు. అసత్యవాది తా నసత్యమును భాషించునపుడుగాని దుష్పరిణామమునుగూర్చి చిత్తమునందేని విచారించుకొనఁడు. మృషాకథనముచే సంభవించు దుష్ఫలితము ననుభవింపవలసివచ్చినపు డసత్యవాది మిక్కిలి చింతించును.

ఒక గోపాలబాలుఁడు నిత్యము తన గ్రామమునకు సమీపమునందున్న యరణ్యమునకు మేకలను మేపుటకయి

తోలుకొనిపోవుచుండెను. ఆ యరణ్యమందు వ్యాఘ్రభయము మిక్కుటముగా నుండెను. ఆ గోపాలబాలుఁ డొక దినమున బరిహాసమునకయి 'పులివచ్చి పైఁబడుచున్నది. రక్షింపుఁడు. రక్షింపుఁ'డని బిగ్గఱగా నఱచెను. ఆ యరణ్యమునకు సమీప మునఁగల క్షేత్రములందుఁ బనిఁ జేయుచున్న కర్షకులెల్లరు నా ర్తధ్వని నాలకించినంతనే గొల్లపిల్లవాని చెంతకుఁ బర్వెత్తి వచ్చిరి. తన్ను రక్షించుటకయి వచ్చియున్న జనసమూహ మును గాంచి గొల్లపిల్లవాఁడు మందహాసముతోఁగరతాళ ధ్వని.యొనరించుచుఁ బులి రాలేదనియుఁబరిహాసమున కట్లంటి ననియు నుడువఁ గృషీవలు లెల్లరు వానిని నిరసించుచు వెడలిపోయిరి.

కొన్నిదినములకుఁ బిమ్మట నిజముగా వ్యాఘ్రమొకటి వచ్చి గొట్టెల సంహరింపఁ జొచ్చెను. గోపాలబాలుఁ డంత 'బులి, పులి రక్షింపుఁ'డని యెలుగెత్తి యఱచెను. దాపునం దున్న పొలములలో, బని యొనరించుకొనుచున్న పంట కాపులు గొల్లపిల్లవాని మాటలు సత్యములుకావని నిరసించి యెవరిపనియందు వా రుండిరి. శార్దులము యథేచ్ఛగా గొట్టెల సంహరించి, తనవేటకుఁ బ్రతిబంధకముగానున్న యాబాలునిపైఁ బడి చంపెను. గొల్లపిల్లవాఁడు ప్రాణములు విడుచునందాక యెన్ని కేకలువె చినను రక్షించుట కెవ్వరును వచ్చియుండలేదు. పరిహాసమందేని కల్లలాడరా దను నీతి యీ చిన్నికథచే మనకు లభించుచున్నది.

అసత్యవాది తన పాపముయొక్క పరిణామము నవశ్యము ననుభవింప బాధ్యుఁడగుచున్నాఁడు. అసత్యవాదిని శిక్షించు

వా రన్య లెవరును గాదు. వాని యంతరాత్మయే వానిని బట్టి దండింపఁగలదు. దుఃఖభయము లసత్యవాదికే కలుగు చుండునేకాని సత్యభాషికి స్వప్నమందును గలుగనేరవు.

“నా స్తి సత్యే భయం క్వచిత్” సత్యమునకు లేతమును భయము లేదు. మనుష్యుఁ డెంతగాఁ బ్రయత్నించి సత్యమును ధూళియైదుఁ గలిపివైచినను నయ్యది విరాట్స్వరూపమును ధరించి విశ్వమునఁ బ్రకటితము కాకమానదు. క్షణమాత్ర కాలమునకు సత్యము దృష్టిపథమునుండి లోపించినటులయి నను నష్టము కానేరదు.

సత్యహీనా వృధా పూజా సత్యహీనో వృథా జపః
సత్యహీనం తపో వ్యర్థ మూషరే వపనం యథా.”

“ఊసరక్షేత్రమున విత్తబడిన బీజములవలె సత్య విహీనములగు పూజాజపతపములు వ్యర్థములగును.”

ఎట్టి గాఢమగు వస్త్రమునం దగ్నిని మూటగట్టినను నయ్యది రహస్యముగా నుండనేరదు. అదియేచందమున సత్యమును గప్పిపుచ్చి యత్నించినకొలఁదియు నది జగద్విఖ్యాతి నందుచుండఁగలదు. విషసర్పము నెంత బ్రేమతో దుగ్ధాహారము నొసంగి పోషించినను రక్షణక రయొక్క ప్రాణము లనే యపహరించు విధమున నసత్యమును జేరదీసి పోషించు వాని జీవితము నది యొక్కసారిగఁ గబళించివేయఁగలదు. కావుననే మహాపురుషులు విపత్తుల సహించుటకేని నమ్మి తింతురు కాని, మృషను దరిఁజేరనియ్య నొల్లరు.

“పరిత్యజేయం త్రైలోక్యం రాజ్యం దేవేషు వా పునః
యద్యద్యధిక మేతాభ్యాం న తు సత్యం కథంచన.

—మహాభారతము.

“నేను త్రిలోకసంపదల విడిచిపెట్టఁ గలను. దేవతల యొక్క స్వర్గసౌఖ్యములను విసర్జింపఁగలను. వీనికంటె నధిక మగున దేదియున్నను నవలీలగ బహిష్కరింపఁ గలను కాని, సత్యమును మాత్ర మేస్థితియందును విడిచిపుచ్చఁజాలను !”

సత్యవాక్య పరిపాలనార్థ మొనరింపఁబడినట్టి యిట్టి భీషణప్రతిజ్ఞ వలననే గాంగేయుఁడు భీష్ముఁడని పిలువఁబడి నాఁడు. సత్యము విషయమున మన శాస్త్రములు కొన్ని విశేషధర్మముల నాపద్ధర్మము లను పేర నుడివియున్నవి.

“సత్యం బ్రూయాత్ ప్రియం బ్రూయాత్
న బ్రూయాత్ సత్య మప్రియం.”

“ప్రియమగు సత్యమునే వచింపఁదగునుగాని, అప్రియ మగు సత్యమును భాషింపఁజనదు.”

ఎట్లనిన జనుషాంధుని గాంచి ఓరి గ్రుడ్డివాఁడా ! యన్నను, కురూపిని విలోకించి కోతివాఁడా ! యన్నను వానికిఁ గోపమును, మనస్తాపమును గలుగఁగలవు. కావున లోకహితకరములు కాని యిట్టి సత్యములఁ బలుకరాదు.

ఒక యనాథయగు స్త్రీని పాపవర్తనులగు హంతకులు కొందఱు తఱుముకొని వచ్చిరి. ఆ దిక్కుమాలిన పడతి మనము చూచుచుండగనే చోరులబారినుండి తప్పించుకొని యొక రహస్య స్థలమున డాగినది. కిరాతకు లంత మనచెంత కేతెంచి ‘ఆర్యులారా ! అబల యొకర్తుక యీ మార్గమున నరిగెనా ? ’ యని ప్రశ్నింప మనము సత్యము నెఱింగి యుండియు స్త్రీ యిటు రాలే దని వచించుటయే ధర్మము.

కారణమేమన జరిగినది జరిగినట్లేనుడువుటచే నేపాప మెఱుంగని సతీమణి మా నభంగమును, ప్రాణసంహారమును గలిగించు ఘోరపాప మొదవును. కావున ధర్మసంరక్షణార్థ మిట్టి సందర్భములలో న్యాయమును, దయను దృష్టియందునిచికొని సత్యమును యుక్తియుక్తముగ భాషింపవలసి యుండును. ఇట్టివే యాపద్ధర్మము లనఁబడుచున్నవి. ఆపద్ధర్మానుష్ఠానముచే సత్యము కళంకితము కానేరదు.

ఉ॥ భూతహితంబుగాఁ బలుకుఁ బొంకును సత్యఫలంబునిచ్చుఁ ద
ద్భూతభయాస్పదంబగుప్రభూతపుసత్యము బొంకునట్లగున్

.....

—మహాభారతము.

మృషాకథనముకంటె సత్యగోపనము మహాభయంకర మయినది. పాపారిష్టదాయక మయినది. సత్యగోపనము పాన్పుక్రింద డాగియున్నవిషసర్పము. అసత్యకథనము దృష్టి సమ్ముఖమున బుసఁగొట్టుచున్న పామువంటిది. బుద్ధప్రభువు సత్యగోపనము తుప్పమాటున దాగియున్న పులివంటిదనియు, అసత్యభాషణము మనకట్టెదుటఁ జచ్చిపడియున్న పులివంటి దనియు నుడివియున్నాఁడు. కిరాతకుల బారినుండి తప్పించు కొనిపోయిన స్త్రీ మనకుఁ దెలిసియుండియుఁ దెలియనిరీతి నటించుటే ధర్మమని నుడివియున్నాఁడను. అసత్యగోపన మిట నే పాపమెఱుంగని సతీమణియొక్క ప్రాణసంరక్షణము నకుఁ దోడ్పడినది. వాస్తవిక భూతహితకరంబగునట్టి సత్య గోపనము ధర్మ సంగతమగుటచే సత్యభాషణముగనే పరి గణింపఁబడుచున్నది.

ఘోరపాపదాయకంబును, బుద్ధప్రభువుచే నిరసింపఁ బడినదియు నగు సత్యగోపనము(సత్యాచ్ఛాదనము)నుగూర్చి యవధరింపుడు. సాధువగు నొక బాటసారి యరణ్యమార్గమున నరుగుచుండెను. వానికి మార్గమధ్యమున వ్యాఘ్రభీతి జనించెను. ఆతఁడు తనకట్టెదుటఁ గాననగుచున్న తుప్పల చాటునఁ బులులుండునను సందేహము కలిగి మఱియొక మార్గమున గమ్యస్థానమును చేరఁదలంచు చున్నంతలోఁ దుప్పల వైపునుండి యొక మనుష్యుఁడు వచ్చుచుండెను.

బాటసారి యా క్రొత్తమనుష్యుని విలోకించిఅయ్యా! మీరు వచ్చు నపు డా తుప్పచాటునఁ బులియున్నదా? అని ప్రశ్నించెను. ఆ మనుష్యుఁడు తాను తుప్పవద్దనుండి వచ్చు నపు డద్దాని మాటున బాటసారులఁ జంప బొంచియున్న పులి నొక దానినిఁ గాంచెను. ఆ క్రొత్తమనుష్యుఁ డా మర్మమును మఱుగు పఱచి బాటసారితోఁ దుప్పమాటునఁ బులి లేదు. నిర్భయముగాఁ బోవచ్చు నని యుత్తర మొసంగెను.

బాటసారి వానిమాటను నమ్మి తుప్పవఱ కరుగు నంత నాకలిఁగొన్న పులి వానిపైఁబడి చంపివై చెను. క్రొత్త మనుష్యుని యీ సత్యగోపనముచే భూతాహిణమే కలిగినది. కావున నిట్టి సందర్భములో సత్యగోపనము ఘోరపాపదాయకము. కావున త్యాజ్యము.

ఒక ధనాఘ్యుని పుత్రుఁ డొక నవయువకునితో స్నేహ మొనరించెను. ఆతఁ డనుదినము ద్యూతము, మద్యపానము, వేశ్యాగమనము, సాధుపీడనము మున్నగు దుర్వ్యసనములకు గుఱి యయ్యెను. ఆ ధనవంతుని పుత్రుఁడు మానసికదుర్బ

లత్యముచే నా వ్యసనములకుఁ బాల్పడెను. ప్రబోధము వాని వర్తనము సంస్కరింపఁబడుట కనుగుణ్యముగ నుండెను. ధనాధ్యుడొకతూరి పుత్రుని నడవడినిగూర్చి సందేహించి వాని మిత్రు నేకాంతముగఁ బిలిచి నాకుమారు నేమయిన దుర్వ్యసనములు ముట్టడించెనా? త్వరగ జెప్పుము. నేను శాంతముతో బోధించి సంస్కరించెదను అని యడిగెను.

నవయువకుఁ డంత మిత్రునిపట్ల గల మోమోటమిచే వాని భావిస్థితిని విచారింపక అయ్యా నీకుమారుఁడు కడు దొడ్డవాఁడు, గుణశీలుఁడు అని యుత్తర మొసంగెను. ధనాధ్యుఁడు తన కుమారుని సజ్జనునిగనే భావించి వానిని శిక్షించు విషయమున నుపేక్షించెను. స్వల్పకాలమందే ధనాధ్యుని పుత్రుఁడు ఘోరకిరాతకుఁడయి ప్రభుత్వదండనకు బాత్రుఁ డయ్యెను. ధనాధ్యుఁ డంత నవయువకుని సత్య గోపనముచేఁ గలిగిన కీడును గుర్తించి సత్యగోపనముకంటె మహాపాపము లేదని సిద్ధాంతీకరించెను.

ఒక పుణ్యాత్ముఁడు భయంకర విచిత్రరోగపీడితుఁ డయ్యెను. వైద్యు లెవరికిని యారోగలక్షణముల గ్రహింప శక్యము గాకపోయెను. ఒక వైద్యుఁ డంత రోగివద్ద కేతెంచి వాని జేహమును బరీక్షించి తాను చికిత్స నొనరింతునని యొప్పుకొనియెను. రోగియొక్క బంధువులు రోగ మెట్టిదని ప్రశ్నింప నా వైద్యుఁ డా భయంకరమగు రోగమును గ్రహించి యుండియు స్వలాభప్రీతిచే దాని నొక సామాన్య రోగమని వచించెను.

చికిత్సకుఁ గడంగి యా వైద్యుఁ డనుదినము ధనా కర్షణ మొనరింపఁ గడంగి మధ్యస్థితియందు రోగము నివృత్తి

కాదని వచించి వెడలిపోయెను. రోగి వివిధాషధముల వికార ప్రాబల్యముచే మిక్కిలి బాధపడి మరణించెను. స్వార్థాంధ తచే వైద్యుఁడు తొలుత భయంకరరోగమును గుర్తించి యుండియు సత్యమును గు పపటచెను. దీనిచే భూతహాని కలిగినది కావున నిట్టి సత్యగోపనము త్యాజ్యము.

ఒకానొక ఋషీశ్వరుఁ డరణ్యమునం దొకచోఁ దప మొనరించుచుండెను. వ్యాధులు వెంబడింపఁ దీక్షణశరాఘాత మున వ్యధ నందుచు హరిణశాబక మొండు పర్వెత్తివచ్చి తపస్వియొక్క యుటజమున దాగుకొనియెను. వేటకాడు మునిచెంత కేతెంచి లేడిపిల్ల యేమాయెనని యడుగఁ దన నోటితో నసత్యమును బలుక నక్కట లేకుండగనే సంభాషణ సందర్భమును మార్చి సత్యముచేఁ గలుగు భూతహితమునే యారీతి నొనరించెను.

“ఓయీ వ్యాధుఁడా!

“యా పశ్యతి న సా బ్రూతే యా బ్రూతే సా న పశ్యతి,
అహో వ్యాధ స్వకార్యార్థికా కిం పృచ్ఛసి పునఃపునః.”

“చూడనేర్చిన నేత్రమునకు భాషించు శక్తి లేదు. మాట్లాడఁగల ముఖమునకు వీక్షించుశక్తి హాశక్తి. ఓ స్వార్థుఁడ వగు వేటకాఁడా! చీటికి మాటి కేల నడుగు చున్నావు?”

ఋషీశ్వరుని యసందర్భములగు వచనము లర్థముగాక పోవుటంజేసి వ్యాధుఁడు విసువుఁజెంది వెడలిపోయెను. సూక్ష్మోపాయముచే సత్యముయొక్క- యావల్లక్షణము ననుస

రించి ఋషి సాధువును, నోరులేనట్టియు లేడిపిల్లను సంరక్షించెను. ఇట్టి విషమపరిస్థితులయందు సత్యస్వరూపమును గ్రహించు టాకింత కష్టసాధ్యమే యగును.

వేదశాసనములగు “సత్యంవద, ధర్మంచర, సత్యము పలుకుము, ధర్మ మాచరించుము” విస్మరింపరానివి.

విద్యార్థులారా! సత్యముయొక్క ప్రభావ మనంత మని గుర్తించి దానిని సదా సన్మానింపుడు. మీ రెట్టి సితియందును సత్యము నలక్ష్యభావమున వీక్షింపక “సత్య శ్రమాభ్యాం సకలార్థసిద్ధిః” అను సిద్ధాంతమును స్మరించుచు జీవయాత్రను జేయుడు. దుర్గుణముల మీ రేనాడు విస్మరించి వైచేదరో నాఁడే మీరు సత్యసంధులు కాఁగలుగుదురు.

సత్య మేవ జయతే నాన్యతర.

అ ఋ వ ది వీ డ వ ప్ర క ర ణ ము

అక్రోధము (శాంతము)

“గీ॥ కోపమునను ఘనత ♦ కొంచెమై పోవును
గోపమునను మిగుల ♦ గోడుఁ జెందుఁ
గోప మడఁచెనేని ♦ గోరిక లీడేరు
విశ్వదాభిరామ ♦ వినురవేమ!”

ధర్మముయొక్క దశమాంగ మక్రోధము లేక శాంతము. అక్రోధముచేతనే మనుష్యుడు స్థిరచిత్తుడయి సౌఖ్యానందముల ననుభవింప సచుర్ధుఁ డగుచున్నాడు. అక్రోధముచే మనుష్యుడు తన కెట్టి విపత్పరంపరలు సంభవించినను వాని నుండి తప్పించుకొనఁగలుగుచున్నాడు. శాంతములేని మనుష్యుడు సత్యము నెఱుంగఁజాలక, ధర్మాధర్మవిచక్షణ జ్ఞాన శూన్యుడయి యనేకములగు దుష్కృతములఁ గావించి, వాని దుష్టపరిణామము ననుభవింపవలసివచ్చినపుడు మిక్కిలి దుఃఖితుఁ డగుచున్నాడు.

శాంతము స్త్రీపురుషుల కెల్లరకు శాశ్వతమగు భూషణమని గురుజనులు నుడివియున్నారు. జీవితాలంకారమగు నిట్టి పవిత్రసుగుణము నేడు మనుష్యజాతీయందు కేవలము లోపించి పోయినది. మనుష్యజీవితమును గడు సుందర మొనరించుటకును, సకలలోక గౌరవపాత్ర మొనరించుటకును

శాంతముకంటె నుత్కృష్టమగు సుగుణము మఱొందు లేదు. శాంతముగలవాని హృదయమందు దైవికశక్తిమూర్తీభవించి యుండి సమస్తమానపులహృదయముల నాకర్షించుచుండును.

శాంతముగల మనుష్యుఁడేదేశ మేగినను నిర్భయముగా జీవింపఁగలడు. దుష్టులుసయిత మొక్కొక్కపుడు శాంతస్వభావుని గాంచి కరుణార్ద్రహృదయులయి వానిని సత్కరించుటకుసయితము సన్నద్ధు లగుచుందురు. మనుష్యుని ధనధాన్యాదివైభవములును శాంతస్వభావ ధారణముననే సార్థకములగుచున్నవి. 'దానములలోనికెల్ల నిదానమే ప్రధానము' అను లోకవాక్యము సన్మానభాజనము. ఒక మనుష్యుని మహానుభావత్వమును గ్రహించుటకు ముందతనియందు శాంతమున్నదియు లేనిదియుఁ బరీక్షింపవలసియుండును.

శాంతముచే నెట్టి విషమకార్యములనయిన మనుష్యుఁడు సులభముగా గ్రహింపఁ గలుగుచున్నాఁడు. శాంతముచే లోకమునకుఁ గలుగు ప్రయోజనము లసంఖ్యాకములు. మనుష్యునకు జీవకళను బ్రసాదించి వాని హృదయకర్కశత్వమును బాపి సాధుత్వమును గలిగించున దీ శాంతమే. శాంతస్వభావునకుఁ గోపమును జెందవలసిన యవసరమును, ద్వేషింపవలసిన యావశ్యకతయుఁ గలుగనేరవు. మనుష్యునియందు శాంతమెపుడుండునో, అపు డతనికిఁ బరులతో నేవిధమగు కలహమును దటసింపనేరదు.

విశ్వశ్రేయస్కరమగు శాంతమువంటి పవిత్ర సుగుణము నేఁడు మనుష్యజాతీయందుకంటె గోవృషభాది సాధుజ్ఞులువులయందు విశేషముగాఁ గాననగుచున్నది. దీనికి

ముఖ్యకారణ మే మని విచారించినచో మనుష్యజాతీయందు
విలాసప్రీతి మిక్కుటమయి క్రోధమును హెచ్చించినదనియు,
జంతువులయందు విలాసపరత్వము నిగ్రహింపఁబడియుండు
టచే శాంతము వెచ్చువెటిగినదనియు, దెలియవచ్చును.
నేడు మనుష్యుఁడు శాంతమువంటి సద్గుణమునెడ లక్ష్యము
లేనివాఁడయి యుండుట శోచనీయము.

“తే॥గీ॥ సర్వధర్మంబులకు నొక్క ♦ శాంతగుణమే
వన్నెఁదెచ్చును భూష లె ♦ న్నెన్ని యన్న
ఎన్నిపాటులు పడియైన ♦ నెల్లవారు
శాంతమును దాల్చు యత్నంబు ♦ సలుపవలయు.”

—నీతిదీపిక.

శాంతమును సంపాదింపఁ దలఁచువారు తత్ప్రయత్నముల
శత్రువగు క్రోధమును సత్వరము నశింపఁజేయవలసియున్నది.
బీజమునశించినఁగానిమొలకబయల్పెడలనేరదు. అదియేచంద
మున క్రోధమునశించినఁగాని శాంతమలవడనేరదు. క్రోధము
తమోగుణ సంభూతము తమోగుణము నిబిడాంధకార
మయము. మనుష్యుఁడు క్రోధావేశవిశాచమునకు వశుఁ డయి
నంతనే వాని యుక్తాయుక్తపరిజ్ఞానము నశించిపోవుచున్నది.
ప్రచండ వాయుమండలమున నెలకొల్పఁబడిన దీపము చల్లారి
పోవునట్లు క్రోధావేశముచే బుద్ధిరూపమగు జ్యోతియు నారి
పోవుచున్నది.

బుద్ధి నశించినపుడు మనుష్యునకు ధర్మాధర్మభేదమే
గోచరింపఁజాలదు. ఆతఁడు మంచిచెడ్డల నెఱుంగఁజాలక
చంచలుఁడయి యున్నట్లుని చందమున మనస్సునకుఁ దోచిన

దుష్కర్మలనెల్ల నాచరించి భ్రష్టుఁ డగుచున్నాఁడు. క్రోధముచే లోకమునకుఁ దటస్థించుచున్న దుర్భరదుఃఖములు వర్ణనాతీతములు. క్రోధోన్మత్తుని సమస్తేంద్రియములు స్వాభావికజ్ఞానమును దక్కి వికృతము లగుచున్నవి. అపు డవి యస్వాభావిక కర్మల నాచరించి మానవాత్మను భయంకర విపదగ్రస్త మొనరించివేయుచున్నవి.

“క్రోధమూలో వినాశో హి ప్రజానా మిహ దృశ్యతే
కుర్ధః పాపం నరః కుర్యాత్ కుర్ధో హన్యాత్ గురూఃపి.”

—మహాభారతము.

ప్రజావిధ్వంసమునకుఁ గ్రోధమే మూలకారణము. ఇంతకంటె వేఱుకారణ మిహమందు లేదు. క్రోధకారణంబు ననే మనుష్యులు పాపకార్యాచరణోన్ముఖు లగుచున్నారు. క్రుద్ధుఁ డాచార్యునయిన వధించుటకు వెనుదీయఁడు.”

అనేకులగు పండితులును, మహాపురుషులును గ్రోధమును గలిగియుండుటచేఁ దలవని తలంపుగా దుష్టకార్యముల నాచరించి క్రమక్రమముగాఁ జరిత్రభ్రష్టు లగుచున్నారు. మనుష్యుఁడు క్రోధాంధుఁ డగుటచే నంధప్రాయుఁడయి జననీజనకుల నయిన సంహరించుటకేని శంకింపనంతటి మహా క్రూరుఁడయి పోవుచున్నాఁడు. అగ్ని తాను స్పృశించిన పదార్థమునే దహించును. క్రోధ మట్లుగాక తన్నాశ్రయించిన మనుష్యుని, వానితో సంబంధమును గలిగియున్న జీవ ప్రపంచమును నిరంతరము దహించివేయుచుండఁ గలదు.

అగ్నియందు దగ్ధమగునపుడు మనుష్యుని కెంతబాధ కలుగునో అంతకంటె నధికమగుబాధ క్రోధావేశముచే మనుష్యునకుఁ గలుగుచున్నది. అసంఖ్యాకులగు భూపాలురు తమ

విశాలములగు సామాజ్యములతోఁ బాటు క్రోధోన్మత్తతచే నశించిపోయినటులఁ జరిత్రలు చాటుచున్నవి. క్రోధి పాప మయుఁడును, దుర్గుణనిలయుఁడును నయియుండుటచే మోక్ష భాజనుఁడు కాఁజాలఁడని భగవద్గీతాది పవిత్రగ్రంథములు ఘోషించుచున్నవి.

విదేశీయభిషగ్వరులు క్రోధాతిరేకముచే దేహము నం దొకవిధమగు విష ముత్పన్నమై స్వాస్థ్యమును భంగ పఱచుననియు, భయంకరములగు ననేకజాడ్యములకుఁ గోపమే మూలకారణముగ నుచ్ఛదనియు సప్రమాణముగ నిరూపించి యున్నారు. క్రోధోన్మత్తుఁడు బాలకునికంటె జ్ఞానమునం దల్పుఁడగుచున్నాఁడు. బాలుఁడు తళతళలాడు నిశితకర వాలమును దనకంఠముపై వైచుకొనిన నేమితటస్థింపఁగలదో అగ్నిని స్పృశించిన నెట్టి దుఃఖము వాటిల్లునో గ్రహింపఁ జాలఁడు.

క్రుద్ధుఁడును బ్రాయమునం దధికుఁడయి యున్నను, వేదాది శాస్త్రగ్రంథముల నన్నింటిఁ గంఠస్థమొనరించి యుండినవాఁడయినను తనప్రాణములకు మోసము గలిగించు దుష్టకార్యమునేని నిస్సందేహముగ నాచరించివేయు చున్నాఁడు. క్రుద్ధునకు మనశ్శాంతియు, సౌఖ్యానందము లును స్వప్నగత వృత్తాంతములగును. వాని కెన్ని సంపద లున్నను, పరిచారికాపరిచారకులున్నను హాయి ననుభవింపఁ జాలఁడు.

“క్రుద్ధో హి కార్యస్య ఫలం న యథావత్ ప్రపశ్యతి,
న కార్యం న చ మర్యాదాం నరః క్రుద్ధోఽనుపశ్యతి.”

—భారతము.

“క్రోధపూరితచితుఁ డేకార్యమున కెట్టిఫలము లభించునో గు రింపఁజాలఁడు. సత్కార్యములెవ్వియో గ్రహింపలేఁడు. మర్యాదను రక్షించుకొనవలయునను విషయమునే కుపితుఁ డెఱుంగఁజాలఁడు.”

క్రోధముచే మనుష్యుఁడు మనుష్యత్వమునుగోల్పోయి రాక్షసుఁ డగుచున్నాఁడు. వాని హృదయము సౌమ్యస్థితిని బాసి పాపాణముకంటెను, లోహముకంటెను, వజ్రముకంటెను గఠినతరంబగుచున్నది. అట్టి కఠినతరంబగు హృదయమున దయాలేశమునకు స్థాన ముండనికతన మనుష్యుఁడు హరిణశాబకసమూహమునఁ జొచ్చు క్షుధాసంక్షుభితముగు క్రూరవ్యాఘ్రంబుపగిది దుష్టశిష్ట భేదములేక మనుష్యసంఘమునఁ జొరఁబడి సమస్తమానవుల బాధించుచు నెపుడో యొకప్పుడు తనవంటి క్రోధోన్మత్తుని హస్తమునఁ జచ్చుచున్నాడు.

భూలోకము శాంతముచే స్వర్గతుల్యముగను, క్రోధముచే నరకసమానముగను గావింపఁబడఁగలదు. ఘాతుకమృగమునకును, క్రోధోన్మత్తునకును విశేషమగు తారతమ్యముండనేరదని మహాత్ములు వచించియున్నారు. ఎవ్వని హృదయము శాంతమున కాలవాలమయి యొప్పుచుండునో, వాని చేష్టలన్నియు ధర్మయుక్తములయి యుండఁగలవు. వాని వర్తనము నిర్దోషమయి మల్లెపూవువలె నుండును. నేత్రము లచంచల ద్యుతిపూర్ణములై ప్రకాశించుచుండఁగలవు. వదనము సుప్రసన్నభావప్రభాభాసురమయి వెలుగొందుచుండును. అధరములు మృదులహాసమున ముచ్చటఁ

గొలుపుచుండును. చి త మెట్టి త తరపాటునులేక నిర్వాక్కులముగను నిర్భయముగను నుండఁగలదు.

ఇట్టి సద్గుణములచేతను, శుభలక్షణములచేతను సమలంకృతులయి యుండువారే దేవతాపురుషులు. శాంతస్వభావులగు దేవతాపురుషుల ననుదినము సందర్శించుచుండుటచేఁ గ్రూరహృదయులగు రాక్షసులు సాధువులు కాఁగలరు. శాంతస్వభావుల బాధించువారిని దేవుఁడే శిక్షించును.

ఉ॥ శాంతులకెగ్గుఁ జేసినను ♦ సంతసమొందునె దై వమక్క టా!
యంతకు సంతవారలకు ♦ నప్పుడు గట్టిగఁ గట్టికుడ్పఁడే?
కాంతినడంచుఁ బున్నమను ♦ గల్వలతేనికిభూమి నుడ్డమై;
ధ్వాంతముకోటికొండలయి ♦ దానిని మ్రొంగదె దాన?

మిత్రుఁడా !

—సూక్తివసుప్రకాశకము.

శాంతస్వభావు లగు దేవతాపురుషుల బాధింపయత్నించు దుర్మార్గు లెందఱో సుశిక్షితు లయినారు.

విశ్వజీవప్రేమమయుఁడును, శాంతమూర్తియు నగు చైతన్యనికాలమందు నవద్వీపమున నిత్యానందుఁడు, హరిదాసు, అద్వైతుఁడు మురారిగుప్త, గదాధరుఁడు అను నేవురు పరమశాంతస్వభావులగు సాధువులు గౌరాంగుని ప్రేమ సందేశమును వంగదేశమం దంతటఁ జాటుచు నివసించుచుండిరి. ఆ సమయమందే నవద్వీపమున జగ్గాయి, మాదాయి అను క్రూరు లిరువురు హత్య లొనరించుట

యందుఁ బ్రసిద్ధి నందియుండిరి. వారు గోమాంసభక్షకులై సురాపానమత్తులై సాధువుల హింసించుచుండిరి.

ఒకతూరి నిత్యానందప్రభృతులతోఁ గలియుట వారికిఁ దట్టస్థించెను. నిత్యానందప్రభృతులఁ గాంచినంతనే జగాయి మండిపడుచు 'ఓరి దురాత్మా! నీవు మాంసభక్షణము తగదనియు, హత్య పాపమనియు బోధించుచుంటివా? నిన్నిదిగో సంహరించుచున్నా'నని కఱ్ఱతో నిత్యానందుని తలపైఁ గొట్టెను. ఆ శాంతస్వభావుని తల పగిలి రక్తము స్రవింపఁ జొచ్చెను. కాని యతఁడు కోపములేనివాఁడయి శాంతముతో 'ప్రియసోదరా! నేను నీమాట కడ్డు జెప్పి నీ మనస్సును నొప్పింపను. నీకు వలయుచో నాకంఠమును నేనే ఖండించి యిచ్చెదను' అని నుడివెను. నిత్యానందుని పరమ శాంతములగు కోమలవచనముల నాలించినంతనే యా రాక్షసుల రాతిగుండెలు నీరయ్యెను. వా రతని చరణముల వ్రాలి, క్షమింప వేఁడి నాఁటినుండి పరమశాంతులయి చైతన్య భక్త బృందమున గణ్యులయిరి.

మహాత్ముండును శాంతమూర్తియు నగు జీససు జరుసులము ప్రాంతమునఁ దన నవధర్మమును వ్యాపన మొనరింపఁ గడంగినపుడు సనాతనధర్మావలంబులగు యూదు లతనిని మతద్రోహిగ భావించి సంహరింప యత్నింపఁ దొడంగిరి. స్త్రీఘెను అను నతఁడు జీససుయొక్క ముఖ్యశిష్యుఁడయి తన శాంతస్వభావముచే వేలకొలది జనుల నవధర్మదీక్షితులఁ గావింపఁ జొచ్చెను. ఆకాలమందు టారససు నగరములో గ్యామేలియలు శిష్యుఁ డగు పలులేకనలు పేరుగల శిష్యుఁడు సకలశాస్త్రపారీణతయందు విఖ్యాతుఁడయి యుండెను.

ఆతఁడు యూదుఁ డగుటచే జీససునకు బద్ధశత్రువై తన జ్ఞానమును మంటఁగలిపి జీససును సంహరించు ప్రయత్నమునఁ దిరుగుచుండెను. జీససు పరమశాంతుఁ డగుటచే నీ వార్త నాలకించినంతనే కుపితుఁడు కాక దయామయుండగు భగవంతునిఁ దన యా మూఢసోదరుని సంస్కరింపఁ బ్రార్థించెను. ఒక దినమునఁ గ్రూరుఁ డగు పలు జీససు వసించు స్థానమున కేతెంచెను. ఆతఁడు క్రుద్ధుఁడయి యుండెను. నేత్రములు నిప్పులఁ గురియుచుండెను. జీససు పలురాకిను గాంచినంతనే పరమశాంతభావముతో వినయవిధేయుఁడయి యతని చెంత కేగి యతని చరణముల వ్రాలి ముద్దిశుకొని, ప్రియసోదరా! నీవు మహాపండితుఁడవని వింటిని. నీ పాండిత్యమును లోకసేవకయి వినియోగింతువేని దేవుని ప్రియ పుత్రుఁడవయి ధన్యుఁడ వగుదువు" అని నుడివెను.

జీససుయొక్క శీతలవచనముల నాలించి యతని పరమ శాంతప్రకృతి నవలోకించినంతనే పలుయొక్క నేత్రముల నుండి కన్నీరు జొటజొట కారఁజొచ్చెను. ఆతఁడు తన పాప వృత్తిని జీససును నివేదించి తుమింపవేడి నాఁడే జీససుయొక్క ప్రియశిష్యుఁ డయ్యెను. నాటినుండి పలు సెంట్ పాలు అను పేర విఖ్యాతుఁ డయ్యెను. ఆతఁడు క్రైస్తవమతమునకు మహాపకార మొనరించిన ముఖ్యులలో ముఖ్యుఁడు. బైబిలు వంటి పవిత్రగ్రంథమున గణ్యమయిన పాత్ర పాలుకే లభించి యున్నది.

మక్కాప్రాంతమునఁ బరమశాంతమూర్తి యగు మహమ్మదు యిస్లాము ధర్మప్రచార మొనరింప సాగినపుడు

నా సనాతన మతావలంబులగు కోరేశజాతీయు లతనిని హత మొనర్చు నుపాయముల నన్వేషింపఁ జొచ్చిరి. కోరేశ జాతీయులలో నాఁడు ఉమరు అనువాఁడు మహాబలాధ్యుఁడు. పరమ కిరాతకుఁడు. కోరేశజాతీయు లెల్ల రతనిని బ్రేరేపించి మహమ్మదు నా సికుఁ డనియు, అతనిని సంహరించినఁ బుణ్యము కలుగుననియు మతావేశమును గలిగించిరి.

ఉమరు మతావేశపరవశుఁడయి యొక దినమున మహమ్మదు వాసస్థానమున కరిగెను. మహమ్మదుఁ డపు డొక్కచో నిర్జనస్థానమున మోకరిలఁబడి కడుశాంతభావముతో, భ కి ముఖారవిందమునఁ దాండవించుచుండ గద్గదకంఠముతో 'లోకై కపావనుఁడా ! నీ బిడ్డలు క్రూరులయి యొకరి నొకరు హింసించుకొనుచున్నారు. ప్రభూ ! వారి హృదయముల దయను, ప్రేమను, కరుణను, శాంతమును నెలకొల్పుము" అని దేవుని ప్రార్థించుచుండెను.

దూరమునుండియే ఉమరు మహమ్మదుయొక్క శాంత భావమును, భ క్తిని గాంచి విస్మితుఁడయ్యెను. ఉమరు సమీపించునంత మహమ్మదు దై వప్రార్థనమునుండి లేచి "సోదరా ! రా" రమ్మని పోయి కౌగిలించుకొనియెను. ఉమరు మహమ్మదుయొక్క శాంతస్వభావమును గాంచి ముగ్ధుఁ డయి యతనికిఁ బ్రിയశిష్యుఁడయి మహమ్మదీయ మత ప్రచార మొనరించెను. మహమ్మదు చనిపోయిన పిమ్మట నావువేకారు ఖలీఫా యయ్యెను. అతనికిఁ బిదప - ఉమరు ఖలీఫాపదవి నంది యిస్లాము ధర్మవైజయంతి నైరోహా ఖండము మొదలుకొని, ఆఫ్రికావఱకు వ్యాపింపఁజేసెను.

శ్రీ బుద్ధప్రభువు తన మతప్రచార మొనరించుచుండిన కాలమున దుష్టు లనేకు లతనిని సంహరింపవచ్చి యతని శాంతస్వభావమును గాంచి మంత్రముగ్ధులయి యతనికిఁ బ్రിയ శిష్యులైనట్లు తెలుపు వృత్తాంతము తెన్నియో బౌద్ధ జాతకకథలందుఁ గాననగుచున్నవి.

పరమ శాంతస్వభావముచే మనుష్యుఁడు దేవతా పురుషుడయి యెట్టి రాక్షసుల నయిన సాధువులుగఁ జేసి వేయుచున్నాఁడు. క్రోధాంధుఁడు సాధువులను సయితము భ్రష్ట చరిత్రులఁ గావించుచుండును. క్రోధోన్మత్తుని స్థితి వర్ణింప శక్యము గాదు. క్రోధావేశముచే వాని హృదయము భగభగ మండుచు వ్యాకులపడుచుండును. నేత్రము లగ్ని స్ఫులింగముల రాల్చుచుఁ జూచువారికి భయముఁ గొలుపు చుండును. ముఖము సహజకళను దక్కి వికృతమయి వైశాచికకళను కలిగియుండును. వాని యధరములు సదా కంపించు చుండ దంతములు పటపటధ్వని నొనరించుచుండును. వాని దేహమంతయు మండుచున్న నిప్పుముద్దవలె నుండును. పాదములు తడఁబడుచుండును. నాలుక పిడుచఁగట్ట నోటి నుండి నీతిశూన్యములును, హీనములును నగు పరుషవాక్యములు వెలువడుచుండును.

నిశ్చయముగాఁ గ్రోధాంధుఁ డొక భూతమువలెను, పిశాచముపగిదియు, మద్యపానోన్మత్తుని గతియు, మూర్ఖా రోగపీడితుని విధంబునను దన చరణముల యాఘాతములచే భూమి వడవడ వణకుచుండ భీత్కారపూత్కారములచే గగనమును బ్రద్దలఁజేయుచు దర్శకులకుఁ గాలునివలె గోచ రింపఁ గలఁడు. మనుష్యునియందు సహజముగా నెలకొని

యున్న దైవికశక్తియు, నిర్మలజ్ఞానజ్యోతియుఁ గ్రోధావేశముచే సమూలముగ నశించిపోవుచున్నవి.

“కామక్రోధములను • గలిగియుండు నరులు
ఇష్టదేవగురుని • నెఱుంగలేరు.”

—వేమన్న.

మనుష్యసంఘ మజ్ఞానాంధకారమున మునింగి క్రోధమువంటి ప్రాణశత్రువును గోరి కౌగిలించుకొనుచు దుఃఖములపా లగుచున్నది. క్రోధాంధున కీ లోకమునం దే యుత్తమ పదార్థమును సౌఖ్యమును గలిగింపఁజాలదు. ఆత్మజ్ఞానమును, ఆత్మబలమును, ఆత్మవిశ్వాసమును గలవాని హృదయమందుఁ గ్రోధ ముదయింపనేరదు.

క్రోధము దౌర్బల్యసూచక మగుటచే నియ్యది భీరులక్షణ మనియు, నపుంసకత్వమనియు జ్ఞానయోగము బోధించుచున్నది. క్రోధముచే నొక్కొక్కప్పుడు మస్తిష్కము చెడిపోవును. దేహాత్మలకుఁ దీఱనిహాని వాటిల్లును. అనుదినము క్రోధాగ్నిచే దేహాత్మలఁ దపింపఁజేయుటకంటె నునుష్యుఁ డొక్కసారిగ నగ్నిజ్వాలలలో దుమికి భస్మ మగుటయే శ్రేయస్కరము. క్రుద్ధుఁ డొనరించుచుండు కార్యము లన్నియుఁ బరమ దుష్టములును, నీచాతినీచములును నయి యుండుచున్నవి.

“క్రుద్ధః పరుషయా వాచా శ్రేయసోఽప్యవమన్యతే
వాచ్యావాచ్యాన్ హి కుపితో న.ప్రజానాతి కించిత్.
నాకార్య మస్తి క్రుద్ధస్య నావాచ్యం విద్యతే తథా
హింస్యాత్ క్రోధా దవధ్యాంస్తు వధ్యాన్ సంపూజయే తథా
అత్మాన మపి చ క్రుద్ధః ప్రేరయే ద్యమసాదనం.”

“కుపితుఁడు సత్పురుషుల మానభంగ మొనరించును. వాఁడు యుక్తాయు క్షణానశూన్యుఁ డగుటచే దుష్కృతముల నొనరించుచు, దుర్భాష లాడుచుండును. క్రోధముచే మనుష్యుఁడు వంధ్యుల హత మొనరించును. వధ్యుల నర్చించును. క్రుద్ధుఁడు స్వయముగఁ దానే యమాలయమార్గము ననుసరించుచున్నాఁడు.”

క్రోధమును గుఱించిన యీ వాక్యములను ధర్మనందనుఁడు తన సతీమణికి బోధించియుండెను. లోభాదిదుష్టగుణముల మూలముననే క్రోధము జనించుచున్నదని భీష్మాచార్యులు నుడివియున్నారు. మహాపురుషులు క్రోధనివారణమున కనేక యుపాయముల సూచించియున్నారు. క్రోధావేశము హృదయమునఁ గలిగినంతనే మనుష్యుఁడు తత్తణము కోపముచేఁ గలుగు కీళ్ళనుగూర్చి సంస్మరింపవలయును. కోపమునుగూర్చి మహాపురుషులు వచించిన సద్వాక్యములను స్మృతికిఁ దెచ్చుకొనఁ దగును. లేదా సర్వేశ్వరనామమును గీర్తింపఁ గడంగవలయును. శీతలజలమును బాన మొనరించినను క్రోధము తగ్గిపోవఁగలదు.

ఏయే పదార్థస్థానకారణములచే హృదయమునఁ గోపముత్పన్న మగుచున్నదో వాని నన్నింటి దూరముగా విడిచి క్రుద్ధుఁ డేకాంతస్థలమున కేగి యారీతిఁ జింతించినఁ గోపభావము తత్తణ మణఁగిపోయి శాంతిభావ మేర్పడఁగలదు.

“అయ్యో! చి త్రమా! నేఁడు నీ వెంత పాప మొనరించితివి! క్రోధము రాక్షసగుణ మనియు, నీచవృత్తియనియు మహాపురుషులచే వినియుండియు, సద్గ్రంథములఁ

గనియుండియు, స్వానుభవమునఁ దెలిసియుండియు నీవేల
 మూఢునివలె నీరీతిఁ గోపమును చాల్చితివి? అయ్యో! అకా
 రణముగఁ బరుల మదుల నొవ్వఁజేసితివే! క్రోధ మను
 వికారముచే నాత్మక క్తి దూషితమయి పోయెనే? మనసా!
 నీ నొనరించిన పాపముచే నెంత దుఃఖము కలిగినది? క్రోధ
 మిహాపరములఁ జెఱచు హీనమగు చుష్పవృత్తి యని యిప్పటి
 కయిన గ్రహించి స్వప్నమందును చానిని నా పొంతఁ జేర
 నీయనని ప్రతిజ్ఞ యొనరించుము. దయామయుండవగు నో
 పరాత్పరా! క్రోధమను భయంకరాగ్నిజ్వాలల కర్పింపఁ
 బడకుండునట్లు నా దేహాత్మల సంరక్షించుకొన నాకు స్థైర్య
 మును, దృఢసంకల్పమును, శాంతబుద్ధిని బ్రసాదించుము.
 నేఁడు నేను కుపితుఁడనయి మహాపాప మొనరించినందులకు
 హృదయపూర్వకముగా పశ్చాత్తాప మందుచు నా జీవితమం
 దెపుడు నకారణముగఁ గ్రుద్ధుఁడను గానని బాసఁ జేయు
 చున్నాఁడను.

ఈ చందమున ననుదినము క్రోధ మను భయంకర
 జాడ్యమునకు వశుఁడయిన వ్యక్తి యేకాంతమునఁ గూర్చుండి
 స్యాయంకృతాపరాధమున కయి యనుతాపప్రార్థనశపథములఁ
 గావించుచుండినఁ గ్రమముగా వానికిఁ గ్రోధము నెడ
 ద్వేషము కలుగ శాంతస్వభావమునందు మిక్కిలి ప్రీతి
 యేర్పడఁగలదు.

“యస్తు క్రోధం సముత్పన్నం ప్రజ్ఞయోపేత్య బాధతే
 తేజస్వినం తం విద్వాంసో మన్యంతే తత్త్వదర్శనః.”

—మహాభారతము.

“ప్రజ్ఞావిశేషముచే నెవ్వఁడు క్రోధమును వశమొనరించుకొనునో వాఁడే తేజోవంతుఁ డని తత్వవేత్తలగు పండితులు భావించుచున్నారు.”

విద్యార్థులు తమయందు క్రోధస్వభావ ముండినచోఁ దన్ని వారణార్థము తాము సదా కూర్చుండు గదులయందు గోడలకు మహాపురుషుల చిత్రపటముల నలంకరించు విధంబునఁ క్రోధము కడు భయంకరమయినది. శాంతము స్వర్గీయ సంపద యను భావముల బలపఱచు వాక్యములను నట్టలపై వ్రాసి, గోడలకు దగిలించుటచే నకారణముగఁ గోపము కలిగి నపుడెల్ల నా వాక్యములు దృష్టిపథమునఁబడి కుపితుని హృదయమునకు లజ్జ నొడవింపఁగలవు.

ముఖ్యముగా విద్యార్థులు క్రోధము రాక్షసగుణమనియు, శాంతము దైవగుణమనియు నెఱింగి విగతక్రోధులయి, శాంతస్వభావులయి వర్తించుట శ్రేయస్కరము. దుష్టుఁడు పైఁబడి హింసించుచున్నను, సంహరింపనున్నను శాంతస్వభావముతో సహించుటయే ధర్మమా యను సందేహ మనేకులకుఁ గలుగ వచ్చును.

క్రోధాక్రోధ విషయమునను, సత్యాసత్యములందు వలెనే మహాపురుషు లాపద్ధర్మమునే వచించియున్నారు. శాంతము, వినయవిధేయతలు మనుష్యాని కుత్తమధర్మములె. కాలము ననుసరించి యొక్కొకపుడు ప్రయోజనార్థము కృత్రిమ కోపమునయినఁ బ్రకటింపవలసి వచ్చుచున్నది. అన్యాయముగను, అక్రమముగను దుష్టుఁ డెవఁ డయిన ఘోరదురాచార మొనరింప సంసిద్ధుఁడయినపుడు ధర్మపరాయణుఁడగు వ్యక్తి శాంతముచే సమస్తము ననుభవించును.

ఉత్తమగృహస్థుడైవఁడయిన నగుచో దుష్టుని బాధల సహించి వాని నొకటి రెండు పర్యాయములు సహించును. పిదప వానిని బట్టి దండించును. క్రూరు లొనరించు దుష్కార్యములఁ జూచుచుండియు శాంతముచే నుపేక్ష వహించుటచే వారు చెలరేగి లోకాపకార మొనరింపఁ గడంగుచుండఁ గలరు. అట్టి స్థితియందు ధర్మసంరక్షణార్థమును, లోక హితము నిమిత్తమును, సత్యసంస్థాపనము కొఱకును మనుష్యుఁ డొకింతతడవు శాంతమాను మరుగుపఱచి కృత్రిమ క్రోధమును వహింపవలసియే యుండును.

ఈ విషయమయి శ్రీకృష్ణుఁడు పార్థునితో నిట్లు వచించెను:—

“సవ్యసాచీ ! ధర్మసంస్థాపనార్థము నీవు పాపము తోడ సంఘామ మొనరించుము. కర్తవ్య పేరితుఁడవయి జగదీశ్వరుని శాసనగౌరవమును సురక్షిత మొనరించు నిమిత్త మస్త్రశస్త్రాలంకృతుఁడ వయి అసత్యముతోడను, అన్యాయముతోడను, అశౌచముతోడను యుద్ధ మొనరింప సన్నద్ధుఁడ వగుము. క్రోధమును వెల్లడించుము. కాని క్రోధము నకుఁ జిత్తమునఁ దావొసంగకుము.”

“తేజస్వీతి య మాహు ర్వై పండితా దీర్ఘదర్శినః
న క్రోధో బభ్యంతర స్తస్య భవతీతి వినిశ్చితం.”

—మహాభారతము.

“దీర్ఘదర్శులగు పండితులచేఁ దేజోవంతులని నుడువఁ బడు వారి హృదయమందుఁ గ్రోధ ముండనేరదు.”

విద్యార్థులారా ! సింహగర్జనముతో భయంకరముగ హుంకరించి పాపముల డీకొని హత మొనరింప యత్నింపుడు. లేనిచో నా పాపములు సంఘమునం దెల్లెడల నెగ్గుగాని జీవ సంహార మొనరింపగలవు. అట్లొనరింపకుండుటచే గోళ్యతో గిల్లివేయఁదగిన సమస్య గొడ్డళ్ళకుఁ బని గల్పించును.

గురుకులాశ్రమవిద్యావిధానము బాలుర నాచార్యులు క్రోధోన్మత్తులయి దండింపరాదనియు, వా రేవేని దుండగ ములఁ జేయుచున్నచోఁ గ్రోధవికారమున కెట్టి స్థానమును జిత్తమునం దొసంగక, తత్తో పముయొక్క తీక్షణములగు లక్షణముల మాత్రము బాహ్యమునకు వెల్లడించుచు బాలుర భయపెట్టి దుష్కార్య విముఖుల నొనరింపవలయును.

అసూయతోడను, ద్వేషముతోడను, పరోపకారబుద్ధి తోడను, ధర్మవిరుద్ధముగను బూనఁబడు క్రోధము కడు నీచమయినది. సశ్చలచిత్తముతోడను, నిర్వికారహృదయము తోడను సత్యముకొఱకును, ధర్మముకొఱకును, లోకోపకారము నిషితమును వహింపఁబడు కోప మాపద్ధర్మముచే నక్రోధముగను, శాంతముగను బరిగణంపఁబడుట కెట్టి యభ్యంతరమును లేదు. “పాపసంహరణమున కావశ్యకమగు నేని క్రోధమును నహింపని వ్యక్తి యీశ్వరద్రోహి యగు చున్నాఁ”డని జోసపురమ్యాజనీ వచించియున్నాఁడు.

ఈవిషయమునే మహాభారతమున సభాపర్వమందుఁ గశ్యపుఁడు ప్రహ్లాదునితో నుడివియున్నాఁడు. బుద్ధజీససాని మహాత్ములు సర్వసంగపరిత్యాగు లగుటచే దుష్టుల ఖడ్గా ఘాతములకుఁ దమఃసంతముల నర్పించుటకై న సిద్ధపడియుండిరి

కాని శాంతమును భంగమొనరింప నంగీకరించియుండలేదు. మహాభారతమందలి యీదిగువ నుదహరింపఁబడు శ్లోకమునఁ గల భావములనే శ్రీ బుద్ధప్రభువును శాంతమునుగూర్చి వచించియున్నాఁడు.

“మృగునా దారుణం హంతి మృదునా హంత్యదారుణం
నాసాధ్యం మృగునా కించి త్తస్మా త్తీవ్రతిరం మృదుః.”

“మృదుత్వము (శాంతము) చేఁ గఠినత్వము (క్రోధము) ను మృదుత్వమును వశమొనరించుకొనవచ్చును. మృదుత్వమున కసాధ్యమగు కార్యమేదియు లేదు. కావున కఠినత్వముకంటె మార్దవత్వమే బలవత్తరమయినది.

మహాభారతమును, బుద్ధుఁడును వచించియున్న శాంతమును జనసామాన్య మనుష్ఠించుట మిక్కిలి కష్టసాధ్యము. కష్టసాధ్య మని నేను శాంతమును విసర్జించు మని నుడువుట లేదు. శాంతమే భూషణమును వాక్య మొక యాదర్శసిద్ధాంత మనుట కేమియు సందియము లేదు. సర్వమందుండు షిష్యు జీవసామాన్యముయొక్క ప్రాణమును హరించునదయియుండ మనుష్యుఁడు సంధిపాతజ్వరపీడితుఁడైనపు డా గరిత మౌషధ మయి ప్రాణమును సంరక్షించుచున్నయది. కాని యింత మాత్రముచే విషము సకలజన్మశేయస్కర మన నెలను పడదు. క్రోధము సయిత మీ విషమువంటిదే. మిథ్యా, క్రోధ ధారణము కేవల మాషద్ధర్మమగుచుండ శాంతము సర్వజీవమును, సార్వకాలికమును, సార్వత్రికమును నగు పవిత్రైథర్మముగ నున్నది.

ఆషద్ధర్మమగు క్రోధధారణమును గుఱించిన పౌరాణిక కథ యొక టీకతో బ్రసిద్ధమయియున్నది: —

“భక్తుడగు నారదుఁ డొకదివసంబున వీణాపాణియై పోవుచుండ మార్గమధ్యమున సర్ప మొకటి యెదురై మోక్ష మెటుల లభించు నని యడుగఁ గ్రోధమును జయించుటచే నని యతఁ డు త్తమమొసంగి వెడలిపోయెను. సర్ప మా నారద సూత్రముయొక్క స్థూలార్థమును మాత్రమే గ్రహించి పరమ శాంతముతోఁదన్నెండఱు హింసించినను లేశ మేని కోపమును జెందక జీవితమును గడపఁ దొడంగెను. దుండగిండ్రగు బాలు రనేకులు గుమిగూడి సర్పముయొక్క యతిశాంతస్వభావ మును విలోకించి నిర్భయులయి దాని ననుదినము తాళ్ళతోఁ గొట్టుచు వినోదముగఁ గాలముఁ బుచ్చుఁ దొడంగిరి.

ఒకదివసమున నారదుఁ డామార్గమునే యరుగుచుండ భుజంగ మతనిచెంతకేగి నారదా! నీతివిశారదా! చూచి తివా నాదేహ మెట్లుశిథిలమైపోయెనో? నీవు చెప్పినచొప్పునఁ బరమశాంతమును వహించి, ఎవ్వని కెట్టి కీడును గావింపక జీవించుచుండఁ గొంటెపిల్ల లనుదినము తాళ్ళను రువ్వుచు నాదేహమునంతయు రక్తమయ మొనరించి వైచినారు. మోక్షము మాట యెటులున్నను నేను శాంతస్వభావముచేఁ గలుగు నీ దుర్భరమగు బాధను సహింపలేకున్నాను అని దీనముగ నివేదించెను.

అంత నారదుఁడు పరిహాస మొనరించుచు నిట్లుత్తర మొసంగెను :—

“దూరదృష్టిలేని యో సర్పమా! అన్యాయముగఁ గ్రోధావేశపరవశత్వముచే లోకమునకుఁ గీడొనరింపవలదని

నేను నుడివియుంటేని కాని, బుసకొట్టవలదని నిన్ను నిషేధించియుండలేదు.”

నాఁటినుండి సర్వ మక్రోధధర్మస్వరూపము నెఱింగి దుష్టబాలకులు తన్ను బాధింపవచ్చినపుడెల్ల బుసకొట్ట నారంభించెను. తదాదిగఁ గొంఁజెప్పిల్లు ప్రాణభీతిచే దానిచెంత కరుగుట మానిరి. ఈ కథ నాదర్శముగఁ గొని విపద్ధర్మముగ సాత్వికక్రోధమును వహింపవలయునేకాని మఱెప్పుడును మనుష్యుఁడు కుపితుఁడు కారాదు. ప్రాణరక్షణమునకే సాత్వికక్రోధావలంబన మావశ్యకము. లోకమున శాంతముచేఁ గార్యములు నెఱవేఱునట్లు క్రోధముచే సఫలముకానేరవు. విద్యార్థులు శాంతస్వభావులయి యుండుటకు నిరంతరము యత్నించుచుండవలయును. ఎంతధనమును సంపాదించినను, ఎన్నిభాషల నేర్చినను శాంతమను సద్గుణమొక్కటి లోపించెనేని విద్యార్థిజీవితము వ్యర్థమగును.

“జ్ఞానే మానం, తుమ శక్తా, త్యాగే శ్లాఘావిపర్యయః
గుణాగుణానుబంధిత్యాత్ తస్య సప్రసవా ఇవ.”

—రఘువంశము.

“ఆ రా జొరుల వృత్తాంతముల నెఱింగియు వెలిఁబుచ్చుఁడు. తన కపకార మొనరించినవారికిఁ బ్రత్యపకార మొనరింప సమర్థుఁడయ్య నట్లుచేయక యోర్చును. ఇచ్చియుఁ బొగడుకొనఁడు. ఈప్రకారము జ్ఞానమానములు, శక్తిశాంతములు, ఈవియుఁ బొగడుకొనమియు నను నీ పరస్పరవిరుద్ధగుణము లాతనియం దొకటితో నొకటి కలిసియే తోడఁ బుట్టువు లనునట్లుండును.”

విద్యార్థులు రఘుమహారాజునందుఁ గల శాంతస్వభావము గుర్తించి తామును శాంతప్రకృతిగలవారయి మెలంగయత్నింప వలయును. నమ్రస్వభావులగు సత్పురుషుల సాంగత్యమునను, మహాపురుషుల పవిత్ర జీవిత చారిత్రపాఠాయణమునను, రజస్తమోగుణములఁ బెంచునట్టి యస్వాభావికాహారమును విసర్జించి, సాత్వికాహారమును మితముగ భుజించుటవలనను, శాంతముయొక్క పునీతమగు మహిమను నిత్యము ధ్యానించు కారణమునను, నమాజుచేయుటకు ముందు మహమ్మదీయులు శీతలజలముచేఁ గర, చరణ, ముఖ, శ్రవణ, నయన, ఘ్రాణేంద్రియములఁ గడుగుకొనునట్లు కోపముగలిగినపుడు ప్రత్యౌశన మొనరించుట చేతను శాంతమను రత్నము లభింపగలఁడు. శాంతస్వభావుఁడు తేజస్వియయి, మేధాశాలియయి, సుఖియై లోకపూజ్యుఁ డగును. కావున విద్యార్థులారా ! శాంతము నపేక్షించి పాపదాయకమగు శ్రోధమును శీఘ్రమే విసర్జింపుఁడు.

“తే॥గీ॥ పాపముల కెల్ల నెక్కుడు ♦ పాతకములు
సువ్వె శ్రోధలోభంబులు ♦ సువ్రతాత్మ
వానిరెంటి జయించిన ♦ వాఁడుగాని
యెందుఁ బరమధార్మికుఁడని ♦ యెన్నఁబడఁడు.”

—మహాభారతము.

అ టు వ ది యె ని మి ద వ ప్ర క ర ణ ము

~~~~~

ఉద్బోధనము

“సమాస్త్యాగ్న ఋతవో వర్ధయంతు సంవత్సరా
ఋషయో యాని సత్యా, సందివ్యేన దీదిహి
రోచనేన విశ్వా ఆభాహి ప్రదిశశ్చ తస్మః.”

—అధర్వణనూత్రము.

“భూరిప్రయత్నముచే యథాశక్తి మనుష్యుఁడు తన
సమయమును సద్వినియోగముచే ననుకూల మొనరించు
కొనుచు ఋషులనుండియు, బుద్ధిమంతులగు నాపుల
నుండియు నుత్తమ శిక్షను గ్రహించుచు సత్యసంకల్పయుతుఁ
డయి, సత్యసంధుఁడయి, సత్కర్మపరాయణుఁడయి విశ్వ
మునం దభివృద్ధిఁగాంచి యశస్వియయి, ప్రసన్నచిత్తుఁడయి
యుండుగాక!”

ప్రేమాస్పదులగు విద్యార్థులారా! ఇంతవఱకు
“మానవజీవితము” అను నీ గ్రంథమునఁ బ్రథమ ప్రకరణం
బాది యంతిమప్రకరణముపర్యంతము నాదర్శ మానవజీవి
తోచితములగు బహుధర్మములనుగూర్చి ముచ్చటించి
యుంటిని. భువి యధార్థములగు సౌఖ్యానందములఁ బడయ
నభిలషిరేచు ప్రతి విద్యార్థియు నిందలి ధర్మములనెల్ల ధ్యాన
ముతోఁ బఠించి తదనుకూలముగ జరిత్రనిర్మాణ మొనరించు
కొనఁదగును. కేవల మిందలి భావములఁ బారాయణ మొన
రించి యాచరింపనిచో నీ గ్రంథముచే నెట్టి ప్రయోజనము
కలుగనేరదు.

ఈ గ్రంథమున వ్రాయఁబడిన ప్రతివాక్యము విద్యార్థి యొక్క నైతిక జీవితపురోభివృద్ధినే ధ్యానమునం దిడికొని యున్నది. మానవజీవితోత్థానమున కావశ్యకమగు సామగ్రి యంతయు నీ గ్రంథమునఁ జేర్చఁబడియున్నది. ఇందలి ప్రతి వాక్యమును జీవితాభ్యుదయమునకుఁ దారకవఃప్రతమయి రాణింపఁగల దని భావించుచున్నాఁడను.

విద్యార్థులారా ! మీరు ధర్మపరాయణులయి, పవిత్ర హృదయులయి, ప్రేమానందమయులయి, విజ్ఞానధనులయి, నీతిధురీణులయి, విద్యావిశారదులయి స్వచ్ఛంద జీవితానంద సాగరమున నోలలాడఁడలంతు రేని పవిత్ర గ్రంథమగు 'మానవ జీవితము'నఁ గల ప్రతి నీతివాక్యమును దివారాత్రములు స్మరించుఁడు. ఆచరించుఁడు. ధన్యులగుఁడు.

సద్వాక్యముల శ్రద్ధతో నాలించి, త్రికరణశుద్ధితో ననుష్ఠించియే సామాన్యమానవులు ప్రతిభావంతులయి, ప్రజ్ఞాసముపేతులయి, మహాపురుషు లను ప్రఖ్యాతి నహించి తమ యశశ్చంద్రికల నాచంద్రతారారకస్థాయిగ దిద్దిగంత ముల వ్యాప్త మొనరింపఁజేయఁగల రను రహస్యమును విస్మరింపకుఁడు.

నిశ్చయముగా విద్యార్థిహితము నపేక్షించు "మానవ జీవితము"న వెలయు నొక్కొక్కధర్మ మనుష్ఠింపఁ బడినంతనే మీ వికాసశూన్యములగు దుర్బలహృదయముల స్వర్గీయ తేజముచే నింపివేయఁగల దని విశ్వసింపుఁడు. నాయనలారా! వ్యర్థములగు విలాసములకు వశులయి, వాని పరిణామము లగు దుఃఖిభయరోగములచే బాధింపఁబడక జ్ఞానపూర్వక

మగు సాధుజీవిత నిర్వహణమునఁ దగిలియుండుఁడు. సచ్చా
రిత్రము స్వర్గీయసంపద యని తెలియుఁడు.

మీరు సద్గుణశీలురయి, వినయవిధేయతామూర్తు
లయి, ధీరులయి, ధీమంతులయి, కర్మవీరులయి, లోకోపకార
పార్శణులయి, విద్యావంతులయి మనుచుందురేని భూతలము
స్వర్గతుల్య మగును. మన దేశముయొక్క బంధమోక్షములు
రెండును మీమీఁదనే యాధారపడి యున్నవి. సద్వర్తను
లయి, సుజ్ఞానులయి, మహాత్ములయి దేశము నుద్ధరించుట
కును, దుష్టచారిత్రులయి, అజ్ఞులయి, దురాత్ములయి జన్మ
భూమిని పాదదళిత మొనరించుటకును మీరే సమర్థులు. స్వర్గ
నరకములఁ గల్పించు నీరెంటిలోఁ దొల్లింటిదగు దేశభక్తియే
మీకుఁ బ్రాణసమానమగుఁగాక !

నాయనలారా! దయామయుండగు పరాత్పరుఁడు మీ
కొఱకు స్వర్గద్వారములఁ దెఱచియున్నాఁడు. జ్ఞానమార్గము
ననుసరింతురా స్వర్గపురినిఁ జేరి సుఖింతురు. అజ్ఞానపథము నను
గమింతురా నరకకుండమునఁబడి దుఃఖింతురు. కావున, మీరల
సుల కావలదు. అజ్ఞాననిద్రనుండి మేల్కొనుఁడు. భోగులగు
టకు వాంఛింపకుఁడు. యోగు లగుఁడు. భారతభూమి జ్ఞాన
భూమి - కర్మభూమి యను మాతృదేశప్రఖ్యాతిని మలినము
గాకుండ సంరక్షింప దీక్షితులగుఁడు.

లోకమున జగదీశ్వరుని పవిత్రశాసనములగు దయ,
అహింస, శౌచము, నిగ్రహము, శాంతము, జ్ఞానము, భక్తి
మున్నగు వానిని సత్వరము పాలింపుఁడు. దైవశాసనపాలకులే
నిర్భయులయి, నిశ్చయచిత్తులయి, ఆనందమూర్తులయి, బాల

భానుని పగిదిఁ బ్రకాశింపఁగలరు. కర్మనీరులయి ధైర్య సైర్యములచే సత్యమునకయి బలిదానమగుఁడు.

ధరణి ధ్వజమును స్థాపించ వాంఛింతురేని ధర్మవైజయంతినే శాశ్వతప్రతిష్ఠాపిత మొనరింపుఁడు. ధురంధరులు కాఁగోరుదురేని శీఘ్రమే ధర్మధురంధరులగుఁడు. చింతా నిరతులగుట కభిలషింతురేని సత్యజీవిత ప్రాణచింతనానిరతులగుఁడు.

మీపూర్వులవలెఁ బుణ్యమూర్తులు కాఁదలంతురేని జ్ఞానము నార్జింపుఁడు. శాశ్వతముగ వసుధ శతవత్సరములు మూఢులయి జీవింపఁగోరుటకంటె స్వల్పకాలమేనిసుజ్ఞానులై మనుటకుఁ గోరుకొనుఁడు. అపుడే మీ విద్యార్థి నామము సార్థకమగును.

మనుష్యుఁడు జనననూదిగ మరణ పర్యంతము విద్యార్థియేయను రహస్యమును మఱువకుఁడు. సచ్చిదానందుఁడును, లోక కల్యాణకరుఁడును నగు జగదీశ్వరుఁడు మిమ్ము మహా పురుషులుగను, స్వార్థత్వాగులుగను, కల్కువీరులుగను, ధర్మ మూర్తులుగను జీవింపఁ బ్రోత్సహించునుగాక !

“మానవజీవితము” మీ మౌనదర్శమానవులుగ సిద్ధ మొనరించుఁగాక ! మీ మోక్షమునకు మీరే కారకులగుదురు గాక !

“స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంత్యా
న్యాయేన మార్గేణ మహీం మహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభ మస్తు నిత్యం
లోకాః సమస్తాః సుఖినో భవంతు.”

వేద సత్యములు
సంపాదయం.
సంపాదయం.
సంపాదయం.

1436

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA117B156
పుస్తకం పేరు	మావన జీవితము 03
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	no
వెనుక అట్ట	no
మొత్తం పేజీలు	457
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	viiiib, viiiid, 1436
లేని పేజీలు	1 to 1000
తయారు చేసినది	Aswathi
పేజీలు విడదీసినది	Prathyusha
స్కాన్ చేసినది	Sandhya
పరిశ్ల చేసినది	prathyusha
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైబ్రరీంగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good